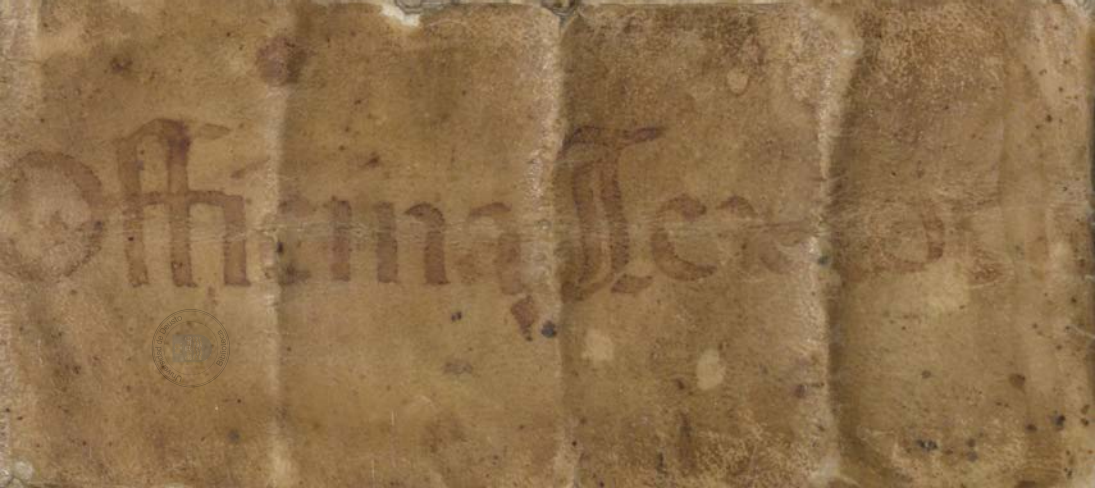
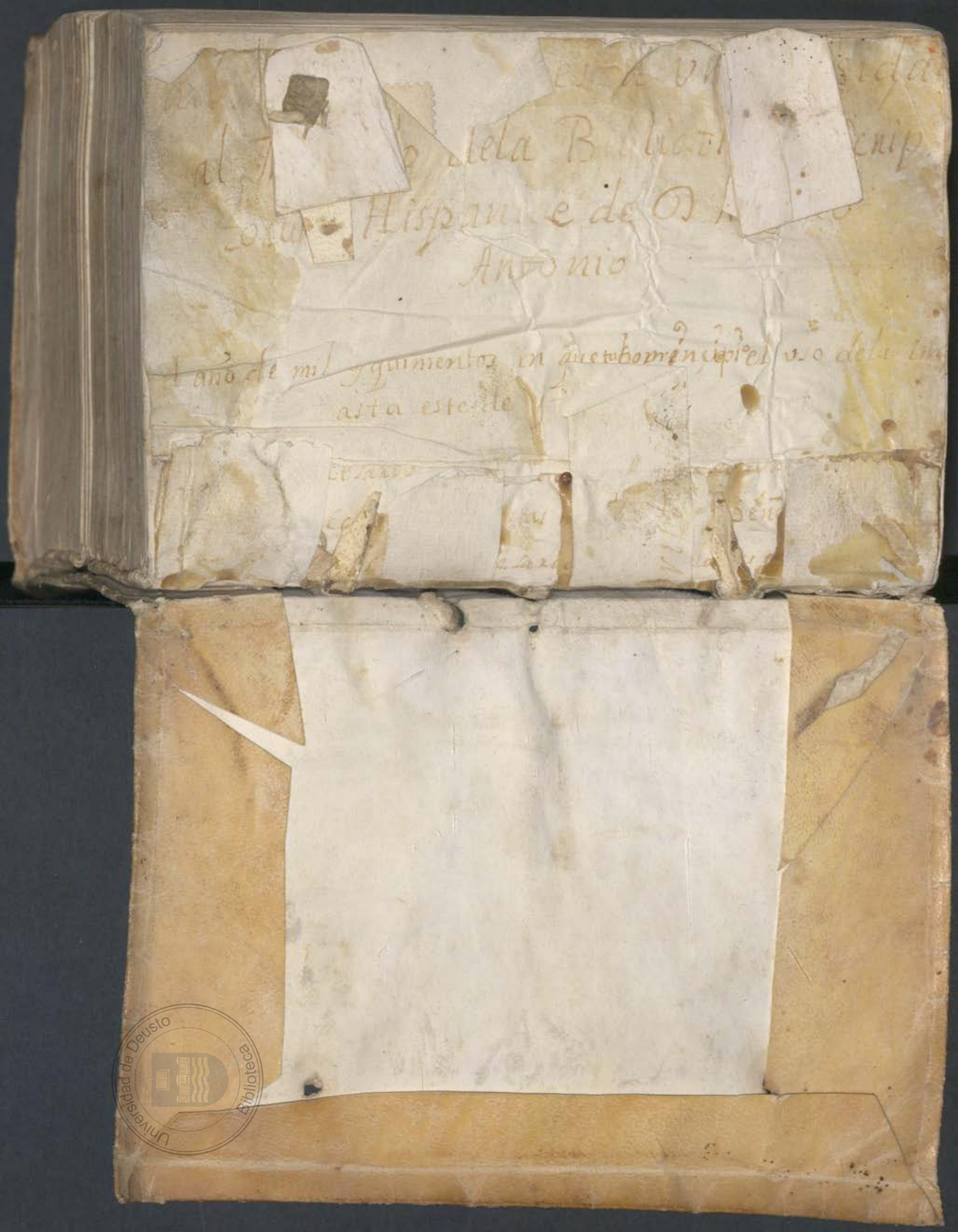
Universidad de Deusto
Biblioteca

1541

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fr. Angelo Mencon

OFFICINAE

IOANNIS RAVISII TEXtoris Niuernensis Historicis Poëticisq; referrae Disciplinis Secunda pars, fideliter excusa, locisq; aliquot locupletata, quorum catalogum versa monstrat pagella.

Venetiis MDXLI

LABOREM hunc qualecunq; nostrũ in coarctã da Literariæ hui⁹ Officinæ amplitudine scio te nõ reprobaturũ, amice Lector, ac senseris oia in tuum commodũ succedere, nihilq; propemodum præter innatum ad iuuanda studia humanitatis animũ nobis remane re quin omnia effundamus adeo toti semper inseruimus tibi vt potius ducamus habendã tui successus rationem q̃ nostrorũ cõmoditatem lucrorũ testabitur pusilla huius libri margo, quam eo nomine tibi perplacituram speramus, quod præter exiguitatẽ præcii, iã desit volumine & ponere molesta esse expeditiusq; tractetur ne quod in hmõi Rhapsodiis pfunctiora quærit lectio, vt memoriæ labenti succurrat, vel occupationes nõ deturbentur, ipediat chartarũ magnitudo. Sed ne tibi quicq̃ omissum ex opere in hac nra editione videretur, placuit huius suspitionis scrupulum locis quibusdã additis leuare, qui mirũ in modum rei conducere videbãtur, quos ideo hic curauimus apponẽdos, ne de fide nostra in nullo dubitares, quosq; indicis plene iã paginæ capere cõmode non poterãt. Vale.

LOCI NOVISSIME ADDITI.

De animi substãtia diuersæ Phorum sententiæ. fo. 304
Aię pricipatũ in qua corpis pte phoꝝ iudicia ponãt. f. eo.
Anima quid recipit ab influxu planetarum. fo. 305
Anima post vitã quo pergat ex veterum placitis. fo. eo.
Animarum sedes apud inferos. fo. 306.
Quas corporis partes vnusquisq; planeta regit. fo. eo.
Quæ corporis partes cuiq; signo tribuantur. fo. eo.
Quæ a quibus elementis homini proueniant. fo. 307.
Exempla hieroglyphicarum notarum. fo. eo.
Varij apud varios tondendi ritus. fo. eo.
Apophthegmata conuitia retorquentium. fo. 308.
Iura tribunorum. fo. eodem.
Iura censorum. fo. 309.
Ponderum valores & nomina. fo. eodem.
Iudiciorum & suffragiorum notæ. fo. 310.
Ritus Candidatorum seu magistratus petentium. fo. 311

¶Argumenta ab impossibili ex diuersis poetis.

Virgilius ægloga prima.

ANte leues ergo pascentur in æthere cerui,
Et freta destituent nudos in littore pisces,
Ante pererratis amborum finibus exul,
Aut Ararim parthus bibet, aut Germania Tygrim.

Idem ægloga. 8.

Iungentur iam Gryphes equis, æuoq; sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.

Idem in Battarum.

Ante lupos rapient hœdi, vituli ante leones,
Delphini fugient pisces, aquilæ ante colũbas,
Et conuersa rerum discordia gliscet.

Idem ibidem.

Pallida flaueſcant æstu sitientia prata,
Imatura cadant ramis pendentia mala,
Desint & syluis frondes, & fontibus humor.

Idem ibidem.

Flectite curręres nymphas vaga Flumina, retro
Flectite, & aduersis cursum diffundite campis,
Incurrant amnes passim remeantibus vndis.

Idem ibidem.

Dulcia amara prius fient, & mollia dura,
Candida nigra oculi cernent, & dextera læua.
Migrabunt casus aliena in corpora rerum.

Ouidius lib. 13. Meta.

¶Ante retro Simois fluet, & sine frondib⁹ Idæ
Stabit, & auxilium promittet Achaia Troiæ.

Idem lib. 14.

Prius inquit in æquore frondes
Glaucus, & in summis nascent montibus algæ.

Idem lib. 15.

Desinet ante dies, & in alto Phœbus anhelo
Aequore tinget equos.

Idem lib. 1. de ponto.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.

Ouidius lib. 12. de ponto.

Longa dies citior brumali tempore, noxq;
Tardior hiberna solstitialis erit.
Nec Babylon æstu, nec frigora potus habebit,
Galthasq; Pestanas vincet odore rosas.
Quam tibi nostrarum veniant obliuia rerum.

Idem in eodem.

Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas.
Altaq; quam multis floreat hybla thymis.
Et quot aues moris nitantur in aere pennis,
Quotq; natent pisces æquore, certus eris.

Idem in eodem.

Nam caput e nostra citius ceruice recedet,
Et pariat fossis lumen abire genis.

Idem in eodem.

Nominis ante mei venient obliuia nobis.

Idem lib. 4. de ponto.

Nam prius vmbrose carituro arbore montes,
Et freto veliuolans non habitura rates.
Fluminaq; in fontes cursu reditura supino,
Gratia quam meriti possit abire tui.

Idem in eodem.

Et prius hinc nobis nimium cõterminus Ister.
In caput Euxino de mare vertet iter.
Vtq; Thyæstæ redeant si tempora mensæ,
Solis ad eoas currus agetur aquas.

Idem in eodem.

Sed prius huic desinit & bellũ & frigora terræ.
Inuisus nobis quæ duo pontus habet.
Et tepidus Boreas, & sit prærigidus ister,

Idem in epistola. Oenones ad paridem

Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

Idem in epistola Helenæ.

Terra precor vultus obruat ante meos.

Idem lib. 1. Elegiarum.

Ante vel a membris diuidar ipse meis.

Idem lib. 1. de arte.

Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ,
Mænalius lepori det sua terga canis.

Idem in Ibin.

Definet esse prius contrarius ignibus humor.
Iunctaq; cum luna lumina Solis erunt.
Parsq; eadẽ cœli Zephyros emittet & Euros,
Et trepidus gelido flabit ab axe nothus.
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accensa separat ira pyra.
Et ver Autumno, Brumæ miscebitur æstas,
Atq; eadem regio vesper & ortus erit

Idem lib. 1. Tristium.

Spiritus hic vacuas prius extenuẽdus in auras
Ibit. & tepido deseret ossa rogo.

Idem lib. 4. Tristium.

Vere prius flores, æstu numerabis aristas.
Poma per autumnum, frigoribusq; niues.

Idem lib. 5. Tristium.

Cana prius gelido desint absinthia ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thimo
Immemorẽ quam te quisquã cõuincat amici.

Lucanus lib. 1.

Omnia mixtis.
Sydera sydera concurrent, Ignea pontum
Astra petent, tellus extendere littora nollet,
Excutietq; fretum, Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata diem, poscet sibi, Totaq; discors
Machina, diuulsi turbabit fœdera mundi.

Horatius lib. 1. Carminum,

Sed prius appulsis
Iungentur capreæ lupis.

Idem in Epodo.

Priuſq; cœlum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper.

Idem ibidem.

Simul imis ſaxa renarint vadis regnata.

Propertius lib. 1.

Nulla prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & inuerſas duxerit ante vices.

Idem lib. 2.

Nam citius pateret caput hoc diſcedere collo,

Idem in eodem.

Terra prius falſo partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos.
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & ficco gurgite piſcis erit.

Idem lib. 3.

Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas.
Fluminaq; ad fontis ſunt redditura caput,
Et placidum Syrtis portũ, & bona littora nautis,
Præbeat hoſpitio ſæua Malea ſuo.

Idem lib. 2.

Tu prius & fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaq; mortali deligere aſtra ſono.

Perſius ſatyra. 5.

Sambucam citius caloni aptaueris alto.

Iuuenalis ſatyra. 10.

Prõpti⁹ expediã, quot amauerit hippia mœchos,
Quot Themiſon ægros Autumno occiderit vno,
Quot Baſilus ſocios, quot circunſcripſerit hylus
Pupillos, quot longa viros exſorbeat vno
Maura die, quot diſcipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas poſſideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat,

Statius lib. 13. Syluarum

Hibernos citi⁹ numeraueris imbres, Syluarumq; comas.

Idem lib. 15. Syluarum.

Potius fugientia ripas
Flumina deuincas, Rapidis aut ignibus obſtes,
Quam miſeros lugere vetes.

Statius lib. 17. Theb.

Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro.
Inachus ante retro noſterq; Achelous abibunt.

Idem lib. 8.

Citius me fulmina contra
(Infandum) ruere & magno bellare parenti Aſpiciat.

Idem lib. 3. Achill.

Sed pater ante igni, ferroq; exciſa iacebit
Scyros, & in tumidas ibunt hæc verſa procellas Mœnia

Claudianus in Conſ. Manlii Theodori

Promptius imponam glaciali Pelion Oſſæ,

Idem de victoria Stiliconis in Alaricum.

Irriget Aegyptum Tanais, Mœotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe promat ab indis.
Caucaſeisq; fugis calidoq; nigrantibus Auſtro
Getulas aquilo glacie conſtringat arenas.

Idem de conſulatu probi.

Ante dabũt hyemes Nilum per flumina damæ
Errabunt, Glaciæq; niger damnabitur Indus.
Ante Thyeſteis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugos vertetur in ortus.

Pamphilus ſaxus Elegia. 12.

Sydera quum radios ſpargent tellure ſub ima,
Aera cum piſcis, quum collet æquor auis.
Quũ ceruus pauidos Maſſylla per arua leones
Pellet, hyems tepidi tempore veris erit.

Stroza pater lib. 1. Eroticon.

Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi,
Et nouus heſperio ſurget ab axe dies.
Ante Pado Tagus, atq; Atheſi miſcebit Iſter.

Idem lib. 5. Eroticon.

Ergo ſcylla prius, ſcillæq; aduerſa Carybdis,
Prebuerint feſſis puppibus hoſpitium.

Ante suo nereus gelidas admiserit Arctos
Aequore, Terra polus fiet, & ignis aqua.
Mutatæ prius accipient noua corpora formæ.

Seneca in Hercule furente.

Prius extinguet ortus, refert occasus diem,
Pax ante fida nubibus & flammis erit,
Et Scylla Siculum iunget Ausonio latus,
Priusq; & multo vicibus alternis fugax
Eurippus vnda stabit Euboica piger.

Idem in Thyeste.

Aethereas prius
Perfundet Arctos ponthus, & siculi rapax
Consistet æstus vnda, & Ionio seges
Matura pelago surget, & lucem dabit
Nox atra terris, Ante cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fœdusq; iunget.

Idem in Thebaide.

Ipsa se in leges nouas
Natura vertet, Regeret in fontem citas
Reuolutus vndas amnis, Et noctem afferre,
Phœbæa lampas, hesperus faciet diem.

Idem in hippolyto.

Ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta Syrtis, Ante ab extremo sinu
Hesperia Tethys lucidum attollet diem.
Et ora damis blanda præbebunt lupi.

Idem in Oethæo.

Iungentur ante sæua syderibus freta,
Et ignis vnde, tartaro tristi polus,
Lux alma tenebris, Roscidæ nocti dies.

Idem in Hercule Oethæo.

Ante ab occasu dies
Nascetur Indis, ante glacilem polum
Scythas ve tepida Phœbus afficet rota.

Idem.

Descendat astris luna desertis licet,
Et bruma messes videat, & cantu fugax
Sit deprænsum fulmen, & versa vice
Medius coactis fugerit stellis dies.

Idem ibidem.

Ante nascetur seges in profundo,
Vel fretum dulci resonabit vnda,
Ante descendet glacialis vrsæ
Sydus, & ponto vetito fruetur.

Idem ibidem.

Mutetur orbis, Vallibus currat nouis
Ister, nouasq; Tanais accipiat vias.

Erasmus in adagiis

Acantida vincet Cornix.

Calfurnius apud eundem.

Astyle credibile est, si vincat acāthida Cornix
Vocalem superet si turpior ædona bubo.
Prius testudo leporem præuerterit.

Calentius lib. 2. Eleg.

Ante per ignotos errabunt sydera fluctus,
Pascenturq; leues equora lata boues.
Ante a squamiferis habitari piscibus æquor
Definet, ante freto currere curua ratis.
Ante polo similis populus insidiatur, ante
Proximus in vetitas corruet anguis aquas.

Pontanus lib. 1. de Stellis.

Sed prius herculei torrentia sydera monstri
Solsticio vicina domus, locaq; edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris
Ante & conspicui summo de cardine mundi,
Flaua lycaonio surget palantias axe,
Atq; diem auerso subter vehet auster olympo.
Stabunt & cœli septem labentia signa.

Baptista pius.

Nam prius in colles rebor vaga flumina ferri

Et nilum hiberno diluere arua gelu.
Idem.
Sed prius æquoreis damis iungentur Echini,
Et mixto æripedi semine Gryphes equo.
Idem.
Sythonio prius orbe tepescere credam
Mennonio, & tingi posse colore niues.
Excelsęq; vagis vndabunt piscibus alpes,
Nullaq; athlantęi gurgitis vnda fluet.
Hesperioq; nitens phœbus consurget ab axe,
Atq; pari Euphrates Tygris & ore ruent,
Idem.
Ante caput nili deprendet, & ora Sesostris,
Deponet virus & Stygis vnda suum.
Idem.
Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
Et quora in Oceani belua mole nater. ¶Idem.
Astra sagittiferum præcedent fulgida mitram,
Solis & obscura nocte vehentur equi.
Magnaq; nigrantem lux irradiabit Auernum,
Luror & æthereos cinget vbiq; polos.
Et superum iurare (licet metus vigeat illos)
Sancta cohors stygias non dubitabit aquas.
Per syluas volitare canes, volucresq; ferarum
Cernemus duri lustra habitare soli.
Committentq; lupi damæ sua corpora rostro,
Et lepus Arcadico rostra habitata cani.
Et Phaetontæi cycnus non immemor axis,
Fulmineas cupiet scandere posse domos.
Desinet æquoreis caput obiectare procellis
Aesacus, & rapidi non petet ima maris.
Turbaq; Mennonidum canet exequialia mitis
Iusta, neq; hæc tumuli tinget herilis humũ,
Congeret aeria nidum super arbore perdix,
Thysbæas linquet blandas columba palas.
Diliget immitem pia Dædaliona coturnix,

Fida gemelliparæ quæ tulit auxilia.
Cui volucris subito data versicoloris imago,
Dum fugit omniuoli dulcia furta Iouis.
Labilis audaci Congro murena relinques,
Et cum squamigeris Barre feris odium.
Nicolamq; feram cautus Crocodilon Ichneumõ
Diliget, infidam rex Halietus auem.
Palladius soranus.
Desinet ergo prius fragili mihi gutture lingua.
Idem.
Mella prius fierent quæ sunt contraria dulci,
Duraq; spectares mollia saxa prius.
Idem.
Ergo mella prius fient contraria dulci,
Mollia dura prius, fient & maxima parua.
Aut freta poma dabunt semper redolentia, flores
Pascua, rura, domos viuentia cuncta fouebunt.
Et pisces quin terra feret, quam nauita prudens
Sulcabit, tumidos fluctus quæ concita tollet.
Petrarcha.
Tum nostro Galathea tuum de pectore nomen,
Exibit, fugient propriis dum sedibus astra.
Mellis apes studium linquent, nidosq; columbæ
Coniuglum turtur, prædam lupus, arbuta capræ,
Custodita dolos mulier, mendacia seruus.
Idem.
Validum prius ægra leonem
Sternet ouis, prius armigerũ philomela tonantis vicerit.
¶Descriptio lõgi tpis, qua diu aliqd futurũ significam°.
Virgilius Ecloga. 5.

DVm iuga mõtis aper, fluuios dum piscis amabit,
Dumq; thymo pascentur apes, dum rore cicadę.
Ouidius lib. 1. Eleg.

Viuet Mæonides, Tenedos dum stabit & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas:
Viuet & ascræus, dum mustis vua tumebit,

Dum cadet incurua falce resecta ceres.
Donec erunt ignes, arcusq; cupidinis arma,
Dicentur numeri culte Tibullæ tui.

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum thraces, lapyges arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus ister erit.
Robora dum montes, dum mollia pabula cãpi,
Dum Tyberis liquidas Thuscus habebit aquas.

Lucanus lib. 1.

Dum terra fretum, terramq; leuabit
Aer, & longi voluent Titana labores,
Noxq; diem cœlo totidem per signa sequetur:

Syllius lib. 6.

Dum cœli sedem, terrasq; tenebit
Casta fides, dum virtutis venerabile nomẽ viuet.

Idem lib. 7.

Dum Cete innabunt Ponto, dum sydera cœlo
Lucebunt, dum Sol indo se littore tollet,

Politianus.

Dumq; in tacito vaga sydera cœlo
Fulgebunt, dum Sol nigris orietur ab Indis.
Præuia luciferis aderit dum curribus Eos.
Dum ver tristis hyems, autumnũ proferet æstas.
Dumq; fluet spirans, refluetq; reciproca Tethys.
Dum mixta alternas cupient elementa figuras.
Semper erit magni decus immortale Maronis.

Sabellicus.

Dum mundi Solisq; vices variabilis annus
Sentiet, & solitos seuabunt sydera cursus.

Horatius in Epodo.

Dum pecori lupus & nautis infestꝰ Orion
Turbarit hibernum mare,
Intonsosq; agitarit apollinis aura capillos.

Seneca in Medea.

Dum terra cœlum media librarum feret,
Nitidusq; certas mundus euoluet vices,

Numerusq; arenis deerit, & solem dies,
Noctem sequentur astra, dum siccas polus
Versabit arctos, flumina in pontum cadent,
Nunquam meus cessabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lucida dum current annosi sydera mundi,
Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem:
Lunaq; demissos dum plena recolliget ignes,
Dum matutinos prædicet lucifer ortus,
Altaq; cæruleum dum Nerea nesciet arctos.
Candida formosi venerabimur ora lyæi.

Tybullus lib. 1.

Quem referent Musæ, viuet dum robora tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

Stroza pater.

Erunt donec vaga sydera cœlo,
Donec erit tellus, æquora donec erunt.

Stroza filius.

Phœbeia donec
Laurus & orbita erit, nomẽq; helyconidis vmbræ,

Idem:

Dumq; polus vertet Pagasææ signa carinæ,
Flacce tuæ dabitur palma secunda lyræ.

Idem.

Dum fluet Eridanus patriæ prope mœnia nostræ,
Dum fluet & refluet Venetam maris vnda p vrbẽ,
Tinctile dum Scythicas armabit missile dextras.

¶ Poetica descriptio, qua docemus aliqd lõge lateq; fieri. Lucanus lib. 1.

VNde venit Titan, & nox vbi sydera condit,
Quaq; dies medius flagrantibus æstuat horis,
Et qua bruma rigens, ac nescia vere remitti,
Astringit Scythicum glaciali frigore Pontum.

Ouidius in fine Meta.

Quaq; patet domitis Romana potentia terris.

Horatius lib. 3. Car.

Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum.
Statius lib. 4. Syl.

Ibis, qua vagus Hercules & Euan
Vltra sydera, flammeumq; solem,
Et nili caput, & niues Atlantis.
Tybullus lib. 2.

Qua sua de cœlo prospicit arua Ceres,
Quaq; patẽt ortus, & qua fluitãtibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Seneca in Hercule furente.

Qua lucem premit
Aperitq; Tethys, qua ferens Titan diem,
Binos propinqua tingit æthiopes face.
Idem.

Et quod Occasus videt, & quod Ortus.
Idem.

Auroram inter & Hesperum,
Et qua sol medium tenens,
Vmbras corporibus negat.
Quodcunq; abluitur cœlum,
Longo Tethyos ambitu.
Idem in Theba.

Qua lata terris spacia frugiferis iacent,
Et qua trahens opulenta Pactolus vada
Inundat auro rura.
Idem in hippolyto.

Quæq; nascentem videt ora solem,
Quæq; ad occasus iacet ora feros,
Si qua fetuenti subiecta Cancro est,
Si qua maioris glacialis vrsæ,
Semper errantes patitur colonos.
Idem ibidem.

Qua terra mari Cingitur alto, Quaq; æthereo
Candida mundo sydera cuncta.

Idem ibidem.

Quicquid Oceanus vagis,
Complexus vndis vltimo fluctu regit.
Idem in Troade.

Quicquid sol Oriens, quicquid & occidens,
Nouit, Cæruleis Oceanus freris.
Quicquid vel veniens, vel fugiens lauat,
Aetas pægaseo corripiet gradu.
Idem in Medea.

Quodcunque placidis flexibus Phasis rigat,
Pontusq; quicquid scythicus a tergo videt,
Palustribus qua maria dulcescunt aquis.

¶ Descriptio magni & frequentis numeri per similitudines & comparationes. Virgi. lib. 4. Georgi.

QVam multa in foljs autum se millia condunt,
Vesper vbi aut hibernus agit de montib⁹ imber.
Idem lib. 6. Aenei.

Quam multa in syluis Autumni frigore primo,
Lapsa cadunt folia, aut ad terram gurgite ab alto
Quam multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus
Trans pontum fugat, & terris immittit apricis.
Idem lib. 7. Aenei.

Quam multi lybico voluuntur marmore fluctus.
Sæuus vbi Orion hibernis conditur vndis.
Vel quum sole nouo densæ torrentur aristæ,
Aut hermi campo, aut Lycie flauentibus aruis.
Idem lib. 9. Aenei.

Quantus ab occasu veniens pluuialibus hœdis
Verberat imber humum, quam multa grandine nymbi
In vada præcipitant quum Iupiter horridus austris
Torquet aquosam hyemẽ, & cœlo caua nubila rumpit.
Ouidius lib. 11. Meta.

Somnia vana iacent, totidem quot messis aristas,
Sylua gerit frondes, eiectat littus arenas,
Idem lib. 4. Tristium.

Meq; tot aduersis cumulat, quot littus arenas,

Quotq; tretum pisces, ouaq; piscis habet.
Idem lib.4. Trist.

Quot frutices syluæ, quot flauas Tybris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet,
Tot mala pertulimus.
Idem ibidem.

Littora quot conchas, quot amena rosaria flores,
Quotve soporiferum grana papauer habet,
Sylua feras quot alit, quot piscibus vnda natatur,
Et tenerum pennis aera pulsat auis.
Tot premor aduersis, quæ si comprendere coner,
Icariæ numerum dicere coner aquæ.
Idem ibidem.

Quam multa madidæ celantur arundine fossæ,
Florida quam multas Hybla tuetur apes.
Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre
Limitæ formicæ grana reperta solent,
Tam me circunstat densorum turba malorum.
Idem lib.4. de Ponto.

Quæ numero tot sunt, quod in horto fertilis aruî
Punica sub lento cortice grana rubent.
Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
Quot ficyon baccas, quot parit Hybla fauos.
Idem lib.1. de Arte.

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
Aequore quot pisces, fronde reguntur aues.
Quot cœlum stellas tot habet tua Roma puellas.
Idem lib.2. de Arte.

Quot lepores in atho, qđ apes pascũtur in hybla.
Cærula quot baccas Palladis arbor habet,
Littore quot conche, tot sunt in amore dolores.
Idem lib.3.

Sed neque ramosa numerabis in Ilice frondes,
Nec quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ.
Item.

Quot noua terra patit flores, quum vere tepenti
Vitis

Vitis agit gemmas, pigraq; fugit hyems.
Statius lib.5. Siluarum.

Hibernos citius numeraueris imbres.
Syluarumq; comas.
Syllius lib.7.

Quam multa affixus cœlo sub nocte serena
Fluctibus e mediis sulcator nauita Ponti.
Astra videt, Quam multa videt feruoribus astris,
Quum Calabros vrũt ad pinguia pabula saltus.
Vertice Gargani residens, incendia pastor.
Marulus.

Non tot Attica mella, littus Algas,
Montes robora, ver habet colores,
Non tot tristis hyems riget pruinis.
Autumnus grauidis tumet racemis,
Non tot spicula Mœdicis pharetris,
Non tot signa micant tacente nocte,
Non tot equora piscibus natantur,
Non aer tot aues habet serenus.
Non tot Oceano mouentur vndæ,
Non tantus numerus lybissæ arenæ.
Quot suspiria, quot Næra pro te.
Vesanos patior die dolores.
Catullus.

Quam magnus numerus lybissæ arenæ,
Laserpiciferis iacet Cyrenis.
Propertius lib.2.

Non tot Achæmeniis armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit amor.
Seneca in Hercule furente.

Quantus incedit populus per vrbes
Ad noui ludos auidus theatri,
Qualis Elæum ruit ad tonantem,
Quinta quum ludos reuocauit æstas.
Idem in Oedipo.

Non tot caducas educat frondes Oetha.

Nec vere flores hybla tot medio creat,
Quum examen alto nititur densum globo.
Fluctusq; non tot frangit Ionium mare,
Nec tanta, gelidi Strimonis fugiens minas
Permutat hyemes ales, & cœlum secans,
Torpente Nilo pensat Arctoas niues.
Baptista Pius.

Cærula quot pisces, quot lesbia terra racemos,
Mascula quot tellus thura Sabæa parit,
Plumiferas quot habet volucres agitabilis aer,
Gargara quot messes, vina Phalernus ager.
Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat Ignibus æther,
Et quota in Oceani belua mole natet,

¶ Descriptio cursus leuissimi & miræ celebritatis.

Virgilius lib. 10. Aen.

Fvgit illa per vndas
Ocyor & iaculo, & ventos æquante sagitta.
Lucanus lib. 1.

Et torto balearis verbere fundæ
Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta.
Idem lib. 5.

Ocyor & cœli flammis & tygride fœta.
Idem lib. 9.

Calido non ocyus austro
Nix resoluta tepet.
Horatius lib. 2. Car.

Ocyor ceruis, & agente nymbos
Ocyor euro.
Statius lib. 6. Theb.

Quæ bello sic tella volant, quæ nubila cœlo
Amnibus hibernis? Minor est Iouis impetus igni,
Tardius astra cadunt, glomerantur tardius imbres.
Tardius in summos decurrunt flumina montes.
Idem ibidem.

Credas e plebe Cydonum

Parthorumq; fuga totidem exiliisse sagittas.
Non alirer celeres hircana per auia cerui,
Quum procul impasti fremitum accepere leonis,
Siue putant, rapit attonitos fuga cæca, metusq;
Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.
Sidonius.

Non sic fulminis impetus trisulci,
Non pulsa Scythico sagitta neruo
Non sulcus rapide cadentis austri,
Non fundis balearibus rotata
Vnquam sic liquidos poli meatus,
Rumpit plumbea glandium procella.
Seneca in Thebaide.

Sagitta qualis parthica velox manu
Excussa fertur, Qualis insano ratis
Premente vento rapitur, aut qualis cadit
Delapsa cœlo stella, quum stringens polũ,
Rectam citatis ignibus rumpit viam.
Idem in Hippolyto.

Fugit insanæ similis Procellæ,
Ocyor nubes glomerante cauro,
Ocyor cursum rapiente flamma,
Stella quum ventis agitata longos Corripit ignes.

¶ Cursores velocissimi.

1	Euryalus	5	Dædalus	13	Ladas
	Nysus Dyores	6	Atalanta	14	Atas
	Salius Patron	7	Mermeros	15	Philippus
	Helymus	8	Phædimus	16	Iphiclus
	Panopes		Dimas	17	Orion
2	Camilla	9	Opheltes	18	Mithridates
3	Achilles	10	Thalus	19	Haraldus
4	Bellorophon	11	Philippides	20	Echion
	Perseus	12	Tiberius Nero	21	Lycaste.

2 IN ludis exequialibus (quos in Sicilia ad Anchisæ tumulum celebrauit æneas) stadiodromi seu decursores in stadio fuerunt Euryalus, Nysus, Diores, Salius,

Patrō, Helymus, & Panopes.

2 ¶ Camilla regina fuit Volscorū, cui⁹ celeritatē describit Virgilius in fine septimi dicens.

Illa vel intactæ segetis per summa volaret
Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas.
Vel mare per medium fluctu suspensa tumenti,
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

3 ¶ De achille, Catullus Nascetur nobis expers terroris Achilles, Qui persepe vago victor certamine cursus Flā/mea præuertet celeris vestigia ceruæ.

4 ¶ Bellorophon in expeditione cōtra Chimærā vsus est equo Pægaso sanguine medusæ nato. Perse⁹ vero in me/dusam certatur⁹ accepit a mercurio talaria & ensē. Qui/bus adminiculis ambo per aerem ferebantur. Propertius lib. 2. Nō si pægaseo verteris in aera dorso.
Nec tibi si persei mouerit ala pedes. Sidonius.
Ac iuuenem Stenobœatuum, cui terga vetustas,
Pennati largitur equi.

5 ¶ Poetæ fabulantur Dædalum inclusum labyrintho, p/ter liberatum Theseū, quum iudiciū capitis expauesce/ret, alas sibi cōfinxisse, eoq; remigio periculum euasisse. Virgi. lib. 6. Aeneidorū. Dędalus (vt fama est) fugiens Mi/noia regna, Præpetibus pennis ausus se credere cœlo,
Insuetum per iter gelidas enauit ad arctos.

6 ¶ De atalāta Venatrice Arcadica Ouid. li. 10. Metamor. Forsitā audieras aliquā certamine cursus Veloces superas/se viros, Nō fabula rumor ille fuit, supabat enim, nec di/cere possis, Laude pedū, formæ ne bono p̄stantior esset. Stati⁹ li. 6. Theb. Quis mænaliæ atalātes. Nesciat egregiū decus, & vestigia cūctis indeprēsa procis. Hanc. n. dicunt certasse cursu in Hippomenē, dum ab eo in vxorē petere tur. Vnde idē Ouid. Dū talia secū Exigit hippomenes cur/su volat alite virgo. Quæ quamq̄ Scytica non segnius ire sagitta Aonio visa est iuueni, tn̄ ille decoris Mirator ma/gis est cursus facit ipse decorē, Aura refert ablata citis ta/laria plantis. Hanc cursus cōcertationem Sidonius descri/

bit dicens. Emicuit pernix populo trepidante virago Nil/ roto tactura gradu, quum pallidus ille Respiceret mediū/ post se decrescere campum, Et lōgas ad signa vias flatuq; propinquo Pressus in hostili iam curreret anxi⁹ vmbra, Donec ad anfractum metæ, iam iamq; relictus Concita/ ter sparso fregit vestigia pomo.

7 Mermeros centaurus fuit pedum leuitate præstantissim⁹ Ouid. lib. 12. Quiq; pedum nuper certamine vicerat oēs Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat.

8 ¶ De Phædimo & Dimāte, Statius lib 6. Theb. Et his in Isthmiaca victor clamatus arena Phædim⁹, alipedūq; fu/gam prægressus equorum Ante Dimas.

9 ¶ Claruit Opheltes nauta cursu velocissimo. Sidonius. Qui vigor in pedibus frustra tibi natus Ophelte Sicaniā tribuit palmam, plantasq; superbas.

10 ¶ Thalus fuit quispiam, quem Iupiter æreis pedibus fin/xisse dicitur, custodemq; Europæ adhibuisse, ac celerita/te ter quotidie Cretā obiuisse. De quo nonnulli volunt Catullum intellexisse illo carmine. Nun custos si ego fin/gar ille cretum quamuis alij ad Dedalum referant.

11 ¶ Philippides. 160. stadia ab Athenis Lacedemonem bi/duo cucurrit Canistius cursor Lacedæmonius & Philonī des Alexandri magni a Sicyone Elin vno die. 120. stadia cucurrerunt.

12 ¶ Tiberius Nero vehiculis tribus ad Drusum fratrem in Germania ægrotantem festinans: ducenta passuum mi/lia emensus est. Iuba apud Plinium testis est Troglodyta rum gentem miræ velocitatis esse.

13 ¶ Ladas cursor fuit Alexandri velocissimus Martia. li. 2. Quid si per graciles vias. Petauri inuitū iubeas subire la/dā. Petauri aūt dicunt hoīes agiles. g se p circulos imittū/tur, nascūturq; sub Delphine. Idē Martia. lib. 11. Habeas licebit alterū pedē ladę, Inepte frustra crure ligneo curres
14 Atas puer Vipsano cōsule a meridie ad vesperū. 75. milia passuum cucurrit, magna oīum admiratione Martia. lib. 4. Siue leuem cursu vincere quæris Aram.

15 ¶Philippus Lysimachi frater regem per ducenta stadia vectum pedes comitatus est, quum etiam lorica indutus arma gestaret. Author Curtius.

16 ¶Iphiclus Philaci & Climenes filius tanta fuit corporis agilitate, & pedum celeritate, vt curreret super triticeas aristas, nec obleederet. Demarat⁹ vero etiam per mare incessisse prodidit. Author Cælius.

17 ¶Orion Neptuni filius ex Euryale Minois filia nat⁹ fuit, cui cõcessum est, vt sup fluctus curreret pinde ac in terra, super aristas ferretur, nec eas cõminueret. Autor Higin⁹.

18 ¶Mitridates rex Põti ad vltimũ vitæ tẽpus eqtabat iacu labaturq; Et per mille stadia dispositis per iterualla equis vna die discurrebat. Currus sex & decem equis agitauit.

19 ¶Haraldus quidã nõnulla inusitatæ agilitatis spectacula exhibuit. Nã duobus equis in stadiũ admissis vtroq; me tã prior tenuit. Geminis siquidẽ bacillis inter currẽdũ innixus crebris saltibus corpus concitabat. Autor Saxo.

20 ¶Echion. Ouidius libr. 8. Meta. Impiger. Eurition cursuq; inuictus Echion.

21 ¶Delycaste Dianæ comite Claudianus, Et cursu Zephyris nunquam cessura lycaste.

¶Descriptio ortus diei.

Virgilius libro. 2. Aen.

Iamq; iugis summæ surgebat Lucifer Idæ,
Ducebatq; diem.

Idem lib. 3.

Iamq; rubescebat stellis aurora fugatis

Idem lib. 4. & lib. 9.

Et iam prima nouo spargebat lumine terras
Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

Idem lib. 7.

Iamq; rubescebat radiis mare, & æthere ab alto
Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Idem lib. 11.

Oceanum interea surgens Aurora reliquit.

Idem lib. 11.

Aurora interea miseris mortalibus almam
Extulerat lucem, referens opera atq; labores.

Idem lib. 12.

Postera vix summos spargebat lumine montes
Orta dies, quum primum alto se gurgite tollunt
Solis equi, lucemq; elatis naribus efflant.

Ouidius lib. 2. Metha.

Fulget tenebris Aurora fugatis.

Idem lib. 4.

Postera nocturnos Aurora remouerat ignes.
Solq; pruinosas radiis siccauerat herbas.

Idem lib. 7.

Postera depulerant aurore lumina noctem.

Idem lib. 9.

Postera lux radiis totum patefecerat orbem.

Idem lib. 15.

Postera sydereos Aurora fugauerat ignes.

Idem lib. 3. Fastorum.

Ortus erat fũmo tantũmodo margine Phœbus

Idem lib. 4. Fast.

Nox abiit, oriturq; Aurora.

Idem lib. 6. Fast.

Iam Phryxea nupta quereris Thitone relinqui.
Et Virgil. Eois lucifer exit equis.

Idem lib. 1. de Trist.

Cœlo nitidissimus alto
Stella grauis nobis lucifer ortus erat.

Idem lib. 1. Eleg.

Iamq; pruinosos molitur lucifer axes,
Inq; suum miseros excitat ales opus.

Idem.

Iam super Oceanum venit a seniore marito
Flaua pruinoso quæ vehit axe diem,

Lucanus lib. 1.

Et ignes Solis lucifero fugiebant astra relicto.

Lucretius lib. 2.

Primum Aurora nouo quũ sparsit lumine terras.
Idem lib. 5.
Aurea quum primũ gemmantes rore per herbas
Matutina rubent radiati lumina Solis.
Statius lib. 2. Theb.
Et iam Mygdonis elata cubilibus alto
Impulerat cœlo gelidas Aurora tenebras.
Rorantes excussa comas, multumq; sequenti
Sole rubens. Illi roseus per nubila seras
Aduertit flammas, alienumq; æthera fardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat, & radios ipsi vetet esse sorori.
Idem lib. 3.
Septima iam nitidum terris Aurora, deisq;
Purpureo vehit ore diem.
Idem lib. 6.
Clara laboriferos cœlo Titania currus
Extulerat, Idem lib. 1. Achill.
Iam premit astra dies, humilisq; ex æquore Titan
Rorantes euoluit equos, & ab æthere magno
Sublatum curru pelagus cadit.
Idem lib. 5.
Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies, genitoq; coruscæ
Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excusso rorantem lampada ponto.
Sylius lib. 1.
Pellebat somnos Tithoni rosida coniux.
Idem lib. 5.
Donec flammiferum tollentes æquore currum
Solis equi sparsere diem, iamq; orbe renato
Diluerat nebulas Titan, sensimq; fluebat
Caligo in terras nitido resoluta sereno,
Idem lib. 6.
Iam Tartessiaco quos soluerat æquore Titan,
In nocte diffusus equos iungebat Eois Littoribus.

Idem lib. 10.
Post vbi fulserunt primis Phaetontia frena
Ignibus, atq; sui terræ rediere colores.
Idem lib. 11.
Postea lux Phaetontis equos proferre parabat,
Iam rapidos omni curru splendente sub vndis.
Idem lib. 15.
Aurora ingrediens terris exegerat vmbras,
Sidonius.
Iam sol adultus rosidæ noctis humorẽ radio cre-
scente sorbuerat.
Stroza pater.
Verum vbi iam cœlo stellas aurora fugauit,
Et redit exorto lucida Sole dies.
Idem.
Aureus æquoreis vbi sol caput exerit vndis,
Oceaniq; Aurora torum formosa reliquit.
Idem.
Deseruit solito formosior æquora Titan.
Sabellicus.
Igneus interea Phœbus prodibat ab Indis.
Idem.
Tenebris Aurora fugatis.
Tertia iam totum veniens reserauerat orbem.
Pamphilus Saxus.
Tithoni croceam senis cubile.
Aurora aurigeris comis refulgens,
Iam surgit, roseosq; clara vultus.
Ostendit, Phaetontis & citatis
Currunt flammigeri rotis Iugales,
Politianus in Nutricia
Aurea quum radios hyperionis exeruit fax.
Idem.
Extullerat roseo Cynthius ore diem.
Lactantius de Phœnice.
Lutea quum primum surgens Aurora rubescit,

Quum primum rosea sydera luce fugat.
Catullus.
Sed vbi horis aureis sol radiantibus oculis
Lustrauit ethera album, sola dura, mare ferum,
Reppulitq; noctis vmbras vegetis sonipedibus.
Seneca in Hercule furente.
Iam rara micant sydera prono
Languida mundo, nox victa vagos
Contrahit ignes, Luce nouata.
Idem in Troade.
Summa iam Titan iuga
Stringebat, ortus vicerat noctem dies.
Idem in Octauia.
Iam vaga cœlo sydera fulgens
Aurora fugat, Surgit Titan
Radiante coma, mundoq; diem Reddit clarum.

¶ Descriptio meridiei.

Virgilius lib. 8. Aen.

SOl medium cœli conscẽderat igneus orbẽ,
Ouidius lib. 3. Meta.
Iamq; dies medius rerũ cõtraxerat vmbras,
Et sol ex æquo meta distabat vtraq;.
Idem in Arte.
Iamq; dies medius tenues contraxerat vmbras.
Statius lib. 4. Theb.
Tempus erat, medii quũ Solem in culmine mũdi
Tollit anhela dies.
Idem lib. 5.
Sol operum medius summo librabat olimpo
Lucentes ceu staret equos.
Marullus.
Et iam lampade torrida
Fulgebat medio sol pater æthere.
Val. Flac. lib. 3.
Iam summas cœli Phœbus candentior arces
Vicerat, & longas medius reuocauerat vmbras.

Pontanus.
Et iam iam sol medium clarus peragrabat olympum.
Descriptio noctis seu aduentus eius.
Virgilius Aen. 1.
ET iam summa procul villarum culmina fumant.
Maioresq; cadunt altis de montibus vmbræ.
Idem Aeg.
Et Sol crescentes decedens duplicat vmbras.
Idem in Culice.
Iam quatit, & biiugis orĩs herebo cit equos nox.
Et piger aurato vesper procedit ab Oeta.
Idem lib. 2. Aen.
Vertitur interea cœlum, & ruit Oceano nox,
Inuoluens vmbra magna terramq; polumq;.
Idem in eodem.
Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
Incipit, & dono diuum gratissima serpit.
Idem lib. 3.
Nox erat, & terris animalia somnus habebat.
Idem in eodem.
Sol ruit interea, & montes vmbrantur opaci.
Idem lib. 4.
Nox erat, & placidum carpebant fessa soporem
Corpora per terras, syluæq; & sæua qui erant
Aequora, quum medio voluuntur sydera lapsu,
Quũ tacet omnis ager, pecudes pictæq; volucres,
Quæq; latus late liquidos, quæq; aspera dumis
Rura tenent, somno positæ sub nocte silenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.
Idem lib. 8.
Nox erat, & terras animalia fessa per omnes,
Alitum pecudumq; genus sopor altus habebat.
Idem in eodem.
Nox ruit, & fuscis tellurem amplæctitur alis.
Ouid. lib. 6. Meta.
Iam labor exiguus Phœbo restabat, equiq;

Pulsabant pedibus spacium decliuis Olympi.
Idem lib. 10.
Tempus erat, quo cuncta silent.
Idem lib. 11.
Pronus erat Titan, inclinatoq; petebat
Hesperium temone fretum.
Idem in eodem.
Nox cœlum sparserat astris.
Idem lib. 14.
Presserat occiduus Tarteſſia littora Phœbus.
Idem lib. 15.
Candidus Oceano nitidũ caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat denſiſſima ſydereum nox.
Idem lib. 1. Fast.
Nox erat, & vino somnum faciente, iacebant.
Corpora diuersis victa sopore locis.
Idem lib. 2.
Nox erat, & tota lumina nulla domo.
Idem lib. 4.
Interea placidam redimita papauere frontem
Nox venit, & secum somnia nigra trahit.
Idem in eodem.
Dempserat emeritis iam iuga Phœbus equis.
Idem lib. 6.
Nox erat, & vinis oculiq; animiq; natabant.
Idem lib. 1. Triſt.
Iamq; quiescebant voces hominũq; canumq;,
Lunaq; nocturnos alta regebat equos.
Idem in eodem.
Tingitur Oceano custos Erymanthidos vrsæ.
Idem lib. 3. de Ponto.
Nox erat, & bifores intrabat luna feneſtras.
Lucanus lib. 3.
Titan iam pronus in vndas
Ibat, & igniferi tantum demerserat orbis,
Quantum deesse solet Lunæ,

Idem in eodem.
Nox subit, atq; oculos vastæ obduxere tenebræ.
Statius lib. 1. Syl.
Nox silet, & nigros imitantia murmura somnos.
Idem lib. 1. Theb.
Iamq; per emeriti surgens confinia phœbi
Titanis late mundo subuecta silenti,
Rorifera gelidum tenuerat aera biga.
Iam pecudes volucresq; tacent, Iá somnus auaris
Inserpit curis, pronusq; per aera nutat.
Grata laboratæ referens obliuia vitæ.
Idem lib. 3.
Soluerat Hesperij deuexo in margine ponti
Flagrantes sol pronus equos, rutilamq; lauabat
Oceani sub fontem comam.
Item.
Nox subiit, curasq; hominum, motusq; ferarum
Composuit, nigroq; polos inuoluit amictu.
Idem lib. 8.
Tempus erat, iunctos quũ iam soror ignea Phœbi
Sentit equos.
Idem lib. 12.
Iam pater hesperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, aliis rediturus ab vndis.
Idem lib. 4. Achill.
Frangebat radios humili iam pronus Olympo.
Phœbus, & oceani penetrabile litus anhelis Pro/
mittebat equis.
Sillius lib. 10.
Donec anhelantes stagna in Tarteſſia phœbus
Mersit equos, fugiensq; polo Titania cæcam
Orbita nigranti traxit caligine noctem.
Idem lib. 11.
Iamq; diem ad metas defessis Phœbus Olympo
Impellebat equis, fuscabat & Hesperus vmbra,
Paulatim infusa, properantem ad littora currum.

Idem lib. 15.

Nox somni genitrix mortalia pectora curis
Purgarat, tenebræq; horrēda silentia habebāt,

Ausonius.

Condiderat iam solis equos Tartessia Calpe.
Stridebatq; freto Titan insignis Ibero.

Stroza pater.

Quū sol Antipodū populos illata luce reuisit.

Sabellicus.

Iam fuscis prouecta rotis nox atra ruebat
Oceano, vallesq; vmbris complexa cruentas.

Pamphilus.

Oceani piceis incincta tenebris,
Nox caput ex vndis tollebat.

Idem.

Oceani tumidis iam nox caput extulit vndis.
Iam vibrat tremulum candida luna iubar.

Cleophilus.

Nox erat & pleno lucebat Cynthia cornu,
Ibat & Arctoo tardior vrsa polo.

Val. Flac.

Et iam prona leues spargebāt sydera somnos.

Idem.

Iamq; sopor mediis tellurem prefferat oris,
Et circum tacito volitabant somnia mundo.

Idem.

Nox hominū gen⁹ & duros miserata labores,
Retulerat fessis optata silentia terris.

Martianus capella,

Sed purum astrificis cœlum scādebat habenis
Nox reuocans merso fulgētia sydera Phœbo.

Sabellicus.

Iam cœlo propulsa dies concesserat vmbris
Perdideratq; suos tellus obducta colores.

Idem.

Cœperat hesperio Titan se mergere fluctu,

Versus in antipodas, iam seruus lumina vesper
Compositura diem prono spargebat Olympo.

Idem.

Phœbus ad hesperiā Tethym iam flectere cursum
Cœperat.

Pontanus.

Nec color vllus erat rebus, tenebrisq; malignis
Et cœlum & terras nox circunfusa tenebat.

Idem.

Nox cœlum tenet, & fuscis iuga versat habenis,

Tibulus lib. 2.

Ludite, iam nox iungit equos, currumq; sequūtur
Martis lasciuo sydera fulua choro.

Seneca.

Nox prima cœlum sparserat stellis,

¶ Descriptio mediæ noctis.

Ouidius lib. 9.

NOctis erat medium, curasq; & corpora somnus
Soluerat

Horatius lib. 2. Ser.

Iamq; tenebat Nox medium cœli spacium.

Statius lib. 3. Achill.

Scandebat roseo medii fastigia cœli
Luna iugo, totis vbi somnus interior alis
Defluit in terras, mutumq; amplectitur orbem.

¶ Descriptio æquinoctii.

Seneca.

Libra phœbeos tenet æqua currus.

Lucanus lib. 8.

Tempus erat, quo libra pares examinat horas,
Non vno plus æqua die.

Ouidius.

Impositamq; sibi qui non bene pertulit Hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna facit.

¶Serpentum quorundam nomina.

1	Phiton	15	Cæcilia	29	Crocodilus
2	Hæmorrhois	16	Cherſydros	30	Enydris
3	Salpinga	17	Cicinia	31	Iaculus
4	Baſiliſcus	18	Chelidrus	32	Scincos
5	Ceraſtes	19	Dipſas	33	Scytale
6	Amphiſibena	20	Echidna	34	Sepa
7	Aſpis	21	Lacerta		Spondylis
8	Ichneumon	22	Natrix		Acontia
9	Vipera	23	Nepa (al Scorpius)		Sipendon
10	Hydrus	24	Pharias	35	Porphyrus
11	Stellio	25	Preſter	36	Draco
12	Salamandra	26	Seps	37	Serpens
13	Cantharides	27	Boa	38	Coluber
14	Anger	28	Cenchris	39	Ameodites

1 PYthon a poetis ſerpens fuiſſe dicitur, natus ex putredine terræ poſt diluuiũ Deucalionis. Hũc Apollo interfecit, & ab interfecti noie dictus eſt Pythi⁹. De hoc Ouidi⁹ lib. 1. Meta. Sed te quoq; maxime Pythõ Tũ genuit, populiſq; nouis incognite ſerpẽs Terror eras tantũ ſpacii de monte tenebas. Hunc deus arcitenens & nunq̃ talibus armis Ante, niſi in damis, capreiſq; fugacibus vſus, Mille grauem telis exhauſta pene pharetra pdidit effuſo per vulnera nigra veneno.

2 ¶Hæmorrhois ſerpẽs morſu ſanguinẽ elicit. Moratur in petroſis receſſib⁹, colore partim ſanguineo, partim nigro. Tarde pigreq; ſerpit nec niſi obliquo itinere. Lucanus lib. 9. At nõ ſtare ſuum miſeris paſſura cruorẽ, Squamiferos ingens hæmorrhois explicat orbes, Idem. Impreſſit dentes hæmorrhois aſpera Tullo.

3 ¶Salpinga formam habet tubæ. Eiuſq; latebra calcata mortifera eſt. Lucan⁹ lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras.

4 ¶Baſiliſcus in ſolitudinib⁹ Africę habitat. Cãdida i capite macula velut diademate quodã ornat⁹ eſt. Acutiſſimũ habet caput, os rude, oculos & colorem ad nigredinem vergentes

vergentes. Palmũ non excedit, ſolo tamẽ halitu ſerpentẽ quamlibet magnum ſuffocat, tanta eſt veneni acuitate. Eum ſi quis vel baculo attigerit, paulopoſt moritur. Hũc Plynius regulũ vocat. Sibilo omnes fugat ſerpentes, Nec flexu multiplici, nec vt reliquæ corpus ipellit, ſed celſus & erectus in medio incedẽs. Necat frutices, Rumpit ſaxa Nõ contactas modo, verum & afflatas exurit herbas. Talis vis malo eſt. Huic tamen exitio eſt muſtellarum virus eius cauernis illatũ. Hominem ſi inſpiciat, ſolo ituitu perimit. Lucanus libro nõno. Sibilaq; effundens cunctas terrẽtia peſtes Ante venena nocẽs, late ſibi ſubmouet omne vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.

5 ¶Ceraſtis in corpore eminere dicunt quadrigemina cornicula quorũ motu reliquo corpore occultato ſolicitant ad ſe aues. Luc. lib. 6. Aut viuẽtis adhuc Lybicæ mẽbrana Ceraſtæ. Idem lib. 9. Spinaq; vagi torquente Ceraſtæ. Statius lib. 11. Crinalem attollit longo ſtridore Ceraſtẽ. Mãtuanus. Sæuaq; multifido cornu portẽta Ceraſtes.

6 ¶Geminum caput habet amphiſibena, hoc eſt ad caput & ad caudam tanq̃ parum eſſe vno ore fundi venenum. Inquit Plynius. Capite intrinſec⁹ nitibũdo ſerpit tractibus orbiculatis, Lucanus lib. 9. Et grauis in geminũ ſurgẽs caput amphiſibena. Mãtuanus in Alphonſo. Amphiſibena biceps & formidabilis ictu Aſpis.

7 ¶Demorſis ab aſpide nullum eſt remediũ, præterquam ſi cõfeſtim partes contactæ amputent. Vnde natũ adagiũ. Morſus aſpidis de malo immedicabili. Nã vt ait Aelianus ei⁹ morſus immedicabilis eſt præcipue ſi de rana guſtarit Nec ab vllo vincit, præterquam a muliere, quæ vel aſpectu contactuq; ſolo necat. Nicãder apud Eraſmũ. Aſpida crudelẽ cuius ſuper oĩa morſus Immedicabilis eſt. Aſpis nunq̃ vagatur ſine compare. Quod ſi cõtingerit alteram interimi, protinus altera perſequit percuſſorẽ in mediis quoq; fori turbis agnitũ. Ictus ab hoc ſerpente intra. 4. horas emoritur. Color huic niger quandoq; cinereus, interdum fuluus. Bellum gerit internecinum cum Ichneumo

ne. Cui quoniã se iparẽ videt Ichneumõ, multo se tergo rat luto. Itaq; vbi ad certamen venitur aspis nihil potest arripere morsu pter loricã terreã. Quo fit vt obliquo capite hostẽ speculatus. Ichneumõ eius fauces arripiat, mõstrũq; exanimet. Lucanus lib. 4. Aspidas vt Phatias cauda sollertior hostis Ludit, & iratas incerta prouocat vmbra. Obliquusq; caput vacuas serpẽtis in auras effusæ tuto cõprendit guttura morsu Lœtiferam citra saniẽ, Tunc irrita pestis Exprimitur, fauceſq; fluunt pereunte veneno. Porro Aegiptij reuerentur Aspidẽ & in deliciis vna cũ pueris educant, adeo mãsuefactã, vt mensis assistat & vna comedat pultẽ farinę ex melle appositã Eorũ reges in diademate aspidis figurã portãt, qđ iperij firmitatẽ portendat. Aspis quos pcusserit, in mortiferũ somnũ redigit, vnde sõni culosa dicit. Lucanus lib. 9. Aspida somniferã tumida cetuice leuauit. Cinna apud Gellium. Sõniculosam vt Pœnus aspidẽ Psyllus Perrũpit oẽs difficultates, permeat spacia, nec nisi amnibus arcẽt, aut prœceleri fuga, Hebetes habet oculos non in frõte sed in temporibus. Gigni quandoq; aspidas quinum cubitorũ, in libris est obseruatum.

8 ¶ Ichneumon nascitur in Aegypto, aspidẽ odit vsq; ad bellum, eiusq; oua sectatur & inuenta perdit, vt a fœtu sibi timere desinat. Martialis lib. 7. Delectat mariũ si perniciosus Ichneumon.

9 ¶ Viperæ fœtus enecta matre pdeunt, vt inter pisces ac⁹. Mas in coitu exanimat, capite in os fœminę iserto, pręq; voluptate ab ea excisо. Sola serpẽtium vipera terra cõditur, Cæteraę arboręq; aut saxorũ cauis. Oua parit vnius coloris, & mollia vt pisces. Tertia die itra vtetũ catulos icludit, deinde singulos diebus singulis parit viginti fere nũero. Itaq; cæteri tarditatis impatiẽtes prætũpunt latera & matrẽ enecãt. Mãtuanus. Et emorlẽs infausto vipera partu. Viperã ferunt exustã & in cinerẽ dilapsam mederi suo morsui. Auctor Lactãtius. Apolloni⁹ apud Philostratũ viperã esse visam refert, serpẽtes, quos peperisset lambẽtẽ, quasiq; expoliãtẽ. Legitur in Theophrasti monumẽtis viperarum morsibus tibicinem scite modulateq; adhibitũ mederi. Ab iis demorsos ferunt nemini vulnus suũ velle patefacere, nisi quos eadem vi morbi quandoq; iactatos cõpererint, seu q non experti sunt naturã morbi nesciãt. In Phœnicia solo viperarum halitu pernecantur hoies. Quod radicũ illic succrescentiũ potẽtia crediť fieri.

10 ¶ Hydri in aqua viuunt, nulli serpentium inferiores veneno. Horum iecur seruarũ aduersus percussos ab iis auxilium est. Poetæ fingunt Hydram serpentem fuisse numerosis capitibus, quorum quum vnũ ab Hercule demetebatur, mox renascebantur gemina. Percussis ab Hydro odor grauis excitatur, Afficiuntur insuper obliuione rerum, videnturq; nebulam præ oculis habere, in horrorẽ ac rabiem agi. Tertia demum die pereunt.

11 ¶ Stellio serpens est Lacertæ similis, circulis quibusdam & velut lucentibus guttis in modum stellarum depictus. Eius morsus hominem stupidum facit raro tamen interficit. Fel in aqua tritum, mustellas congregare dicitur. Rore tantum viuit. Nullum animal fraudulentius est, Vnde crimen Stellionatus & stellatura dicuntur.

12 ¶ Salamãdra figurã habet Lacerti, nunquã nisi magnis imbribus prouenit. a serenitate deficiẽs. Huic tãtus rigor, vt ignẽ tactu extinguat nõ alio modo quã glacies. Populos iprouidos necare potest. Nã si arbori irrepserit omnia poma ificit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi nihil aconito distans. Quinimo si cõtacto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquať, idẽ veneficiũ est, vel si in puteũ cadat. eius venenum ab iis extinguitur, qui vescuntur illa.

13 ¶ In Cantharidum genere nõ reperitur fœmina Mas in orbem sinuatus sese dies. 18. fouet, mox fœtus paulatim excludit. Propterea Aegyptii statuis virorum fortiũ hoc animal impresserunt, quod nulla muliebri mallicia virtꝰ efœminata viris conueniat.

14 ¶ Anger genus est serpentis, qui aliter cruciator & Spatarius dicitur.

¶ Cæcilia serpẽs est, q a cecitate meruit nomen. Colu. li.

septimo. Est & magnoꝝ animalium noxium virt⁹, Nam & vipera & Cęcilia sæpe quum in pascuis bos improuide supercubuerit, Lacessita onere morsum imprimit.

26 ¶ Chersidros serpens tam in aquis, quam in terra morat̃ Lucanus. Natus & ambiguæ coleret qui Syrtidos arua Chersydros.

¶ Cæcinia parua est & gracilis serpẽs, nulli⁹ ppe veneni.

27 ¶ Chelydrus eundo sese cõuoluit per terram. Lucanus.

28 Tractiq; via fumante Chelydri. Emittit fumũ qua serpit. Mãtuanus. Clades fumosa Chelydrus. Pamphilus. O quę fumiuomos geris Chelydros.

29 ¶ Dipsas minor est vipera. Quos momordit, inardescũt siti, quã quũ multo potu volũt extinguere, acrius icedũt, & ea paulopost emoriunt. Vnde & nomẽ traxit. Dipsa. n. grẽce dicit sitis & dipsao sitio. Duas habet ī cauda nigras lineas corpore reliquo albicãte. Ei⁹ venenis resistũt Lauri folia, cortex & baccæ. De Dipsade Lucanus lib. 9. Stabãt in margine siccę Aspides, in medijs sitiebant Dipsades vndis. Idem. Torta caput retro Dipsas calcata momordit.

30 ¶ Echidna putatur eadẽ esse, quę & vipera. Capit & pro hydra ab Hercule occisa. Ouid. libro. 3. Fast. Sãguine Centauri Lernęæ sanguis Echidnæ Mixtus ad auxiliũ tẽpora nulla dabat, Capit & pro quocunq; serpente. Ouid. lib. 9. Metamor. Pars quota lernęæ serpens eris vnus Echidnæ. idem Stipite te Stygio timidisq; afflauit Echidnis.

31 ¶ Lacertarum duo sunt genera. Maiores quæ & virides dicuntur. Minores: quas Calcides vocant. In vtroq; genere mas Lacertus dicitur. Virg. Nunc virides etiam occultant spineta Lacertos.

32 ¶ Natrix serpens aquas inficit veneno. Lucan⁹ lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuanus in alphonso. Et Natrix inimicus aquis.

33 ¶ Nepa scorpiũ significat. Cicero lib. 5. de finib⁹. Serpere anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues nepas aculeis, suã cuiq; esse naturã. Mantuanus. Viroſamq; nepam videt, æmoniasq; sagittas.

34 ¶ Pharias dum serpit, sulcum in terra facit cauda, & sup eam fere ambulat. Fuluus est colore, oculis velox, ore lato morsu non maligno. Propterea veteres æsculapio sacrum fecerũt, Pedes habet prope caudam Lucanus lib. 9. & contentus ter cauda sulcare Phareas.

35 ¶ Prester quem momordit, extemplo reddit immobilẽ & alienũ mente, nox pilis defluentibus cũ pruritu ac ventris solutione absumit. Lucanus lib. 9. Oraq; distendẽs aui dus spumantia prester. Idẽ Nasidii a Prestere pcussi mortem hoc modo describit. Nasidiũ, Marsi custodẽ torridus agri percussit Prester, illi rubor igneus ora Succendit, tendit q; cutẽ pereũte figura, Miscens cũcta tumor toto iam corpore maior. Humanũq; egressa modũ super oĩa membra Efflatur sanies late tollente veneno ipse latet penitus congesto corpore mersus, Nec lorica tenet distẽti corpis æstũ. Mãtuanus. Et iflatis Prester qui faucib⁹ æstũ Expuit.

36 ¶ Seps modicus est serpens, cuius tamen ictu pcussa putrescunt membra. Nã quicquid momordit in putredinẽ resoluitur Lucanus li. 9. Offaq; dissoluẽs cum corpore tabificus Seps. Mãtuanus in Alphonso. Mole breuis Seps, peste ingẽs, nec viscera solum, Sed simul ossa vorans, Colorem quẽ attigit reddit. Quatuor dẽtibus armatus est.

37 ¶ Boa serpens in tantam excrescit magnitudinem, vt in aluo occisæ repertus sit infans imperante Claudio. Alitur primo bubuli lactis succo. vnde meruit nomen. Mantuanus, Turpi Boa flexilis aluo.

38 ¶ Cenchris crebras habet maculas in milii similitudinẽ. Recte serpit. Vnde Lucanus lib. 9. Et semper recto lapsur⁹ limite Cenchris, Pluribus ille notis variatam tingitur aluum Quam paruis tinctus maculis thebanus Ophites.

39 ¶ Crocodilus quadrupes est. Fit ex minimo maxim⁹. Ex ouo. n. ad. 12. cubitos excrescit. Quatuor mẽses hiemales nõ comedit Elinguis est vẽtre, dorso & cauda prælõgus, squamis prædurus ostrearũ modo obtectus, Audax in fugientes in persequẽtes timidus Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidẽq; diebus fouet. Dẽtes habet & mẽses

viuit eodē fere numero. Insidiatur his qui aquatum eunt. Si in potu irudines hauserit, aduersus solē in litore dehiscens extēdit. Mox auis Trochilus dapis illecebra captus rostro oris prælongo irudinem extrahit. Quinetiam dormiētem excitat crocodilum, si ab Ichneumone hoste parari videat insidias. Hoc animal venerātur Aegyptii eiq; sacros dies statuerunt. Et si cōtingat liberos ab eo rapi parentes lætantur, tāquam se deo placere existimantes, cui escam genuerunt. Contra vero Tentyri populi reijciunt, captūq; arbore suspendūt, & multis prius affectū verberibus post modum comedūt. Reperitur in Nilo. Vnde Plynius, Crocodilum inq; habet Nilus quadrupes malum. Oua parit humi. Diem in sicco agit, totam noctē in flumine. Oculos habet suillos, dētes magnos prominētes atq; serratos, inferiorē maxillā nō mouet. sed supiorē inferiori admouet. Vngues habet robustos, pellēq; circa tergum ipenetrabilē. Inter aquas cæcus subdio perspicacissimus.

30 ¶ Enydris serpēs est masculus & albus, Viuit in aquis. Gaza lutricem conuertit.

31 ¶ Iaculus arbores subit, e quibus vi maxima turbinat⁹ penetrat quodcunq; animal obuium fecerit fortuna. Lucanus. Et Natrix violator aquæ, iaculisq; volucres.

32 ¶ Scincos similis est Crocodilo, minor Ichneumone cōtra venena precipuum antidotum, Item ad inflammandā virorum venerem. Nascitur in Nilo.

33 ¶ Scitale tāta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videtes retardet. Et quoniā reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui caprat stupentes. Pellē exuit hiberno tpe. Lucanus Et Scytale sparsis ēt nunc sola pruinis Exuuias positura suas. Mātuanus. Picta cutē Scytale.

34 ¶ Sepa species est lacertę, q̄ in vino pota morsus suos sanat. Spōdylis serpens omnes persequitur radices autore Plynio. Acontia teli modo serpendo ruit.

¶ Sipēdo reptilis est. Hemorrhoide aliquāto velocior, Iter obliquat. Morsu pfūde penetrat, plaga mox putrescēte.

35 ¶ Porphyrus palmi est magnitudine; capite cādidissimo,

reliquo corpore purpureo. Innocuus est morsu quia edētulus. Inuenitur in vadosis Indiæ locis. Caprū incolę cauda suspendunt, & defluentem ex ore viuentis liquorem excipiunt vasculis æreis.

36 ¶ Draco bellum & odiū genuinū exercet in Elephantē eiusq; oculos & iugulum petit, donec humi concidēs elephas, simul & draconē mole corporis occidit. Oculos habet æstimatione gemmaꝝ Dētes graciliores apro Cristati sunt mares. Vnde Ouidius lib. 4. Met. Lubrica plucēt cristati colla draconis. Ferunt Indoꝝ regem duos dracones aluisse, alterū octogenum Alterū vero nonagenū cubitorū magnitudine. Epyrotæ dracones in apollinis tēplo venerabant, obiterfectum Pythonē. Tranquillus scribit Tiberium Imperatorē habuisse draconem in oblecta mētis, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, quū consumptum a formicis inuenisset, monitus est vt vim multitudinis timeret. Plynius libro. 31. scribit draconem non habere venena, & primum eius spondilum id est vertebrā mulcere aditus potestatum, eiuiq; adipem a venenatis refugi. Aciem habet clarissima, vnde & seruandis thesauris plærunq; adhibitus est, vt pomis hesperidū, & aureo vellere apud colchos, sicuti volūt poetæ. Antiq; præterea Aesculapio sacrum fecęre vt vigilātissimū, quod febri maxime cōuenit. Aciem habet peracutā. Ferūt Herode apud Iudæos principāte, puellam iam nubilē & cōspicuā forma adamatā a dracone, ipsumq; draconē amatoris instar prutiētē ad virginis lectū plærunq; accessisse, & inibi decubuisse. Cuius rei tædio simul & horrore pcita puella secessit lōgius & integrū mēsem abfuit, vt tā turpi Beluæ amoris obliuionē induceret. Res tñ aliter se habuit. Nec. n. desiit quotidie ad amasiæ reditū vsq; eo loci deuolare. Quum ergo rediisset exoptata pridē puella, decumbentis cruribus se implicuit draco, eamq; conuerberauit cauda mollīter tamē & amatorie, vt interim palpo ferīt zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget fidē, sciat meipsum veritatis loco asserere nolle, sed cum Græcis log & scribere, quibus

mentiri proprium est & genuinũ. Porro oculis draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos nõ paueſcere ad nocturnas imagines etiã pauidos cordis ait Plini⁹ Apud eundem. Xãthus hiſtoriarum autor teſtis eſt occiſum draconis catulum reuocatum ad vitam a parente, herba quã Bali nominat. Dracones habet India tantę magnitudinis vt elephantes (quibuſcum certant) circunflexu facili ambiãt, nodiq; nexu perſtringãt Indicis pares habet Aethiopia vicenum cubitorum. Apud Aſachæos æthiopum populos naſcuntur maximi qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula.

87 ¶ Serpens latet hiberno tempore, æſtiuo prodit. Senectutem fertur exuere, quod in anguſto foramine (cui p vim ſe impenetrat) veterem deponat pellem. Tibullus. Crudeles diui, ſerpens nouus exuit annos, Formæ non illã fata dedere morã. Viſum lõgo ſitu amiſſum feniculo recuperat, Ferunt ſerpentem baculo ſemel percuſſum, exanimẽ reddi, ſed ſi iterũ feriatur reuiuiſcere. Plutarchus ait ſerpẽtes ex hominum cadaueribus, mediis medullis gigni, ſicut apes ex bubus gignunt, ex equis fuci, ex aſinis crabrones. Terra autore Plynio ſerpẽtem non recipit homine percuſſo, Serpentum morſus non petit ſerpentes. Ferunt ictis ſaliua maxime humani ieiunioris vt feruentis aquæ contactu fugere. Quod ſi in fauces penetrauerit, etiã mori. His inimiciſſima eſt muſtella. Serpẽtes Pſyllis Marſiſq; populus, nõ nocent. Nunquam in trifolio aſpiciũtur. Habentes Onichilum & Staphilinum herbas nõ feriunt. Lyſimachiæ herbę odorẽ fugiunt. Incluſæ circulo betonicę herbæ nequeunt exire quin, ſeſe interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras proſunt ſi vſuę dimittantur. Aegre extrahuntur, præter quam læua manu. In India adoleſcunt ad tantam magnitudinem, vt ſolidos hauriant ceruos tauroſq;. Apud Rhindacũ amnem in ponto ſuperuolãtes quamuis alte perniciterq; alites hauſtu raptas abſorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiuſæ inſulæ. Populi ſunt orientales Candei nomine, qui veſcuntur ſerpentibus. His aduerſantur cancri. Quum ſol eſt in cancro, torquentur. Oua pariunt. Coeũt amplexu adeo circũuolutæ ſibi, vt vna exiſtimari biceps poſſit. Cornus ceruini odore fugantur & nidore galbani. Vinum appetunt. Plynius ait viſas eſſe pedibus anſerinis. Hederam amant & fraxinum oderunt. De remediis aduerſus earum morſus vide Plynium.

88 ¶ Coluber vmbras nemorum incolit. Bibiturus venenũ prius euomit, ne ipſum cũ aqua exhauriat. Nudũ hominem reformidat, audacior in veſtitum. Colubri in aqua viuentis fel habentibus & adipem, Crocodilus nihil poteſt nocere. Dicimus & colubra in fœmineo, Ouidius in ibin. Pectoraq; vnxerunt herebææ felle colubræ.

89 ¶ Ammodites ſerpens eſt concolor arenis, quibus ſe impenetrat. Lucanus lib. 9. concolor exuſtis, atq; indiſtctus arenis Ammõdites.

¶ Vehiculorum genera.

1	Eſſedum	10	Carruca	19	Sarracum
2	Petoritum	11	Carpentum	20	Traha
3	Veha	12	Thenſa	21	Tribula
4	Arcera	13	Ciſium	22	Vectabulum
5	Baſterna	14	Comba	23	Octophorum
6	Benna	15	Couinus		Hexaphorum
7	Biga	16	Currus	24	Plauſtrum
	Triga		Curriculum	25	Burdones
	Quadriga	17	Rheda	26	Lectica
8	Birotum		Epirhedium	27	Staticulum
9	Cantherium	18	Pilentum		

1 ESſeda currus erãt Britãnis peculiares, qbus vtebant in bello. Vũ & Cæſar in cõmẽtariis Eſſedarios vocat milites Britãnos, q ex Eſſedis pugnabant, & ex his interim deſiliebãt, rotarũq; ſtrepitu Cæſarianoꝝ ordines cõturbabãt. Propertius li. 2. Eſſeda cælatis ſiſte Britãna iugis. Ouid. Paruaq; q̃ primũ rapiẽtibus Eſſeda Manis. Horum tũ curruũ inuentũ gallis acceptum refertur. Propterea Virg. lib. 3. Geor. inqt. Bellica vel meli⁹ ferat Eſſen

da collo Interim Essedum promiscue pro quouis curru accipitur. Tranquillus in Augusto. Nos in Essedo panē & palmulas gustauimus. Essedarii vocantur ductores Essedorum. Idem in Caligula. Quum quodam die muneris Essedario Porio ob prosperam pugnā seruum suum mamumittenti studiosius plausum esset.

2 ¶ Petoritū Gallica vox est, autore Gellio significās aliud quoddam vehiculi genus, quatuor rotis ductile, Plynius lib. 34. Cœpere deinde & Esseda, & vehicula, & petorita exornare. Horatius lib. primo. Se. Atq; caballi Pascendi, ducenda Petorita. nunc mihi curro Ire licet mulo.

3 ¶ Veha dicitur plaustrum quo quid vehitur. Ethymo satis noto. Vehes etiā dicitur, vt placet nonnullis, qui apud Plyniū legunt & scribunt lib. 36. cap. 15. Amplitudinē cauis eā fecisse prodit, vt Vehem fœni large onustā trāsmitteret. Idem sibi vult vehiculum, vocabulum generale.

4 ¶ Arcirna plaustrum est exile, aptū ferendis hominibus. Blondus arceram vocat, aitq; rusticum esse plaustrum, tectū vndiq; quo senes & ægroti vectari solent. Phauorinº apud Gellium. Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate seu ipse aufertur & iumento imponitur.

5 ¶ Basterna vehiculum est itinerarium, quod mollibº stramentis compositum a duobus equis, aut alijs animalibus deportatur. Ammianus Marcell. Quo cōitatu inquit, matronæ complures coopertis capitibus & basternis per latera cuitatis cuncta discurrunt.

6 ¶ Benna vocabulum est gallicum, significans quoddam vehiculi genus in quo qui vehuntur, dicuntur combēnones id est sedentes in eadem benna.

7 ¶ Biga currus dicit duobº equis volubilis, vt triga tribus, quadriga quatuor. Diciturq; Biga quasi biiuga. Plyn. Bigas primū iunxerūt Phrygii, quadrigas Erichthouiº. Augustinus. Vinctos duos equos bigas vocamº. Suetoniº in Tiberio. Natalem suum plebeis incurrētem Circensibus visvnius bigæ adiectione honorati passus est. Nota argenteis

nummis fuerunt bigę atq; quadrigę. Inde bigati & quadrigati dicti. Grammatici contēdunt Bigas pluratiuo solum numero dici debere, quoniā multitudinis numero tenentur. Nam sicut. 4. equi iūcti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Grāmaticorum autē opinioni refragatur autoritas veterum, qui bigam & quadrigā singulari numero dixerūt. Statius Roriferū gelida tenuauerat aera biga Plynius. In fūmo mausolæo est quadriga marmorea. Atriga fit trigatiū. id est trigarū certamē Plynius. Ne equos quidē in trigatiis præferri vllis vernaculis animaduerto. De quadrigis sic ait Gellius. Quadrigas Cęsar (etiam si currus vnus equorū quatuor vinctoq; agmē vnum sit) pluratiuo semper numero dicendas putat.

8 ¶ Birotum vehiculum est duas habens rotas, vt aperta dictionum monstrat compositio.

9 ¶ Est & Cātherium genus vehiculi. Seneca epistola tertia de nonagesima. M. Cato Cēsorinus inquit, quē e Republ. tam fuit nasci q̄ Scipionem, alter enim cum hostibº nostris bellum, alter cum moribus gessit, cantherio vehebatur æthiopico. Canthus vero ferrū est, quo rotę vinciūtur teste Quintiliano. Persius Satyra. 5. Nam q̄uis prope te, q̄uis temone sub vno vertentem sese frustra sectabere Cāthum, Quū rota posterior curras, & in axe secundo.

10 ¶ Carruca, Vehiculum est, cuiº actores dicunt Carrucarij Spartianº de Alexādro Severo. Carrucas Rome & thedas senatoribus omnibus vt haberēt argēteas permisit, iteresse Romanæ dignitatis putans, vt his tātę Vrbis senatores vectarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento celebrātur. Plynius. Carrucas quoq; ex argēto celari inuenimº. Nero nunquam paucioribus mille carrucis iter fecisse dicitur. Martialis lib. 3. Aurea quod fundi prætio. Carruca parat.

11 ¶ Carpentū vehiculū est perorito ꝓpe simile, dictū quasi Carmentū mutatiōe vnius literæ a Carmēta Euandri matre. Vñ Ouid. lib. 1. Fast. Nā prius Ausonias matres Carpēta vehebāt, Hæc quoq; ab Euādri dicta parēte reor. Cor. Tacitus. Suū quoq; fastigiū (inquit) agrippina altiº extollere

Carpento capitoliũ ingredi, qui mos sacerdotibꝰ & sacris antiquis cõcessus, veneratione augebat fœminę. Ammianus Marcell. Altrinsecus præeũtibus signis ĩsidebat aureo solus ipse carpento fulgenti claritudine lapidũ variorum Ausonius. Dactilicos, elegos, Coriambum, Carmẽ, Eppodos, Socci & Coturni musicam carpentis impone tuis.

11 ¶ Thense sacra erant Vehicula, quæ in Circẽsi põpa deferebanꝯ. Tranquillus in Augusto. Accidit votiuis Circensibus, vt coreptus valitudine, lectica cubãs Tẽsis deduceret Idem in Cesare dictatore. Sed & ampliora etiã humano fastigio decerni sibi passus est, sedem aureã in curia & pro tribunali, Thẽsam & ferculum Circensi põpa. Seruius ait Thensam, currum esse, quo deoꝝ portantur simulachra Cicero in vltima Vertina. Oẽs dii, q vehiculis Thensarũ, solennes cœtus ludorum initis. Liuius lib. 5. ab Vrbe cõdita. Que augustissima inquit, vestis est, thensas ducentibus triũphantibus ve, ea vestiti medio ædium eburneis sellis sedere Thensæ autem dicuntur, qđ ante eas linthea tẽderentur, quæ manu tangere gaudebãt ductores. Festus ait Thẽsam vehiculũ esse argẽteum quo exuuiæ deoꝝ ludis Circẽsibus in circũ ad puluina vehebanꝯ. Asconiꝰ. Thẽsæ inquit, sunt sacra vehicula, pompa ordinum & officiorũ Sic hodie vocari possunt gestatoriola, quibus Eucharistia & sanctorũ reliquiæ in supplicationibus circunferuntur.

13 ¶ Cisiũ vehiculũ est duabus rotis volubile, vnde Cisiariꝰ id est Carrucarius. Cicero secunda Philipp. Inde Cisio celeriter ad Vrbem aduectus domũ venit capite inuoluto Vitruuius. Sunt ĩnumerabiles moderatione machinamẽtoꝝ, vt sunt. rotæ, folles fabrorum, Rhedæ, Cisia, torni.

14 ¶ Comba Sabinorum lingua significat lecticam.

15 ¶ Conuinus currus erat Britannicus, qui sine auriga egs pusillis trahebaꝯ. Martia. li. 12. O iucũda Couine solitudo Carruca magis, Essedoq; gratũ. Sulpitiꝰ ait couinũ, currũ esse cameratũ galloꝝ lingua vbi carmẽ illđ Lucãi ex li. 1. Pharſ. declarat, & docilis rector monstrati Belga Couini.

16 ¶ Currus dicitur vehiculũ, quo veteres ad cursũ vtebanꝯ

Hoc, pprie veteres in bello rusticisq; & aliis necessitatibus vtebãtur. Plutarchus tamen de Cæsare, Quum per italiã inquit Cæsar, curru veheretur, semper Antonium vna secum habuit. Diminutiuum est Cutriculus vel curriculum Currius. Aliorũ turbati equi in amnem præcipitauare curricula, Capitur etiam pro cursu. Cicero pro Rabirio. Exiguum nobis vitæ curriculum natura circunscripsit.

17 ¶ Rheda vocabulum est gallicum significans carrucã, vnde Rhedarius id est auriga. Erat Rheda duarum semper rotarum, sed multipliciũ quandoq; iugorũ, qua omnibus etiam abiectissimis vti licuit, & multi simul ea commode vehebantur, dummodo mularum & equorũ iuga adhiberentur, quæ sufficere possent oneri Cicero pro Milone Quum hic Milo cum vxore veheretur in Rheda penulatus, magno & impedimẽto ac muliebri & delicato ancillarũ puerorũq; comitatu. Porro mulis ad vehicola vsos fuisse veteres ostendit Lampridius de Commodo ĩperatore scribẽs Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argẽteis, vt ita a cõuiuio redirent. A Rheda fit vocabulum cõpositum & bigenũ ex Græco & gallico Epiredium, significans idẽ aut simile vehiculi genus Virgilius Tritoq; trahũt Epiredia collo Iuuenalis Satyra. 8. Trito ducunt Epirhedia collo Segnipedes.

18 ¶ Pilentũ vehiculum erat, quo ferbeanꝯ matronę. Erat consimile Petorito. Varro scribit ipsum veniſſe in ꝓsuetudinem sua primum ætate. Item autem fiebat, vt ibidẽ cõfidentes in puluinis fœminæ pensiles esse viderẽtur & in aere agitari. His aut similibus adhuc vtuntur Italæ mulieres Olim quatuor rotis voluebatur. vnde nomen illi indũtum, lingua Oscorum volunt. Nã impetora Osci quatuor vocant. Solæ castæ vtebantur Pilentis. Virgilius lib. 8. Castæ ducebant sacra per Vrbem Pilentis matres in mollibꝰ, id est pensilibus. Pensilia gestatoria sunt, quos tremulos currus vocamus. De pilentis Horatius lib. 2. Ser. Esseda festinant, pilenta, Petorita, naues.

19 ¶ Sarracum vehiculum est, quo ligna & lapides vehicõ/

Universidad de Deusto Biblioteca

sueuerunt. Iuuenalis Satyra. 3. Scindũtur tunicæ sarrę mõ do longa coruscat Sarraco veniẽte abies, atq; altera pinũ Plaustra vehunt. Idem. Frigida circumagunt pigri sarraca Bootæ. Vitruuius. Portationesq; eorũ non essent nisi Plaustrorum aut Sarracorum per terram.

20 ¶ Traha vehiculum est sine rotis, quo vtuntur coloni, dictum a trahendo. Hieronymus. Et fecit super eos tribula, & trahas, & ferrea carpenta transire. Virgil. Tribulaq;, Trahæq; & iniquo pondere rastri, vbi Epenthesin fecit.

21 ¶ Tribula seu tribulum vehiculum est a tribus nuncupatum lateribus, quo frumenta terũtur in aera. Augustinus Sub eadem tribula testæ comminuntur.

22 ¶ Vectabulũ dr a vetando vt a vehendo vehiculũ & accipit pro lectica illa volubili, qua circũferunt mulieres.

23 ¶ Octophorum fuit octo rotarum vehiculũ, quo solus vsus est Caligula. Vnde Suetonius interdum adeo segniter & delicate incessit, vt Octophoro veheretur, atq; appropinquanti vrbem verri sibi vias atq; conspergi ppter puluerem exigeret. Apuleius. Vectabatur Octophoro. Vidistis profecto qui affuistis. quam improba iuuenum circunspectatrix quam immodica sui ostentatrix Alii Octophorum vocant lecticam delicatam, quam octo serui humeris suis ferebant iacentibus & supinis ibidem magnatibus, vt etiam hexaphorum lectica dicebatur, quæ a sex ministris ferebatur. Marci. lib. 2. Lax or hexaphoris tua sit lectica licebit. De hac intellexisse videt Iuuenalis scribens, Quum iam sexta ceruice feratur Hinc atq; inde patens. De Octophoro Martia. Octophoro sanus portatur Auite Philippus. Hunc tu si anum credis. Auite furis. Cicero actione sexta in Verrem. Nam (vt mos fuit Bithynię regibus) lectica Octophoro ferebat in qua puluinus erat. perlucidus melitensi rosa factus.

24 ¶ Plaustrum currus dicitur, in quo palã est & patens qcquid vehitur. Vnde tracta est origo nominis. Sunt q Plaustrum dicant propter cognationẽ quæ est inter au & o vt aula & olla, Lautus pro lotus & contra Asculũ pro oscu-

lum cautes pro cotes Propterea Vespesianus (vt est apud Tranquillum) quum videret Florum velle emendare consuetudinem priscorum vocabulorum, & Plaustrũ dicere, quum prius Plostrum diceretur, die postero Flaurũ salutauit. Horatius. Plostellum dixit. libro secundo. Seruius. vbi ait Aedificare casas, Plostello adiungere muros.

25 ¶ Burdones fuerunt vehiculi genus, vnico homini ferẽdo idoneum.

26 ¶ Lectica frequẽtissimum fuit apud priscos vehiculum, quo nobiles viri & fœminæ vtebantur. Integebatur velis, oculos a puluere. Sole & ventorum flatũ defendẽtibus, quorum aliqua erant densiora ad arcendam pluuiam grandinem & alios rigores hyemis. Erat duorum capax. Ea tamen vnicus homo quandoq; ferebatur. Suetonius de Nerone. Matrix sæpe Lectica per publicum simul vectus est. Ei succollabant deni duodeniq; serui, quibus longo in itinere vicarium in laborem alii succedebant. Conficiebanturq; eo vectationis modo & longa sinenul & inquieta & quam libuisset, accelerata itinera. Seneca. Non faciet te beatum turba seruorum Lecticam tuam per itinera vrbana aut peregrina portãtium. Idem: Quoties occurrit domus splendida, cohors culta seruorum, Lectica formosis imposita calonibus, contemno, Iuuenalis. Namq; facit somnum clausa Lectica fenestra. Diminutiuum est lecticula. Suetonius in Augusto. A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. Lecticarii dicuntur serui, qui dominum in lectica portant. Idem in Caligula. Ad primum tumultum Lecticarii. cum assertibus in auxilium accurrerunt. Curtius ait Alexandrum magnum crure vulneratum, vsum fuisse Lectica militari in expeditione.

27 ¶ Fuit & staticulum vehiculi genus, vt ostendunt Plynii verba lib. 34. scribentis. Cœpere inde Effeda & vehicula & petorita exornari. Simili quoq; modo ad aurea quoq; & argentea staticula luxuria peruenit.

Vasorum diuersa genera.

1 Amphitetum
2 Ahenum
3 Ampulla
4 Amula
5 Ancæsum
6 Aristophorum
7 Armillum
8 Amphora
9 Achana
10 Amphotum
11 Aconituum
12 Alabastes
13 Atysana
Arystera
Aristicus
14 Antlia
15 Bacchar
Bacchium
16 Bascauda
17 Batris
18 Batiola
19 Brochus
20 Canchesium
21 Ciborium
22 Concha
23 Cacabus
24 Cadus
Cadiscus
25 Calathus
Calathiscus
26 Caldarium
27 Calix
28 Calpar
29 Canistrum
30 Cantharus
31 Capis
32 Cista
33 Capsa
34 Capsaces
35 Capula
Capisterium
36 Caprũculũ
37 Carthallum
38 Corbis
39 Catinus
40 Chytra
41 Cissimbium
42 Clepsydra
43 Coculum
44 Colum
45 Cophinus
46 Cotyla
47 Crater
48 Creterra
49 Cucumæ
50 Culigna
51 Cumera
52 Cuppa
53 Cyathus
54 Cymbium
55 Crossus
56 Cyrtum
57 Cottabus
58 Cirnea
59 Culullus
60 Cratanion
Cranion
Cylichnides
Cothon
Cononia
61 Cypellum
62 Depesta
63 Diota
64 Discus
65 Dolium
66 Decem modiæ
67 Fiscina
68 Fiscella
Fidelia
69 Frixorium
70 futis
71 Guttus
72 Gabata
73 Gutturnium
74 Gaster
75 Hydria
76 Heracleum
Hemitonus
Holmon
77 Isthmus
78 Linter
79 Lanx
80 Lasanum
81 Lebes
Larcos
82 Lechytus
83 Lepista
84 Luter
85 Labrum
86 Lebasium
Lesbium
Lyciurges
Lagena
87 Malluium
88 Mansisterna
Metalla

89 Matella
Matellio
90 Mergus
91 Metreta
92 Mistarius
93 Mortarium
94 Mulctra
95 Metaniptrũ
Mastus
Mathallides
96 Nassa
97 Nasiterna
98 Nanum
99 Nestoris
100 Obba
101 Oenophorꝰ
102 Olla
103 Orca
104 Oxybaphum
Onyx
105 Patella
106 Pelluis
107 Persillum
108 Phiala
109 Patera
110 Patina
111 Pelluuium
112 Poculum
113 Pollubrum
114 Præfericulũ
115 Pyxcter.
116 Pyrsophorũ
117 Podoniptrũ
118 Panathenaicũ
119 Pellæ
Pristis
120 Paropsis
Quallus
121 Quasillus
122 Rhytium
123 Sympiuium
124 Sagana
125 Salinum
126 Sartago
127 Scaphium
128 Scyphus
129 Scutra
Scutula
130 Scutrisca
131 Seria
132 Sitarchia
133 Stitula
134 Sporta
135 Strigilecula
136 Suturnium
137 Sytropes
138 Solium
139 Syricum
Seleucides
140 Sinum
Synthesis
141 Tepidarium
142 Tinnia
143 Trua
Trulla
144 Trulleum
145 Talarus
146 Targelus
147 Thericleum
148 Vannus
149 Vrna
150 Vrceus

1 AMphithetũ fuit poculli genꝰ, ita factũ, vt quauis ex parte positũ staret, nullumq; certum haberet fundum. Hinc sumptũ est adagium. Ex amphiteto bibisti. In eũ, qui liberius potaret ac meracius.

2 ¶ Ahenum Vas est ære factum Horatius. Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum. Virgil. Aut foliis vndam tepidi despumat aheni.

3 ¶ Ampulla vas erat olearij, quo in balneis vtebant. Apuleius in Floridis. Hippias predicauit ampullã quoq; oleariam (quam gestabat) semet sibi fabricatũ. Hoc genus vasis turgidum erat & ventrosum. Hinc Horatiꝰ in arte am-

pullas vocat verba turgentia, vbi ait: Proiicit ampullas & sequipedalia verba. Suetonius in Domitiano Ampullam accepit pro vase vitreo, vbi ait, Quoties otium esse, aleâ se oblectabant etiam, pro festis diebus matutinisq; horis ac laudabat de die. Prandebatq; ad satietatem, vt non temere super cœnam præter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculam sumere.

4 ¶Amula vasculum erat, quo ferebat aqua Lustralis causa religionis & expiandorum scelerum, Sumpsitq; nomẽ ab amoliendis id est auferendis malis Vnde & amuletum remedium aduersus inuidiam & veneficia vocabatur.

5 ¶Ancæsa dicebantur ab antiquis vasa cælata a circũcidẽdo, Quæ signis erant aspersa, vocabantur Anaglypha.

6 ¶Aristophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocatur discus.

7 ¶Armilium vas erat vinarium aptum sacris, ita dictum, quod armo id est humero deportaretur. Varro apud Nonium. Etiam pocula, quæ vocant capulas & Capides, quod est poculi genus. Item Armillum, quod vrceoli genus vinarium.

8 ¶Amphora vas est vinarium, quod qui ferunt, vocantur Amphorarii. Horatius in arte. Amphora cœpit institui currente rota, cur vrceus exit? Martialis. Amphora nõ meruit tam preciosa mori Reperio etiam amphoras dictas fuisse de vasis aut foricis excrementiciis. Monumentis enim proditur, Romæ in Angiportis & angulis vicorũ amphoras fuisse collocatas, in quibus transitores ebrij & vinolenti meiere solebant. Quod indicat Caius Ticius Lucilij coætaneus, in oratione, qua legem fanam suasit. Dum meiũt (inquit) nulla est in angiportu amphora, quam non impleant, quippe qui vesicam vini plenam habeant. Adhoc faciunt verba Suetonij scribentis Vespasianum nouũ forum didũq; tributum reperisse, pro amphoris in vrbe reficiendis, quibus vesicæ commeantium exonerarentur.

9 ¶Achana vas erat, quo recondebantur eorum cibaria, q ad Theorias id est rem diuinam Delphos mittebantur.

10 ¶Amphotum vas erat vtrinq; ansatum.

11 ¶Aconita Græcis dicuntur vasa non illita, quæ calido diluta humore aquam in se trahunt.

12 ¶Alabaster seu alabastrum dicitur perlucidum marmor, quo antiquitus vasa fiebant vnguentaria. Interdum tamẽ pro ipso vase capit. Martia. lib. vndecimo. Quod Cosmi redolent alabastra, fociq; deorum, Cic. lib. 2. Quæst. Acad. Quibus etiã alabaster plenus vnguenti putere videtur.

13 Arisanas Arysteras, & Arystichos pro cyathis inueniri scribit Cælius. facta ab hauriendo nomenclatura.

14 ¶Antlia vas est hauriendis aquis idoneum. Hinc exãtlare verbum id est haurire. Martial. lib. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

15 ¶Bacchar vas est vinarium, quod & baccharum dici potest, a Baccho vt ethymum docet,
¶Est & Bacchium nomen vasis vinarii, quo in sacrificijs Bacchi, vtebantur.

16 ¶Bascauda vas fuit peregrinum, & britannis peculiare. Martial. Barbara de pictis veni Bascauda Britannis, Sed me iam mauult dicere Roma suam. Iuuenal. Satyra. 12. Adde & Bascaudas, & mille escaria.

17 ¶Batrias vas est longo manubrio, quod Trulam nõnulli vocant.

18 ¶Est & Batiola nomen vasis, Plautus apud Nonium. Batiolam auream octo pondo habebat. accipere noluit.

19 ¶Brochus vas est vinariũ gallis peculiare, deorsum versum rotundum & capax, sursum versum vero angustum. Brochus inquit (Budæus) vas fundendo vino accommodatum, implendis deplendisq; culeis & vasis conditoriis.

20 ¶Carchesium poculũ erat forma procera & circa mediã partẽ compressa, ansis a summo ad infimum pertingentibus. Nomen & formã accepit a similitudine cuiusdã nauigii. Nã mediã veli partẽ Carchelon, summã vero Carchesium vocabant veteres. Macrobius ait Carchesiũ poculũ Græcis tantũmodo fuisse notum. Cui hac in re nõ est adherendum. Nam Iuuius Andronicus Latinorũ poetarum

vetustissimus hoc verbo vsus est, vbi ait. Florem antlabãt liberi ex Carchesiis. Pherecydes apud eũdem Macrobiũ ait Iouem Alecmenæ precium concubitus Carchesium aureum dono dedisse, De carchesiis Virgil. Cape Meomi Carchesia Bacchi, Oceano libimus, ait Idem Hic duo rite mero Libans Carchesia Baccho.

21 ¶ Ciboria proprie dicuntur Colocasiæ folia in quorũ similitudinem pocula facta, idem traxerunt nomen. Horatius lib. 2. Car. Obliuioso leuia Massico Ciboria exple.

22 ¶ Concha ab eodem Horatio pro vase ponitur, vbi ait. Funde capacibus vnguenta de conchis.

23 ¶ Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit a sono, quem supra ignem positus facit Apitius. Capita porrorum simul elixabis in cacabo nouo, vt aqua ad tertiam deferueat.

24 ¶ Cadus vas est vinarium, quo vinum ipsum conditur. Virgil. in Coppa, Est & vappa cado nuper diffusa picato. Ouidius lib. 3. Fast. Promit fumoso condita vina cado Rustici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutiuũ est cadiscus, significatq; vasculũ, quo suffragia colliguntur.

25 ¶ Calathus vas est vimineũ, in quo mulieres suos fusos & pensa reponunt aut violas. Vnde Virgi. de Camilla. Nõ illa collo calathis ve Minerue Fœmineas assueta manus. Idẽ. in Bucc. Tibi lilia plenis Ecce ferũt nymphe calathis. Ouidius lib. 4. Fast. Hæc implet calathos lento de vimine nexos. Idem in epistolis. Non pudet alcidę victricem mille laborum, Rasilibus calathis imposuisse manũ Claudianus libro secundo de raptu, Nunc vimine textos Ridẽtes calathos foliis agrestibus implet. Calathus capitur quandoq; pro calice vinario apto ad sactificia. Vir. Vina nouũ fundã calathis Ariusia nectar. Martialis Libro nono Expendit veteres calathos, & si qua fuerunt Pocula Mentorea nobilitata manu. A calathus fit diminutiuũ calathiscꝰ eiusdem significationis cum primitiuo, Catullus. Vellera virgati custodiebant calathisci, Politianus in Rust. Aut cista expottant aut rasilibus calathiscis.

26 ¶ Caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam caldam veteres calidam aquam dixerunt.

27 ¶ Calix vas est vinariũ, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant. Conuiuiis enim antiquitus Calida & frigida adhibebantur Iuuenalis. Calidę gelidæq; minister. De Calice Horatius in Epist. Fœcundi calices quem non fecere disertum? Martialis libro quarto. Prodat perspicuus ne duo vina calix. Interdum Calix accipitur pro vase, in quo legumina coquuntur. Ouidius Libro quinto Fast. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

28 ¶ Calpar vas est fictile seu dolium. Varro apud Nonium. Quia antequam nomen dolij prolatum, quum etiam id vasorum Calpar diceretur.

29 ¶ Canistrum seu canister dicitur Cista seu fiscella contexta vimine. Ouidius lib. Meta. 8. Prunaq; & in patulis redolentia mala canistris. Idem lib. 2. Fast. Stat puer & manibꝰ lata canistra tenet. Tibullus lib. 1. Hanc pura cum veste sequar Myrthoq; canistra Vincta geram.

30 ¶ Cantharus proprium est Liberi patris poculũ. Virg. de Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Stroza pater. Hinc faginus illi Cantharus effundit glocitanti pocilla collo. Nomen autem sumpsit a similitudine nauigij eiusdem nominis, Nam Cantharum nomen esse nauigij ostendit Macrobius ex Menandri testimonio.

31 ¶ Capis capidis nomen est poculi dicti a capiẽdo. Diminutiuum est Capidula. Hac dictione vsus est. M. Cato.

32 ¶ Cista vas erat mysticum, quo vtebãtur in sacrificijs Bacchi. Catullus. Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis. Nunc pro capsa capitur aut vase negociatorio. Iuuenalis. Iãq; vetꝰ Græcos seruabat cista libellos. Hinc cistifer Mercennarius dicitur. Martialis li. 1. Nupsisti Gellia cistifero. Diminutiuum est cistella. Capiturq; pro vase, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebãtur. Cicero ad Herenniũ. Saturnius legẽ fere coe

pit, collegę intercedere, Ille nihilominus ciſtellã detulit.

33 ¶ Capſa a capiendo dicitur, ſignificatq; loculamentũ ſeu vaſculum, quo aliquid includit. Diminutiuũ eſt capſula.

34 ¶ Capſaces capit ꝑ Lechyto & oleario vaſe. Cyprianꝰ li. 2. Epi. Fidelia trĩs nõ deficiet, & capſaces olei nõ minuet.

35 ¶ Capula vas eſt vinariũ, quo vtebant veteres. Anſatum erat, & manu facile capiebatur. Vnde indictũ nomen. Varro. Capis & minores capulæ a capiendo nominant, quod anſatæ ſint. Eſt & aliud eiuſmodi, quod Capiſterium dicit.

36 ¶ Caprũculũ vas eſt fictile, detorto a capacitate & hymo.

37 ¶ Carthallũ Hier. in Deutero. poſuit ꝑ caniſtro Tolles (inquit) de cũctis frugibꝰ tuis primitias, & pones i Carthallo.

38 ¶ Corbis ciſta eſt viminea, qua vtuntur meſſores. Propertius lib. 4. Corbis in impoſito põdere meſſor eram. Cicero in oratione pro Seſtio. Meſſoria ſe corbe contexit. Varro lib. 1. de Re. Ruſt. Ad corbem meſſe factam ſpicilegium venire oportet. Diminutiuum eſt Corbula. Cato dicit corbulas amerinas quatuor villico neceſſarias eſſe, id eſt ex amerina ſalice contextas. Fuit enim Ameria vrbs vmbriæ quondam ſalicibus ferrax. Vnde Virgil. Atq; amerina parat lentæ retinacula viri.

39 ¶ Catinus ſeu catinum vas dicitur, in quo iurelentum aliquid ad eſcariam menſam reponitur. Horatius libro ſecũdo Sermo. Anguſtoq; vagos piſces vrgere Catino. Cato, Catinum fictile vngito oleo Vbi bene omnia commiſcueris in Catinum indito. Catinum texto operito.

40 ¶ Chytra ſeu chytron, latine dicitur olla. Idem ſibi volũt Chytrapos & Chytrapida.

41 ¶ Ciſſimbiũ dicitur ligneũ poculũ ex hedera, quod Homerus Cyclopi ab vlyſſe datum ſcribit. Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrobium. meminerunt.

42 ¶ Clepſidra dicebatur vas vitreũ modico foramine pertuſum horas dimentiens, in cuius fundo erat canalis gutatim aquam emittẽs. Nunc Cleſydras plærique vocant ea vaſcula multis ſubterforaminibus pertuſa, quibus æſtiuo tempore hortꝰ irrorantur.

43 ¶ Coculum vas æneũ aptũ coctionibus. Plautus Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. M. Cato vritur.

44 ¶ Colum vas eſt vinarium. cõtextũ viminibus, dictum a colando Virgil. Colaq; prælorum fumoſis dirupe teſtis.

45 ¶ Cophinus græca eſt dictio. Corbem latine interpretat Priſcianus. Iuuenal. Saty. 3. Iudæis, quorum Cophinꝰ, fœnumq; ſupellex.

46 ¶ Cotyla vas eſt aptũ bibẽdę aquę aut vino, quo Diogenẽ vſum fuiſſe ferunt. Capit aũt ſex vncias. Mar. li. 8. Poſt hunc in Cotylla raſa ſe libra data eſt. Capitur etiã Cotyla pro manus cõcauitate. Cotyla animalia. dicunt garrula.

47 ¶ Crateram Nonius ait eſſe vas vinarium, Craterẽ vero olearium, Ego differentiam hanc credo nihil ſi fieri ab autoribus Virg. Crateras magnos ſtatuũt, & vina coronãt, Idẽ Crateraſq; duos ſtatuam tibi pinguis oliui. Ouidius lib. 2. Faſt. Coruus inauratum pedibus cratera recuruis Tollit. Rariſſime Cratera fœmineum reperitur ſi reperiatur.

48 ¶ Creterra vas eſt aptum hauriẽdæ aquę, nos ſitulam vocamus. Neuius apud Noniũ. Vidimus prẽter amnem creterris ſumere aquam ex ponte.

49 ¶ Cucumæ vaſa ſunt ænea ad calefaciẽdam aquam. Ambroſius. Dii tui aut ærei ſunt, ex quibus cucumæ melius fiunt ad vſus hominum.

50 ¶ Culigna vas eſt potorium. Cato. Culignã in fœno græco põnito, vt bene oleat. In eo vinum tãtum reponebat.

51 ¶ Cumera vas eſt frumentarium, ſeu quo frumẽta recondũtur. Horatius lib. 3. Ser. Cur tua plus cumeris laudes grauaria noſtris. Idem lib. 1. Epiſt. Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam Repſerat in cumeram frumenti.

52 ¶ Cuppæ dicunt maiora vaſa ex ligno ad condiẽdum vinũ in quibus vinitores pedibus primũ vuas calcant, Lucanus lib. 4. Nãq; rerem vacuæ ſuſtentant vndiq; cuppæ.

53 ¶ Cyathus paruũ eſt poculum vinarium. Hinc cyathiſſare Plautinum vocabulũ id eſt bibere. Stare ad Cyathũ dicuntur pincernæ & preguſtatores, qui principibus vinum præminiſtrant. Horatius. Puer quis ex aula capillis Ad

cyathum statuetur vnctis. C. Memmius obiecti Iulio Cæsari, quod ad cyathum & vinum Micomedi stetisset, autore Tranquillo.

54 ¶ Cymbium poculum est vinarium a cymbæ similitudine nuncupatum. Alii Cymbium per syncopam dictũ putãt, quasi Cissymbium, vt est apud Macrobiũ. Varro apud Nonium. Item erant (inquit) vasa vinaria, sicut cymbium Aquilinæ patere, gutti, Sextarii. Est tamen cymbium Lactis quoq; poculum. Virgil. Inferimus tepido spumantia Cymbia Lacte.

55 ¶ Crossus vas est, cui oleum & vnguenta imponnntur. Plutarchus in Aristide. Subsequuntur lactis & vini libationes in amphoris, Olei quoq; ac vnguenti Crossos liberi adolescentes deserunt.

56 ¶ Cyrtum vas est piscatorium, quod in alueorum angustijs terræ infigitur, vt eo se intromittant pisces.

57 ¶ Cottabus vocatur Phiala seu peluis ænea. Interdum capitur pro genere potionis.

58 ¶ Cirnea vas est vinarium Plautus in Amphitrione Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

59 ¶ Cululli calices erant fictiles, qbus pontifices virgines; vestales in sacris vtebantur. Horatius lib. 1. Car. Diues & aureis Mercator exsiccet Gulullis Vina. Idem in arte. Reges dicuntur multis vrgere cullullis, Et torquere mero, quem perspexisse laborant.

60 ¶ Cratanió Cranion, Cylichnides pocula sunt apud Cæliũ. Apud Iacones fuit Cothon. Vnde Acratocotonas vocant merum vbertim haurientes. Et ebrietas Cothonismus dicitur. sunt & Cononiæ de artificis nomine.

61 ¶ Cypellum dr a grecis poculum ad interna proclinatũ. Vocat & Amphicypellũ, velut vndiq; intro inflexum.

62 ¶ Depesta fuit poculi genus, quo vtebant vetustissimi.

63 Diota vas erat fictile & vtrinq; anasatum, aptissimum seruando. vino. Horatius. lib. 1. Car. atq; benigni⁹ Deprome quadrimum Sabina O Thalfarche merum diota.

64 ¶ Discus vas est escatiũ, in quo reponunt carnes & alia cibaria. Apuleius. Cœnatũ reliquiis discus ornatus. Capitur etiam pro ludo & rotundo lapide, quem in sublime iacu labantur iuuenes. Ouidius libro. 10. Splendescunt, latiq; neunt certamina disci, Quem prius aerias libratum Phœbus in auras Misit & oppositas disiecit pondere nubes.

65 ¶ Dolia (inquit Nonius) vasa sunt grandia, in quibus vinum reconditur. Cato de Re Rust. Eos cõculcatos. in dolia picata indito.

66 ¶ Decemmodiæ & Trimodiæ vasa sunt rustica, quibus Rustici in ferendo frumento (dum ferunt) vtũtur His vocabulis vtitur Columella.

67 ¶ Fiscina vas est vimineũ aut iunco textum. Plynius. Frõdarias piscinas quatuor implere fundatorem iustum esse autumat. Est autem proprie vasculum illud, quo exsiccãtur casei. Virg. in Coppa. Sũt & caseoli, quos iũcea fiscina siccat. Politianus in Rustico. Cõtextaq; cãnis Fiscina lacte madens Diminutiuũ est fiscella itidem vasculum virgulteũ significans, quo lac colatur, dum caseus imprimitur. Virgi. Et gracili ficellam texit hibisco. Tibullus lib. 2. Tũc fiscella leui detexta est vimine iunci, Vtraq; etiam dictio capitur pro vase, in quo maioris summæ pecunia reponi tur. Asconius. Sportæ. sportulę. & sportellæ nummorum sunt receptacula. Et sacci, sacculi, & sacelli, crumenæ. mãticæ & marsupia. Item fisci fiscinæ & fiscelle.

68 ¶ Fideliam Nonius ait vas esse Samiũ ad plurimos vsus Plautus in Aul. Mulsi cõgialem plenã tibi faciam fidelĩã.

69 ¶ Frixorium dicitur sarrago, in qua quid frigitur. Nomẽ a sono deductum.

70 ¶ Futis vas erat aquariũ, quo aqua ĩ tricliniũ ifundebat.

71 ¶ Guttus poculũ, erat quo in sacrificiis vtebantur, quod forte oris esset angusti, & guttatim distillaret. Plynius libro. 16. Cap. 39. Manius Curius iurauit se ex præda nihil attigisse præter guttum faginum, quo sacrificaret. Gelli⁹ libro. 17. Guttum Samium imprudẽs inanem (autquem si esset oleum) affert.

72 ¶ Gabatæ vasa erant concauata, in quibus reponebãtur

pulmentaria & edilia. Martialis lib. 7. Transcurrunt Cal-
baræ, volantq; lances, Has vobis epulas habere lauti.

73 ¶ Gutturnium vas est gutturosum, ex quo aqua gutta-
tim manat ad lauandas manus. Fluit autem stillatim pro-
pter oris angustias.

74 ¶ Gaster genus est vasis. Gasterium dixit Aristophanes.
Quali esset forma, non reperi.

75 ¶ Hydriam latine vocamus vrnam aquariam. Budæus.
Lagena vas est ea forma, qua hydriæ fictiles hodie a Bel-
louacis importantur.

76 ¶ Heracleũ dici volũt poculũ, in quo enauigauerit Her-
cules, ac esse Solis propriũ In eo genere sunt Ethaniũ &
Hemitomus. Fuit & Holmon poculi gen° Ceratio simile.

77 ¶ Isthmus poculum erat Cyprijs peculiare teste Cælio.

78 ¶ Linter gen° est dolii rusticani. Tibullus lib. 1. Aut mihi
seruabit plenis in lintribus vuas. Est etiam lignum cauatũ
instar nauiculæ. Vnde & pro naui solet accipi.

79 ¶ Lanx vas est latum & rotundũ minus excauatum quã
patina. Apta lãx rebus diuinis. Ausonius. Thuribula & pa-
teræ, quæ tertia cura deum lanx. Virgilius Libro secundo
Geor. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Capi-
tur etiam pro vase escario. Iuuenalis. Aspice quã magno
distendat pectore lancem.

80 ¶ Lasanum vasculum est ad euacuandum ventrem. Ho-
ratius. Te pueri Lasanum portantes Oenophorumq;.

81 ¶ Lebetes dicuntur vasa ænea apta coquendis carnibus
aut aliis rebus. Ouid. lib. 12. Et prima pocula pugna Missa
volant, fragilesq; cadi, curuiq; lebetes. Idẽ in Epo. Viginti
fuluos operoso ex ære lebetes. Virg. lib. iij. Aene. Ingens
argentum, Dodonæosq; lebetes.

¶ Larcos vas est in quo feruntur carbones.

82 ¶ Lechytus vocatur ampulla olearia. Hinc puerbiũ. Le-
chyto pinguior. Hieronimus li. iij. Regum. Hydria farinę
non deficiet, & lechytus olei non est imminutus.

83 ¶ Lepista vas est ampullæ simile. Varro de vita patrum
Apud Nonium. Aliqui venditant oleum. Lepistę etiã nũc

Sabinorum fani pauperioribus plærisq; aut fictiles sunt
aut æneæ.

84 ¶ Luter vas est, quo diluitur vinum, & immiscetur aqua.
Hieronymus in Iouinianum vtitur.

85 ¶ Labrum vas est aptum balneis & thermis, Dictum a la-
uando. Cicer. in Epist. Labrum si in balneo non est, fac vt
sit. Virg. Sicut aquæ tremulũ labris vbi Lumen ahenis So
le repercussum aut radiantis imaginæ Lunæ.

86 ¶ Læbasium & lesbium Cælius reponit inter pocula, &
lyciurges inter Phialas.

¶ Lagena vas est fictile ad formã hydriæ. A tereti enim
collo distenta laxitas sensim ad imum gracilescit. Martia-
lis. Nulla catenatis pila est præcincta Lagenis.

87 ¶ Malluusum seu malluuiæ, vas est in quo lauant man°.

88 ¶ Manisterna vreeus est aquarius. Plautus. Effer manis-
sternam cum aqua foras.

89 ¶ Matella vas est vrinarium, & in quod emittit lotium.
Martialis lib. x. Dispeream si tu Pyladi præstare matellã
Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Plaut° in Amphi.
Nec tu postulas metellam vnam infundi in caput tuum.
Diminutiuum est matellio, eiusdem significationis. Var-
ro. Postularet Trulleum, matellionem, peluim.

90 Mergus mergoris, nomen est vasis a mergendo dicti. Ca-
pitur forte pro situla.

91 ¶ Metreta nomen est mensuræ, Interdum accipitur pro
amphora vinaria, seu alio vase. Martialis lib. v. Plurimus
Hispanas mittet tibi nauta metretas. Iuuenalis Saty. iij. At
hic tignum capiti incutit, Ille metretam.

92 ¶ Mistarius vas, quo vinum aqua miscetur. Lucilius. Vr-
ceus aut gemina longus mistarius vrna.

93 ¶ Mortarium vas est in quo aliquid tũditur. pistillo. Pla.
in Aulu. Cultrum, securim, pistillum, mortarium, quę vtẽ
da vasa semper vicini rogant. Aquam in mortario funde
re. Adagium est de inani opera.

94 ¶ Mulctra quandoq; capitur pro vase, in quo mulgetur.
Virg. libro. iii. Georg. Quam magis exhausto spumauerit

vbere mulctra, Læta magis præssis manabunt vbera mãmis. Politianus in Ambra. Cõplerant olidam supra caput vbera mulctram.

95 ¶ Metaniptrum calix erat, quo post cœnam vtebantur veteres, vbi lauissent. Mastus a Paphis nuncupatur pocu/lum Mathallides quoq; eiusdem sunt vsus.

96 ¶ Nassa vas est piscatoriũ, quo quum intrauit pisces, egre di nequit. Plautus. Nunquã ex ista nassa hodie escam. pe/tam Cicero ad Atticum lib. xv. Ex hac nassa exite pstitui, nõ ad fugam, sed spem mortis meliorem.

97 ¶ Nasiterna vas est aquarium ansatũ ac patens. Varro de re rustica. Vt ex ære ahena. vrceos nasiternam faceret.

98 ¶ Nanum vas est breue & latum. Calepinus ait aliter di/ci siculum barbatum.

99 ¶ Nestorida Cæliº ait poculũ fuisse, quo sit vsus Nestor.

100 ¶ Obba genus est poculi. Pontanus in Lepidina. Obbã lactis, & hæc fumanti farta canistro.

101 ¶ Oenophorũ, vas est vinarium, aptum ferendo vino, vt græca compositio docet Iuuenalis. Tandem illa venit ru bicundula totum Oenophorũ sitiens plena quod tendi/tur vrna Admotum pedibus.

102 ¶ Olla genus est vasis. Varro. Cato ait vuam vimineam in ollis commodissime condi. Plynius lib. xxxiij. Quidã in ollis fictilibus tusam vrunt, ac lauant in mortariis, po/stea siccant. Aula in eadẽ significatione potest accipi. Vn/de Plautinæ Aulularie inditum nomen.

103 ¶ Orca vas est capacissimum hispanis peculiare, quo sal samenta vinum & oleum & Salgana condebantur. No/men traxit ab Orcæ marinæ similitudine Persius, Angu/stæ collo nõ fallier orcæ. Varro apud Noniũ. Sed vbi cõ/ditũ vinũ nouum Orcę in Hispania feruore musti ruptæ.

104 ¶ Oxybaphum dicitur vas acetariũ, Cratinus posuit pro poculo. Onyx calix erat ligneus.

105 ¶ Patela vas est latum & aptũ condendis obsonijs. Hora/tius li. 1. episto. Nec modica cœnare times olus omne pa tella. Martialis. Quamuis lata gerat patella Rhombum.

106 ¶ Peluis vas est aquarium, in quo proprie pedes lauant, quamuis etiam dicatur de aliis rebus.

107 ¶ Persilũ vas erat picatũ, in quo seruebantur vnguenta.

108 ¶ Phiela vas erat vinarium aut aquariũ. Iuuenalis Satyra. v. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurũ. Con flabatur enim auro. Nostri phialas vocant vasa vitrea, in quibus acetum aut aliquid simile reconditur.

109 ¶ Patera poculum est latum ac patens. Virgi. lib. 4. Aene. ipsa tenens dextra pateram pulchertima Dido.

110 ¶ Patina vas est, in quo dapes elixæ & iurulente ferũtur ad mensam a petendo, vt liquet,

111 ¶ Pelluuium seu pelluuia vas quo lauantur pedes a per luendo.

112 ¶ Poculum vas quo bibitur. Virg. Pocula bina nouo spu mantia lacte quotãnis. Val. Flaccus. Pars epulas manibus. pars aurea gestant Pocula. Interim poculum capitur pro ipsa potione. Syllius. Et Ambrosiis aruisia pocula succis. Virg. lib. 1. Geor. Pocula siquãdo sæuæ infecere nouercæ. Diminutiuũ est pocillũ. Plautus. Tecum vna postea, tecũ eque pocilla poriter. Hinc pocillatores dicunt pincernæ.

113 ¶ Pollubrum vas aquatile ad lauãdas manus. Liuiº apud Nonium. Argenteo pollubro & aureo gutto. Fabius pi/ctor apud eundem. Aquam manibus dato pollubrum si/nistra manu teneto.

114 ¶ Præferriculum vas erat eneũ sine ansa & patens, quod in sacrificiis solebant præferre.

115 ¶ Pyxter vas est ad vsum mensæ celebre, teste apud Gæ lium Polluce. Ipsum refrigerandi commoditatibus desti natum erat. Pyxteres tamẽ Nicander posuit pro vmbro/sis locis. Plutarchus, p vase in vita Alexãdri magni. Glau cum medicũ (inquit) in Theatro nactus absentem, capiũ prandit assatũ, & ingentem vini Pyxterem hausit.

116 ¶ Pyrsophorum vas est grandius, cui succensa imponun tur ligna.

¶ Podoniptrum vas est, in quo pedes lauant. Vnde & vo cabulum inditum a Græcis.

118 ¶Panathenaicum nomẽ est poculi, apud Posidonium, quo etiam in genere sunt Pellicæ.

119 ¶Pellæ seu pellides. vasa sunt quibus excipitur lac, dum mulgetur.

¶Inter pocula etiam numerantur Pristis, Procytis. Panaria dicuntur vasa viminea, quibus panes inferũtur ad mẽsam. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria candidasq; mappas Subuectãt, epulasq; lautiores. Diminutiuum est panariolum Martia. Cum panariolis tribus rediſti. Suetonius in Caligula. Sparsit & missilia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritim diuisit. Idem in Domitiano, Septimontiali sacrorum quidem die senatui equitiq; panariis, plebiis sportellis cum obsonio distributis.

120 ¶Paropsis vas est escarium. Martialis. Cui portat gaudẽs ancilla paropside rubra alecem. Iuuenalis Saty. iij. quam multa magnaq; paropside cœnat.

121 ¶Quallus vas est vimineũ, per quod vinum e prælo guttatim defluit, quum calcatur vua, Virgil. Tu spisso vimine quallos Collaq; prælorum fumosis diripe tectis. Colu. li. 9. Vt palis in parietem vehementer actis vimineos quallos superponant. Pontanus. Vidit ea pictos melius contexere quallos. Plyn. libr. xvij. Quas si longus ferre libeat, in quallis statim aut vasis fictilibus defodere propagines aptissimum. Diminutiuum est quasillus. Tibullus lib. 4. Sit tibi cura Togæ potior, pressumq; quasillo Scortum. Capitur etiam quallus pro calatho, in quo virgunculæ suos reponunt fusos.

122 ¶Rhytium vas est lunari specie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

123 ¶Sympiuium vas erat vinarium, quo vtebãtur in sacrificijs. Ply. lib. 35. In sacris quidem etiam inter has opes, nõ myrrhinis crustallinisue, sed fictilibus prohibãt Sympiuijs. Iuuena. Saty. 6. Sympiuiũ ridere Numæ, paruũq; Catinũ.

124 ¶Sagana dicitur vas, in quo aliquid teritur. Nomen est etiam veneficæ apud Horatium.

125 ¶Salinum vasculum est in quo sal reponitur, ad mensæ

vsum, aut sacrificia. Horatius Viuitur paruo bene, cui paternum Splendet in mensa tenui Salinum. Persius. Purũ & sine labe salinum.

126 ¶Sartago dicitur patella, in qua caro frigitur. Aliter vocatur frixorium. Hieronimus. Iussit ignem admoueri, & adhuc spirantem torreri in sartagine.

127 ¶Scaphium vas est excrementitium, & ad recipiendam corporis fæcem. Aliter vocatur matella. Iuuenal. Saty. 6. Et ride positis scaphiũ quum sumitur armis. Capitur quãdoq; pro omni vase lati orificii. Lucretius lib. 6. Et ramẽta simul ferri, furere intus ahenis In scaphiis. Vitruuius in eoq; collocetur circiter Solis occasum scaphium æreum aut plumbeum, aut peluis.

128 ¶Scyphus vas est potorium Herculi dicatũ, quo veteres in conuiuiis & sacrificiis vtebantur. Cælius ait Scyphos quasi Scythos, a Scythis populis, qbus frequens est ebrietas. Hinc Scythissare id est inebriari. In re Scythos laudãtur in primis Bœotii, quibus Hercules primum in expeditionibus vsus est. Deinde Rhodiaci, sequẽtibus Siracusijs De Scypho Virgil. Et sacer impleuit dextram scyphus.

129 ¶Scutra seu scutula vas est forma rotunda, aliquanto minor disco. Martialis accepit pro vase octo vnciarũ lib. 8. dicẽs. Bessalem ad scutulam longo peruenimus æuo. Idẽ Sic. iplet gabatas, paropsidesq;, Et leues scutulas, cauasq; lances. Nos etiam scutellam dicimus.

130 ¶Scutrisca vas est itidem rotundum, quod a scutra videtur deduci. Cato de re Rustica vtitur.

131 ¶Seria vas est oblongum & fictile. Liuius. Et in vico histrio, fontem tanta vi aquæ fluxisse, vt serias doliaq; (quæ in eo loco erant proluta) velut impetus torrẽtis tulerit.

132 ¶Sitarchia vas est repositoriũ cibi. Hieronymº li. 1. Regũ panis deficit in sitarchijs nostris, & sportula nõ habemus.

133 ¶Situla cista erat, qua suffragia populi colligebant i creãdis magistratibus legibusq; ferẽdis. Dicimº & sitella Ciceroꝑ Cornelio. Neq; maiº est legere codicẽ, quũ intercedat quã Sitellã ipsã cũ ipso intercessore deferre. Situla ẽt capit

pro vase, quo aqua hauritur, Plautus. Si hanc situlã accepero, omnem illi puteo animam intertraxero.

134 ¶Sporta seu sportula, vas est vimineũ canistro nõ dissimile. Aliter potest vocari Corbis, Salustius lib. 2. Historiarũ. Emulis canes Sportis dimittebant, Capitur etiã pro distributione pecuniæ in populũ, aut cibis ipsis, qui distribuebantur. Iuuena. Saty. 1. Nunc sportula primo Limine patua se de turbæ rapienda togatæ. Suetonius in Domitiano. Septimõtiali sacrorum die, senatui, equitiq; panariis, plebeiis sportellis cũ obsonio distributis.

135 ¶Strigilecula, genus est vasis. Apul. iuxtaq; honestã strigileculam recta fastigiatione clausulæ, flexa tribulatione ligulæ vt & ipsa in manu capulo moraretur, & sudor ex ea riuulo laberetur.

136 ¶Sueturniũ vrceolus est seu guttus ex quo aqua in pelluuium distilat.

137 ¶Sytropes Sytropedis, vas est fictile tribus fultũ pedib⁹.

138 ¶Solium vas erat quo lauabantur, qui nolebant in thermis sudare. Factum est olim tanto sumptu, vt esset argenteum, quo mulieres lauabantur. Martialis lib. 2. Zoile, quid Solium, sub luto podice perdis. Plynius aliter videt accepisse lib. 35. Vbi ait, Qui & defunctos sese multi fictilibus condi maluere.

139 ¶Syricũ vas erat plexile, in quod coniciebantur fici. Seleucides Athenæus pro poculis posuit. Stamnium a Polluce numerantur inter vasa vinaria.

140 ¶Sinum vas erat sinuosum, aptum condẽdo lacti. Virg. Sinum lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis. Syntheſis vas est fictile, ex diuersis vasis cõpositum. Martialis. Septenaria syntheſis Sagũthi. Statius lib. 4. Syl. Vnã mittere synthesin quid horres Albotum calicum, atq; cacaborum.

141 ¶Tepidarium vas est, in quo aqua tẽperat. Tinnia apud antiquos vasa fuerunt vinaria.

142 ¶Triental vas est. tertiam partem sextarii capiens.

143 ¶Trua seu diminutiuũ Trulla, genus est vasis dictum a terẽdo. eo vase aqua fundebatur in lauatrinã. Fiebat Trulla

ex ære

ex ære Corinthio & argẽto. Martialis posuit pro scaphio libro nono dicens. Clinicus Herodes Trullam subduxerat ægro. Horatius pro vase potorio dicens. Qui Veienta num festis potare diebus Campana solitus Trulla, vappamq; pro festis.

144 ¶Trulleum vas est latum & aquatile, quo Perluitur manus. Varro apud Noniũ. Itaq; ea sibi modo ponere ac suspendere quæ vtilitatis postularet, Trulleum, matellionẽ peluim nasiternam,

145 ¶Talarus vocatur calathus, qui cõtexitur viminibus, in quo coagulatur caseus.

146 ¶Thargelus dicebatur olla, in qua percoquebantur fructuum primitiæ in honorem Apollinis. Tragelaphũ Cælius numerat inter pocula.

147 ¶Thericlæũ poculũ est vinarium, in quo bibitur a Thericle quodam inuẽtore nominatum. Hinc natum adagiũ, Thericlæi amicus. In pataſytos & amicos mensæ.

148 ¶Vannus fœminei generis vas est latum & vimine cõtextum, quo sordes a frumẽtis auferuntur. Alij cribrũ cereale vocant. Columella. Ipsæ autem spice melius fustibus tunduntur, vannii expurgantur.

149 ¶Vrna vas est fictile, quo hauritur aqua. Pontanus. Non riui crepitantis opem non fictilis vrnæ. In vrna etiã quandoq; vinum & oleum reconduntur. Cato de re Rustica. Vrnæ olearíæ, vrcei aquarij vinariæ vrnæ, alia vasa ænea Capuæ. Dicimus etiam vrnarium. Testis apud Nonium Varro.

150 ¶Vrceus vas, quo aqua effunditur in vrnam. Diminutiuũ est vrceolus. Cato. de Re Rusti. de hoc & aliis complurib⁹ sic ait. Item in cella olearía hæc opus sunt. Dolia olearía & opercula, & labra olearía. 14. Conchas maiores duas & minores duas, Trullas æneas tres, Amphoras olearias duas, vrceum aquarium vnum, vrnam quinquagenariã vnam sestarium olearium vnum Labellum vnum, Infundibula duo, Spongias duas, Vrceus fictiles vrnales duos Trullas ligneas duas.

¶Figuli.

Dibutades	Lysistratus	Arcesilaus
Idiochus	Dimophilus	Praxiteles
Rhetus	Gorgasus	Turianus
Theodorus	Galcosthenes	Vatinius
Encirappus	Possunius	Thericles
Eugrammus		

Dibutades Siconius primus fuit figulus Corinthi, qui ex Creta docuit fingere, primusq; personas tegularũ extremis imbricib⁹ imposuit. Vide Plynium libro. 35. capitulo vndecimo. Sunt qui in Samo primos omnium plasticen inuenisse Ideochum. Rhetum, & Theodorum tradant. Autor idem Plynius. Encirapus & Eugrãmus Italię plasticen tradiderunt. Hominis imaginẽ gypso ex ipsa facie primus omnium expressit, cæraq; in eam formam gypsi infusa emendare instituit. Lysistratus Sycioni⁹ frater Lysippi. Hic & similitudinem reddere instituit, & de signis effigiem exprimere inuenit. Plastæ laudatissimi fuerũt Demophilus & Gorgasus. Calcosthenes cruda opera facit Athenis. M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Possunium, qui tubas, & pisces fecerit quos aspectu discernere a veris non potuisses. Idem magnificat Arcesilaum Luculli familiarem cuius proplastice pluris vænibat ab artificibus ipsis quam aliorum opera. Idem fecit Venerem genitricem in foro Cæsaris. Praxiteles plasticẽ matrem statuariæ, sculpturęq; & celaturæ esse dixit Neq; vnquam aliquid fecit, antequã finxit. Turianus Iouis effigiem fictilem in capitolio dicauit. Fecit & Herculem eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatissimæ. Hæc omnia habet Plynius libro. 35. Vatinius Beneuentanus calices vitreos faciebat. Hinc vasa Vatinia dicuntur vitrea. Martialis libro. 10. Vatiniorum proxineta factorũ. Idem in Distichis. Vilia sutoris calices monumenta Vatini. Accipe. Thericles figulus fuit Corinthius, a cui⁹ nomine fictilia quædam vasa Therichea dicta sunt.

¶Sacculorum nomina,

Loculi	Ascopera	Veleiæ
Marsupium	Sacciperium	Scortea
Mantica	Fisci	Hippoperæ
Calathus	Fiscinæ	Pasceolum
Quallus	Fiscellæ	Bulga
Pera	Sportulæ	
Culleus	Crumenæ	

Saccus in primis dicitur culleus seu maius marsupiũ in quo frumentum, aut quid aliud recõditur. Diminutiua sunt saccullus & saccellus. Iuuenalis Saty. vndecima. Saccullus e cœlo descendit. Saccus niuarius dicebatur pannus lineus quo niues attenuabantur, vnde refrigerabantur vina. De hoc Martialis. Attenuare niues norunt, & linthea nostra. Saccularii dicũtur latrones & insessores marsupiorum. Plautus appellat ꝛonarios sectores. Græci Balantiotomos. Aeschines apud Cælium. Addu cent (inquit) illum veneficum, Balantiotomum, qui rempub. incidit.

¶Loculus seu loculamentum dicitur capsa in qua seruatur pecunia. Martialis. Hos nisi de flaua loculos imple re moneta Non decet argentum vilia ligna ferent. Ouidius libro sexto Fast. Gramina continuo loculi depromit eburnis.

¶Marsupium. Cato, Maiorem curam habere marsupii nostri, quam vitæ.

¶Mantica dicitur pera viatoria. Pera capitur pro saccu lo. Erat autem peculiaris cynicis. Martialis li. 4. Cum baculo peraq; senem. Idem in dist. Dormiat & tetrico cum cane pera rogat. Compositum est hippopera, equestris capsa Et sacciperium ex pera & sacco.

¶Fisci, Fiscinæ & Fiscellæ dicuntur marsupia, in quib⁹ reconduntur pecuniæ publicæ Vnde confiscare verbum. Iuuenal. Saty. iij. Res fisci est vbicunq; natat.

¶De pasceolo Plautus in rudẽte. Nummi (inquit) octingenti auri in marsupio inferunt præterea centum denaria

Philippea in pasceolo seorsum, Idē de sacciperio & vidu lo. Quæ nā balena inqt, meū vorauit vidulum, aurū atq; argentū vbi omne cōpactum fuit? Eadem illa credo quæ meum marsupiū, quod plenū argenti fuit in sacciperio.

¶ De hippoperis Anneus. Seneca in Epistolis. Cātherio (inquit) vehebātur impositis quidem hippoperis vt secū vtilia portarent.

¶ Vestimentorum genera.

1. Abolla
2. Adasus
3. Amictorium
4. Aulæa
5. Amphitapæ
6. Arsineum
   Anaxyris
7. Brachialia
   Burrhanicum
8. Brachæ
9. Bardocucull⁹
10. Batrachides
    Badiacus
11. Birri
12. Cyclas
13. Cento
14. Calanthica
15. Caliga
16. Calyptra
17. Caltulla
18. Capitium
19. Castulla
20. Causia
21. Chalasis
    Campestre
22. Chitodita
23. Chlamys
24. Chlæna
25. Colobium
26. Crocotula
    Crocoton
27. Candys
    Cucullus
28. Chiton
29. Conopeum
30. Cinctus gabinus
31. Cæsiceum
32. Carbasus
33. Culcitra
34. Casiaca
35. Capyris
    Calasiris
36. Chortæus
    Caunaces
37. Diphthera
38. Diplois
39. Dalmatica
40. Dextrocheriū
41. Endromis
42. Encimibomata
43. Ephestris
44. Epitogium
45. Exomides
46. Flamea
47. Forense
48. Fœminalia
49. Femoralia
50. Gausapina
51. Galericum
52. Galerus
    Galbanium
53. Hemitogium
    Homoleum
    Hypotichos
    Hemiploidion
54. Ianthina
55. Impluuia
56. Indusium
57. Infula
58. Ias
59. Lacerna
60. Lena
61. Lanetum
62. Latusclauus
63. Limbus
64. Lumbate
65. Leuidensa
66. Mastruga
    Mollicina
67. Multicia
68. Mantile
69. Manica
70. Mamillare
71. Myoton
72. Mandya
73. Nebris
    Otho
74. Paludamentū
75. Penulla
76. Puluinar
77. Palla
78. Parnacides
    Paragium
79. Peplum
80. Perisselis
81. Perizonium
82. Pileus
    Petasus
83. Poderis
84. Polymitus
85. Prætexta
86. Palium
87. Phelo
88. Perinesum
89. Rhenones
90. Ralla
    Rechidimna
91. Reciuium
92. Regilia
93. Richa
94. Reticulum
    Rhiza
95. Strophium
96. Sagum
    Sagulum
97. Semitogium
98. Stragulum
99. Strigium
100. Subcula
101. Sudarium
102. Syrma
103. Supparus
104. Subligaria
105. Syndones
106. Subarmalia
    Singiliones
107. Stola
108. Sythesis
109. Toga
110. Tyara
111. Tibiale
112. Tunica
113. Tyriantina
114. Tapetum
    Trabea
115. Ventrale
116. Vensica
117. Vmbella
118. Xerapellinæ
119. Xystis

1 ABola vestis erat tragica & grauiorum personarū: Ea vtebātur externi reges, Erat enim magni splēdoris & pretij. Martial. libro quarto Cærea quē nudi tegit vxor Abolla grabati. Idē libro octauo Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam. Suetonius scribit Pompeium quendam baculo percusum fuisse a Caligula quod spectacula ingressus, conuertisset omnium oculos fulgore purpuræ Abollæ. De hac Iuuenalis, Saty. 3. Atq; audi facinus maioris Abollæ.

2 ¶ Adasus tunica erat ab humeris non consuta.

3 Amictorium indumētum erat pectoris, quod dormiētes se integebant, ne nocturno frigore offenderētur. Erat autem ex lino, mulieribusq; maxime in vsu.

4 ¶ Aulæa teste Nonio genus erat vestis peregrinæ. Nos Aulæum dicimus velamen beluatis intextū picturis. Aliter dici potest Peripetasma, Peristroma, & rapes seu taperum. Virg. lib. 1. Aene. Aulæis iam se regina superbis Au-

rea compositi sponda. Syllius lib. 14. Quæq; attalicis variata partem Aulæis scribuntur acu, aut Mephitide tela.

5 ¶ Amphitapæ dicuntur vestes, villos vtrinq; habētes Lucilius apud Nonium. Amphitapæ villis ingentibus molles, & si aliud quid deliciarum.

6 ¶ Arsineum autore Festo ornamētum erat capitis mulieris. Anaxyrim Cælius ait indumentum fuisse persis peculiare. Nos pileum dicimus.

7 ¶ Brachialia dicuntur brachiorum tegumēta, vt tibialia tibiarū. Plynius lib. 25. Nec vllo malo medicamento lædi posse, aut veneno (si quis in brachiali habeat) arbitrantur magi. Erat & Burrhanicum genus cuiusdam vestis.

8 ¶ Braca vestimētum erat Gallis quondam peculiare. Vopiscus. Gallicis (inquit) Braccis ornatus Tetricus in triumphum est ductus. Lāpridius ait Alexādrū principē iter militaria vestimēta braccas donasse Hoc ēt vrebant Sarmatæ. Lucanus libro. 1. Et q te laxis imitant Sarmata braccis.

9 ¶ Bardocucullus vestis erat Gallica, vnicuiq; tēpori idonea, cum qua milites imbrium tēpore iacebant in castris, & in agris rustici. Lucanus libro primo. Vrbica lingonicus Tyrianthina bardocucullus. Idem Gallia Santonico vestit te Bardocucullo.

10 ¶ Batrachides vestes erāt viriles & floridę quæ nomē traxerūt a colore ranæ, quę Batrachos græce dicit. Similis pepe erat bardiacus, sed sine cucullo id est capitis ligamēto.

11 ¶ Birri genus est vestis Gallicæ, quo capita integuntur.

12 ¶ Cyclas vestis est fœminea & in rotūditatē formata. Sidonius ait pronubam Cyclade honorari, sicut toga senator honoratur. Alexander Romanus Imperator (autore Lampridio) dicere solebat matronas regias contētas esse debere Cyclade, quę sex vncijs auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyra sexta. Hæ sunt, quæ tenui sudāt in Cyclade. Propertius libro quarto. Hæc nūc aurata Cyclade signat humum. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquillus de Caligula. Sępe depictas, gemmatasq; indutus Penulas. manuleatus & armillatus in publicum pces-

sit. Aliquando sericatus & Cycladatus.

13 ¶ Cento vestis est crassa, varijsq; pannis & partibus cōsuta, ad quam allusisse videtur Horatius in arte dicens, Purpureus late qui splendeat vnus & alter Assuitur pannus. Iuuenalis Saty. 6. de Messalina Imperatrice. Intrauit calidum veteri Cētone lupanar. Nomades autore Strabone tentorijs vtuntur Centonum instarpilo contextis. Centones per similitudinem vocantur carminis genus, ex diuersis carminibus & carminum fragmētis hinc atq; illinc accersitis consutum. Qualis est Ausonij Cento nuptialis, ex virgilianis carminibus cōcinatus. Hinc natum adagiū. Farcire Centones, id est commenticijs nugis auditores ludere. Plautus in epidico. Quin tu inqt alium quæras, cui Centones farcias, id est, quem tu glorioſis mendacijs expleas, De Centone vestimento Poli. in Rust. Simul hortī da cautus Terga rudi Centone fouet.

14 ¶ Calantica tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clodium Quum calanticam capiti accommodares.

15 ¶ Caliga tegumentum est tibiarum. Hinc caligati caligis induti. Imperator caligula nomen sumpsit a Caligis quas margaritis refertas primus portauit Ausonius. Caius cognomen caligæ cui castra dederunt. Tranquillus. Modo in speculatoria caliga, nonnunquam socco muliebri.

16 ¶ Calyptra genus erat vestimenti, quo mulieres integebant sua capita.

17 ¶ Caltula vestis nomen sumpsit a Calta herba seu viola coloris lutei.

18 ¶ Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud Nonium. Nec capitia, nec strophia, neq; zonas. Capidulum idem significat quod capitium.

19 ¶ Castula dicebat palliolū, quo puellæ nudæ infra pupillas pcingebant. Varro. Castulā mulier sumpserat pro fucula Hæc etiam Perizonium & præcinctoriū appellatur.

20 ¶ Causia seu Causea tegmē est capitis ad calores. Valeri Max. Quemadmodū Antigonus caput Pyrrhi texit Causia, qua velatum caput more Macedonum habebat.

¶Chalasis tunica erat laxa & muliebris,(vel vt alij malũt)modus tunicæ muliebris,quo cõnexa circa ceruicem tunica sumitur.Campestre dicitur lumbare seu subligar, quo integuntur lũbi.Horatius lib.1.Epistо.Penula solstitio,campestre niualibus auris.

22 ¶Chirodita vocatur tunica prolixa,vltra brachia manus operiens,peculiaris est Dalmatarum genti,Eius pannum galli Dalmascum vocant.

23 ¶Clamys dicit vestis militaris pallio strictior & breuior Val.Flac.lib.6.Non auro depicta Chlamys,non flaua galeri Cesaries.Sidonius.Humerosq; ex more priorum Includat Sarrana Clamys depicta togarũ Purpura plus capiat Plautus ad ornatũ militis ait opus esse Chlamyde machçra & Petaso.Trãquillus in Tiberio accepit pro veste pueri li.Munera inquit,quibus a Pompeia Pompeii sorore in Sicilia donatus est,Chlamys & fibula,item bullæ aureæ durant.In Caligula vero posuit pro veste militari dicens. vt sæpe Chlamydes,peltaq; & galea armatam & iuxta adequitantem militibus ostenderit.Chlamydati dicuntur induti chlamyde. Plautus in Pseudulo Quis hic homo chlamydatus est,aut vnde est?

24 ¶Chlæna vestimentũ erat,quod aliis omnibus superponebatur.Nos lænam dicimus.

25 ¶Colobium tunica erat sine manicis qua vtebant quondam Romani.

26 Crocotula vestis crocei coloris,Plautus. Patagiatã Calculam aut Crocotulam.

¶Crocotonꝫ genus est vestis rotundæ,ac fimbriatæ.qua vtebantur diuites matronæ.Numerat a festo inter delicatas vestes.Hinc adagium natum Feli Crocoton dare,quũ indignis honor exhibetur.

27 ¶Candis indumentum erat Persicum & regis quidẽ Haliporphyros.Plutarchus in Alexandro magno. Nunquã tamen vt mœdorum amictum barbarũ nimis & ab se alienum assumeret,induci potuit semper anaxyridas,Cãdyrayaramq; repudians.

28 ¶Cucullus vestis erat quæ implicabat collo.Nostri monachorũ gestamen vocant,quod relinquere plane sit nefas.Cucullam tamen dicere malũt fratres heremitani.De Cucullo Martia.lib.10. Pullo Meuius alget in,Cucullo. Iuuena.Saty.6.Sumere nocturnos meretrix Augusta Cucullos,Georgius Valla ait breue esse tegmen & ville,quo caput humeriq; ad arcendam pluuiam conteguntur.

29 ¶Chitõ vestis erat prętenuis & simplex,quæ fiebat lino. Capit etiã pro thorace, vnde & Homerus Chalcochitonas achæos vocauit,tanquam æneis præmunitos tunicis.

30 ¶Conopeum genus erat tentorii ad culices prohibẽdos quo,maxime vtebantur Alexãdrini,qui Conopeis lectos operiebant,ne a culicibus infestarentur. Propertius lib.3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tẽdere saxo.Horatius in Epodis Interq; signa turpe militaria Sol aspicit Conopeũ,Iuuenalis Satyra.6.Vt testudineo tibi Lẽtule Conopeo. Nostri Conopeũ Cortinam lecti circũductilem vocant.

31 ¶Cinctus Gabinus toga erat sic in tergum reiecta,vt lacinia eius reuocata hominẽ cingeret. Ea vtebant Romani cõsules bellũ indicturi. Virg.lib.7.Aen.Ipse quirinali trabea cinctuq; Gabino Insignis referat stridentia limina cõsul.Porro cinctus virorum erat cingulum mulierum.

32 ¶Cæsitium linteolum erat purum & cãdidum sic dictũ, q; oras haberet circuncisas,autore Nonio.

33 ¶Carbasus (inquit idem)palliũ est,quo flumina amiciuntur,aut opulentiæ Sericeum erat aut lino tenui.Virg.li.8. Aene.Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus,Cicero in verrem.Tabernacula Carbasiis intenta vellis collocabat,Lucanus libro tertio. Fluxa coloratis astringuntur Carbasa gemmis.

34 ¶Culcitram Noniꝰ ponit inter genera vestimentorũ. Est autem tella illa seu lintheum,quod dormientibus nobis ad quietem supponimus,cuiq; plumã inculcamus. Martia.Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma.

35 ¶Casiaca nomen est vestis, qua vtebãtur Græci milites. Casianã vocauit Eustathius,a nomine Casij montis.

36 ¶Capyris tunica erat Persarum manicata. Calasiris fuit itidem Persarum vestis omnium pulcherrima. Herodot⁹ in Euterpe. Vestibus amiciuntur lineis circa crura fimbriatis, quas Calasires appellant, super quas candida ferunt amicula tanquam superiecta.

37 ¶Massilienſiũ erat Chortæus. Babylonicorũ Caunaces:

38 ¶Diphthera pastoricium erat indumentum ex pellibus, Herodotus scribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, ꝙ alĩ quando Biblorum seu papyri penuria pellibus vterentur tum caprinis, tum ouillis. Alio nomine vocatur Beta.

39 ¶Diplois dicitur duplex pallium, vt dictio monstrat. Diploidion Cælius numerat inter vestes mulierum ꝓprias.

40 ¶Dalmatica genus est vestis, quæ a dalmatis populis (apud quos frequens fuit eius vsus) nomen sumpsit Hac dictione vsus est Lampridius. Dalmaticatus inquit, post cœnam ambulabat.

41 ¶Dextrocheria dicuntur dextrarum manuum ornamẽta, Alio nomine vocantur dextratiola Iulius Capitolin⁹ scribit Maximinum patrẽ pollice fuisse ita vasto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro annulo.

42 ¶Endromis vestis erat hirsuta & longiore villo, quibus vtebantur in gymnasio & theatro ad munera arenę exercendę. Mittebatur autẽ ex gallia ob peritiam textoꝝ qui illic habebantur præstantissimi. Martialis lib. 4. Hanc tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam, Quæ lacedæmonium barbara nomen haber, Sordida sed gelido nõ asperanda decembri Dona peregrinã mittimus Endromidẽ. Hec vestis exigui erat prætij, licet a diuitibus tãtũ vsurparetur Nã soli diuites in gymnasijs solebant exercere. Idẽ. Martia. Pauperis est munus sed nõ est pauperis vsus Hãc tibi pro togula mittim⁹ Endromidem. Iuuenalis Saty. 3. Ignic ulum brumæ si tepore poscas Accipit Endromidẽ, si dixeris ęstuo, sudat idẽ Saty. 6. Endromidas Tyrias & fœmineum Cæroma. Endromidatus dicit Endromide indutus. Sidonius. Et nunc dum in carbaso sudat vnus alter in bombyce. Tu endromitatus exterius, intrinsecus fasceat⁹,

¶Encimibomata vestes erant quædã puellares. Cato de liberis educãdis apud Noniũ. Vt puellæ habeãt potius in vestitu clamydes, Encimibomata & Parnacidas, q̃ togas.

44 ¶Ephestris a Grẽcis dicit quã milites armis superponũt.

45 ¶Epitogiũ dicitur, pallium, quod superponit togę, verbum est bigenum ex greco & Romano compositum.

46 ¶Exomides erant vestimenta quædam, quæ aliis tunicis superponebantur, Sunt qui Comicorum fuisse putent.

47 ¶Flammea erant indumenta capitis, quibus matrone & nubentes vtebantur ad velandum pudorẽ in nuptijs. De his videtur intellexisse Sene. Cui cõiugio corpora velas captiue pudor, Lucanus lib. 2. Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Luthea demissos velarunt flammea vultus. Idem. Fammea solicitum præuelatura pudorem. Martialis. libro vndecimo. Flammea texentur sponsæ, iã virgo parata est. dicitur etiam est flamminium.

48 ¶Forensia vestimenta erant, quibus Romani vtebantur in foro Aliter vocãtur togæ forenses. Suetonius in Augusto. Forensia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit. Idem in caligula. Posteriore epulo forensia insuper vitis, puerilis ac fœminis fascias purpurę ac cõchylij distribuit.

49 ¶Fœminalia seu femoralia dicunt fœminum seu femorum tegmẽta. Fœmina enim pro femoribus capiunt. Plynius. Prioribus pedibus fœmina onerant, ꝓpter id natura scabra. De fœminalibus Sueto. in Augusto. Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & subucula, & Thorace laneo. & fœminalibus & Tibialibus muniebatur.

50 ¶Gausapina vestis erat villosa non tñ onerosa. Martia. Et dolet, & queri sibi nõ contingere frigus. Propter sexcentas Baccara gausapinas. Idem. Is mihi candor inest villoꝝ gratia tanta est, Vt me vel media sumere messe velis.

51 ¶Galericũ capitis indumentũ, quo crines operiebant In vsu erat palestritis, ne capilli eorũ cęromate cõtaminarentur. Suetonius scribit Othonem Galericum capiti, ꝓpter raritatem capillorum adoptasse, vbi galericum accipit ꝓ

adulterina coma, quæ ex alienis capillis instar galeri cõpingitur & ita graphice capiti annectitur, vt a vera coma internosci nequeat. De hoc Martialis Ne luter immundum nitidos cæroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

52 ¶ Galerus dicitur capitis tegumẽtum factum instar galeę Poetæ fingunt mercurium in ferendis deum mãdatis vti galero. Claudianus lib. 1. de raptu. Cylleni⁹ astitit ales Sõniferam quatiẽs vírgam, tectusq; galero, Stroza pater. Pedibus talaria curẽ Picta galereti nectre Mercurij. De Galero, Statius lib. 4. Theb. Archadii morẽ tenet ille galeri. Pontanus. Et picturatum buxi de fronde galerum.

¶ Gabanium habitus est græcanicus oblongis manicis, quo nunc vtuntur plærique Itali.

53 ¶ Hemitogium dicitur media pars togæ. Ratio dictiõis nota, Homoleũ genus erat pilei, quo vtebant veteres. Hypotichos dicitur subucula, estq; põtificum, autore Hieronymo. Hemidiploidion numerat inter mulieres vestes.

54 ¶ Iáthina dicitur vestis Violacea. Martia. Coccina formosæ donas & Ianthina Mœchæ.

55 ¶ Impluuia vestis erat, qua sacerdotes per imbrẽ vtebantur. Varro. Salium quoq; sereno tempore Impluuia amictum fuisse criminabantur.

¶ Indusium vestis erat, quæ super subuculam induebat. Indusiatus id est indusio vestitus.

56 ¶ Insulæ dicebantur fasciæ factæ instar diadematũ, a quibus vtrinq; dependebãt vittę. Virg. Nec te tua plurima pãthu Labentẽ pietas, nec Apollinis infula texit. Idem libro tertio. Geor. Lanea dum niuea circundantur infula vitta Seneca in Agamẽnone. Sed cur sacratas diripis capitis infulas Infulati dicuntur infula operti.

57 ¶ Las nomen est vestis apud Herodotum scribentem. in quas cum alia ratione animaduertere non possent, vestẽ illarum in ladem mutauerunt.

58 ¶ Lacerna vestis erat militaris & cocinea. Erant & lacernæ albæ apud veteres, quibus vtebantur in spectaculis, &

ad vsus theatrales. His albẽtes togas (vt indicat Epigrammaticus) contegebant. De his intellexit Suetoni⁹ in augusto dicens. Ne quem post hæc de cætero paterentur, in foro circo ve, nisi positis lacernis togatũ consistere. Plynius Libro. 16. Statimq; augent lacernam precia. Propertius libro tertio. Tu tamẽ iniecta tectus vesane Lacerna, vbi de militari intelligit. Idem libro. 4. Texitur hæc castris quarta lacerna tuis. Ouidius Libro secundo Fast. Mittenda est domino (nũc nunc properate puellæ) Quam primũ nostra facta lacerna manu, a lacerna fit lacernatus. Iuuenalis Satyr. 1. Ipse lacernatæ quũ se iactaret amicæ. De amphitheatralibus lacernis, Martia. Amphitheatrales nos commendamur ad vsus, Quum tegit albẽtes nostra lacerna togas.

60 ¶ Læna vestimẽtum erat, quod superponebatur tunicis omnibus. Virg. Tyrioq; ardebat murice læna Demissa ex humeris. Græci Epigraphon dixere. Ab huius vestis vsu nomen traxerunt Lænates Romani.

61 ¶ Lanetũ genus erat vestimẽti confectũ ex lana sucida.

62 ¶ Latusclauus vestis erat senatori ordinis insigne, vt calceus lunatus. Tunicæ purpuram Plynius Latumclauũ appellat. Suetonius in Augusto. Sumenti virilem togã tunica laticlaui resuta ex vtraq; parte ad pedes decidit. Idem in Cæsare dictatore. Ferunt vsum eũ latoclauo ad manus fimbriato, nec vt vnquam aliter quam super eum cingeret. Idem de gallis. Idem in curia galli bracchas deposuerunt, & latũ clauum sumpserunt. Horatius libro primo. Ser. describere volens senatorẽ dixit. Et latum demisi pectore clauum. Clauus etiã & latusclauus (quod etiam Laticlauium dicitur) capitur pro senatoria dignitate, vt ius annullorum aureorum pro equestri ordine. Ouidius. Curia restabat, claui mensura coacta est. Tunica laticlaui texi cœpit Plynij temporibus, qui latiore clauo Tullum hostilium e regibus primum vsum prodidit. Dictus est autẽ a textura, qua in mappis vsos fuisse docet Martia. Et lato variata mappa clauo. Ab hoc vestimẽto laticlauii dicunt senatores & senatorum filij. Suetonius in Augusto. Binos

plærung; laticlauios præposuit singulis alis. Idem in Ne-
rone, A quodam laticlauio (cuius vxorem attrectauerat)
prope necem cæsus.

63 ℂLimbus erat vestimẽtum muliebre, purpuram in imo
consutam habens. Virgi. lib. 4. Aen. Sidoniam picto chla-
mydem circundata limbo. Statius lib. 6. Theb. Subligat &
picto distinguit tempora limbo. Idem lib. 2. Achil. Et pi-
cturato cohibet vestigia limbo. Limbotarii dicuntur hu-
ius vestimenti textore.

64 ℂLumbare quo integũtur lumbi. Hieronymus. Sicut tu
posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

65 ℂLeuidẽsa genus est vestis vile, rato tenuiq; textu. Hinc
munus leuidensæ prouerbiali figura dicitur munus mini
mi precii. Cicero ad Dolobellam lib. 9 Epist. Sed ego ho
spiti veteri & amico munusculum mittere volui Leuidẽ-
sæ crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera.

66 ℂMastrugæ seu mastrucæ vestes erant Sardis peculiares.
Plautus. Mastrugatus & plenus puluere.

67 ℂMollscina vestis a mollicie nomẽ sumpsit. Multitia ve
stes erant tenues & lucidæ & delicatis aptissimæ. Fiebant
serico. Dicebantur autẽ multicia, quod suauitate sua mul
cerent. Iuuenalis Satyra secunda Non facient, alij, quum
tu multitia sumas.

68 ℂMantile dicitur lintheum, quo terguntur manus. Virg.
Tonsisq; ferunt mantilia villis. Pontanus. Pendent manti
lia circum Alba quidem, croceis sed flauescentia villis. Di
cimus & mantellum. Plautus. Nec his sycophantijs nec fu
cis vllum mantellum obuiam est.

69 ℂManicæ dicuntur manuum tegumenta. Hinc manica-
tæ vestes, quæ olim probro datæ sunt & molliciei. Virgi.
Et tunicæ manicas, & habent redimicula mytræ.

70 ℂMamillare indumentum erat ad compescendas papil
las mulierum marmosaꝝ. Martia. Taurino poteras pect9
cõstringere tergo, Nã pellis mãmas non capit ista tuas.

71 ℂMyoton Armeniorum fuisse vestimentũ dicunt, muris
figura varie ornatum Erat & Mandya vestimenti genus,

quo se vt lorica muniebant, latini Mantellum dicunt.

72 ℂNebrides vestes erant villosæ factę pellibus ceruorum,
quibus in sacrificiis Bacchi vtebantur. Sidonius. Rotat En
thea thyrsum Bassaris, & macullis Erithreę nebridos hor
rens. Otho apud Homerum nomen est cãdidi amiculi ex
lana non ex lino, inquit Cælius.

73 ℂPaludamenta ornamẽta erant & insignia militaria. Iõ
quum ad bellũ exiit imperator, Paludatus dicitur profi-
cisci. Cicero in Pisonẽ & Gabinum. Exierunt duo paluda
ti vulturi Suetonius in Cęsare dictatore. Paludamentum
mordicus trahens, ne spolio potiret hostis. Idẽ in Augu-
sto Priore eũ Antonius fugisse scribit, ac sine paludamen
to, equoq; post biduum demũ apparuisse. Paludamẽta di
cuntur a palam, quod his induti palã conspicerentur. Ply
nius scribit Coccum fuisse dicatum paludamentis impe-
ratorijs. Licet autẽ bellicum & castrense imperatoris esset
indumẽtũ, paludati tñ erant lictores. Liuius. Cũ paludatis
lictoribus pfectus ab vrbe Brundusium venit. De hoc ve-
stimẽti genere ẽt meminit Val. Max. lib. 1. de Crasso apud
parthos interfecto loquẽs, Pullũ (inquit) ei traditũ est pa-
ludamentũ quũ in plũ exeũtibus albũ aut purpureũ dari
soleret. Paludati (vt iã exẽplis docuimus) dicunt paluda-
mẽtis ornati. Iuuenalis Satyra. 6. Cũq; paludatis ducib9 p-
sente marito, ipsa loq recta facie, strictisq; mãmillis Palu
damentũ hodie Cotta armoꝝ vocamus, inquit Budæus.

74 ℂPenulæ vestes erant seruorum & pauperiorũ. Optimę
texebantur ex lana appulla. Ea vtebantur ad arcendã plu
uiã, sed nunq; imperatores. Galba amico roganti Penulã
non pluit, inquit, non opus est tibi. Si pluet, ipse vtar. De
Penulis Lampridius in Alexandro Seuero Penulis itra vr
bem frigoris causa, vt senes vterentur, permisit, quũ id ve
stimenti genus semp itinerariũ, aut pluuiæ fuisset Matro-
nas tamen intra vrbẽ Penulis vti vetuit, in itinere pmisit.
Horatius lib. 1. Epist. Incolumi Rhodos & Mytileni pul-
chra facit quod Penula solstitio brumale niualibus auris.
Notatus est Caligula, q9 penulis vteretur, quæ iperatorẽ

minime decebāt Suetonius de eo sic inqt. Sæpe depictas gemmataſq; indutus Penulas, manuleat⁹ & armillatus in publicum proceſſit Auguſtin⁹ Penulam accepit pro grā/maticorū indumento lib. 1. Confes. vbi ait. Quis penula/torem magiſtrorū inquit, audit aure ſobria, ex eodē pul/uere hominē clamantem & dicentem, fingebat hæc Ho/merus. Vlpianus iuriſcon. inter cōmunia veſtimenta (qui/bus vir & mulier ꝓmiſcue vtuntur) penulas numerat. Pe/nularium dicitur penulæ repoſitoriū, & penulati penulis veſtiti, Martialis lib. 2. Nō ipſe Codrus alpha penulator.

71 ¶ Puluinar, puluinus & puluillus dicitur, quod dormiē/tiū capitibns ſupponit, a plumis pullorū. quibus fit. Catul/lus poſuit ꝓ plumeo lecto & geniali thalamo, in quo no/ua nupta quieſcit cū ſpōſo, vbi ait. Puluinar vero diuæ ge/niale locatur Idē puluinar cōplexa ſuo velabat amictu.

76 ¶ Pſalla dicitur honeſtæ mulieris veſtimētum. Statius li. 7. Theba. Et fibula raſilis auro Tænariam fulua mordebat Iaſpide pallam. Seneca in Hippolyto. Tenuē tyrio ſtami/ne pallam. In gallia viri etiam vtebantur palla. Martial. Dimidiaſq; nates gallica palla tegit.

77 ¶ Parnacides veſtes erant puellares. Teſtis apud Noniū Varro.

78 ¶ Patagium erat clamys aurea, quæ preciosis tunicis ſu/perindui ſolebat. Patagiarii dicunē veſtimenti huius tex/tores. Patagiati eo induti. Apul. libro ſecundo de aſino aureo. Vberes enim crines leniter emiſſos, & ceruice de/pendulos, ac deinde per colla diſpoſitos, ſenſimq; ſinua/to patagio reſidentes.

79 ¶ Peplum ſeu peplus veſtis erat ſolēnis, quæ viro vel fœ/minæ, iniiciebatur, Plautus. Nūquam ad ciuitatem veni, niſi quum infertur peplum hodie. Virg. Crinibus Illiades paſſis, peplumq; ferebant. Lactantius grammaticus ait pe/plum dici veſtem candore eximio, aureis diſtinctā clauis, ſine manicis, quam veſtitores deorum ſimulachris inſcie/bant. Peplum primo inſtituerunt Athenienſes. Texebat matronarum manibus, intraq; triēnium numini offereba/tur

tur, ſed Mineruæ imprimis. Seruius ait Peplū pallam eſſe fœmineam Mineruæ conſecratā. Xenophon ſcripſit Pe/plum etiam conueniſſe viris. Lactantius Peplos dixit in maſcu. genere His Peplos (inquit) & indumenta præcio/ſa, quibus vſus velaminis nullus eſt, his aurum & argentū conſecrant.

80 ¶ Periſcellis dicitur pectoralis mulierum faſcia, ſeu ſimi/le aliquod indumentum puellare, aut (vt alꝫ malunt) bra/chiorum eſt ornamentū quod aliter dextrocherium vo/catur Horatius libro primo Epiſt. Nota refert meretricis acumina ſepe catellam, Sæpe periſcelidem raptam ſibi flē/tis. Menander ſcripſit puellas geſtare periſcelidas. Gre/mialia vocat Cælius.

81 ¶ Perizonium palium eſt præcinctū, quo nudæ virgines infra papillas præcingūtur. Aliter præcinctoriū vocatur.

82 ¶ Pileus ſeu pilleum dicitur virile tegumentū. Apuleius libro vndecimo. Vidi & vrſam manſuemculta matronali ſella vehebatur. & ſimiā pileo textili crocoſiiſq; phrygiis catamiti paſtoris ſpecie. Perſius. Hanc nobis Pilea donāt Gælius ſabinus iuriſperitus teſtis eſt apud Gellium pilea/tos ſeruos vænum ſolitos ire, quo indicabant veteres, væ nundandi legem non eſſe operiendam. Corona ſignum erat captiuorum vænalium, Pileus vero impoſitus demō ſtrabat eiuſmodi ſeruos vænundari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius inſigne eſt. Liuius poſtero die ſerui ad pileum vocati & carcere vincti emiſſi. Suetonius in Nerone. Tātumq; gaudium publice præbuit, vt plebs pilea ta tota vrbe diſcurreret. Idem in Tiberio. Seruiſq; ad pileū fruſtra vocatis in Siciliam profugit. Seruī enim (qui manumittebantur) accipiebant pileum capite raſo. Sex. Aureliſus. Omnis (inquit) Roma adeo interitu Nero/nis exultauit, vt plebs induta pileis manumiſſionum tan/quam ſæuo exempta domino triumpharet. Martia. Per/mittis puto pileata Roma. In Saturnalibus ad exprimen dam libertatē pileata erat Roma, vnde idem Martialis. Dumq; decent noſtrum pilea ſumpta Iouem.

¶ Petasus dici potest capitis tegmẽ seu vmbraculum ad instar pilei formatum. Suetoni⁹ in augusto. Domi quoq; non nisi petasus sub dio spaciabatur. Cicero ad Cassium, Sed tabellarij petasati veniunt, comites ad portas expectare dicũtur. Plynius libro. 36. scribit in summo labyrynthi Italici Petasum vnum omnibus pyramidibus impositum fuisse.

83 ¶ Poderis dicitur talaris tunica duplici sydone. Iosephus Byssinam vocat, Hæc adeo arcta est & strictis adeo manicis vt nulla sit in veste ruga. Tales interdum habent milites, vt onere expediti aptiores sint torquendis hastis, aut vibrandis sagittis.

84 ¶ Polymitus vestis nomẽ sumpsit a multiplici liciorum varietate. Nam mitos græce filum dicitur latine Hinc polymita vestis dicitur multis liciis contexta. Plynius. Plurimis vero licijs texere, quæ Polymita appellant, Alexandria instituit. Polymitarij dicuntur, qui huiusmodi vestimenta conficiunt.

85 ¶ Prætexta vestis erat patriciorũ ab eo dicta, quod purpura prætexebãtur. Hinc prætextatus Papyrius dictus est ob loquendi tacendiq; prudentiam in ætate prætexta. Et prætextatus sermo dictus ab antiquis, q nihil haberet obscœnitatis. Pompeius Sextus libr. 16. de verbis priscis. Nefas inquit apud veteres habitum est vti prætextati pueris verbi obscœnis vterentur, ideoq; pretextatum sermonẽ appellarunt, qui nihil obscœnitatis refert. Quam sententiam apud Macrobium videt probare Vectius prætextatus. Nam toga inquit, prætexta ea ratione pueris additur, vt ex colore purpuræ ingenuitatis pudor regeret, Diuiq; negatum libertinis fuit, vti prætexta, vnde etiã Prætextatæ fabulæ apud antiquos dictæ sunt, quibus præcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Horatius in arte. Vel qui pretextas, vel q docuere togatas. Contra tñ Suetonius in Tito Vespasiano verba prætexta vocat impudica, qualibus solent vti lasciuientes pueri. Erat inquit. dicacitatis plurimę, & sic scurrilis ac sordidæ vt ne

prætextatis quidẽ verbis abstineret. M. Tullius in oratione pro Murena scribit filios triumphantiũ maxime prætextatos sedere contuesse in equis triumphatoris.

86 ¶ Pallium vestimentum erat Græcis peculiare, Hinc palliatæ comœdiæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Græcorum palliatorum. Palliati & paliolati dicuntur induti pallio. Sueto. in Cæs. dictatore. vno quo sagati palliative, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarũ discumberent. Idem in C. Claudio. Ob hanc tãdem valetudinem in gladiatorio munere (quod simul cum fratre memorie patris edebat) palliolat⁹ nouo more præsedit. Martialis. Hanc volo quæ facilis, quæ palliolata vagatur, De pallio. Suetonius in Aug. Togas insup ac pallia distribuit Idẽ in Cæsare Tiberio. Redegitq; se deposito patrio habitu ad palliũ & crepidas. Pallium quoq; vestimentum erat philosophicũ. Herodes (vt est apud Gelliũ) quẽdam barbatum palliatumq; (qui ex eo habitu philosophus videri volebat) ita taxauit. Video barbam & pallium, philosophum nondum video. Diminutiuum est palliolum Iuuenalis Satyr. 3. Vxorem comœdus agit vel Dorida nullo Cultam palliolo. Martialis. Succida palliolo vellera qnq; petit. A palliolo fit aduerbium palliolatim. Plautus. Palliolatim amictus sic incessi ludibundus.

87 ¶ Phelonem pro quondam tunicula genere accipit Cælius. Perinesa antiqui vocabant indumenta, in quorũ extremitatibus affuta esset purpura quadã insulę imagine.

88 ¶ Rhenones vestes erant pelliceę, quibus autore Cęsare Germani vtebãtur. Sidonius. Viridatia saga limbis margi nata puniceis, pẽduli ex humeris baltei vel gladii balteis supcurrentib⁹ struxerat clausa bullatis latera Rhenonib⁹.

89 ¶ Ralla vestis dicta est a raritate filorum. Plautus apud Nonium. Tunica Ralla, toga spissa.

90 ¶ Rechidimna seu recidipna vestes erãt peregrinæ, quibus vtebãtur in Gymnasijs. Iuuenalis Satyra secunda Rusticus ille tuus sumit recidipna Quirine.

91 ¶ Recinti vestis fuit antiquissima quadrata, cuius mediã

partem faciebant post humeros. Eadem Ricinus, & Ricinum dicitur a reiiciendo. Festus. Ricinium est omne vestimentum quadratum

92 ¶Regilla vestis erat regia, vnde etiam tractum nomẽ. Ea erat auro & purpura intexta & regibus peculiaris. Plautꝰ Basilicam an Regillam induam tunicam.

93 ¶Richa vestimẽtum erat, quod nos sudarium dicimus. Serenus. aut Zonulam, aut autem aut richam.

94 ¶Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro suisq; supẽdit laribus marinas molles pillas, Reticula & strophia. Capitur etiam pro quodam instrumento, quo antiquitus panes ferabantur. Iuuenalis Satyra. 11. Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagæna, Horatius. Vt si Reticulum panis vænales inter onusto Forte vehas humero. Rhiza vestimentum fuit Thracium.

95 ¶Stropium dicitur fascia pectoralis ad deuiciendas puellarum mammas. Nonius ait Strophium breuẽ esse fasciã, quæ virgineatum papillarum coercet errorem. Martialis fasciam, vocat pectoralem, vbi ait. Fascia crescẽtes domine compesce papillas, vt si quod capiat nostra tegatq; manus. De Strophio Catullus. Non tereti strophio lactantes vincta papillas, Pontanus libro tertio de stellis. In medio iecit strophiũ & cum pectine gemmas. Capitur etiã Strophium pro religiosa quadam corona, qua vtebantur anti qui sacerdotes. Plinius Tenuioribus coronis vtebantur antiqui strophia appellantes. Diminutiuum est strophiolum Autor hymni (qui in honorem diui Ioannis Baptistę canitur) posuit strophium pro villoso corporis tegumento, vbi ait. Præbuit hirtum tegimen Camelus, Artubus sacris, Strophium bidentes.

96 ¶Sagum erat militare vestimentum, quod teste Cicerone, sumi solebat in bello. Et quando in sagis tota ciuitas erat, cõsulares viri solebant esse rogati. Martia. lib. 1. 1bis ab excusso missus in astra Sago. Plynius libr. 17. Sacerdos candida veste cultus arborem scãdit, Falce aurea demetit Candido id excipitur Sago. Iuuena. Saty. 6. An saga venti nubat caupone relicto. Sueronius. Ferebatur & nocti bus vagari solitus, atq; inualidum quẽq; obuiorum vel potulentũ corripere, ac distento sago impositum in sublĩme iactare. Sagati dicuntur sago induti. Idẽ Sueto. in Cesdicta. Conuiuatum assidue per prouincias duobus triclinijs, vno quo sagati palliati ve, altero quo togati cũ illustrioribus prouinciarum discumberent, Martialis. Vis te purpureum ruffe sagatus amem. Sagatꝰ dicuntur vẽditores sagorum. Sagulum diminutiuum est a sago. Virg. li. 8. Aen. Virgatis lucent sagulis, tũ lactea colla Auro inectuntur. Hinc etiam sagulati sagulo induti. Sueto. in vitellio. vrbem quoq; ad classicum introit paludatus, ferroq; succinctus inter signa atq; vexilla sagulatis militibus.

97 ¶Semitogium vocatur breuis & dimidia toga. Vnde semitogati dicuntur.

98 ¶Stragulum vestis est, qua lecti sternuntur colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus libro. 1. Nam neq; tunc pluuiæ, nec stragula picta soporem. Nec sonitꝰ placidæ ducere posset aquæ. Martia. Stragulla purpureis lucent villosa tapetis. Idem tamen accepit stragulum pro Ephippio, vbi ait. Stragula succincti venator sume veredi. Varro. Quicquid insternebant, a sternendo stragulum appellabant. Hieronymus posuit pro veste muliebri. Stragulatam (inquit) vestem fecit sibi, Byssus & purpura indumentum eius.

99 ¶Strigium vestis erat hispanica. Plautꝰ Nudus est, Iurat se strigium oppigneratse.

100 ¶Subucula vestis erat interior, quę sub alia induebatur. Varro. Post quam binas tunicas habere cœperunt, instituerunt vocare subuculam. Horatius libro primo Epist. Rides si sorte subucula pexæ Trita subest tunicæ vel si toga dissidet impar.

101 ¶Sudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis sudorem & purgandas nares. Suetonius in Nerone. Neq; quicquã serio ioco vę gerit, nisi stãte Phonasco, qui moneret parceretq; atterẽs, ac sudarium ad os applicaret. Ex

Setabi, Hispaniæ vrbæ mittebantur optima linthea, quæ sudaria dicebantur Catullus. Nam sudaria Setaba ex Iberis Miserunt mihi muneri. Fabullus & Verannius. Diminutiuum est sudariolum, Apuleius, Quanti sudores innocentibus hoc vno sudariolo afferantur, possum equidem plurimis disputare.

102 ¶ Syrma vestis erat, quæ in recitandis grauioribꝰ poematis trahebatur ab hystrionibꝰ. Martialis libro quarto Musa nec insano Syrmate nostra tumet. Seneca in Hercule furente. Auro decorum Syrma barbaricum trahit. Ea veste maxime vtebantur tragœdi, quod etiam innuit illud distichon. Martialis libro duodecimo Transtulit ad Tragicos se nostra Thalia cothurnos, Aptasti tragicum tu quoq; Syrma tibi.

103 ¶ Suparus seu supparum dicitur leuis & angusta toga Festus ait vestimentum esse puellare ex lino. Nos subuculã & Camisiam dicimus. Nonius ait supparũ esse lintheum femorale vsq; ad talos pendẽs, quod subtus appareat. De supparo Afranius. Puella non sum, suparos si induta sum. Lucanus libro secundo Humerisq; hærentia primis suppara nudatos cingunt angusta Lacertos. Seneca accepit suppara pro velis, in Medea scribens. Et alto rubicunda tremunt suppara velo.

104 ¶ Subligaria vestes erant, quæ coxas vsq; ad vmbilicum a genibus cõtegebant. His vtebantur Mimi in theatro. Martialis lib. 3. Si pudor est, trãsier subligar in faciẽ Iuuenalis Satyra. 6. Personam, thyrsumq; tenẽt & subligar Acci. Aliter vocatur subligaculũ. Cicero in Offi. Scenicorũ quidem mos tantam habet vetere disciplina verecundiã vt in scœna sine subligaculo ꝓdeat nemo, Imperitꝰ subligaculũ indutus omnibus id ostentat. Adagiũ est in eos, q propter insolentiam etiam ineptissimis rebus efferuntur.

105 ¶ Syndones vestes erant candidæ ex lino, quibus magi vtebãtur. Erant autem subtilissimæ & tenuissimis filis intexte. Martialis lib. 4. Nec sic in Tyria Syndone tutꝰ eris. Idem Cultus Sindone non quotidiana De hac intellexit

Lucanus lib. 10. scribens, Candida Sydonio perlucent pectora filo, Quod Nilotis acus cõpressum pectine serũ soluit, & extẽso laxauit stamia velo. Syndones vero populi sunt i Mæotidis ꝓfinio, teste Põponio Mela, de qbus Val. Flac. li. 6 Argõ. Vbi Syndon æq; phalãges Martę carent.

106 ¶ Subarmalia saga erant & chlamydes, quibus arma super induebant. Singuliones genus erat vestis barbare, inquit Baptista Egnatius.

107 ¶ Stola erat talaris tunica, qua matronæ vtebãtur. Tibullus li. primo. Quamuis nec vitta ligatos Impediat crines stola longa pedes. Ouidius lib. 1. de arte. Este procul vittę tenues insigne pudoris, Quæq; tegis medios instita lõga pedes. instita erat fascíola, que partem vnam stolæ ambiebat. Hora. Sunt qui nolunt tetigisse nisi illas, Quarũ subsuta talos tegit instita veste. A stola pudor dicitur stolatus id est matronæ conueniens. Martialis libro primo Et stolatum permittit meretricibus pudorem.

108 ¶ Synthesis genus est vestis breuis & negocijs aptæ, qua Romani omnes toga depositа in Saturnalibus vtebant. Consuta erat & composita quadã cõpositione versicolori inditum nomẽ. Martialis de hac intelligit scribens Dũ toga per quinas gaudet reqescere luces, Hos poteris cultus sumere iure tuo. Idẽ. De nostra prasina synthesis empta toga Synthesiatus hac dicit indutꝰ veste. De Synthesi Sue. In Nerone. Ac plerũq; Synthesim indutus ligato circũ collũ sudario ꝓdierit in publicũ. Q. Serenus vilẽ deprẽdit in illis synthesim, & vulgata satis medicamina risit.

109 ¶ Toga cõmunis erat Romanorũ vestis q̃ vtriusq; sexus homines vtebantur Accipitur interdum pro peculiari habitu clientum & salutatorum, qui togati salutatũ ibãt, vt sportulam consequerẽtur. Mart. Mane vel a media nocte togatus ero. Idem si matutinos facile est tibi rũpere somnos, Mẽrita venier sportula multa toga. Suet. in Aug. Ac sæpe regnis relictis nõ Romę modo sed, puincias pagrãi quotidiana officia togati ac sine regio insigni more cliẽtũ prestiterũt. Sẽsus est Plęriq; reges depositо diademate or-

mamentisq; regalibus soliti sunt præbere officia Augusto instar cliētū togati. Eutropius Multi reges ex regnis suis venerunt. vt Augusto obsequerentur & habitu Ro. togati ad vehiculum vel equum ipsius cucurrerunt. Toga prætexta vestis erat magistratuum. Togatæ tabulæ, quæ scripræ sunt secundum ritus & habitus Romanorū. Horati⁹. Vel qui pretextas, vel qui docuere togatas. Earū scænici actores vocantur togatarij. Suetonius Histrionum licentiam adeo compescuit, vt Stephanionem togatarium (cui in puerilem habitum circuntonsam matronam ministrasse cōpererat) per trina theatra virgis cæsum relegauerit Toga pura & virilis dicebatur, quam adolescentes tyrocinii die posita prætexta puerili, sumebant in capitolio, De toga Martia. libro. 3. Gallia Romanæ nomine dicta togæ. Claudianus. Latiaq; micantem Loricam mutare toga. A toga Romani dicuntur togati. Virg. Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

110 ¶Tyara tegumentum erat capitis Persarum genti peculiare, quo reges & sacerdotes vtebant, Simile prope erat Mitræ aut galero. Iuuenalis Saty. 6. Et phrygia vestit buc ca Tyara. Hieronymus in epistola ad Fabiolam. Quartum (inquit) genus est vestimenti rotundum pileolum, quale pictum in vlysseo cōspicim⁹, quasi spæra sit diuisa & pars vna ponatur in capite. Hoc Græci & nostri Tyarā, nōnulli galerum vocant. Non habet acumen in summo nec totū vsq; ad comas caput tegit, sed tertiam partem a fronte inopertā relinquit. Atq; ita in occipitio vitta ꝓstrictus est vt non facile labatur ex capite. Est aūt Byssinū & sic fabre operatum lintheolo, vt nulla acus vestigia forinsecus pateāt. Ouidius lib. 11. Tēpora purpureis tentāt velare Tyaris. Reperitur etiam in mas. genere & frequētissime. Virg. Scœptrūq; sacerq; Tyaras. Politianus in Nutricia. Achæmenium seruantia busta Tyaram. Sidonius Flectit Achæmenius lunatū Persa Tyarā. Claudianus in. 4. Cons. Hononi. Barbarus Arsacio consurgeret ore Tyaras. Seneca in Thyeste. Hoc Phrygius loco Fixus Tyaras Pelopis.

111 ¶Tibialia dicuntur Tibiarum indumenta, atq; etiam arma quibus crura munitur. Suetonius in Augusto. Subucula thorace laneo & feminalibus & tibialibus munieba tur. Paulus Iurisc. Sicibiale vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

112 ¶Tunica vestis erat breuior & sine manicis, qua vtebant viri. Manicata decebat fœminas, vt arguit illud Virgilius. Et tunicæ manicas, & habent redimicula Mitræ. Plautus. Manuelatam tunicam habere hominē decet. Gellius lib. 7. Tunicis (inquit) vti virum prolixis vltra brachia & vsq; in primores man⁹, ac prope in digitos Romæ atq; omni in Latio indecorum fuit. Propterea pub. Africanus Pauli filius. P. Gallo homini delicato probro dedit, quod tunicis vteretur manus totas operientibus. Diminutiuum est Tunicula. Gellius lib. 1. Elegās illa vestis & molles tunicule ab emulis aduersariisq; probro datum. Tunicati dicunt tunica induti. Horatius lib. 1. Epistō. Vilia vendentē tunicato scruta popello. Tranquillus in Augusto. vt stare interdū per totum diē iuberet ante prætorium tunicatos. Idem. Reliquias legerunt primores equestris ordinis tunicati & discincti, pedibusq; nudis. Et in Caligula. Retiarij tunicati quinq; numero gregatim dimicātes. Tunica talaris est, quā Græci vocant Poderim. Idem Suetonius. Cū palla tunicaq; talari prosiluit.

113 ¶Tyriantinæ vestes erāt purpuræ sumpto nomine a Tyriis qui vsu purpurę claruerunt. Martialis lib. 1. vrbica Lingonicus Tyrianthina Bardocucullus.

114 ¶Tapetum seu tapes vocat tegmē diuersis coloribus & figuris variegatum, quo precipue aulę & cubicula diuitū ornari solent, Aliter vocatur Aulæū, Peristroma, Peripetasma. Virgilius lib. 7. Instratos ostros alipedes, pictisq; tapetis. Idem lib. 9 Armaq; craterasq; simul, pulcrosq; tapetas. Cn. Marius apud Gellium. Iam tonsiles tapetes ebrij, fuco, Quos chōca purpura ibuens venenauit. Stati⁹ lib. 2. Thebaid. Fuderat Assiris extructa tapetibus alto Mēbra thoro. Tabea vestis erat togata purpura circūducta, sub te

gmine puniceo, quam aureæ fibulæ annectabant. Virgilius ipse quirinali lituo, paruaq; sedebat succinctus trabea Iuuenalis Satyra octaua. Ancilla natus, trabeam in diadema quirini Et fasces meruit regum vltimus ille bonorũ. Trabeatus dicitur trabea indutus. Ouidius lib. 2. Fas. Hoc igit vidit trabeati cura quirini.

¶ Ventrale ventris tegumentum, vt femorale femoris, brachiale brachij, humerale humerorum tibiale, tibiarũ. Plynius Patris mei memoria cœpere Amphimala nostra, sicut villosa, etiam ventralia.

116 ¶ Venfica tegumentũ erat & mitella capitis subtilissima qua Germanorum crines contegebantur. Martialis lib. 8. Fortior intortos seruas venfica capillos.

117 ¶ Vmbella itidem erat indumentum capitis, quo radij solis arcebãtur. Martialis libro vndecimo. vmbellam Iuscæ Lygdeferas dominæ.

118 ¶ Xerapellinæ vestes erant matronales dictæ ab Ampelino colore, qui medius est inter Croccum & muricem. Merula ait Atrabicas fuisse appellatas. Iuuena. Saty. 6. Et Xerapellinas vestes donauerit ipsi.

119 ¶ Xystis autore Cælio dicitur talaris tunica & muliebris. Alii tragicum putant indumentum. Xystus vero appellatur lata porticus, in qua athletæ hiberno tempore exercebãtur. Vnde & Xystici athletæ dicti sint. Suet. in Aug. Nec tamen eo minus aut Xysticorum certationes, aut gladiatorum pugnas seuerissime semper exegit.

120 ¶ Porro acu vestes facere Phryges inuenerunt, ideoq; Phrygiones appellati. Aurũ intexere in Asia inuenit Attalus rex Pergami. vnde nomen Attalicis. Colores diuersos picturæ intexere Babylon celebrauit, & nomen ãposuit. Martialis. Non ego prætulerim Babylonica picta superbe Texta, Semiramia quæ variatur acu. Plurimis licijs texere quæ Polymita appellant, Alexandria instituit, Scutulis diuidere Gallia. Autor Plynius libro octauo capitu. 48. Vestimẽtorum sunt omnia aut lanea, vel linea, vel serica, vel bombicina. Omnia item aut virilia aut puerilia,

aut muliebria, aut communia, aut familiaria, Afri, Mauri, Saraceni, scythæ gaudent colorum varietate Græci crepidati incedebãt. Fuerunt & priuatæ quorundã vestes. Adã & Eua priusq; peccassent, degebãt nudi. Post peccatũ texere folijs verenda. crudis pellibus humeros amicti. Ioãnes Zachariæ filius in heremo vtebat veste camelorum seris cõtexta, scorteaq; cingebatur zona. Vnica fuit Christo vestis inconsutilis, quę nullo vsu detrita est. Pallium Bartholomei per annos viginti neq; sordes vllas, neq; vetustatem sensit. Iacobus apostolus, qui a corporis similitudine frater Christi dictus est lineo vtebatur amiculo. idem inconsus vixit, nunquã cinctus, nunquam balneo vsus. Paulus primus heremita vestem habuit palmaceis cõtextam foliis. Mortui exuuias induit Antonius abbas diebꝰ solũ festis. Capilli texerũt Timotheum Anachoretam, & adeo deformarũt, vt a panucio in solitudine repertus, fera primo aspectu sit creditus non homo. Onophrius heremita consumpta veste nudus egit foliis verenda tegẽtibꝰ Franciscus Asisias crassi panni tunicam induit, quã funiculo cõpressit. Nudis pedibus ligneos subiecit succulos. Maria Aegyptia cõsumptis vestibꝰ nuda egit in heremo. Herculem Nemæi leonis exuuio indutum, Græcia fabulata est, Diogenes vnico pallio vixit contentus, Portius Cato, nũquam toga vsus est, pluriscuã centum drachmis empta. Pythagoras alba vtebatur veste, & coronam gestabat aurea. Empedocles Agrigẽtinus vtebatur veste purpurea. æreisq; calceamẽtis Hippias quoq; & Gorgias purpureis. Porphyrius a purpura nomẽ sumpsit, quũ prius Maichus diceretur. Fuit Aristoteles victu vestituq; delitiosus & ob id Platoni aliquãtulum infensus. Cethegi exerto nudoq; erant brachio. Cæsar laxiore tunica. Augustus hiberno tẽpore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis Mecœnas mollioribus vestibus, vnde & Malacinus ab Augusto cognominatꝰ est Demosthenẽ Gellius scribit fuisse cultu corporis nitido & nimis accurato, Hortensiũ quoq; multa cum mundicia & circunspecte fuisse indutũ. De colori

bus vestimentorum nunc aliquid adiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum & cæruleum. Glaucus ꝑ viridi ponitur, habetq; virori cõmixtum arborẽ, hinc glauci oculi, glaucæ salices & oliuæ. Impluuiatus color quasi fumato stillicidio. Crocinus & croceus a Croco. Hinc croceata vestis. Cærinus a cæræ colore. Ferrugineus a ferro. Ostrinꝰ subruber. Murex fuit purpureus Antracinꝰ niger, Antracus græce dicitur carbo. Amethysthon vt viola ꝑpe purpureum ponit Plynius. Molochinum dixerunt colorem similem Maluæ, Luteum croceum a luto herba.

¶ Vestes gentium propriæ.

¶ Pallium gabinium, Casiata græcorum. Toga & pretexta Romanorum. Mastruga Sardorum. Bracæ, Bardocucullus galorum. Germanorum Rhenones. Aulea Britannorum. Strigium hispanorum. Arsineum tyara Candys Capiris Persarum. Chortheus Masiliensium. Myoton Armeniorum, Dalmatica Dalmatarum. Peplum Troadum Caunaces Babiloniorum.

¶ Vestes quædam memorabiles.

Vestis Antisthenis Vestis Tarquinij Vestis Sylosontis
Vestis Loliæ Paulinæ Vestis Neronis Vestis Frothonis

ANtisthenes Sybarita vestem elaborauit, in qua variæ deorum effigies erant depictę, Hæc quotãnis Liciniæ Iunonis tẽplo suspendi miraculi causa solebat. Athenienses magno precio eandem sibi cõparauerũt. ¶ Lollia Paulina tunicam habuit ex Margaritis æstimatam quadringẽtis sestertijs. Tarquinius priscus aurea triũphauit tunica. Testis Verrius apud Plynium. Habuit Nero triclinaria Babylonica. 400. militibus empta. Sylosontem vestem habuit quam quũ Dario Histapis filio dono dedisset, totam ab eo & vrbem & insulam Samiorũ in hostimentum muneris accepit. Autor Valerius de gratitudine Saxo grammaticus scribit Frotoni cuidam vestem fuisse, qua circũamictus nullo telorũ acumine lædi poterat.

¶ Calceamentorum genera.

1	Calopodium		pides	11	Crupezia
	Sandalium		Hypodesis		Nymphides
2	Pero	6	Mullei	12	Harpides
3	Soccus	7	Sculponeæ		Carpicum
	Coturnus	8	Tentipellium		Phecasij
4	Carpatinæ	9	Solea	13	Basilides
5	Hopistro cre/	10	Crepida		Alia plæraq;
8					

CAlopodium genus est calceamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus. Sandalium genus est calceamenti Ethruscis peculiare, vt docet Iul. Pollux. Legimus in lib. Iudith, quemadmodũ illa induit Sãdalia in pedibus suis, assumpsitq; dextratiola & inaures. De Sãdalio, Terentius. Comminuã tibi Sandalio caput. Appollo Sandaliarius dictus est, a vico eiusdẽ nominis, vbi Athenis colebatur Et Sandaliarii etiam dicuntur calceolarij.

¶ Peronem Seruius ait esse rusticum calceamentũ e crudo corio. Virg. Lib. 7. Crudus tegit altera Pero Iuuenalis. Satyra. 14. Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto Perglaciem perone tegi. Politianus in Rust. Capitiq; galerum induitur, cruduſq; operit vestigia pero. Perona/tus dicitur perone indutus.

¶ Socci dicuntur calceamenta Comœdorum, vt Tragœdorum Cothurni. Actores enim comœdiarũ, proscæniũ intrabant cum soccis, vt hi cum cothurnis. Hinc Soccus plęrũq; capitur pro versu comico. Horatius in arte. Hunc socci cepere pedẽ, gandesq; cothurni. Martialis libr. 8. Antiuuat ad tragicos soccũ transferre cothurnos. Põtanus li. 4. de Stellis. Atq; humili figet vestigia socco. soccus etiã capitur pro calceamento muliebri. Sueton. in Caligula. Aliquãdo sericatus & Cycladatꝰ, ac modo in crepidis vel cothurnis, modo in speculatoria caliga, nonnunquã socco muliebri. Diminutiuũ est socculus. Idem suetonius in Vitellio. Pro maximo munere a Messalina petiit vt sibi pedes ꝑberet excalceãdos, detractumq; socculum dextrũ inter togam, tunicasq; gestauit, assidue nõnunquam oscu

labundus. Cothurnus aptus est vtriq; pedi, fiebatq; in mo
dum crepidarum. Hinc adagium natum. Cothurno versa
tilior. In homines inconstantes Congruebat hoc calcea/
mentū viris pariter & mulieribus. Virgil. Purpureoq; alte
suras vincire cothurno. Quod interim pro tragico versu
accipiatur, varia docent exempla. Statius lib. 5. Syluarum
Terrifico super intonuere cothurno. Pollitianus in Am/
bra. Hinc & magniloquis voces creuere cothurnis.

4 ¶ Carpantinæ calceamentum erat rusticum, quod fiebat
ex recētibus coriis bubullis, sic appellatum a Caribus, vt
scribit Iul. Pollux lib. 9. ad Commodum Cæsarem. Aristo
teles in secundo de animalium hist. scribit camelos calcea
ri carpatinis, ne in exercitu longiore fatiscant itinere. Ca/
tullus. Cullos & crepidas lingere Carpatinas Sunt q crepi
das Carpatinas dicant esse calceamenta stercorata.

5 ¶ Hopistocrepides genus est calceamenti fœminei. Hy/
podesis seu hypodema calceum latine significat.

6 ¶ Mullei primum fuerunt calcei regum Albanorum pur
purei coloris, postea Patriciorum. Vopiscus, Calceos mul
leos & hederaceos & albos viris omnibus abstulit, mulie
ribus reliquit.

7 ¶ Sculponeæ calcei sunt ex lana confecti. Plautus. Qui
quæso potius quam Sculponeas, quibus batuatur tibi os.
Næuius Sculponeis batuenda sunt latera. Cato scribit
Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ ru
sticanæ.

8 ¶ Tentipelium calceamentum est ferratum, quo exten/
duntur pelles.

9 ¶ Solea calceamentum est, quo calces plantaq; obtegun
tur, cæteris pedum partibus prope nudis, ipsis tamē pedi
bus coriaceo vinculo superne vinctis. Plautus. Date iam
soleas, atq; intro me actutū ducite. Fiūt etiā ex ferro, quæ
pedibus equorum & mulorum subiiciuntur. Catullus. Et
supinam animam grauī delinquere cœno. Ferream vt so
leam tenaci in voragine mula. Suetonius scribit vxorē Ne
ronis Poppeam mulas & iumenta argenteis calceasse so/

leis. Plynius item lib. 33. Nostra (inquit) ætate Poppea cō
iunx Neronis principis delicatioribus iumētis suis soleas
ex auro induere solebat. Solea interdum pro calceo po/
nitur. Propertius Prosilit in lata nixa pedem solea Apu/
leius lib. 9. videt sub lectulo soleas incognitas, qbus indu
tus Philesiterius irrepserat. Soleati soleis induti.

10 ¶ Crepida Grecanicum fuit calceamentum coriaceis su/
peruinctū ligulis. Persius. Non hic qui in crepidis graioq;
ludere gestit. Gellius lib. 13. Ca. 20. ait crepidas & crepidu
las esse, quas Roma. soleas vocant. Cicero apud eundem
Gallicas vocat dicēs. Cū Gallicis & lacerna cucurristi. Ei9
item sutores crepidarios dixerūt. Sempronius Asellio li.
14. rerum gestarum. Crepidarium (inquit) cultellū a crepi
dario sutore. Martianus Capella. Crepidas peragrādę tel/
luris causa viatrix infatigata gestabat Sueton. in Tiberio.

11 Redegitq; se deposito patrio habitu ad palliū & crepidas.
¶ Crupezia autore Cælio tibicinum sunt calceamenta.

12 Nymphides calceamenta sunt muliebra & sponsalia.
¶ Harpides calceamenta sunt multiplici sutura. Similes
sunt crepidis. Carpicum seu carpisculum genus est calcea
mēti autore Flauio Vopisco, qui ait Aurelium absentem
a senatu Vocatum fuisse. Carpicum. Hodie quoq; Itali
Scarpos Vulgo crepidas Vocant. Phecasij dicebantur Ve/
terum sacerdotum calcei.

13 ¶ Græcanici calcei ex Polluce sunt Basilides, quibus Vte
bant Athenis. Crepides gestamē militare. Embades sum/
ptuosum calceamētū. Crotopezij ligneū calceamētū, di/
ctū a sonitu. Sunt itē Schistæ, Singę, Cōpodes, Asirce, Em
bades vtriq; sexui cōmunes. Hyposcesma Virile calceamē
tum Proschema senile, Peribates ancillarum. Ploearia &
Acontia meretricū. Radia Varium & circūuolutum erat.
Baucides sumptuosorum. Rursus Crocotides, Aphracta,
Opitocrepides, Amphisphira, Acrosphyra, Canobia, Gy/
nepodia, Niclipedeces, Mesopsicæ, Phytracides, Seleuci
des, Nissides, Ambracides, muliebria fuerunt. Vtriq; sexui
tum munia Phares, Ledarium, Chiton, Xystis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Latrones, & sacrilegi.

1	Prometheus	15	Sisyphus		Numenius
2	Scyron	16	Stamatus	28	Arsaces
3	Cacus	17	Dauid	29	Amasis
4	Auctolius	18	Dismas	30	Balista
5	Procustes	19	Marclylas	31	Barrabas
6	Scinis	20	Argiui	32	Tetrinius
7	Brennus	21	Pamphilus	33	Nero
8	Cilix	22	Mercurius	34	Dionysius
9	Autolycus	23	Bargulus	35	Verres
10	Hermogenes		Viriatus	36	Pyrrhus
11	Spartacus	24	Voranus	37	Harpallus
12	Tittigias	25	L.Tubullus	38	Sambucus
13	Cercyon	26	Eurybatus	39	Leo
14	Capiton	27	Attabas	40	Fluuius Flaccus

1 PRometheus Deucalionis pater & Iapeti filiꝰ post factos homines, auxilio Mineruæ ascẽdit in cœlũ, & ignem ferula de rota Solis surripuit, quẽ hominibꝰ indicauit. Quapropter irati dij febres & morbos terris imiserunt. Prometheum aut per Mercurium Caucaso alligauerunt adhibita aquilla, quæ eius cor exederet. Virgil. in Bucc. Caucaseasq; refert volucres, furtũq; Promethei. Horatius libro primo Car. Audax Iapeti genus ignẽ fraude mala gẽtibus intulit, Post ignem ætherea domo Subductum, macies & noua frebium Terris incubuit cohors. Claud. in quarto Cons. Honorij. Aethereis miscens terrena Prometheus Syncerã patri mẽtem furatus olympo. Politianus in Nutricia. Tuq; o consulte prometheu, Qui tenuem liquidis ignem furatus ab astris. Sabellicus. Primus dira luens æternum furta Prometheus.

2 ¶Scyron latro fuit prope Athenas, qui hospites e saxo præcipitabat in mare. Hunc interfecit Theseus & in mare deiecit, vbi eiusdem ossa mutata sunt in saxa, quę propterea vocantur Scyronia.

3 ¶Cacus Vulcani filius boues & armenta suffurabatur in Auẽtino mõte, quæ versis vestigiis cauda trahebat in suã speluncam

speluneã, Vt furtum non agnoscerẽt. Hunc Hercules dedit morti. Propertiꝰ lib. 4. Sed nõ infido manserũt hospite Caco Incolumes, furto poluit ille locũ. Incola Cacꝰ erat metuẽdo raptor ab antro Per tria partitos qui dabat ora sonos. Hic ne certa forent manifestæ signe rapinæ, Auersos cauda traxit in antra boues. Nec sine teste deo furẽ sonuere iuuenci. Furis & implacidas diruit ira fores. Mænalio iacuit fusus tria tempora ramo Cacꝰ, & Alcides sic ait, ite boues. Sidonius. Collaq; flammigenæ dirũpens fumida furis, Tandẽ directas iusserit ire boues, Ouidiꝰ in Ibin. Quam ferus ipse suo periit mactatus in antro Proditus in clusæ Cacus ab ore bouis. Martialis libro. 5. Syluarumq; tremor, tacita qui fraude solebat ducere non rectas Cacus in antra boues. Caletius. Cacus erat teneros solitꝰ vincere iuuencos, Et trahere auersas in sua tecta boues.

4 ¶Auctolius Mercurii & Lychiones filius, euasit clarissimus latro imitatus patrem.

5 ¶Procustes latro fuit insignis in Attica, qui hospites intimebat. Tandem & ipse interfectus ab Hercule. Ouidius lib. 7 Vidit & immitem Cephesias ora Procustem. Seneca in Thyeste. Quis ve Cetropiis metus Terris Procustes.

6 ¶Scinis latro fuit in Isthmo Corinthiaco, q hoies arboribus alligatos diserpebat in frusta Hũc theseus iteremit.

7 ¶Brennus dux Senonum cupiditate prædæ inflammatus, Apollinis Delphici tẽplum inuasit, Propertius lib. 3. Torrida sacrilegum testantur limina Brennum, Dum petit intonsi Pythia regna dei.
Martialis libro. 6. Epigrammatũ arguit furti Cilicẽ quendam his verbis. Fur notæ nimium rapacitatis Compilare Cilix volebat hortum.

8 ¶Autolicus Mercurij fuit filius, qui proxima Parnaso loca furtis infestauit. Martialis lib. 8. Non fuit Auto lycitam piceata manꝰ, Ouidius libro vndecimo Metamor. Alipedis de stirpe dei Versuta propago Nascitur Autolycus furtum ingeniosus ad omne, Qui facere assuerat patrię non degener artis, Candida de nigris & de cãdentibus atra.

¶ Martialis lib. 12. incessit Hermogenem & Massam fures, hunc nūmorum, illum mapparum, vbi ait.

Hermogenes tantus. mapparum Pontice fur est
Quantus Nummorum Vix puto Massa fuit.
Tu licet obserues dextram, teneasq; sinistram,
Inueniet mappam qua ratione trahat.
Nuper quum Myrino peteretur missio læso
Subduxit mappas quatuor Hermogenes.
Cæratam prætor quum vellet mittere mappam,
Prætorij mappam surripit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo dum furta timentur,
Mantile e mensa surripit Hermogenes.
Hoc quoq; si deerit, medios distringere lectos
Mensarumq; pedes non timet Hermogenes,
Quamuis non modico calceant spectacula sole,
Vela reducuntur, quum venit Hermogenes.
Festinant trepidi substringere carbasa nautæ,
Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calui, sistrataq; tuba,
Inter adorantes quum stetit Hermogenes.
Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit vnquam,
A cœna semper retulit Hermogenes.

11 ¶ Spartacus fuit latro quispiā & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominū manu bellum Romanis intulit, Hunc vicit. P. Crassus, Luca. li. 2. vt simili causa caderes, qua Spartacus hostis. Sidonius.

Mox per hūc spartacum quæcunq; sunt clausa, frangunt
quæq; obserata, reserantur. Itaq; quas domorum nequiē
runt machinis, aperte simultatib⁹ impetere cuniculis clan
destinæ proditionis impugnant.

12 ¶ Tyttigias latro fuit & plagiarius in Arcadia qui res alienas (quas furto abstulerat) vendebat, eoq; questu diues factus est.

13 ¶ Cercyon Atticam regionem latrocinijs infestauit, Ouidi. Cercyonis lœthum vidit Cerealis Eleusis.

14 ¶ Capiton latro quū aliquandiu latrociniis vacasset, per

tæsus vitæ illius, transiuit ad heremum, vbi annis. 50. duravit in quodam antro.

15 ¶ Sisyphus Aeloi filius latro fuit in isthmo, quem Theseus occidit.

16 ¶ Stamatus homo Cretensis Sancti Marci thesaurum Venetijs expilauit. Autor Volaterranus.

17 ¶ Dauid latro fuit apud hermopolim, qui cū alijs triginta prædonibus, quæstū solo parabat furto. Tādem meliore ductus spiritu, inclusit se monasterio vbi ad mortem vsq; sanctissime vixit.

18 ¶ Dismas fuit latro, qui ad Christi dexteram in cruce pependit, & scelerum veniam impetrauit.

19 ¶ Torteli⁹ ait Marclylā fuisse latronē in sylua Dodonea.

20 ¶ Antiquitus Argiui furacitatis infamia laborarunt. Vnde adagium. Argiui fures.

21 ¶ Pamphilus veteris comœdiæ conuiciis notatus est, Petarium expilasset.

22 ¶ Poetæ faciūt Mercurium furē atq; etiam deum furū. Lactantius. Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famā sui reliquit, nisi memoriā fraudū suarū. Mātuanus. Thetidosq; cubile Peleus incestor, rector Neptunus aquarum Phorcida, Ducalidem fraudis, furumq; magister Mercurius.

23 ¶ Bargulus nomen est latronis apud Cic. li. 2. de Off. qui propter æquabilem prædæ partitionem magnas opes assecutus est. Fuit & Viriatus Lusitanus latro, cuius ferocitatem Lælius prætor fregit & comminuit.

24 ¶ Voranus fuit. Q. Luctacij Catulli furacissimus libertus, quem numularius nummos de mensa subtrahentem & in calceos in farcientem deprehendit.

25 ¶ L. Tubullus fuit homo admodum flagitiosus & rapinator egregius qui quod multis sacrilegijs & peculiarib⁹ vitam infamasset, multāq; pecuniam malo cœpisset dolo Lucili satyris notat⁹ est. Asconius Pedianus ait virū fuisse prætorium ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagitia de exilio accersitus, ne in carcere necaretur, venenum hauserit.

26 ¶Eurybatus latro fuit astutia singulari quem deprẽsum quum custodes vellent cogere, vt ostenderet quibusnam modis consuescet domos conicẽdere ille aptatis spõgijs & stimulis ferreisq; retinaculis irepsit in parietem & spectantibus illis, artificiiq; nouitatem mirantibus præhenso laqueari per tegulas effugit, eoq; modo periculũ euasit Hinc Eurybatissare verbum, id est malis moribus vti.

27 ¶Atabas & Numenius latrones fuerũt famosissimi, q sequenti adagio locum fecerunt, Conuenerunt Attabas & numenius, quoties improbus aggregatur cum improbo. Autor Diogenianus apud Erasmum.

28 ¶Ammianus Marcellinus scribit Arsacẽ Parthorum regem inter adolescentiæ rudimenta doctorem fuisse atronum, verum mutato postea in melius pposito mulia gloriose & fortiter egisse, superato etiam Nicanore Seleuco Alexandri successore.

29 ¶Amasis Herodoto teste, quum pecunia voluptati non sufficeret, solebat circũeundo furari. Et quum reposcerẽtur, ab his quos expilauerant, eosdem ad oraculum sistebat, a quo tamen sæpe conuictus est, & frequenter absolutus, Nec tamen deorum templa habuit curæ qui furtis eius pepercerant.

30 ¶Balista ludimagister quispiam ob infamiam latrocinforum lapidibus coopertus est, in quem Virgil. hoc disticholuſit. Mõte sub hoc lapidum tegitur Balista sepultus, Norte dieq; tuum carpe viator iter.

31 ¶Barrabam fuisse latronem docent sacrosancta Euangelistarum verba.

32 ¶Tetrinius teste Suetonio fuit latro qui quũ postulartur & qui postularẽt Tetrinios esse ait Caligula imp. hoc est ipsos accusatores latrones esse. & tales, qualis diceba tur Tetrinius.

33 ¶Expilauit Nero prouincias spoliatis etiam in vrbe templis, quod triumphis & religioni vniuersus populus Ro. in metu sacrauerat. Perasiam & Achaiam. non dona tãtũ sed ipsa etiam numinum simulacra quãtulisq; ornata

diuitiis abripuit. Autor Cor. Tacitus.

34 ¶Dionysius siciliæ tyrannus fana deorum expilauit, eosdem iocularibus verbis irridens. Nã (vt est apud Valeriũ) quum fano proserpinæ Locris spoliato, secundo vẽto veheretur, ridens amicis, videtis ne inquit, quam bona nauigatio ab ipsis dijs immortalibus, sacrilegis tribuatur? Idẽ cum Ioui Olympio aureum magni põderis amiculũ detraxisset, laneum iniecit pallium, dicens æstate graue esse aureum amiculum hyeme frigidum, Laneũ vero vtriq; tempori aptissimũ, Idem Aesculapio barbam aureã ademit, dicens non decedere filium esse barbatum patre imberbi, Insuper mensas aureas argenteas a fanis abstullit. Aureas item pateras & coronas, quæ simulachrorum manibus sustinebantur. De hoc abunde etiam meminit Cic. libro. 3. de natura deorum.

35 ¶C. Verres siciliam compilauit, sublatis deorum simulachris, ornamentisq; fanorum. Eum propterea Cicero cõparauit Dionysio.

36 ¶Pyrrhus e thesauro Proserpinæ Locrensis pecuniam subſtulit. vlciscente demum numine, saxis illusus in marĩ naufragium fecit.

37 ¶Fuit etiam Harpalus insignis & felix predo, qui autore Tullio diis illudebat, quod in illa fortuna tãdiu viueret.

38 ¶Sãbicus latro templũ Dianæ expilauit in Elide. Quod flagitium quum fateri nollet annum perpetuum exquisitissimis cruciatibus ad mortem vsq; tortus est. Hinc adagium, Sabico grauiora pati.

39 ¶Leo imp. filius Constãtini. Capronymi coronã a Mauricio principe deo dicatam nefario capiti imposuit, captã gemmarum & auri splendore.

40 ¶Fuluius flacus Cẽsor tectũ marmoreũ Iunonis Laciniæ spoliauit vt edẽ (q̃ dedicauerat equestri fortunę) tegeret.

¶Piratæ.

Basilus	Icarion	Thorias
Sextus pompeius	Mnas	Bero
Cerpalus	Rotho	

PYrate dicuntur prædones marini, Qui nauigia cũ mercibus inuolant, eoq; furto quæstum faciunt. In his Basilus a Lucano ponitur, vbi ait. Et Basilum videre ducem noua furta per æquor. Sextus Pompeius Põpeii magni filius pyraticã itidem exercuit Idem Lucanus Sextus erat magno proles indigna parẽte. Qui mox Scyllæis exul grassatus in vndis, Poluit æquoreos ficulus pyrata triumphos. Cerpalũ Tortelius inter pyratas numerat. Cicarion quoq; nomẽ fuit sæuissimi pyrate. Mnas quoque fuit pyrata, qui sub sexto Pompeio oras Italię & omne circum pelagus prædatoria classe infestabat. Saxo grãmaticus Rothonem quendam inter pyratas numerat. Ea tempestate (inquit) Rotho Rutenorum pyrata patriã nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat, Eodem Teste Thorias & Bero pyraticum munus exercuerunt.

Suppliciorum diuersa genera.

Vngula	Cratis	Colus
Ascia	Anchora ferrea	Crucifragium
Runcina	Neruus	Matella
Rota	Icrion	Lathomiæ
Centra	Paratilmos	Culleus
Scalæ gemoniæ	Aporaphadino	Stigma
Suspendium	sis	Bestiæ
Vncus	Cyphon	Gyarus
Fustuarium	Archiuus	Exilium
Decimatio	Colasis	

CYprianus apud Cellium prodit vngulã fuisse tormenti genus, aitq; ascias & Rũcinas inter sæuitiæ tormenta reperiri. Rota tormentum est Germanis peculiare, Aristophanes apud Cælium Rota torquere te illic necesse est vt exculpatur, quod fecisti Erat autem seruile supplicium. Rothæ inferebantur noxij & mẽbratim radijs rotarum conuulsi lenta morte perimebantur. Centra stimuli erant quæ admouebantur reis. Scalæ

Gemoniæ seu Gemonij gradus locus erat eminens, qui gradibus quibusdam conscendebatur Eo trahebãtur dãnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (quod fœdam cum Corsis pacem fecisset) ademptam libertatem, mox & spiritum extinctum Corpus demum contumelia carceris & detestanda gemoniarum scalarum nota fœdatum. Dicuntur autem gemoniæ a loco gemitus & calamitatum Sueto. in Cesa. tiberio Imputauit etiam, quod non laqueo strangulatum abiecerit in gemonias. Suspendium est supplicij genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo constrictis infelicem reddunt spiritum. Quæ mors maxime erat probrosa. Nam in põtificalibus libris cautum fuerat, vt tales insepulti abiicerentur. vnde & Virgilius de Amata Lauiniæ matre sic ait. Et nodum in formis lœthi trabe nectit ab alta. Plerique mortem hanc pręposteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

CVncus etiam nomen est tormenti. Nã infames multiq; flagitijs adobruti post mortem vnco trahebãtur in sentinas & sordium receptacula Mortuo Commodo imperatore senatus hunc in modum acclamauit. Qui senatũ occidit vnco trahatur. Qui omnes occidit vnco trahatur. Qui templa spoliauit vnco trahatur. Hoc & alia instrumenta. Carnificinæ quum ostentaret Carnifex, ferũt Neronem ad voluntariã mortem coactum, Suetonius de vitellio scribens ait. Tandem apud gemonias minutissimis ictibus excarnificatus & cõfectus est, & inde vnco tractus in Tyberim. Fustuarium dicitur castigatio fustium virgarumq; supplicium. T. Liuius. Fustuariũ meretur, qui signa relinquit, aut præsidio decedit. Antiquitus in militari disciplina duo fuerunt suppliciorum genera, Fustuarium & decimatio. Eum qui virgis cædit, Plautus virgatorem vocat Liberum. erat cædi fustibus, virgis seruile. Erat & Cratis supplicium apud priores quo qs deiectus in aquã crate supne iniecta saxis cõgestis obruebat Pausanias anchoram ferreã eorũ ceruicib⁹ adaligabat, quos crudelius vel

let castigare, eaq; affectos ignominia vniuerso populo vi dendos exponebat, Neruus ferreum erat vinculū quo i pediebantur pedes. Eo etiam ligabātur ceruices. Hinc Ca to apud Gellium festine dicit priuatos fures in neruo & cōpedibus vitam agere, publicos in auro & purpura visi Ictrō erat instrumentū quo pauperes in adulterio depre henſi puniebant. Ditiores enim pecunia se redimebāt, vt cōstat verbis Ciceronis, qui scribit Salustiū, vænalē expo suisse domū paternam, vt se adulterij crimine purgaret. Aporaphanidosis suppliciū erat, quo Raphani i pudēdas reorū partes impingebantur. Cyphon ligneū erat vincu lum aut ferreū quo maleficiorū colla inuoluebantur, Cy phonismus ipsum est supplicīū. Hoc adhuc nostra ætate visitur. Archiuus seu Archiuum locus est ad quē damnati ducebantur, in quo qui legum placita risui habuisset die bus viginti vinctus Cyphone perseuerabat nudus, mel le & lacte delibutus, quo moleste essent illi apes & mu scæ, Draco vnicuiq; & quantulocūq; furto extremū sup plicium id est mortem irrogauit. Colasis genus erat pœ næ, quæ adhibebatur causa castigandi aut emendādi. Co lus mas. generis tormētū erat carnificine seueritatis, quo rei flagellabātur. Ipsum erat Coriaceū, autore Festo. Cru rifragium supplicīū erat, quo crura maleficis mutilaban tur & infringebantur. Apul. lib. 9. Tūc vxor egregia diras in eum deuotiones deprecata, & crurifragiū eius abomi nata exangui formidine trepidātem adulterum abscōdit. Eodem modo Plautus Lumbifragium vocat Lumborū fractura in Amphi. dicens, Nam si me irritasses hodie Lū bifragium hinc auferes a me. Damnati ad metalla suppli cium fuit apud antiquos, quo vincti fontes in opus metal li trahebantur, seu in metallicas mittebantur fodinas. In calcariam quoq; & sulphurariam damnabantur aliqui. Nam iurisconsulti inter pœnas metalli nominant sulphu rariā & calcariam, hoc est calcis fodinas & sulphuris. Itē Lathomiam vbi cæduntur lapides. Plautus Tyndarus in Lathomias Lapidarias ab Egione dānatur. Fuit & Latho

miæ locus carceris Romæ, & syracusis carcer. De Metal lorum pœna Tranquillus in Caligula. Multos honesti or dinis deformatos prius stigmatū notis ad metalla & mu nitiones viarū, aut ad bestias condēnauit, aut bestiarū mo re q̄drupedes cauea coercuit, aut medios ferro dissecuit Plynius in epistō. Erat fustibus cæsus, damnatus ad metal lum strangulatus in carcere. Culeus saccus erat, in quo si mia, serpēs, canis & gallus gallinaceus cum parricida in cludebantur. ac demum præcipitabantur in aquas. Iuue nalis satyra octaua de Nerone. Cuius supplicio non de buit vna parari simia, non serpens vnus, nō culeus vnus. Suetonius. in Augusto. siquidem manifesti parricidii reū ne culeo insueretur, quod non nisi confessa afficiebantur hac pœna, ita fertur interrogasse. Val. scribit M. Tullium duumuirum culeo insutum in mare abiici iussum esse a Tarquino rege ob librum secreta sacrorum continētem, quem exscribendum dederat. Stigma dicitur nota, quæ inuritur fronti reorum in perpetuum probi monumen tum Martialis. Frons hæc stigmate non meo notāda est. Iuuenalis. Saty. 10. Mitius id sane, quod non & stigmate dignum Credidit. Quintianus in Cleopoli. Nota nulla dolosi Criminis, hanc presso signabit stigmate frontem. Suetonius de Augusto. Valerium Catullū (a quo sibi ver siculis de Mamurra perpetua stigmata imposita nō dissi mulauerat) satisfaciētem eadem die adhibuit cœnæ. vbi stigma metaphorice posuit pro infamia & sugillatiōe. A stigma fit stigmaticus id est publica notatus infamia, Ci cero. O miserum, qui fideliorē & barbarū & stigmaticum putaret, quam coniugē, Plynius scribit columbino fimo deleri stigmata Ad bestias damnari etiam suppliciū erat apud antiquos, quo rei cū bestijs, ferisq; agrestibus & ieiu nis depugnabāt. Propterea apud Gelliū legimus Andro dum a domino datum ad bestias. Bestiarij erāt, qui bestijs obiiciebātur, aut in eas decertabant. Tertulianus. Iupiter est Romæ, quem ludis suis proluūt sanguine bestiarum. Gyaros est insula in mari Aegeo, quo mittebantur noxij.

Iuuenalis Satyr.prima Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignum, si vis esse aliquid.

¶Exilium seu mutatio patriæ, numeratur inter pœnas reorum. Exules aliter dicuntur relegati & deportati. Differunt tamẽ. Relegatis enim licebat vti bonis proprijs in exilio deportati vero nihil possidebant ex suis bonis.

¶Exules nonnulli.

M. Aemilius Lepidus	Liuius Salinator	Tullia
L. Apul. Saturnius	Lucifer præsul	Tarquinius
Aristides	Decius	P. Rutilius
Boetius	M. Marcellus	Thrasybulus
Clisthenes	Marius priscus	Thucidides
Conon	Meletius	Cicero
Demaratus	Metellus	Hostasius
Dion	T. Annius Milo	Berengarius
Dionysius iunior	Montanus	Albertus
Egesistratus	P. Nigidius	Benedictus. 5. Pont.
Eustathius	L. Opimius	Xenophanes
Eusebius	Oribasius	Ouidius
Hylarius	Paulus Diaconus	Pythagoras
Ioãnes Gothus	M. Popilius	Solon
Hippias	Protagoras	Lycurgus
	Philistus	Scipio

M. Aemylius Lepidus quum vellet exules in vrbẽ reuocare, ipse vrbe detrusus est. Reuersus demũ ad obsidionem vrbis, a catulo cõsule & põpeio pulsus, & hostis patriæ iudicatus exulauit in Sardinia, vbi dolore animi periit. L. Apuleius Saturnin⁹ tribunus p. quũ propter agrariam legem (quam per vim tulerat) aliasq; item factiones videret se odiosum. plærisq; summatibus Rhodum profectus est in voluntarium exilium. Aristides Athenienſis post multa in Remp. beneficia tãdem sua virtute incidit in odium malorum, quorũ inuidia pulsus est

in exilium, vbi tamen deos precatus est vt omnia Athenienſibus pro voto & animi sentẽtia bene succederent.

¶Boetius imperante Zenone exilio dãnatus est Theoderico rege ob affectatæ libertatis suspitionem.

¶Clisthenes Athenienſis (qui primus legẽ tulerat de exilio) primus exulauit. Conon dux Athenienſis impatiens cladis, quam a Lysandro Lacedemonio in conflictu nauali acceperat spontaneũ delegit exilium. Iuitq; ad Artaxexem regẽ Persarum in Cyprũ, cuius auxilio libertati patriam asseruit. cui pri⁹ seruitutem attulerat. Demarathus Lacedæmonius, quum apud Athenienses exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus q Athenis fiebat. Dion Syracusanus quũ plærũq; mouisset Dionysium iuniorem (apud quẽ in summa dignatione & familiaritate viuebat) vt patriæ libertatem restitueret, factus ei suspectus & in exilium pulsus est vbi tamẽ ad liberandas Syracusas animũ semper adiecit. Nã facto Apollini sacrificio. habitaq; ad milites cõcione cõtra tyrannum copias mouit, quem facta deditiõe coegit exiliũ capere, quod prius alijs dabat, Hinc Adagiũ natũ Dionysius Corinthi de his q a pspera fortuna ad humilẽ redacti sunt. Atheniẽses Demosthenẽ in exiliũ miserũt, quod pecunia fuisset corrupt⁹ ab Harpalo qui fugerat ad Alexãdrũ, & Athenas se receperat, Egesistratus Ephesius ob Tribulis sui necem exulauit, Eustathius Pamphylius præsul antiochenus sub Cõstantino principe in exiliũ pulsus est Traianopolim Traciæ ciuitatem, quod Arrianorum placita refellisset. Eusebius Vercelenſis præsul ob regionem & doctrinam a Cõstantino principe missus est Cappadociã in exilium. Hylarius præsul Pictauenſis, qui scripsit in Arrianos relegatus est in Phrygiam. Ioãnes Gothus præsul Gerundenſis quum sub Phoca. Principe Arrianã sectã oppressisset, ab hereticis relegatus est. Hyppias dux Athenienſis pulsus in exiliũ, Darium in patriam cõmouit. Liuius Salinator quum de Illirijs triumphasset inuidiam sibi gloria cõparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in vo

Universidad de Deusto
Biblioteca

suntariũ exiliũ profectus est postea tñ reuocat⁹ Annibalẽ Italiam opprimẽte. Lucifer præsul Caralitanus a Liberio Potest ad imperatorem Constantinum missus, ab eodem relegatus est Palistinam, Decius Magius quum Annibali Capuam intranti solus assurgere nollet ab eodem relegatus est. Quum autem in exilium traheretur aperto capite vociferans habetis inquit, libertatem Campani quam petiistis semper enim patriæ deditionẽ dissuaserat. M. Marcellus Pompeianarũ partium vbi vidit Cesarem victorẽ. Athenas profugit in exilium, Vnde proconsul Africæ domitiani tẽpore dãnatus repetundarum quod Africam dẽ ceretur expilasse actus est in exilium Meletius p̃sul Arianæ hæresis sectator sub Diocletiano pulsus est in exilium quod p̃ter opinionẽ fidem nostram defendisset quũ tñ Arianam vellet tutari. Metelius Numydicus (q̃ de Iugurtha triumphauit) relegatus est quod in legem Apuleiã p̃ vim latam iurare noluisset. T. Annius Milo Massiliæ exulauit, quod cliens fuisset Ciceronis in causa cædis Clodianæ Montanum vatienum oratorem patria Narbonẽsem Tiberius relegauit ad Baleares. P. Nigidius Figulus, quẽ Lucanus Astrologiæ peritũ fuisse scribit, mortu⁹ est in exilio, teste Eusebio. L. Opimius post Ful. Flaccum virũ consularem, & C. Gracchũ tribunitium oppressos, iudicio circunuentus & in exiliũ actus est. Oribasius sardianus mortuo Iuliano principe, quocũ in summa familiaritate vixerat inuidia succedentiũ principum & bonis spoliat⁹ est, & in exilium detrusus, vbi tamẽ in omni calamitate constãte mansit animo, seq; philosophũ verũ exhibuit. Paulus Diaconus Aquileiensis a Carolo magno relegatus est ad Diomedis insulam quod Desiderio Longobardorum regi eiusdem Caroli inimico faueret. M. Popiliũ Romanũ in exilium egerunt quod missus contra Numantinos rẽ sua culpa male gessisset. Protagoras Abderite Menandri filius & auditor Democriti, accusatus ab Athenien sibus quod Persãæ magiam & religionẽ didicisset, sponte exulauit. Philistum Syracusanum (qui res siculas libris duode

cim complexus est) Dionisi⁹ senior in exiliũ pepulit, vbi tamen bonã historiæ partem absoluit. Tullia Seruii Tulli filia acta est in exilium quod super faciem parentis mortui currum traxisset. Tarquinius superbus qui occiso Seruio Tullo regnum sceleste occupauit, missus est in exiliũ cum Tarquinio Collatino filio suo propter stupratam ab ipso filio Lucretiam. P. Rutilius Cons. Cnei Manlii collega relegat⁹ est a syllanis. Deinde quũ reuocaretur, Malo inquit, vt patria exilio meo erubescat, quam reditu mœreat. Trasybulus dux Atheniẽsis relegatus est a triginta tyrãnis Athenas per vim occupantibus, quos demum collecta aliorum exulum manu, iuuãte Lysandro Lacedemoniorum duce expullit patriæq; libertatẽ peperit. Thucydides Atheniẽsis missus Amphipolim (quam rex Philippus per vim occupauerat) quum in p̃ditionis suspitionẽ venissent, actus est in exilium, quã tamen fortunã constãtissime tulit. Cicero ob clodii inimicitiam act⁹ est in exilium. Quod ægræ adeo tulerunt Romani, vt viginti hominum milia vestem mutauerint. Tandem tamen rediit magno oĩum plausu & vniuersa prope Italia illũ suis humeris reuehente. Hostasius Rauennæ dominus a suis ciuibus relegatus est, quod in ocio & ignauia torpesceret publiceq; administratiõis ineptus videret. Berẽgarius Imp. & Albertus eius filius ab Othone victi & in exilium pulsi sunt. Benedictus quintus Pont. Maximus ab Othone ipe ratore relegatus est suffecto Leone octauo. Xenophanes annis. 67. exulauit a patria. In exilio supra septem annos versatus est Ouid. vbi tamẽ barbaras gentes adeo sibi demeruit, vt in eius obitu Gete ac Tumitani lachrymas cohibere negeuerint. Spõte Pythagoras samõ liquit. Athenas Solon Lycurgus Lacedemonia, Romam scipio. Interogatus socrates cuias esset, Respondit se ciuem mundi.

Viri Celebres mortui in aliena terra.

SAmos genuit Pythagoram texit Metapontus. Cicronẽ Arpini ortum nutritũ Romæ sinus Caietanus vidit exinanem Plynium infantẽ lauit Athesis grã/

denũ extinxit veseuus Virgilium dedit Mantua, Brũdu/ sium abstulit. Genuit Ouidium Sulmo põticum exilium suffocauit. Terentium Carthaginẽsem, quem Roma do/ cuerat, Archadia sepeliuit. Horatium Appulum Ennium Calabrum, Statium Narbonẽsem, Ausonium Burdegalũ Duos senecas & Lucanum Cordubenses, Plautum Arpi/ natem, Lucilium Aruncum, Pacuuium Brundusinũ, Iuue nalem Aquinatem, Propertium Vmbrum, Valerium An/ tiatem, Catullũ veronensem, Vatum Cremonensem, Gal lum Foroliuẽsem, Actium Pisaurensem, Cassium Parmẽ/ sem, Claudianum Florentinum, Persium volaterranũ tu/ mulauit Roma Alexãdrum Pella genuit, Babylon pere/ mit. Cyrum Persis tulerat, scythia trunchũ tullit. Crassum & pompeium tulerat Roma, Hũc Aegyptus, illum Assy/ ria sustulit, Catoni principium & nomen dederat Roma, finem & cognomẽ vtica. Cornelios Scipiones Roma ge nuit, Hispania obruit. Decii extra patriam ceciderunt pa/ ter cum latinis pugnans cum Ethrustis filius. Aemylium Paulum Cumæ, Claudium Marcellum venusia, Tiberiũ Gracchum tumulauit, Lucania omnes natos Romę. Dru sus obiit, in Germania, Marcellinus Baionæ. Tarquinius Cumis, sylla Puteolis expirarunt. Augustus Cæsar apud Nolam Campaniæ. Tiberius apud Campaniæ misenum. Traianus in occidente natus. in Oriẽte mortuus est. Septi mius seuerus ortum habuit in Africa, Imperiũ in Italia, tumulum in Britãnia. Theodosium ortũ in Hispania me/ diolanum terra operuit. Annibalem Africæ lumẽ cœpit vrna Bithynica. Theseum, Themistoclẽ & salonem Athe nienses sepeliuerunt Syrus, Persis Cyprus. Hæc exempla debes Petrarchæ lector optime qui in dialogo de moriẽ te extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium no stro labore. Sextum Turpilium Romæ natum abstulit si/ nuessa. Hermolaum Barbarum natione Venetum, Romæ pestilẽtia suffocauit. Q. Cornificium, Ro. militaris factio foris abstulit. Aemiliº Macer Veronẽsis obiit in Asia. Gn. Narbonus a sylla victus apud Rhodios volũtariam oppę

uit mortem. Nero extra vrbem seipsum confodit. Otho apud Betryacum mortuº est. Labeonem Marsum Ro. tu mulauit Macedonia. Maguentium imperatorẽ vidit Ro ma, Lugdunum habuit mortuum. Cleomeni Lacedæmo nio tumulum præbuit Aegyptus. Demostheni Atheniẽsi Calabria. Critolao duci Achæorum Thermopylæ, The/ mistocles Athenien sis in persidę taurinum hausit sangui/ nem, eoq; perijt. Iugurtham peperit Numydia mortuum vidit Roma. Nascẽtem. Aeneam vidit simois in Asia, Ra/ ptũ absorbuit Numycius in Italia. Didoni patria fuit Phœ/ nicia Carthago tumulus. Aiacem Oilei rapuit mare, quẽ Græcia tulerat. Leandrum Abydenum, Aegeum Athe/ nien sem Aegiptium Pharaonem Mænandrum poetam Palinurum & Misenum non sua sed piscium extinxit pa/ tria. Reperirẽ huiusmodi exempla numero prope infini/ ta nisi timerem ne nimia copia saturis plus ęquo stoma/ chis nauseam excitaret.

Contemptores deorum.

1	Glaucus	16	Cambyses		Diocletianus
2	Aiax	17	Capaneus		Athanaricus
3	Pub. Clodius	18	Dionysius	29	Euarix
4	Lycurgus	19	Xerxes	30	Demonax
5	Pentheus	20	Phlegyas	31	Anaxagoras
6	Cleopes	21	Salmone	32	Ilice
7	Amasis	22	Celmis	33	Turcæ
8	Teuthis	23	Diagoras		Othomanus
9	Pyrrus	24	Theopolemus	34	Leo armenius
10	Mezentius	25	Cyanippus		Theophilus
11	Lycaon		Armitus	35	Gensericus
12	Alcithoe	26	Theron	36	Herostratus
13	Erisichthon	27	Leo	37	Brennus
14	Phœtides	28	Traianus	38	Ful. Flaccus
	Atalanta		Decius	39	Pleminius
	Hippomenes		Valerianus		Pyrrhus
15	Diomedes		Galenus	40	Milites Alex.

1 ¶ Laucus quum sacra Veneris contẽneret, illa irata eius equabus furorem immisit, quibus vtebat ad currum, eumq; motsu dilacerauerunt.

2 ¶ Aiax Oilei filius Cassandram in templo Mineruæ stuprauit. dea facinus vlciscente, fulminatus est in mari, dũ euerso Ilio redire vellet in patriam.

3 ¶ Pub. Clodius Pompeiã. Q. Põpeii filiã & Syllæ neptẽ inter pnblicas bonæ deæ ceremonias adulterauit.

4 ¶ Lycurgus rex Thracum, contemptor fuit Bacchi. Propterea vlciscente numine cruribus suis asciã illisit, dũ vellet amputare vites. Propertius lib. 3. Vesanuq; noua ne quam in vite Lycurgũ. Propterea a poetis bipẽnifer & securiger appellatur, quod securi seipsum ostẽderit. Ouidius lib. 4. Meta. Penthea tu Venerande, securi gerumq; Lycurgum Sacrilegos mactas Idem lib. 1. Trist. Ossa bipenni feri sic sint male pressa Licurgi. Impia nec pœna Pẽtheos vmbra vacet. Seneca i Oedipo. regna securigeri Bacchũs sensere Lycurgi.

5 ¶ Pẽtheus Echionis & Agaues filius, dũ sacra Bacchi despiceretur, a matre cæteriscq; Mænadibus interfectus est. Propertius. Pentheos in triplices funera grata greges.

6 ¶ Herodotus scribit Cleopem Aegypti regẽ templa omnia obseraſſe, ne populos sacrificaret dijs. Amasis quotiescũq; accusabat furti (erat enim maximus prædo, vt iã diximus) cãm deferebat ad deos ad velut iniuste accusatõ hominum querimonia. Conuictus a dijs, neq; eorum tẽpla curæ habuit, nec illis sacrificauit, tãquam male de eo mererentur quod falsa (vt dicebat) oracula redderent.

7 ¶ Theutris fuit quispiam princeps, qui ad expeditionẽ Troianam cum Græcis nauigare volens dum in Aulidis rupes impegisset, indignatus Palladem vulnerauit hasta. Vnde exitiali morbo correptus est.

8 ¶ Non erubuit Pyrrhus Achillis filius Priamũ senio confectu ad aram Iouis Ercæi interficere. Virgilius libro secũdo Aen. Hoc dicens altaria ad ipsa tremẽtem traxit, & in multo lapsante sanguine nati implicuitq; comam læua, dextraq;

dextraq; coruscum Extulit, & lateri capulo tenus abdidit ensem.

9 ¶ Inter contẽptores diuum numeratur Mezentius a Virgilio libro septimo vbi ait. Primus init bellum Tyrrhenis asper ab oris Contemptor diuum Mezẽtius. Fuit enim impius in homines sine deorum respectu, Inqt Macrobius.

10 ¶ Lycaon rex Arcadiæ quũ Ioui pararet insidias, ab eodẽ mutatus est in Lupum, vt fabulantur poetæ vnde Iupiter apud Ouidium lib. 1. Meta. sic loquit. An satis o superi tutos fore creditis illos, Quũ mihi qui fulmen, qui vos habeoq; regoq;, Struxerit insidias notus feritate Lycaon.

11 ¶ Alcithoe fuit etiam contẽptrix Bacchi. Ouidius lib. 4. Meta. At non Alcithoe Mineias orgia censet Accipienda dei, sed adhuc temeraria Bacchum Progeniẽ negat esse Iouis, sociasq; sorores impietatis habet. Idẽ & adhuc Mineia proles vrget opus, spernitq; deũ, festũq; profanat.

12 ¶ Erisicton Thessalus Cereris (quam aspernabatur) lucũ abscidit vlciscente dea ad tantam redactus est famẽ, vt sua ipsa membra corroserit. Ouidius lib. 8. Meta. Pater huius erat, qui numina diuum sperneret, & nullos aris adoleret honores. Ille etiam Cereale nemus violasse securi Dicitur, & lucos ferro temerasse vetustos.

13 ¶ Prœtides filiæ Prœti Argiuorum regis Iunoni se ipsas ferentes ab eadem mutatæ feruntur in vaccas. Alij fabulantur hoc factum, quod venerem spreuissent.

14 ¶ Atalanta & Hippomenes venereo concubitu templũ Cybeles profanarunt. Vterq; demum leones facti sunt vlciscente numine. Autor Ouidius lib. 10. Meta.

15 ¶ Diomedes Tidei filius venerem in bello Troiano lesisse fertur. Ouidius lib. 1. Elec. Pessima Titides scelerum monumẽta reliquit. Ille deam primus perculit, Idem lib. 1. de Reme. Nõ ego Titides, a quo tua saucia mater. in liquidum rediit æthera martis equis.

16 ¶ Cambyses rex Persarum templa & leges ludibrio habuisse fertur. vbi enim potitus est Aegypto vulcani tẽplũ ingressus, risu & conuicijs insectari cepit. Alia etiam simu

lachra per ſummam iocorum licẽtiam cauillatus eſſuxiſſe. Apertis item conditoris mortuorum cadauera introſpicere maxime duxit voluptati.

17 ¶ Campaneum ſcalarum repertorem (quem poete fulminatum fuiſſe dicunt) deorum contemptorem vocat Statius libro tertio Theb. vbi ait. ſed enim ipſe manu prẽgreſſus auorum facta, diu tuto ſuperum contemptor, & æqui Impatiens.

18 ¶ Iam diximus in capite de latronibus & ſacrilegis, Dionyſium Syracuſanum templa deorum ſpoliaſſe, ſuiſq; furtis gratulatum, diis ipſis illuſiſſe. Stroza pater. Auratas veſtes ſiculi non more tyrãni Dextera de ſanctis traxit imaginibus. Haud vlli per me contempto numine diuum ſacrilega ablatas eſt aurea barba manu.

19 ¶ Xerxes res Perſarum notatur impietatis, quod Neptuno maris deo compedes, & ſoli tenebras minaretur. Idẽ Stroza. Nec veluti Xerxes, Neptuno vincla minamur, Claſſibus inſolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia infimaui, quod parietibus includerent deos, quibus omnia deberent eſſe patentia ac libera, equorum hic mundus templum eſſe ac domus. Autor Cicero libro ſecundo de legibus.

20 ¶ Phlegyas rex Lapytarum & Ixionis pater templum delphici Apollinis incendit Hinc ad inferos detruſus ibidem grauiſſime punitur. Virgilius libro ſexto Aeni. Phlegyaſq; miſerimus omnes Admonet, & magna teſtatur voce per ymbras. Diſcedite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

21 ¶ Salmoneus Aeoli filius Iouis fulmina in aere ſimulabat, vt deus in Elide crederetur. Virgil. lib. 6. Aen. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iouis & ſonitus imitatur olympi. Quatuor hic inuectus equis, & lampada quaſſans Per gratum populos, mediẽq; p Elidis vrbem Ibat ouans, diuumq; ſibi poſcebat honores Demens, qui nymbos & non imitabile fulmẽ Aere & cornipedum curſu ſimularat equorum.

22 ¶ Celmis vnus fuit ex Idæis dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit ſtupro.

23 ¶ Diagoras melius Athenienſium ſacrorum myſteria & cerimonias adeo, neglexit, vt permultos auerterit a religione Idem arcana myſteria (quæ non licebat profannis inuulgare) omnibus detexit Propterea Atheniẽſes eum in exilium pepulerunt, talento propoſito, ſi quis hominẽ compertum occidiſſet.

24 ¶ Theopolemus & Hiero fratres apollinis fanum expilãrunt. Quo facto pœnam iudicii reformidantes domo profugerunt, Autor Cicero in quinta verrina.

25 Cyanippus Syracuſanꝰ ſoli Baccho ſacra facere neglexit. Iratus deus tantam ei ebrietatem immiſit, vt repertam in tenebris filiam nefando coitu ſtupraſſet. Cõemptor eius numinis Armitus ebrius factus eſt, & Medulinæ filiæ vlciſcente deo ſe commiſcuit.

26 ¶ Theron rex citerioris Hiſpaniæ furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare voluit & incẽdio dare. Iratus deus fecit, vt eius naues improuiſo igne corriperentur Autor Macrobius.

27 ¶ Leo imperator apud Conſtantinopolim ſanctorꝫ imagines depoſitas incẽdit, ſuſſitq; Romano pontifici, vt idẽ facerer, ſi imperialem gratiam ſibi promereri vellet.

28 ¶ Tertius poſt Neronem ſæuiit in Chriſtianos & religionem catholicam Traianus imperator, ſub quo Clemens tertius Pontifex, Simeon Hieroſolymitanus epiſcopus. Ignatius Antiochenus epiſcopus paſſi ſunt. Imperator quoq; Decius multa chriſtianorum milia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius vnde pater a principe Turcarum deo volente captiuꝰ ductus, in miſera ſeruitute conſenuit. Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debacchatus eſt in ortodoxe fidei cultores. Athanaricus Gothorꝫ rex multos itidẽ Chriſtianos varijs tormentorũ generibus enecauit. Alios deiũcauit gladio, quoſdã in exilium pepulit, & ibidẽ fame & ſiti lan_uere ad mortem coegit. Hinc iuſta numinis ira

Universidad de Deusto
Biblioteca

misserum exhalauit spiritum, sanguinis fluxu toto corpore erumpentis.

29 ¶ Euarix rex Gothorũ, templorum aditus spinis obsera-
bat & sepiebat, vt introeundi raritas obliuionẽ religionis
induceret. Clericos carceribus includebat. Nullũ omitte-
bat tormenti genus, in quo seritatem suã non exerceret.

30 ¶ Demonax philosophus Adriani tempore, adduci nun
quam potuit. vt ad Eleusina sacra ac mysteria accederet.
Propterea accusatus a populo, vt religionis contẽptor, fa
ctum excusauit, testatus ea sacra merito esse sibi suspecta,
quæ in occulto fierent. Nam si bona essent, dicebat ea ma
nifestari oportere, si mala, debere refugi.

31 ¶ Anaxagoram Clazomenium Athenienses in vincula
coniecerunt quod solem ignitum dixisset esse lapidem,
non deum, quem tamen illi pro deo colebant.

32 ¶ Illice filia Ibyci Lydij vltione Martis (quem asperna-
batur) in furorem versa, e scopulo se precipitauit.

33 ¶ Imperante Cõstantino Manuelis filio, quum Turcę cõ
stantinopolim cepissent, nullæ scelerum facies difuerunt,
nulla dignitatis, sexꝰ aut ætatis habita est ratio. Stupra cę
dibus, cædes stupris additæ. Templa sanctorũ diruta sunt
Ossa martyrum canibus & suibus obiecta. Redẽptor ipse
iterum cruci affixus, Luto limoq; deformatus est. Nullũ
omissum est ludibriũ, quod prius exercuissent iudęi. Prin
ceps tantæ feritatis Othomanus vbi satis in sanctorum re
liquias & simulacra sæuitũ est feritatẽ cõuertit in vtriusq;
sexus homines quos omnes more porcorũ gregatim oc
cidit, præter nonnullas liberali forma fœminas quas ad
maiorem libidinis ignominiam reseruauit. Hoc autem fa
ctum est in annum salutis. 1453.

34 ¶ Leo Armenius iperator parta de Bulgaris victoria di-
uorum imagines deleri penitus iussit, paulopost a Micha
ele Traulo per insidias iugulatus Theophilus quoq; im-
perator post Michaelem Traulum quum sanctorũ imagi
nes itidem odio haberet, multos earum cultores ad mor
tem cædi iussit.

58 Iacoba
59 Ophioneus
Polybius
60 Thrasybulus
Lamus
61 Scius
62 Abaris
63 Vectius,
64 Vggerus
65 Baudolinus
66 Theolapius
Amphilochus
67 Heleus
Callias
Perialla
Cleander
Megistias
68 Euenius
Deiphonus
69 Tisamenus
70 Hippomachus
Daniel
71 Moses
72 Galeotæ
73 Deiotarus
74 Tarchon
75 Parnasus
76 Prophetæ
77 Auctarium.

1 PRotheum filium Occeani & Thethyos poete vatẽ
faciunt. Virg. lib. 4. Geor. Est in Carpathio Neptuni
gurgite vates Cæruleus protheus. Ouidius lib. 11.
Donec Carpathius medio de gurgite vates Aecide dixit.
Statius lib. 1. Achille. Hos abolere metus magici iubet or
dine sacri Carpathius vates. Syllius lib. 7. Tu sic incipiens
repetita oxordia retro incipit ambiguus vates, reseratq;
futura. Idẽ. Quæ dũ archana deũ vates euoluit in antro.

2 ¶ Laocoon vates fuit Troianus, qui prædixit Græcos in
fatali Sinonis machina delitescere, Troianosq; obiurga-
uit quod eam in vrbem admisissent. Vigilius libro secun-
do Aen. autor.

3 ¶ Eurypilus vates fuit Grecus, quẽ Sinon Virgilianus ait
Apollinem consuluisse super simulato Græcorum reditu
in patriam vbi ait. Suspensi Eurypilum scitatum oracula
Phœbi Mittimus, isq; aditis hęc tristia dona reportat. Est
& Eurypilus vates medicinæ apud Plynium libro vndeci
mo Nat. Histo.

4 ¶ Athyrtia filia fuit Sesostris regis Aegypti diuinationis
perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

5 ¶ Melapus filius Amythaonis medicus fuit & augur pe-
ritissimus. Tibullus libro. 4. Compertum est veracibus vt
mihi signis, Queis Amythaonius nequeat certare Mela-
pus. Propertius libro secundo Turpi perpessus vates est
vincla Melapus. Statius libro tertio Theb. sed mẽte virẽs
Phœboq; Melãpus. Politianus in Nutricia. Qui te cui vo

Universidad de Deusto Biblioteca

lucrum fibræ patuere Melãpus? Plynius libro septimo Di
uinitas & quędam societas cœlitum nobilissima ex fœmi
nis in Sybilla fuit, Ex viris, in Melampode apud Gręcos,
apud Romanos in Martio. Idem lib. 25. Melampodis fa
ma diuinationis artibus nota est.

6 ¶ Tyresias rex Thebarum & augur fuit, qui consultus a
Ioue, vtri maior esset in venere libido, viro ne an fœmi
næ, quum fœminę dixisset, ira Iunonis excæcatus est quã
eius cæcitatem Iupiter vaticinio pensauit. Alij excæcatũ
ferunt, quod Mineruã in fonte nudam conspexisset. Pro
pertiº libro quarto Magnam Tyresias aspexit Pallada va
tes, Fortia dum posita Gorgone membra lauat. Ouidius
libro tertio Meta. At pater omnipotens (neq; enim licet
irrita cuiquam facta dei feciſſe deo) pro lumine adempto
scire futura dedit, pœnamq; leuauit honore. Ille per Ao
nias fama celeberrimus vrbes irrepræhensa dabat popu
lo responsa petenti. Sabinus in epistola Vlissis. Sed si Ty
resias tam læti prouidus augur. Quam verax vates in ma
la nostra fuit. Statius libro secundo Thebaid. Longæui
vatis opacos Tyresiæ vultus, vocemq; & vellera nota
Induitur. Politianus in Ambrasia. Bacculum dat dein
de potentem Tyresiæ magni, qui quondam Pallada nu
dam vidit, & hoc raptam pensauit munere lucem, Suetus
inoffensos baculo duce tendere gressus, Nec deest ipse si
bi, quin sacro instincta furore Ora mouet, tantiq; parat so
latia damni.

7 ¶ Tages primus omnium aruspicij disciplinã dedit Ethru
scis. Ouidius libro vltimo Metamorpho. Indigenæ dixe
re Tagem, qui primus Ethruscam edocuit gentem casus
aperire futuros.

8 ¶ Cassandra priami filia quum Apollini copiam sui cor
poris promisisset, ab eodem vates facta est. Quum au
tem non staret promissis, iratus deus fecit, vt eius va
ticiniis non adhiberetur fides, Hæc prædixit futura ex
Helenæ raptu infortunia. Propertius libro tertio. Cer
ta loquar, sed nulla fides, Neq; enim Ilia quondam verax

Pergameis Phebas habenda malis. Sola parim Phry
giæ fatum componere, sola Fallacem patriæ serpere di
xit equum. Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti, Ex
perta est veros irrita lingua deos. Idem libro quarto.
Aut si Pergameæ sero rata carmina vatis Longeuum ad
Priami vera fuere caput. Virgilius libro secundo Aenei.
Tunc etiam fatis aperi Cassandra futuris Ora dei iussu nõ
vnquam credita teucris. Cicero libro secundo de diuina
tione. At multi sæpe vera vaticinati, vt Cassandra. Mi
randula in hymnis. Et patriæ repetens celebrem Cassan
dra ruinam.

9 ¶ Calchas augur fuit Thestoris filius, qui tempore belli
Troiani, Græcis oracula reddidit, Virgilius libro secundo
Aenei. Hic Itachus vatẽ magno Calchanta tumultu Pro
trahit in medios. Idem prædixerat Græcos omnes Troia
diruta in patriam sospites redituros, Quod secus accidit,
Nam multi apud Caphareum Euboiæ naufragium fece
runt. Quo liquet veterum vatum præsagia non semper
vera extitisse. De Calchante Ouidius libro duodecimo.
At veri prouidus augur Thestorides, vincemus ait, gau
dete Pelasgi. Troia cadet, sed erit nostri mora longa la
boris, Atq; nouem volucres in belli digeret annos. Idem
libro secundo de Arte. Quantus erat Calchas extis, The
lamonius armis. Statius libro tertio. Achille. Increpitans
vatem magno Calchãta tumultu. Cicero libro primo de
diuinatione. Alia autem subito tempore cõiectura expli
cantur vt apud Homerum Calchas, qui ex passerũ nume
ro belli Troiani annos auguratus est. Ferunt hunc Calchã
tem cum Amphilocho Amphiarai filio ab expedirione
Troiana redeunte ad Apollinis Clarij lucum diuertisse, re
pertoq; ibidem Mopso, quædam proposuisse, Quæ quũ
ille soluisset, aiunt Calchãtem animi ægritudine periisse.
Questio ab Hesiodo talis memoratur.

¶ Mirabor sane poteris si dicere ficus
Quot numero hęc Caprificus habet perparua lice sit
Mille quidem decies modius mensura, superq;

Vna fit hanc nullo poteris comprendere pacto.
Dixit, & inuentus numerus, mensuraq; certa est.
Continuo mortis Calchāti somnus obortus. Pherecydes apud Cælium scribit Calchātem sue oblata interrogasse. quot porculos gestaret, Mopsum vero respondisse tres, atq; ex his vnam fœminam. Quem vbi vera locutum patuit, illum ægritudine intabuisse.

10 ¶Helenus Priami filius vaticinio claruit, autore Virgil. apud quem Aeneas sic eum alloquitur lib. tertio Aeneid. his vatem aggredior dictis ac talia quæro. Troiugena interpres diuū qui numina Phœbi. Qui tripodas clarij lauros, qui sydera sentis. Et Volucrū linguas, & præpetis omnia pennæ. Idem. Prēterea si qua est heleno prudentia Vati. Si qua fides, animum si Veris implet Apollo. Ouidius lib. decimotertio Metamor. Quam sum dardanio (quem cepi.) Vate potitus. Cicero lib. 1. de diuinatio. Quid Afiæ rex Priamus, nonne & Helenum filium & Cassandram filiam diuinantes habebat.

11 ¶Nautes nomen est Vatis Troiani apud Virgilium libro quinto Aen. qui dum incensæ ab Iride in Sicilia comburerent Aeneę naues docuit hoc ipsum fieri Iunonis odio, vt Latio Troianos auerteret, monuitq; Aeneam ipsum, vt non succumberet calamitatibus, sed inuicto persisteret animo. Verba Virgilij sunt hec. Tū senior nautes (vnū Tritonia Pallas Quem docuit, multaq; insignem reddidit arte) Hæc responsa dabat, vel quæ portenderet ira Magna deum, vel quæ fatorum posceret ordo.

12 ¶Carmentis Euandri mater erat præsaga & monitrix rerum futurarum. Prius vocabatur Nicostrata, verū vbi carminibus dare incœpit responsa, Carmentis vocata est. Virgilius lib. 8. Matrisq; egere tremēda Carmentis nymphæ monita & deus autor Apollo. idem. Et Carmentalē Romano nomine portam, Quam memorant Nymphæ prīscum Carmentis honorem vatis fatidicæ, cecinit quæ prima futuros Aeneadas magnos & nobile Pallātęum. Martianus capella, Alii quoq; huius generis homines, in diuinandi

nandi vsum & præsciētiam procreati, vt Carmentis in Arcadia ab effuso per vaticinia carmine dicta.

13 ¶Manto filia Tyresiæ (a cuius nomine dicta est Mātua) fuit etiam fatidica & rerum futurarū presaga. Virgilius libro decimo. Ille etiā patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Tsuci filius amnis. Qui muros matrisq; dedit tibi Mantua nomē. Pollitianus in Manto. venit & Elysio venturi præscia Manto. Manto quæ iuuenē fluuio conceperat Ocnum, Ocnum qui matris dederat tibi Mātua nomen. Ouidius libro sexto Meta Nam fata Tyresiæ venturi præscia Manto, Per medias fuerat diuino concita motu vaticinata vias, Statius libro decimo. Fit prouida Manto Responsis vt plena fides Stroza filius. Priscaq; fatidicæ referam fundamina Mantus, Mantus vnde suum deduxit Mantua nomen.

14 ¶Rhamnetes augur fuit charissimus Turno. Virgilius libro nono. Rex idem & regi Turno gratissimus augur, Sed non augurio potuit depellere pestem.

15 ¶Asilas nomen est etiam auguris, qui suppetias tulrit Aeneæ contra Turnū. Virgilius libro decimo. Tertius ille hominum diuumq; interpres Asilas cui pecudum fibræ, cœli cui sydera parent, Et lingue volucrum, & præsagi fulminis ignes, mille rapit densos acie, atq; horrentibus hastis.

16 ¶Tollunius nomen est augutis, qui pro turno bellauit in Aeneam. Virgilius libro duodecimo. Expediuntq; manus primusq; Tolunnius augur. Idem. Capit ipse Tolunnius augur, Primus in aduersos telū qui torserat hostes.

17 ¶Lapis Iasii filius nomen est auguris apud eundē Virgilium libro duodecimo. Iamq; aderat Phœbo ante alios dilectus Iapis Iasides acri quondam cui capu a more ipse suas artes, sua munera lætus Apollo Augurium cytarāq; dabat, celeresq; sagittas. Ille vt depositi proferret fata parentis, scire potestates herbarum, vsumq; medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes.

18 ¶Chorreus sacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus Virgil. libro vndecimo. Aureus ex humeris sonat arc⁹ & aus-

rea vati Cassida.

19 ¶ Aruns vates fuit Thuscus, cuius peritiam in diuinãdo describit Lucanus dicens. Hæc ꝑpter, placuit Thuscos de more vetusto Acciri vates, quorum qui maximus æuo Aruns incoluit desertæ mœnia Lunæ Fulminis edoctus mo tus, venasq; calentes fibrarũ, & motus erantis aere pennæ.

20 ¶ Labyssa mulier fuit fatidica in Bohemia, quæ filiã habuit Craco nomine rerum quoq; futurarum peritam.

21 ¶ Phemonoe virgo ꝓma delphici Apollinis vates fuisse dicitur, carmenq; Heroicum inueniſſe. Plynius li. 10. Phemonoe Apollinis dicta filia dẽtes ei fuisse prodidit. Lucanus lib. 5. Phemonoen errore vagã, cutisq; vacantẽ Corripuit, cogitq; fores irrumpere tẽpli. Limine terrifico metuens consistere Phœbas, Absterrere ducem noscendi ardore futura Cassa fraude parat. Idẽ. Sic plena laborat Phemonoe Phœbo. Statius lib. secundo Syluarũ. Referetq; arcana futuro Phemonoe fontes De hac Phœbaide frequens est mentio apud Autores, maxime apud Statiũ Lucanum, & quandoq; Politianum.

22 ¶ Plynius lib. 7. ait maximam fuisse diuinitatem Melampodi apud Græcos, apud Romanos Martio.

23 ¶ Amphiaraus Oiclei filius augur fuit & vates Græcus, quem quum Adrastus rex in bellum cõtra Thebas vellet ducere, recusauit, ac ne cogeretur sese, oculuit, quod prꝰuideret ibidem se periturum. Fraudem tamẽ vxoris Eryphyles (quam monili corruperat Adrastus) proditus est, & inuitus in bellũ tractus, vbi terræ hiatu absumptus est. Statius libro primo Thebai. Nun tu ipse pater, non docte futuri Amphiarae vides. Idẽ libro tertio. Solers tibi cura Iauruſq; sequi, qui doctus in omni Nube salutato volucrem cognoscere Phœbo. Sabellicus Ignibus Oclides visis ventura canebat Coniugis impulsus fatales visere Thebas Proditiõe sue. Martianꝰ Capella. Ex hac diuinãdi possibilitate Amphiaraus Mopsusq; celebrati Herodotus in Clio. Sub hãc statim cognationem tẽtare statuit vaticinia

quæq; apud Græcos, quæq; in Affrica essent, alijs alio dẽmissis, quibusdam Delphos, quibusdam Dodonam, nonnullis ad Amphiaraum ac Trophonium.

24 ¶ Mæon nomen est vatis & auguris apud Statium lib. 2. Theb. dicentem. Ille hęc preuiderat omnia doctus Aeris, & nulla deceptus ab Alite Mæon.

25 ¶ Branchum ferunt Apollinis fuisse filium, cui pater diuinandi artem concesserit. Statius. Primoq; æqualis honorꝰ Brãchus. Strabo ait eum sacerdotem fuisse delubri Apollinis Didimæi. Mirandula in hymnis. Hinc quoq; Brãchia co vatem stimulauit ab axe Delius innumeris lubigens ambagibus orbem.

26 ¶ Thyodamas filius fuit Melãpodis, diuinandi quoq; peritus. Statius libro octauo Insignem fama, sanctoq; Melampode tretum Tyodamanta volunt quocum ipse arcana deorum Partiri & visas vni sociare solebat Amphiaraus aues tantæq; haud inuidus arti Gaudebat dici similem, iuxtaq; secundum.

27 ¶ Idmõ Apollinis & Asteriæ filius & ex Argonautis vnꝰ claruit etiam vaticinio. Hunc a serpente occisum ferũt. Seneca in Medea. Idmonẽ quamuis bene fata nosset, Consciderit serpens lybicis arenis. Politia. in Nutricia. Plenũq; parente Idmona fulminei percussum dẽtibus apri. Val. Flac. lib. tertio Argon. Vbi Typhis vbi Idmon Fata canens? Ausonius. Idmona quod vatem, medicum quod Iapyga dicunt. Hoc vate vsi sunt Argonautæ.

28 ¶ Throphonius vates fuit quispiam, speluncã habitãs, in quam qui descendebãt, perpetuo erant agelasti & irrisibiles, hinc adagium natum. in Trophonii antro vaticinatus est de homine maxime tristi & prenimis seuero. Mirãdula in hymnis. Phœbæq; antrũ fundes cõsulta Trophoni.

29 ¶ Apollinis e Tyana ciuitate Græciæ rerum futurarum prælagijs fertur claruisse. Preuidit enim Cilicem quendã lasciuum hominẽ intra diem tertium occisum iri, vt cõtigit. Aiebat se cuncta facere deo ꝑsultore & duce dæmone, scireq; olim liguas & hoim cogitatiões introspicere, futur

prouidere & iam preterita diuinitus cognoscere. Somnia interpretabatur, declarabat portenta, damnabat animalium sacrificia. Eius vitam compendiose satis describit Volaterranus.

30 ¶Mopsus fuit omnium vatum peritissimus. vnus eorum qui Argonautis futura prædixerunt. Cum hoc incertamẽ descendit Calchas, victusq; dolore animi in fata concessit vt iam diximus. Adagiũ fluxit in vulgus. Mopso certior. de eo qui citra mendacium futura præuidet & enunciat, Fuit mopsus Ampyci filius. Ouidius libro decimo Nec tu credideris tãtum cecinisse futura Amphycidẽ Mopsum, Mopso iaculãtes biformis Occubuit, frustaq; loqui tentauit Odites. Apollonius apud Cælium. Vbi & Ampycidẽ die illa mopsum crudelis mors abstulit, amarulentum vero non vitauit fatum vaticinijs. Nec enim mortis euasio vlla. Seneca in Medea. Omnib⁹ verax, sibi falsus vni cõcidit Mopsus, caruitq; Thebis. Val. Fla. libro primo Argon. Phœbiq; fides non vana parentis Mopsus. Fuerunt & alij eiusdem nominis, vt Mopsus Tyresiæ filius, alius etiam a cuius nomine Attica regio Mopsopia vocata est.

31 ¶Polyxo nomen est Phœbadis apud Val. Flaccum lib. 1. Argon. Tunc etiam vates Phœbo dilecta Polyxo.

32 ¶Philochorus Athenienſis fuit vates Eratosthenis tempore, qui extinctus est insidiis Antigoni Macedoniæ regis, quod venisset in suspicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitiæ. Hic scripsit Atthidis Libros. 17. qui continẽt res gestas Athenienſium, & reges & magistratus vsq; ad Antiochum deum. Scripsit etiam libros quatuor de vaticinio.

33 ¶Sosipatra mulier genere Lyda, vxor Aedesij sophistæ spiritu fatidico & futurorum præsago fuisse prædicatur, atq; etiam a quibusdam numinibus educata fertur.

34 ¶Actius Nauius augur fuit, qui nouacula cotem præscidit spectante Tarquinio. Quo factum est, Tarquinius ipse in rebus dubijs eo augure semper vteretur & populus de suis rebus ad eum deferret.

35 ¶Massurius & mutius nomina sunt augurum Romanorum apud Plynium lib. 10. Cap. 7.

36 ¶Sostratus vates fuit, qui per furorẽ multa prædixit Grecis, vt Xerxis aduentum in Greciam.

37 ¶Sputina vates Cæsarem monuit, vt idus Martias caueret Tranquillo teste, eoq; die interfectus est imperator, quẽ cauendum esse prædixerat vates.

38 ¶Astylus Centaurus Ixionis filius, quum diuinandi peritia clareret, fratres suos monuit, ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Nesso vulnus, quod Herculis sagitta erat accepturus. Ouidius. Astylus ille etiam metuenti vulnera Nesso Ne fuge, ad herculeos inquit, sed uaberis arcus.

39 ¶Tyburnum Plynius lib. 16. ait fuisse Amphiarai filium peritum augurij, a quo Tyburtes populi originem traxerint multo ante Romam conditam.
¶Olenus Calenus nomen est vatis apud eundem lib. 28. vbi ait. Quum in tarpeio fodientes delubro fundamenta, caput humanum inuenissent, missis ob id a senatu legatis Ethruriæ celeberrimus vates Olenus Calenus præclarũ id fortunatumq; cernens, interrogatione in suam gẽtem transferre tentauit.

40 ¶Prylis Mercurij fuit filius diuinandi apprime peritus. Hinc adagiũ Lesbius Prylis, in hominẽ sagaci cõiectura.

41 ¶Lampon fuit sacrificus & vates oraculorum, solitus iurare per anserem velut auem auguralem.

42 ¶Eurycles vates fuit qui de se suisq; incommodis aliqd semper diuinabat. Hic per assistẽtem dæmonem vera vaticinabat. Propterea Euryclite dicunt omnes diuinaculi.

43 ¶Chryses vates fuit Iunonis, cuius filiam Chryseidem quum Græci rapuissent, dea iniuriam vlciscente pestilentia in suis castris laborarunt.

44 ¶Astyphilus Possidoniates vir fuit vaticinij peritus qui Cimoni Athenienſi (quocum in summa familiaritate viuebat) mortem prædixit ex præcedentibus prodigijs. Autor Plutarchus in cimone.

45 ¶Martha nomẽ est mulieris fatidicæ, quam in lectica stã
tem honorifice circunduxit Marius, & sacrificia ea iubẽte
celebrauit. Hanc senatus, q futura obseruaret, & prædice/
ret, libertate donauit. Autor idem Plutarchus in Mario.

46 ¶Apud eundem Miithas nomen est vatis, quo in expli/
candis prodigijs Dion vsus est.

47 ¶Peripoltas vates fuit ex Thessalia, qui Opheltẽ regem
suosq; in Bœotiam populos deducens, familiam multis
deinde temporibus nobilissimam ex se reliquit.

48 ¶Aristander & Cleomantes nomina sunt diuinaculorũ
apud Plutarchum in Alex. vbi ait, Quod prodigium con
spicatus Alexander, accitis ariolis Aristrandro & Cleoma
ti Spartano aperit.

49 ¶Vmbritius apud eundẽ in Galba nomen est augris. Nã
illo die inquit, simul cũ diluculo & Galba pẽsentibus ami/
cis sacrificabat in palatio augur Vmbritius Cor. Tacit⁹. Sa
crificanti pro æde Apollinis Galbæ, aruspex Vmbriti⁹ tri/
stitia exta & instantes insidias ac domesticũ hostẽ pdicit.

50 ¶Theocritus nomen est auguris apud eundem Plutar/
chum in Pelopida.

51 ¶Demo⁷hoon fuit vates, qui periculum Alexandro im
minere prædixit. Autor Curtius, Cuius verba citasse, nisi
timerem calumnias eorum qui tantam testimoniorũ mul
titudinem vt nauseabundam refugiunt.

52 ¶Amalthea, marpesia heriphile nomina sunt sybillarũ
aut aliarum Phœbadum apud Tibullum libro secundo.
Quicquid amalthea, quicquid marpesia dixit. Heriphile
Phœbo grataq; quod monuit.

53 ¶Politianus quasdam phœbades atq; vnam viros di/
uinãdi peritos. his verbis enumerat.

Quin & veteres prompsere Sybillæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpesia diues.
Herophileq; Idæa genus prædoctaq; Sabæ.
Demoq;, Phygoq; & veri gnara Phaennis,
Et carmenta parens, & manto & Pythia longos
Phemonoe cõmenta pedes, & filia Glauci

Deiphobe nimium viuax, & marcia fratrum
Nomina lymphatusq; Bacis, subterq; Triones
Natus hyperboreos Ollen, inq; Attide terra
Clarus honore Lichas, Dodoniadesq; columbæ.

54 ¶Dauidem ecclesiastici omnes sacrorũ vatum principẽ
fuisse fatentur. Idem Politianus. An memorem Solymos
præclustria nomina vates, Psallẽtemq; deo regem qui tur/
bine fundæ Icta Philistæo secuit puer ora giganti.

55 ¶Symachiam Martianus Capella ait vnam fuisse ex Sy/
billis, quas duas numero solum ponit dicens. Quas non
decem (vt asserunt) sed duas fuisse non nescis, id est Hero/
philam Troianam marmensi filiam & Symachiam Hip/
potensis filiam, quę erythræa progenita, etiam Cumis va
ticinata est.

56 ¶Theano & Euexippe filiæ, cuiusdam Scedasi Spartanis
cauenda oracula præcinuerũt. Postea tamen ab adolescẽ/
tibus eiusdem loci cõstupratæ, & in puteũ coniecte sunt.
Quod vbi resciuit pater animi dolore seipsum interfecit.

57 ¶Albigerius Cartaginẽsis fuit adeo diuinãdi peritus, vt
dæmonibus afflãtibus respõderet quicquid egisset quisq;
aut omnino cogitasset. Quod testatur Augustinus, qui il/
lis ipsis vaticiniis se plerunq; scribit interfuisse.

58 ¶Cælius scribit fuisse in patria sua mulierculam nomine
Iacobam ex cuius vẽtre immundi spiritus acclamati futu
ra prædicerent, ac vnum ex his Cincinnatulum fuisse nun
cuparum, qui & præterita & futura percontantibus respõ
sa dabat mirifica, Interrogatus tamen de futuris mentie/
batur sæpe numero.

59 ¶Ophioneus fuit messeniorum vates, qui semper a nata
li die luminibus captus priuatim & publice vaticina pere/
git. Polibius Corinthius filio Troiã proficiscenti & mul/
tis alijs morrem prædixit, Autor Cicero.

60 ¶Thrasybulus fuit inter Elœos quispiam, multis præsa/
giis nobilitatus, quo etiam titulo simulachrum meruit in
Olympia. Lamus Apollinis fuit filius qui fatidico spiritu
magnum apud veteres nomen adeptus est.

61 ¶Scirus vates fuit Eleusinius, a cuius nomine Minerua sciras dicta est.

62 ¶Abaris filius cuiusdam Seuthæ inter Scythas, scripsit oracula, quæ nuncupata sunt Scythica.

63 ¶Terētinus Varro in libris antiquitatum scribit vectium in augrandi disciplina nobilem fuisse, eumq; affirmasse, futurum Romani imperij terminum post. 1200. annos.

64 ¶Saxo Grammaticus ait Vgerum vatem fuisse ætatis incognitæ & supra humanum terminum prolixe.

65 ¶Paulus diaconus ait, Baudolinum quendā vitæ sanctitate conspicuum prophetico spiritu claruisse, Regnante apud Lōgobardos Luit prando. Fuit & eo tpe alter Theolapius nomine, qui præsago spiritu multa pdixit futura.

66 ¶Amphilocus rex fuit & augur inter Argiuos. Miranda in hymnis. Amphilochi aut monitus adiit male sana nefastos.

67 ¶Heleus vates fuit Polycrati Samiorum tyrannos familiaris. Autor Herodotus. Callias vates fuit Elæus, q Amyclis vaticinia reddidit. Perialla antistes fuit mulierū apud Delphos vaticinantiū, ætate Cleomenis. Cleāder quoq; & megistias patria Acarnanius, oriundus a Melāpode, clarus vaticinio Nam prospectis extis futura prædicebat Floruit ætate Leonidæ Spartani.

68 ¶Eueni⁹ vates fuit apud Apolloniates initio pastor, quo dormiente quū lupi 60. gregē inuasissent oues q; ad vnā trucidassent Recognita Vocatu est in ius & iudiciū sentētia excæcatus, mox tamen insitam obtinuit diuinationē, habuitq; filium Deiphonum, qui ductus a Corintiis exercitui vaticinabatur. Autor Herodotus in Calliope.

69 ¶Apud Græcos aruspex fuit Tisamenus Antiochi filius qui apud Delphos reddebat oracula Habuerūt etiā Græci alium aruspicē Leucadium, Hippomachū nomine.

70 ¶Claruit Daniel spiritu prophetico, scripsit librū partitum in decem visiones Susannā falso accusatam liberaui t a morte. Floruit ætate Nabucodonosor Chaldæorum re-

gis a quo captiuus ductus & enutritus est, Datus est leonibus in prædam a quibus tamen euasit illæsus. Sabel fatidico iuueni mirabile dictu, sæpius obiecto sæui parsere leones.

71 ¶Moses seu Moyses Hebræorum dux vaticinio spiritu omnium maxime claruit. Ei dominus in mōte Sinay gloriam suam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardēti, qui tamen non cōburebatur. Deum vidit, quod mortalium nemini contigit vnquā Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis, quæ dedit filiis israel. De Mose Iuuenalis Tradidit arcano quodcūq; volumine Moses. Mantuanus Fatidicus Moses orbis dum scriberet ortum.

72 ¶Galeotæ vates fuerunt in Sicilia & Attica, a Galeote Apollinis filio. Hos solebat consulere Dionysius.

73 ¶Cicero lib. 1. de diuinatione scribit Deiotarum regem fuisse peritū auspicii, ac nihil vnquā gessisse nisi auspicato.

74 ¶Tarchon fuit dux, & aruspex in Ethruria, cuius meminit Virgilius.

75 ¶Parnasus vates fuit & fatidicus, qui Parnaso mōti (vbi reddebat oracula) nomen imposuit.

76 ¶Prophetarum nomina apud Ecclesiasticos sunt. Esdras scriba hebræus, Neemias Artaxersis pincerna, Agab⁹. Itē Amos, Agge⁹, Achias, Baruch, Delbora. Ezechiel, Esaias Helias, Enoch, Symeon, Moyses, Dauid, & alij plærique.

77 ¶Porro diuinationem Græci Manticen appellant id est scientiam rerum futurarum. Hanc scientiam primi excogitarunt Aegyptii & Chaldæi ex obseruatione syderum, Cilicum & pisidarum gens & his finitima Pamphila, volatib⁹ auium, cantibusq; declarari res futuras crediderūt. Romulus vrbem auspicato ipse optimus augur condidit Auguribus reges vsi sunt nec sine auspiciis res olim gerebantur. Colophonius Xenophanes diuinationē negauit Cōtra vero Democritus comprobauit, Chrysippus duos libros scripsit de diuinatiōe, vnum de oraculis, vnum de somniis. Diogenes Babylonius vnum, duos Antipater quinq; Possidonius. Discipulus antipatri Panutius dubi-

tauit an esset vis vlla diuinandi. Cicero ait Diuinationē esse earum rerū (quæ fortuitę putant) prædictionem atq; præsensionem. Duo sunt diuinādi genera, alterum artis vt in extis pecudum & in sortibus, alterū naturæ, vt somniorum & vaticinationū. Diuinatio coniectura nitur, vltra quam progredi non potest. Lituus clarissimū erat insigne auguratus, quo Romulus regiones direxit. quum vrbem condidit. Erat autem Lituus bacillū leuiter a summo inflexum. Tiberius Grachus augurum & aruspicum disciplinam comprobauit. Arte carent diuinatores, qui non ratione aut coniectura, sed concitatione quadam animi futura presentiunt, Sagire est acute sentire, hinc sagaces, quī multa scire volunt. Qui sagit priusquā res oblata est, presagire dicitur. Hinc præsagatio diuinatio, quæ si exatsit acrius, furor appellatur, quū abstractus a corpore animus diuino instinctu concitatur. Vaticinia quæ explicant cōiectura, aut euentis notata sunt artificiosa dicūtur non naturalia. Apud persas magi congregabantur in fano commē tandi causa, vt augurarent ac diuinarent. In Telmesso Cariæ vrbe claruit aruspicū disciplina. In Syria Chaldæi cognitione astrorum & ingeniorum solertia antecelluerūt Ethruria facile interpretabat quid quęq; portēta sibi vellēt ꝓpterea antiqui Romanæ vrbis principes filios Ethruriæ populis dabāt in disciplinam. Phryges Pisidæ & Cilices Arabiæ auium significationibus obtēperabant, quod & fecerunt Vmbri. Fortuna, casus euētus, nihil aliud, quā quum aliquid sic cecidit & euenit, vel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atq; euenire potuerit. Constat falsa quandoq; aruspicum fuisse vaticinia & consilia. Nā Cæsar quum a summo aruspice moneretur, ne in Africam ante bruma transmitteret, transmisit tamen. quod nisi fecisset, fuit & rūsum illud ex delphico de rege Pyrrho. Aio te Aecida Romanos vincere posse, nunquā enim Apollo latine locut⁹ est Deinde Pyrri tēpore Apollo versus facere desierat. Apud Lygyęos Thraciæ populos, antistites ora

tula redditurī, multo prius vino se ingurgitabant. Cōrra vero apud Clarios, futura ꝓdicturi aquā prius large hauriebant. Diuinatio quę per aquā fiebat, hydromātia dicitur, Axinomantia erat diuinatio per securim, Lecanomātia p peluim, in qua aqua mouebat a dæmone, & vox tenuis index futuri reddebatur. Geomātia erat illa, quā de punctis terræ fixis conflabāt. Pyromantia erat, quā de variis figuris ex flamma glomeratis colligebant. Capnomātia erat diuinatio per fumū, Capyromantia, quæ de speculis ex dissultantibus imaginibus trahebatur. Aeromantia quæ fiebat ex aere. Coschinomātia ex Cribro. Cleromantia ex sortibus. Physiognomia ex membrorū natura, Chiromātia ex manibus. Botanomātia ex herbis. Gastromātia ex amphora ventrosa, quæ a puero solebat introspici. Augurium ex auibus, Extispicū ab extis. Ceterū fidē non esse diuinaculis adhibendam Phauorinus apud Gellū arguit hoc modo. Aut enim (inquit) aduersa euētura dicūt aut prospera. Si ꝓspera, & fallunt, miser fias frustra expectando. Si felicia ꝓmittunt, eaq; ventura sunt, expectatio te spei suspensum fatigabit, & futurum gaudii fructū spes tibi iam defloruerit. Si aduersa, dicant & mētiantur, miser fias frustra timendo. Si aduersa, & non mentiantur, iā inde exanimo miser fies, antequam e fato fias.

¶ Prodigia & portenta diuersa.

COelum sanguinea specie apparuit, quū rex philippus Græciā inuasit. Stellę circa Solis orbē visę sūt Augusto Cæsare in prima iuuenta vrbem intrāte post mortē patris. Circa Solē arcus apparuit. L. Opimio, & Q. Fabio cōsulibus. Trini Soles apparuerunt. Sp. Posthumio, & Q. Minutio consulibus. Lunæ trinæ visæ sunt. Gn. Domitio & L. Annio consulibus. Clypeus ardens ab occasu ad ortum scintillans. L. Valerio & Gn. Mario consulibus. Relatū est cœlū lacte pluisse & sāgnine M. Acilio & C. Portio cōsulibus. Itē carne. L. Volūnio & Seruio Sulpitio consulibus. Item ferro in lucanis paulo antequam M. Crassus a Parthis occideretur. L. Paulo & C. Marcel-

lo consulib⁹ lana pluit & lateribus coctis. Armorum crepitus & sonitus tubarũ auditi sunt e cœlo Cimbricis bellis. Tertio cõsulatu Martij visa sunt ab Amerinis & Tudertibus arma cœlestia ab ortu & occasu inter se concurrentia, pulsis ad extremum, quæ ab occasu erãt. L. Martio & Sex Iulio consulibus in agro Mutinensi duo montes inter se concurrerũt, crepitu maximo assultantes & recedẽtes, & inter eos flãma fumoq; exeunte Quo cõcursu villę omnes elisæ sunt, Animalia permulta (quæ intra fuerãt) exanimata sunt. Tiberio principãte maximus post hominum memoriam terræ motus factus est, quod duodecim vrbes Asiæ vna nocte prostratæ sunt. Quum Dionysi⁹ iunior suo principatu pulsus est, accidit prodigium, vt vno die in portu dulcesceret mare. Inter initia Marsici belli Alcippe mulier peperit Elephantum & quædam ancilla serpentem. Natus est hippocẽtaurus in Thessalia, & eodem die mortuus est. Quo anno Sagunthus deleta est ab Annibale, puer in eadem vrbe reuersus est in vterum matris. Annotatũ est in antiquis prodigiis canẽ locutum fuisse, & serpentem latrasse, quum pulsus est regno Tarquinius, Bouem quoq; locutum fuisse, proditur veterum monumentis C. Epidius apud Plynium testis est arbores quandoq; locutas. Oliua in totum ambusta reuixit. in Bœotia derosæ a locustis ficus germinauere. Laodiceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata est. Paulo ante mortẽ Cæsaris, equorum greges comperti sunt pabulo abstinere, vbertimq; flere. Pridie vero quam interficeretur, auẽ regaliolum cum laureo Ramulo Pompeianæ curie se inferentem volucres varijs generis discerpserũt. Ante mortem Caligulæ simulachrum Iouis Olympiæ tantum cachinum repente edidit, vt machinis labefactis opifices diffugerint. Ante mortem Sergij Galbæ quum opidatim victimæ cæderentur, taurus securis ictu consternatus rupto vinculo essedum eius inuasit, & totũ cruore perfudit Neronis principatu arbores sedẽ mutauerunt. M. Lepido & Q. Catulo consulibus in villa Galerij locut⁹ est Gallus

gallinaceus. Cecinere Galli nocte tota qua Matheus vice comes primum susceperit filium, vnde Galeatio inditũ nomẽ. Neapolis sub Nicolao. 5. põtifice Max. tremuit, eoq; motu multa hominũ milia periere. Seruio tullio adhuc puerulo dormienti flamma emicuit circa caput. Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, albanus lacus solitum stagni modum excessit.

¶ Dum L. Sylla consul sociali bello in agro Nolano immolaret, subito ab vna parte eræ, plapsus est anguis quo viso Posthumus aruspex suasit vt exercitũ in expeditionem educeret. C. Volunnio & Seruio sulpitio consulibus Bos mugitu in humanum sermonẽ cõuerso locutus est. Puer infans semestris in foro Boario triumphum proclamauit, Alius cum Elephantino capite natus est. Traditur ẽt in antiquis prodigiis lapides in agro Piceno pluisse, In galia lupum vigili e vagina gladium abstuliſſe. in Sicilia scuta duo sanguinem sudasse, metentibus cruentas spicas in corbem decidisse, aquas sanguine mixtas fluxisse. Secũdo etiam bello Punico bouem dixisse, Caue tibi Romatore vllo peruenit ad aures. Mancine mane. Quum Tiberius Gracchus cõsul in Lucanis sacrificasset, angues duo ex occulto plapsi hostiæ quam ĩmolauerat, iecur adederunt, demũ in easdem latebras se retulerũt. Idem quoq; secundũ sacrificãti accidit. M. Crasso in Parthos ituro datum est pullum paludamentũ, quum exeuntibus in prælĩũ album aut purpureũ dari soleret. Quũ Pompeius Dyrtarchio egressus in Cæsarẽ proficisceretur, eius signa apũ examinibus obscurata sunt quo portento Iupiter eum a bello reuocabat. Sonus tympanoꝝ Pergami abditis delubri editus est. Palma viridis Trallibus in æde victoriæ sub Cæsaris statua enata est. In exercitu Xerxis aduersus Græciam ptracti equæ partu lepus editus est, Eidem priusquã Athenas deleret, de inuadendis lacedæmonijs cogitanti hoc accidit. Infusum nanq; pateræ eius vinum ter in sanguinem conuersum est Mydæ puero dormienti formicæ

in os grana tritici congesserunt, vt Platoni mel & fauos apes intulerũt. Anno quo hierosolymas deleuit Vespasianus, sydus in cœlo apparuit gladii figura, vrbi imminens. Apparuerunt & currus varijs cœli regionibus vagantes, vitæ sunt armatæ acies concertare in nubibus. Sedente in pontificatu Ioanne vndecimo, Genuæ fons sanguinis prodigiose fluxit. Paulopost vrbs ipsa a Saracenis capta est. Pridie quã Veneri liguſtico bello vincerẽtur, Corui diuersis inter se agminibus conflixere, ita vt sanguis supne cadens naues ipsas cruẽtarer. Imminẽte Romanis primo ciuili bello ignis ex hastis subito emicuit, q vix potuit extingui. Tres corui pullos suos in viã productos laniarunt, quod ex laniatu superfuit, retulerunt in nidum. Mures autum in templo roserunt. Capra ex his fœmina qnos mus culos in muscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clãgor in aere concrepuit. Triumuiratibus copiis ad Bononiam contractis, sedit aquilla super Octauij tabernaculum, duosq; hinc & inde coruos incessentes vehemẽter afflixit, Quod vniuerso exercitui futuram triumuirorum discordiam portendebat. Moyses (cui⁹ virga se in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubrum vidit incombustum. Daniel quum Susis esset in Mesapotamia, conciditq; in faciẽ terre motu, iussus postea cœlesti voce surgere, ipsumq; cœlum intueri, arietem vidit in aere multicornem. Eo die quo virgo Christũ peperit, oleum Romæ in transtyberina regiõe erupit, & dẽ totũ perpetuo manauit fluxu. Quo die Christus affixus est cruci, sol a sexta hora diei ad nonã obtenebratus est Mauritio imp. (qui Gregorio põtifici erat infestissimus) apparuit homo ignotus monastico habitu cum gladio, quẽ imperatoris statuæ circũferens, predixit Mauritiũ gladio periturũ, vt accidit. Dario Babylonẽ obsidenti vox e muris reddita est vrbem ipsam tũc a Persis captũ iri, quum mula pareret, quo præsagio omnes capiẽdæ vrbis desperatio iã ceperat, donec Zophyrii Persę mula enixa est. Anno quo Nero excidit principatu oleę & prata in

contrarias sedes trãsiere. Ante paulo quã Augustus Imp. factus esset, bos in suburbano Romæ ad arantem locutus est, frustra se vrgeri. Nõ enim frumenta, sed homines breui defuturos. Sedente in pontificatu Leone. 7. Sol per aliquot dies veluti sanguinolẽtus apparuit, Quod prodigiũ calamitosa pestis secuta est. Anno. 1117. christianæ salutis figura crucis in luna publice visa est. Imperante Henrico septimo & sedente in pontificatu Clemẽte quinto, tres lunæ simul apparuerunt. Anno salutis. 1348. Imperante Carolo quarto ceciderunt e cœlo quædam bestiolæ, quarum corruptio & fœtor pestem attulerunt. Anno salutis. 1456. sedente Calixto tertio natus est sabinis vitulus biceps Romæ apud Veneris portã sãguis cecidit e cœlo cunes in liguria Imperãte Henrico. 4. monstrũ supne bicorpor natũ est in agro Britãnico. Imperante Hẽrico qnto in agro Hemiliano & flaminio sãguis pluit idibus Iunij. Regnãte apud Gallos Ludouico duodecimo & sedente in pontificatu Iulio secundo monstrũ natum est Rauennæ, habens cornu in capite vtrinq; alas, brachia nulla, pedem vnum oculum in genu, vtrunq; sexum, in medio pectore ypsilon & crucis effigiem. Quum Roscius esset in cunabulis, noctu lumine apposito experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplicatum serpẽtis amplexu. Lacedæmone in Herculis fano arma sonuerunt, essusdemq; dei Thebis valuæ clausę sua sponte se aperuerunt, secuta sublime prius fixa humi reperta sunt. Tibullus libro secundo meminit de quibusdam prodigiis, quæ Romæ acciderunt, vbi ait.

Hæc fore dixerunt belli mala signa Cometam,
Multus vt in terras deplueritq; lapis,
Atq; tubas, atq; arma ferunt strepitantia cœlo
Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos.
Et simulachra deum lachrymas fudisse tepentes.
Fataq; vocales præmonuisse boues.

¶ Miracula quædam naturæ, cum aliquot alijs prodigijs & portentis.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter consuetudinem accidunt, idq; ratissime cuiusmodi sunt sequētia. Cæcilius Agrippa ex vtero matris egressus est in pedes Hinc ab ægro partu traxit nomen Amonius. Alexandrinus phs Origenis præceptor, Asinum habuit sapientiæ auditorem, Ferūt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M Crassum nunquam risisse. L. Pomponium nunquam ructasse, Antoniam nūquam expuisse Zenophantum risum cohibere nequiuisse. Epimenides Cretēsis missus ab Agisarcho patre ad ouium custodiam dormiuit in spelunca annos. 50. Polystratus & Hippocides Epicuri discipuli, eodē die nati, eodē die mortui sunt. Philetas Cous Elegiographus fertur fuisse corpore tam tenui, vt necesse fuerit plantis eius plumbū adhibere, ne ventorū flatu raperetur. Telepus Herculis filius iussu aui expositus in syluis nutritus est cerua. Ceneus, Iphis Tyresias sexum feruntur mutasse Pōtanus in stellis. Pœniteat generis tamē & ise Cenea malint, Aut in fœmineā penitus transire figuram. Ausonius. Mœret in antiquā Ceneus reuocata figurā. Martia mulier Romana partu fulmine exanimato superuixit. Plynius ait ad cutillias aquas opacam esse syluam, quæ nunquam die ac nocte eodem loco visitur in Tarquiniēsi lacu duo nemora olim circūferebantur, nunc triquetrā figuram edentes, nūc rotundam, nunquā quadratam. Fanum Veneris habet Paphos in cuius aream nūquam impluit. Iuxta harpasa oppidum Asiæ cautes est horrenda vnico tamen digito mobilis, si toto corpore impellatur, resistens. Locris & Crotone nunquā fuit pestilētia. Licinio Crasso & C. Crassio longino Cōs. Casini puer factus est ex virgine. Licinius Mutianus apud Plyniū prodit visum a se Argis Aristontē, cui nomen Arestusę fuisset Nupsisse etiā, mox barbam & virilitatem, pueniisse vxoremq; duxisse, Plynius ipse ait se vidisse in Africa mutatū in marem die nuptiarū. L. Cossicium ciuem Tisdritanum

M. Curius

M. Curius & Cn. Papyrius Carbo cum dētibus nati sunt, quo etiam modo nata est Valeria. Filius Prusiæ Bithynio-rum regis in superna oris parte habuit os vnum cōtinuū vice dentium. Risit eo die quo genitus est Zoroastes, eiq; cerebrum ita palpitauit, vt impositam repelleret manū. Orionis corpus. 46. cubitorum in abrupto quodā monte Cretę repertū est. Eutimenis filius triēnio in. 3. cubita adoleuit. C. Mecœnas vltimo vitę triēnio somnū oculis non vidit vllo hore momento. Reuixit in rogo Auiola cōsularis, crematus tamen, quoniā præualente a flāma subueniri nō potuit. Cælius Tubero prætura functus relatus est a rogo. Hermotinii Clazomenii anima relicto corpore errabat & vaga e longinquo multa enūciabat. Corfidius funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit. Nō est alienum a miraculo, Elephātibus intellectum esse sermonis patrij & obedientiam, officiorumq; (quæ didicerint) memoriam. Item amoris & gloriæ voluptatem, Solis & Lunæ venerationem. Regem adorant, genua submittūt, per funes ambulant. Mutianus apud Plynium testis est fuisse quēdam, qui ductus literarum græcarum didicerit, atq; hæc scripserit. Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui. Copas apud Plynium scribit Demarchum Parrasium in sacrificio (quod Arcades Ioui Lyceo humana hostia faciebant) immolati pueri exta gustasse, & i lupum se conuertisse, ac decimo demum post anno pristinæ restitutum forme. Suffossum a cuniculis in Hispania oppidum a Talpis in Thessalia, a Ranis ciuitatem in Gallia pulsam, a Locustis in Africa, Ex Gyaro insula a muribus fugatos, Amyclas a serpentibus deletas ascribendum est miraculo Cecina volaterranus equestris ordinis captas hirundines victoriæ nuncias amicis mittebat, in eundē nidum postea remeantes. Philarchus apud Plynium testis est Aspidē in Aegypto fuisse, quæ ad mensam cuiusdā ventitans, ibidē sit enixa catulos. Quorum vnus quum hospitis filium occidisset, re cognita, mater extremum de eo supplicium sumpserit, nec postea redierit in tectum. Nicolaus quidam Ca

lapiscis cognomẽto ex Appullia oriũdus, ita a puero vrĩ nationi insueuerat, vt postea inter marinas beluas rema neret illæsus dies multos. Albertus magnus scribit mulie rem fuisse in colonia agrippina, quæ per dies. 30. duraue rit sine cibo. Fuisse item virũ melancholicũ qui captiu⁹ in carcere septẽ hebdomades ieiunus mãserit. Cicero apud Plynium testis est in nuce inclusam Iliada Homeri carmẽ in mẽbrana scriptum. Achemenis herba coniecta in ho stes, facit eorũ agmina træpidare, & terga vertere. Autor Plyni⁹. Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu Lyenosis medebatur. Albertus magnus scribit quandam fuisse mulierẽ in Germania, quę. 60. filios peperierit, quo libet partu quinq; quorũ nullus ad dimidiũ annum perue nerit. Alterius meminit Auicenna. quæ duos & viginti abortiuos ediderit. Ion Chius prodit apud Cælium Her culem fuisse triplici dentium seriæ. Ferunt vetustissimum quendam fuisse Marin nomine, antica corporis parte hu mana, postica vero equina, qui equum primus inscederit, annos. 113. vixerit, ac ter mortuus ter itidem reuixerit. Anates ponticę venenis viuunt. Matreas feram habebat, quæ semetipsam vorabat. Fuit quispiá nomine Philinus, qui tota vita nullo vsus est potu, nullo cibo præterquam lactis. Smyndirides Sybarita dicebat se nec orientem vi disse Solem nec occidentem annis plus minus viginti, quod etiam de se prędicabat Ponticus hestieus. In Co in sula ouis de grege cuiusdã Nicippi Leonem peperit, præ ter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portende bat, quam mox assecutus est. Græci Aesopum, Hercu lem. Tyndareum & Glaucum reuixisse dicunt, Abaris fuit Hyperboreus, qui per vniuersum orbem terræ sagit tam circuntulit, nihil omnino comedens. Quo tempore Bocchorus Dynastes prędrat Aegyptijs, agnum locutum ferunt. Cælius ait se duorum fere stadiorum, spacio a mœnibus vrbis patriæ vidisse cornicem albam, capite ni gricante. Hinc Cornix alba prouerbio dici solet, res ᵒinuẽ tu rara, Sunt qui veritati & historiæ tribuant Gryllum a

Circe deformatum fuisse in brutum. Aelianus prodit cer uum a Ptolemæo Philadelpho ita educatum, vt grẽce lo quentem magistrum perspicue intelligeret. In partẽ mi raculi pono, quod Scipio Africanus ãnis. 54. nihil emerit nihil vendiderit, nihil ædificauerit, libras argenti. 33. auri tres tãtum moriens reliquerit, cuius tamẽ potestate victa fuerat Carthago. Plutarchus in libro de Oraculis scribit Cleonem ex daulia multos quibus vixerat annos, nulla vnquam insomnia vidisse. Quod & Trasimedi contigit. Theon Stoicus dormiens passim ambulabat, quo ẽt mor bo laborauit seruus Periclis, adeo vt dormiens in summa tecta reperet. Scribit Cęlius Buddã gymnosophistaꝝ prin cipem e latere suo virginem generasse. Ferunt & princi pem philosophorum Platonem natum de virginis partu Perictione eiusdem matre Apollinis oppressa phantasma te. Amore lasciuo & venereo puellam Vrsus adamauit Vide in capite de hominibus adamatis a brutis. Herodo tus in Euterpe ait suo tempore hircum palam coiusse cũ muliere. Xerxe in Græciam copias parante mula pepe rit mulum masculis, fœmineisq; genitalibus. Ex vna mu re genitos. 120. Ita apud Persas prægnãtes in vtero paren tis reptas scribit Ply. li. 10. ca. 95. Euriphæus Cyreneus ha buit in superiore maxilla vnicũ os cõtinuũ vice dentium Timarchus Mestoris Cyprij filius habuit vtrinq; geminũ dentiũ ordinem. Agrippina Claudij Cæsaris vxor turdũ habuit imitantẽ sermones hominũ, quo tẽpore Plyni⁹ hi storiã suam scribebat. Habebant & Cæsares iuuenes Stur nũ & Luscinias græco latinoq; sermoni assuefactas, & assi due noua loquẽtes lõgo etiam verborũ filo. Atys Crœsi filius semestris locutus est in crepundijs, dum videret ho stilem gladiũ paterno imminere iugulo. Fausta mulier e plebe Ostie duos mares ac totidẽ fœmias vno edidit par tu. In labra Iouis Gnidij fõte anguillæ vescunt manibus hũanis, & additas inaures accipiunt. Idẽ faciunt in Cabu ra Mesopotamiæ fonte. In Lymira fonte Lycię Apollini sacro ter fistula euocati pisces ad auguriũ veniũt, & abie

ctas carnes diripiunt. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris vocati parent ædituorũ vocibus, ornati auro veniunt adulãtes & scalpendos se præbent. Cornelius Ruffus Manij Curionis in consulatu collega dormiens excæcatus est, quũ id sibi accidere somniaret. Echeneis pisciculus naues quãlibet imperuoso ventorũ flatu agitatas remoratur, si cati nis adhereat. Formicæ viuæ mortuas sepeliunt magna in suam speciem charitate. Lacydi philosopho anser perpetuus adhæsit comes, ab eius latere nunquam discedens. Circa fontem Gangis populi sunt Aroſtomi sine ore, corpore toto hirti vestiti frondium lanugine, halitu tm̃ viuẽtes & odore, quem naribus trahunt. Zoroastes annis viginti caseo vixit in desertis. De miraculis aquarũ loquemur in capite de fluuiis. Eo tempore quo Veturia Curiolabris simulacrum his locutum est. Seruij Iulij statua (quum æ̃des fortunæ conflagrasset) inuiolata permãsit. Pamphilius Pheræus cæsus in aciæ decem diebus iacuit, biduoq; post quã inde sublatus esset impositus rogo reuixit vxor Nausimenis Atheniẽsis quum liberos in incestu deprehẽdisset, horrore facinoris pmota vocẽ amisit. Egles Athleta Samius quum videret sortitionem inter socios nõ bona fide fieri, indignatione motus vocalis factus est, quum semp antea fuisset mutus. Gorgias Epyrota in funere matris suæ vtero elapsus, lectũ ferentes cõsistere coegit inopinato vagitu. Iasonem Pheræum quum per insidias nescio quis inferendæ mortis animo percussisset, vomica eũ liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat. Daphidas sophista quum irridẽdi causa Apollinem Delphis consuluisset, an equum inuenire posset, quum prius nullum habuisset accepit ab oracuło inuenturum equũ, sed quo deturbatus periret. Inde quum neglecto per caliniam oraculo reuerteret incidit in manº Attali regis, quẽ contumeliosis verbis absentem plærunq; momorderat. Eius itaq; iussu præcipitatus est e saxo, cui nomẽ erat eg. Philippus res Macedonum monitus ab oracuło, vt cauret a quadriga, toto regno disiungi currus imperauit. Postea tamen interfectus est gladio Pausaniæ in cuius manubrio cælata erat quadriga. Direptina Mithridatis filia duplici dentiũ ordine deformata est. Linceus oculorũ acie, tam longe contendit, vt egredientes Carthaginenſiũ naues a Lilybæo portu inspiceret. Aristomenes Messenius ab Athenienſibus ob calliditatẽ dissectus, repertus est hirsuto & piloso corde. Antipater Sidonius omnibus annis eo die quo genitus erat, febre laborabat, qua ad extremũ consumptus est eodem natali suo.

ℂ Venefici.

1 Circe
2 Vmbro
3 Medea
4 Mycale
5 Ericto
6 Dipsas
7 Pasetes
8 Exagonus
9 Eriphia
10 Locusta
11

11 Guthrune
12 Onomacritus
13 Marsi
14 Psylli
15 Oblogenes
Triballi
Vitiæ
16 Canidia
17 Sagana
Veia
Folia
18 Mœris
19 Thraciæ
20 Neuri
21 Choatræ
Choastes
22 Harcalo
Atyr
23 Gyge

Circe Solis & Persæ nymphæ filia, quũ venefica esset peritissima, poetæ fabulis dicta est commutasse socios Vlyssis in porcos. Habitauit autẽ non procul a Caieta Cãpaniæ vrbe. Virgilius in Buccolic. Carminibus Circe socios mutauit Vlyssis. Tibullus libro secũdo Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni. Propertius libro secundo Seu mihi Circæo pereũdum est gramine, siue Colchis Colchiacis vrat ahena focis. Plynius. Homerus multus in admiratione Circes gloriã herbarũ Aegypto tribuit. Mantuanus in Alphonso. Gramina suspendit, virosi infamia Ponti Gramina, queis olim Medea venefica matris Docta scelus, nec non Ithaci ducis hospita Circe. Et Veneris quondam furijs agitata Calypso, In varios vultus homines mutare solebãt. Ouidius libro tertio

Eleg. Aut te traiectis Aeæa venefica ramis Deuouet, Stroza filius, Despectus magicæ perit impia carmina Circes.

¶ Vmbro fuit sacerdos, e gente Marrubiorum prope Fucinum lacum habitantium, adeo peritus veneficij & herbarũ potens, vt hydros sopiret & innocuos serpentes tractaret manibus. Virgilius libro septimo.

Quin & Marrubia venit de gente sacerdos,
Fronde super galeam & felici comptus oliua,
Archippi regis missu fortissimus Vmbro.
Vipereo generi & grauiter spirantibus hydris
Spargere qui somnos cantuq; manuq; solebat
Mulcebatq; iras, & morsus arte leuabat.
Sed non Dardaniæ medicari cuspidis ictum
Eualuit, Nec eum iuuere in vulnera cantus
Somniferi, & Marsis quæsitæ in montibus herbæ.

¶ Medea filia Aetæ regis Colchorum & Ipseæ, ac soror Circes multarũ herbarum ac radicum vires inuenit, eãq; artem didicit a sorore & adeo exercuit, vt tauros flãmãris custodem sopiuerit, ne rapturo vellus ipsum Iasoni incommodarẽt. Quo beneficio permotus, Iason eã sibi copulauit vxorem. Vbi autem ambo in Thessaliã peruenerunt, medea Aesonem patris Iasonis iam senio confectũ, suis artibus reduxit ad iuuẽtutem, Nihilominus Iason obsequii oblitus eam postea repudiauit, & Creusam filiam Creontis regis Corinthiorũ superinduxit. Qua ingratitudine permota Medea, nouę nuptæ dissimulato odio, palã venenis infectã muneri misit. Quã quũ illa induisset, subito flagrauit incẽdio, Pariq; exitio perierũt Creon & ei⁹ regia. Quo facto Medea filios ex Iasone susceptos laniauit palã, demum a Draconib⁹ in aerẽ subleuata, Athenas deuolauit, ibiq; iterũ nupsit ægeo, cuius filium Theseum potauit Cerberi spuma, ac demum nubes carminibus excitauit, quibus cum Medo filio (quem ex ægeo susceperat) inuoluta peruolauit in Asiã. Hæc sunt notissima omnium Medeæ veneficia. Ouidius libro. 7. eam sic inducit

loquentem, vbi artis suæ peritiam fatetur deos omnes alloquens, vt Aesonem iuuentuti restituat.

Tuq; triceps hecate quæ cœptis conscia nostris.
Adiutrisq; venis Cantusq; arteq; Magorum,
Quæq; magos tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq; & venti, montesq;, amnesq;, lacusq;.
Diiq; omnes nemorum, diiq; omnes noctis adeste.
Quorum opę (quum volui) ripis mirantibus amnes
In fontes redire suos, Concussaq; sisto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubilaq; induco, ventos Abigoq; vocoq;.
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces.
Viuaq; saxa, sua conuulsaq; robora terra
Et syluas moueo, iubeoq; tremiscere montes
Et mugire solum, manesq; exire sepulchris,
Te quoq; luna traho, quamuis temerata labores
Aera tuos minuant, currus quoq; carmine nostro
Pallent, ac pallet nostris aurora venenis. Idẽ in Epist. Barbara narrat veniſſe venifica tecum. Idem Illa reluctantẽ curſu deducere lunã Nitit, & tenebris abdere Solis equos Illa refrenat aquas, obliquaq; flumina fistis, Illa loco syluas, viuaq; saxa mouet. Per tumulos errat sparsis discincta capillis, Certaq; de tepidis colligit ossa rogis Deuouet absentes simulachraq; cærea fingit. Et miserum tenues in iecur vrget acus. Propertius li. 2. Non hic herba valet. nõ hic nocturna Circæis, Non per Medeæ gramina cocta manus. Idẽ lib. 3. Colchis flagrãtes adamantina subiuga tauros Egit, & armigera prælia sæuit humo. Custodisq; feros clausit serpẽtis hiat⁹, ret vt Aesonias aurea lana domos. Val. Flac. lib. 8. Contra tartareis Colchis spumare venenis Cunctaq; Lethæi quassare silentia rami Perstat. Ply. li. 25. Certe quid nõ repleuere fabulis Colchis Medea, aliq;?

¶ Mycale nomen est veneficæ mulieris apud Ouid. libr. 11. scribentem, Mater erat Mycale, quem deduxisse canẽdo, Sæpe reluctantis constabat cornua Lunæ.

¶ Erichthomaga fuit Thessala multis venefi. famosa de q

Lucanus libro sexto ait. Hos scelerum ritus, hæc diræ carmina gentis, Efferat dãnarat nimiæ pietatis Erictho, Inq; nouos ritus pollutam duxerat artem. Illi nanq; nefas vrbis submittere tecto Aut laribus ferale caput, desertaq; busta icolit, & tumulos expulsis obtinet vmbris Grata deis herebi cœtus audire silẽtum, Nosse domos Stygias, arcanaq; ditis operti, Non superi non vita vetat. Tenet ora profanę Fœda situ macies, cœloq; ignota sereno Terribilis stygio facies pallore grauatur. Impexis onerata comis. Si nymbus & atræ Sydera subducunt nubes, tũc Thessala nudis Egreditur bustis, nocturnaq; fulgura captat. Longa est series carminum, quibus sceleratam hanc magã depingit. Si quis appetit videre graphicam veneficæ artis narrationem videat eundem Lucanum. Nemo latinorum poetarũ melius rem aperuit. Ouidius in Epist. Sapphus. Illuc mentis inops vt quam furialis Erictho Impulit.

6 ¶Dipsas nomen est vetule venificæ apud eundem Ouidium libro primo Elegiarum scribentem.

Est quædam, quicunq; volet cognoscere lenam
Audita est quædam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet, nigri non illa parentem
Mennonis in rosæis sobria vidit equis.
Illa magas artes æaeaq; carmina nouit,
Inq; caput liquidas arte recuruat aquas.
Scit bene quid gramen quid toto concita Rhombo
Licia, quid valeat virus amantis equæ.
Quum voluit, toto glomerantur nubila cœlo,
Quum voluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine (si qua fides) stillantia sydera vidi,
Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas versam volitare per vmbras
Suspicor. & pluma corpus anile tegi,
Euocat antiquis proauos, atauosq; sepulchris,
Et solidam longo carmine findit humum,

7 ¶Paseres fuit quispiam præstigiarum & magiæ peritissimus, qui suis incantamentis faciebat, vt repente conuiuiũ

omnibus epulis instructissimum appareret. Rursus quum volebat omnia iubebat euanescere. Quum quid emebat, præcium & nummus redibat, a venditore ad emptorem Testis Erasmus in explanatione illius adagij. Paletis semiobolus.

8 ¶Exagonus legatus Oblogenum (qui populi sunt in Cypro) quum Romam venissent, ibiq; de herbarum viribus multa differeret, volens, coniectus est a consulibus in dolium plenum serpentibus experimenti causa, vbi serpentes ipsi non solum non eum mordebant, at etiam demulcebant linguis, Autor Plynius libro. 28.

9 ¶Eriphia venefica fuit & fascinatrix, quę quum aliquod animal aspiciebat, illi accidebat mali quidpiã. Hinc adagium. Anus Eriphus, in mulierem excantatricem.

10 ¶Locusta apud Cor. Tacitum nomen est mulieris venefi cæ, quæ boletos venenis infecit, quibus Agrippinna Claudium maritum suffocauit, Capitur etiam Locusta, p quacunq; venefica. Iuuenalis Satyra prima. Instituitq; rudes melior locusta propinquas.

11 ¶Guthrune fuit venefica, quę suis incãtamentis plęroscq; excæcauit, nulla morbi causa apparente. Autor saxo.

12 ¶Onomacritus sortilegus fuit apud Athenienses & Musæis socius, quem Hipparchus Athenis expulit. Autor Herodotus in Polyhymnia.

13 ¶Marsi populi Italiæ a Circe oriundi herbarum vires & veneficia apprime calluerunt. Vnde Syllius libro octauo

Ac Marsica pubes, Et bellare manu, & Celydris cantare soporem. Vipereumq; herbis hebetare & carmine dentẽ,
Aetæ prolem anguitiam mala gramina primam Mõstrauisse ferunt, tactuq; domare venena, Et lunam excussisse polo stridoribus amnes Frenantem, ac syluis montem nudasse vocatis Gellius lib. 16. Cap. 11. Gens in Italia Marsorum, orta fertur a Circes filio Marso. Propterea Marsis omnibus vi quadam genitali datum, vt serpentem virulẽtorum domitores sint, & incantationibus herbarũ succis faceant medelarum miracula.

14 ¶ Psyllis populi fuerunt in Africa Nasamonibus conter/
mini, quorum terra quum austri flatu exaruisset, collecto
exercitu sumptisq; armis in austrum ipsum, perinde ac ho
stem profecti sunt. Contra vero ventus magno spiritu oc
currens, eos oēs arenarū cumulis adobruit. Quod priusq;
accidisset, ferunt eos eadem vi & potentia in veneficijs
præditos fuisse, qua & Marso. De Psyllis Plynius libro se
ptimo sic ait. Horum corpori ingenitum fuit virus exitia
le serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

15 ¶ Crates Pergamenus apud Plynium testis est Obloge/
nes populos esse in hellesponto, serpentum ictus cōtactu
leuare solitos, & manu iposita venena extrahere corpo/
ribus. Populi sunt in Triballis & Illyrijs, qui visu effasci/
nant & interimunt, quos diutius intuētur iratis præcipue
oculis. Huius generis & potētiæ sunt fœminæ in Scythia
quæ vocantur Vitiæ.

16 ¶ Canidia Neapolitana fuit vnguētaria, fascinatrix & ve
nefica. Horatius in Epodo. An malas Canidia tractauit da
pes. Idē. Canida breuibus implicata viperis, Crines & in
comptum caput, Iubet sepulchris caprificos erutas, Iubet
cupressos funebres, Et vncta turpis oua ranæ sāguine Plu
mamq; nocturnæ strigis, Herbasq; quas Colchos atq; Ibe
ria Mittit venenorū ferax. Et ossa ab ore rapta ieiunæ ca
nis, Flammis aduri Colchicis.

17 ¶ Apud eundē Sagana, Veia, & Folia, nomina sunt venefi
carū, quæ Varū puerum prætextatum suis veneficijs incā/
tarūt. De Sagana, sic inquit At expedita Sagana per totā
domum spargēs auernales aquas, horret capillis. De Veia
Abacta nulla Veia cōscientia, Ligonibus duris humū Ex/
hauriebat, ingemēs laborib⁹. De folia Nō de fuisse mascu
le libidinis. Ariminēsē Foliā, Et ociosa credidit Neapolis.

18 ¶ De Mœri venefico Virgi. in Buccolicis sic ait. Has her/
bas, atq; hæc ponto mihi lecta venena Ipsa dedit Mœris
nascuntur plurima Ponto. His ego sæpe lupum fieri & se
cōdere syluis Mœrim, sæpe imis animas excire sepulchris
Atq; satas alio vidi traducere messes.

19 ¶ Thracia fuit nympha saga & fascinatrix. quę ppter pe/
ritiam herbarum & veneficiorū habita est loco num.nis
apud Thraces, quorum etiam regioni dedit nomen.

20 ¶ Neuri populi fuerūt in Scythia incātatores maximi, vt
qui ex hominibus in lupos se verterēt. Autor Herodot⁹.

21 ¶ Choatræ populi (quos Plynius circa Mœotim locat)
fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Valerius Flac/
cus libro sexto Argō. Centoras, & diros magico terrore
Choatras. Apud eudem Choastes nomē est venefici, vbi
ait Maximus hos inter Stygia venit arte Choastes.

22 ¶ Harcalo veneficus fuit, qui inocuos leones impune at/
trectabat manibus. Syllius libro primo Harcalo non pauī
dus fœtas mulcere leenas. Apud eundem. Atyr nomē est
incātatoris, qui serpētes solo tactu sopibat, de quo sic ait
Nec non serpentes diro exarmare veneno Doctus Atyr,
tactuq; graues sopire Chelydros, ac dubiam admoto so/
bolem explorare Ceraste.

23 ¶ Parisatis mater Cyri famulam habuit Gygē nomine,
qua vtebatur ad veneficia.
¶ Porro venefici apud Persas hac pœna legibus punie/
bantur. Ampla erat petra, in qua capita eorum impositą
alia petra feriebāt, quod ad faciem & caput infregissent.
Quo mortis genere Gyge interijt. Autor Plutarchus in
Artaxerxe. Veneficarum autem vis est, vt suis cātibus ho/
mines in porcos commutent, fruges excantent, scabiem
& velut pestem quandā armentis eorum (quos oderunt)
immittant, herbas cogant aresc̄ere, mētes illaqueent, ocu
los fascinent, membra illigēt, manus & pedes sic perstrin/
gant, vt suum satis officium nequeant facere durescere fa
ciāt limum cæram liquescere, quosdam tabescere sensim
emorientes, vmbras sepulchris eruere, accersere cacodæ/
mones, deducere lunam cœlo, & alia relatu mira, & cre/
ditu difficillima facere. Cuiusmodi sunt ea quę Tibullus
memorat libro dicens.

Hanc ego de cœlo ducentem sydera vidi,
Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter,

Hæc cantu finditq; solum, manesq; sepulchris
Elicit, & tepido deuorat ossa rogo.
Iam ciet infernas magico stridore cateruas,
Et iubet aspersas lacte referre pedem.
Quum libet, hæc tristi depellit nubila cœlo,
Quum libet, æstiuo prouocat orbe niues,
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas.
Solas ferro hecates perdomuisse canes, Idem.
Cantus vicinis fruges traducit ab agris.
Cantus & iratæ detinet anguis iter.
Cantus & e cœlo deducere nubila tentat.
Et faceret, si non ara repulsa sonent.

¶ Magi & alij Venefici.

1	Cetieus	Empedocles		Amphion	
2	Dardanus	Democritus	6	Simon Samaræus	
3	Zoroastes	Apllonices			
	Hermippus	Captidenes	7	Gobrias	
	Agonax	Hostanes		Craca	
4	Apuscorus.	Druydæ		Thor	
	Zaratus	Britanni		Othinus	
	Marmaridius	5 Tyridates	8	Cynops	
	Zarmocenidas	Nero	9	Arnuphis	
	Hippocus	Apollonius	10	Salomon	
	Hosthanes	Apuleius		Eleazarus	
	Pythagoras	Cobares			

1 CEtie⁹ magus fuit, cui⁹ augurio Bocrebista rex Getarum Romanos vicit.

2 ¶ Dardanus fuit sceleratissim⁹ quispiã magus, a cuius nomine artes magicæ vocant Dardaniæ. Columella. At si nulla valet medicina repellere morbũ, Dardaniæ veniũt artes Hinc etiã Dardanarij dicuntur propolæ, qui omnia præemunt, vt carius postea vendant. Latine reuenditores. Hic Dardanus libros de magia scripsit, quos in sepulchro fertur constituisse. Eos Democritus editis cõmẽtarijs illustrauit, disciplinãq; ex illis reconditam accepit.

3 ¶ Conuenit inter autores Magicã artem in Perside a Zoroastre inuentam, qui etiam cẽtum milia versuum de ea scripsit, quæ Hermippus commentarijs explanauit. Præceptorem in ea vanitate habuit Zoroastres Agonacem, qui aliquot annorum milibus floruit ante bellum Troianum autore Plynio. Nam si vera est Cosmographorum suppu

tatio, Troia capta est, annis. 4010. post mũdi creationem.

4 ¶ Plynius inter primi seculi magos recenset Apuscorũ & Zaratum Mœdos, Babylonium Marmaridiũ Hippocum Arabem, & Assyrium Zarmocenidam, quoꝝ tamen nulla extant monumenta. De Magia etiam cõmentatus est Hosthanes Xerxem regem Persarũ bellum inferẽtem Græciæ comitatus. Cuius artis semina adeo diffudit, vt quacũq; commearet, inficeret & iterficeret plurimos. Pythagoras Empedocles & Democritus ad eam perdiscẽdã exilium patriæ sibi ꝓposuerunt, quam reuersi prædicauere, & velut mysteriũ aliquod in arcanis habuere. De ea et scripserũt Appollonices & Captidenes, quorũ opera Democritus suis commẽtarijs locupletauit circa bellum Peloponesiacum. Plynius ait aliam fuisse Magicę artis factionem quam exercuerit Moses, sed multis annis post Zoroastem. Fuit & Hostanes secundus Alexandri magni comitatu exornatus qui huic arti autoritatem & incremẽtum addidit possessione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt Druydæ eorundem philosophi.

5 ¶ Plinij temporibus Britanni tantis ceremonijs eam celebrabãt, vt dedisse Persis videri possent, quibus tamen ei⁹ artis commentum refertur acceptum. Nunc apud christianos iam definit, ea vanitas.

6 ¶ Tyridatem regem Armeniæ magum fuisse indicãt verba Plynij, qui ait Neronem ab eo cœnis magicis initiatũ adeo vt maior citharæ aut cãtus libido non ei fuerit, quã eius artis Ferunt & Apollonium Tyanæum arte magica insignem fuisse, teste Lactantio, adeo vt cum Domitian⁹ eum puniri vellet, repẽte in iudicio non cõparuerit. Medaurensis quoq; Apuleius non aliam ob causam fingitur commutatus in asinum, quã ob earum vanitatum peritiã

Cobares natione Mœdus magicæ artis professione cele/
ber habitus est, quo tempore Alexãder bellum mouebat
in Bactrianos. Autor Curtius Aegyptii crediderunt Am/
phiona Thebanum magicæ a tis peritum fuisse, ac ppte/
rea factam esse fabulam de arboribus, auritisq; scopulis
eius cantui obtemperantibus.

7 ¶ Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonũ suf
fultus, egregie adeo Romanos lusit, & fascinauit, vt ple/
risq; fecerit se numen meruerit q; inter duos pontes simu/
lachrum, hoc titulo Simoni deo sancto.

¶ Gobrias fuit magus, a quo Socrates multa didicit de
pœnis animarum & beatitudine. I dẽ dicebat mortalium
animas in occultiorẽ locum sub terrã demigrare, in quo
Iunonis esset regi. Craca mulier, Thor & Othinus nomi/
na sunt magorũ apud Saxonẽ. Quorum illa (vt ait) appo
sitas dapes in aliarũ rerũ formã cõmutabat hi ludificatis
fdiotarum mentibus, diuinitatis fastigium sibi arrogabãt.

8 ¶ Cinops magus fuit, qui Ioãni resistens, fingebat se susci
tare mortuos, & dæmonibus colloqui in Pathmo insula,
quæ est vna ex Sporadibus Mirandula in hymnis. Et Cy/
nopem magiæ confisum dispulit altæ Mentis Ioannes.

9 ¶ Arnuphis ægypti⁹ philosophus, arte magica & dæmo
num præstigiis in aera se sublimabat. Idem tempore M.
Antonij principis, quum Romanorum exercitus aquarũ
sitiret penuria, imbrem cum fulgure & tonitru æstiuo tẽ/
pore fertur suscitasse.

10 ¶ Iosephus lib. 8. antiquitatũ scribit Salamoni adeo con/
cessum fuisse, vt artem contra dæmones ediscceret ad ho/
minũ salutẽ curationes itẽ instituerer, quibus ægritudies
possent mitigari. Quam edoctus artẽ Eleazarus, spectãte
Vespasiano, eos curabat, qui a Dæmonib⁹ vexabant. Por/
ro vim artis magicæ Ouidius exprimit his verbis. Carmi
ne læsa Ceres sterilem vanescit in herbam, Deficiunt læsi
carmine fontis aquæ. Illicibus glandes, cantataq; vitibus
vua Decidit. & nullo poma mouente fluunt. Quanto au/
tem in precio fuerit primis sæculis, vide apud Plynium li

bro. 30. Nat. Hist. Cap. primo.

¶ Astrologi.

1	Anaximãder	12	Palamedes	19	Berosus
	Apollonius		Protagoras	20	Sosigenes
2	Eudoxus	13	Ptolomæus	21	Melon
3	Iul. Higinus	14	Sulpitius Gal/	22	Metheon
4	Comon		lus		Tarnutius
5	Archytas	15	Thales	23	Zoroastes
6	Babylonii		Theon	24	Polyenus
7	Hipparchus	16	Atlas	25	Necepsus
8	Manilius	17	Cleostratus	26	Aratus
9	Manethus		Pythagoras	27	Sulla
10	Meson	18	Endymion	28	Pontanus
11	Nigidius		Anaxagoras	29	Biliottus
	Oenopides		Pherecydes		

1 ANaximander Milesius Thaletis discipulus sphẽrã
pstruxit, horologiũ & gnomonẽ inuenit. Cõuer
siones solis notauit & egnoctia. Apollonius Tya
næus scripsit libros de astrologica diuinatione quatuor.

2 ¶ Eudoxus Gnydi⁹ nobilis fuit astrologus Platonis equa
lis. Scripsit poeticæ de astrologia. Curuas lineas prim⁹ re/
perit. Habuit etiam cum astrologia, Geometriam quoq;
& medicinam.

3 ¶ Iulius Hyginus familiaris Quintiliani scripsit de mun/
di & sphæræ narratione Præterea de signis cœlestibus li/
bros quatuor Item cõmẽtarios in Virgiliũ, qui nõ extãt,
& librum nomine Gromaticon, de modo obsidẽdarum
vrbium & castrorũ. Conon Mathematicus ægyptius na/
tione libros de astrologia septem reliquit. De hoc Virgi.
in Bucco. In medio duo signa Conon, & quis fuit alter,
Descripsit radio totũ qui gentibus orbem. Hic quũ vellet
inire gratiam Ptolomæi regis, dixit crinem reginæ Bere/
nices in cœlo collocatum.

4 ¶ Architas Tarẽtinus Mechanica primus exposuit & in
Geometria cubum inuenit. Ab eo descendit horus etiam
in astrologia clarus. Deutroq; & Conone Propertius lib.

quarto. Me creat Archytæ soboles Babyloni⁹ horus, Horus & a proauo ducta Conone domus.

5 ℂ Babylonii primi omnium astrologiã dicuntur inuenisse, omnemq; curam in contẽplatione syderũ collocasse, Lucretius libro quinto. vt Babylonica Caldeum doctrina refutans Astrologorũ artem. Ab his Græci pollum gnomonem & duodecim horas diei didicerunt.

6 ℂ Nipparchus Nicæus scripsit de stellis fixis de lunæ motu contra Platonem. Instrumenta Mathematicis inuenit. De hoc Plynius lib. 2. Cap. 12. &. 26. loquitur.

7 ℂ C. Manilius Antiochenus primus. poetarum latinorũ astrologiam versibus aggressus est quod opus. nũcupauit Augusto, Hipparchum, Eudoxum & Aratum secutus.

8 ℂ Manethus ęgyptius scripsit Phisiologiam & astrorum effectus versibus.

9 ℂ Meson astrologus Athenienſibus in expeditionẽ Siciliæ nauigaturis tempestatem prædixit futuram. Atq; etiã insanum se finxit. ne cum eis traheretur inuitus.

10 ℂ P. Nigidius figulus secta fuit Pithagoræus astrologiæ & medicine peritissimus De quo Luca. li. 1. At figulus cui cura deos secretaq; mundi Nosse fuit, quem non stellarũ Aegyptia Memphis Aequaret visu numerisq; mouentibus astra.

11 ℂ Oenopides Chius Astrologus. dedicauit in Olympia æreum libellum, in quo magnum annum prædicabat.

12 ℂ Palamedes Naupli & Climenes filius, quũ esset astrologiæ peritus, annum mensesq; ad cursum solis apud Grę cos accommodauit Primusq; visam multorũ metu in castris eclypsim, dixit rem esse naturalem & minime timendam. Protagoras Diogene teste. fuit astrologus, in quem Euphorion scripsit Epicedium.

13 ℂ Ptolemeus ægyptius (qui floruit Antonini tẽporibus) in astrologiæ scientia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cœli rationem omnem explicuit, inuẽtaq; ab Hipparcho instrumẽta, clarius illustrauit. Edidit compositionem illam, quã Almagestum vocãt. Scripsit & de his, quæ

his, quæ ad practicam astrorum prognosticam spectãt & alia permulta.

14 ℂ Sulpicius Gallus in exercitu Pauli æmylij contra Perseum, depræhensam noctu Eclypsim Lunæ mirantib⁹ militibus enarrauit.

15 ℂ Thales milesius astrologiæ secreta penetrauit omniũ primus. Primus Solis Eclypsim prædixit, & de vrsa minore differuit. Theon philosophus Alexandrinus scripsit de astrologia & Commentarios in Ptolemæum. Item parvum Astrolabium.

16 ℂ Ideo poete fingunt Atlantẽ cœlum humeris sustinuisse, quod syderali scientia clarissimus extiterit. Sunt enim qui sphæræ inuentum eidem referant acceptum.

17 ℂ Cœli signa primus dicit aperuisse Cleostrat⁹ Aut. Ply. ℂ Sydus veneris quod nascentem solem præuenit, & in ortu Lucifer, in occasu refulgens nuncupatur vesper, primus Pythagoras enarrauit, eiusq; dotuit naturam.

18 ℂ Lunæ rationem & naturam primus deprehendit Endymion. Hinc poete fabulati sunt eum a Luna fuisse adamatum. Anaxagoras scientia cœlestium literarum pdixit q; bus diebus saxum casurũ esset e sole, Anno secũdo Olympiadis. 78. Quod & factũ est ad Egos flumẽ Thraciç. Eius quoq; artis peritia pherecides syrius hausta e puteo aqua futurum ibidem terre motum prædixit.

19 ℂ Beroso ob syderalium rerum peritiam, diuinaq; præ dictiones statuam in aurata lingua posuerunt Athenienses in publico gymnasio.

20 ℂ Sosigenes fuit astrologus, quem Cæsar dictator annos vicio pontificum per intercallandi licentiam turbatos ad solis cursum rediges adiutorem sibi adhibuit. Autor Plynius lib. 18. Cap. 25.

21 ℂ Melon nomen astrologi apud Plutarchum in Nicia q quum esset militiæ. videretq; pessime suæ parti futurum, insaniam mentitus est. atq; etiam domum incẽdio dedit, vt missionem & militiæ vacationem impetraret.

22 ℂ Apud eundem in Alcibiade Metheon ponitur astrolo

gus, qui Athenienſibus in Syracuſanos expeditionē agi/
tantibus, quum ex aſtrologiæ diſciplina præuideret futu/
ram belli calamitatem, combuſta domo, ſuaq; fortuna pa
lā in concione deplorata ſic populū cōmouit, vt pter con
ſuetudinē filiū ſuū receperit ab omni militia exēptū. Tar/
nutius vir fuit tū philoſophię tū mathematice iprimis stu
dioſus, q quū in aſtrologia putaret excellere huic iposuit
Varro, vt Romuli pceptionē in diē & horā deduceret, in/
ſpectiſq; eius vitę inſtitutis ac rebus geſtis ex illis cōſequē
tiam colligeret, veluti geometricarum propoſitionū re/
ſolutiones præcipiunt Autor Plutarchus in Romulo.

23 ¶Suidas apud Budæū ponit Zoroaſtrē in numero aſtro/
nomorum, aitq; floruiſſe Nini regis Aſſyriæ tempore.

24 ¶Cicero lib. 4. Quæſtionum Acad. ait Polyenū quendā
magnum fuiſſe Mathematicū, qui Epicuro poſtea adhæ/
ſerit, totamq; Geometriam falſam crediderit.

25 ¶Necepſus rex fuit Aegyptiorum in aſtrorū cognitione
peritiſſimus de quo Auſoni⁹ ſcribit. Quiq; magos docuit
Myſteria vana Necepſi Iulius firmicus. Necepſus inquit,
imperator iuſtiſſimus ægypti, & aſtrologus valde bonus,
per ipſos decanos omnia vicia, valetudineſq; collegit.

26 ¶Aratus poeta floruit antigono regnante, ſcripſitq; Phe
nomenona latio iure a Ciceroē & Ceſare Germanico do
nata, Item multa alia opera, vt docebimus in poetis.

27 ¶Sulla fuit Mathematicus, qui caligule conſulēti de ge/
nitura ſua, certiſſimā necem appropinquare affirmauit.

28 ¶Noſtro ſæculo magna literariæ Reip. vtilitate emerſit
Iouianus Pontanus poeta (parcant mihi, qui ſolā miran/
tur & ſuſpiciūt antiquitatem) cum hominibus ſuperioris
ſæculi citra ſcrupulum conferendus, qui de ſtellis li. 5. Me
teororū vnum ſcripſit, erudite non minus quam docte ꝙ/
uis tamen argumentū ipſum egre & labore maximo cul/
tum ſermonis & verborum phaleras admittat.

29 ¶Marullus ait Biliottum fuiſſe aſtrologum, extinctū bo
letis. Hæc eius verba. Dum cauet aſtrologus perituris ſy/
dera amicis, Dum ſibi boletos non cauet, ipſe perit.

Geometræ.

1	Archimedes	Marinus	7 Steſicorus
	Archytas	5 Pappus	Mamertinus
	Dicearchus	Pauſanias	Timoſthenes
2	Dionyſius	Polemon	Dionyſiodorus
3	Eudoxus	6 Ptolemæus	Alij
4	Eupompus	Scylax	

1 ARchimedes Syracuſanus Geometriā adeo exer/
cuit, vt ductus aliquādo ad balnea, dū vngendus
in labro thermulario cōſtitueretur, per corporis
vnguēta figuras & liniamenta digito inſcriberet. Archy/
tas Tarētinus, etiam Geometriæ operam dedit, in qua di
ſcipulum habuit Platonem Prim⁹ Mechanica expoſuit,
cubumq; reperit teſte Diogene. Dicearchus ſiculus ariſto
clis auditor geometra fuit ætate ſua clariſſimus, q ſcripſit
de Rep. Lacedæmoniorum. Hic regum cura mōtes per/
menſus eſt, ex quibus altiſſimū prodidit Pelion. 1150. paſ
ſuum ratione perpēdiculi nullam eſſe eam portionē vni/
uerſæ rotunditatis colligens. Teſtis Plynius.

2 ¶Dionyſius afer ex Bizāte ciuitate. ſcripſit geographiā
verſibus hexāmetris, quos Priſcianus latinos fecit.

3 ¶Eudoxus Gnydius primus geometriæ rationes diffici
leſq; demōſtrationes per ſenſum & inſtrumentorum exē
pla edidit vna cum Archyta præceptore. Quapropter am
bo conuicia a Platone paſſi ſunt, quod geometriæ digni/
tatem ſuſtuliſſent a cogitatione & rebus incorporeis, ad
ea quæ ſenſibus perciperentur declinantes.

4 ¶Eupompus Macedo Zeupis coętane⁹ Arithmeticæ &
geometriæ fuit peritiſſimus, ſine quibus negabat artē poſ
ſe perfici. Marinus Tyri⁹ geographia ſcripſit, ex qua Pto/
lemeus ſuam detorſit.

5 ¶Pappus plis Alex. ſcripſit de ſitu orbis de fluuiis Afri/
cæ & commentarios in Ptolemeum. Pauſanias Cæſarien
ſis ſcripſit vniuerſæ Græciæ geographiā cum eius hiſto/
riis. Polemon helladicus ſcripſit de origine ciuitatum, &
Lacedæmoniæ Geographiam, & de curſu Solis lib. 3.

6 ¶Ptolemæus Aegyptius præter libros de syderali scientia editos, scripsit etiã de geographia. Scylax Cariãdeus (Carianda ciuitas est Cariæ) scripsit circuitum mẽsuramq; maris extra columnas Herculis.

7 ¶Stesichorus poeta fratrem habuit Mamertinũ geometram. Timosthenes prefectus classis Ptolemæi Philadelphi geograchus fuit nobilis. Scripsit de portubus libros decẽ. Dionysiodorus fuit quispiam geometrica scientia nobilis. in cuius mortui sepulchro affines reperisse dicunt epistolam eius nomine ad superos scriptã peruenisse eum a sepulchro ad infimam terram, esse quæ eo stadiorũ. 42. milia. Autor Plynius in fine secundi. Leguntur etiam aliorũ nomina, qui in hac arte præstiterunt, vt Euclides, Hippias Elæus. Theodorus Cyrenæus, Leodamas Thasius, Eratosthenes, Plato, Proclus, Theon, Nicephorus, Isacius, Cen in Nili auctu ac dimensione. Sita est in phantasia, non opinabili, sed certa ex apparentibus speciebus notitia.

¶Citharœdi, Tibicines, Cantores & Musici.

8 Iopas
Creteus
9 Iapys
10 Philamon
11 Dorceus
12 Linus
13 Arion
14 Orpheus
15 Thamyras
16 Amphion
17 Hermogenes
18 Echion
Glaphyrus
Choraules
19 Hydimeles
20 Amœbeas
21 Anaxenor
Antigenides
22 Aristonus
23 Hippachion
Rufinus
24 Cheris
25 Clinias
26 Coroebus
Eunomius
Ariston
27 Hippomachus
28 Lasus
Marsyas
29 Mymnernus
30 Nicostratus
Laudocus
31 Canus
Conus
32 Eucerus
Batalus
33 Agathon
34 Carneus
35 Stratonicus
Propis
Bos
36 Chrysogonus
37 Olympius
Philistus
38 Phyrnis
Scylax
Simon
39 Tellen
Timotheus
40 Xenophilus
41 Moscus
42 Aristoxenus
Demodochus
43 Hismenias
Dionisiodorus
Nichomachus
44 Aspendius
Conna
45 Terpander
46 Terpnus
47 Octauius hereꝰnus
48 Achilles
Chiron
49 Alexander
50 Apollo
Mercurius
51 Pan

1 IOpas nomẽ est citharœdi apud Virgilium lib. primo Aene. scribentem. Citara crinitus Iopas Personat aurata, docuit quæ maximus Atlas. Idem libro nono facit Cretea quendam Philomusum & Lyricum, vbi ait, Et Clycium Aeoliden & amicum Cretea musis Cretea musarum comitem, cui carmina semper, Et citharæ cordi, numerosq; intendere neruis, Semper equos, atq; arma virũ, pugnasq; canebat.

2 ¶Apud eundẽ Iapys nomẽ est auguris & Citharœdi lib. 12. vbi ait. Iãq; aderat Phœbo ante alios dilectꝰ Iapis Iasides, acri quõdã cui captꝰ amore ipse suas artes, sua mũera lætus Apollo Auguriũ citharãq; dabat, celeresq; sagittas.

3 ¶Philamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Oui. lib. 11. Nascitur e Phœbo (nãq; est enixa gemellos) Carmine vocali clarus citharaq; Philamon.

4 Dorceus cantu citharæ apud Thraces secundam post Orpheum meruit palmã. Val. Flac. lib. 3. Argon protinus insignem cithara, cantuq; fluenti Dorcea, qui dulci festis assistere mensis. Pectine Bistoniæ magnũ post ausus alumnũ.

5 ¶Linus Apollinis & Vraniæ filius Lyricæ musæ fuit peritissimꝰ, in qua magni nominis discipulos habuit, Orpheã Tamiram & Herculem De hoc Propertius lib. 2. Tũc ego sim Inachio notior arte Lino. Hũc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, dum eum rustitius canentem acerbe nimis corripuisset.

6 ¶Arion Methymnæus citharœdus & poeta Lyricus dis

Lesbon patriam peteret, videretq; insidias & cõsurationẽ
parari sibi a socijs (quibuscũ nauigabat) ꝓpter opes, quas
ferebat secum, rapta cithara non nihil prius modulans in
mare se cõiecit. Cuius cantu illectus Delphin dorso exce
ptum portauit ad litus, & exemit a periculo, In cuius rei
monumentũ erecta est illi statuta cum Græco epigrãma
te, quod Volaterranus latinũ fecit hoc modo. Cernis ama
torem. qui vexit Ariona delphin, A Siculo subiẽs ponde
ra grata mari. Politianus in Nutricia. Iam Methimnæum
vatem Delphine reuectum. Idẽ in Rust. Quos glomerãt
imbres, aut pressus Arione Delphin, Aut pleas. Ouid. lib.
2. Fastorum, de eo abunde meminit his verbis.

Quod mare non nouit, quæ nescit Ariona tellus?
Carmine currentes ille tenebat aquas.
Sæpe sequens agnam lupus est a voce retentus,
Sæpe auidum fugiens restitit agna lupum.
Sæpe canes. leporesq; vna iacuere sub vmbra,
Et stetit in saxo proxima cerua Leæ.
Et sine lite loquax cum Paladis a lite cornix
Sedit, & accipitri iuncta columba fuit.
Cynthia sæpe tuis fertur vocalis Arion
Tanquam fraternis obstupuisse modis.
Nomen Arionium siculas impleuerat vrbes,
Atq; ita quæsitas forte ferebat opes.
Forsitan infelix ventos vndasq; timebas,
At tibi naue tua tutius equor erat.
Namq; gubernator districto constitit ense,
Cæteraq; armata conscia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiam rege nauita puppim,
Non sunt hæc digitis arma tenenda tuis.
Ille metu pauidus mortem non deprecor inquit,
Sed liceat sumpta pauca referre Lyra. Subiungit itẽ:
Protinus in medias ornatus desilit vndas,
Spargitur impulsa cærula puppis aqua.
Inde (fide maius) tergo Delphina recuruo
Se memorant oneri supposuisse nouo.

Ille sedet citharamq; tenet, preciumq; vehendi
Cantat. & equoreas carmine mulce aquas. De hoc etiã lo
quunt Gellius li. 6. Capi. 19. & Herodotꝰ in Clio. Ab ario
ne Lyra vocat Arionia. Idẽ Oui. li. 3. de arte. Quãuis mu
tꝰ erat voci fauisse putat piscis Arioniæ fabula nota Lyrę.

¶ Orpheum Apollinis & Calliopes filium poete faciunt
principẽ Musæ Lyricæ, adeo vt fabulentur delinitas eius
cãtu arbores suis se locis exeruisse sensificatas cautes egis
se choros, fluuios cursum cohibuisse, exarmatas feras po
suisse feritatem, & alia id genus incredẽda. Quod ideo fi
ctum est, quoniam agrestes & beluino prope ritu degen
tes homines ad meliorem vitę cultũ redegisset, Vnde Ho
ratius in arte. Syluestres homines sacer interpresq; deorũ
Cædibus & fœdo victu deterruit Orpheus, Dictꝰ ob hoc
lenire tygres, rabidosq; leones. Fingitur etiam ab inferis
cantu suo exoraſſe Eurydicen vxorem, ea lege vt sequen
tẽ a tergo non prospiceret, priusquam ad superas auras
ambo rediissent. Cui legi quũ amor nimius stare nõ per
misisset vatem, Eurydicen demum euanuisse ferunt. Virg.
libro. 6. Aen. Si potuit manes accersere cõiugis Orpheus
Threicia fretus cithara, fidibusq; canoris. De eodẽ Ouid.
lib. 3. de arte. Tu licet & Thamyram superes, atq; orphea
cantu, Non erit ignotæ gratia magna Lyræ, Idem libro
vndecimo de eodẽ mortuo. Te mœstę volucres Orpheu,
te turba ferarum, Te rigidi silices, tua carmina sæpe secu
tæ Fleuerunt syluæ, positis & frondibus arbos Tonsa co
mas luxit, Lachrymis quoq; flumia dicũt Increuisse suis,
obscuraq; carbasa puellæ Nayades & Dryades passosq;
habuere capillos. Propertius lib. 3. Orpheu te tenuisse fe
ras, & flumina dicunt Flumina Threicia detinuisse lyra.
De eodem Claudianus in præfactione lib. 2. de Raptu.

Et resides leni modulatus pectine neruos,
Pollice festiuo nobile ducit ebur.
Vix auditus erat, venti sternuntur & vndæ,
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope sitientes carmina montes,

Excussit gelidas pronior Ossa niues,
Ardua nudato descendit populus Hæmo,
Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cirrhæasq; dei quamuis despexerit artes,
Orphæis laurus vocibus apta venit.
Securum blandi leporem fouere Molossi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tygride Damæ,
Massyllam serui non timuere iubam Ab Orpheo lyra vocatur Hæmonia. Threicia, Orphæa Bistonia, & Bistonis, quod Thrax fuerit natione. Ouidius libro. 4. Trist. Hæmonia curus attenuasse Lyra. Idem in Epist. Threiciã digitis increpuisse Lyram. Mãtuanus in Parth. Mariana, Orpheamq; Lyram & flammis lucẽtibus aram. Claudianus. Syluaq; Bistoniam sæpe secuta Lyram. Pontanus libro secundo. Amorum. Vos mihi persephonem cantu placate, moueri Namq; potest, mouit Bistonis ante Lyra.

8 ¶Thamyras citharœdus fuit Tracius Lini discipulus quẽ poete a Musis fabulantur excęcatum, quod eas ad certamen cantus irritasset. Politianus in Nutricia. Iam Thamyram cantu doctas ante ire sorores Fretũ mox cithrarę dãnatũ & luminis orbũ. Idẽ in Epigrã. Cederet huic Thamyras docti certamine cãt°, Cederet aurata Calliopæa Lyra.

9 ¶Amphionem poete fabulãtur Lyræ adeo peritum fuisse, vt sequentibus cantum scopulis Thebarum muros cõdiderit. Horatius in arte. Dictus & Amphion Thebanę cõditor vrbis Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda Ducere quo vellet. Propertius li. 3. Saxa Cytheronis Thebas agitata per artem spõte sua in muri membra coisse ferunt. Martianus Capella. Nã Orpheus, Amphiõ, Arionq; doctissimi, aurata omnes testudine consonantes flexanimũ pariter reddidere concentũ. Sene. Natus Amphiõ Ioue Struxit canoro saxa modulatu trahẽs. Idę in The. Poteris has Amphionis Quassare moles, nulla quas struxit man°Stridẽte tardũ machina ducẽs on°. Sed cõuocat°vocis & citharæ sono Perse ipse turres venit in sũmas lapis.

10 ¶Hermogenes fuit citharœdus, q Iulio Cęsari suauitate cãt° admodũ placuit. Apud Martia. nomẽ est furis mappa rũ. Apud Hora. lib. 1. Ser. nomẽ cantoris, vbi ait. vt q̃is tacet Hermogenes cãtor, tamẽ atq; Optim° est modulator.

11 ¶Echion & Glaphyrus nomina sunt citharœdorũ apud Iuuenalem Satyr. 6. vbi ait Accipis vxorem, de qua citharœdus Echiõ, Aut Glaphyr° fiat pater. Ambrosiusq; Choraules. Hic Choraules proprium est nomen viri fistulicinis. De Glaphyro. Martialis libro. 4. Plaudere nèc cano, plaudere nec Glaphyro.

12 ¶Hydimeles nomẽ est etiã Citharœdi apud Iuuenalem Saty. 6. scribentẽ. Quo tenet Hydimeles operã dedit hũc tenet, hoc se Solatur, gratoq; indulget basia plectro.

13 ¶Amœbeas citarœdus fuit castissimus, qui vxorem nunquam attigit.

14 ¶Anaxenori citharœdo M. Antonius tributa quatuor ciuitatũ legenda cõcessit, propter eius artis peritiam. Antigenides Thebanus fuit musicus & tibicen Philoxeni discipulus, qui calceamẽtis Milesiis & lasciuioribus primus vsus est. Huius meminit Plynius Idẽ (vt est apud Cicerone in Bruto) discipulo frigẽti ad populum, dixit. Mihi cane, & Musis. De eo vide non nihil apud Gellium.

15 ¶Aristonus citharœdus fuit qui quum sexies Pythia vicisset, vt Lysandri amicitiam demereret, pollicitus est se seruum eius palam proclamaturum, si denuo vinceret.

16 ¶Hipparchion & Rufinus præcipui fuerũt apud Græcos citharœdi, qui quum solẽnibus ludis inter se certaturi essent, cõtigit. vt theatri tumultu & strepitu commotus & attonitus Hipparchion obticuerit. Vnde natum, puerbiũ. mutus Hipparchion. de his qui repente silent, a quibus tamen grande aliquid expectatur.

17 ¶Cheris nomen fuit citharœdi de quo nihil reperi pręter nudum nomen.

18 ¶Clinias philosophus fuit secta Pythagoræus, q si quando ad iram cõcitaretur, motus animi sumpta protinus cithara leuabat quod & Achillem fecisse prædicant.

19 ¶Corœbus filius atys regis Lydorum in cithara quintã chordam inuenit. Eunomius citharœdus Locrẽsis statuã meruit, quæ insidentem citharæ cicadam habebat. Nam quum in certamine (quod cũ aristone regio musico de cãtu susceperat) corda vna fracta defecisset, cicada superuolans vocem fertur suppleuisse.

20 ¶Hippomachus fuit tibicem, qui quum videret a plebe laudari discipulum, quem tamẽ in arte peccare cognoscebat. baculo tactum desistere iussit, dicens maximum erroris argumentum esse, quod ab ignara turba laudaretur.

21 ¶Lasus herminæus (qui floruit principante Dario) primus de musica scripsit, & dithyrãborum certamẽ primus protulit. Marsyas tibicen Phryx natione tibijs a Minerua inuentis ausus est Apollinẽ ad certamẽ prouocare, a quo victus & excoriatus est. De quo Ouid. lib. 6. Meta. Quem Tritioniaca Latous arundine victum Affecit pœna, quid me mihi detrahis inquit? Ah piget, ah non est (clamabat) tibia tanti, Clamanti cutis est summos direpta per artus.

22 ¶Mymnernus Colophonius poeta fuit Elegiographus & tibicem clarissimus.

23 ¶Nicostratus & Laudocus citharœdi fuerunt qui quum in certamen venissent. Nicostratus dixit Laodocum esse in magna arte paruum, se vero in parua magnum.

24 Olympius mysius tibicem citharæ legem dedit, modosq; pulsandi reperit & docuit.

¶Philistus Milesius musicæ primum operam dedit, eaq; clarissimus tibicen. Ad oratoriam demum cõuersus auditor fuit Isocratis.

25 ¶Phyrnis Mitylenæ* discipulus aristoclidis, primũ apud Athenienses pulsauit citharam & vicit Panathenea.

¶Scylax Cariandæus mathematicus, claruit etiam arte musica.

¶Simon Magnesius in signis musicus neglecto superiorum musicorum more Simodiam introduxit, sicut & Lysis Lysiodiam.

26 ¶Tellen fuit tibicen, qui suauitate cantus sequenti pue-

rio locũ fecit. Cane ea quæ sunt Tellenis, q optima fuissent. Timotheus Milesius musicus decima & vndecimã Lyræ chordã addidit, & antiquã musicã in meliorẽ modũ mutauit. Eius sono excitatũ ferũt Alexãdrũ, & ad res bellicas alacrius eubratũ. Huius Timothei meminit Cic. lib. 2. de legibus. itẽ Fabius, Propter quod (inquit) Timothe⁹ clarus in arte tibiarũ, duplices abijs (quos alius istituisset) solebat exigere mercedes, quam si rudes traderentur.

27 ¶Xenophilus musicus fuit patria Chalcidẽsis, qui anno 107. vixit citra vllum corporis incõmodum, quæ magna est homini felicitas. Autor Plynius.

28 ¶Moschus citharœdus fuit imperitus, qui citra respirationem diu & in longum producebat vocem, neq; tamẽ sonabat aliquid, quod ad stomachum auditorum faceret. Hinc adagium natum. Moschus canens Bœoticũ. in multiloquos & intempestiuos locutores Bœoticum genus erat cantionis.

¶Aristocenus genere Italus. patria Tarẽtinus cognominatus est musicus propter peritiã eius artis. Autor Plutarchus in Aristotele Demodochus fuit citharœdus, quẽ Homerus inducit canentẽ, in cõuiuio Alcinoi regis Phęacũ, vbi Alcinous ipse Demodocũ vocat diuinum cantorem.

¶Hismenias tibicẽ fuit peritissimus, Antigenis discipulus, qui teste Boetio, multis ægritudine laborantibus oẽs animi molestias absterſit. Solitus erat gemmis vti fulgentibus & præciosis, vt ea ostentatione artes musicæ pluris æstimarentur. Antisthenes quum audisset Hismeniã optimum haberi tibicinem At inquit, est homo nequam Nõ enim (si probus foret) tibicen esset. Quo dicto musicos arguebat vt vnguentarios & ministros voluptatum. Idẽ fecisse fertur Philippus, qui quum accepisset filium suauius alicubi cecinisse, tacite eum obiurgauit. Non te pudet inquit, quod tam bene canere scias? Hismeniæ equalis fuit Dionysiodorus & æmulus. Ply. teste.

¶Nicomachus fuit ẽt music⁹, quẽ idẽ Ply. scribit multas gẽmas habuisse, sed nulla peritia electas, sed sorte quadã.

Universidad de Deusto Biblioteca

33 ¶ Aspēdius fuit citharistes, qui oia sibi intus cēciniſſe dr-
¶ Conna fuit citharœdus seu lyrista, extremæ sortis, qui deuorato patrimonio factus est pauperrimus & homo nihili. Hinc adagium natum. Conne calculus, In hominem nullius momenti, cuiusq; opinio nihil æstimatur.

32 ¶ Babys frater fuit Marsiæ, quem quū Apollo excoriato Marsya vellet quoq; perdere, suppliciū deprecata est Minerua dicens, Babym abiectionem esse & infelicius canere, quam vt dignus esset supplicio. Quibus verbis pacat⁹ Apollo Babym cōtempsit, suaq; insciti grauiter satis punitum credidit. Hinc adagium Peius Babys tibia canit.

33 ¶ Ialemus Calliopes fuit filius musicus quidem, sed infelix, & in cantu multum frigidus. Hinc Ialemi cantilenam pro despicabili & abiecta posuerunt. Pronomus tibicen fuit, qui barba vtebatur promissa. & vestitu nimis accurato, adeo vt molliciei suspectus haberetur. Plutarchus ait Menedemum fuisse musicum & discipulū Aristotelis.

34 ¶ Lamia mulier fuit ætate Demetrij formosa, quæ tibijs optime ferrur cecinisse, & canēdi suauitate magnā apud homines promeruisse gratiam. Qua arte sic Demetrium inescauit, vt ille nihil haberet charius, & quod maiore beniuolentia prosequeretur. Autor Plutarchus.

35 ¶ Epicles fuit citharista magno quōdam in precio apud Athenienses, quē Themistocles orauit, vt apud se artē exerceret. Volebat enim domū suam a multis frequentari. Pylades fuit citharœdus, qui quosdā Timothei versus audiēte Philopemene cātauit ad citharā. Quorū sequens citat a Plutarcho hoc duce libertas Græcas ornauerat vrbes.

36 ¶ Philomelus nomē est citharœdi apud Martialem lib. 3. Plus habuit Didymus, plus philomelus habet.

37 ¶ Diodorus citharistes fuit tempore Vespasiani. cuius arte princeps delectatus, multis eum donis cumulauit. Mattia. Tarpeias Diodorus ad coronas Romam quū peteret pharo relicta. Fuit & Tarpeius citharœdus Vespasiani tēpore. Autor Tranquillus.

38 ¶ Canus fuit choraules, & tibicē qui multas pecunias ac

cepit a Galba, quum eū in cœna delectasset. Martialis lib. 10. Et concupiscat esse Canus ascaules. Tranquillus. Cano autem coraulæ mire placenti denarios quinq; donasse platos manu sua peculiaribus loculis suis Conus fuit alter fidicē quo ꝓceptore hac in re vsus est Socrates qui apud Platonē de eo sic meminit. Vnū tñ vereor, ne his dedecori sim, quemadmodū Cono Metrobij filio citharistæ qui me etiā in fidibus docet Pueri igit̄ condiscipuli me quoti die rident & Conū ipsum senum magistrum nuncupant.

39 ¶ Eucerus fuit tibicen, natione Alexādrinus, & est apud Cor. Tacitum. Batalus fuit Ephæsius tibicē, qui calceamētis fœmineis primus omniū in scœna vsus est, fractisq; cātibus tibiarum artem emolliuit. Hinc Batalos vocam⁹ mulierosos, & parum viros homines.

40 ¶ Agaton fuit tibicen. cantilenarum suauitate commendabilis, sed mollicei nota famosus. Ab eo Agathonia cantio dicitur oratio blanda magis quam fructuosa.

41 ¶ Carneus fuit citharistes, qui Terpandrū vicisse legitur.

42 ¶ Stratonicus fuit citharœdus, qui habuit in ludo nouē musarum imagunculas, & Apollinis vnam, Discipulos duos. Propterea interroganti cuidam, quot haberet discipulos, Cū diis inquit, duodecim. Idem ridere solebat & cauillis nonnunquam afficere duos alios sua ætate citharistas. Propin. Rhodium, & quendam, qui Bos vocabat, quod imperiti essent, & rudes in arte.

43 ¶ Chrysogonus fuit modulator, qui tanta arte remigum manus dirigebat, vt quum remorum pulsum Grysogoni cantibus accōmodarent. delectabilem & iucundam redderent harmoniam.

44 ¶ Terpander Lesbius acersitus a Lacedemonijs, qui sedi-
tionibus inter se tumultuabātur, suauitate cantus eorum animos adeo deliniuit, vt redirent in amicitiam, & a sedi-
tione desisterent. Vnde Lesbii cātores primas semper meruerunt Spartanorum iudicio.

45 ¶ Tepnus fuit citharœdus. cuius cātu oblectatū Neronē scribit Tranquillus his verbis. Statim vt imperiū adeptus

Universidad de Deusto
Biblioteca

est Terpnum citharœdum vigentẽ tunc præter alios ac/
cersit, diebusq; continuis post cœnã canenti in multã no/
ctem assidens paulatim & ipse meditari exercitariq; cœpit
nec eorum quicquã omittere, quæ generis eius artifices,
vel conseruandæ vocis causa, vel augendæ factitarent.

46 ¶Macrobius scribit Octauium Herenum fuisse quẽpiã
prima adolescentia tibicinem, qui arti suæ diffisus merca/
turam postea instituerit.

47 ¶Fortissimus Græcorũ Achilles musicis cantibus oble/
ctabat adeo vt a Chirone Thessalo armoniam, lyricã vo/
luerit edoceri qua emergẽtes animi curas discutere & pri
stinæ serenitati restituere se sibi posset. Sciebat.n.nihil es/
se vtilius mortalibũ vitæ, quã remediũ habere ab abigẽdas
ægritudines mẽtis, medullarũ & oĩs lęticię populatrices.
De Chirone & Achille, Horatius, in Epodis Nobilis vt ce
cinit grandi cẽtaurus alumno. Vide caput de preceptori/
bus virorum illustriũ De Chirone. Sido. Apollinaris. Hos
inter Chiron ad plectra sonantia saltans. Flectit inepta sui
mẽbra facetus equi. Semifer audiri meruit meruitq; place
re, Quamuis hinnitum dum canit, ille daret.

48 ¶Achillem imitatus Alexander Macedo citharæ dedit
operam, vt haberet vnde serias illas de monarchia & prin
cipatu meditationes quandoq; reprimere, aut exercitio
maiore fatigatum corpus subleuaret.

49 ¶Tonius nomen fistulicinis pagani apud mantuanũ scri/
bentem in Bucc. Et cum multifori Tonius cui tibia buxo.
Tandẽ post epulas & pocula multicolorem Ventriculum
sumpsit, buccasq; inflare rubentes Incipiens oculos aperit
ciliȝq; leuatis Multotiesq; altis flatu a pulmonibꝰ hausto
vtrem implet, cubito vocẽ dat tibia presso. Nũc huc, nunc
illuc digito saliẽte vocauit Pinguibus a mẽsis iuuenes ad
compita cantu Saltidico, dulciq; diem certamine clausit.

50 ¶Apollinem & Mercurium musicæ & citharæ inuento/
res faciunt poete. Vnde Ouid. Me fide conspicuus Troiæ
munitor amauit. Val. Flac. Musarũ chorus & citharæ pul/
sator Apollo Plynius. Item Apollinẽ citharœdum, serpẽ/

temq; eius confici sagittis. Statius lib. ii. Syl. Ipsi quos pe/
nes est honor canẽdi. Vocalis citharæ repertor Arcas Oui
dius lib. v. Fast. At tu materno donasti nomine mensem,
Inuentor curuę furibus apte fidis.

51 ¶Pana deum fistulæ repertorem faciunt. Virgil. Pan pri/
mus calamos cæra coniungere plures instituit. Eandẽ ob
causam Sidonius. Panas vocat cicuticines, vbi ait, Alta Ci
cuticines liquerunt mænala Panes. Posteq; chelyn placuit
fistula rauca Ioui.

¶Sambucam instrumentũ musicum reperit Ibicus Rhe
ginus, De tribus citharœdis omnium præstantissimis me
minit Pacificus his verbis.

Orpheus Eurydicen citharа reuocauit ob Orco.
Eq; suis mouit saxa nemusq; iugis.
Pisce fuit pellagus per longum vectus Arion,

Hac etiam Amphiõ mœnia struxit ope. Porro harmo/
niæ rationẽ primus extullit in lucẽ Aristoxenus repertis
etiã instrumẽtis, deinde Ptolemæus, Nicephorus, & Gre
goras, Cõmentatores in ea fuerunt Pappus, Theon, Aly/
pius, Gaudẽtius Isacius, Apuleius. Boerius Lyrã triũ chor
darũ inuenit Mercurius ægyptius. Quintã chordam Co/
rœbus Atys filius, Sextã hyagnis Phrix septimam Terpã
der. Lyram primus in Græciã attulit Cadmus Agenoris
filius. Lyra plectro & digitis percutiebatur. Parũ antiqui/
tus differebat a cithara. Hoc instrumẽtum factũ in formã
testudinis, vtrãq; nunc exigit manum. Epigoneũ instrumẽ
tum erat musicum, ab Epigono inuentore dictum, hoc si
ne plectro pulsabat chordis. 40. Tosinõ chordis. 35. Mo/
nochordũ fuit Arabum, penthecordũ Scytarũ, Psithryos
Lybicorum, Psalterium exercebatur in hymnis, Barbitõ
tetrachordum Anachreontis inuentũ in Lyricẽ. Psalterio
canẽs vocatur Psaltes, & Psalmicem a Sidonio. Olim Ma
gada vocabat a Magado inuentore. Magades apud Ana
creontẽ cithara est. 30. chordarum Sãbuca soni erat acu/
tissimi, a Sãbuco inuẽtore nominata. Ea vtebãtur Parthi
& Troglodytæ. Tripus præbebat vsum trium citharatũ,

vt tres citharœdi concordes videretur pulsare. Habebat enim triplicem harmoniam Cymbala & Crotali agitabãtur manib⁹. Fuit olim multiplex tibia, Trenetica, qua vtebantur ad luctus Thebani eam ex ceruinis ossibus factitabant, Scythe ex ossibus aquilarũ & vulturũ, Aegyptij ex calamis, Anthippus in tibiis reperit harmoniam Doricã & Lydiam. Nicopheles Athenam tibiam sacrã Mineruæ. Odontimus erat quatuor foraminũ. Parœniæ erãt tibiæ quibus vtebantur in conuiuiis, vt sp̃odiace aptę erãt hymnis, Choryce dithyrambis, hiperteliæ virorum choris, Pathretæ threnis. Naulium erat musicũ instrumẽtum, Organo simile. Monaulon erat cõuiuiorum, Caulas posuit Philemõ. Volaterranus eas putat, quas hodie Cornumusas vocant. Phenix fiebat instar Coni galeæ Fistula cõpingebatur ex cannis, lino, & cæra, Cornibus, tubis, lituis, & buccinis vtebantur in bello. Nũc etiam tympano Lacedæmonii instrumẽtis musicis suorum animos ad bellum eui brabãt. Pandura apud Lampridium, nomen est instrumẽti musici, quod qui pulsat, vocatur Panduros, Tibicines, fistulicines, cicuticines, Psalmicines, citharœdi, citharistæ, Lyristæ, Coraulæ, Tympanistæ dicũtur qui musicis instrumentis vtuntur. Iulius Pollux multa instrumẽta ad hanc artẽ facientia enumerat. Inter ea quæ pulsantur inquit, sũt Lyra, Cithara, Barbiton, Psalterium, Phœnix, Spadix, Lyrophœnicium. Clepsiambus Pariambus, Iambice, Scinda psus, Epigoneũ. Hypospadius. Cælius ait Nullam alio nomine psalterium dici, Fuit & Crembalum organum. De generibus tibiarum vide Gælium lib. 5. lect. antiq. Capitibus. 23 et. 25. et. 26.

¶ Tubicines.

Misenus	Stentor	Aglais
Triton	Olympius	Agyrtes

MIsenum Aeolidem Vir. ait fuisse tubicinẽ Hectoris, mortuo demũ Hectore, adhæsisse Aeneæ comitem, & tandẽ a Tritone deo submersum, quod ad certamẽ tubæ deos marinos irritaret. Verba Virgi. sunt hæc.

hæc. Atq; illi Misenum in littore sicco Vt venere, vident indigna morte peremptum, Misenũ Aeolidem, quo non præstantior alter Aere ciere viros, martẽq; accendere cantu. Hectoris hic magni fuerat comes, Hectora circũ Et lituo pugnas insignis obibat & hasta. Item subiungit. Sed tũ forte caua dum personat æquora cõcha. Aemulus exceptum Tritõ (si credere dignum est) Inter saxa virũ spumosa immerserat vnda. Idem lib. iii. Aen. Dat signum spectula Misenus ab alta Aere cauo. Propertius lib. 3. Qua iacet & Troiæ tubicen misenus arena. Tritõ fertur esse deus & tubicen marin⁹. Autor Aetnæ. Nã veluti sonitu diu Tritone canoro. Ouid. li. ij. Meta. Cæruleos habet vnda deos Tritona canorum. Stẽtor fuit tibicẽ in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictam tribuit vocem. Iuue. Satyr. xiij. Tu miser exclamas, vt tentoria vincere possis. Homerus apud Erasmũ. Stẽtoris in specie validi, cui ferrea vox qui Quinquaginta alios æquas clamore sonoq; Olympi⁹ Phrygius tubicen fuit etate Mydę regis. Aglais Megaclis filia tubicino vitam fouit Agyrtes nomen est tubicinis apud Statium in Achil. libro. iiii. scribentem Tecum lituo bonus adsit Agyrtes, Occultansq; tubam tacitos apporter in vsus.

¶ Inuentores diuersarum rerum.

PAn inuenit fistulã. Minerua oliuã. Virg. lib. 1. Georgi. adsis o Tegeæ faueus, oleæq; Minerua Inuentrix, Syllius lib. 3. Qua virgo (vt fama est) bellatrix edita lympha Inuento primã Lybien perfudit oliuo. Tritolemus, vel vt alij malũt, Osyris aratrũ, Virg. lib. 1. Geor. Vnciq; puer monstrator aratri. Sidonius. Nõ cum Triptolemo verandam Eleusim, Qui primas populis dedere aristas. Ceres cultũ terrę & fruges. Virg. li. 1. Geor. Prima Ceres ferro mortales vertere terrã instituit, quũ iã glandes, atq; arbuta sacræ Deficerent syluę & victũ Dodona negaret. Oui. li. v. Meta. Prima Ceres vnco glebã dimouit aratro. Prima dedit fruges, alimẽtaq; mitia terris, Prima dedit leges. Cereris sunt oia mun⁹. Item Et frugũ genitris i-

menſos ſiſte labores. Idem li. 3. Eleg. Prima Ceres docuit turgeſcere ſemen in agris. Falce colorata ſubſecuitq; comas. Prima iugis tauros ſupponere colla coegit. Et veterem curuo dẽte reuellit humum. Lucretius libro quinto Namq; Ceres fertur fruges liberq; liquoris Vitigeni laticẽ mortalibus inſtituiſſe Erichonius rex Athenienſis Vulcani & Mineruæ filius currus & quadrigas. Virgilius libr. 3. Georgi. Primus Erichonius currus, & quatuor auſus iungere equos. rapidiſq; rotis inſiſtere victor Peletronij Theſſaliæ populi frena. Idem Virgilius Frena. Peletronij lapythæ, gyroſq; dedere Impoſiti dorſo atq; equitem docuere ſub armis Inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos. Belge Eſſeda vehicula. Virgil. libro tertio Aene. Belgica vel molli melius feret eſſeda collo Ariſteus rex Arcadiæ pum & mellis vſum. Virg. libro. 4. Geor. Tempus & Arcadii memoranda inuẽta magiſtri pandere, quoq; modo cæſis iam ſæpe iuuẽcis Inſincærus apes tulerit cruor. Ouidius inuentũ mellis Baccho tribuit lib. 3. Faſto. dicens. Liba deo fiunt, ſuccis quia dulcibus idẽ gaudet, & a baccho mella reperta ferũt. Idem. Liber & inuenti prẽmia mellis habet Achates ignem ſilice excutere. Virg. lib. 1. Aene. Ac primum ſilis ſcintillã excudit. Achates. ſecundũ alios Pyrodes Cilicis filius Aegyptii ſiſtrũ. Virg. lib. 8. de Cleopatra Regina in mediis patrio vocat agmina ſiſtro. Sidonio. Quum patrio Cleopatra feros circundata ſiſtro. Martia. lib. 12. Linigeri fugiunt calui, ſiſtratq; turba. Ouid. libr. 3. Eleg. Quid nunc ſacra iuuant, quid nunc Aegyptia ꝓſunt Siſtra? Apollo medicinã. Vnde apud Ouid. lib. 1. Meta. ſic loquitur. Inuentum medicina meum eſt, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis. Idẽ lib. 1. de Remedio Carminis & medicæ phœbe reptor opis. Aegyptij linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera coluitur celeberrima turba. Secundum alios Arachne. Talus puer ſerram. Ouid. lib. 8. Ferroq; incidit acuto Perpetuos dentes & ſerræ repperit vſum. Primus Iaſon & Typhys, nauim. ſecũdum eccleſiaſticos Noe. Ouidius libro primo

Metã. Primæq; ratis molitor Iaſon. Tibulus hoc inuentũ Tyriis aſcribit dicens Prima ratẽ ventis credere docta Tyros. Mercurius lyram. Statius in ſyluis. vocalis cithare repertor Arcas. Græci trochum. Horatius libro tertio Carminum. Venariq; timet, ludere doctior ſeu Greco iuberis trocho, ſeu malis vetita legibus alea. Archilochus iambicum carmen. Horatius in Arte. Archilocum proprio rabies armauit iambo. Bacchus vinum. Ouidius libro. xv. Victa racemifero lyncas dedit india Baccho, Zoroaſtres artem magicã. Stroza pater. Nec zoroaſtreas artes, magici ve requiram Carminis auxilium. Purpuram Hercules Politianus in Ruſt. Aut bis in herculea Mileſia vellera cõchaverſantur. Alcman poeta carmen amatorium. Anaximander mileſius horologium & ſpheram. Bizes Naxius tegulas. Sp. Carbilius grammaticus G. literam. Claudius Centinianus. R. literam. Daphinis paſtor carmen Buccolicũ. Palamedes Nauplius ordinem literarũ. Corax & Cteſias. ſiculi artem & præcepta Rhetoricæ. Ibicus Rheginus ſambucam. Perrilius taurum Aeneum, qui propterea dicitur Perrillæus, Ouid. Ipſe Perrillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus & bouis ore queri. Piſeus & Tyrrheus æneam tubam. Phemonoe carmen hexametrum. Politianus. Et delphica longos Phemonoe commenta pedes. Simonides Ceus artem memoriæ. Amphion rationem muſicam. Ariſteus lactis coagulum. Atreus Solis eclypſim. Aeſculapius dentiũ euulſionem. Aegillus quadrigam in græcia. Amphitrio ſomniorum interpretationes. Anagallis puella ludum pilæ. Palamedes aleã. Tages artem aruſpicinã. Capaneus ſcalas. Cadmus lapidicinas, auri & metallorũ conflaturam. Cyclopes ferrariam fabricam. Cecrops coniugium apud athenienſes. Dædalus fabricam lignariam, aſciam, & perpẽdiculum. Empedocles artem oratoriã. Epimetheus ſtatuã ex luto. Etholus iaculum. Gorgoris mellis vſum apud hiſpanos. Anaximenes vmbrarum rationem. Cadmus ſolutam orationẽ. Belus ſcietiam ſyderalem. Ethruſci prætextas veſtes. Idæi Phry-

ges acu vestes facere. Aurum Attalus intexere. Alexãdrini colores picturæ intexere. Galli scutulis diuidere. Fuluius Hirpinus viuaria inuenit. L. Sergius Orata Ostrearum. Licinius murena reliquorum piscium. C. Hirrius murenarũ. Deliaci gallinas saginare. M. Lelius auiaria. Cn. Matius nemora tonsilia. Argeus agrorum stercorationem. Numa deorum cultũ apud Romanos. Mercurius Moly herbã. Hercules heracleon herbã. Mercurius Parthenion. Achilles Achilleon. Melampus Melãpodion. Teucer teucrion. Gentius rex gentianam. Lysimachus Lysimachiam. Iuba rex Euphorbiam. Scithæ Scitice. Thraces Ischemonem. Vetones Betonicam. Seruilius Democrates Hiberidẽ. Hirundines Chelidoniam. Canes canariam. Cirnæ Elaphoboscon. Sardonia peucedanũ herbas. Anchus martius Salinas. Seruius rex æs signare. Gallias Athenienſis miniũ. Asinius pollio bibliothecam apud Ro. Glycera coronas. Dibutades plasticen. Græci subdialia. Annus Aegyptius vsum clibanorum, in quibus panes coquerentur. Apollodorus pictor vmbrarum imitationem. Staphilius vinum aqua diluere. Secũdum Plynium Aristeus. Glaucus ferruminationem. Atracius artem magicã in Thracia. Attalus tapetes, qui propterea dicũtur Attalici. Dipelus sculpturam marmoris. Dithyrambus Thebanus versus dithyrãbicos. Endymion cursum lunæ. Iphytus Olympiadem. Melissus rex Cretensis deorum sacrificia. Paralus longam nauem. Pilũnus Iouis filius & Dauni pater. pinsendi frumẽti vsũ Prometheus ignem in ferula seruare. Thon apud Aegyptios medicinam. Thimele mulier saltationem scænicã Martialis Qua Thymelem spectas. deriſoremq; latinum, Illa frõte precor carmina nostra legas. Aegyptij vel Cleãtes picturam. Rhodii Celocem nauem. Cinyras tehuas Aegyptii ciuitatem regiam. Hostilius rex latum clauum genus vestimenti. Crassus coronas argenteas. Danaus pureos. Bacchus diadema. Nicias artem fullonicã. Closter fusos. Hanno Carthaginensis leonum mansuefactionem. Chiron artem herbariam. Salaminij hypagiũ.

Hortensius pauos occidere. Lydi lanas inficere. Dædalus malum nauis. Thrason muros vrbium. Typhis admiracula nauium. Nero aquæ decoctionem. Persæ vnguenta. Rhadamantus leges. Zeno Eleates & Alexamenes dialogos. Sp. Coruinus diuortium. Prometheus boues occidere. Boetius artem sutrinam. Thales horologium apud Milesios. Bacchus triumphos. Cyclopes turres. Phryges vehiculum quadrirotum. Icarus vela. Lygurgus munus humandi. Oppidum Cecrops. Rhadamantus Assyrias literas. Anubis & Mennon. Aegyptias. Phœnices Græcas. Carmenta Euandri mater latinas. Copæ populi remum. Plateę populi latitudinem remi. Phœlon numerum & mensuras. Vulcanus fabricam. Minerua artes. Melon comicus personam. Damon Athenienſis remissam harmoniam. Clonas elegiographus tibicinicas regulas & concentus. Terpander citharædicas. Polymnestus Colophonius carmina heroica. secundum alios Phœmonoe, vt aliis placet Delphici in honorem Apollinis post interfectum Pythonẽ. Sabellicus. Heroica carmina Phœbo Delphica post cæsum cecinit Pythona iuuẽtus. Olympius Phryx legem tibialem. Hyagnis tibiam lugubrem. Cecrops simulacra. Pelasgus tugurial. Licaõ. Licea. Rhœcus & Theodorus Samij artem æris fundendi & conflandi statuas. Theuth numeros, supputationem, geometriam, talorum & alearum lusum. Artaxerxes longimanus legem venationis. Chalybes, ferrum. Combe Puella Asopi filia armaturam Aeneæ. Anacharsis folles, anchoram bidentem, figuli rotam. Pyxodorus vsum marmoris. Asclepiades medicus lectos pensiles. Architas crepitaculum. Ctesibius hydraulicas machinas. Pollux palestram, ad quod allusit Statius libro secundo Syl. siue catenatis curuatus membra palestris staret, Amyclæa conceptum matre putares. Chus filius Cham idolatriam. Ninus bellum. Vulcanus fulmen. Pontanus. Tum deus ignipotens inuento fulmine primũ Ipse suum. miratur opus Lydi ludum tesserarum. Darius tributa. Amazones secu-

rim, quæ propterea Amazonia & Penthesileę dicitur, & Thermodontia, quod Amazones ad Thermodontem fluuium habitauerint. Horatius libro quarto Car. Amazonia securi dextras obarmet. Ouidius libro tertio de ponto. Nec tibi Amazonia est prome sumenda securis. Mátuan° in Alphonso. Penthesileea non inferiora securi Cottalus siculus libare pocula. Lycaon bellorum inducias. Prætus & Acritus clypeos, Autore Plynio Loricã. Mydias Messenius. Gladium, galeam, hastam lacedæmonii. Ocreas & cristas Cares. Arcum & sagitam Scythes Iouis. Iaculum cum amento Aetolus Martis filii. Lanceas Aetoli. Hastas velitares & pilum Tyrrhenus. Piseus venabula. Scorpionem Creres. Catapultam Syri. Balistam & fundam Phœnices. Testudines Artemõ Clazomenius. Arietem Epæus reperior machinæ Troianæ. Turres ambulatorias Diades miles Alexandri. Equestrẽ pugnam centauri. Bigas Phryges. Ordinem exercitus, signi dationem & vigilias Palamedes in bello Troiano. Fœdera Theseus. Sarmenes primus de equatu scripsit. Corses primus barbã sibi rasit Alexandri sæculo. Alexander Citherius primus psalteriũ implicuit chordis. Aeginitæ primi nummum cuderunt. Maris Thessalus primus equũ ascendit. Gregorius põt. Max. primus se seruum seruorũ dei appellauit. Paulus heremita solitudinem heremiticã inuenit. Calistus pont. Ieiunia quatuor tẽporum. Simon Græcus speculam. Sidon mensuras & pondera, regnante apud Solymos Hieroboã. De literarum inuentoribus reperti sunt sequentes versus ad modum vetusti, quos Cinitius ait se legisse in bibliotheca Septimana. Moyses primus hebraicas exarauit literas, Mente Phœnices sagaci condiderunt Atticas. Quas latini scriptitamus, edidit Nicostrata, Abraam Syras & idem reperit Chaldaicas, Isis arte non minore protulit Aegyptias, Gulfila prompsit Getarum quas videmus vltimas. Aegyptii geometriam inuenerunt. Dierum natalium obseruationem Chaldæi. Scapham lybici. Sunt & disciplinę quędam quarum inuentum musis tribuitur. Clio fertur historias inuenisse, Melpomene tragœdias, Thalia comœdias, Euterpe tibias, Terpsicore psalterium, Erato geometriam, Calliope literas, Vrania astrologiam, Polyhymnia rethoricam. De aliis rerum inuentoribus vide Plynium.

Musę. ix.

De deis.

DEi superni sunt. Dæmogorgon repertus in visceribus terræ. Saturnus inuẽtor falcis, cuius sæculo ætatem auream floruisse dicunt. Iupiter Saturni filius, quẽ poete cœlo preesse pulso parente fingũt, ibiq; fulminare. Apollo qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Thessaliæ pauit armẽta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex est eius potestas. Vocatur sol in cœlis, liber pater in terris, Apollo in inferis, Musis præest, armatur arcu sagittis & clypeo. Perpetua iuuentus eidem tribuitur. Deus est poetarum, vatum & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana. Bacchus Iouis filius & semeles bisgenitus, & fulminata matre natus ex femore Iouis, dictus propterea semorigena. Vinum reperit, vniuersum orbem peragrauit, debellatis indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & sacerdotes. quæ dicuntur Bacchæ, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur vt Apollo. Mercurius deorum nuncius, deus furum, galero & caduceo ornatus, indutus talaria, deus facundiæ, Argi centoculi interfector. Mars deus belli & armorũ, apud Thraces natus, frater Bellonæ, cuius ministri fingunt Impetus, discordia, ira, furor. Hercules monstruorum domitor, armatus claua, exuuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius, odiosus Iunoni, cuius mandato portenta subegit, combustus in Oetha propter indutum palliũ Nessi cruore tinctum. Vulcanus deus ignis, fulminũ fabricator, Maritus Veneris. Deę supernæ. Cybelle vxor Saturni vecta leonũ iugo, deũ mater. Venus nata maris spuma, dea amorũ, vxor vulcani, mr cupidinis & gratiarũ facibus armata

ta cesto incincta. Themis quã Deucalion & Pyrra consuluerunt super humani generis reparatione. Iuno Saturni filia, deũ regina, maxima cœlicolũ, conjux & soror Iouis dea diuitiarum, quæ nubentibus præest parietibus. Ceres dea frugum, saturni & Opis filia, legũ latrix apud siculos vnde & legifera vocatur a Marone. Minerua nata ex Iouis cerebro, dea sapientiæ disciplinarũ & armorũ. Diana Iouis & latone filia dea virginitatis, quę in cœlo Luna, in terris Diana, in inferis vocatur Proserpina. Vnde a triplici potestate vocatur triformis. De hac Catullus ait. Montiũ domina vt fores, syluarumq; virentium, saltuũq; recondi torũ Amniumq; sonantiũ, Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis, tu potẽs triuia & noto es dicta lumie Luna.

¶ Dei inferni Pluto, Cerberus, Charon, Mínos, Aeacus Rhadamanthus. Deæ infernæ Proserpina, Megera, Chimera Thisiphone, Cloto, Lachesis, atropos. Dei marini Ocean⁹ Neptunus, Palemõ. Pollux, Castor, Nereus, Protheus. Phorbas, melicerta, Glaucus. Deæ marinæ amphitrite, Thetys, Doris & Nereides. Dii nemorum Fauni, Panes, Satyri, syluani.

¶ Pan fingitur deus pastorum. Virgil. in Buccoli. Pan curat oues, ouiumq; magistros. Tethym deam esse maris indicat illud Virgiliani libro primo Geor. Teq; sibi generum Tethys emat omnibus vndis. De Glauco Panopæa nympha & Melicerta deis marinis, Idem Virgi. libro primo Georg. Votaq; seruati soluẽt in littore naute, Et Glauco & Panopææ, atq; Inoo Melicertæ. Propertius libr. 2. de Glauco. Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos, Esses Ionij facta puella maris. Alcinous rex phæacum fingitur deus hortorum, quod hortos & pomaria diligentissime curauerit. Statius. Quid bifera alcinoi laudẽ pomaria. Virg. li. 2. geor. pomaq; & alcinoi syluę. De Protheo deo maris Virg. li. 4. Geor. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus protheus, Aliter vocatur Vertunn⁹. Propertius libr. 4. Quid mirare meas tot in vno corpore formas, accipe Vertuni signa paterna dei. Syluanus deus

est pecoris & aruorum. Virg. libr. 8. Syluano fama est vetere sacrasse pelasgos Aruorũ pecoriq; deo. Pomona dea hortorum & pomorũ. Ouid. libro. 14. Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla latinas Inter Hamadryades coluit sollertius hortos, Nec fuit arborei studiosior altera fœt⁹. Vnde tener nomẽ. non syluas illa, nec amnes, Rus amat & ramos felicia poma ferentes. Augurellus, Hinc calathos replet fruticis Pomana beati Fœtibus. Plynius libro. 23. Nõ cessit his Pomona, partesq; medicas pãdentib⁹ quoq; dedit, Sidonius. Hic grauidos Pomana sinus pro tẽpore portat. Aristeus deus mellis. Vnde Ouidius libro primo Fast. Flebat Aristeus quod apes cum stirpe necatas viderat Icepros destituisse fauos. Flora dea florũ. Oui. li. 5. Fast. Hunc meus impleuit genero so flore maritus, Atq; ait arbitriũ tu dea floris eris. Carna dicebat dea cardinis. Oui. li. 6. Fas. Prima dies tibi carna datur, dea cardinis hæc est, Numine clausa aperit, claudit aperta suo. Hãc deam veteres vitalibus humanis præesse opinabant, perebantq; ab ea, vt ijcinora, corda & alia quæ sunt intrinsecus viscera salua cõseruarent. Huic tẽplum dicauit Brutus. Hypona dea erat equorum, quã stabularij colebant, eius simulachrũ locabat in stabulis iuuena. Saty. 8. Iurat Solã hyponã & facies olida ad psepia pictas. Apuleius lib. 2. Meta. Respicio pilæ medio, quę stabuli trabes sustinebat, in ipso Vero meditullio Hyponæ deę simulachrũ residẽs ędicle. Osyris marit⁹ fuit Isidis & rex Aegypti, quẽ a Typhone fratre iterfectũ Aegyptij in forma bouis coluerunt, & frequenter immersum aquis, quæ fuerunt cũ luctu, vocauerũtq; Apim, quę dictio eorũ lingua significat bouẽ. Tibul. li. 1. Te canit, atq; suũ pubes mirat Osyrim, Barbara Mãphitẽ plaudere docta bouẽ. Primus aratra manu solerti fecit Osyris. Et terrã ferro sollicitauit humũ Prim⁹ in expertæ cõmisit semina terræ Pomaq; nõ notis legit ab arboribus. Sidoni⁹. Hic cererem Siculã Pharius comitatur Osyris Fr. Mirãdula in hymnis. Aegyptus lacerũ mœrẽs plãgebat Osyrim. Isis vxor Osyris & anubis fuerũt Aegyptiorum numina

quorum hunc canina ſpecie reuerebantur. Idē Mirandu/
la Et latratorē tēplo ſacrarat Anubim, Iſidis & Phariæ nu
men crocodilon, & Ibin. Atq; etiā Phariū inſtituit male/
ſana ſerapim. Lucanus lib. 8. Nos in tēpla tuā Romana ac
cepimus Iſim, ſemideoſq; canes & ſiſtra iubētia luctus, Et
quē tu plangens hoiem teſtaris Oſyrim. De Iſi Properti⁹
li. 2. Io verſa caput primos mugiuerat ānos, Nūc dea, quę
Nili flumina vacca bibit. Caſtor & pollux iter numina ma
ris ponunt. Plynius lib. 2. Et ob id Polluci & Caſtori in nu
men aſſignāt, eoſq; in mari deos inuocant. Catullus. Iam
prece Pollucis, iā Caſtoris implorata, Tale fuit nobis Mal
lius auxiliū. Angerona dea a Romanis culta eſt, quū tota
ciuitas angina laboraret. Sacra eius dicebātur Angerona/
lia. ſimulacrum fingebatur digito labris admoto Plynius
li. 2. Nāq; diua Angerona cui ſacrificat ad diē. 13. Calēdas
Ianuarij, ore obligato obſignatoq; ſimulachrū habet. Syl
uani ruſticorum ſunt numina, vt etiā Fauni & Panes. Ply.
lib. 12. Quin & ſyluanos Faunoſq; & deorū genera ſyluis
ac ſua numina tanq; cœlo attributa credimus. Politian⁹ in
Ruſt. Et nymphę & Fauni & capripedes Satyrici. Panq; ru
bens, & fróte cupreſſi fera Syluanus. Veteres Seiā deā a ſe
rēdo & Segeſtam a ſegetibus appellabant. Simulacra Ro
mæ habuerūt, ætate Plynij. Agonius deus dicebat, qui re
bus agendis præerat. Gallis Romā aduētātibus audita eſt
noctu vox quædā, quę eius rei magiſtratus monebat. Ex
eo tēpore. Aius deus a Romanis cœpit honorari. De hoc
meminit Cicero lib. 1. de diuinatione. Budæus li. 4 de aſſe
Nempe inquit, quod aius ille locutius arcanū nihil eſſe ſi/
nit eorum quæ maula geruntur. Anculi & anculæ putabā
tur dii & deæ ancillarum. Anaitis dea colebatur a Lydis,
eiuſq; miniſterio nobilitate præſtantes puellas dedicabāt,
quæ inibi corporis pudicitia in vulg⁹ data velut auguſtio
res factæ, mox viris nubunt. Atergatis dea colebatur a Sy/
riis Strabo. Trans Euphratē eſt Bābyce, quam Edeſſam &
Hierapolim vocāt, in qua atergatim ſyriam deam colūt.
Deuerram deam venerabātur, vt ſcopis domum poſſent

verrere. Empanda vocabatur dea quæ rebus patentibus
præerat. Bona dea colebat a Romanis mulieribus, ab eius
ſacrificiis arcebantur mares. Tibullus li. 1. Sacra bonæ ma
tribus non adeūda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia vel vxor
quę virilem aſpectū adeo refugiſſe fertur, vt nunq; proſpe
cta ſit in publico Maximo opprobrio datum eſt. P. Clo/
dio, quod eius ceremonias violaſſet adulterata Pompeia
Q. Pōpeii filia & ſylle nepte. De hac Iuuenalis. Nota bo
næ ſecreta deæ Proper. li. 4. Fœmineæ loca clauſa deę fō
teſq; pīados, Impune & nullis ſacra retecta viris. Priapus
deus & cuſtos hortoꝝ falcē habuiſſe fingitur, cuius motu
aues & furūculos terrerer. Colu. inguinibus puero prędo
ni falce minetur. Oui. li. 14. Quiq; deus fures, vel falce vel
inguine teret. Idē in Faſtis. Et tubet hortorū cuſtos. Tibul
lus lib. 1. Pomoſiſq; tuber cuſtos ponat in hortis, Terreat
vt ſæua falce priapus aues. Hymeneum Veneris filium &
deum nuptiarum fecerūt. Eius laudes Catullus in Epitha
lamio Iulię & Manlii cumulatiſſime ſcribit. Thalaſſii nu/
ſti nucibus lubet iam ſeruire Thalaſſio. Feronia fuit nemo
rum dea. Virgil. Et viridi gaudens feronia luco. Fidiū ſunt
qui Iouis filium dicant a fide. Plautus. per deū fidium cre
dis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore
maximo, adeo vt tēpla, cū ſacrificiis meruerit, Cultus eſt
a veteribus in quirinali iugo Nonis Iuniis. Ouid⁹ in Faſt.
Quærebam nonas ſancto fidio ne referrem. Lauernā ap/
pellarunt deam furum a qua & Lauerniones dicti ſunt fu
res. Horatius lib. 1. Epiſt. Pulchra lauerna Da mihi fallere,
da ſanctum iuſtumq; videri. Limētinus deus præerat limi/
nibus. Meditrina dea erat medicamētoꝝ, a medēdo, Eius
ſacra vocant Meditrinalia. Mellonia putabatur dea mel/
lis. Mena credebatur præeſſe menſtruis mulierū. Murcea
dea quę reddebat homines murcidos & deſidioſos. Mya
grus erat de⁹ muſcarū. Aliter vocabat Myodes & Achor,
vt docet Plutarchus. Portunus de⁹, qui portubus præerat
Aliter vocatur Palemon & Melicerta. Robigo dea &

Robigus deus, quos Romani opinabant a segetibus rubiginem auertere. Eorũ sacra vocabantur robigalia.

¶ Salacia dea dicebat a cõcitãdo Salo. Pacuuius. Hinc seuitiam salaciæ fugimus. Vacuna dea, quæ præerat ociosis & vacãtib⁹. Huic sacrificabãt agricolæ, quũ post collectas fruges quiescebãt. Vallonia putabatur præesse vallibus.

¶ Vitulla dea, quæ iuuenili præerat læticiæ. Nam veteres vitulari dicebant, pro gaudere. Nundina erat dea Romanorum, a nono die nuncupata, qui lustricus dicit. Die Lustrico pueris imponebãtur nomina, maribus nono, fœminis octauo inquit Macrobius. Assirij deo quem summum habebant & venerabantur, Adad nomen dederunt. Quæ dictio significat vnum subiungũt eidem Atergatim deæ, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerũ potestatem tribuebant. Dii Palici colebant in Sicilia. Horũ autem genealogiam Macrobius hunc in modum scribit. Iuxta Symetum Siciliæ fluuium nympha Thalia cõpressu Iouis grauida metu Iunonis optauit, vt terra sibi dehiscceret Quod & factum est. sed vbi venit partus maturitas, recluſa terra infantes emerserunt.

¶ Hebe Iouis filia, Herculis vxor dicta est dea iuuẽtutis. Catullus. Hebe nec longa virginitate foret Bap. pius, Esse suam credet læta iuuenta deam. Eellenus deus fuit Aqleiensium tutelaris ac præses. Fro. & Thor. nomina sũt deorum in historia Saxonis grãmatici. Furina significat deã furum. Secundũ Ethruscos tamen deam sortiũ, ad dirimẽdas lites. Horchia erat dea Etruriæ vrbis, cui dicatũ est fanũ ab ea vicus Horchianus sũpsit nomẽ. Razẽna deus erat Etruscorũ qui cõiugiis præerat. Mania fuit dea & mater larium, cui pro familiariũ sospitate mactabant pueri. Verũ Iunius Brutus cõsul, hoc sacrificij genus cõmutauit. Nã capitibus alij & papaueris supplicari iussit. Eanus deus q eũ/

tibus præerat vel deus anni. Cuius imaginẽ quum Phœnices vellẽt exprimere, draconem finxerũt in orbem redactũ, caudãq; suã deuorantẽ, vt appareat mundũ in se resolui. Voluptas dea voluptatis credita est. Stercutius Fauni filius, ob artem stercorãdi deus habitus est. Achilles in Epyro olim vt deus colebatur. Autor Plutarchus. Eodẽ teste Oromasdes fuit Persarum deus. Rumiliã veteres dixerũt deam, quæ lactẽtibus adhuc infantulis præerat. Nam Ruma dicitur mãma. Vnde agni subrumi. Cõsum apellarunt deum consiliorum, cuius aram sub terra inuentã fuisse dicũt. Eius festa vocabãtur Consualia. Autor Plutarchus in Romulo. Dice erat dea & præses iudiciorum, quę lites & contentiones dirimebat. Eius ministri vocabant Dicastæ, quasi litium diremptores. Simulachrũ Apollonij Tyanei sub herculis Alexicaci nomine cõstitutum adorabatur ab Ephesiis Testis Lactantius. Arungus fuit deus, qui mala a frugibus auertebat vt Robigus. Autor Gellius. Prosa & postuerta deæ fuerunt ita appellatæ a recti peruersiq; partus potestate ac nomine. Bubona dea boum & armentorũ. Pecuniam quoq; inter deatum numina reposuerunt. Deus æris vocabat Aesculanus. Aeolus habitus est ventorum deus Vnde Iuno apud Virg. sic eum aloquitur. Aeole nãq; tibi diuum pater, atq; hominum rex, Et mulcere dedit fluctus, & tollere vento Mantuanus in Apollonia. Vẽti potẽs subito lictoris imagine sũpta Aeolus. Leucothoe dicitur dea maris, latini matutam vocãt. Ouidius, Leucothoe Graiis, matuta vocabere nostris. Proper. li. 1. Quęq; tibi excepi tum dea Leucothoe. Veteres pudicitiã cõcordiam mentẽ spem honorẽ. Clementiã fidẽ numero deorum ascripserunt. sed & templum honori dicatum est Autore Plynio. Libitina habita est dea sepulchrorum & exequiarum. quam Pompilius instituit coli. De hac Horatius libro. 3. Car. Nõ omnis moriar. magnaq; pars mei Vitabit libitinã. Pitho credita est dea eloquentiæ, hanc latini suadam nominãt. Zamolsis Pythagoræ discipulus cũ præceptore ad Aegyptios penetrauit, quorũ ritꝰ & ceremonias quũ ad Getas adduxisset, ibidẽ haberi cœpit numinis loco. Ianus (quem poete bifrontem faciũt quod vt opinor finem & principium anni videat aut quod præterita sciuerit, & præuiderit futura) templum habuit Romæ, apertũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

belli tempore, clausum vero dū pax erat. Hinc Patulcius dicebatur & Clusius Xenon apud Macrobiū testis est Ianū in Italia primum diis sacra fecisse & ritus sacrorū instituisse. Simulachrū eius fingebat, manu dextra trecentorum, & sinistra. 65. numerū cōtinens ad exprimēdam anni dimēsionē. Varijs autē nominibus eum appellabant quæ quoniam in Epithetis nostris iā posita sunt. nō repetimus. Inter deos etiam numerantur Aesculapius deus medicinę Genius naturæ Harpocrates silentij Momus reprehēsionis Cloacina cloacarum Vitunus deus credebatur vitā largiri Sentinus sensum Dii selecti dicebātur, quorū maior erat potestas. Fuerūt autē viginti numero, duodecim mares. Ianus, Iupiter, Saturnus, Genius, Mercurius, Apollo. Mars. Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber pater. Octo fœminæ Tellus, Ceres, Lucina, Iuno, Diana, Minerua, Venus, vesta. Hesiodus memoriæ prodidit triginta deorū milia in orbe terrarū habita fuisse. Tertulianus ait trecentos Ioues vel si mauis, Iupitros a M. Varrone enumeratos.

vide numinis deorū

Reperiunt alij quā plurimi dei, vt Vagitanus Pilumnus, Picunnus Cunina Leuana Edulica Potina Statilinꝰ Statanus, qui pueris præsunt, quum iam possunt stare Fabulinum & Vagitanum dixerūt, quum fandi & vagiendi principium esset Picumnū & Pilumnū posuerunt pro diis cōiugalibus Cuninam deam infantulorū existentium in cunis. Leuanam cuius ope de terra leuarētur. Edulicā & potinam deas eduliorū & potus Libētinā deam libidinū & præsidem Posuerunt etiam Adoneā Alboeonam Volunā Volunum Fessonia ad hominum vsum Pelloniā ad pellēdos hostes Agenoream strenuam stimulam, quod ad aliquid agendū excitarent Numeriam ad numeros. Habuit Febris ædē in palatio. Ad morbos posuerūt Angeronā, Pestam, Postuertam Orbonam Senriā, quæ dicēdis sentētiis præerat Carmentam ad fata Carnœnas ad cantus, In conuiuijs, mēstruis, partu funeribus deos confinxerūt Deuerram Intercidonem Domiducū Domicium, Manturnā Virginēsem Subigum Premam Partundā Populoniam,

Menā Tellumonem Rusona Neniam. Ad frumēta & segetes Tutulinā Nodinū volutinam patalenā Hostilenā, Florā Lactucinā Maturā Auerruncū Rucinā Pinēsem, propter spinas Fructesam propter fructus Rurinam, ruri tribuerunt Collinam collibus Tugatinū mōtium iugis Forulum foribus Terminū terminis Palem pastoribus Empādam paganis Arculum arculis Fornacem fornacibus, vnde facta foruacalia. Adiecerūt Tanagreā Allocutiūsan-
teuortam Larūdam Monetam Februū Larētiā, Mutinū
Alburnum Maiestā Veniliam Bonum euentū Vertunnū
deum Hetruriæ, Permissum non fuit in vrbe Roma deos
alios assumere, quę quos senatus cōsultū iussisset. vnde in
libris pontificū ita scriptū erat. Separatim nemo sit habēs
deos nouos, siue aduenas, Nisi publice ascitos priuatim
colunto. Diuos (qui cœlestes semp habiti) colonto. Con-
structa a patribus delubra habento. Tutanus & Tutilina
dei a tutādo dicti sunt. ennius deos æuiternos & æuinte-
gros vocauit, & integra eorū ætas atq; perfecta sit. Deos
quū dicimꝰ, tā de fœminino genere q̄ de masculino intel-
ligere possum. Virgi. de venere Descendo, ac ducēte deo
flāmam inter & hostes Expedior. vnde & Lunū deū pro
luna veteres dixerūt. Sed & quædā animalia atq; etiā res
aliæ apud antiquos numinū loco habitę sunt Troglodite adorant testudines autore Plynio. Aegyptii aliū & cepas pro deis colunt, & Crocodilum habent in honore maximo, cui etiam sacra faciūt, maxime Ombitæ Aegypti populi, qui sacros dies eidem constituerunt, vt Græci Olympia Ioui. Et si cōtingat liberos ab eo rapi, parētes gaudēt, existimātes se deo placere, cui escam genuerint. Serpentes etiam coluntur a phœnicibus. In Gadera Hispaniæ vrbe templa fuerunt senectuti & morti cōsecrata, Senectuti qđ eā ætatē vt rerū magistrā venerarent, Morti vt cōmuni quieti & portui miseriarū. pauptati quoq; & fortunę sacra cōstituere. Fluuii quoq; diuinis quōdā honoribꝰ culti sunt, habuerūtq; simulachra quędā hūana facię, q̄dā bubula. Apud Lacedæmonios Plutarcho teste templa timori ri

o ſanna rapitn

iſti ſanniores

sui & morti dicata sunt. Aegyptij Solem & Lunã deos fe-
cerunt. Apud eosdẽ Feles ibis, aquilia, hircus pro deis ha-
bentur. Columbæ colebantur a Syrijs. Anseres a Roma-
nis propter seruatum capitolium anseris clangore. Apud
Thessalos capital erat Ciconiam occidisse. Quis Syenẽ in-
colunt, Pharos pisces venerantur. Qui Mæotim habitãt,
Oxyringos pisces habent in honore. In Ambracia leenã
colebant, vt vindicem libertatis, quod tyrannum interfe-
cisset. Delphici lupum, quod sacrum aurum in tẽplo ex-
pilatum & defossum refodisset. Samii ouem, quod aurũ
itidem surreptũ e templo indicasset. Argiui serpentẽ. Te-
nedii prægnantẽ vaccam, cui fœtæ ministeria veluti puer
pere exhibent. Draco apud Albam in luco iuxta templũ
Iunonis argiuæ colebatur a virginibus, quẽ certis diebus
adhibant, eũq; suis manibus pascebãt. Aspides ægyptii ha
bebãt in honore ac delicijs, quas vna cũ pueris educabãt,
Mustella colebat a Thebanis. Medioxumos deos antiq
minores vocarunt. Plautus in Cistel. Ita me dii deæq; su-
peri atq; inferi & medioxumi. Idẽ deos vocat patellarios,
qui patellis & vasis sacrificio accommodis placabantur.
Ouidius. Fert missos veste pura patella cibos. Plautꝰ ipse.
Dii me omnes magni minutiq; & Patellarij. Semões eos
vocant, qui habẽt, quicquid a media regione aeris ad ter-
ram patet, Semidiei a nobis appellantur. Fulgẽtius Semo
nes appellat deos qui cœlo digni non censerẽtur, ob me-
riti paupertatem, cuiusmodi sunt Priapus, Hippo, Vertu-
nus. Fuerunt in Italia dii municipales vt Crustuminorum
Deluentinus, Narniẽsium Viridianus, Aesculanorum An
charia, Volcinienses Nortia.

¶ Filij deorum & Heroum.

Filii Dẽmogorgonis. Litigium, Pan, Clotho, Lache
sis, Atropos, Polus. Pythõ, Terra, Herebus. Filij Tet
ræ, Tartarus. Taygetes, Anthe⁹, Nox, Fama. Filij He
rebi, Amor. Labor. metus, Dolus, Morbus, Pallor, Sõnus,
Charon, Dies, Aether, Gratia, Inuidentia, Fraus, Pertina-
cia, Egestas, Miseria, Fames, Querela, Senectus, Tenebra,

Mors.

Mors. Filij Aetheris. Iupiter prim⁹, Cælius. Filij Iouis pri-
mi. Apis, Sol, Mercurius, Tritopatre⁹, Epuleus, Dionisi⁹,
Hercules, Liber pater, Epaphus, Scytha, Minerua, Diana,
Proserpina. Filii Mercurii secũdi. Cupido, Auctolius. Filii
Beli prisci, Danaus ægyptus, Agenor. Filii agenoris tertij.
Polydorus, Phœnix. Cadmus, Labdac⁹, Taygeta, Europa
Filiæ Cadmi. Semele, agaue, autonoe, Ino. Filii Oedipi,
Etheocles. Polynices, Antigona, Ismena. Filii Cælij. Vulca
nus primus, Mercurius. 3. Toxius Titanus, Iupiter secũdus
Oceanus, Ops, Tethis magna, Ven⁹ magna. Filii. Acherõ-
tis, Ascalaphus, alecto, Thesiphõe, Megera victoria, Styx
Filii Titani. Hyperion Briareus, Ceus, Typhõ seu Tiphœ⁹
Enceladus, Aegeon, Iapetus, astreus, alous Palenes, Run-
cus Purpureus, Lycaõ, aurora. Filii Hiperionis, Sol. Luna.
Filii solis. Phaeton, Miletus, Phetusa, salẽpetii, Dirce, Pa
siphae Oeta, Cyrce, aegina. Filii Latonæ Apollo, Diana.
Filiæ Hesperi. Aegle, Heretusa, Hesperetusa. Filii atlantis.
Hyas, Eudora, ambrosia, Pyridile Croni, Phiro Polixo,
Thyenes, Electra, Maia, steropes, Celeno, Taygeta alcio-
ne, Meropes, Calypso. Fili Promethei Pandora, Isis, Deu
calion. Filii Iouis secundi. Apollo, Tityus, Bacchus, am-
phion, Zetus, Calais, Lacedæmon Tantalus Hercules, ar-
cas Diana, Pasythea, Egiale, Euphrosine, Minerua. Filii
Apollinis secundi. Mopsus, Linus, Philistenes, Garamas,
Branchus Philemon, Orpheus, Aristeus Nonius, Actous,
Argeus, aesculapius, arabs, Lapyta Eurynome, Pisce. Filii
Bacchi. Hymeneus, Thyoneus, Thoas.

¶ Filli amphiõis. Archemorus, antegorus, Tãtalus, Pha-
dimos, sipolos, Xemarchus Epinitos astieratia. Pelopia
Chelotis, Cleodoxe, Ogune, Phytia. Nereal. Filii Laome-
dontis. Lãpus, Clition, Ioetaõ, Titon, Priam⁹, Antigona,
Hesional. Filii Priami. Paris, Hector, Helenus, Caor, Troi-
lus, Deiphob⁹, Polydor⁹, Lycaõ, Esachus, anthysus. Isus,
Teucer, Dimocoontes, Echemõ Cremenon, Gorgiton.
Cebrion, Phorbas, Doricon, Pammon Aliphon, agaton,
Hippothous, Agano, Lacoontes, Mistor, Iphates, Testo

Officina

rius Tymetes, Polytes, Creusa. Cassandra, Iliona, Laodice, Lycaste, Medificastis, Polyxena Filii paridis. Daphnis, Idæus Filij Saturni. Pluto, Chiron, picus, Neptunus, Iupiter tertius, Cromis, vesta, Ceres Glauca Filii Fauni. Acys Eurymedon, Latinus Filii Martis. Cupido Enomaus, Tereus, ascalaphus, ialmenus, parthaon, Zesius, phlegyas, Euānes, Hiperius, Ftholus, Remus, Romulus Britona Filii Neptuni. Dorus, amycis, phorcus, albion, Borgion, Thara, Polyphemꝰ Tilemus, Brontes, steropes, Pyragmō Nasicheus, Meliō, Acteriō, aon, Mesappus, Busyris, pelasgus Nauplius, ficanus, siculus. Celeno, aello, Ocypete Filij Iouis tertij. Acheus, amor, Castor, pollux, palistus, iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, sarpedō, Rhadamātus, archisius, Tātalus, Dionysius, perseus, aon, Eacus, pylumnus, Mercurius, vulcanus, Hercules, aeolus, venus, Proserpina, Helena, Clitennestra, Mena, nouē musæ Filii Minois. Androgeus, Glaucus Deucalió, Ariadna, phædra Filii Vlyssis. Telemachus, Telegonus, Auxonius. Filij Tantali. Niobe, Pelos, Filij pelopis. Atreus. Thyestes, phystenes, Lysidice. Filii mercurij. Eudorus, Myrtilus Lares, Euander, Pan Filij Vulcani Erictonius, Cacus, Cecutius, Tullius Seruilius Filii Herculis. Oxias Creōtiades, Tyriomachus, Dychoontes Ithoneus, Cromis, agillis, Illus, Sardus, Cirnus, Diodorus, Tlipolemus, Thessalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamirus Filii Aeoli, Machareus, Misenus, Criteus, Salamoneus, Iphiclus, sisyphus, Cephalus, Athamas, Canace, alcyone.

sarf scrūdy.

¶ Loca deis sacra.

1 Apollini Parnasus, Grynæum nemus, Phaselis, Cynthus, Delos, Claros, Delphi, patara, Tenedos, Chrysa, Cynthara, Miletus.

2 Terapnæ, Soracte, Rhodos, Hyperborei, Malloes, Tegyra, Miletus.

3 Amori Cholchi, Idalium, Tespienses, Pariani, aegyra.

4 Aesculapio Epidaurus, Cos, Pergamus, Tricca.

Aristeo Arcadia.

5 Baccho Thebæ, Nysa, Callichoros, Naxos.

6 Cybele Dindymus, phrygia, Reate, Berecynthus, Pessinūtium, almo.

7 Cereri, aetna, Enna, Catana.

8 Dianæ, Parthenius, Cynthus, Ephesus, Brauron, auentinus, algidum. Delos, Taurus.

9 Fauno, Arcadia

10 Fortunæ, antium, Rhamnus.

11 Gratiis. Orchomenos.

12 Herculi, Tybur, Thebæ, Gades, Tyrintha.

13 Iunoni, Carthago, Prosimna, Samos, Argos, Mycene,

14 Ioui, Creta, Pyreus, Elis & alia loca.

15 Isidi, paretonium, pharos, Memphis, aegyptus, Copton.

16 Latonæ, Delos.

17 Mineruæ, Ithynus, Pyreus, Arachyntus, Nea, Athenæ, alcomeneum.

18 Marthi, Termodon, Tracia.

19 Musis, Libethris, aganippe, Helycon, Hippocrene, sicilia, Thespiæ.

20 Neptuno Tænarus, Onchestus.

21 Nemesi Rhamnus.

22 Osyridi Aegyptus.

23 Proserpinæ, sicilia, Enna.

24 Plutoni Elis.

Priapo lampsacus.

25 Soli Scytæ.

26 Sortibus, prænestæ.

27 Veneri. amathus, paphos, Cythera, Idalium, Gnidos, Cyprus, Eryx, Hypæpa.

28 Vulcano, Imbros, Therasia, Lemnos.

29 Alia loca.

1

SEquentia imprimis loca Apollini sacra fuerunt. parnasus mons phocidis biuertex, vbi e spelunca reddebantur oracula teste Lucano. Virgilius in Bucc. Nec tantum phœbo gaudet parnasia rudes. Grineum

nemus seu oppidum in Tonia, sacrũ Apollini habuit fanũ Virgil. in Buc. His tibi Grynei nemoris dicat origo, Ne qs sit lucus, quo se plus iactet Apollo. Ab hoc nemore apollo ipse dicitur Grynæus. Virgil. lib. 4. Aene. Sed nunc Italiam magnã Gryneus Apollo, Italiã Lyciæ iussere capessere sortes. Phaselis mons est in Lycia, vbi Apollo oracula reddebat. Autor Aetne Dexter mihi carminis autor apollo. Seu tibi dodone potior, tecumq; Phaselis, Seu te Cynthos habet. Cynthus mons est imminens Delo, vbi Apollo celebre tẽplum habuit, qui ꝓpterea Cynthius dr. Horatius Inthonsum pueri dicite Cynthiũ. Delos insula maris Aegæi, Cycladum vna in qua natus est Apollo. prius Ortygia dicebat. Vnde Apollo Delius & Ortygius, Ouidius li. 1. de arte. Et Paros, & Clario Delos amata deo Idem lib. 3. Meta. Intrat Apollineam sociis comitantibus vrbem. Augurellus. Te Claros, necnõ pataræa regna, teq; natalis tua Delos amplis Laudibus tollit, colit & veretur Delphica tellus. Claudianus. Hæsit Apollineo Delos laetonia partu. Tibul. lib. secũdo Delos vbi nũc Phœbe tua est? Claros fuit etiam vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde clarius dictus est Valerius Flaccus. Nec clarii nũc antra dei, quercusq; tonãtis arguerem. Idem apud Ouidiũ lib. 1. Meta. sic loquitur. Mihi delphica tellus, Et claros, & Tenedos, Patarææq; regia seruit. Pollitianus in Nutricia. Hũc Phœbæa Claros, Cumæa Neapolis illũ pertullit. Delphi oppidũ fuit Phocidis, vbi etiam Apollo colebatur, qui propterea Delphicus vocatur. Seneca. ambage nexa Delphico mos est deo Arcana tegere. Ausonius. Lusit & aecidẽ Parnasia Delphicolæ sors. In patara Lycię ciuitate sex anni mensibus dabãtur Apollinis respõsa. Tenedos aegæi maris insula sacra fuit etiã Apollini. Chrysa Phrygiæ ciuitatis itidem & Cilla vrbs sacræ fuerũt Apollini. Ouidius libro. 13. Me tenedon, Chrysemq; & Cillan Apollinis vrbes, Et syron cepisse. Chrissa vrbs Phocidis sacrum etiam habuit Apollini templum. Colebatur etiã in Cyrrha oppido phocidis. Stroza pater. & Cyrrhędomitus bis genitusq; puer. Statius libro tertio Syl. aut Cyrrhę pater aspernetur opacæ. Colebatur etiã apud Therapnas vrbem Laconiæ. Statius libro tertio Thebai. Tænareũq; cacumen Apollineſq; Therapnas.

¶ Soracte mons est in Phalisci quõdam Apollini sacer. Syllius lib. 7. Phœbæi Soractis honor Carmelus agebat. Idem lib. 8. Haud procul & sacrum Phœbo Soracte frequentat. Virg. libro vndecimo. Summe deum sancti custos Soractis Apollo.

¶ Apollo apud Rhodios in tanto honore habitus est, vt ibidem Colossum habuerit inter septẽ orbis miracula numeratum. Politianus. Cõferat aut vaste molem Rhodos aurea Phœbi. Idem in Ambra. vtq; Rhodos Solem, Venerem Paphos atq; Cythera, Iunonemq; samos, Cereremq; Typhoias Aetna. Me mea Creta colit. Hyperborei, septẽtrionales populi frugum primitias Delon mittebãt Apollini, quem præcipue colebant. Autor Plynius.

¶ Acrephnia vrbs fuit Phocidis, vbi Apollo Acrephnius colebatur. Malloes locus fuit in lesbo, vbi templum erat Apollinis.

¶ In Entresi Phocidis vrbe, Apollo ẽt reddebat oracula.

¶ Tegyra vrbs Beotiæ sacra fuit Apollini, a qua Tegyręus dictus est. In Mileto Toniæ asiaticæ vrbe fuit oraculum Apollinis, qui propterea dictus est Milesius. Apul. Dæmilesii vetustissimum percontatur oraculum.

¶ Loca Amori sacra fuerunt Colchorum regio & Idaliũ nemus. Catullus. Sãcte pater curis hominum qui gaudia misces, Quiq; regis Colchos, quiq; Idalium frondosum.

¶ Thespienses & Pariani populi in Helleſpõto amorem summa veneratione prosequũtur, eiusq; sacra vocãt Erotidia. Apud Aegyram vrbem Achæorum Amor colebat cum fortuna sub eodem tecto.

¶ Aesculapium Apollinis filium colebat Epidaurus vrbs Peloponnesi. Plynius lib. 4. In eo Epidaurum oppidũ Aesculapii delubro celebre. Ab Epidauro dict⁹ est Epydarius Oui. li. 11. Aequore placato patrias Epidaurius aras Lin-

quit. Statius libro primo Sylua. progressusq; morãs hinc mecum Epidauria proles.

¶ Cos ciuitas seu insula eidẽ sacra faciebat. Colebat etiã pgami. Martia. lib. 9. pergameo posuit dona sacrata deo.

¶ Tricca vrbs Thessaliæ templum habuit aesculapio sacrum, Dolopibus & pindo vicinum.

4 ¶ Aristeum mellis deum colebat arcadia. Virgilius lib. 4. Geor. Tempus & archadii memoranda inuenta magistri.

5 ¶ Thebis colebatur Bacchus, qui propterea & Dircæus appellatur. Horatius lib. primo. Car. vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos insignes.

¶ Naxos vna Cycladũ Coluit Bacchũ. Statius li. 4. Achil. Et a tergo decrescit Bacchica Naxos. Claudianus. Herculis & Bromii sustentat gloria Thebas. Plyn. lib. 4. Nec cedẽtes Athenis claritate q̃ cognominant Bœotiæ Thebæ duorum numinũ Liberi, atq; Herculis (vt volũt) patria.

¶ Apud Nysam vrbem Arabiæ ferunt Bacchum a Nymphis educatum fuisse. Hinc Bacchus, dicitur Nyseus. Statius libro quarto Theb. Omnipotens Nysæe pater.

¶ Callicoros fluuius est apud Heracleam Paphlagoniæ Baccho sacer, q̃ ab India reuertens chorum ibidẽ constituerit. Val. Flac. lib. 5. Argon. Præterit & festa vulgatũ noctе Lyei Callichorõ, Nec vana fides, his Bacchus in vndia abluit Eoo rorantes sanguine thyrsos.

¶ Tamaritæ populi hircanis proximi Bacchũ ab India victorem redeuntem hospitio susceperunt, eiq; sacra solennia constituerunt actis circum torcularia choreis, q̃diu spumarent musto.

6 ¶ Cybelen deorũ matrẽ colebant sequentia loca. Ida & Dindymus phrygiæ mõtes. Virg. lib. 10. Alma parẽs idæa deũ, cui Dindyma cordi. Catullus, Dea magna, dea cybele, Dea domina Dindymi. Hinc cybele Dindymene. Martialis. Non per mystica sacra Dindymenes. Lucretius li. 2. Idæa vocitãt matrẽ phrygiasq; cateruas. In phrygia Galli Cybelles ministri in honorẽ deæ inter se cõcertabãt & digladiabant ab effusiõe sãguinis Demũ cruore vbertim manante concurrebãt ad aliquem fluuiũ deæ sacrũ ibidẽ cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebãt ad almonẽ fluuiũ proximũ Romæ vndecimo Cal. apriles, Val. Fl. lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdomos planctus sacer abluit almo, Lætaq; iam cybelle. Statius. Est locus ante vrbem, qua prĩmum nascitur ingens appia. quaq; Italo gemitus almone Cybelle ponit, & Ideos iam nõ reminiscitur amnes. Lucanus. Et lotam paruo reuocant almone Cybellẽ. Sylli⁹ lib. 8. Tepidoq; lauant almone Cybelen. Ouidius. Est locus in Tyberin quo lubrici⁹ influit almo, Et magico nomẽ perdit in amne minor, Illic purpurea canus cũ veste sacerdos Iunonis dominã sacraq; lauit aquis. Rheate vmbriæ ciuitas. Syllius li. 8. Magneq; Reate dicatum cœlicolũ matri. Berecynthus mons phrygiæ a cuius nomine Berecinthia dicta est. Virg. li. 6. Aen. Qualis Berecinthia mater inuehĩtur curru phrigias turrita per vrbes.

¶ Pesinuntium oppidum phrygiæ, a cuius nomine dicta est pesinuntica. Apul. li. 11. Inde primi genii phryges pesinunticam nominant deum matrem.

7 ¶ Cererem venerabãtur Eleusis vrbs atticæ, quod ibidẽ frugum vsum & agriculturæ dea docuisset. Vnde & Eleusina vocata est. Virgilius lib. 1. Geor. Tardaq; Eleusinæ matris voluentia Plaustra. Colebatur etiam in aetna monte, enna & catana vrbibus siciliæ, a quibus locis vocatur aetnea, Ennæa, catanensis, Claudianus. Aeneæ cereri proles optata virebat vnica. Syllius lib. 1. Nec cerere Ennça, phario nec victa colono. Lactantius. De cerere catanensi vel Ennensi, quarum alterius tanta fuit religio, vt adire tẽpli eius secreta penetralia viris nefas esset.

8 ¶ Sequẽtia loca Dianæ sacra fuerũt, Parthenius paphlagoniæ fluuius. Val. Flac. lib. 5. Argon. Et fatis Tiphy negatum parthenium ante alios Triuiæ qui credit amnis. Cynthus mons imminens delo, in quo nata est cum apolline Hinc vterq; cynthius appellatur. Statius libr. 2. Theb Illa suas cyntho comites agat.

¶ Ephesus vrbs Ioniæ seu Lydiæ, in qua tẽplum habuit

magnificũ inter septem orbis miracula numeratũ. Brauron vrbs Atticæ, vbi etiã colebatur. Colebatur & in auentino & algido montibus Italiæ. Horatius. Quæq; auentinum tenet, Algidumq;, Quindecim diana preces virorũ curet. Martia. lib. 6. Laudat Auẽtinę vicinus sura Dianæ. Colebatur etiam in Delo. Virg. Notior vt iam sit canibus non delia nostris. Item in Tauro scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et Taranis Scithicæ non mitior ara Dianę. Idẽ li. 3. Qua sublime nemus Scythicæ qua regna Dianæ. Ouid. lib. 14. Quæq; colunt Scythicæ stagnũ nemorale Dianę.

9 ¶ Colebatur faunus in Archadia. Ouidius libro. 2. Fasto. Faunus in arcadia templalicæus habet. Idem lib. 4. Stabat Menalio sacra relicta deo.

10 ¶ Antium maritima vrbs Latinorũ Fortunam habuit in honore maximo, cui etiã sacra fecit, tẽplumq; erexit magnificum. vnde Horatius li. 1. Car. O diua, gratum quæ regis antium. Rhamnus seu Rhamnis oppidum fuit in attica, in quo Nemesis & fortuna colebant. Hinc vtraq; Rhamnusia appellatur. Virg. in Cyri. Haud falor, quod te potius Rhamnusia fallat. Ouid. 14. lib. Idaliam, memoremq; time Rhamnusidis iram,

11 ¶ In Orchomeno Bœotiæ vrbe templum fuit dicatum gratiis seu Charitibus.

12 ¶ Herculi sacrum fuit Tybus oppidum vicinum Romæ, quod inde vocatur Herculeum. Properti⁹ li. 2. Curua tendens Herculeum deportant Esseda Tybur? Ten id est tene per interrogationem. Virgil. in Priapeiis. Gades Herculis humidũq; Tybur. Martia. lib. 1. Tybur in Herculeum migrauit nigra Licoris. Idẽ. Itur ad Herculei gelidas qua Tyburis arces, Stroꝛa filius, Herculeum Tybur. vicinaq; rexit Iurea Thebanus dicit. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano concrepuere deo mantuanus de Tropæis Gonzage, Brachia Thebani pingit labor Herculis hydra. Gadib⁹ quoq; (vbi colũnas posuit) tẽplum habuit Hercules, inquo quidem templo Iulius Cæsar animaduersa Alexãdri magni

imagine ingemuit, & quasi pertæsus ignauiã suam, quod nihil dũ a se memorabile actũ esset in ętate, qua iã Alexãder orbem terrarũ subegisset. De Gadibus Liuius. Annibal Gades profectus Herculi vota exoluit, Hinc Gades Herculeæ dicuntur. Syllius lib. 16. Nam repero Herculeas Erythrea ad littora Gades. Stroza filius. ad Herculeas stirps gressa pelasgica Gades. Tyrinta ciuitas argis vicina Herculẽ nutriuit, & vt deum venerata est. vnde & Tyrinthius appellatur. Virg. lib. 7. Aen. postquã laurentia victor Geryone extincto Tyrinthius attigit arua. Idẽ libro octauo. Ecce furens animis aderat Tyrinthius.

13 ¶ Sequentia loca Iunonem coluerũt. Carthago vrbs afrię. Virg. li. 1. Aen. Quam Iuno fertur terris magis omnib⁹ vnam post habita coluisse samo, hic illius arma, Hic currus fuit Colebatur etiã. in Prosimna ciuitate. Statius li. 1. Theb. Hinc ceſę Iunonia temola Prosimnæ. In samo insula maris Icarij habebatur in honore præcipuo, Nam & ibidẽ fuerat nutrita. Ouid. lib. 8. Et iam Iunonia læua parte samos fuerat. Argos & Mycenæ vrbes achaiæ Iunonẽ quoq; venerabãtur. Horatius lib. 1. Car. Plurimus in Iunonis honorẽ aptũ dicet equis argos, ditesq; Mycenas.

¶¶ Phalisci populi Iunonẽ coluerunt. Ouid. lib. 6. Fast. adde senem Tatium Iunonicolasq; Phaliscos.

14 ¶ Creta insula centum vrbibus memorabilis Iouẽ aluit, eiq; sacra fecit, Vnde & Cretæus dicitur. Virg. lib. 3. Aene. Creta Iouis magni medio iacet insula ponto. Mons idęus vbi, & gentis cunabula nostræ. Claud. Cretaq; se iactat te nero reptata tonanti. Lactantius. Ipsius autem iouis Cretici sacra, quid aliud ostendunt, quam quomodo sit aut sustractus patri, aut nutritus? Pyreus portus atticę sacer erat Ioui, vt etiã Homole mons Thessaliæ seu Bœotiæ, a cui⁹ nomine Iupiter Homolius dicitur.

¶ Colebatur etiam in ida, in Latio, in Lybia vbi erat ei⁹ oraculum, in Elide. vnde Virg. eum vocat idæum. Lucanus Latialem, Latinum Ouidius & Lybicum, Elæũ Propertius quoniam in Elide quinto quoq; anno celebraban

tur ludi Olympici in eius honorem.

15 ¶ Ifim Inachi filiã & deã Aegyptioꝝ: seqntia loca hẽbãt
i honore. Paretoniũ vrbs aegypti, pharos, Mẽphis, & Ma
reotis ps Aegypti. Oui. li. 9. ifi. Paretoniũ, Mareoticaq; ar
ua, Paróq; Que colis, & septẽ digestũ i cornua nilũ. Idẽ li.
2. Ele. Isi Paretoniũ, genitaliaq; arua Canopi Que colis, &
Mẽphim, palmiferaq; Pharon. Aegyptũ sacrã fuisse Isidi
Proper. docet lib. 2. dicẽs. An tibi nõ satis est fuscis Aegy
ptus alũnis: Coptõ quoq; isula est in Aegypto sacra Isidi.

16 ¶ Latona colebatur in delo, q; Apollinem, & Dianã ibi
dem peperisset. Virgil. libro tertio Georg. Cui non dictus
Hylas puer. & Latonia Delos. Ouidi⁹ in Ibin. Prædaq; fis
illis, quibus est Latonia Delos.

17 ¶ Ithynus fuit domicilium Mineruæ in arce Atheniẽsi.
Catullus. Vnigenamq; simul cultricẽ montis Ithyni Palla
da. Pyreus mõs Atticæ sacer fuit etiam Mineruæ. Coleba
tur & in Aracyntho Aetoliæ monte, a quo Aracynthia di
cta est. Stati⁹ de Diana & Pallade li. 2. Theb. Illa suas Cyn
tho comites agat, hæc Aracyntho. Nea Cycladũ vna, sa
cra fuit etiã Mineruæ, autore Ply. lib. 4. Nat. Hist. Cap. 12.
Præcipua eius dignatio fuit athenis, vbi & artes inuenisse
fertur, atq; etiã vrbem ipsam cõdidisse, hinc Athenea, At
tica, Cecropia, & Mopsopia dicitur. Horatius lib. 1. Car.
Sunt quibus vnum opus est intactæ Palladis vrbẽ Carmi
ne perpetuo celebrare. Alcomeneũ fuit oppidum Bœo
tiæ, cuius conditor iussit ibidem coli Mineruam.

18 ¶ Loca Marti sacra sunt Termodon fluuius Scythiæ &
Rhodope mons, quoniã fertur natus in Thracia, Claudia
nus. Flumina lauerunt purum Rhodopeia martem.
¶ Colebatur & in tota Thracia & apud Getas. Vñ Odry
sium eum vocat Statius & Geticum. Sythonium Ponta
nus & Threicium.

19 ¶ Libethris fons Magnesiæ sacer fuit Musis, vt ẽt Hippo
crene, a quoꝝ nõie dicunt Libethrides & Hippocrinides
Virgi. Nymphe noster amor Libethrides. Eam ob cãm Fe
stus Auien⁹ camœnalẽ vocat Hippocrenen, vbi ait. Lym

pha camœnalẽ fudit procul Hippocrenen. Sũt & alia lo
ca sacra Musis, vt Sicilia, vnde Sicelides dicuntur a Virgi.
Aonia seu Bœotia. Helycon mons Bœotiæ, Pimpla loc⁹
vicinus Parnaro, Aganippe fons Bœothiæ, Sebeth⁹ fons
apud Neapolim, Thespiæ oppidũ Bœotię, a quib⁹ oibus
locis Epitheta meruerunt. Vide in capite de Musis.

20 ¶ Neptunus templum habuit in Tęnaro Laconiæ pmon
torio, a quo Tęnarius dicitur. Proper. lib. 1. Tænarius faci
li pressit amore deus. Onchestus vrbs Bœotię habuit etiã
templum Neptuno sacrum.

21 ¶ Nemesis dea vltionis & indignatiõis (quæ supbos pu
nit & vaniloquos) tẽplũ habuit in Rhamnunte Asię oppi
do, a quo Rhamnusia dicta est, vt Fortuna. Ouid. li. 3. Me
tamor. Dixerat assensit precibus Rhamnusia iustis.

22 ¶ Osyris deus colebatur apud Aegyptios. Tibullus li. 1.
Te canit, atq; suum pubes miratur Osyrim Barbara Mem
phitem plaudere docta bouem.

23 ¶ Proserpina cereris filia colebatur in Sicilia teste Plutar
cho, vnde & Sicula vocatur a poetis. Seneca. Vidisti Sicu
læ regna Proserpinæ? vbi primam huius dictionis Proser
pina corripit, quod est inuenturarum. Colebatur etiam in
Enna vrbe siciliæ, vnde Ennæa quoq; dicitur. Lucanus li
bro. 6. Eloquari immensõ terrę sub pondere, quæ te Con
tineant Ennæa dapes. Syllius libr. 1. Atq; Ennææ numina
diuæ, Atq; Acheronta vocat.

24 ¶ Apud Elæos delubrum sacrum fuit Plutoni semp clau
sum & obseratum, præterq; quod semel tantum quotan
nis aperiebatur. Plutonem autẽ ideo colebant Elęi, quod
eius præsidium sensissent contra vim Herculis. Lapsacus
vrbs Hellesponti Priapum coluit. Oui. libro. 6. Fast. Lam
psacos hunc soli solita est mactare Priapo.

25 ¶ Scythę vnicũ solẽ deũ putant, cui equum immolant.

26 ¶ In Prænestę vrbe Italiæ colebantur sortes & Fortuna,
quę propterea Prænestinę vocantur. Propertius libro se
cundo. Nã quid prænestis dubias o Cynthia sortes, Quid
petis Aei mœnia Thelegoni? Syllius. Sacrisq; dicatum

Fortunæ Præneſte iugis: Statius libro primo Syl. Et Præneſtinæ poterant migrare ſorores.

17 ¶Sequentia loca ſacra ſunt Veneri. Amatus inſula maris Aegæi a qua vocat amathuſia & amatuſis, Virg. lib. 10. Eſt Amath⁹, eſt celſa mihi Paphos, atq; Cythera, Idaliæq; domus. Stroza filius. Eſt Paphos eſt Amatus Veneri ſunt pulchra Cythera. Pōtan⁹. Quę referāt veteres formoſę Amathuſidis ignes. Politia. Semp & ancipiti ſtimulās amathuſia cura. Colebat etiam in Cypro inſula, & Papho eiuſdē inſulę vrbe. De Cypro & Memphi Aegypti vrbe (vbi etiā fanū habuit) Horatius lib. 3. Car. O quæ beatā diua tenes Cyprū & memphim carentē ſythonia niuę. Idem li. 1. Sic te diua potens Cypri. Ouid. lib. 10. Feſta dies veneris tota celeberrima Cypro venerat. A Cypro dr Cypria, Cypris & Cyprigena. Mantuanus in Faſtis. Cyprigene cāpos & regna per ardua phœbi. De papho & Gnydo Hora. lib. 3. car. Quæ Gnydon, Fulgenteſq; tenet Cycladas & Paphū. Statius lib. 1. Syl. Non ſecus alma venus quam ſi Paphon æquore ab alto, Idaliaſq; domos, Ericinaq; templa ſubiret. a papho paphia, & Gnydo Gnydia dicitur. Plyn. li. 7. Praxiteles marmore nobilitatus eſt, Gnydiaq; Venere pcipue præcedētia exemplā docent Idalium nemus & Cyclades & Cythera ſacra fuiſſe Veneri. ab Eryce monte Siciliæ ſibi ſacro dicta eſt Erycina. Horatius libr. 1. Car. ſiue tu mauis Erycina ridens. Hypæpa vrbs proxima Timolo ſacra fuit etiā veneri. De hac vrbe Ouidius de Arachne. Ota domo parua paruis habitabat Hypepis.

18 ¶Imbros inſula eſt Thracię vulcano ſacra, quē inde Imbranium vocant. Val. Flac. Proræq; acceſſerat Imbros Inter Liparam & Therafiam inſula eſt Therafia vulcano ſacra. Autor Plynius libro tertio. Præcipuus vulcani cultus fuit in Lemno inſula, a qua Lemnius dictus eſt, vt Lēnos ipſa vulcania. Oui. li. 13. Nec pæantiadē quod habet vulcaniā Lennos. Virg. lib. 8. Aen. Hæc pater aeoliis properatum Lemnius oris. Ouidius. Lemnius extemplo valuas patefecit eburnas.

62 ¶De aliis locis in quibus dii habiti ſunt in honore. Ouidius libro tertio Faſtorum.

Pallada Ceropidæ, Minoia Creta Dianam,
Vulcanum tellus Hyp ſipylæa colit.
Iunonem Spartæ, Pelopeiadeſq; Mycenæ.
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars latio venerandus erat, quia præſidet armis. Lactantius lib. 1. de falſa religione. Summa veneratiōe coluerūt Aegyptii Iſidē, Mauri iubam, Macedones Gabyrim, pœni vranum, Latini Faunum, Romani Quirinum, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, paphos venerem, Lemnos vulcanum, Naxos liberum, Apollinem Delphi.

¶Deorum victimæ.

1	Bacchi caper	8	Fauni Capra
2	Cereris porca	9	Neptuni Taurus
3	Solis equus	10	Mineruæ capra
4	Dianæ cerua & canes	11	Herculis Taurus
5	Priapi aſinus	12	Saturni puer
6	Iſidis anſer	13	Aeſculapii Gallus
7	Noctis Gallus	14	Maie Sus

8 CAper & aſinus immolabant Baccho, Caper quod eius vites roſiſſet. Virgi. lib. 1. Georg. Non aliā ob cauſam Bacco caper omnibus aris Cædit. Ouid. lib. 2. de ponto. Nec dabit intonſo iugulum caper hoſtia Baccho. Martialis lib. 1. Vite nocens roſeas ſtabat moſtus ad aras Hircus, Bacche tuis victima grata focis. De aſino Plynius lib. 14. Ferulæ aſinis gratiſſime ſunt in pabulo cæteris vero iumētis preſentaneo veneno. Qua de cauſa id animal libero patri aſſignatur, cui & ferula. Herodotus ait porcum etiam fuiſſe immolatum Baccho.

2 ¶Cereri mactabatur porca, quod hoc animal eiuſdē fruges violaſſet Ouidius lib. 1. Faſto. Prima ceres grauidę gauiſa eſt ſanguine porcæ, Vita ſuas merita cæde nocentis opes. Nam ſata vere nouo teneris lactentia ſuccis Eruta ſetigeræ comperit ore ſuis Idem libro ſecūdo de ponto. Accipiet grauidæ cur ſuis exta Ceres.

3 ¶Perſę imolãt equũ ſoli. Oui. li. 1. Faſt. Placat equo. Per
ſis radiis Hyperiona cinctũ, Ne detur celeri victima tarda
deo. Sabell. Non tibi Phœbe celer hic cadit ictus equus.

4 ¶Dianæ cerua immolabat. Ouid. lib. 1. Faſt. Quæ ſemel
eſt triplici pro virgine cæſa Dianę. Nunc quoq; pro nulla
virgine cerua datur. Sabei & Theſſali canes Dianæ etiam
immolabãt. Idem Ouidius. Exta canum Triuiæ vidi ma
ctare ſabæos, Et quicunq; tuas accolit Hæme niues.

5 ¶Priapo etiam imolabãt aſinum, ꝙ quum hic deus Lo
tiden nymphã dormientem furtim ſtuprare vellet, intem
peſtiuo aſini clamore cõitu fuiſſet impeditus, eumq; exci
tata virgo manibus reiecíſſet magno oium (qui aderãt)
riſu. Oui. li. 1. Faſto. Cædit & rigido cuſtodi ruris aſellus.
Cauſa pudenda quidem, ſed tamen apta deo. Lactantius.
Quum dii omnes ad feſtum magnæ matris conueniſſent,
epuliſq; ſatiati noctem luſibus ducerent, quieuiſſe ibi Lo
tidẽ, ſomnumq; cepiſſe. Ibi Priapum ſomno eius ac pudi
citie inſidiatum, ſed illam intẽpeſtiuo clamore aſelli (quo
Silenus vehebatur) excitatam, libidinem vero inſidiato
ris eſſe derectam. Hac de cauſa Lampſacenos Aſellũ pria
po quaſi in vltionem mactare conſueuiſſe.

6 ¶Anſer Iſidi Inachi filiæ. Ouid. lib. 1. Faſt. Nec defenſa
iuuant Capitolia, quominus Anſer Det iecur in lãces ina
chi lauta tuas.

7 ¶Gallus gallinaceus immolabatur nocti. Idem Oui. No
ctẽ deæ noctis criſtatus ceditur ales, Quod tepidum vigi
li prouocat ore diem.

8 ¶Fauno Capra. Ouid. lib. 2. Faſto. Cornipedi Fauno cęſa
de more capella, Venit ad exiguas turba vocata dapes.

9 ¶Neptuno Taurus. Statius libro. 5. Achil. Cæruleum re
gem tauro veneratur auumq; Nerea. Syllius lib. 15. Prin
cipio ſtatuunt aras, cadit ardua taurus victima Neptuno
pariter, pariterq; tonãti. Virgilius. Taurum Neptuno, tau
rum tibi pulcher apollo.

10 ¶Mineruę capra, ꝙ caprarum morſus exitialis ſit oliuæ,
quam illa amat. Ply. lib. 8. Oliuam lambẽdo quoq; ſteriẽ

faciunt, Eaq; ex cauſa Mineruæ immolatur.

11 ¶Menœcius actoris filius taurũ Herculi primus ſacrifica
uit propter fulmineum taurũ ab ipſo Hercule interfectũ
de quo Seneca in Hercule Oethęo. vna eſt Geryõ ſparſus
manu, Tauruſq; popul s horridus centum pauor.

12 ¶Carthaginẽſes vſq; ad excidiũ vrbis ſuæ ingenuos pue
ros ſaturno ſemper immolarunt, autore Curtio libr. 4. de
geſtis Alexandri. Quod genus ſacrificii Tauricæ Dianæ
factum legimus in ſcythia.

13 ¶Priſci Aeſculapio medico Phœbi filio Gallum ſacrifi
cabant authore Cælio.

14 ¶Sus prægnãs mactabatur Maiæ autore Macrobio li. 1.
ſatur. De victimis deorum vide Ouidium lib. 15. Meta.

¶Deorum feſta quibus vocentur nominibus.

Feſta ſeu ſacrificia Bacchi vocantur Bacchanalia, Or
gia, Trieterica, Nictileia, Liberalia, Dionyſia & Co
tytia a Cotyde rege Thracũ, q ſacra Baccho inſtituit.
Sacra Cereris vocantur cerealia & Theſmophoria, vt Ce
res ipſa Theſmophoros id eſt legifera. Ply. li. 24. Qm̃ ma
jꝭ foliis cubitus ſibi ſternũt. Plut. ait adonia fuiſſe ſacra Ce
reris. Proſerpinę Cocytia a cocyto ifernali fluuio. Saturni
Saturnalia & chronia. Nã Saturnus ipſe chronos dicit a
Græcis. Laurẽtię laurẽtalia. Opis (quę cœli & Veſte filia &
Saturni vxor dr) Opalia. Palis deæ paſtorũ palilia. Tibul
lus li. 2. At madidus Baccho ſua feſta palilia paſtor
Proper. lib. 4. Annuaq; accẽſo celebrare palilia fœno. Idẽ
Vrbi feſtus erat dixere palilia patres. Romuli vel Martis
Quirinalia. Vertũni ſeu prothei Vertũnalia. Bonę deę Gy
necia, nã Græci eã vocant Gyneciã. Autor plutarchus in
Cęſare. Mineruę panatheneal. Erant autem agones Gym
nici, quos Theſeus in honorem deę primus athenis inſti
tuit. Autore Plutarcho. Erant etiam Mineruæ Quinqua
tria, quæ fiebant quinq; diebus poſt atrũ diem. Ater autẽ
dies erat poſt idus. Ouidius vna dies media eſt, poſt fiũt ſa
cra Mineruę, Nomina quæ a iunctis quinq; diebus habẽt

Flore dee floralia Carne dee cardinum Carnia, quę fiebāt Sparte Iouis diipolia, seu diasia teste Cęlio Iunonis herę quod Iuno ipsa hera diceret Ennius apud Ciceronē li. 1. de Offi. vos ne velit an me regnare hera, vbi per herā nō nulli fortunam intelligunt Mercurij Mercurialia & her mea Musarū musea Herculis Nemæa ab argiuis institura ob leonē ab ipso iterfectū in Nemea syluaFauni Luper calia. quę februario mēse fiebant Solis Mitriaca, quoniā persæ solem appellāt mitram. Apud eos autē fiebant hæc sacrificia in antro, educto cornibus boue, quē deo imola bāt Priapi phallagogia, Nam phallum antiqui virile mē brum appellabant. Autor Theoderitus Cyrenensis.

¶ Sacrificiorum & victimarum genera diuersa.

Agonia	Munichia	Rubigalia
Dapsa	Nouendium	Fontanalia
Farreatio	Nudipedalia	Ornea
Hecatombe	Myctileia	Parentalia
Hostia	Palatual	Inferiæ
Hyacinthina	Pastillum	Consualia
Armilustrum	Popularia	Lampteria
Ianual	Proteruia	Amburbium
Lucaria	Scænophægia	Vinalia
Lupercalia	Solitauria	Thyia
Meditrinalia	Stata	Holocaustum

AGonia & agonalia ludi erant, qui fiebāt in hono rem dei agonij, vel in monte, quē illi agonē vo cabāt. Agonias etiam veteres dixerūt hostias, ab agendo Dapsa genus erat sacrificij, quod fiebat hyeme se uente Farreatio in nuptiis' fiebat farreo libo. Aliter voca batur conferreatio, at quum dissoluebātur nuptiæ, diffar reatio Hecatombe sacrificium erat centum victimarum, vel quia centum peloponnesi vrbes id faciebant. Iuuenal is Satyra duodecima. Existunt qui promittunt Hecatom ben. Sidonius Apol. vix se post hecatombeō litatum sue tus promere syricum baratrho. Hostia erat victima, quæ immolabatur cæsis hostibus. Sacrificabatur autem Lati

bus

bus, quorum ope victi credebātur hostes. Ouidius Hosti bus a domitis hostia nomen habet Hyacinthina erāt quę dam sacra nocturna. Armilustrum sacrificium erat apud Romanos, in quo armati rem diuinam faciebant, tubisq; canebant sacrificantes. Ianual erat genus libi, quod soli iano immolabatur Lucaria festa Romani celebrabant in luco, in quo fugati a Gallis sese occuluerant Lupercalia erant sacra instituta ab Euādro rege arcadum in honorē panos propter Romulum & remum nutritos a lupa in auentino monte, vbi fiebant. Luperci dicebantur minister horum sacrorum. Statius lib. 5. Syluarum. Et tua multum verbera succincti formidauere Luperci Meditrinalia sa era erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ deæ medi camētorum Munychia erant festa palladis, a Munychio athenarum portu, vel a Munychio rege quodam, eorū autore Nouendium seu Nouendiale sacrificium erat exe quiale, quod fiebat nono die post mortem alicuius, Hora tius. Nouendiales dissipare pulueres. Nudipedalia erant quędam sacra quæ sacerdotes nudis pedibus faciebāt Hie rosolymis Myctileia Bacchi sacrificia, quæ nocturno fie bant tempore Palatual sacrificium erat, quod Romæ fie bat in palatio Pastillum autore festo fuit genus libi rotun di, quod diis offerebatur popularia sacra, quæ ab omni bus ciuibus fiebant nec erant priuatarum familiarum, sed omnium communia, vt a diis impetrarentur, quæ specta bant ad communem populi salutem Proteruia fuit sacri ficii genus, in quo quicquid ex epulis supererat, incendio dabat. Ausonius capripedes agitat quum læta proteruia panas. Albidius adolescens quum vniuersum patrimoniū decoxisset, & ædes vnas (quę supererant) rerum despera tione, dedisset incēdio, ferunt catonem hoc in eum cauil lo vsum fuisse. Hic propteruiam facit. facere autem pter uiam adagium est in prodigos, qui omnia absumunt vsq; ad assem Scenophegia erāt tabernaculoꝝ festa in quibus Iudæi faciebant rabernacula ad similitudinem eorum in quibus habitauerant quum peruagarentur aegyptum. Se

Universidad de Deusto
Biblioteca

li taurilia sacrificia erant trium victimarũ tauri, arietis, & suis, Plyn. lib. 8. Si potiatur, marti solitaurilibus piaculum fieri. Stata erãt certa ac stabilita, statutisq; diebus fieri soli ta. Caro, Sacra stata, solẽnia sancta seruasti. Rubigalia dies erant festi instituti ab antiquis ad amoliendã frugũ rubigi nẽ. Quales sunt nostro tempore supplicatiões amburbiæ & ambaruales, quæ fiunt vt fructus terræ agricolæ voto respondeãt. Plynius. Rubigalia Numa cõstituit, quę nunc agũtur ad septimum Calendas Maii, quoniã tunc fere se getes rubigo occupat. Fontanalia sacra erant fontiũ, quæ fiebãt coronatis pueris & fontibus. Ornea sacra erãt Priã pi, quem Corinthii Orneũ vocabant. Celebrabãt aũt hæc festa nymphæ ad Alebedum prope Colophonem. Parentalia erant sacra funesta, quæ fiebant ab antiquis in honorem parentũ mortuorũ. Cuiusmodi sunt anniuersaria nostra. Parentare est hoc sacrificiũ facere. Cicero in philipp. Vt parentalia cũ supplicationibus miscerent. Idem. Vt cuius sepulchrum nusquã extet, vbi parentetur, ei publice supplicetur. Decius & Brutus parẽtabant decembri mẽse qui a saturno consecratus est hic mẽsis, quẽ habent in numero deorum inferorum. In parẽtatione absumebant fabæ, quod in eis mortuorum animas esse dixerint. Inferiæ sacra sunt etiam mortuorũ. Suet. in Caligula. Inferiasq; his annua religione publice instituit. Idẽ in vitellio. Adhibita publicorum sacerdotum frequẽtia inferias Neroni dedit. Cor. Tacitus de vitellio. Apud bonos inuidiæ fuit, quod extructus in cãpo Martio aris inferias Neroni fecisset. Consualia sacrificia fiebant in honorẽ Consi, q habebat deus consiliorum. Græci Dionysiũ colebant cognomento läptera, id est faculã, eiusq; festa vocabant Lampteria, Ferebãt enim noctu faces ad tẽplum vini pateris tota vrbe cõstitutis. Amburbium seu Ambaruale supplicationes erant, quę fiebãt in ambiendis vrbibus agrisq; lustrandis a ciuibus vrbẽ ambiri, & festo purgantes mœnia lustro, lõga per extremos pomœria cingere fines. Talia erãt

apud Romanos vinalia, qualia apud Thebanos Dionysia. Thyia festum erat Bacchi apud Elæos, in quo vacuæ hydriæ, tẽplo obserato, vino implebãtur noctu. Holocaustũ seu Holocaustoma sacrificiũ erat, in quo exta victimarũ aris superposita cõburebantur. de quo Virgilius. Et solida imponit taurorum viscera flammis, pingue superq; oleũ fundens ardentibus extis. Iosephus. Quando (inquit) tota victima quæ immolatur, incenditur, id sacrificiũ nomẽ holocaustomatis habet. Porro Orgia Orpheus iuenit in Thracia. Matris deorum sacra, phrygii quotãnis crudelissimis certaminibus faciebant. Rhodii hominem saturno sacrificabãt. In salamine insula homo Diomedi imolabatur. Diana Taurica humanis placabat victimis. Dionysio apud Chios homo crudeliter discerptus sacrificabat. Lacedæmonii hominem Marti imolabant. Phœnices in belo & pestilentia amicissimos homines imolabant saturno. Eidem in Creta sacrificabant pueri. In laodicea syriæ virgo immolabatur palladi. Arabes singulis annis puerũ immolantes sub ara sepeliebant. Græci priusquam prodiderẽt in bellũ humanas victimas diis offerebãt. Aristomenes Messenius. 100. homines Ioui sacrificauit. Atheniẽses belo petiti & victi a Minoe rege Cretæ propter interfectũ androgeum eius filium cogebantur quotãnis septem mares ac toridem feminas in Cretã mittere sacrificandos. Cythæ quoscunq; aduenas reperint, Dianæ immolãt. In pelea Thessaliæ ciuitate singulis annis homo immolabat. Pelleo & chironi. Galli Esum & Teutatẽ humano cruore placabant. Lactantij tempore Latialis Iupiter sanguine colebat humano. Carthaginẽses ab agathocle victi, quũ iratũ sibi saturnũ crederẽt, ducẽtos ei nobilissimos iuuenes immolauerunt autor Lactan. apud Romanos sacrorũ autor fuit numa, q instituit colere deos fruge, & mola salsa supplicare. Vocabula ad religionẽ spectãtia sunt Ceremoniæ, sacrificiũ, cõsecratio, supstitio, dedicatio, piaculũ, iusiurãdum, hostiæ. Mola erat far tostum, sale aspersum. Sacrificare est petere, vt det venia, Litare est, ppiciare, vel sacrificiũ

orgia. 2 alias sacrifs grãa. 2 crudeles rite.

sacrorū rit' inuehi.

rite facere. Apud Lyndum oppidum Rhodiorum fiebat sacrificium in honorem Herculis, quod probris & conuiciis peragebatur. Hinc adagium natū Herculi Lyndio sacrificare, id est sacris deuotiōibus vti. Ritū sacrificij quod fiebat in honorē Cybeles, Ouidius in Fastis sic exprimit.

Ardua iamdudum resonat tinnitibꝰ Ida,
Tutus vt infanti vagiat ore puer.
Pars clypeos sudibus, galeas pars tundit inanes,
Hoc curetes habent, hoc Corybantes opus.
Res latuit, priscique manent imitātia facti
Aera deæ, comites raucaque terga mouēt.
Gymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant,
Tibia dat phrygios (vt dedit ante) modos.

Salii sacerdotes Martis, eidē sacra faciebant saliētes. Victima cet nonnullis quod animal primus occiderit, vt prometheus occidit bouē. Apud Delphos nullum reddebat oraculum, nisi tota victima ab imo contremuisset, membris omnibus agitatis. Phaselitæ populi salsos pisciculos diis immolabāt. Cates vero canem. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui vilissima largiunt. Libabatur etiā vinum sed merum. Prope Asopum fluuium habitatores singulis annis diem vnum sacrū faciunt Eumenidibus, quibus prægnantes oues imolāt. Amastris Xerxis regis vxor sua prodit fuisse apud Babilonios festū saceas nomines solitū agi quinq; diebus, quibus serui imperabant dominis. Coi Iunoni sacrificante seruos a conuiuio reiiciebant.

¶ Sacerdotes deorum.

1	Panthus	4	Calybæ Alcione		Lysimache
	Anius	5	Potius Theron	9	Meta
	Lychas		Pinarius	10	Iphigenia
	Hermonides	6	Choreus		Megabyzus
	Pœbades		Melissa		Myxus
2	Laocoon		Barthabaces	11	Sethon
3	Polybetes	7	Cotys	12	Salii
	Sostratus		Bacchæ	13	Hierophantæ
	Alphitus	8	Hippeccaustria	14	Alij

1 APollinis sacerdotes fuerunt panthus Othryj filius Virg. li. 2. Aen. Pāthus Othriades arcis phœbiq; sacerdos. Idem Nec te tua plurima Panthu labē tem pietas, nec apollinis insula texit. Anius rex. Virg. li. 3. Aen. Rex anius, rex idem hominum phœbiq; sacerdos. Ouid. lib. 13. Hunc anius, quo rege homines, antiste phœbus rite colebatur. Licas. Vir. lib. 10. Inde Lychā ferit exertum iam matre perempta Et tibi Phœbe sacrū. Hemonides. Idē lib. 10. Nec procul Hemonides phœbi Triuiecq; sacerdos, insula cui sacra redimibat tempora vitta.

¶ Phœbades dicuntur Phœbi sacerdotes.

2 ¶ Neptuni Laocoon Troianus. Virg. lib. 2. Aen. Laocoon ductus Neptuno sorte sacerdos, solēnes taurum ingentē mactabat ad aras.

3 ¶ Cereris polybetes. Virgilius libro sexto Aeneid. Treis Antenoridas, Cereriq; sactum polibetem. Fuit & sostrat Cereris sacerdos, autore Cornelio tacito. Alphitus Ouid. libro quinto. Meta. Cererisq; sacerdos alphitus, albēti velatus tempora vitta.

4 ¶ Iunonis Calybe. Virgi. lib. 7. Aenei. Fit Calybe iunonis anus templiq; sacerdos. Alcyone Ouidiꝰ libro vndecimo ante tamē cunctos iunonis tēpla colebat, Proq; viro (qui nullus erat) veniebat ad aras.

5 ¶ Herculis potitius. Virg. libr. 8. Iāq; sacerdotes primusq; potitius ibant. Teron. Syllius libro secūdo Iam noua molitus stimulato milite Teron, alcidæ templi custos arcq; sacerdos. Fuit & Pinarius custos sacrorum Herculis Autore Macroblo.

6 ¶ Cybeles Choreus. Virg. lib. 11. Forte sacer Cybele Choreus olimq; sacerdos, insignis longe phrygiis fulgebat in armis Melissa fuit sacerdos Cybeles, a cuius nomine cæteræ eius deæ sacerdotes Melissæ postea dictæ sūt. Fuit & Barthabaces cybeles seu opis sacerdos. Plutarchus in Mario. Per ea tempora aduenientes Barthabaces, magnę mris sacerdos, nunciauit deam in templo ad se locutam, victoriam prædixisse. Galli quoq; sacerdotes erant Cybeles.

7 ¶Cotys rex Thraciæ sacra q̃dam instituit Baccho, q̃ cotytia dicuntur. Fœminę Bacchi sacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, aedonides, Euhyades, bassarides, Triaterides, Thyades. Val. Flac. lib. 6. Arg. Mox rapuere deum iamiam quodcunq; paratę Thyades, infusis per sua colla comis. Męnades. Martialis lib. 11. Ad matrē fugiet pentheus, ad Męnades Orpheus. Ouid. lib. 11. Mænades Orphæi titulum rapuere theatri. Bacchæ, Ouid. li. 6. Fast. Dissimulata deam larias saturnia Bacchas Instimulat. Eleides, Idem in Epist. Nunc feror, vt Bacchi furijs Eleides actę. Mimallonides, Idem li. 1. de arte Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis. Aedonides Lucanus libro. 1. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo. Euyades. Horatius li. 1. Car. Non secus in iugis Ex somnis stupet Euhyas. Bassarides, fidoni⁹. Rotat Enthea thirsum bassaris. Idē. Ire in Bassaridas, vel insulatos aram ad thuricremam rotare mystas Statius lib. 2. Syl. Et tu Bassaridū rotator Euhan. Triaterides, Statius lib. 4. Theb. Et atra sacrum recolit Triateris Opheltem.

8 ¶Hypeccaustria sacerdos erat Mineruæ apud solos. Plynius libro. 34. ait Lysimachē fuisse Mineruæ sacerdotem annis. 64.

9 ¶Veneris sacerdos fuit Mera. Statius lib. 8. Theb. Aegęæ veneris quos mera sacerdos Ediderat prohibente dea.

10 ¶Dianæ Tauricæ sacerdos fuit Iphigenia agamenonis & Clitemneste filia.

¶Megabyzus sacerdos. erat Dianæ Ephesię, eunuchus ja cuius nomine cęteri dicti sunt magabyzi. Plynius libr. 2 f. Pinxit & megabyzi sacerdotis. Dianæ Ephesię pompam. Idē. Epheſi vero est megabyzi sacerdotis Ephesię Dianæ sepulchrum. Fuit & myxus Dianę sacerdos, imodicus sui nominis prędo & ostentator. Hinc myxos appellamus huiusmodi homines ventosos, qui plus æquo sibi tribuunt.

11 ¶Sethon rex fuit apud aegyptios post amyrrhęū, quem Herodot⁹ in Euterpe vulcani sacerdotē fuisse memorat.

12 ¶Martis sacerdotes erāt salii, quos, in portādis ancillib⁹

saltare mos erat. Hi per vrbem cū tripudiis canebant quędam carmina admodum obscura, quæ nec ipsi intelligebant vt innuunt verba Fabii.

13 ¶Hierophantæ erant athenienſium sacerdotes, qui cicutæ sorbitione seipsos castrabant, quo castius in suo sacerdotio durarent ac persisterent.

14 ¶Cor. Cethegus, & Q. Sulpicius flamines, fuerunt apud Romanos, qui suo sacerdotio priuati sunt, hic quod inter sacrificandum apicem (quem flamines ferebant) de capite cadere permisisset, Ille quod exta victime non rite admouisset. L. Bebius flamē fuit quirinalis, vt plautius Hypsęus. Coris sacerdos fuit funerarius. Cinarades, & Basilides nomina sunt sacerdotum apud Cor. Tacitum. Sacerdotes legis fuerunt Salamon, Hieroboam, Nadab, Bahasa, Hela, Zambri, Achab, Ocozias, Ioram, Heliseus, Hieu, Ioas, Ionas, Zacharias, Sellum, Manahen, Phaceias, Ozee, Aarō, Eleazarus, Phinees, Abiud, Achito, Samuel, Hely, Abiathar, Sadoch, Achimas, Azarias, Vrias, Gonnias, Eleachim Chelcias, Soreas, Iesus huius filius, Ioachin, Melchisedech. Simeon, Iad, Onias.

¶Parcæ seu deæ fatales.

Clotho Lachesis Atropos

PArcæ seu deæ fatales dicuntur a poetis Cloto, Lachesis, atropos. Cesselius vindex apud Gelliū libr. tertio ponit alia eaę nomina, vt Nonā, Decimam Mortam, citatq; versum hunc Liuii poetæ antiquissimi. Quando dies aduenit, quam profata morta est. Figuntur autem Dæmogorgonis filiæ, secundū ciceronem hebi & noctis. Alio nomine vocantur fata. Seneca. Multū ad fatum venere suum, dum fata timent. Dicunt insuper metiri vitam hominū fusis, & staminibus, quæ ex sua colonent & deducunt. Vnde & lanificę vocant a poetis. Idē Seneca. Parcarumq; colos irremeabiles. Virgi. Talia sæcla suis dixerūt currite fusis Concordes stabili fatorū numine parcæ. Ouid. li. 5. Trist. Silicet hāc legēntes fatalia parcę stamia. Martia. li. 1. Lanificas nulli tres exorare puellas

contigit, obseruãt quem statuere diem feruntur esse inne/
xorabiles, nulliscꝫ precibus moueri, vt quam imposuerũt
rebus seriem. commutẽt, aut vitæ exitium prorogẽt, quẽ
nascentibus nobis constituerunt. vnde Seneca. Nulli iusso
cessare licet, nulli scriptum proferre diem. Earum autem
officia poetæ distingunt, vt velint vnam esse, quæ vitã
hominis ordiatur, aliam quæ contexat, tertiam quæ filũ
rumpat, ac finiat. Prima est cloto, quam Statius ferream
vocat, Grandeuam Seneca, Improbam & sedulam põta/
nus. Secunda est Lachesis, dura Ouidio, inuida Martiali,
ferrea claudiano dicta. Tertia atropos, de qua Statius li/
bro quarto Theba. Hos ferrea neuerat annos atropos.
Idem libro quinto Sylua. O vtinam, quos dira mihi ra/
pit atropos annos sunt qui in numero parcarum ponant
Alithyiam.

Iudices inferorum.

Minos Aeacus Rhadamantus

IVdices inferorum poetæ faciunt, quorum arbitrio &
sentẽtia puniantur animæ, & cogantur fateri, quę pia
cula in seram noctem distulerint, vt inquit Maro. Ca/
stigant, dolos audiunt, vmbris suas sedes constituunt, nul
lum scelus relinquunt impunitum. De his. Seneca Et qui
fronte nimis crimina tetrica Querunt, ac veteres excu/
tiunt reos. Eorum nomina sunt. Minos, Aeacus, Rhada/
mantus Seneca in Hercule furente, Auditur illo Gnosius
Minos foro, Rhadamãtus illo. Thetidis hoc audit socer.
Idem in hercule Oethæo. Aeacos iter, geminosꝫ Cretas
Fata discernes. Sed iam seriatim de his loquamur. Minos
rex fuit Cretensium, pater androgei, & ariadnes, qui pro/
pter extremam seueritatem (quã viuens exercuerat) post
mortẽ iudex inferorum factus est a poetis, vt alij duo iu/
dices. De hoc Virgilius libro sexto Aeneidorum. Quæsi/
tor Minos vrnam mouet, ille silentum Consiliũꝫ vocat,
vitasꝫ & crimina discit. Propertius lib. 3. Non tamẽ ime/
rito Minos sedet arbiter Orci. Statius lib. 4. Theb. Arbiter
hos dura versat Gortinius vrna, vera nimis poscens, adi/

gitꝫ expromere vitas Vsque retro & tandem penarum
lucra fateri. Claudianus. Nigriꝫ trahunt ad iudicis vrnã.
Aeacus Iouis, & Europe filius propter incorruptam æqui
tatem iudex quoque inferorum factus est. Propertius li/
bro quarto. Aut si quis posita iudex sedet Aeacus vr/
na. Ouidius in Ibin. Tuasꝫ Aeacus in pœnas ingenio/
sus erit. Oratius libro secundo. Carminum. Quam pene
furuæ regna Proserpine. Et iudicantem vidimus Aeacũ.
Martialis libro decimo. Sed modo seueri sectus Aeaci Io
ris Rhadamãtus Iouis fuit filius, & Europæ, frater Aeaci
quem æquissimum fuisse & incorruptæ seueritatis ferũt.
Hinc adagium. Rhadamãtæo pollere iudicio. Propterea
orta est fabula constitutum fuisse illum vmbrarũ iudicẽ.
De hoc Virgilius libro sexto Aeneidorum. Gnosius hæc
Rhadamantus habet durissima regna, Castigatꝫ, auditꝫ
dolos, subigitꝫ fateri, Quæ quis apud superos furto læta
tus inani distulit in seram commissa piacula noctem. Sta/
tius libro tertio. Syl. Et immitem potuit phryga vincere
supplex Tracius.

Hesperides.

Aegle Heretusa Hesperetusa

HEsperus Iapeti filius, tres habuit filias, quæ a pa/
tris nomine dictæ sunt Hesperides. Earum nomi/
nantur hortum eis fuisse auriferis arboribus consitum, cui
custodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamẽ
vel sopito, vel occiso Hercules aurea poma sustulerit. Vn
de Põtanus Hesperides vocat pomicolas. Seneca in Aga.
Arborꝫ pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucre. lib.
5. Aureaꝫ Hesperidum seruans fulgentia mala asper acer
ba tuens immani corpore serpens.

Pleyades.

Electra Sterope Taygeta Meropo
Maia Celeno Alcyone

PLeyades filiæ fuerunt Atlantis ex Pleyone, a qua traxerũt nomẽ. De his Ouidius. Pleyades incipiũt humeros reserare paternos, Quæ septem dici, sex tamen esse solent. Seu quod in amplexum sex hinc venere deorum, Nam Steropem Marti concubuisse ferũt. Neptuno Alcyonem, & te formosa Celeno, Maiam, & Electrã, Tafigetamq; Ioui septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit, Pœnitet & facti sola pudore latet. Hoc autẽ ait Ouidius. Nã vt mathematici volunt, vna est earum obscura, quæ nunquã apparet, vt cæterę. Re vera Pleyades stelle sunt in genu tauri, quæ circa æquinoctium vernum oriuntur. Vnde latini eas vergilias vocant. Sunt autem pluuiosæ & molestæ nautis. Lucanus libro. 8. Et imbrifera siccas cum Pleyade Thebas. Statius libr. 4. Quum taurum aut Pleyadas hausit aquosas. Claudianus. Madidaq; cadente Pleyade, Getulas intrabit Cyrribus vndas. Dicuntur etiam Atlantides. Seneca in Hercule furente. Hinc timendum ratibus ac ponto gregem, Passim vagantes exerunt Alantides.

☾Hyades.

Eudora	Croni	Thyene
Ambrosia	Phito	
Pyridile	Polixo	

HYades filiæ fuerunt Atlãtis ex Aethra, quæ nomẽ traxerunt ab Hyante fratre, quẽ a leena interfectũ quũ assiduis deflerent lachrymis, deorum commiseratione relatæ sunt in stellas pluuiosas, vel quod Hyas græce pluuiam significet latine. Locatæ sunt autem in tauri fronte. Ouid. Ora micant tauri septem radiantia flãmis, Nauita quas Hyadas Graius ab vrbe vocat. Pars Bacchum nutrisse putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceaniq; senis. Alio nomine vocantur Suculæ. Plynius libro. 2. Qualiter in Siculis sentimus accidere, quas græci ob id pluuio nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam protendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humescant hedi, nymbosaq; taurum Ducat Hyas, totusq; fre-

tis descendat Orion. Statius lib. 1. Syl. Non tãtis Hyas inserena nymphis Terras obruit, aut soluta Plyas. Alia eaq; nomina ponuntur a Cælio ex Hesiodi testimonio. Phœle, Coronis, Cleia, Phęa, Eudora.

☾Partes anni. 4.

Ver Aestas Autumnus Hyems

QUenses Veris sunt Martius, Aprilis, Maius, Aestatis, Iunius, Iulius, Augustus. Autumni, Septẽber, October, Nouember. Hyemis, December, Ianuarius, Februarius. Ausonius. Aeternos menses, & tempora quatuor anni.

Quatuor ista tibi subiecta monosticha dicent,
Martius. Aprilis, Maius, sunt tempora Veris,
Iulius, Augustus, necnon & Iunius æstas,
Septembri, Octobri autumnus, totoq; nouembri,
Brumales Ianus, Februarius, atq; December.

☾Pythagoras comparabat verno tẽpori pueros, æstati adolescẽtes. Autumno iuuenes. Hyemi senes. Itẽ ait Ouidius. 15. Quid nõ in species secedere quatuor annum aspicis ætatis per gentẽ imitamina nostræ? Nam tener, & lactẽs puericq; simillimꝰ æuo vere nouo est tũc herba nitẽs. Idẽ. Transit in ęstatem post ver robustior annus. Fitq; valẽs iuuenis, neq; enim robustior ætas vlla nec vberior, nec quæ magis ardeat, vlla est. Excipit autumnꝰ posito feruore iuuentę, Maturus, mitisq; inter iuuenemq; senemq; tẽperie mediꝰ, sparsus quoq; tẽpora canis, Inde senilis hyems tremulo venit horrida passu, aut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos. Ver botros emittit, hyemis rigorẽ mitigat, spoliatas arbores induit, terrę suũ restituit virorẽ, hortis suos flores & violas. Hinc vtile syluis odoriferũ, & purpureũ vocatur a Virgilio, a Statio pecorosum, Iucundũ a Catullo, a Ruffo festo Floricomũ, ab Ausonio & Seneca floriferũ, & nidificum, geniale a Mãtuano dicitur. Aestas enatas iam fruges, & lactẽtes culmos calore suo cõcoquit & maturat. Autũnus maturos fructus colligit. Morbis est obnoxius propter corruptiones & putrefactiones, quas

exhumido & calido generari dicunt Phyſici. A fructibus vocatur vuifer, pomifer, frugifer. Quatuor anni tempora egregie deſcribit Virgilius in opuſculis.

¶ Menſes anni.

Ianuarius	Maius	September
Februarius	Iunius	October
Martius	Iulius	Nouember
Aprilis	Auguſtus	December

ROmulus ab vrbis origine decẽ tantũ menſes cõſtituit, ꝙ decimeſtre tẽpus ſufficeret ad mulieris partum. Primũq; fecit Martiũ a nomine Martis, qui deus eſt & autor Romanorũ. Numa Põpiliꝰ duos adiecit Ianuariũ & Februarium. Ianuarius dicitur a Iano. Februarius a februis. i. purgatoriis quibuſdã ſacrificijs. Nã Februare purgare eſt, & febrũ ſabini purgamentũ vocant. Eo aũt menſe conſueuerant Romani per dies duodecim vrbẽ & agros cũ ſupplicationibus luſtrare. Quod genus ſacrificij dicebaꝫ Amburuiũ, Ambaruale. Febrũ & Luſtrale. Martiꝰ a marte vtbis autore. Aprilis ab aperiẽdo vt opinatur Varro, ꝙ tunc clauſtra naſcendi aperiat natura. Vel ab aphrodite Venere, vt vult Cenſorinus, ꝙ Romani ſuam a Venere traxerint originẽ. Maius a maioribus ſenibus. Iunius a iuuenibus, vel a Iunone, cui eo menſe maximi honores exhibebanꝫ. Iulius prius dicebatur Quintilis, ꝙ eſſet quintus in ordine, vt Auguſtus Sextilis, quum decẽ tantũ haberentur menſes. Tandẽ tamen mutato nomine dicti ſũt Iulius, & Auguſtus in honorem primorum imperatorũ. September, October, Nouẽber & December nomina ſua traxerunt ab ordine, quem prius habebãt, quum decimeſtris eſſet annus. De quibuſdam Ouid. lib. 1. Faſto.

Martis erat primus menſis, Veneriſq; ſecundus,
Hæc generis princeps, ipſius ille pater.
Tertius a ſenibus, iuuenum de nomine quartus,
Quæ ſequitur, numero turba notata fuit.
At numa nec Ianum, nec auitas præterit vmbras,
Menſibus antiquis præpoſuitq; duos.

¶ Ianuarius erat in tutela Iani & Iunonis. Februarius Neptuni, Martius mineruæ, Aprilis Veneris, Maius Apollinis, Iunius Mercurij, Iulius Iouis, Auguſtus Cereris, September Vulcani, October. Martis, Nouẽber Dianæ, December Veſtę, Luna ſingulos ſuos menſes conficit diebus vnde triginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenę menſes vocantur a mantuano in ſomnio Romano, vbi ait, Ex horis nox atque dies, ex nocte dieq; Lunigenæ ſurgunt menſes, ex menſibus anni. Menſium alij ſunt maiores, minores alii. Aprilis, Iunius, September, Nouember ſinguli habẽt dies. 30. Reliqui. 31. præter Februarium, qui ſolum habet. 28. A menſis fit adiectiuum menſtruus, vt menſtrua Luna.

¶ Mutati in varias formas ſecundum metamorphoſim poetarum.

AChelous in anguem & taurum. Acis in flumen. Actæon filius autonoes in ceruum, Aegeria in fõtem, ægle ſoror Phaetontis in populum arborẽ. æſacus in mergum, Aeſculapius in Draconem, aglauros Cecropis filia in lapidem, alcyone in auem, Alcithoe in veſpertilionem, anaxerete in lapidem, antigone in Ciconiam, Apollo in paſtorem, Coruum, accipitrem, Leonẽ, Appulus paſtor in Oleaſtrum, arachne in araneam, Ardea in oppidum, Aſcalaphus in bubonem, atalãta in leenam, Atlas in montẽ, Atys in pinum, Bacchus in caprum, vuã, Ceruum. Battus in ſaxũ, Baucis in arborẽ, Biblis in fontẽ, Bura vrbs in ſcopulũ, Cadmus in agnẽ, Ceneus in auẽ, Caliſto in vrſam, Celmus in adamãtẽ, Cercops in ſimiã, Clytie nympha in heliotropium, Coronis in cornicẽ, Crocus & Smilax in flores, Cycnꝰ in auẽ, Cypariſſus in cupreſſũ, Dædalion in accipitrẽ, Daphne in laurũ, Daphnis in lapidem, Dercetis in piſcem, Diana in felẽ, Dryope in Lotõ, Echo in vocẽ, Ephyre in ſerpentẽ, Euphorbꝰ in pythagoram, Galãthis in muſtellã, Harmonia vxor Cadmi in draconẽ, Hecuba in canẽ, Heliades ſeu phaetõtiades in populos. Hippomenes in leonem, Hyacinthus in florẽ, Io in iu

uehcam, Iphis puella in puerum, Iphigenia in ceruam, Ino in anum, Iupiter in taurum, aurum, arietem, aquilam, Cycnum, satyrum, Amphitrionem, ignem, pastorem, serpentem. Leucothoe in virgam thureã, Lycaon in lupũ, Lycas in scopulum, Lyncus in Lyncem, Mæra in canem, Marsyas tibicen in fluuium, Mente nympha in mentam, Mercurius in Ibin, Myrrha in arborem, Nays nympha in piscem, Narcissus in florem, Neptunus in iuuencum, Enipeum fluuium, arietem, Delphinum, Niobe in marmor, Nisus in auem, Nyctimene in noctuam, Ocyroe in equã, Olen⁹ in lapidem, Periphas in auem, Perimele in insulã, Philomela soror Prognes in luscinium, Progne in hirũdinem, Prætus in saxum, Saturnus in equum, Scylla in scopulum. Stelles puer in Stellionem, Talus puer in perdicẽ, Tereus in Vpupam, Tyresias in fœminam, Venus in piscẽ, Vertumnus in anum, Vlyssis socii in porcos. Causas harũ transmutationum vide apud Ouidium in Metamorphosi, & alios mythologos.

ℂNymphæ diuersæ.

AEgeria vxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouidi⁹. Aegeria est quæ præbet aquas dea grata camœnis, Illa Numæ coniux, consiliumq; fuit. Aegle filia solis & Nereę. Virg. Timidisq; supuenit Aegle, Aegle Nayadum pulcherrima. Agaue nympha a nimio splendore. Cloto & Galathea. Virgi. lib. 9. Aenei. Quales Nereia Clotho & Galathea secãt spumantem pectore põtum. Idem in Bucco. Huc ades o Galathea, quis est nã lusdus in vndis. Cymodocea vna fuit earũ nympharum, in quas mutatæ sunt naues Aeneæ. Virg. lib. 10. Aenei. Quarum quæ fundi doctissima Cymodocea Pone sequẽs dextra puppim tenet Cerceis nympha a texẽdo. Deiopeia. Virgil. li. 1. Aene. Sũt mihi bis septẽ præstãti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Connubio iungam stabili, propriamq; dicabo. Dynamene ẽt nomen est nymphę. Dione Oceani & Thetyos filia, Veneris mater. Electra Oceani filia & vxor Atlantis, quæ filiã

habuit eiusdẽ nominis, matrẽ Dardani. Erate Oceani filia. Eudora itidem. Eurybia, quæ stellas & luciferum genuit. Eurymone mater Leucothoes. Halia nympha marina, vt Heliocopis, & Iantha Oceani filiæ. Item Ianira, Iera. Lara quę Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni, Legæa a suauitate cantus, Menestho, Marica Latini mater, quæ templum habuit in Minturnensium litore. Horatius Et innãtem maricę litoribus tenuisse Lyrim. Lucanus lib. 2. Et vmbrosæ Lyris per regna Maricæ. Mintha Plutonis pellex, quã Proserpina mutauit in mentam. Panope, Sagarytis cũ qua se miscuit Atys phrygius. Syrinx nympha Arcadiæ, quæ nympharũ precibus mutata est in palustres calamos, quũ acrius eã insequeretur Pan rusticorũ deus. Martialis lib. 9. Sæpe sub hac latuit rustica fronde Dryas, Dumq; fugit solos nocturnũ Pana per agros, Terruit & tacitam fistula sera domum. Telesto. Thyella, Thyca, Torrebia, ex qua Iupiter susceperit Carium Lydiæ modulationis inuẽtorem, Xantha, Xantho Virgiliana, Zeuxo, Amathyea, Amphinome, Amphitoe, amphiro, Calianassa, Galianira, Creseis Plexaura, De nymphis filiabus Doridis Propertius libr. primo. At vos æquoreæ formosa Doride natæ. Candida felici soluite vela choro. Nisæe & Cimothoe nomina sunt nympharum apud eundẽ lib. 2. vbi ait. Et tibi ob inuidiam Nereides increpitarẽt, Cãdida Nisæe, cærula Cymothoe. Virgilius lib. 4. Georg. enumerat quasdam his verbis, Drymoq;, Xanthoq;, Ligeaq;, Phillodoceq;, Nisoq;, Spioq;, Thaliaq;, Cymodoceq;, Cydippeq;, & flaua Lycorias, altera Virgo, Clioq;, & Beroe soror Oceanitides ambę, Atq; Ephyre, atq; Opis, atq; asia Deiopeia, Et tandẽ positis velox Arethusa sagittis, Inter aquas Cyrene curam narrabat inanem Vulcani. Idem li. 6. Aenei. Læua tenẽt Thetis, & Melyte, Panopæaq; virgo, Nisęq;, Spioq;, Thaliaq;, Cymodoceq;. Pholoe nomen est nymphæ apud Statium libr. 2. Syl. Pontanus libro. 2. de stellis quadam alias ponit his verbis.

Mox cærula Tyro,

Flauaq; Laodice, Pannopeaeq;, Cymothoeq;,
Et Tylbe, & nlueo conſpecta peloris amictu,
Puniceoq; ſinu Xantho, exertiſq; papillis
Niſæe, longaq; coma ſpectabilis arte,
Atteq;, opiſq;, Orithyiaq;, Theſpioq;,
Et niues galathea genis, Arethuſa lacertis.

Idem. At blãda Hyale non lumina torquet a puero. Reperiuntur & aliarum nomina, vt Eurynome, Perſa, Plyone, Clymene, Melantho, Idothea, Corufice, Glaucis, Liminoria, Amphitoe, Doto, Proto, Pheruſa, doxa, Nimeris, Dianaſſa Amathia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaſte, Agaperte. Porro nymphe maris vocantur Nereides, & Oceanitides, Fluuiorum Nayades, Fontium Napeæ, Nemorum Dryades, Arborum Amadryades, Montium Oreades, Pratorum Hymnides. Politianus in Ruſtico. Vda choros agitat Nays, decurrit Oreas Monte ſuo linquunt faciles iuga celſa Napeæ, Nec latitat ſub fró de Dryas.

¶ Feces & excrementa diuerſarum rerum.

Magmata	Analecta	Graſum
Amurca	Furfur	Sciri
Apluda	Flaces	Schidia
Scoria	Floces	Tartarum
Helcyſma	Metys	Muccus
Præſegmina	Spatyle	
Reſegmina	Bolytus	

VNguenti fæces dicunt magmata autore Ply. lib. 13. capi. 2. Amurca fæx eſt olei. Idem Plynius lib. 15. ca. 3. Oliuæ conſtãt nucleo, oleo, carne, amurca Sanies, eſt hęc eius amara. Columella. Palladia ſine frage ſalis conſpergere amurca. Idem. Nam eſt inimiciſſima oleo amurca, quæ ſi remanſit in bacca, ſaporem olei corrumpit. Apluda vocatur purgamentum Milii, panici, & ſiſamæ. Plynius libro. 18. Naturalis Hiſto. Capite decimo. Milii & panici, & ſiſamæ, Apludam vocant purgamenta. Spurcitia in omni metallo vocatur Scoria, inquit idem

idem lib. 13. Cap. 4. Itẽ libro. 14. Cap. 11. Et ſcoria æris (inquit) ſimili modo lauatur, minor effectu quam æs ipſum. Scoriam in argento græci vocant Helcyſma, cuius vis eſt aſtringere & refrigerare corpora Acus aceris purgamentũ frumenti. Col. lib. 8. Nam ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt, Præſegmina, & reſegmina quæ ex vngui bus amputãtur, a præſecando & reſecando. Plynius. Omnia perſecuti ſumus, vſq; ad reſegmina vnguium. Analecta ciborum ſunt purgamenta, quæ ſcopam pauimentum verentes colligunt, vel pro ipſis inſtrumentis ad colligendas cœnarum reliquias ex pauimẽtis. Nam vt ſcribit Plynius, purgamenta cænæ euerri ſolent in pauimẽto veluti relicta. Martialis libro ſeptimo, Colligere lõga turpe nec pudet dextra analecta, & quicquid canes reliquerunt. Idẽ in Diſtichis. Ocia ſed ſcopis nunc analecta dabunt Furfur farinæ purgamentum, hinc panes furfurei. Varro libro ſecundo de re Ruſt. Commode paſcuntur farre, & ſurfurib⁹ hordeaceis, Idẽ ſemeſtribus vitulis obiiciunt furfures triticeos, & farinam hordeaceam & teneram herbam. Collumella libro decimotertio Furfures hordeaceos adiciunt, & vuas ita ſuperponunt, vt altera alteram non cõprimat Flaces purgamenta ſunt oliuarum. Plynius. In amurca & flacibus hæ ſunt carnes, & illæ feces. Floces purgamenta vini & vuarum. Cæcilius. Aedepol ego neq; florem, neq; floces volo mihi, vinum volo. Romæ vetus quidam homo & celebratus in cauſis (inquit Gellius) quũ apud prætectum vrbis verba facere, & dicere vellet, quẽdam inopi miſeroq; victu viuere, & furfureum panem eſitare, hic inquit, eques Romanus apludam edit, & floces bibit. Metys purgamentum eſt cæræ, quo partem aluei priorẽ apes illinunt. Hominis retrimenta Cælius vocat ſpatylen, nos merdã, ſed aliarũ etiam rerum. Horatius. Merdis caput in quiner albis Coruorum. Boliton vocant ſtercus bubulũ. Hinc adagium. Boliti pœnã luere, id eſt puniri pro minimo delicto. Solon enim ſuis legibus eos puniri iuſſit, qui ſtercus bubulum furto ſuſtuliſſent. Aſini retrimenta Cæli⁹

ait dici Onida & Onthō. Suis ipeleuthrū, Quiū Oiptotō, Caprarum ſpyrada, & ſpirathiam, Murium Myſcelecra.

¶ Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus. Scri dicū tur ſordes & ſpurcitiæ caſei. Item fragmenta, quæ ex operibus deiiciunt marmorarii, aſſulas vitruuius vocat. Schidia fragmenta lignorum, quæ reiiciūtur ab abietariis. Tartarum fæx vini Muccus narium ſordes. Catullus. Muccus & mala pituita naſi.

¶ Harpyæ.

Aello Ocypete Celeno Thyella

Harpyas ſeruius ait fuiſſe Neptuni & terræ filias, volatiles, vultu virgineo, vncis manibus De his Virg. libro tertio Aen. Strophades Graio ſtāt nomine dictæ inſulæ Ionio in magno, quas dira Celeno Harpyæq; colunt aliæ, phineia poſtquā Clauſa domus, menſaſq; metu liquere priores Triſtius haud illis mōſtrum, nec ſeuior vlla peſtis & ira deum ſtygiis ſeſe extulit antris. Virgineī volucrum vultus, fœdiſſima vēntris proluuies, vncęq; manus & pallida ſemp Ora fame. Eis autem inditū eſt nomē a rapina, quæ grēce Harpya dicitur. Hinc harpax rapinator. Harpagare rapere, harpeſax harpedophorus falcifer. Poete aiunt eas a diis immiſſas fuiſſe ad polluēdas dapes Phineī regis arcadiæ, quod is filios interfeciſſet, fugaras demū a Zeto & calai argonautis & filijs Boreæ, Heſiodus ait eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Val. Flac. libro quarto Argō. eas vocat Typhonides id eſt filias Plutonis, qui dicitur Thyphon. Sic autem ait de Phineo loquens. Inſuper hunc Typhonides Harpyie ira tonantis Depopulant, ipſoq; dapes prædantur ab ore. Talia prodigia, & tales pro crimine pœnas Perpetiſ. Aello ex ethymologia grēca dicitur, quaſi alienum tolliens, Ocypete citius auferens, Celeno nigrorē ſignificat Quartam Homerus addidit Thyella. Morabantur autem in ſtymphali arcadie lacu vnde Arcadicæ & ſtymphalides vocātur. Lucanus libro quinto vnguibus arcadicæ volucres ſtymphalla colentes. Virgilius in opuſculis. Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto. Idem. Deiicit horriſono quinto ſtymphallidas arcu. Vocanē etiā phinęæ a phineo rege Seneca in Thy. Phinæis auibꝰ prēda fugatior. Sidonius Harpyas poſuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immoriuntur, vbi alt. In foro ſcythę, in cubiculo viperę, in exactionibus Harpiæ, in collocutionibus ſtatuæ.

¶ Domitores monſtrorum & Beluarum.

Meduſa phorci fuit filia, quam Neptunus ſtuprauit in templo palladis. Vnde irata pallas eiuſdem capillos mutauit in colubros, fecitq; vt oēs in ſcopulos verterentur qui eam proſpicerent. Hanc autē truncauit perſeus Iouis filius ex Danae. Propertius libro tertio Sectaq; perſea phorcidos ora manu. Ouidiꝰ libro quarto Meta. Gorgonis anguicomę perſeus ſuperator, & alijs Aethereas auſus factatis ite per auras. Pontanus lib. quarto de ſtellis. Aegidaq; obijciens, caput anguineoſq; meduſæ pretendit crines. ſparſit coma tetra venenū. Per fauces tumuere fere tum guttura. Syllīꝰ libro tertio Fama refert (cæſę rapuit quum Gorgonis ora Perſeus) in Lybia dirū fluxiſſe cruorē, Inde Meduſeis terrā exūdaſſe Chelydris.

¶ Apollo Pythonē ſerpentem, a cuius nomine Pythius vocatus eſt. Ouidius libro primo Meta. Hunc deus arcitenens, & nunquam talibus armis ante, niſi in damis, caprefiſq; fugacibus vſus, Mille grauem telis, exhauſta pene pharetra. Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno. Propertius lib. 4. Aut qualis flexos ſoluit Pythona per orbes ſerpentē imbelles quem timuere lyræ. Claudia. Phœbęo domitus Python quum decidit arcu. Statius libr. 1. Theb. Terrigenam pythona deus ſeptem orbibus atris Amplexum Delphos, ſquamiſq; annoſa terētem Robora Caſtaliis dum fontibus ore triſulco Fuſus hiat, nigro ſitiens alimēta veneno, perculit aſſumptis numeroſa in vulnera telis, Spicula dixerit mellius Pythone ſuper ſtans Pęan, quū vacua turbatus pene pharetra Figeret innumeris numeroſa volumina telis.

¶ Bellorophō filius Glauci regis Corinthiorū falſo accu

satus stupri a stenobæa prœti argiuorum regis vxore, ex/
positus est chimeræ triformi, quam tamen domuit. Oui/
dius libro secundo de Trist. Nam quid de tenuico referam
domitore Chimeræ, Quẽ lœtho fallax hospita pene de/
dit Mantuanus. Alcides Lapythas, Indos deuicit Iacchus
isthmiacos iuueni præda chimera fuit. Theseus interfecit
minotaurũ in cretæ labyrintho. Ouidi⁹ in Epist. Ariadnes
Nec tua mactasset nodoso stipite Theseu ardua parte viri
dextera, parte bouem. alcon sagittarius cretensis serpentẽ
confodit illeso filio suo, quẽ ille iam habebat in faucibus.
vide in capite de sagittarijs. Attilius Regulus apud Braga
dam fluuium serpentem. 120. pedum longitudine balistis
tormentisq; expugnauit. Autor Ply. lib. 8. cap. 14. Georgi⁹
Capadox tribunus militũ sub diocletiano maximum ser/
pentem in africa peremit liberata puella, quæ eidẽ deuo/
ta fuerat in prædam. Pallas alcidam beluam flammas ore
vouentem interfecit. Cadmus quoq; Agenoris filius alitũ
serpentem, cuius dentes quum seuisset, nati sunt protinus
armati homines, qui mutuis vulneribus se confoderũt, vt
fabulantur poetæ. Coroebus monstrum toti Peloponeso
formidolosum occidit. Ouidi⁹ in Ibin. inq; tuos ea pestis
eat quã dextra Coroebi vicit opẽ miseris Argolicisq; tulit
Lysimachus Alexandri miles leonẽ, vt iam diximus. Her/
cules hydram leonem, aprũ. Ceruam aeripedẽ, Draconẽ
Hesperidum, antheum, taurum flãmiferum, cæteraq; bel
uas, de quibus prius meminimus. precipua autem mõstra
(quorũ frequens est mentio apud poetas) sunt Minotau/
rus biformis. Geryon tricorpor, Sphinx. Chimera. cacus
Maris thessalus antica corpis parte homo postica equus.

¶ Liberatores quorundam hominum a periculis.

PErseus liberauit andromedam filiam cephei & cas/
siopes ceto marino mõstro expositã. ad cuius subsi
diũ conuolauit insidens pegaso equo alato. Ouid.
libro quarto Meta. Auxiliumq; domus, seruatoremq; fa/
tentur cassiope cepheusq; pater. Mãtuanus de fortuna gõ
zage, Mõstris obiecta marinis Andromede, quum nec pe

lagus, nec terra salutem Mitteret, auxilium veniisse per ae
ra fertur. Stroza pater. Persea quid memorem, dubiq; quã
præmia pugnæ andromedã subito saucius igne tullit. L.
Lucullus aduersus Mithridatem missus Cottam Chalce/
done obsesum liberauit. Lucilius miles quum videret in/
clinatam Bruti aciem apud Philippos, obtulit se periculo
& inimicorũ manibus, vt ipsi Bruto facerer tempus ad fu/
gam. Q. Minutius consul a sabinis & volscis in algido ob/
sessus, subsidio. Q. Cincinnati dictatoris liberatus est. Quũ
ob perfidiam Laomedontis qui neptuno & apollini mu/
rorum Troiq conditoribus pactam denegauerat mercedẽ
pestis vrbem ipsam popularetur & vbiq; serperet, ad pa/
canda numina Hesione monstro marino destinata est. Ab
hercule tamẽ liberata. Calphurnius Crassus captus a Ma/
silinis, quum saturno duceretur imolãdus, Balsacia puel/
la patris a se proditi eum victorem fecit, eoq; modo exe/
mit a periculo. Diomedem Troia diruta ventis in lybiam
pulsum, quũ Lycus rex imolare vellet, Calluce puella pa/
trem lycum prodidit, vt Diomedem (cuius forma con/
flagrabat) eximeret a morte. Vtriusq; exempli Autor est
Plutarchus.

¶ Elementa. 4.

IGni, aer, aqua, terra. Summum est ignis, vnde stella/
rum collucentium apparẽt oculi. Proximum aer seu
spiritus, qui vitalis est & per cũcta rerum meabilis &
vnicuiq; rei consertus. Eius vi suspensa cum quarto elemẽ
to terra libratur in medio spacii. Ouidius libro. 1. Fast. de
chao loquens. Lucidus hic aer, & quæ tria corpora restãt,
Ignis, aqua, & tellus vnus aceruus erant. Idem lib. 15. Me
ta. Quatuor æternus genitalia corpora mundus. Cõrinet,
ex illis duo sunt onerosa, suoq; pondere in inferius tellus
atq; vnda feruntur. Et totidem grauitate carent, nulloq;
premente alta petunt aer, atq; aere purior ignis. Verbi
multo pluribus eorum potestatem describit & naturam
vide locum.

¶Adulatores, Scurræ, & parasyti.

1 Zopyrus
2 Aristippus
3 Curio
4 Lælius
5 Hages
Cleo
6 Philoxenus
Apollophães
7 Cypriæ mulieres
8 Dromeas
9 Decius laberius
10 Timagoras
11 Clisophus
12 Micesias
13 Charisophus
14 Andromachus
15 Burra
16 Sarmentus
Alpicius galba
17 Tectius
18 Rhyntum
Patroclides
Demagoras
Euagoras

1 DArij Babylonem obsidione prementis fauorẽ & gratiam aucupari volens Zopyrus persa, faciẽ & nares inhoneſto vulnere sibi deformauit, vt Babyloniis (ad quos se receperat) fidẽ faceret & mentiretur se perpetuum Dario inimicũ fore, a quo tam turpiter mutilatus esset. Quibus verbis mori Babylonii eũ in suam vrbem admiserunt, quã paulo post prodidit suo regi. Hinc adagium Zopyri talentum, de his qui plurimum sibi nocent, vt aliis afferant emolumentum.

2 ¶Aristippus Cyrenæus socratis auditor meruit nomẽ regij canis & aulici, quod adularetur Dionysio, & sequeretur quaquauersum iret ille, saginandi ventris causa. Vnde Horatius. Si pranderet olus patienter, regibus vti Nollet Aristippus.

3 ¶Venienti ab expeditione Galliarum Cæsari, & in Pompeium copias parenti, Curio obuiam approperauit multis blanditijs eundem confricãs. Ait enim se inuito senatu Cæsaris partes fouisse, tantisper dũ coactę bello siluissent leges. Prævalẽte demum pompeio se expulsum Roma, velut exulem. sed tamẽ exilium non grauate perpeti, propter imperatorẽ. Vnde sic apud Lucanum inducitur lib. 1. Dum voce tue potuere iuuari Cæsar ait partes, quamuis nolente senatu Traximus imperium, tunc quum mihi rostra tenere ius erat, & dubios in te transferre quirites. Ac postquam bello leges siluere coactæ, Pellimur e patrijs laribus, patimurq; volentes Exilium, tua nos faciat victoria ciues. Vide alia eius verba plena assentationis.

4 ¶Audita Curionis oratione Lælius primipilus statim Cæsarii ad quæcunq; discrimina sese obtulit, testatus nullum esse flagitium, quod non cõmitteret Iubens, si imperator iuberet. Hæc ei⁹ verba ponit idem Lucanus. Iussa sequi tã velle mihi, quam posse necesse est. Nec ciuis meus est inquem tua classica Cæsar audiero. Per signa decem felicia castris, perq; tuos iuro quocunq; ex hoste triumphos, pectore si fratris gladium, iugulog; parentis Condere me iubeas, plenæq; in viscera partu Coniugis, inuita peragã tamen omnia dextra. Si spoliare deos ignẽq; immittere templis, Numina miscebit castrensis flamma monetę. Signa sup Trusci si ponere Tybridis vndas, Hesperios audax veniam metator in agros. Quæ verba quantum adulationis præ se ferant, appareat cęco.

5 ¶Quum Alexander Iouis filiũ appellari se voluit, & more persarum. proſtratis humi corporibus a Macedonib⁹ salutari, talia concupiscenti protinus accesserunt Hages argiuus pessimus carminum autor post Cherilum, & Cleoficulus, quos maximorum exercituũ principatibus anteferebat. Hi quum intelligerent nutum domini, & qd crederet pollice, cœperunt protinus plenis eum buccis ĩmodice prędicare, & iam tum ante mortem deũ facere, Adiecerũt insuper Herculem, Bacchum. pollucem cum Castore nouo numini cessuros. Horum fumis permotus Alexãder, conuiuiũ omni opulentia exornauit, cui nõ Macedones tantũ sed & principes Græci interfuerũt. Quũ autem omnes vna cũ rege discubuissent, Cleo institutũ & ꝑmeditatũ sermonẽ cum admiratione laudũ eius exorsus est, Enarratisq; meritis quibus eũ noua Apotheosi dignũ prędicabat iam vnũquemq; cœpit hortari, vt regẽ inter deos colorent. Quod ne quis recusaret, obtulit se primũ, qui prostrato humi corpore regem adoraret. Autor Curtius.

6 ¶Philoxenus fuit parasytus quispiam qui cœna quadã vbi atriorem panem vidisset apponi, ne multum inquit attuleris, ne tenebras nobis inducas.

¶Appollophanes Antigoni fuit adulator.

7 ¶Cypriæ mulieres translatæ in Syriam, currum incẽsurij rogum vxoribus humeros subincuruabant, vt eis suppedanei loco gradũ struerent, & scalarem præberent vsum.

8 ¶Dromeas fuit parasytus, a quo quum quæsisset nescio quis in vrbe, an apud Chalcidem lautius pararetur conuiuium, respondit iocundius sibi videri Chalcidienſis cœnę procœmium, ostreorum numero & varietate.

9 ¶Decius Laberius actor mimorũ inuitat⁹ a Cæsare vt in scænam prodiret, respondit se necessario coactũ nihil tanto viro denegare posse, cui & ipsi dii omnia tribuissent.

10 ¶Tymagoras Atheniẽsis dariũ regẽ persarũ (ad quẽ legatus missus fuerat) adulãdo more psarũ adorauit. Qđ vbi resciuerũt Atheniẽses. eundẽ supplicio capitis puniuerũt.

11 ¶Clisophus philippi Macedonis parasytus, claudum se fingebat, quod philippus fractum crus haberet. Os & oculos eodem modo & iisdem gestibus contorquebat, quibus dominus.

12 ¶Nicelias quum videret Alexandrum magnum petitũ a muscis, quanto inquit hæ cæteris præstãt, quæ sanguinẽ tuum degustant imperator. Idem quum vulneratũ eum conspiceret, illud Homericum statim protulit. Qualis diuorum percurit corpora sanguis.

13 ¶Carisophus videns Dyonisium (cuius erat parasytus) seperatim cum amicis ridẽtem, procul quoq; ridebat. Interrogat⁹ autem ab ipso Dionysio, quid rideret, quod inquit ea putem digna risu, quæ dicitis.

14 ¶Andromachus Carrenus fuit adulator Crassi, quem tamẽ parthis prodidit. Patroclides assentator fuit Philippi, Demagoram Athenienses decem talẽtis mulctauerunt, quod alexandrum deum appellasset. Euagoram vero interfecerunt, quod eundem adorasset. Quum quidã cliens Cælio oratori omnia concederet, longa assentatiõe fatigatus Cælius, dic inquit contra, vt duo videamur.

15 ¶Burra fuit quidam scurra natione Hispanus, quẽ figismundus imperator in conuiuio argẽto onerauit, adeo vt sub pondere iam fatisceret.

16 ¶Sarmentus fuit Romanus eques scurrilitate notissimus sub Augusto Cæsare.
¶Fuit & Apicius Galba nobilis scurra sub Tyberio Cæsare. De vtroq; Iuue. Saty. v. Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset. De Sarmento Horatius in Ser. Nunc mihi paucis Sarmenti scurræ pugnam Messiq; Ciceri Musa velim, memores, & quo patre natus vtriq; contulerit lires messi clarum genus Osci.

17 ¶Tect.⁹ caballus scurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba, Martia. lib. 1. Qui Galbam salibus tuis, & ipsum Posses vincere Tectiũ Caballũ.

18 ¶Rhynthon fuit villissimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerũt. Adulationes vero adeo & repressit & neglexit Augustus, vt se dominum appellari ne a liberis quidem & nepotibus suis vel serio vel ioco sustinuerit. Atq; huiusmodi blanditias inter ipsos etiam probibuit. Cæsar quoq; Tyberius adulationes adeo auersatus est, vt neminem senatorum aut officii aut negocii causa ad lecticam suam admiserit, Consularem vero satisfacientem sibi ac per genua orare conantem, ita subfugerit, vt caderet supinus. Idem si quid in sermone vel oratiõe blãdius de se quicquam audisset, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem vt maledicum nomen exhorruit. Quendam dicentem sacras eius occupationes, alium autore eo senatum se adiisse, verbis mutatis iussit dicere pro autore suasorem, pro sacris occupationibus laboriosas. Porro nihil magis principes inflat & infatuat, q̃ adulatio. Hoc perpetuum est in aulis malum, per quod veritas infringitur, & vana virtutis induitur opinio. Adulatorũ mores seruiles sũt & humiles, vt dicebat clearchus Solẽsis. Neq; diu placere possunt parasyti, Nã quum eadem mendacia repetunt, de sinũt placere. Anazilas cõparabat eos vermibus, qui triticum nacti non prius desinunt, quam vacuum reliquerint. Antisthenes meretricib⁹ quæ suis amatoribus bona omnia præter mentem & pu-

dorem exoptãt. Euripides dicere solebat, amicos minime blandos possîde, Qui tecum gratię causa loquũtur, mali. Chritias. Qui cum amicis inquit, gratiæ causa versãt, postremo assentationis voluptatem in odium cõuertit. Alij adulatores Polypo pisci cõparant. Nam vt Polypus colorem mutat ad speciẽ subiecti soli, ita & assentator ad voluptatem audientiũ verba cum gestu variat. Diogenes dicebat, satius esse in coruos q̃ adulatores ĩcidere, corui enim morticina & cadauera consectãtur, hi vero viuos laniant & exsuggunt. Plutarchus monet nihil intentius cauendũ, stibus legũt, Græci crocidas vocant, vt crocidismũ & cachologiam feitucarum collectionem. Habuit Dionysius adulatores, qui expuenti faciem obiiciebãt, in quã is conspueret. Superfluitates oris eiusdem collãbebant. Asseuerabantq; ea videri sibi mellita quę ille euomuisset. Qui cãcibi patitur plagas, Psomocolaphus dicitur a Græcis.

¶ Homines pingues & macilenti.

Leo Byzantius sophista fuit adeo pingui & obæso corpore, vt quũ ad pacandã factionẽ Athenis (vbi tum legatus agebat) suggestum cõscẽdisset, risum vnicuiq; mouerit, At ille quid ridetis inquit Athenienses, an q̃ vobis videar pinguis? Scitote vxorem esse mihi longe pinguiorẽ. Tales tamen ac tantos (quum sumus cõcormus quidem. Quibus verbis tẽpestiue & pro re adductis, populum restituit paci. Dionysius Heracleotes tyrannus fuit adeo vẽtrosus, & corpulẽtus, vt noctu dũ quiesceret, cogeretur suis lateribus hirudines admouere, quæ humorem superfluum paulatim exhaurirẽt, eoq; modo aliquid adimerẽt de crassitudine. Ludouicus Crassus Philippi primi filius, & Gallorum rex fuit adeo vasta corporis mole, vt ex re sumpserit cognomẽtum. Iam diximus imperatorem Maximinum fuisse tanta membrorum mole, vt vxorephon tragœdiographus (qui res heraclidarum prosecutus est) nocturnis lucubratiõibus sese adeo extenuauit, vt per iocũ noctua diceretur. Hinc etiam natum prouerbiũ, Nihil differs a Cherephonte. Quam tenuis & macer fuerit Philetas Cous, vide in Cap. de miraculis.

Horti celebres & memorabiles.

Phæacum regio (cuius rex fuit Alcinous) hortos habuit tãta pomorum varietate nobiles, vt prematuris primis, noua statim renascerent, vt iam diximus in nostro Cornucopię. Iuue. Illa iubebit Poma dari, quorum solo pascaris odore, Qualia perpetuis Phæacum autumnus habebat. In hortis Hesperidum poete fabulantur fuisse arbores auriferas, quarum custos esset insomnis draco. Epicurus primus omniũ hortos Athenis instituit, quũ antea ruri tantum haberentur non in vrbibus. Hinc Epicurus hortorum magister appellatur. Laertius refert Epicuri scholam fuisse in horto. Iuuenalis. Suspicit exigui lætum plãtaribus horti. Sta. Mallet deserto senior Gargetius horto. Vocatur autẽ Gargetius Epicurus a natali pago. Propertius libro tertio. Illic vel studiis animum emẽdare Platonis Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis. Laudantur etiam horti Adonidis, & pensiles qui fuerunt in Assyria, siue illos fecerit rex Cyrus, siue Semiramis. Lucanus hortos habuit cultissimos, in quibus sepultus est. Mecœnas quoq; hortos habuit Romæ pulcherrimos in Esquiliis, ad quos propter amenitatem loci plærunque diuertebat Octauius.

¶ Præcones.

Archias pręco fuit, q tres Olympiadas vicit, & statuam meruit. Talthybius fuit Agamenonis prẽco. Testis Herodotus. Aethalis fuit pręco, cui quandoq; inter viuos, qñq; inter mortuos esse concessum est.

¶ Somnolenti.

Maximianus, Malchus, Martinianꝰ, Dionysiꝰ, Iohannes, Serapiõ, Cõstãtinus noĩa sunt corũ, quos ecclesiastici septem dormiẽtes appellãt. Dormierunt autem annis. 196. Poetæ fabulantur Endymionem

beneficio Iunę (a qua adamabatur) impetrasse, vt perpetuum dormiret somnū, immortalis & expers senii. Hinc adagiū natum. Endymionis somnū dormire, in homines somnolentos & desides. Cic. li. v. de finibus. Itaq; ne si iucundissimis quidē nos somnis vsuros puremus, Endymionis somnū nobis nolimus dari. Idē li. 1. Quæst. Tus. Endymion vero (si fabulas audire volumus) quādo in Lathmo obdormiuit, qui est mons Cariæ, nondum opinor est experrectus, Poetæ propterea somnum & soporem vocant Endymioneū. Ausonius. Qualis per Lathmia saxa Endymioneos solita affectare sopores. Martia. lib. x. Quid tibi dormitor proderit Endymion? Epimenides Gnosius annis. 57. dormiuisse fertur in spelunca. Hinc adagium. Vltra Epimenidem dormire.

¶ Fullones.

ANastasius Aquileiēsis, qui sub Diocletiano passus est, artem fullonicā prius exercebat. Fuit & Clesippus fullo cuius meminit Ply. li. 34. cap. 3.

¶ Columne Herculis.

AByla & Calpe montes sunt in extremis Iberię finibus, non procul Gadibus & Carteia, quos Herculis colūnas vocant. Plynius libro tertio. Proxima aūt faucibus vtrinq; impositi montes coercent clausira, Abyla Africæ, Europe Calpe laborum Herculis metæ. Quam ob causam indigenæ columnas eius dei vocāt, creduntq; perfossas excluſa antea admisisse maria & rerum naturæ mutasse faciem. Syllius. At laudibus olim terminus herculeis Calpe. Idem. Dum fert Herculeis garamantica signa columnis, Ausonius. Cōdiderat iam solis equos Tartessia Calpe. Politia. in Ambra. Et quos herculeę summorunt orbe columnæ.

¶ Fames memorabiles.

CAmbyses Ciri filius in æthiopas iugum detrectantes copias mouit, quibus quum deessent cōmeatus & annona, coacti sunt milites, decimū quēq; ad cibum sortiri & occidere. Durauitq; tātisper illa calamitas.

dum rex ipse sibi metuēs receptui cecinerit. Annibale Casilinū oppidū (in quo erant Romani milites) obsidēte vę, nisse murem ducentis nūmis, eūq; qui vēdiderat, fame periisse, emptorē vixisse tradit Ply. lib. 8. cap. 57. Perusia oppidū est Ethruriæ, in quo Antonius obsessus ab Augusto quū extrema fame laboraret, annonę penuria coactus est deditionem facere. Hinc fames perusina proprio vocatur Epitheto. Lucan°. His Cęsar Perusina fames, Mutineq; labores accedant fatis. Alexādri exercitus aduersus Bessum Bactrianorum ducem tanta fame laborauit, vt singulę amphoræ succi ex sisama, vęnirent quadragenis denarijs. Singulæ vero mellis amphoræ, denariis. 30. Amphoræ vini totidē. Tritici nihil omnino, aut exiguum admodū reperiebatur. Itaq; frugū penuria milites herbis & piscibus famē leuabant. His demū alimentis deficiētibus iumēta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorū carne traxerunt vitam. autor Curtius. Quodam tempore serpentum multitudo apud Laconas emergens, sequentē portendit famem, quæ tāta extitit, vt Spartani ipsi annonæ raritate, serpentes illos in cibum cōmutauerint. Melus oppidū est Thessalię, quod Nicias Athenienſiū dux expugnauit, non tā machinis bellicis, q̄ fame. Hinc fames Melia prouerbio locum fecit. Sagūthus vrbs hispanię olim amicissima Romanis, lōga Pœnorum obsidione eo famis redacta est, vt ciues extructo in foro igni suas res omnes in eum coniicerent, seq; ac suos postremo liberos eodē pręcipitarent, ne venirēt in manus inimicorum. Hinc Sagūthina fames, dicitur de extrema rerū penuria. Ausonius. Iamiam pereſā fam Saguntina fame Lucaniacum liberet. Hanc autem famem triste prius portēderat prodigiū. Nā quū fere enixa mulier esset, infans, in vterū regressus ciuitatis excidiū significauit. autor Eutropius. Calaguriū vrbs est hispaniæ. Quintiliani patria, cuius icolæ a Gn. Pompeio obsessi, vt fidē Sertorio prestarent in tantā famē durauerunt, vt vxores suas ac liberos in vsum extremę dapis conuertereēt, cū nullum aliud animal in vrbe supereſſet, Saxo ait humnos

quadam tẽpestate in tãtam famem redactos, vt nec asinis nec canibus pepercerint, quibus ad pastum vterentur. Do da Syriæ rege Ioră in Iudæa obsidente matres inedia coactæ filiorum visceribus famẽ expleuerũt. Tristis adeo fuit illa Samaritana fames, in qua etiã asini caput vænîit octogenis nũmis argenteis. Captis hierosolymis Romani milites (qui merebant sub Vespasiano) repererũt in domo cuiusdã mulierculę puerilia mẽbra minutatim discerpta, quibus infelix mater occulte vescebatur. Quo tẽpore Gothi opprimebãt Italiã, fœmina obscuri nominis filij a se interfecti carnes esitauit. Sabellicus ait tantã suo tẽpore rei frumentarię caritatẽ incidisse in nõnullis Flaminæ regiõis & Piceni agri locis, vt rude vulgus & plebecula arborũ radicibus, herbisq; victitauerit. Frãcisco Sfortię filio Mediolanũ obsidẽte, modius tritici veniit vicenis aureis nummis. Obsesso a Gallis barulo Appulię opido, tãta laboratũ est fame, vt milites detractas scutis pelles aqua emollitas absumerẽt, herbisq; (si quas reperissent) vescerent. Athenięses a Sylla (q postea fuit dictator) obsessi medimnũ tritici mille drachmis emerũt. Plebei vero (qbus tãta erat argẽti penuria q̃ta annonę) graminib⁹ circa vrbẽ nascẽtib⁹ & calceis coctis auidius vescebant. Eadẽ vrbs a Demetrio antigoni obsessa, modiũ tritici emit drachmis. 100. Petelini a pœnis in Italia obsessi, coria ex scutis detracta corrosere, vt præstitã Romanis fidẽ conseruarẽt. Cęterũ Græci olim consueuerant famem virgis ex edibus eiicere dicẽtes, Foras tamẽ intro diuitias & sanitatem. Magna fames vocat Bulimus. Famẽ Ouidius lib. 8. Meta. describit hoc modo.

Quæsitamq; famem lapidoso inuenit in agro,
Vnguibus & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes.
Dura cutis, per quam spectari viscera possent,
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis,
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & a spinæ tantummodo crate teneri.

Auxerat articulos macies, genuumq; tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

¶ Mensuræ quædam.

Parasanga	Drachma	Cotula
Chœnix	Decempeda	Chus
Congius	Cubitum	Ceramium
Gomor	Stadium	Metreta
Gruma	Orygia	Triens
Hemina	Plethrum	Hemihectum
Medimnus	Diaulus	Culeus
Modius	Dolichos	Batus
Palmus	Schœnus	Corus
Semissis	Stathmos	Mna
Sitometra	Passus	Libra
Artaba	Gressus	
Acetabulum	Pes	

PArasanga apud Persas erat mẽsura. 30. stadiorum, Plynius libro. 6. Inconstantiam mensurę autorum diuersitas facit, quum Persę quoq; Schœnos & parasangas alia mensura determinent. ¶ Chœnix mensura est escę diurnæ. Hinc Chœnici insidere dicũtur, qui sup futuro victu curiosi sunt. Herodotus in Erato. Regibus ad cœnam non euntibus mittãtur binæ Chœnices farinæ, & vini singulæ cotylæ, ideſt Sextarij. Est & Chœnix semodiũ. Grãmatici aiũt Chœnicas. 48. modio cõtineri. Homer⁹ in odyssea. Chœnica accepit pro cibo, vbi ait. Nã quæcunq; mea dignabor Chœnice prorsus Haud cessare sinã, quãq; procul aduena fertur. Citãtur hi versus a Budæo. ¶ Cõgius mensura est sex sextariorũ, & est pars amphoræ. ¶ Gomor interpretat mensura vini. ¶ Gruma est mẽsura, qua fixa vię ad linęa diriguntur, hinc degrumari viam dirigere & exgrumari a via recedere. ¶ Hemina mensura dimidiũ sextarii cõtinet. Gellius. Si ex sextario hemina fusa est. ¶ Medimnus sex modios continet. Herodotus. Singulis quoq; calẽdis instantis mensis singula pecora vtriq; e publico dẽtur Apollini immolãda, & farinæ Medimnũ ideſt sex modia

& vini Laconitus quartarius. Modius continet duo & viginti sestertia. Hinc semodius & trimodius. Colu. Eadem quatuor modiis nonunq; tribus, etiã duobus ac semodio iugerũ occupat. Palmus maior est digitor. 12. græce vocatur Spithamn & latine dodrans. Minor. 4. digitor. græce Palestes, Dicitur etiam Palmũ in neutro genere. Semissis mensura est dimidii assis. Semissem holem vocamus vilẽ & abiectũ. Sitometra mẽsura est frumẽtaria. Artaba mẽsura. 72. sextariorũ, de qua Herodotus. Artaba ingt, Persica est mẽsura capacior q̃ articus Medimnus tribus Chœnicibus Atticis. Acetabulũ mensura est continẽs quartã heminæ partẽ, ideſt drachmas. 15. Drachma Attica pondus habebat denarii argentei, efficiebatq; sex obolos pondere. Obolus decẽ calcos. autor Ply. li. 21. Decẽpeda decẽ pedũ mensura. Cicero. Quã iam peritus metator & callidus decempeda sua, saxa diuiserat. Horatius. Nulla decempedis metata priuatã Porticus excipiebat Arcton. Hinc decẽpedator qui pertica decẽ pedũ vtitur. Hexapeda sex pedum pertica aut mensura. Stadium pedũ. 600. Orygia senũ pedum & quatuor cubitorũ. Plethrum mensura est centum pedum & sexta pars stadii. Diaulus mensura est duorum cubitorum. Dolichos stadiorũ. 12. Hinc Diaulodromi & Dolichodromi. Schœnus Aegyptiorum est mensura capiens stadia. 60. teste Herodoto. Stathmos ideſt mãsio milia continet. 18. semis, & est mensurarũ maxima. Stathmi etiã dicuntur diuersoria tabellariorũ cursorũ, id est certa spacia, quæ vno actu solent conficere. Passus quinq; pedũ est, ideſt duorũ gressuum. Gressus cubiti vni⁹ & pedis. Cubitum sexquipedale est, constatq; digitis. 24. Græci vocãt Pygon. Pes est. 4. palmorum seu. 16. digitorum. Sed hæ sunt vlarum mensuræ. Cotula est tertia pars Chœnicis. Sextarius continet octo Chœnicas. Chus mensura est Attica capiens heminas octo. Ceramium Græci amphoram vocant. Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora vinaria. Martia. Plurimus hiſpanas mittet mihi nautra metretas. Triens seu hecteus sextari⁹ est Medimni,

capitq;

capitq; Chœnices octo. Hemihectũ seu hemihecteum dicitur semisextarius Medimni. Culeus mẽsura est cõtinẽs vicenas ãphoras, vel vrnas quadragenas. Plyni⁹ de vinea Palemonis grammatici loquens, Quando & postea sæpe nũero septenos culeos singula iugera, hoc est amphoras cẽtenas quadragenas musti dedere. Batus hebraicum est vocabulum. Capit sextarios. 72. Sabellicus. Cui quamdiu opus tenuit, ex Iudæa quotãnis Coros tritici viginti milia dono misit Salomon, totidemq; Batorum olei.

¶ Corus Medimnos atticos. 40. Mna græca habet vncias 16. Romana. 20. Libra vncias. 12. vncia drachmas. 8. Drachma grãmata. 3. Grãma obolos duos. Obolus Ceratia. 3. & calchos. 8. Ceratiũ calchos duos. Cyamus ægyptius grãmata. 12. Sed alia sunt mensarum apud nos vocabula. Porro autẽ culpam me oportet deprecari, quod hic viarum mẽsuras, liquorũ & aliarum rerum mẽsuris cõfudero. Scribebã enim vt occurrebant variæ lectiones. Præterea nemo est vt opinor, adeo simus & expers nasi, qui prima statim fronte discrimen nõ intelligat, Variam mensurarum genera leges apud doctissimum Budæum, plęraq; etiam in antiquis lectionibus Celii.

¶ Serui diuersi, liberti & famuli.

Daphnis.	Drusillannus	Perseus
Plocius	Pub. Catienus	Diogenes
Manlius Antiochus	Paronetemus	Epictetus
Staberius	Splachnoptes	Aesopus
Auge	Demetrius	Iosephus
Chrysogonus	Eros	Eunus
Heron	Pachus	Epophroditus
Hipparchus	Alcman	Toko
Mena	Demetrius	Carellus
Menacretes	Melanthius	Terentius
Pallens	Mys	Pub. Syrus
Callistus	Phedon	Statius Cęcilius
Narcissus	Menippus	Eupopus
	Pompilius	Mycithus

Zamolsis Pōpeius leneus Mneſter
Tyro tullius Patrobius Chilo
Laurea Tullius Annicetus

DAphnis fuit ſeruus, quem Cn. Piſaurēſis vēdidit. M. Scauro tribus milibus &. 70. ſeſterciis. Ploci⁹. Mālius Anthiochus & ſtaberius Erotes nomina ſunt ſeruorum apud Plynium libro. 35. Capite. 16.

¶ Auge ſerua fuit Demetrii, Chryſogonus ſeruus ſyllæ. Herun Luculli, Hipparchus. M. Antonii, Mena & menas erates ſex. Pompeii.

¶ Pallens, Caliſtus, & Narciſſus tres fuerunt ſerui, q Claudii principatu ſeruitute liberati dites admodū euaſerunt.

¶ Oruſillanus ſeruus fuit claudii principis, qui lancē habuit quinquagenariam, autore Plynio, cui fabricādę officina prius ex ædificanda fuerat.

¶ Publius Catienus Philotim⁹ ſeruus fuit qui, hęres omnibus bonis inſtitutus cōiecit ſe in rogum patroni. Autor Plynius libro ſeptimo.

¶ Paronetemus ſeruus fuit & ſpado, quē ſutorius priſcus magna pecunia vendidit ſeiano. Splachnoptes verna fuit Pericli Athenienſium principi charus.

¶ Demetrius ſeruus fuit Pompeii autore Plutarcho in Catone vticenſi.

¶ Pachus ſeruus Catonis cenſorii, qui mortem ſibi conſciuit. Eros ſeruus fuit antonii a quo quum Antoni⁹ ipſe ab Auguſto ſuperatus, rerum deſperatione gladium petiuiſſet ad inferendam ſibi mortem, ille gladium quidē accepit quaſi antonium percuſſurus, at conuerſo ꝓpere ictu ſeipſum confodit, & ad pedes domini ꝓlapſus eſt. Alcmā poeta inuētor carminis amatorii ſeruus fuit Ageſidis, ꝓpter ingenium manumiſſus. Demetrius nomen eſt ſerui apud Martialem libro primo ſcribentem. Deſtituit primos virides Demetrius annos.

¶ Melanthius ſeruus fuit vlyſſis quem vlyſſes ipſe reuerſus ab expeditione Troiana interfecit. Mys ſeruus fuit Pythagoræ vel epicuri ſecundum Gellium.

¶ Phedon ſocraticus (cui plato librum de anime immortalitate nuncupauit) ſeruus fuit, quē Cebes ſocraticus hortante ſocrate emit.

¶ Menippus itē, cui⁹ libros. M. Var. in ſatyris ęmulat⁹ eſt.

¶ Pōpilius ſeruus fuit Theophraſti Peripatetici, Perſeus Zenonis ſtoici. Diogenes Cynicus ſeruiturē ſeruiuit Hūc quum emere vellet Xeniades Corinthius, & quid is artificii nouiſſet, percontatus eſſet, noui inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod reſponſum miratus Xeniades emit, & manumiſit, Filioſq; ſuos ei tradens, accipe inquit, liberos meos quibus imperes. Epictetus phs ſeruum ſe confeſſus eſt his verbis. Seruus epictetus fueram qui corpore māchus pauperie preſſus, charus erā ſuperis.

¶ Aeſopus Trax ſeruus fuit conditione, manu tamen ab Idmone miſſus. Ioſephus iudeorum fuit vernaculus & templi ſacerdos.

¶ Ammianus in Eunum Ergaſtulariū fuiſſe ſeruum, quī in ſicilia duxerit captiuos. Epaphroditus ſeruus fuit & libertus Neronis. Toko ſeruus fuit cuiuſdā Gunnonis teſte ſaxone. Carellus ſeruus fuit Gundibergæ Longobardorū regine, autore paulo diacono. Romæ ſeruiuit Terentius Carthaginenſis. Seruiuit & publius ſyrus attellanarū autor, Statiū Cęciliū comœdiographū ſeruum fuiſſe nomē ipſum arguit. Nā ſtati⁹ nomē erat ſeruile teſte Gellio. Euporus ſeruus fuit. C. Cracci, qui dūm ex auētino fugientē qua potuit rōne tutatus eſt, ac ſup occiſum aīam ſciſſis ꝓprio vulnere viſceribus effudit inqt Macro. Mycithus ſeruus fuit Anaxilai meſſenij Rhegynorū tyrādi q moriēs liberos ſuos eidē cōmēdauit. Herodot⁹ ait zamolſim ſeruū fuiſſe pithagorę. Tyro Tulli⁹ & Laurea Tulli⁹ ſerui fuerūt & liberti Ciceronis. Pōpeius leneus pōpeii magni, patrobius neronis autore Ply. Annicet⁹ autore Cornelio Tacito libertus fuit Neronis, & Mneſter agrippinę Chilo ſeru⁹ fuit Porcij Catonis Zoſimus libertus fuit Plynij oratoris.

¶ Syris ſerui imperār, Nam quū apud eos ſoli ſerui militēt ex illis creatur imperator, cuius virtutē habent explo

rarissimam Cretenses seruis suis (quos vocabant Epamiotas) permittebant omnia prætet gymnasia & armoꝝ pofessionem. Maryandini a milesiis subacti vendebãtur in contemptũ. Publica seruitus in creta vocatur Mnoea. Helotæ dicebãtur Lacedæmoniorum serui a Laconiæ ciuitate, quam Helos vocant. Serui feruntur esse in Panonia ipsa seruitute seruiliores. Thracum populis peculiare fuit sale mãcipia commutare. Hinc adagium. Sale emptũ mancipiũ, Seruis argento comparatis primũ vsi sunt chii Apolides dicunt viles serui, qui sine ciuitate in opus perpetuo dantur, & deportãtur in insulas, ad metalla salinas & sulphurarias. Ferritribaces a Plauto dicũtur, qui semper compediti sunt ferro. aliter dicũtur genus hominum ferratile. Salutigeruli qui iussu domini aut dominæ hũc vel illum salutãt. Mediasteni qui in media domo iter seruos abiectissima quequ munia obeũt. Horatius. Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Tales sunt in nauibus mesonatæ, Hercithę serui sunt qui versãtur in agris apud Lacedæmonios ancillę vocant chalcides. Catanocophori fuerunt sicyoniorum serui prospelatæ arcadũ capsarii dicuntur qui seruanda in balneis vestimẽta mercede suscipiũt. Portius cato vir alioqui in omni vita laudatissimꝰ seruos senio debilitatos solebat eiicere, seu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibꝰ. Mãcipia iure belli capta, olim veniebãt sub coronis. Pausicape dicitur orbicularis seruorum machinula, qua ori manꝰ admouere prohibentur. Trita mancipia & veterana dicunt quæ emendari nequeũt. Seruorum turba vocatur Therapia. Quin mancipia cædunt, stigmatię dicuntur & stigones, qui cæduntur mastigiæ, Flagella ipsa vocantur mastigides, hystrichides, Rhyteres Callicirii nuncupantur exulum serui. Trapezopœi dicuntur serui mensam curantes Eleatri serui qui pręficiuntur ciborum ministerio. Scapolares serui, quibus scapulę cęduntur & qui ostrearum tergũ vlceribus gestant. Equi caracter fronti impressus seruitutis erat argumentũ autore Plutarcho volsinienses quũ

seruos suos omnes manumisissent, ab eis postea oppressi sunt serui antiquitus accepta libertate rasis capitibꝰ pilea induebant. Moris erat etiam vt pedes seruotũ venalium Creta notarentur, Vnde Iuue. Saty. 1. Nuper in hanc vrbẽ pedibus qui venerat albis. Tibulus. Vera loquor, regnum ipsa tenet, quæ sæpe coegit Barbara gypsatos ferre Catasta pedes. Ouid. Despice gypsati nomẽ inane pedis Sedulum flagellum est ita vocatũ, quod vapulãtes sudare faciat. Scutica verber factũ loris. Diminutiuũ est scuticula.

¶ Vincula diuersa,

Boiæ	Pedica	Manica
Circites	Numella	Capistrum
Cohum	Compes	Pantheron
Epidromes	Retia	Panagron
Lorum	Catasta	

BOiæ dicuntur vincula tã lignea quã ferrea, quod sic illaqueant, vt iuga suos boues. Circites circuli sunt ex ære facti. Cohum lorũ est, quo temo buris iugo adaligatur. Epidromes funes sunt, quibus retia tẽduntur circa summã & imam partem. Lorum vinculũ est ex corio, Capitur etiam pro retinaculo iumentorum, & cingulo veneris. Gellius. Videbamus Androdũ & Leonẽ loro temui reuinctum vrbe tota circum tabernas ire. Lorari dici possunt carnificum famuli qui reos loris vinciũt imperantibus dominis.

¶ Pedica laqueus pedum. Mantua. in Bucco. Vt captã pedicis circundat aranea muscam. Numella vinculum est ligneum, quo reorũ pedes & colla in foramina rotũda immittunt & ibidẽ constringũt, vt se nequeãt educere. Plautus in Asina. Qui aduersum stimulos, laminas, crucesq; cõpedesq; neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, Boias cõpes vinculũ est pedũ, quo alligant ne carceres effugiãt. Horatius. Ibericis peruste funibꝰ latus & crura dura cõpede. Retia seu reticula dicunt casses venatorum ad illaqueandas feras. Capiũtur & interim pro alijs vinculis Catasta cõpes erat seruilis. Perfiꝰ. Cappadocas rigida pin

gues pauisse Catasta Martialis libro nono. Sed quos arcanę seruāt tabulata Catastę. Capit etiā pro loco in quo vēnales pueri & puellæ seruabantur. Manicæ dicuntur proprie manuum vincula propertius libro tertio Regales manicas rupit vtraq; manu. Virgilius ipse viro primo māicas atq; arcta leuari vincula iubet Priamus,

¶ Capistrum capitis vinculum in equis & iumētis, Martialis, Paret purpureis aper capistris. Pantherō genus est retis ex eo nomen habens, quod omnes aues concludat. Panagron appellatur rete piscatorium.

Centaurorum nomina.

EVritius Nessus, Astylus, Ophionides, Grineus, Rhetus, Orneus, Licidas, Medē, pyserior. Taumas. meremeros, Pholo, Menalas, Abas, Eurinomo, Hyreos, Hymbros, Ceneus, Alphidas. Elops, pacreus, Lyco, Crotmis, Dictys, Pharcus, Bianor, Hedianus, Lyceto, Hypason Thereus, Ripheus, Demoleō, Plageō, Hylō, Ephinous, Damus, Dorylus, Cyllaro, Pheo, Thomo, Theboas, pyretus, Ethodus, Epidupus, Odites, Styphellas, Bromo, Antimachus, Elymus, pyramus, Latreus, Monycho Hyllo nome fœmina, Maris.

¶ Ixion phlegiæ filius vt fabulātur poetæ Cētauros genuit ex nube, qui ppterea vocātur nubigenæ, & ab Ixione patre Ixionide. Virgilio, lib. 7. Ceu duo nubigenę quū vertice montis ab alto Descendunt Cētauri. Ouid. lib. 12. Certe mihi sæpe referre nubigēas domitos a se pater ipse solebat. Lucanus li. 6. Illic semiferos Ixionidas Cētauros Fœta peletrōits nubes effudit i antris, Aspera te pholoes fraugentē Monyche saxa, Teq; sub Oethæo torquentē vertice vulsas Rhete ferox, quas vix Boreas iuerteret ornos, Hospes & alcidæ magni phole teq; per amnem Improbe Lernæas vector passure sagittas, Finguntq; prætera fuisse humana facie & equino tergo, vnde semiferi, bimēbres. bicorpores, & seminares vocātur. Virg. in opusculis. Centauruſq; biformis adest. Idē. lib. 8. Aen. Tu nubigenas inuicte bimēbres. Hylæumq;, pholumq; manu,

tu Cressia mactas prodigia. Statius libro. 9. Semifer aeria talis Cētaurus ab Ossa Desilit in valles. Ouid. lib. 12. Nos semimari superamur ab hoste. Hoc autem ideo fingitur, quoniā equos domare & equo pugnare primi oium excogitarunt autore Plynio. Bellum gesserūt in Lapythas, victi sunt ab hercule. Aliter etiā vocant Hippocentauri.

¶ Syrenes.

SYrenes filiæ fuerūt Acheloi & Calliopes musę, quarum primam voce, secūdam cithara, tertiam tibijs aiunt canere. Hæ cantus amenitate dicuntur sopire nautas, sopitos demū submergere, vnde & pro meritricibus accipi solent, quæ verborum lenocinniis blandiūtur vt totum exsuggāt hominem. Corpus habent supne fœmineum ad vmbilicū vsq; inferne desinunt in pisces, earū autē nomina sunt Aglaosi, Telcipoi, pisno. Illigi. Sūt qui Parthenopen vrbem dictā velint ab earum vna, quæ ibidem tumulata sit, nomēq; habuerit paternopeia. Alij leucosiam & Ligiam nymphas faciunt.

¶ Ministri somni.

POete somnum deum faciunt, vt videre est in fine quinti Aeneidis, herebi filium, cui & ministros assignant, quorū hæc sunt nomina Morphæus, Icelō seu phabetor, & pāthus. Morpheus ille est, qui dormiētibus varia phantasmata & multiplices rerū imagines obiicit, Ouidius li. 11. At pater e populo natorum mille suorum Excitat artificem, simulatoremq; figuræ Morphea, non illo iussos solertior alter Exprimit incessus, vultūq; sonumq; loquendi, Adiicit & vestes, & cōsuetissima cuique verba, sed hic solus homines imitat, De Icelone seu phabetore, Idem, at alter fit fera, fit volucris, fit lōgo corpore serpens. Hunc Icelon superi mortale phabetora vulgus nominat. de Phanto seu phantaso. Idē. Est etiā diuersæ tertius artis phantasos, in humū saxūq; ille vndāq; trabēq;, Quæq; vacant anima fallacirer cōia transit. Regibus hi, ducibusq; suos ostendere vultus Nocte solēt populos aliī plebēq; pererrant. De Morpheo Bab Pius. Sis comes

& socio moueas vestigia passu Morpheu, qui scœperum nocte silẽte geris. Anxia tu mihi deflectis lumia somno, Irriguo & falax corda sopore foues, Tu potes oblitã reuocare ad pristina mẽtem Gaudia, tu curis solitare iecur. Induis absentis faciem gemebundus amantis, Mollib⁹ & lachrymis mollia cordamoues.

¶ Synonyma quædam poetica.

Athenienses īprimis dicunt Attici, athenæi, actæi, Thesei, Thesidę, Cecropii cecropidæ, Munichij, Mopsopii, Aeacidæ, Erichthæi, Erictoni. Aegidæ Marathonij. Cranai, Erichthidæ, Codridæ, athenienses & Athenei a minerua, quæ Athena græce dr Attici & actæi ab Actione rege. Ouid. lib. primo Meta. Separat Aonios, Actæis phocis ab aruis. Thesæi. & thesei & thesidę a Theseo filio aegei athenarum regis. Virg. libro. 2. Geor. Præmiaq; ingentes pagos & cõpita circum Thesidæ posuere vbi ait. Massica Thæseis tam bene vina fauis. Cecropidæ a Cecrope rege. Virgilius lib. 6. Aen. Tum pẽdere pœnas cecropidæ iussi Munychia erat Atheniẽsiũ nauale, vnde & Munichij dicti sunt, Ouidius lib. 2. Meta. Munychioscq; volens agros, gratãq; Mineruæ. Despiciebat humũ. Mopsopii a Mopso athenarũ rege. Ouidius lib. 5. Meta. Mopsopiũ iuuenem sacros agitare iugales. Aeacidæ ab æaco Idem Ouidius lib. 8. Dant placidi cursum redeuntibus austri Aeacidis. Erictæi & erictoni ab ericteo & erichthonio regibus. Ouidius lib. 8. Erictæas Tritonidos ibat ad arces Eadem ratione vocãtur Erichtidæ, Aegidæ ab ægeo Atheniensium rege. Ouidius in Epist. Inter & Aegidas media statua Statius lib. 5. Syl. Erigonen vocat Marathoniã. Syllio lib. 14. Armaq; fixa deis aut quæ marathonius hostis pdidit. Sidonius. Et dũ Mopsopiũ stipantur per marathonẽ. Cranai a Cranao rege Athenarum, Codridæ a Codro rege q se p patria deuouit. Attica, mopsopia, Ionia, Possidonia,

Cecropia, Cecropis, Attis, Acte, idem sibi volũt. Atheniẽses ẽt dicãtur Pandionii a Pãdione rege Erichthonii filio. ¶ Ascanius filius Aeneæ aliter vocatur Iulus & Ilus. Virgilius lib. 1. Aene. At puer Ascanius cui nunc cognomen Iulo additur, Ilus erat dũ rex fuerit Ilia regno, Arcades, arcadii, arcadici, aliter vocãtur Tegæi, tegeæi, & tegiatici a Tegęo arcadiæ oppido, Virg. lib. 5. Aene. Alter ab arcadia Tegeæ de sanguine gẽtis. Idem lib. 8. Tum lateri atq; humeris Tegeæũ subligat ensem, idest Arcadicũ. Sidonius. Tegeaticus arcas nunc plantis nũc frõde volat. Parthasiũ a Parthasia arcadiæ regiõe. Vir. li. 11. Qui Parthasio Euãdro armiger ante fuit. Ouidius li. 1. Fast. Deserit arcadiã, Parthasiũq; larem. Lycæi a Lyceo monte arcadiæ. Ouid. lib. 2. Fast. Faunus in arcadia templa Lycæus habet, Nonacris locus est in Arcadia, a cuius nomine arcades vocantur Nonacrini & nonacrii. Ouidius lib. 5. Fast. Et matri & vati paret nonacrius heros, idest Euander arcas. Idẽ li. 2. Metamor. Dum redit, itq; frequens, in virgine nonacrina arsit. Parthenii a Parthenio monte arcadiæ. Ouidius lib. 9. Vestrum opus Elis habet, vestrũ Stymphallides vndæ Partheniumq; nemus. Pisæi a Pisa oppido Archadiæ prope Alpheum fluuium. Ouidius lib. 2. Trist. Quid non tantalides agitante cupidine currus Pisæam Phrigijs vexit eburnus equis? Pisæam idest hippodamiam, Arcadicã Molorchæi a molorcho Arcadiæ pastore, cuius precibus Hercules leonẽ interfecit. Elæi ab Elæa oppido arcadiæ prope Tegeum, vbi Minerua fanum habuit. Statius li. 4. Syl. Aut Eleæ lucis vidit Tegeæa sacerdos. Erymanthii & erymanthæi ab erymanto monte, Statius libro. 5. Theb. Affuit hippomedon, tectorq; erymantius, idest Parthenopeus. Cyllenii a Cyllene arcadiæ monte, a quo mercurius vocatur Cyllenius. Cleonæi a Cleone oppidulo, Callistonii a callisto filia Lycaonis regis Arcadiæ.

¶ Alemani aliter vocantur Teutones, Teutoni, & teutonici a teutone deo, quem venerabantur. Virgi. libro septimo, Teutonico ritu soliti torquere Cateias Lucanus li. 1.

Vidimus & martem lybies, cursumq; furoris Teutonici. Idem libro sexto. Cantaber exiguis, aut longis teutonus armis. Germani quod vicini sint belgis. Item & germani ci, Sueto. in Augusto. Vt tamē in quibusdam Pannonicis atque Germanicis aut interueniret, aut nō longe abesset. Rhenicolę, q̄ habitent ad Rhenum fluuium. Aetoli populi Graecię Epyro & Arcanamie finitimi aliter vocantur Calydonij a calydone vrbe. Hinc Calydonides eius loci mulieres, Statius libro secundo Theb. Centū ibi virgineis vote Calydonides aris. Oenei ab Oeneo rege Aetoliæ & Deianyre patre. Ouidi⁹ libro octauo. Et Oeneios vltorē spreta per agros Misit aprum. Pleuronii ab eiusdem loci vrbe, quę dicitur Pleuron. Ouidius lib. 14. Talibus iratam ne Statius libr. 2. Theb. Et reduci pateat mihi martia Pleuron. Eadem ratione vocantur Pleuronis alumni. Idē Statius libro octauo. Nūc mœstę fundens Pleuronis alūnos, Naupactęi a naupacto eiusdē loci oppido. Hinc achelous dicit̄ Naupactęus. Ouidius li. 2. Fast. Amphiaraiades naupactęo achelōo. Aegyptii aliter vocātur Paretonij a Paretonio Aegypti vrbe. Mareotici a mareotide lacu eiusdē loci. Ouid. lib. 9. Si pareroniū mareoticaq; arua Paronq; Quę colis. Sidoni⁹. Nec sic leucadio classis mareotica portu Actiacas abscōdit aquas. Classis mareotica idest Aegyptia, qua vehebat Cleopatra. Isiaci ab Isi filia Inachi, quā pro dea coluerunt. Ouidius li. 1. de Pōto. Vidi ego linige nę numē violasse fatentē Isidis Isiacos ante sedere focos, Mēphęi & memphitici a Memphi Aegypti vrbe. Ouidi⁹ lib. 1. de arte. Ne fuge linigenæ mēphitica sacra iuuēcæ. Lagei a Lago primi Ptolemæi patre, a quo Nilus vocatur Lagæus. Luca. li. 1. Qua mare Lagæi mutat̄ gurgite nili. Idem li. 8. Vltima Lageæ stirpis, perituraq; proles. Idē lib. 10. Prestet Lagæa iuuēt⁹ hoc regi. Niliaci, nilotici, nilicolę & niligenę a Nilo fluuio. Lucanus lib. 5. Te nisi Niliaca propius nō vidit arena. Idem libro nono. Rege sub impuro nilotica regna tenēte. Pelusii & pelusiaci a pelusio nilihostio. Lucanus libro. 8. Qua diuidui pars maxima nili i vada decurrit Pelusia septimus ānis. Ptolemeęi a Ptolemæo Lagi filio, a quo deiceps Aegyptii reges oēs idem traxerūt nomen. Vnde & Pharon Ptolemeęam poete appellāt. Pharii a pharo Aegypti insula. Cleopatrici a Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatricas appellat. Aegyptus aliter vocatur terra Mēphitis, tellus niloticа, & Delta. Appulli Italię populi aliter vocātur Mesappii a Mesappo rege. Ouidius libro decimoquarto. Peucetiosq; finē Mesappiaq; arua reliquit. Aetholidę ab Aetholo Diomede, qui ibidē imperauit. Syllius libro decimotertio. Aetholidas iter fuit haudignobile nomē. Daunii a Dauno patre Turni, qui ibidem regnauit.

¶ Appulia ipsa vocatur Iapygia ab Iapyge Dędali filio Mesappia a mesappo, Daunia a Dauno. Arcadia aliter vocatur regio Mēnalis a Mænalo ,promontorio. Ouidius libro tertio Fast. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput. Statius libro tertio Sil. Sed quem te Mænalis Auge Conferctum Thyasis & multo fratre madentem Detinuit.

¶ Arabes Nysii & nysiadę. Hinc nymphe Nysiades a Nysa oppido. Ouidius libro tertio, Fast. Nysiades nymphas puerum quęrente nouerca.

¶ Angli seu Anglici aliter vocantur Britāni. Virgili⁹. Et penitus toto diuisos orbe Britānos. Caledonii, Martialis lib. 1. Nuda Caledonio sic pectora præbuit vrso. Idē libro 10. Quinte Caledonios Ouidi visure Britānos. Dicuntur & Brutigenæ, quoniā descenderunt a Bruto. Anglia ipsa aliter vocatur Britānia, Caledonria, Albiō & Angli terra.

¶ Afri seu Africani aliter vocantur Tunisei a Tuneto seu tunitio Lybie ciuitate Sidonius. Torrida Tunisios inferre mihi Byrsa furores. Aeolia insula dicitur etiam Aeolis Bap. Pius. Vt Lipparæus ager, vtq; Aeolis insula flagrat. Aeoliæ insule prius etiam dicebantur Ephestiades & Vulcaniæ. Allobroges populi aliter vocantur Pedemontani. Stroza pater. Et pedemontanum signa secura ducem. Aurelia prius vocabatur Genabū, Aquisgranum vero Gerra.

Aetna insula, Inesia. Agrigentum Agragas. Virgilius. Arduus vnde Agragas despectat maxima longe Mœnia. Aegina vrbs adiacens peloponneso aliter vocatur Oenopia. Ouidius libro septimo Metamor. Oenopiã veteres appellauere, sed ipse Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit. Ambracia vrbs Epyri prius dicebatur Eponia & Paralia. Ambracienses & ambraciotæ idem sibi volunt.

¶ Achelous fluuius prius Thoas dicebatur. Mutauit nomen sub Acheloo rege. Arar fluuius influens in Rhodanum ętate nostra vocatur sagona. Achaia regio aliter vocatur Aegyalos ab ægyalo rege. Argos hippium idẽ sibi volũt autore Plynio. Antiochia Seleucia a seleuco rege: Auster notus, idem Plynius libro. 18. Hæc austrum ventum dabit, quem a Græcis notum diximus vocari. Apollo, Pæan, Phœbus, idem. Aurora, Mennonis mater Eos, idem. Seneca in Hercule Oethæo. Nocteſq; duas cõtulit Eos. Achilles æacides, Pelides, Chironis alumnis, idem. Ariadna Minois, quod sit Minois filia. Aesculapius, epidaurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in forma colubri. Anien fluuius, anio, anienus. Aeolus hippotades idest nepos hippotæ cuiusdam Troiani. Ouidius libro vndecimo. Quod socer hippotades tibi sit, qui carcere fortes Cõtineat ventos. Idem lib. 14. Aeolon hippotaden cohibentem carcere ventos. Argo nauis aliter vocatur Pinus Thessala & Pagasæa a Pagasa Thessaliæ ciuitate. Bithynia aliter vocatur Mygdonia a Mygdono rege, & Bebrycia a Bebryce. Ouidius in Epist. Nunc quoq; mygdonia flebilis astat humo. Bœotii aliter Bœoti. Lucan libro tertio. Bœoti coiere duces. Phœcæi & Phocaici a Phocide propinqua regiõe. Hyanthæi a vetusti; Bœotiæ populis. Statius li. 1. Theb. Exul hianthæos inuenit regna per agros. Ouidius lib. 5. Meta. Fonte medusæo, & hyanthæa Aganippe. Teumesii a Teumeso Bœotiæ mõte. Statius libro. 2. Theb. Nõ alias tacita iuuenis Teumesius iras Mẽte acuit Meleagrii a meleagro Vnde & Pleuron meleagria vocatur a Statio. Thespiaci a Thespiis oppido ei⁹

loci. Statius li. 2. Syl. Centũ Thespiacis odora lucis stẽt alatia. Helycõii ab helycone mõte Bœtię musis sacro. Statius li. 7. Horrent tyrrhenos helyconia plectra tumultus. Cyrrhæi a Cyrrha oppido Phocidis. Idẽ Sta. li. 7. Mœnia Cyrrhça mõstrauit apollo iuuenca. Hippocrini sati ab Hippocrene fonte. Vocabulũ est Sidonii apollinaris. Aganippæi ab aganippe fõte eiusdem loci. Aonii & aonidę, quoniam aonia pars est Bœtiæ. Castalii a castalia fonte. Bithyni aliter vocantur bithynici Tynniaci, Mygdoni, Bebryaci, Biturici bituriges, Sidoni⁹, Spectabilem virũ episcopũ sibi flagitat populus, biturix ordinari, Bizantii, bizantini, Bizantium, ligos, Plynius libro. 4. In quo oppidum bizãtium liberæ cõditionis, antea ligos dictum, Bononia, Felsina, Bœtia, Aonia, Ogygia, Hyantis, Boreas, aquilo, Bacchus liber, Iacchus, Euã, puer semeles. Briareus, Aegeon. Belides, Danaides. Bellona, Pallas, Enyo. Belgæ belgici. Burgundi burgundiones. Baleares Gymnesiæ. Belloaci bellocauenses. Corinthii vocantur Corinthæi & Corinthiaci, Ouidi⁹ libro decimoquinto. Iamq; corinthiaci carpebam litora põti, Cypselidæ a cypselo Ixionis filio, Vir. in Cyri, Cypselidæ magni, florentia regna Corinthi, Ephyrei & Ephyræii, quoniam corinthus primus vocabatur ephyre, Lucan⁹ libro sexto. Insedit castris, ephyrçaq; mœnia seruat. Isthmiaci & Isthmii ab Isthmo terra angusta prope Corinthum, quæ separat Aegæum mare ab Ionio. Statius libro secundo Syl. Talis in Isthmiacos ploratus ab æquore portus. Idem, Aeraq; ab isthmiacis auro potiora fauillis. Idem, Quisquis collib⁹ Isthmiæ Dione, Cenchrei a cenchro portu. Statius libro quarto Theb. It comes, Inoas Ephyre solata quærelas, Cenchreæq; matus, Carthaginenses vocãtur Tyrij a Tyriis colonis, quos Illuc adduxit Dido post Sichæi mortem, Virg. Vrbs antiqua fuit Tyrii tenuere coloni Carthago. Cadmæi, quoniam Tyrii & Phœnices descenderũt a Cadmo. Syllius libro primo. Sacri quum perfida pacti gens Cadmęa super regno certamia mouit. Asdrubaliani ad Asdrubale duce

Verbū est Sidonii, Elisæi ab Elisa Didone, Byrsiti quoniā Carthago prius dicebat Byrsa a corio. Sidonius. Spernis Elisęę Byrsica tecta domus. Carthago ipsa vocatur Byrsa & Chalcedō. Syllius lib. 2. Quis procul a Tyria dominos depellere Byrsa Virg. li. 1. Aene. Mercatiq; solum facti de nomine Byrsam. Claudianus in Eutropiū. Bacchatus per operta tremor Chalcedona mouit. Cretenses aliter dicū/tur Cretæi. Virg. li. 3. Aen. Tertia lux classem Cretęis sistet in oris. Cressii. Idem lib. 4. Quam procul incautā nemora inter Cressia fixit Pastor agēs telis. Cressi. Idē lib. 1. Cressa genus Pholoe, Gnosii a Gnoso vrbe Cretæ, Virgil. lib. 6. Aene. Gnosius hęc Rhadamantus habet durissima regna Gnosiaci, Ouidi⁹ libro octauo, Gnosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ. Dictæi a Dycte vrbe Crete, Virgi. lib. 3. Aene. Dyctæa negat tibi Iupiter arua, Lyctii a Lyctio vr/be Cretæ, Virgilius lib. tertio. Aene. Et salentinos obsedit milite campos Lyctius Idomene⁹, Cydonæi, Cydonij, & Cydoniaci a Cydone vrbe Cretæ, Ouidius libro octauo. Armaq; equosq; habitusq; Cydoneasq; pharetras. Sta/tius libro quarto, Theb. Terga Cydoniaca Choritos arū/die pulsat, Ariadnæi ab Ariadne Minois filia. Minoi a Mi/noe rege. Ouidi⁹ in Epist. Phedrę. En ego nūc ne forte pa/rū minoia credat, Androgenęi ab ādrogeo filio Minois, Gortynii & gortyniaci a Cortyna vrbe. Statius lib. quar/to Theb. Arbiter hoc dura versat Gortynius vrna, Dorici & Doriēses, quoniam tēpore belli Troiani Dorici vene/runt in Cretam, duce Althemene, ibiq; decem vrbes cōdi/derunt. Creta insula aliter vocatur terra Curetis a Cureti/bus, qui in ea habitarunt. Ouidius libro octauo. Vt egres/sus ratibus Curetida terram Contigit. Terra Gortynis vo/catur etiā Aeria & macaros. Plynius libro quarto. Maleo res Crates primum Aeriā dictam, deinde posteri Curetim appellauere. Et Macaron nōnulli a temperie cœli appel/latam existimauere. Cumani aliter Cumęi, Chalcidici, Eu/boici. Capitolium, sedes Tarpeia, Templum Iuliū. Cares aliter Bubasii. Ouidius libro nono. Bubasides videres nu/

tus. Colchi, Colchiaci, Phasiaci, Aęteę, Aeæi. Aætij, Gytęi Cynosura, Helyce, Arctos, Parrhasis vrsa. Ratione repe/ries apud interpretes vocabulorū. Si vnicuiq; dictiōi sem/per immorari vellē, nunq; explicarē me hoc labyrintho. Corsica, Cyrnos, Plynius, In mari Ligustico est Corsica, quam Greci Cyrnon appellauere, Carmentis Nicostrata. Cātabri Cātabrici. Cappadoces Cappadoci. Carteia vrbs Hispaniæ Tariffa. Delos Ortygia a multitudine Coturni/ciū. Virgilius libro tertio Aene. Linquimus Ortygię por/tus. Danubius, Ister, Adubanus. Dyrrhacium, Epidamnū Plynius. Epidamnum colonia propter inauspicatum no/men a Romanis, Dyrrhacium appellata.

¶ Diana Cynthia, Luna,

¶ Dido, Elissa, Phœnissa, Dalmatæ Dalmatici,

¶ Euboici, Caphatæi, Abantij, Tanagræi a Tanagreo Eu/boiæ ciuitate. Statius libro nono. Prima Tanagræum tur/bauit arundo Corœbum. Epyrotæ, Epyrotici, Leucadij a Leucade promontorio, Actii & Actiaci ab actio oppido, Phocæi, Phocaici, Chaonii, Dodonigenæ Ybo Sidonij, Molossi, Pyrrhidæ. Idē. Epyrus, terra Chaonis, Euboia, terra Eubois. Statius in Achil. Quatitur naualibus or Eu/boisa. Chalcis, Abantis. Equus Troianus, equus durateus, Epei machina. Eduenses, edui, Augustudunenses. Euphra/tes, Pixyrates aurorę Plynio.

¶ Elis, Epia. Elienses, Elæi Epei.

¶ Flora, Chloris, Zephyritis, dea florū, vxor Zephyri,

Furiæ, Eumenides, Diræ, Erymnies.

¶ Græci, Graii, Graiugenæ, Argæi. Virgilius in opuscu/lis. Septima iam Argæis stabulis impensa laboris. Argiui Argolici, Dorici, Dorienses, Pelasgi, Pelopeii & Pelo/peiadæ a Pelope filio Tantali. Virgi. libro secundo Aene. Vltro Asiam magnam Pelopæia ad mœnia bello ventu/ram. Statius lib. decimo. Ad patrias fusæ Pelopeides aras Achillæi & achillidæ ab achille. Argolæ apud Euripidē. Achęi, achiui, achaici, inachi, inachij, inachidæ ab inacho argiuorum rege, patre Isidis. Ouidius libro. 1. Fast. Littus

ad Inachium puluis inanis eã. Statius libro primo Theb. Qua nostræ cecidere animæ stupet inacha pubes. Idē libro quinto Lectiq; potentes Inachidę, Agamẽnonii, Agamẽnonidę ab Agamẽnone, Vir. li. 6. Aen. At Danaũ proceres, Agamẽnonięq; phalanges. Acrisionęi ab Acrisio rege Argiuorum Abantis filio. Ouidius li. 5. Meta. Acrisio neas Prœtus possederat arces. Abantæi & Abantiadæ ab Abãte argiuorũ rege patre Acrisii. Ouidius lib. 15. Nuper abãteis templo Iunonis in Argis. Thyestęi a Thyeste. Mycenæi a mycenis vrbe, Ouidi⁹ in Epist. Briseidis. Nulla mycenæum sociasse cubilia mecum iuro. Menelaæi a Menelao. Phoronidę & phoronęi a phoronio inachi filio & argiuorum rege. Statius libro. 2. Syl. Isi phoronæis quondã stabulata sub antris. Persęi a Persæo Acrisii nepote. Stati⁹ libro primo, Theb. Perseos alter in agros scinditur, Danaęi. Idē. Tũc sedet Inachias vrbes, Danęaq; regna. Dolopeii a Dolopibus Græcie populis. Val. Flac. Vidisse putãt Dolopeiaq; busta. Iasidæ ab Iasio Argiuorum rege. Tãtalidę a Tantalo, Achillæi & Achillidæ ab Achille. Græcia Achaia, Dulichia, Hellas. Idem. Galli, Gallicani, Gallignę Galatæ, Sequanici, Sequanide. Garamantes Garamantici. Gygantes fratres Philegræi. Titanes. Gorgon Medusa. Gratiæ, Charites. Gorgoris, Habis, Gades, Gadera, Cotynusa, Hispani, Iberi, Iberici, Iberiaci, Virgilius libro septimo. Tyrrhenoq; boues in flumine lauit Iberas. Sydonius. Terrarum indigenas Ibericarum. Syllius libro duodecimo. Omen Iberiacis victa Carthagine terris. Beticolæ & Betigene, Syllius libro primo. Beticolasq; viros spaciis agitabat iniquis. Idem libro nono. Betigenęq; viri celsus media ipsa coercet. Hesperii, Tartassii & Tartessiaci a Tartesso vrbe Gadibus vicina. Hispania, tellus, Tartessia, Iberia, Idem. Hyrcani Caspij. Hyades suculę. Heraclęa, Syris, Trachin, autor Plynius. Italia, Hesperia maior, ab Hespero Atlantis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum, Virgillus. Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt, Oenotrii coluere viri, nunc fama minores Italiam

liam dixisse ducis de nomine gentẽ. Idem libro. 7. Hinc Italæ gentes, omnisq; Oenotria tellus In dubiis responsa ferũt. Latium, quod ibidem saturnus latuerit, arma Iouis fugiens & regnis exul ademptis. Idem Virgil. libro. 8. Latiumq; vocari maluit, his quoniam latuisset tutus in oris Saturnia a saturno. Ouidi⁹ libro primo Fast. Inde diu gẽti manfit saturnia nomen, Dicta quoq; est latium terra latẽte deo. Terra ausonis & ausonia ab ausone Vlyssis filio. Ouid. li. 2. Fast. Captaq; erat lyricis ausonis ora sonis. Stroza filius. Ductori ausonio sed pareat ausonis ora. Terra Italis. Ouid. lib. 2. de ponto, Mœstisq; cadẽtes Excepit lachrymas Italis ora genis. Itali Italidæ, Italici. Ouid. li. 14. Litorem in Italico messenia mœnia contra. Laurẽtes, Laurinii, Laurẽti, Tyrrheni, Laurẽtii, Latiales, ausones, ausonii Ausonidæ. Lucanus lib. 9. Grata vice mœnia reddent ausonidæ Phrygibus. Infern⁹, Infernalis auernus, auernalis, Tartareus, Hærebæus, plutonius, Cocytius, acherusi⁹ phlegetõtæus, stygius, Acherontæus, Lethus Orcius. Indi, Indici, Gangetici, quod prope Gangem habitẽt. Lucanus libro quarto. Et quas sentit arabs, & quas Gagnetica tellus. Sillius lib. tertio Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes sumittet. Dicũtur etiam Nysæi a Nisa vrbe Indiæ, Idaspæi ab Idaspe. Sidonius, Frangat Idaspæas, aries ipactus Erithras. Illirici, Illyrii, Taulãtii. Sillius lib. 15. Quaq; p Illiricũ Taulantius incola littus. Inarime, ænaria, pythecusa, autore Plynio. Aenaria a statione nauium æneę. Hodie vocatur Ischya Iudęi iudaici India terra Gãgetis, terra Euphratis Euphratidis. Sidonius, Ripa Euphratide vix putat tuendam. Ilua insula æthala. Iphigenia Iphianassa. Lucretius. Iphianassæo turparunt sanguine fœdæ. Iason Aesonides ab Aesone patre. Lydi seu lydii populi maioris Asiæ aliter vocant Mæonii, Mæones, & Mæonidę. Virg. li. 8. o Mæonię delecta iuuẽtus. Idem libro vndecimo. Ducis exemplũ euentũq; secuti mæonidæ incurrũt. Itẽ & mæonici. Ouid. in epi. Deianyræ. Mæonicas inter calathum tenuisse puellas. Ethrusci & Tyrrheni, quoniam

Tyrrhenus atys filius colonos ex Lydia duxit in Ithaliæ regionem, quæ nunc vocatur Ethruria. Gygei a Gyge, re ge vt Crœsi a Crœso. Statius libro duodecimo si patriũ marathona metu, si tecta leuasti Crœsia. Lydia vocat Tyrrhenia, Mæonia, Ouid. libro. 14. Concurrit Latio Tyrrhenia tota. Laconia prouincia in Peloponneso aliter vocat Oebalia & Tænaris a Tænaro promontorio. Ouid. in Epist. Paridis. Tænaris est classi terra petita meæ. Idem in Epist. Helenæ. Excepit portu Tænaris ora suo. Lacones ipsi seu Laconici vocãtur Oebali & Oebalidæ. Ouid. libr. 1. Fast. Protinus oebalii retulit arma Tati. Statius lib. 5. Theb. Ambiguo visus errore lacessũt oebalidę geminię. Therapnei a Therapnis vrbe Laconiæ, patria Helenę, Ouidius lib. 1. Fast. Prima Therapnæo feci de sanguine florem. Idem in Epi. Paridis. Nec dedignare maritum Rute Therapnæo nata puella phrygem. Tænarii & tænaridæ a Tænaro promontorio. Lybia terra Lybissa. Idem libro nono Terrarũ in fine Lybissæ. Lybici libissini, Marmarici a marmarica regione africæ. Syllius lib. 1. Marmaricis ales populis responsa canebat. Nasomonti & nasomoniaci a nasomonibus populis Lybiæ. Liguria ora ligustica idem. Lycii pataræi, quoniã patara est vrbs Lycię. Statius lib. primo Theb. Seu te lyciæ pataræa niuosis Exercent dumeta iugis. Locrenses, Hesperii, ozolæ Lucani, Tanagræi a Tanagro fluuio Lucaniæ, Statius. Tanagræumq; Phalantum. Latini, Faunigæne. Syllius libro octauo Faunigenæ socio bella inuasere sicano. Lucifer, Veneris stella, phosphorus, Cythereus ignis. Syllius lib. 12. Haud secus Oceano rediens Cythereus ignis Vesper, vesperugo, Hesperus, sidus Veneris. Lacedæmones, lacedæmonij, Tyndarei a Tyndaro rege Oebaliæ. & Helenæ patre. Vnde & syllius Tarentũ vocat Tyndarium. Spartani, spartiaci, spartiatę. Sidonius, spartiatæ rupium variatarũ posuere crustas. Lacedęmõ spartã. Idẽ Ligures, ligustici, ligustii, Genuenses. Idem Sidonius. Qui ligustiis, Euganeisq; montibus oriebãtur. Lipara insula prius longonis & melignis vocabat, autor Plynius li-

bro tertio Capitulo octauo. Leucadia peninsula prius võ cabatur Neritis. Idem autor. Lutecia Parrhisii idem.

¶ Mantuani seu Mantoi dicti sunt a mãto Tyresiæ filia. Aliter vocant Bianorei & Bianoridæ a Bianore Mãtus filio qui aliter vocat ocnus, Virg. in Bucco. Nãq; sepulchrũ Incipit apparere Bianoris. Stroza filius. Arua Bianoreis permutat Iberica campis. Politianus in manto. Quippe bianoreã manet hæc victoria gentem. Ocnæi ab ocno filio Manthus. Stroza filius. Orbita ab ocnæis euexit ad astra lacunis. Minciadæ & Mincigenę a Mincio fluuio propinquo. Pontanus. Vos Minciadę vos o mihi manes Este boni. Molossi, Epyrotici, Chaonii, Leucadii idẽ. Mysii Theutrantæi, theutrantij.

¶ Messenii. Pylii. Megarenses, Megarici, Lelegij. Ouidius libro octauo Metamorpho. interea Minos lelegeia littora vastat.

¶ Mercurius Hermes. Macedones Pallenæi a pallene vrbe, vbi gesta est Gygantomachia. Statius lib. quarto Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare thiumphos, Mediolani, mediolanenses, Insubres. Placet hic obiter aperire ethymum dictionis huius Mediolanũ nam non temere repertas, qui hoc edisserat. Certum est imprimis vrbem hãc a Gallis conditam Cuius fundamẽtis iaciendis dum excauarentur fossæ, ferunt in terræ visceribus inuẽtam fuisse (mirum dictu) suem dimidiatim lanatam, a quo portẽto inditum sit Mediolanæ vrbi nomẽ, ad quod allusit Claudianus de nuptiis Honorii & Mariæ scribens. Continuo sublime volãs ad mœnia Gallis Cõdita, lanigerę suis ostẽtantia pellẽ Peruenit. Item Sidonius. Rura paludicolę tẽnis populosa Rauene. Et quæ lanigero de sue nomen habet. Messana, Zancle. Marsi Celenæi. Statius lib. 1. Theb. Fœda Celenæa committere prelia buxo. Mare tubtũ erithreũ Miletus, Lelegeis, Phitiusa. Anactoria. Autor Plynius. Mars, Mauors, marspiter. Gradiu⁹. Minerua pallas, Athena. Nusæ, Camœne. Neapolitani, parthenopei. Neapolis, Parthenope, Eubois. Statius libro. 1. Syl. Niti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum cõsurgat ad æthera tellus Eubois. Nasamones Nasamonii, namõiaci. Normani, neustrici, normania, neustria. neptunus Ennosigæus niobe tantalis a tãtalo patre nilus melo naxos. Dia. Catullus nãq; fluenti sono prospectans littore Diæ Orientales. Eoi, aurorę populi, Mennonii a mẽnone aurore filio. nabathęi a nabathea regione. Ouid. lib. 1. Meta. Eureus ad aurorã, Nebathęaq; regna recessit. Occidentales. occidui. Oui. vesper & occiduo quæ litora sole tepescunt Tartheſii a tartesso vrbe Gadibus propinqua Ouid. li. 14. Presserat occiduus Tartessia littora phœbus, Tartessiaci. Syllius libro sexto. Iam Tartesiaco quos soluerat æquore Titan. Hesperii.

¶ Parthi, parthici, achœmenii & achęmenidę ab achęmene rege. Ouidius libro quarto Metamor. Rexit achęmenias vrbes pater Orchamus. arsacidę ab arsace primo parthorum rege. Lucanus li. 1. plus illa vobis acie quam creditis, actum est arsacidę phaetontiades Climenides a climene matre, Helyades a patre Sole qui helyos grece dicitur. Ouidius ad Liuiã. Sic fleuit Climene, sic climeneides altæ. phocęi, phocẽses, phocaici, Cyrrhęi, Castalii, padus, Eridanus, phaetõtius amnis, a phaetonte ibidem submerso Syllius lib. septimo. Nunquam phaetõtius amnis Sanguinea pontum curuasset decolor vnda. padosa messanicius, Bodincus. vide causam horum nominum apud Plynium libro tertio. Cap. 15.

¶ Puteolani, Dicarchęi a iustitia administrationis. Syllius libro octauo, prole Dicarchęa multo cum milite Graia petragori., petragorici. persę Gazetici, nã gaza persarũ est opulẽtia. Sidonius. Vina mihi non sunt Gazetica Chia falerna. Pannonia pannonis pestum Posidonia, autor Plynius, parce deæ fatales, fata.

¶ Phœnices, pygmalionęi, Agenoride pella vrbs Macedoniæ, Bunomus, Bunomea parnasus Larnasus prius dicebatur Penelope, Icaris, Icariotis, pyratæ, Cilices. pictones, pictauenses.

¶ Peloponesus, apia pelasgia, arx helladis Romãi romu

lei, romuli romulidę Aeneadę ab Aenea. Iulei ab iulo. Lucanus lib. primo phrigiq; penates Gentis Iuleæ. Latiales Romulares. scithæ, sitici, Riphei. Virgilius libro secundo Georg. Gens effrena virum Ripheo tunditur Euro. meotici a meotidę palude. Thermodontæi & thermodontiaci a thermodonte fluuio Statius libro. 12. Thermodõtiaco lætum remeare triũpho. Boristenidæ ab eiusdẽ regionis fluuio. meotii, Tanaitici a tanai fluuio. Sidonius Tellus Tanaiticũ rebellem. Bosphorani. Idem plaudentes stupuere Bosphorani sacæ, Aramei. Plynius lib. sexto Vltra sunt scytharum populi persæ illos sacas vniuersos, appellauere a proxima gẽte, antiqui arameos sicilia sicania Trinacria, trinacris, triquetra, triquetris vocatur Ouidius libro quinto Meta. Vasta Gygantæis iniecta est insula membris Trinacris Statius libro secundo Ser. Quid militibus promissa Triquetra Lucretius libro primo insula quã Triquetris terrarum gessit in oris siculi, sicani, sicanii, Lilybæi a Lilybæo, promontorio. Virg. lib. 3. Aen. Et vada dura lego saxis Lilybea. cecis Ennęi ab enna vrbe. Lyparei & Lyparẽses a Lypara insula. Sidonius strauit sub Lyparẽsibus caminis. Tauromenitani a tauromenio monte Siciliæ. Arethusii & Arethusei, ab aretusa fonte siciliæ. Syl. li. 14. Erigit tur subitas in spes arethusia proles. Claud. lib. 2. de raptu, Quas arethusæi latices quas aduena nutrit alphe⁹ agatoclæi ab agatocle rege sicilie Syl. li. 14. Hic agatocleis sedes ornata tropheis aeolii. Depranitani a Depreno, promontorio iuxta siciliam sidonius Agonem Depranitanũ Troianæ supstitionis imitari. Catinenses a Catina vrbe siciliæ de qua Syl. lib. 14. Tum catine nimium ardenti vicina Typhœo Syrii, palestini, Orõtęi, syracusani, syracusij, arethusides. scythia, mæotis ora samos parthenia salaminii salaminiaci sabini, sabelli, sabellici. sannites sardinia ichnusa. Syl. libr. 12. inde ichnusa prius Graiis memorata colonis mox Lybici sardus generoso sanguine fides herculis exese mutauit nomina terræ sandalíotes strophades, plotę symplegades Cyaneę.

¶Syria, paleſtina, Iudæa, phœnicia Sardinij, Iolēſes. Sarmatæ ſauromatę, Troiāi, troes, troici, troiugenæ, Erichthonii ab Erichtonio filio Dardani. Virgilius in eulice. Vrit Erichtonias oriens non ignibus arces. Idem. Erichtonias proſtrauit funditus arces. Idæi ab Ida monte, Iliiliaci, iliadæ, Aeneade, Hectorei Hectoridæ, Dardani. Dardānij, dardanidæ, ſigęi, Teucri, Teucrigenæ, phriges, phrigii, Rhœtæi, pergamei, Laomedontæi. Laomedōtiadæ, Anchiſiæ Anchiſiadę, Priameī Priamidæ, Troia Teucria, Iliō, Ilios, Dardania, Pergam⁹ Troades, Iliades, Teucrides, Dardanides, mulieres Troianæ Theſſalici, Theſſalidę, iolchiaci ab iolcho Theſſalię ciuitate. Virgilius in Cyri. Regis Iolchiacis animū defigere votis Meliboei & Melibēſes a meliboea vrbe Theſſalię Pagaſæi a Pagaſa vrbe Ouid. lib. 7. Iamq; fretum Minyæ Pagaſæa puppe ſecabant. Atracij, Atracidæ, ab Atracio, qui magicas artes ibidem edocuit. Peneii a peneo fluuio. Ouidius lib. 12. Exigit Atracides, peneiaq; arua pererrat. Lapytheii a Lapythis populis Theſſalię. Idem Ouid. Et tum Lapytheia recta Intrarant. Pelethronii a populis eiuſdem nominis Peliaci a Pelio monte. Oui. lib. 1. Faſt. Sūmaq; peliacus ſydera tāgat apex. Pheræi Sene. Paſtor pheræos Delius pauit greges Ouidius in Epiſto. ipſe reperror opis vaccas pauiſſe pheræas Feré Amphryſiaci ab amphyſo fluuio. Sta. li. 1. ſyl. aut amphryſiaco paſtor de gramine carpſi. Pharſalii pharſalici. Lucan. li. 6. Qua iuga deuexus pharſalica porrigit Hem⁹. Hemonii, hemonidę Magneſſi, Magneſii. Hora. libro. 3. car. Magneſam Hippolytem dū fugit abſtinēs. Politia. in Māto. hemonidis refer & Brōtē, Vulcaniaq; antra Val. Flac. li. 6. ſtāt littore fixi Hæmonidæ. Lariſſei a Lariſſa Centaurei a centauris. Sta. ſperchiuſq; minax, centaureuſq; Lycormas Lapythonii a Lapythis. idē Stati⁹, Cōfudere modos puerū, lapythonia nympha Oſſæi ab oſſa mōte Sta. li. 12. Nec Oſſęi bello cecidere bimbres. Pholoetici a pholoe Sidon. Non ſic pholoetica monſtra atq; pelotronios Lapythas Semeleius Euan miſcuit, Aemathii, Philippęi a philippis

campis Theſſaliæ. Lucanus. Romanas acies iterū videre Philippi, Thraces, thracii, thraicii. Mātini a mantinis Tracię populis. Virg. in Cyri. Vos o mātina ſi qui de gente venitis, Iſmarii ab iſmaro mōte. Pangæi a pangeo Thraciæ promontorio. Ouid. lib. 3. Faſto. Iamq; erat ad Rhodopem pangeaq; flumina ventū. Odryſiii a populis eiuſdē nomīnis. Rhodopeii a rhodope monte. Abderitani, ab abdera vrbe Tracie. Martia. lib. 10. Abderitanæ pectora plebis habes Biſtones, biſtonij, biſtonidæ a biſtone fluuio. Oeagrij ab Oeagro fluuio Traciæ. Hinc Orphe⁹ Oeagrius, Aedoni ab Aedone Thraciæ monte. Boſphorani, boſphorei. Sidonius. Boſphoreis Elephas inglorius ora tributis. Boriſthenidæ a boriſthene fluuio Tracię. Bap. Pi⁹. Mitior ad ſeuos aura Boriſthenidas. Tracia, Biſtonidis, Scythōis, terra Aedonis, Theſſalia, Hæmonia, pharſalia, Aemanthia Aemathis, Theſſalis ora, Dtiopis Macedonia, Pyrrhea.

¶Tybris, tyberis tyberin⁹, Albula, Ouid. li. 2. Faſt. albula, quē Tyberim merſus Tyberinus in vndis reddidit, Tebani, Echionii, echionidæ, ab echione Cadmi ſocio. Ouid. li. 1. Triſti victor Echionias ſi vir penetraſſet in arces, Hiāthii & Hiantæi. Iſmeni, Iſmenidæ ab iſmeno fluuio. Learchęi a Learcho Athamātis filio. Ouidius li. 6. Faſt. Mœſta Learcheas mī tumulauerat vmbras. Athamātæi ab athamāte. Cadmæi a Cadmo. Labdacii & Labdacidæ a Labdaco rege patre Laii. Statius lib. 2. Theb. Labdaciūq; ducem præmiſſæ cōſona nocti. Ogygii, ogygidę ab ogyge rege. Theumeſii a teumeſo Bœotiæ mōte, Stati⁹. Subit ore canuo teumeſia cornus. Eryphilæi ab Eryphile Amphiarai vxore: Statius lib. 4. Theb. Sic Eryphilæos aurū fatale penates irrupit. Oedipodionii oedipodionidæ ab Oedipode rege Laii filio. Sta. li. 7. Aſt ego non proprio diros ſipono labori Oadiponionidas. Idem lib. 10. Oedipodionii mittent diademata fratres. Megaræi a Megara Creontis filia Statius lib. 12. Magno Megareia pceps Arua capit paſſu. Agenoride ab Agenore patre Cadmi. Sta. li. 12. Exanimes in terga reducit. Pallor Agenoridas Draconigenę a dētib⁹

bus serpentinis a Cadmo satis, quibus nati sunt homine armati. Sidonius, Quæq; Draconigenæ portas nō clauserat hosti: Eadem ratiōe vocātur ophionii. Nam ophis grece serpens dicitur latine, seneca. Cadmea, ples, atq; ophionius ciuis. Amphionii, ab Amphione, Tyrii, Sarrani. Tyros, Sarra. Tarteſſus, Catteia.

¶ Tempſa, temeſe. Thuſci, Ethruſci Tyrrheni.

¶ Taurus mons, imaus, Edigis Paropaniſus, circius, cābades, Pharphariades, choatras, oreges, oroādes, nyphates autor Plynius lib. 5. capite. 27.

¶ Veneti, Eneti, Zephyrus, Fauonius.

¶ Auium nomina.

1 Aquila
2 Alcyones
3 Aedon
4 Aegocephalus
5 Alauda
6 Apiaſtra
Ardea
7 Aſterias
8 Attagen
9 Acantis
10 Accipiter
11 Anthus
Argatytis
Anſer
12 Alectorides
13 Anas
14 Apodes
Aematopedes
Aeſalus
Aſiones
Auis icēdiaria
15 Bubo
16 Caladrius
Caprimulgus
17 Carduelis
Caſſita
18 Cenchris
Cercos
Cicina
19 Ciconia
20 Circanea
Cocyx
21 Coturnix
22 Curuca
23 Cycnus
24 Cypſelus
25 Cataracta
26 Chlorio
Cynnamulgus
Cliuina
27 Cloreus
Cornix
28
29 Coruus
Cinclus
30 Corydus
Ciſſa
31 Columbus
32 Chenalopex
33 Caprimulgus
Calidris
Calcis
Crex
Cerula
Certhia
Collurio
Cephus
34 Drepanis
35 Epops
Eſalos
Egitus
Erythacus
36 Falco
37 Ficedula
Frigilla
38 Fulica
39 Galerita
Galgulus
40 Gallus
41 Gallina
42 Grus
43 Glottis
44 Graculus
45 Gryphes

46 Hirundo
47 Hybris
Herodius
Harpa
48 Ibis
Immuſulus
49 Lagopus
50 Larus
51 Luſcinia
52 Linx
53 Mergus
Merula
Merops
54 Monedula
Motacilla
55 Miluus
56 Mennoniæ
Monticula
57 Noctua
58 Nicticorax
59 Onocrotalus
Ophiomachus
Oenanthe
60 Otus
Otides
61 Oenas
Ortygometra
Pelicanus
62 Perdix
63 Phœnicopterus
64 Picus
Pica
65 Porphyrio
Peynge
Pygargus
66 Palumbus
67 Parra
Paſſer
68 Pauo
69 Phœnicurus
70 Phœnix
71 Pſytacus
72 Phaſianus
73 Phalerides
Phalocrocoraces
Pyrrocteres
Phoicus
Pardalus
74 Querquedala
75 Regaliolus
76 Satyria
Spinturnix
Stritomellus
Stryx
Struthius
Struthiocamelus
77 Sanqualis
Sylla
Sturnus
Subis
78 Terraneola
Tragopanades
Trochilus
Truo
Turdus
79 Turtur
80 Tinungulus
81 Vlula
82 Vpupa
Vultur
83 Veſpertilio
84 Vipiones

AQuila alitum regina dicit, quod altiſſime volet, Ideoq; armigerum Iouis eam poete vocant. Cōgredit magnis animalibus, vt ceruo, cuius cornibus inſidet puluerulenta alas de induſtria concutiens, vt viſu & oculis præpeditus decidat in curſu, mortuuſq; fiat præda. Ferunt Aquile pennam aliis etiam rebus conſertam non putreſcere. Pullos ſuos probat ad ſolem, quē ſi ſuſtinere nequeant, vt degeneres excludit. Oppetit nō ſenio nec ægritudine, ſed fame. Creſcēs enim roſtri ſupioris aduncitas impedit, ne cibum queat capere. Quum ſenuit, grauantur eius pennæ & oculi. Cui rei vt medeatur,

quærit fontem, calorem in se colligit, & sanatur. In fontẽ ter se mergit, eoq; modo redire fertur ad iuuentutẽ. Hinc psalmographus. Renouabitur vt Aquilę iuuẽtus tua. Plutarchus in Mario scribit aquilam geminos tãtum pullos parere. Propterea nõnulli mentitũ asserunt Museum, qui scripsit Aquilã tres pullos parere, duos sustrahere, & vnũ alere. Aquilarũ genera sex sunt teste Plynio. Melenatos colore nigricãs, minima magnitudine, quæ sola aquilarũ fœtus suos alit, cæterę fugant. Conuersatur in montibus. Secundi generis Pigargus albicante cauda. Tertii Morphos, cui vita est circa lacus, nigerrima est aquilarũ, prominentiore cauda, Testudines frangit e sublimi iaciendo, Qua sorte periit Aeschylus poeta. Quarti percepterus vel pernocterus, morans p lacus, specie vulturina, alis minimis, reliquas magnitudine antecellens, sed imbellis & degener, nam succumbit coruo. Eadẽ ieiunæ semper auiditatis est & querulæ murmurationis. Sola aquilarũ exanima ferit corpora, Cæteræ quũ occidere, considũt. Quintum genus Halietus ceruice magna, lata cauda, circũ mare versat. Sextũ gnesion magnitudine media, colore subrutilo, rarum aspectu. Reliquæ aues quas Aquila petit ad prædã, gregatim sępenumero volant, vt respersu pẽnarũ hostẽ excęcent. Nidificat in petris & arboribꝰ. A meridiano tẽpore operat & volat, Prioribus horis ignaua sedet, donec ipleantur conuentu hominũ fora. Eius pennæ mirabiliter tangitur. Pugna est illi in draconẽ, qui ꝓpterea eius oua consectatur auditate malefica.

¶ Alcyones, aues septem diebus nidificant ante brumã, totidẽ sequentibus pariũt. Duplex est earũ genus. Alterũ vocale arũdinibus infides, Alterũ mutũ ampliore corpore. Antiqui eas Alcedones vocabant, Dies illi septẽ, quibus pariũt, Alcyonides & Alcedonia vocãtur. Ouid. li. 11. Meta. Perq; dies placidos hiberno tẽpore septẽ incubat Alcyone pendẽtibꝰ ęquore nidis. Tũ via tuta maris, vẽtos custodit & arcet Aeolus egressu, ꝑstatq; nepotibꝰ æquor.

Est Alcion paulo maior passere, colore nigro, & ceruleo, qui Cyaneus vocatur. Dũ procellosum est mare, si Alcyonum oua obiiciãtur, inducunt tranquillitatẽ. Ferũt illud eas hãc a Ioue gratiã consecutas, vt in tẽpore sollicitudinis suę serenos. 14. dies in hyeme accipiãt. Hinc Properti⁹ tẽpestate vexatus eas alloquit & inuocat lib. 1. vbi ait. Et merito (quoniam potui fugisse procellã) Nũc ego deser/tas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canũt in arũdinetis. Collo sunt gracili & ꝓcero. Raro apparent, nec nisi circa solstitia, & in bruma, in aqua oua deponunt. De his Seneca in Agamẽnone. Licet Alcyones Cæyca suum Flectu leuiter plãgente sonent, quũ tranquillo male confisæ credunt se iterum Pelago audaces, fœtusq; suos Nido paruidæ titubãte fouent. Parituręq; Alcyones nidũ instar conchę spinis icredibili duritia subtexũt, deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atq; illis se constipantes, dũ ve
3 huntur, fœtificant. Piscibus viuunt, Pariunt oua quina.

¶ Aedon græce, nobis Luscinia dicitur. Calfurnius. Vocalem superet si turpis Aedona bubo.

4 ¶ Aegocephalus auis est lyene carens.

5 ¶ Alauda plumam habet elatã in capite instar Galeritę. Vnde & Galerita a Grecis dicit Corydalus. Vocabulo Gal/ligo Alauda, Hanc Plynius & Tranquillus aiunt Legionẽ dedisse nomen, quę alauda vocabatur. De qua Cicero ad Atticum. Antonius inquit, cum legione alaudarum ad vrbem pergere, pecunias municipiis comparare. Alaudarũ duo sunt genera. Alterum terreum cristatum. Alterũ gre/gale minore corpore & sine crista.

6 ¶ Apiastra auis meruit nomen ab apibus comedẽdis. Ardea auis dicitur velut ardua, ꝙ in sublime volet. Virgilꝰ. Notasq; paludes Deserit, atq; altam supra volat ardea nubem. In mediis arenis tristis imbrem indicat & etiã quum altior volat. Lucanus lib. 1. Quoq; ausa volare ardea sublimis pennę confise natãti. Eius tria sunt genera. Pulla natura sagax, & victus prouida, color prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam gręca Erodium vocat.

7 ¶ Asterias auis est ex Ardeaꝝ genere, dicta a colore astro rum. Docilis est humane vocis, frequens in Aegypto.

8 ¶ Attagen seu attagena auis Asiatica iter cibos electiles quōdam numerata est, maxime quæ in Ionia nascitur au tore Gellio. Hinc attagen Ionicus vocatur. Plynius. Atta gen maxime Ionius celebratur vocalis alias, captus vero obmutescens quondā existimatus inter raras aues. Mar tialis. Communemq; duobus Attagenam. Idem, inter sa pores fertur alitum primus Ionicarū gustus Attagenarū.

9 ¶ Achantis auis est stridula, quæ pascit spinis & carduis. Vnde & Carduellis dicitur. Virgil. lib. 3. Georgi. Litoraq; Alcyonem resonāt, & Achantida dumi. Calfurnius. Asty le credibile est, si vincat Achantida cornix. Gaza ligurinū interpretatur.

10 ¶ Accipiter auis est rapax & prædatoria, dicta ab accipien dis auibus. De qua Martialis. Prædo fuit volucrū, famu lus nunc aucupis idem Decipit, & captas non sibi mœret aues. Imbelles volucres insectatur vt colūbas. Quod stu dium prædæ Stroza filius graphice describit, his verbis. Qualis hyperboreus celerem de nube columbam accipi ter super instat agens, propiorq; fugaci Fit magis atq; ma gis, iamq; huc iamq; exigit illuc, Alarum ad sonitū trepi dantem & sæua pauentem. Seneca. Qualis accipitris mi nas fugit & sparsos metu Colligit fœtus auis. Aucupatur hæc volucris quadam societate cū homine, maxime cir ca Amphipolim Thraciæ, vbi homines ex syluis & arūdi netis exitant aues, illi superuolantes deprimunt. Captas cum iis diuidunt aucupes. Iones Cymindin vocant. Acci pitrum genera. 16. ponit Plynius Circon claudum altero pede prosperrimi augurii, nuptialibus negociis & rei pe nuariæ, Triorchem a numero testium, Bureonem Roma ni vocant Esalona Græci vocant, qui solus omni tēpore apparet. Varius est omniū in præda modus, Alii non nisi ex terra auem rapiunt. Alii circa arbores volitantem, Alij sedētem in sublimi, Aliqui volantē in aperto. Accipitres Massiliæ humi fœtificant nec alibi nascuntur, Non come

dunt auiū corda. Nocturnus accipiter Cybindus vocatur rarus in syluis, minus interdiu videns. Bellum gerit iter neciuum cum aquila. Odit hęc volucris & refugit radicē syluestris Asparagi. Propterea aiunt tutas esse villaticas aues, si quis eam extruxerit in villa.

11 ¶ Anthus aquatilis est magnitudie Frigillę. Argatilis aui cula est, nidum filis lineis intexēs aditu angusto. Anseres stomacho sunt calidissimo. Gaudēt herbis riguis & frigi dis, Laurum nō attingunt. Cor eorum olim fuit laudatis simum inter mensarū cupedias. Scipio vel Metellus, aut vt alii malūr, Sessius primus docuit anseris iecur esse opti mi saporis. Propter quod olim seruabatur in corte. Mar tialis li. tertio. Vagatur omnis turba sordidæ cortis Argu tus anser, gemmeiq; pauones.

12 ¶ Alectorides aues rostro sunt oblongo, cursu agili, ho minē amant. Capiuntur inter sepes hortorū & vineatū.

13 ¶ Anas iuxta aquas parit, & statim a partu aquas petit. Aquilā formidat. Huius auis pectus tātum & ceruix gulæ dabatur. Martialis. Tota quidem ponatur anas, sed pecto re tātum. Et ceruice sapit, cætera redde coquo. Volāt Ana tes protinus in sublime, atq; e vestigio cœlum petunt ēt ex aqua. Purgāt se herba siderite, quum quid molestum comederunt. Anates ponticæ venenis viuunt.

14 ¶ Apodes carent vsu pedum, specie sunt hirundinū, nidi ficant in scopulis. Cernuntur toto mari. Circūuolitant na ues. Nulla his requies nisi in nido. aut pendent, aut iacēt. Aematopodes aues sunt aquatiles peculiares Aegypto. Aesalus auicula est, q̄ oua corui frāgit. Ouidius. Nescius assumptis Priamꝰ pater Aesalō alis. Aluco auis est noctur na maior Gallo Gallinaceo. Asiones capiūtur saltatione quadā ridicula, quā scopā vocant. Maiores sunt noctuis colore plūbeo, alis albo sparsis duabus pennis a ciliis ad tēpora pendentibus. Auis incediaria dicta est, q̄ incēdiis nascatur, Ea est inauspicatissima. Propterea ea visa vrbes quandoq; lustratæ leguntur.

15 ¶ Bubo auis ē feralis debilis ad volatū ī cauernis lociscq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

desertis cõmorans. Noctu volitat solus, Deserta incolit desolataq; & iaccessa loca. Nõ habet cantũ vocalẽ sed gemitũ. Propterea visus in vrbibus suspitionẽ affert & portentũ futuri mali. Quum Capitolium intrasset Sexto Papellio Istro & L. Pediano cõsulibus, vrbs lustrata est. Plumæ sunt ei velut aures. Bubonis pedes vsti cũ pulpagine herba auxiliantur cõtra serpentes. Eius cor impositũ sinistrę mãme mulieris dormiẽtis efficit vt oia secreta ꝓnunciet. Aiunt ꝓterea ferentes ipsum in pugnã fortiores fieri, itẽ sanguine pulli buboni crispari capillũ, Cinis oculoꝝ eius collyrio mixtus claritatũ oculis facere promittitur.

16 ¶ Caladrius auis est albi coloris. Caprimulgi aues sũt maiores paulo merulis, eodẽ fere aspectu quæ nec interdiu vident, nec videntur. Nocturno tempore sunt furaces. Dicuntur autẽ caprimulgi, ꝙ stabula intrent, caprarũq; vberibus propter succum aduolent. Qua iniuria vber emoritur, & capræ cæcitatem contrahunt.

17 ¶ Carduelis auicula est capite rubro, alis luteis, albo nigroq; distinctis. Semine carduorũ pascitur, vnde illi indita nomen. Cardueles imperata faciũt autore Plynio, nec voce tantum, sed pedibus & ore pro manibus. Cassita auicula est, quæ habitat & nidulatur in segetibus. Festiuus est de ea apologus apud Gellium lib. 2. cap. 29.

18 ¶ Cẽchris auis est ex accipitrum genere, quæ aliter a tinnitu vocis appellatur tinungulus. Cercos auis est de genere accipitrum, altero claudicans pede, quam aliter buteonem dici aiunt. Cicina auis est nocturna.

19 ¶ Ciconiæ lingua carent, Nutriũtur a Thessalis cõtra serpentes, quos perimũt. Nidos repetunt, hyemis aduenę cũ gruibus, noctu tantum volãt. Parentes senio cõfectos nutriunt insigni pietate. Propterea Aelianus ait eas deorũ beneficio in qbusdam insulis cõuerti in homines. Et Pertonius arbiter ciconiam vocat pietati cultricem his verbis. Ciconia etiã grata peregrino hospita, pietati cultrix gracilipes, choralistria, Auis exul hyemis, titulus tepidi tẽporis, Næquitiæ nidum in cacabo fecit meo. Imago eius

olim solebat insculpi in scœptris regum, quo eorũ pietas & industria indicaretur. Veniũt Ciconiæ e lõginquo eodem modo, quo grues. Abituræ congregãtur in loco certo, & fic comitatæ vt nulla sui generis relinquat, nisi forte captiua. Certaturę in serpẽtes Origano herba se fouẽt. In fidenate agro nidum non faciunt.

20 ¶ Circanea meruit nomen a circuitu quem facit volitãs. Cocyx auis nidulatur semper in nidis alienis maxime palumbiũ. Est de genere accipitrũ, licet aduncos nõ habeat vngues. Procedit vere, occultat ortu caniculæ. Aliter vocatur cuculus. Interficitur a suo genere, mutat vocẽ. Parit singula oua, raro bina. Subiicit pullos, ꝙ sciat se inuisam cunctis auibus, ac propterea non fore tutam generi suo stirpem opinatur, nisi fefellerit.

21 ¶ Coturnix aliter dicit Ortygometra a sono vocis. Hic etiã Delos Ortygia a coturnicum multitudine. Coturnicibus veneni semẽ gratissimus est cib⁹. Propterea dãnatæ sunt mẽsis, tum etiã ꝓpter comitialẽ morbũ, quẽ solæ animalium sentiũt ꝓter hominẽ, Ad nos anteueniũt q̃ grues. Terrestres sunt potius q̃ sublimes. Nidulantur in segetib⁹ aut gramineis locis. Austro non volant, aura tamen vehi volunt propter modicas vires & pondus corporũ. Quũ redire volunt comitatum solicitant, ne quã rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat qualeas.

22 ¶ Curruca auicula est, quę alienos pullos nutrit suos esse putans. Fouet enim oua cuculi. Iuuenalis Saty. 6. Tu tibi nunc Curruca places, fletumq; labellis Exsorbes.

23 ¶ Cycnus auis est cãdida maior anſere, argutę vocis, qui imminente morte dulcissime cãtat, & velut funus ꝓpinquũ deplorat. Ouid. Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis, Ad vada Mæandri cõcinit albus olor. Idẽ. Dulcia defleta modulatur carmina lingua, Cãtator Cycnus funetis ipse sui. Idẽ. Veluti canẽtia dura Traiectus pẽna tẽpora cantat olor. Poetæ fabulant Cycnũ fuisse amatorẽ Phaetontis, positq; eius ruinã, mutatũ fuisse in hãc volucrẽ. Mitis est. Infestat ab aquila, cui tamen fortissime resistit, Ha-

bitat in locis amenis circa fluuios, Freduens est apud Caystrum, & Caystrum, vt docuim⁹ in Cornucopiæ. Pythagoras opinabatur immortalem esse animam cycnis, ac propterea lætari iminẽte funere. Sacri sunt Apollini, ob præsagiũ finis. Mutua carne vescuntur inter se. De his Lucre. lib. 4. Vallibus & cycni nece dotorti ex Helyconis. Quum liquidam tollunt lugubri voce querebam. Virg. Et longa canoros dant per colla modos.

14 ¶ Cypseles auis nidum facit ex luto in modũ Cystellæ. Cypselí ab aliis vocantur Apodes. Nidificant in scopulis.

15 ¶ Cataractis Iuba apud Plynium testis est esse dẽtes oculoſq; igneo colore, cætero candidas tradens. Duob⁹ semper ducibus vtuntur. Altero qui ducat agmen, altero vero qui cogat. Scrobes excauant rostro, inde crate consternunt & operiunt terra, quã prius egresserunt. In his fœtificãt, Binæ sunt fores omnium scrobibus. Orientem spectant, qbus eunt in pascua, occidentẽ, quibus redeunt, Aluum exonerature subuolant semp & contrario flatu. Eas habet insula, in qua tumulat⁹ est Diomedes. Hic Diomedæas aues nõnulli vocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perluunt & purificant. Propterea poetæ fabulati sunt Diomedes socios in earũ effigies mutatos, autor Plynius.

16 ¶ Chlorio auis est viridis, magnitudine turturis, quæ hyberno tempore nõ delitescit. sed æstiuo per solstitium apparet, male volat. Docilis est & igenioſa, tota lutea. Cynamulgus auis arabica nidificat in surculis Cynnami. Et⁹ nidos acolæ nisi sagittis & plumbatis iaculis disiiecere nequeunt, quod faciunt mercis gratia. Cliuinam quidã clamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam, Apud nigidium subis, quæ aquilarum oua frangat.

17 ¶ Cloreus auis est coruo inimica, cuius oua noctu exgrit, vt ille huius.

18 ¶ Cõmendat fides & castitas cornicũ in mrimonio. Nã extincta cõsorte, alteri viduitas manet ipoliuta. Propterea antiquit⁹ in coniugiis vocabat ad auspiciũ pcordię & pudicitiæ

pudicitiæ Nocturnę aduersant cornices, inuicẽq; oua sibi suffurant. Inauspicatæ sũt garrulitatis, Vnde Virg. Sępe sinistra cauã pdixit ab ilice cornix. Volantes pullos aliquãdiu pascunt. Inauspicatissime sunt fœtus tpe, qui accidit post solstitium. Nucum duritiam si rostro perfringere nequeant, in altum volantes, in saxa & tegulas iaciunt iterũ ac sæpius, donec quassatam perfringere valeãt. Ardeolas amant Cornicis cerebrũ coctum & in cibo sumptũ remedio est ad cerebri & capitis dolores. Si contra aquam clãgores dederit, perfundẽs sese, pluuiam presagit. Virgi. Tũ cornix plena pluuiã vocat iproba voce, Et sola in sicca secũ spaciat arena. Luc. lib. 5. Quodq; caput spargens vndis velut occupet imbrẽ, ĩstabili gressu metit litrora cornix.

19 ¶ Corui media æstate sitiunt, in cuius initio profluuio vẽtris sunt obnoxii, propterea tũc abstinẽt ab humore. Eorum oua prosunt atrandis capillis. Tauros inuadũt, & ex omni corpore oculos appetũt maxime. Humanã imitat vocẽ. Vnde & historiis Romanorum legimus fuisse coruũ, qui Romanũ populũ nominatim salutaret, maxime Germanicũ & Drusum Cæsares. Martialis, pterea coruũ salutatorẽ vocat. In regionibus fœcũdis gregatim volãt, In sterilibus bini. In cibi & escæ penuria parẽtes senio cõfecti pullos cõcerpũt. Hinc adagiũ. Mali corui malũ ouũ. Cameleontẽ occidũt, qui ne victorib⁹ noceat, Lauro infestũ virus extingũt. Cloreũ oderũt cui⁹ oua suffurant. Esalõ quoq; auicula eoꝝ oua frãgit. Generãt ante solstitiũ Aegrescũt sexagenis dieb⁹, pariũt qnos, Ore coeunt. Inauspicatũ pfagiũ asserũt quũ glutiũt vocẽ, velut strãguiati Coryi aquatici naturaliter caluẽt, corui singultu quodã latrãtes & se concutiẽtes. si continuauerint, ventos præsagiũt

20 si vero captim vocem resorbebunt, ventosum imbrem.

¶ Cinclus auicula ẽ palmipes iuxta mare viuẽs. Astuta ẽ hæc volucris & difficilis captu. Capta nihilomin⁹ subito mitteſcit. Culũ ꝓtinuo mouet, debilis ẽ posteriore corporis parte, Propterea quũ nõ sit aptus cõgerẽdo sibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio cinclos dicim⁹ pauperes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

81 ¶ Coridus vilissima est auicula. quæ quũ non sit canora strepit tamen vtcunq; inter aues mutas. Hinc adagium natum. Inter idoctos etiam Corydus sonat. Cissa auicula est imitatrix humanæ vocis.

82 ¶ Columbus propter genuinum timorẽ nidificat in summis locis. Fœtui plærũq; indulget. Vnde sacer Veneri esse creditur. Parientibus fœminis mares subueniũt, & oua incubãt, quum illæ nequeũt. Bina pariunt oua, primũ mas, deinde fœmina, Fidẽ seruant in matrimonio. Mutua semper illis ante coitũ est exosculatio. Nihil illis fœcundius, quadragenis diebus cõcipiunt interuallũ tantũ ad ægnotiũ faciẽtes. Varro ponit duo genera columbor̃ agrestes qd̃ in turrib⁹ & culminibus villarũ habitat domesticũ domi pascit̃. Colũbæ cõmunæ seruãt domũ. Nec nisi celibes & viduę relinquunt Imperiosos mares ẽt iniquos ferunt. Nã tunc suspicio est adulterij q̃uis natura nõ sit. tũc pleno gutture obmurmurãt, & plerũq; rostro feriũt. Facta demũ cõciliatione sese osculant̃. Aequalis vtriq; sobolis amor. Hinc fœmina tardius ad pullos intrãte orit̃ interdũ castigatio. Quũ bibunt, colla nõ resupinãt. Iarge bibunt iumẽtorũ modo. Purgãt se herba, quę vocat̃ Helxine, Viuũt collũbę ãnis octonis Legumina amãt, q̃ vocant̃ Craca. Amice sunt pauonibus, Aquilis & accipitricibus odiosæ.

83 ¶ Chenalopex dr̃ ex vulpis & anseris forma audax in se lẽ & aquilã, a quib⁹ infestat̃. Fœt⁹ tãta charitate cõplectit̃, vt aucupi obuiũ sese offerat, quo fugę tps p̃beat suis pullis. Frequẽs olim fuit apud Britãnos, & in mẽsarũ delitijs. Calidris auicula est colore cinereo varie distincta. Chalcis mõtes incolit colore niger, magnitudie accipitris, forma tenui & oblõga appet raro. Crex auis est pugnax & ad cõparãdũ victũ ingeniosa. Certhia ingenio est audaci voce clara nidificat in arborib⁹. Cęrulea auicula est saxatilis, colore sui nominis & tenui rostro. Collurio vescit̃ hisdẽ cibis qb⁹ merula, Capit̃ hyemali tpe. Cephus auis est multis operta plumis, exiguo corpore, quæ vociferat̃ pariẽs. Hinc adagiũ. Cephus parturit. In eos q magna pollicent̃.

84 ¶ Drepanis auis est sine pedibus rarissime apparens.

85 ¶ Epops auicula est sordida & cristata, quæ a litera sono vocatur Vpupa: Esalos auis est de genere accipitrum, quę apparet omni tempore. Aliter vocatur buteo. Infesta est coruo, cuius oua etiam frangit. Egitus auicula est inimicitias cum asino exercens. Eritacus auis est solitaria, quę nũquam fere in eodẽ saltu niſi vna reperitur. Hanc Gaza sylutiam & rubeculã interpretatur. De hac ortum est adagiũ Vnicum arbustum haud alit duos Erithacos, in eos q eodem munere concorditer fungi nequeunt.

86 ¶ Falco auis est rapax & prędatoria curuatis & adũcis vnguibus de genere accipitrũ. Varij autẽ generis sunt falcones. Est quem britannicum vocant, aquilæ magnitudine, capreolos inuadẽs. Alium vocant Gyrofalcum a gyro & circuitu, quo in minores vtitur, vt eas agat in Prædã. Tertium mõranum. Quartum peregrinum, cuius generis Falcones nidificãt in altis mõtibus. Quintum gibbosum, qd̃ breuitate colli & allis eminẽtibus in signis gibbo videat̃.

87 ¶ Ficedula nomen sumpsit a ficubus quib⁹ vescitur. Martialis. Quum me ficus alat, quũ pascar dulcibus vuis Cur potius nomẽ nõ dedit vua mihi. Formã & colorẽ mutãt ficedulæ. Hoc solum nomen habet autũno, Postea Melãcorphi vocãtur. Frigilla dicta est a frigore, quo cãtat & viget, æstate moratur in locis calidis, hyeme frigidis.

88 ¶ Fulica auis est aquatilis degẽs prope stagna & lac⁹. Nomen sumpsit a furuo colore. Paulo maior est colũba. Pullos aquilæ ante tempus excluſos nutrit. Matutino clãgore tempestatem præsagit, & quum ludit in litore. Virgili⁹ lib. 1. Georg. Iam sibi tũ curuis male tẽperat vnda carinis. Quũ medio celeres reuolãt ex æquore mergi, Clamorẽq; ferunt ad litora, quũq; marinæ in sicco ludunt fulicæ.

89 ¶ Galerita plumã habet in similitudinem galeri, vnde & nomen sumpsit. Ea assa & in cibo sumpta coli vitiũ efficacissime sanarur. Autore Plynio. Galgulus auis est, quã si inspexerit affectus morbo comitiali. sanari dicitur. Cõtra vero auis emori. Aliter ligno, frequẽs est in peloponẽso.

40 ¶Gallus nuncius est lucis Latonæ charus, quod ei pariē
ti astiterit. Mortua fœmina oua incubat gloriam sentit,
noscit sydera, it cubitū cum sole, iperitat suo generi, & re
gnū in quacūq; domo fuerit exercet. Certāt inter se Galli
studio gloriæ, Canūt in victoria, & se principes testantur,
victi, occultātur, Lucēq; & hominū aspectū refugiūt. gra
diūtur alta ceruice, & elatis cristis Cœlū cerebro aspiciūt
in sublime falcatas erigunt caudas Terrori sunt leonibus.
Vnde Lucretius Quē nequeūt ꝓtra rabidi cōstare leones,
Inq; tueri, ita cōtinuo meminere fuga, Nimirū qa sūt Gal
lorū in corpore quędā Semina quæ, quum sint oculis im
missa leonū, Pupillas interfodiūt acrēq; dolorē prębēt, vt
nequeāt cōtra durare feroces. Itē Politianus in Rust. Stat
ceruix ardua, qualē Prefert Marmaricis metuēda leonib⁹
ales, Ales quæ vigili lucē vocat ora morātē, pugnacissimi
Galli olim nascebant apud Tanagrā & Rhodū secundus
honor fuit melicis & Chalcidicis teste Varrone. Nobiles
quōdā habiti sūt in augurioꝝ obseruatiōe. Victoriā Bœo
tijs aduersus Lacedęmōios ꝑsaginauerūt, quū tota nocte
cecinissent, castrati desinūt canere, ꝑgami oib⁹ ānis Gallo
rū ceu gladiatorū spectaculū publice edebāt. Plyn. scribit
Alectorias gēmas reptas fuisse in vētriculis gallinaceorū
cristallina specie & magnitudie fabę, Gallinacei nō attin
gunt vulpib⁹, q iecur ei⁹ alalis ederint. Acini ligustri sanāt
Gallinaceoꝝ pituitas. Sacri sunt soli cui veniēti assurgūt
& quo quū eūt dormitū, vt dixim⁹. Cōtra serpētes & mil
uos ꝑ gallinis dimicāt vnic⁹ gallus sufficit multis gallinis
Hui⁹ naturā scire admodū & ingeniose describit politian⁹
in Rust. dicēs. adde gregē cortis. cristatarūq; volucrū Indu
peratores, laterū q sydera pulsu Explaudūt, vigiliq; citāt
titana cāore, Et regnū sibi marte parāt, qppe obuia rostris
rostra ferūt, crebisq; acuūt assulcib⁹ iras. Igneścunt animis
& calcē calce repulsant. Infesto, aduersumq; affligunt pe
ctore pectus. Victor ouans cātu palmam testatur, & hosti
Insultans victo, pauidū pede calcat iniquo. Ille filet, late
brasq; petit dominumq; superbū, Ferre gemit, comes it

merito plebes cætera regi, Formoso regi cui, vertice pur
purat alto fastigatus apex, dulciq; errore coruscæ Splen
descunt ceruice iubæ, perq; aurea colla Perq; humeros it
pulcher honos, palea ampla decenter Albicat ex rutilo,
atq; torosa in pectora pendet Barbarum in morem, stat
adunca cuspide rostrum, Exiguū spaciq; rostrū. flagrātq; tre
mendū raui oculi, niuealq; caput late explicat aures. Cru
ta pilis hirsuta rigent, iuncturaq; nodo vix distante sedet,
durus vestigia mucro armat, in īmēsum pinneq; hirthiq;
lacerti protenti excurrūt, dupliciq; horrētia vallo Falcatę
ad cœlum tolluntur acumina caudæ. Ipse salax totam fœ
cundo semine gentē Implet, & oblongo nunc terrā scal
purit vngui, Rimaturq; cibos, nunc edita nubila visu ex
plorat cauto, non illum squamea tuto Aggreditur serpēs
non raptor ab æthere miluus. De Gallis & Gallinis vide
Varonem libro tertio de re Rustica Cap. 9.

41 ¶Gallinarum varia sunt genera. Cortales quæ corte alū
tur. Rusticæ similes sunt fere villaticis, quæ decipiūtur ab
aucupe. Numy dicæ varijs spartæ plumis, Aliter vocantur
meleagrides a meleagri tumulo quas poetæ fabulant ex
filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuisse in
has volucres. Albertus magn⁹ scribit Gallinā fuisse apud
Macedones, quę duo de viginti ouascerit, & ex quolibet
eorū duos susceperit pullos. Aiunt Gallinas nō posse in
terfici ab aspide, quo die ciminū animalis fœtidissimi co
mederint. Villaribus Gallinis religionē inesse scribit Ply
nius. Nam inhorrescunt edito ouo, seseq; excutiūt, & cir
cumactæ purificant, aut festuca aliqua sese & oua lustrāt.
Gallinas saginare Deliaci cœpere vndecim ānis ante ter
tium punicum bellum lege C. Fannii consulis interdictū
est ne quid volucrum in cœnis ꝓponeretur ꝓter gallinā
vnam quæ nō esset altilis Gallinis inimicissima est pituita
maxime inter messis & vindimiæ tēpus, Pipire est gallina
42 rum, vt boum mugire, Politian⁹. Pipia inuolucer pullus.
¶Grues æstate aduenæ ęthera tranāt triāguli figura. La
pides pedibus librāt cōtra vim ventorum. Gerunt bellū

tum pygmæis. Ducem quem sequátur eligunt. Habēt & in extremo agmine dispositos qui vicissim acclamēt, ne qua deesse videatur item qui regem voce contineāt. Ex his nōnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede sustinētes, qui lassatis somno decidens indiligentiam sono coarguat, Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistētes. De his Lucanus lib. quinto scribit Strymona tic gelidum bruma pellente relinquunt poturæ te Nile grues primoq; volatu Effingunt varias visu monstrante figuras. Mox vbi percussit densas not⁹ altior alas, Confusos temere immixtæ glomerátnr in orbes, Et turbata perit dispersis litera pennis. Cæterum grues silentio volantes per sublime serenitatē præsagiunt. Festinantes vero tēpestatem. Ferunt eos nullis omnino laboribus delassari, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeāt, Put gant se grues iunco palustri, Dicuntur aliter Naupliadæ volucres & Palamedis aues, quoniam Palamedes Nauplii filius ex earum ordine tres literas reperisse fertur Poetitianus, Clangunt Naupliadæ volucres. & peruia pinnis Nubila conscribunt.

43 ¶ Glottis quam Gaza lingulacam vertit, linguam exerit, quum peregrinatur, ducitur pœnitentia in volatu propter laborem. Reuerti demum incomitatam piget, & sequi, Nec vnquam plus vno die cœpto volatui insistit, & in proximo hospitio cōsidit. Verum inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in singulos dies, inquit Plynius.

44 ¶ Graculi coluntur in Lemno propter locustas, quarum exitio, occurrūt aduerso volatu. Loquaces sunt & obstreperi, Graculæ annuum fastidium lauri folia purgant. Graculi sero a pabulis recedentes hyemen presagiunt, Graculus ab Aristole vocatur Coracias a coruina nigredine, rostro tamen rutilo. Docilis est & facile mansuescēs. Gauia volucris est littoralis colore cinereo, nidificans in petris.

45 ¶ Griphem habet India quadrupedem volucrē, recuruis vnguibus, dorso nigrum, priori parte purpureū, alis albis,

cantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, nisi rapitur pullus & inuolucer. Nidificat in altis montib⁹. Cōgreditur cuiuis fere animali. Equis infestus est maxime. Vnde Virgil. Iungētur iam Gryphes equis. Aurum fodit apud Bactrianos in desertis locis. & prope accedētes abigit. Nidos ex eo sibi texit. Ad quod arripiendū numerosæ hominum turmæ simul eunt magno periculo, Superat elephantos & dracones, & omnia animalia, præter Tygrīdem, quam propter leuitatem nequit arripere.

46 ¶ Hirundines auiculæ sunt loquaces & garrulę, quæ aduersæ coeunt præter naturam cæterarū auium. Defectēte Luna imbre sese perfundunt & humi obuoluūtur, donec materiam repererint, qua nidum sibi sternant. Quingenu mero pariunt, quos magna nutriunt æquitate. Nā portionem singulis alternant & distribuunt, habita ętatis ratiōe Incipiunt enim a primo sensim ex ordine cōtinuantes ad minimum natu. Si viderint pullos suos non satis moliter iacere, lanam ab ouium dorso exerunt, & in cōtibus substernunt. Quinetiam excæcatis herba quadā visum restituunt. Aristoteles ait esse albas in Samo insula quibus excæcatis lumen iterum restituitur, Cecina volaterranus cōprehensas hirūdines, nuncias belli mittebat amicis, in nidum pristinum redire solitas. Hibernis mēsibus discedūt hirundines. Solæ ex his quæ aduncos nō habēt vngues, carnibus vescuntur. Thebas non subeunt, quod vrbs illa sæpe numero capta sit. Constructos luto nidos stramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactum spargunt. Nidū ipsum mollibus floris & culmis cōsternūt. Pullos exercmēta magna mūdicia egerunt. Sūt nonnullæ, quæ ripas excauāt & in terra fœtificant. Non obnoxiæ rapinis cæterarū auium. Ex volucribus indociles sunt hirūdines, vt ex terrestribus mures. Bis anno pariunt. Oriunt ante delphini ortū. Nā deprehensę intereūt Tēpestatē præsagiūt, si iuxta aquam volitantes ipsam pēnas sæpe percutiāt. Chelidoniā herbā inuenerūt, qua oculis pullorū in nido visū restituūt erutis et oculis. Hirūdinē,

sub tecto ne recipias, adagium est, quo monemur vt a cõ
uentu & contubernio verbosorũ hominum caueamus.

47 ¶ Hybris auis ex accipitrum genere raro iterdiu apparet
Nam tunc modice videt. Contra vero venatur noctu. Pu
gnat cum aquila acriter adeo, vt ambæ mutuo assultu im
plexæ quãdoq; deferãtur in terram. Harpa auis est bellũ
gerens cũ Triorche. Herodi° auis est littoralis frequens in
diomedæa insula. Vescitur conchis, quas per calorẽ discu
neatas inuenit. Blãditur græcis aduenis, vt nõnulli volũt.

48 ¶ Ibis auis ægyptia duplex est, altera nigra, altera vero
Ciconiæ ppe similis, quæ serpẽtibus vescitur. Cicero li. 1.
de natura deorũ. Velut Ibes maximam vim serpentũ con
ficiunt, quũ sint aues excelsæ, cruribus rigidis, corneo q;
ceroq; rostro auertunt pestẽ ab ægypto, quũ volucres an
gues ex vastitate Lybiæ vento Africo inuectas interficiũt
atq; cõsumunt, Ex quo fit, vt illæ viuæ nec morsu noceãt
nec odore mortuę. Eam ob rẽ inuocant ab ipsis ægyptijs
Ibes. Hæc auis aduncitate rostri per eã partem se perluit,
qua ciborum onera reddi solent. Immusulum aliqui arbi
trantur esse vulturis pullum. Massurius apud Plyniũ opi
natur esse pullum aquilæ, priusquam albicet cauda.

49 ¶ Lagopus auis pedes habet leporino villo, vnde inditũ
illi nomen. Nam lagos græce dicitur lepus latine. Cãdida
est reliquo corpore, & columbarũ magnitudine. Martia
lis lib. 7. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

50 ¶ Larus auis est nigra habitans prope aquas in quib° de
git, vt et in terra. Voracis & rapacis est naturę, latoq; oris
rictu. Hinc larus hians, prouerbio dicitur homo auidita
tis nimiæ.

51 ¶ Lusciniam Græci Philomelam vocant. Hæc dum oua
quodã velut sinu corporis & gremio fouet, spacioſæ no
ctis laborem assiduis fallit canticis. Verno tẽpore fronde
scentibus arborum ramis dies. 15. cõtinuos persistit in cã
tu. Volaterranus Homeri de ea versus citat, quos hunc in
modum latinos fecit. Pandaris vt quondam florẽte ętate
puella vere nouo ramis densa sup arbore mœstũ ingemi

nans carmen variis loca cãtibus iplet. Vnica hæc auis par
uo corpusculo paruulisq; faucib° varios emittit cõcẽtus.
& diuersa cãtica, quę tot exqsitis tibiarũ tormẽtis ars ho
minũ excogitauit. Hæc auis ceciniſſe fertur in ore ifantis
Stesichori. Concertãt inter se. Victa morte finit sæpe vitã
spũ prius deficiente q̃ cãtu. Iunfores versus accipiũt, quos
imitẽtur. Audiũt discipulę intẽtione magna, vicibusq; re
citãt. Intelligit in docẽte repræhẽsio & correctio. Durat
hęc argutia. 15. diebus. Aestu aucto aliã habent vocẽ non
modulatã aut vatiã. Mutat & color, hyemenõ cernunt.
pariunt vere primo cõplurimũ sena oua. Hæc & alia mul
ta habet Plynius, qui igeniũ exercuit in luxuriosa tãtillæ
auiculæ descriptiõe. Idẽ ait Cęsares iuuenes Luscinias ha
buisse græco & latino sermone dociles. Pręterea meditãtes
in diẽ & assidue noua loquẽtes, lõgiore etiam contextu.

52 ¶ Linx auicula est, colore vario, lingua serpentina, quã
mensura quatuor digitorũ porrigit, vnguibus, grãdibus,
& stridula voce. Hanc aliqui Torquillam vocant.

53 ¶ Mergus nidificat in arbore veris initio apud mare. Tẽ
pestatem pręuidens reuolat ex æquore, & ad litus contẽ
dit cũ clamore. Virg. Iam sibi tum curuis maletẽperat vn
da carinis. Quũ medio celeres reuolãt ex æquore mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora. Merula sola volat, & soli
taria pascitur. Ex nigra russescit. Canit æstate, hyeme bal
butit, circa solstitiũ muta. Bis anno parit. Turdum amat.

Merops auis est, quæ alio nole vocatur apiastra a come
dẽdis apibus. Meropes contra naturam cæterarũ auium
retro volãtes feruntur. Rubentibus sunt cruribus, & ore
prelongo. Genitores suos reconditos pascũt pallido in
tus colore pennæ, superne cyaneo, priori subrutilo. Ni
dificant in specu sex pedum defossa altitudine.

54 ¶ Monedula auis est auri & argẽti furacissima, vnde sm
aliquos ethymum trahit a moneta, quam surripit. Aristo
teles ponit tria eius genera, Graculũ, Lupum, quę parua
est & parasyta. Tertiã palmipedem in Lydia & Phrygia
frequẽtem. Condit monedula semina in thesauros cauos

narum. Motacilla auis, semper mouet caudam.

59 ¶ Miluus auium rapacissim⁹ sectatur etiam cadauera in Mas in hoc genere (vt ælianus putat) non inuenitur. Fœmina austro aut euro sese pandēs cōcipit & pullos parit. Insidiat pullis gallinaceis & anserinis. Molliter volat. Latet hibernis mensibus, non tamē ante discessum hirundinum. Plynius ait miluos solstitiis affici podagra. Flagrant odio coruorum & vulpiū. Eorum iocinora efficacissima sunt ad inunctiones omniū vlcerorum. De miluo, Martiallib. 9. Hinc prope summa rapax miluus in astra volat.

¶ Mennoniæ aues quæ ad sepulchrum Mennonis apud Ilium quotannis aduolant, speciem habent accipitrum, carne tamen abstinent. Monticula auis longa cauda nomen cepit a montibus, in quibus habitat.

57 ¶ Noctua auis est inauspicata, Architrenius. Diuitibus supremus honos, prænūcia facti Noctua præcedit. Hęc pyrrhi contra Argos copias mouētis insidit hastæ, & siniſtrā ei portendit fortunā. Non cernitur in Creta. Noctu videt, canit & volat sola. Ouid. lib. 11. Si quādo luce vagantem Noctis auē cernunt. Martianus Capella. An mage noctiuidę tibi traditur alitis vsus. Odiosa est cæteris auibus, in quas astuta vtitur dimicatione. Nā maiore circūdata multitudine, resupina pedibus repugnat, collectaq; in arctum rostro & vnguibus tota tegitur. Ei auxiliat accipiter, fœdere quodā naturæ inquit Plynius. Nigidius apud Plynium testis est noctuas sexagenis diebus hyemis cubare, & nouem voces habere, Noctua in imbre garrula tempestatē præsagit. Contraria est apibus, vespis, crabronibus, & sanguisugis. Eius cerebrū vel iecur cum oleo infusum auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ, hinc factū adagiū. Noctuas Athenas mittere, in eos qui potentioribus & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

13 ¶ Nocticorax seu nycticorax nocturnus appellatur coruus. Hęc auis nigra est, & sola clamat, habitatas domos refugit desertas amat.

19 ¶ Onocrotalus auis est similis fere cycno, quę collum in

aqua mergens spiransq; simile reddit sonum asinino rudi tui. Quicquid comedit, in fauces congerit, diuq; cōtinet. Martia. lib. 11. Turpe Rauēnatis guttur Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia septentrionalis oceano proxima. Ophiomachus auis est dimicans in serpētes, vnde accepit nomen. Oenanthe auis statos latebræ dies habet, Exoriēte Syrio occultata, ab eiusdem occasu prodit.

60 ¶ Otus bubone minor est, noctuis maior, aurib⁹ plumeis eminentibus. Asionē latine vocāt. Imitatrix alioqui auis & parasyta & quodam genere saltatrix. Arripit quādoq; lapidum ponduscula, aut guttur arena replet, vt aduerso vētorum flatu volet stabilita. Otides similes sunt perdicibus, q̄ præ pinguedine corporū, alis tollere sese nequeūt. Quapropter quum videāt se canum latratibus obnoxias delitescunt inter frutices. Oenas auis est magnitudine columbi, quæ capitur aurūno. Ortygometra est, quā dicim⁹ coturnicem, cuius vocem quum sentiunt aucupes, parari discessum intelligunt.

61 ¶ Pelicanus vbi pullos suos necatos videt a serpētibus, lat⁹ sibi fodit rostro, & educto sanguine vitā restituit mortuis. Hieronymus. Pelicani (inquit) quum suos a serpēte filios occisos inueniūt, lugēt, seq; & sua latera percutiūt, & sanguine excusso corpora mortuorum sic reuiuiscūt. Volaterranus ait Pelicanum esse, quem Plynius Plateam vocat. Est autem Platea auis aquatilis conchas deuorās, quas vbi calore ventris concoxit, euomit, vt postea discu neatas comedat facilius.

62 ¶ Perdices aues sūt salacissimæ. Oua deperdūt mares nisi cura incubatus Venerē impediat, Ad aucupes accedūt velut deditionē facturæ, vt pullis tempus præsent ad fugā. Quos vbi secutos vident, proripiunt sese, eosq; sequūtur & voce acclamāt. Fœmina paritura stipulis & multa terra se circumuallat aduersus insidias. Septimo die pullos exeludit. Parit oua. 11. Sacra est Ioui & Latonæ. Paphlagōiq; perdices ferunt esse duplici corde. Author Theophrastus apud Gellium libro decimosexto. Perdices ouis stragu

lum molle puluere contumulãt, nec in quo loco pepere re, incubant. Et ne cui conuersatio sit suspecta, nidos transferunt & pullos. Capto duce totius gregis, singuli facile capiuntur, atq; etiam circa conceptũ fœminæ, contra aucupẽ fœmina exeũte, vt rixando abigat eũ. Si contra mares steterint fœminæ, aura ab iis flante prægnãtes fiunt. Hiantes aũt exerta lingua per id tẽpus æstuant & supuolantium afflatu concipiunt, interdum voce tantum masculi audita. Quod est argumentum maximi caloris venerei. De his maiora multo Plynius. Purgãt sese lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

63 ¶Phœnicopterus auis est habẽs rubras pẽnas, cuius linguam prẽcipui saporis esse docuit Apitius. Martialis li. 3. Nomenq; dedit, quæ rubẽtibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis. Nostra sapit. Tranquillus scribit linguas phœnicopterorum fuisse in patina Vitelliana.

64 ¶Picus auscula est aduncis vnguibus arbores excauãs in quibus pullos educat. Sacer est Martis. Vnde & Martio appellatur. Numeratur inter auspicatas aues. Pica dissimilis Pico. Eodem die commutat voces. Nidificat in arboribꝰ. Parit oua. 9. Expressior est ei loquacitas, quam Psytaco. Adamat verba quæ loquitur. Nec discit tantum, sed diligit. Emoritur victa difficultate verbi. Et nisi subinde eadẽ audiat, memoria fallit. Plynius ait eas facilẽ discere, quæ glande vescuntur, & qui nos habent digitos in pedibus. Nullæ tamen duobus primis vitę annis. Omnibus lata est lingua, quæ sermonem imitantur humanũ. Mar. lib. 7. Pica salutatrix si tibi Lause placet.

65 ¶Porphyrio auis est rostro & cruribus prælongis & rubentibus, quæ auium sola morsu bibit. Omnem cibum aqua tingit, quem pede ad rostrum veluti manu affert. Laudatissimus est in Comagena. Prynge auis rapax, noctu volitat, & venatur more aquilæ, cum qua plærunq; dimicat. Pygargus auis est de genere aquilarum albicante cauda.

66 ¶Palumbi viuunt ad annos. 30. Hyeme muti, vere vocales. Sunt autem syluestres columbæ. Nidificãt in arboribꝰ & sepibꝰ. Duo sunt eorum genera. Vnum quod vinaginẽ dicunt ab vsu Labruscæ. Alterũ quod torquatũ a torque. quo videnꝫ insigniti. Martialis li. 13. Inguina torquati tardant hebetantq; colũbi, Non edat hanc volucrẽ, qui cupit esse salax. Politianꝰ in Rust. Dum sua torquati recinũt dictata palumbes. Vtrũq; enim dicimus & Palũbes & palumbus. Quum ad senectam venerunt, spoliantur vnguibus. Pariunt post solstitia bis in anno oua terna, nec tamẽ plus duobus educant. Palũbes incubat fœmina post meridiem in matutinum. Cætero mas. Purgant se Lauro, Hyeme abeunt.

67 ¶Parra auis est inauspicata, quæ oriente Syrio nõ appareat, donec occidat. De hac Horat. lib. 3. Car. Impios Parrę recinentis omen ducat. Passeres salacissimi sunt & arguti ssimi, Vita breuissima. Mares diutius anno nõ viuere argumentum est, quia nullus veris initio apparet. Nigricies quæ est in rostro ætate incipit, Fœminis lõgior paulo vita. Martialis. Et arguto passere vernat ager.

68 ¶Pauo concipit tertio vitæ anno, quo fere varietate colorũ induitur. Viuit annos viginti quinq;. Glorioſus est & inuidus. Erecto pẽnarum flabello seipsum miratur. Fimũ suum resorbet hominum vtilitati inuidens. Eius caro dura & concoctu difficilis, Samius pauus (vtrũq; enim dicimus) numeratur inter cibos electiles, Expãdit colores aduerso maxime sole, quia sic fulgẽtius radiat. Omnes ocellos pennarum cõtrahit in aceruum. Cauda annuis vicibꝰ amissa pudibundus quærit latebrã, donec renascatur. Pauonem cibi gratia primus occidit Rome Hortensius orator. Ferunt Alexandrũ magnum pauone primum India viso admiratum fuisse & edicto cauisse, ne quis tam speciosum animal interficeret. Colũbas amant mutuo pauones. Sacri sunt Iunoni. De pauone, Põtanus. Pandẽtemq; alas caudamq; ad terga rotantem Pauonem spectare. Vocat Iunoniꝰ ales Cõsortem thalami, & speculosa volumi

Universidad de Deusto
Biblioteca

na versat. Cauda micat, mediis fulgent sua sydera pennis.
Venit amans, cupidis miscent simul oscula rostris. Iungit
amor geminos, geminataq; gaudia gliscunt.

69 ¶ Phœnicurus auis est rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme. Pyralis auis est inimica turturi.

70 ¶ Phœnicem vnũ in toto orbe habet Arabia, aquilę magnitudine, auri fulgore circa collũ, cætera purpureũ, cauda cærulea, roseis pẽnis distincta, facie cristis ornata & plumeo apice caput honestante. Quorundã est opinio neminem extitisse, qui viderit vescentẽ. Sacer est Soli. Viuit annos. 660. Senescens casia thurisq; surculis construit nidũ, quem odoribus replet, & super emoritur. Ex ossib⁹ deinde & medullis nascitur vermiculus, inde fit pullus, q̃ priori funeri iusta reddens totum nidũ defert in vrbẽ quandã Panchaiæ soli sactã, ibiq; in ara deponit. Plyni⁹ ait allatũ fuisse Phœnicẽ in vrbem Romã Claudii principis cẽsura anno vrbis. 800. Martialis lib. 6. alludit ad nidũ huius vocis lucris dicẽs. Quod semper Casia. 13. Cynnamoq; Et nido niger alitis superbe Fragas. De hac Ouid. lib. 15. Vna est, quæ reparet, seq; ipsa reseminet ales. Assyrii Phœnica vocant, nec fruge nec herbis, Sed thuris lachrymis & fucco viuit amomi. Hæc vbi qnq; suæ cõpleuit secula vitę Ilicis in ramis tremulæq; cacumine palmæ Vnguib⁹ & duro nidũ sibi cõstruit ore. Quo simul & Casias & Nardi lenis aristas, Quassaq; cũ fulua substrauit Cynnama myrrha, Se super imponit, finitq; in odoribus æuũ. Inde ferunt (totidẽ q̃ viuere debeat annos) Corpore de patrio paruũ Phœnica renasci. Quũ dedit huic ętas vires, onericq; ferendo est, Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ. Ferq; pius, cunasq; suas, patriũq; sepulchrũ, Perq; leues auras hyperiõis ędem potit⁹ Ante fores sacras hyperionis ędem reponit. Sidonius. Indo Cynnamõ ex rogo petitũ. Quo Phœnix iuuenescit occidẽdo. Sabellic⁹. Sic vbi in Eoo reparauit secula busto. Sẽsit & inuisa se exutũ mẽbra senecta, Lę⁹ ad ethiopas remeat, terrasq; beatas, Aspiciẽs læto phœnix clãgore salutat. Phœnicẽ Virgilius reparabilẽ vocat, vbi de animalib⁹ ætatibus loquitur dicẽs. Alipedẽ cerui cornus ter vicit, at illũ Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales.
Viuacẽ Ouidius, nobilẽ Plynius, Phariũ Statius, Lõgæuũ Claudianus, Gangeticum Ausonius Assyrium Stroza.

71 ¶ Psytacos hũane vocis imitatores habet India. Virides sunt toto corpore, torque tãtum miniato in ceruice. Quę accipiunt verba pronunciãt. Salutant imperatores in vino lasciui sunt, duriciã eandem habẽt in capite, qua & in rostro. Quũ loqui discunt, ferreo verberãtur radio, aliter non sentiunt ictus. Quum deuoluant, rostro se excipiunt cui innituntur. Amici sunt turturibus. Plyni⁹ ait sylua esse Gagãdẽ, in qua primũ visi sunt Psytaci. De Psytaco Claudianus in Eutropium. Qui ventrem inuitant precio, tradunt q̃ palato Sydereas Iunonis aues, & si qua loquendi Gnara, coloratis viridis defertur ab Indis. Statius li. 7. Syl. Psytace dux volucrum, domini facũda voluptas, Humane solers imitator Psytace lingue.

72 ¶ Phasiane aues a Phasi Colchorũ fluuio sumpserunt nomẽ. Geminas ex pluma aures, submittunt surriguntq; Pediculis infestant & interimuntur quandoq;, nisi sese puluerẽt. De his Iuue. Saty. 11. Et Scythicę volucres & Phœnicopterus ingẽs. Martia. lib. 13. Argoa primum sum deportata carina. Stroza pater. Phasiacis robur profuit alitibus. Stroza filius, seu perquirere Phasias volucres.

73 ¶ Phalerides aues sunt aquatiles in Seleucia Parthotũ. Phalacrocorates peculiares sunt Balearibus insulis.
¶ Pyrrocteres luteo sunt rostro, peculiares alpibus.
¶ Phoicus auis est harpæ cõtraria. Pardalus auicula gregatim volans colore cinereo.

74 ¶ Querquedula auis est semper in aquis natans. Aliter Sanqualia dicitur.

75 ¶ Regaliolus, auis est de volatu cũ aquila dissidẽs. Vocatur hoc nomine tanq̃ rex auium. Vocat⁹ aliter Trochilus. Regaliolũ aues diuersi generis discerpserunt, pridiæ quã Cæsar interficeretur manibus coniuratorum.

76 ¶ Riparia auis nomen sumpsit a ripis, in quibus habitat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rustica auis est similis perdici, rostro tñ longiore. Martia. Rustica sum perdix, quid refert si sapor idē, Chariot est perdix, si sapit illa magis.

¶ Satyria auis est, quæ aliter coruus appellatur. Spinturnix auis est inauspicata, quę alio nomine vocatur incēdiaria. Stritomellus auia aliter dr̄ marinus passer. Stryx auis est nocturna & inauspicata, quę nomē sumpsit a stridore. Luc. li. 6. Quod trepidus bubo, quod stryx nocturna querētur. Horatius. Plumāq; nocturnę strygis. Hęc ifantes noctu inuadit. Plynius ait non esse fabulosum stryges vbera infantium labris immulgere. Struthius auis est grādi corpore & graui. Fœmina vocatur Struthio. Hieronymꝰ pēna autem Struthionis similis est pennæ herodij & accipitris. Sunt qui eundē esse velint cum Struthio camelo. Sūt aūt Struthiocameli auiū grādissimi. In Africa & Aethiopia altitudinem equitis equo insidentis vincūt & celeritatem. Pēnas habent, cętero non sunt volucres, nec a terra tolluntur. Vngulas habēt ceruinis similes, quibus dimicāt bisulcas, & compræhendis lapidibus vtiles, quos in fugā contra sequētes ingerunt pedibus. Quum colla infrutticibus occultarūt, latere sese existimāt. Eorum oua propter amplitudinem vsum vasorū præbent. Naturaliter caluēt. Soli auium palpebras habent.

77 ¶ Sanqualem auem Massurius apud Plynium ossifragā dicit esse. Sylla auis est, in cuius ventre reperitur Chlorites gēma herbacei coloris. Sturnis proprium est caterua tim volare & quodam pilæ orbe circūagi, omnibꝰ in medium agmen tendētibus. Plynius scribit Cæsares iuuenes sturnum habuisse græco & latino sermone docilem. Hæc auis maculosa est magnitudine merulæ. Vulgus Sturnellum vocat, Græce vocat Pfarus. Subis auis est, quæ aquilarum oua frangit.

78 ¶ Terraneola auis est alaude prope similis, præterquam quod apicem habet in vertice. Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in temporibus, caput phœniceum, cæteras pattes ferruginei coloris. Aliter vocatur

Tragopa

Tragoba ab arietinis cornibus Hāc habet Aethiopia. Trochilus auis Crocodilo amica & obsequiosa. Nā sanguisugas linguæ eiꝰ hærētes deuorat. Aliter vocaṫ regaliolus.

¶ Truo auis, quæ aliter vocatur Onocrotalus. Cæcilius. Proh dii immortales vnde processit truo.

79 ¶ Turdi in cacuminibus arborum nidificāt luto A coitu decem diebus oua matureſcunt in vtero, Loquacissimi sunt, sed peculiaris surditas eisdem ascribitur. Hinc adagiū. Surdior turdo. Fertur hæc auis præcipui esse saporis. Horatius. Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla. Inassatꝰ turdus cum Myrti baccis prodest dysentericis & vrinæ. Turdis color æstate circū collum varius. hyeme cō color. Frequētes sunt in germania rpe hiberno. Agrippina vxor Claudij Cęsaris turdū habuit imitātē ſmones hoim ætate Plynij. Turdoꝝ simꝰ optimus est stercorandis agris.

80 ¶ Turtures vere occultāṫur, pennasq; amittunt. Quū bibunt, colla nō resupinant Octonis viuunt annis. Bis anno pariunt, oua plurimum terna. Pyralim volucrem oderūt. Pſytacis amicæ. Purgant se herba quæ vocaṫ Hexine. Earum simū albugines extenuat. Turtur erepta cōpare semper gemit & castitatem seruat. Virgil. Nec gemere aeria cessabit turtur ab vlmo. Pollitianus in Rust. Insidit mutilo turtur, sesęq; saginans Rauca gemit. dulcesq; miser suspirat amores. Mantua. in Maria. Munus erat veteri gentis de more pudicæ Turturis.

81 ¶ Tinungulus auis terret accipitres adeo vt eius vocem reformident. Propterea amatur a columbis.

82 ¶ Vlula auis est luctisona & funebris, quę ab vlulatu meruit nomen. Fel eius prodest ad albugines, suffusiones & caligines, adeps ad claritatem.

¶ Vpupa auis cristata, semper commoratur in simo. Colorem mutat, cristam habet plicatilem. Cor eius laudatur in lateris doloribus.

83 ¶ Vultur seu vulturius auis rapax tarde volat ppter corporis molem. Cadauera sectatur & carne viuit. Aiunt hāc auem concipere sine masculorum semine & sine coniun

ctione generare, natosq; ex iis in multam ætatẽ procedere ad annum vsq; cẽtesimũ. Clarent odoratu vultures. Nigri prævalent. Nidificãt in altis rupibus, nidos nemo attigit. Fœtus fere cernunt bini, Vmbrinus apud Plynũ air parere oua. 13. Biduo præsentiũt futura cadaucra. Fugant vnguento, Comedũt semen Siseris. Auxilio sunt cõtra serpẽtes, Hermodorus Ponticus apud Celliũ testis est vultures esse omniũ animalium innocentissimos. qa nihil prorsus attingant eorũ, quę serant homines, plantẽt. alant. Animãtium præterea nullam interimant, volucribus quoq; vel mortuis abstineãt, quodam cognatiõis intellectu. Prestãtissimi habebãtur in auguriis, vt indicant vrbis Romę primordia. Euro grauidæ fiunt. Membra tabida affectãt. Carrullus lĩgua exerta auido sit data vulturio. Quĩ cœperũt oua edere aliqd afferũt ex Indico tractu, quod est tanquã nux intus habẽs, quod moueat, sonũq; sub inde reddat. Qd vbi sibi appoſuerũt, multos fœtus pducunt, ſed vnũ tantum remanet, qui Immusulus vocat, Ferunt per. 100. milia passuum a vulturibus præsentiri cadaueris putorẽ.

84 ¶ Vespertilio sola volucrũ animal parit. habetq; pro pẽnis membranam. Pullos nutrit lactæ, vbera admouens, infantes amplectit, secũq; deportat. Vnicam habet coxendicem, Culices amat in cibatu, sola voluerum dentes habet Habet etiam mamas.

¶ Vipiones appellantur minores grues.

Aues inauspicatæ sunt, Cornix, Coruus, Bubo, Noctua, Parra, Auis incẽdiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerso, prẽgnans canis Lupa rana, fœta Vulpes, Mustella & Lepus. Horatio lib. 3. Car. Impios Parræ recinentis omen Ducat & prẽgnans canis, aut ab agro Rana decurrẽs lupa lauinino, Fœtaq; vulpes, Rumpat & serpens iter institutum. Aues nocturnæ sunt Bubo, Picus, Troho, Cornix, Noctua. Auiũ aliquæ ambulant, vt cornices. Saliunt aliquæ, vt passeres & merulæ. Currunt vt pẽnices, rusticulæ. Ante se pedes iaciunt vt Grues & Ciconiæ Aliæ expandũt alas pandentes q; raro interuallo quatiũt.

Aliæ tota latera pandunt. Quædã compressis pennis volant, aliæ iaculantur se in sublime, in rectum, in pronum. Aliæ videntur ab alto cadere, Aliæ salire. Auium fecũdiores sunt fugaces quam fortes. Aquilæ clarius cernunt quã homo. Vultures sagacius odorãtur. Liquidius audiũt Talpæ obrutæ terra.

¶ Auium & aliorum animalium inimicitiæ.

Bellum inter se gerũt Cornices & Noctuæ, Miluus & Coruus, Aqla & Trochilus, Coruus, & Cloreus Noctuę & minores aues. Turtur Pyralis, Brenthus Phagus. Mustella Cornix, Ichneumones Vespæ, aquaticę Anates Gauiæ, Harpe & Triorches Accipiter, Sorices & Ardeolæ. Egithus auis cũ Asino, vulpes & Milui, Angues & Mustellæ & Sues. Esalon auicula & coruus, Thoes leones Araneus serpens, Leones Galli, Hyena pardalis, Scorpio Scalabotes, vulpes Cycnus, Tauri Cornices, Canes Dammæ & lepores, Lupus Ouis & Capra, Eq & Gryphes. Delphinus Balena, Cestres lupus, Murena Congrus, Elephantes oderunt murem, adeo vt si pabulum in pręsepio posĩtum cõtingi ab eo viderint, fastidiant. Bellant & cum draconibus perpetua discordia, Camelli odium gerunt naturale aduersus equos. Hostis est Elephanto Rhinoceros. Mustellaę vitus exitio est Basilisco. Aspis bellũ habet cũ Ichneumone, Ceruis pugna est cum serpẽte. Lacertæ inimicæ sunt Cocleis, Leontophonũ odit Leo, Balenis infestæ sunt Orcæ. Conchis apertis insidiant Polypi, polypũ lacerant Concri. Lupus marinus caudã prærodit Mugilipræliũ est aquilæ cum ceruis & dracone. Cybindo cum aquilla. Scorpioni cum Stellionibus, Salamandræ cum testudine, Ranis cum apibus Formicæ cum Sorice, Apibus cum Cabronibus, Apes infestantur ab Hirundinibus.

¶ Contra vero amici sunt Pauones & Colũbæ, Turtures & Psytaci, Merulę & Turdi, Cornix & Ardeolæ. Oues captis conueniunt Palũbes perdicibus Larus Graculo, Harpa Miluo, Musculi Balenis, Columbæ Tinungulis.

¶ Auium & aliorum animalium voces.

VArii sunt auiũ cantus. Gallis expergificus, Bubonibus gemulus, Vlulis Querulus, Noctuis Stridulus, Cicadis Obstreperus, Hirundinib⁹ Perargut⁹, Luscinijs dulcis, Turdus trutilat, Sturnus pisitat, Cacabat pdix, gratitat Anser, Turtur & Colũba gemunt, Palumbꝫ plausitãt, Anates tetrinunt, Grus gruit, Cycnus drẽsat. Accipiter pipat, Miluus lipit, Galli cucurriũt, Gallina gracillat, pupillat pauo. Trusat hirũdo, Aqla clangit, vultur pulpat Crocitat coruus, Graculus frigulat. glotorat Ciconia, passer pipit, Cuculus cuculat. Cicada fritinit. Apes bõbilãt. Bubo bubat. Stryx & Vespertilio stridẽt. Noctua cucubat, Vllulę vllulãt, Regulus &' merops zinzulilãt. Thomas Radinus de vocibus auiũ sic meminit. Philomela sigdem mille vocũ discrimina cõtexebat. Psytac⁹ & pica loquutu vario mẽtiebant hoies. Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulãs odis Merul⁹ cõcinebat, parus tinnitabat, Acredula mitilabat, Turdus aderat trutilans, Sturnus pisitans, Perdix cacabãs, Palumbes plausitãs, Anser gratitãs, Hirundo trinsans, Ciconia glotorãs, Coruus crocitãs Graculus frigulãs, Pauo pupillãs, Vultᵉ pulpans, Accipiter pipãs. Gaudebat & Cycnus dresare, Grus gruere, Turt & Colũba gemere, Passer pipire. Miluus hiãdo lipire. Aglaclãgere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. Quod ad ẽtera spectat aialia Tygres rancant, Leones rugiũt, Lynces fremũt, Vrsi vncãt, Lupi vlulãt Frẽdẽt apri Elephantes barriunt, Cerui & Onagri glocitãt. Tauri mugiunt, Equi hinniũt, Verres quitritant, Aselli rudũt & oncant, Arietes blaterant, Oues balant Sues gruniunt, Hirc⁹ mutit, Latrat canis, vulpes gãnit, Vagiunt lepores, Mures mintrãt, Mustellæ dintriũt, Grilli grillãt, Serpẽs sibillat, Rana coaxat.

¶ Aues deorum.

1 Halciones Thetidis
2 Columbæ & Cynus veneris
3 Pauon Iunonis
4 Coruus & Cycnus Apollinis
5 Noctua Mineruæ
6 Picus Martis
7 Aquila Iouis
8 Phœnix Solis
9 Cataractæ Diomedis
Grues palamedis

1 HAlciões Thetidis. Virg. li. 1. Geor. Nõ tepidũ ad solẽ pẽnas in litore pãdũ Dilectę Thetidi Halciones.

2 ¶ Columbæ & Cycnus Veneris De Colũbis Proper. libro. 3. Et veneris dominæ volucres mea turba colũbæ idem lib. 4. Sed cape torquatæ Venus origina colũbæ Virg. lib. 6. de Aenea. Tum maxim⁹ heros Maternas agnoscit aues. Syllius lib. 3. Hanc sedem primo Cithereia cõdidit ales. Venus apud Statium li. 1. Syl. Hic nostræ defleuit fata columbæ. Sabellicus. Vela rapi gnydias longe mentita columbas. De Cycno Statius li. 3. Syl. Et molles agitat venus aurea Cycnos. Horatius libro tertio Car. Et paphũ iunctis visit oloribus.

3 ¶ Pauo Iunonis. Ouid. lib. 1. Meta. de Argo centoculo, Arge iaces quodq; in tot lumina lumẽ habebas, Extinctũ est centumq; oculos nox occupat vna: Excipit hos volucrisq; suæ Saturnia pennis Collocat, & gẽmis caudã stellãtibus implet. Idem libr. 15. Iunonis volucrem quæ cauda sydera portat. Statius libro. 2. Syluarum. Quem non gemmata volucris Iunonia cauda Vinceret. Claudia. libr. 2. de Raptu. Non tales volucris pandit. Iunonia pennas.

4 ¶ Coruus & Cycnus Apollinis. Ouid. li. 2. Meta. Sed ales Senfit adulterium Phœbeius. Apollo apud Ouid. libr. 2. Fast. Imea dixit auis. ne quid pía sacra moretur. Stroza pater. Albus erat quõdam volucris Phœbeia coruus. Ausonius Tres quoq; ætates superat phœbeius Oscen Noctua Mineruæ. Ouid. libro secundo Fasto. Et sine lite loquax cum Palladis alite cornis.

5 ¶ Picus Martis. Ouid. lib. 3. Fasto. Martia. picus auis gemino stipite pugnant Et lupa.

6 ¶ Aquila Iouis, Syllius lib. 4. Donec Phœbeo veniẽs Iouis ales ab ortu. Ouid. li. 15. Armigerũq; Iouis Cithereia desq; columbas. Virg. lib. 1. Aene. Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto. Turbabat cœlo.

7 ¶ Phœnix Solis Manilius apud Plynium testis est phœnicem in Arabia sacrum soli esse. Claudia. de laudib⁹ Stiliconis. Conueniunt Aquilæ cunctæq; ex orbe volucres,

vt solis mirentur auem.

8 ¶ Gararactas Plyni° vocat aues Diomedæas. Aues Palamedis sunt grues, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quasdã fertur inuenisse. Vocantur etiã Naupliadæ a Nauplio Palamedis patre. Politianus, Clangunt Naupliadæ volucres & peruia pennis nubila conscribunt.

¶ Animalia diuersa.

1	Equus	22	Lepus		Rhinoceros
2	Asinus	23	Cuniculus		Leucrocuta
3	Canis	24	Dasypus		Eale
4	Capra	25	Alces		Moneceros
5	Lupus	26	Pardus		Castor
6	Ceruus	27	Panthera		Tragelaphus
7	Vrsus	28	Tygris	34	Chameleon
8	Mulus	29	Tarandus	35	Thoes
9	Bos		Hyena		Mures pontici
10	Sus	30	Pœphagus	36	Erinaceus
11	Ouis		Monops	37	Leõtophonus
12	Simia	31	Hystrix		Meles
13	Elephas	32	Phattaga		Sycutus
14	Hippolaphus		Ortus		Mus
15	Vulpes		Oricentaurus		Glis
16	Leo		Aspalacus		Mustella
17	Lynx		Phyrna		Feles
18	Camælus		Charandrius		Mus araneus
19	Cameleopardalis	33	Catoblectus	38	Salamandra
20	Mantichora		Cauus		Orvx
21	Hircus		Cepphus		Talpa

1 IAm scripsimus in Epithetis naturam equorũ, asinorũ canum, leonum, Ne quid tamen desit huic operi, aut pars vlla videatur mãca repetem°, sed breui° multo. Equi, vt ab his principium sumamus, bimi, in vtroq; sexu cõcipiũt sed pulos generãt debiliores, quã q trimi. Equa fert vterũ mẽses vndecim & duodecimo parit. Columellæ placet vt & maribus & fœminis cõcedat admissura circa æquinoctiũ vernum, partim vt reuoluto anno eodem

tempore pariat, partim etiam quod hoc armẽtum libidinis furiis maceratur si prohibeatur coitu. Fœminæ tanto coeundi ardore plærumq; mouentur, vt masculorum penuria Venerem sibi figurent, versæq; ad meridiem hausto concipiant vento. Quod aiunt fieri in vlteriore Hispania, vnde Virg. libro tertio Georg. Scilicet ante omnes furor est insignis equarum, Illas ducit amor trans gargara, transq; sonantem Ascanium, superãt montes & flumina tranãt. Cõtinuoq; auidis vbi subdita flamma medulis, Vertemagi, quia vere calor redit omnibus, Illæ Ore omnes versæ in Zephirum stant rupibus altis Exceptantq; leues auras ac sæpe sine vllis Cõiugii vtero grauidæ (mirabile dictu) Saxa per & scopulos & depressas conualles Diffugiunt. Plynius ait hanc rabiem mitigari coma tonsa, Apuleius testiculorum amputatione. Pariunt equæ singulos, quandoq; gemellos Parituræ se erigunt, stanteq; enitũtur quum tamen ceteræ quadrupedes iacentes pariãt. Aristoteles equis vitam annorum. 25. ascribit. Plynius tamẽ ait mares ad annos. 33. generare. Fœminas gignere ad annos. 40. Aristoteles sentit mares minus viuere quam fœminas, quoniam debilitãtur coitu. Contra vero Plynius breuiorem facit equarum vitam. Qui domi alunt minus viuunt, quã qui in grege. Fœminæ finem crescendi faciũt post annos quinq;, mares anno addito. Mares citius perficiuntur in vtero quam fœminæ. Partu edito non statim generosa implet equa sed intermisso tẽpore. Dũ peperit caruncula quandã ex frõte pulli (quam hippomanes vocant) deuorat, eoq; deuorato pullum melius amat. Nã si alia equa præriperet partũ ad vbera nõ admitteret mater. Equę plerũq; macrescũt desyderio pullorũ absentiũ. Proptera dimittẽdi sunt in eadẽ pascua qbus mater, Tãta est in hoc genere charitas, vt amissa parẽre reliquę fœtę educent orbũ. Fœminę grauidę hiberno tẽpore, tecto primendę sunt nõ angusto, ne alię cõceptũ elidãt. Pullus posquã genitus est terrã ante triduũ ore nõ attingit. Equus dẽtes habet. 40. Dũ bimus est & sex mensium, medij dẽtes & su-

periores & inferiores cadunt, Dum quartū annum attingit, deiectis dētibus caninis alii nascunt. Intra sextum annum molares cadunt Oēs septimo complētur. Senectute plus solito candescunt, quū cęteris animalibus nigrescāt. Plures sunt dētes maribus quā fœminis. Vitæ sunt breuioris quibus pauciores, viuacioris, quibus plures Equi suas matres & filias superueniunt, Sunt tamen exēpla, quę cognatam libidinē eiis odiosam esse doceant, Equi ducunt gloriæ cupiditate Nā victores exultant & victi dolēt. Carmelum reformidāt, adeo vt nec eiº aspectū sustinere nec odorē ferre valeāt. Aquā amant turbulentā in potu vt videre est. Nā priusq̄ bibāt, limpidā pedibus inturbāt. Quatriduanā sitim possunt tolerare sed postea auidissime bibūt, Fruge & herba vescunt & potu pinguescūt. Exanimato eorū corpe nascunt vespæ & crabones. Fœminę caput affixū palo i hortis fugat erucas, aetiopia pēnatos equos generat & cornibº armatos. Fluuiatiles vocant Hippotami. Quod ad eoꝝ bonitatē spectat & generosam indolē varro, ꝓbat equū breui capite nigris oculis, mēbris nō cōfussis, naribus nō angustis auribº applicatis nō angusta iuba, crebra, fusca subcrispa, subtenuibº setis iplicata in dexteriorē partē ceruicis lato pectore & pleno, humeris latis vēttre modico, lūbis deorsum versū præssis scapulis latis spina duplici, cauda ampla, cruribus rectis æqualibus, introuersis, genibº rotūdis, vngulis duris, toto corpe venoso columel. Quū vero natus est pullus inquit, cōfestim licet indolē existimare, si hilaris, si intrepidus, si neq; cōspectu nouęq; rei auditu terreº si añ gregē ꝓcurrit, si lasciuia & alacritate iterdū & cursu certaminis equales exuperat, si fossam sine cōctatione trāsilit, pontē flumēq; trascēdit. Corpis vero forma cōstabit exiguo capite, nigris oculis, naribus aptis, breuibus auriculis, ceruice molli, lataq; nec longa dēsa iuba & in dextrā partē profusa, lato pectore, grādibus armis & rectis, lateribº inflexis, vēntre substricto testibus paribº & exiguis, cauda lōga & secta crispaq; mollibus & altis cruribus rectisq; tereti genu paruoq;, neq; in

trorsus spectāte, rotundis clunibus, fœminibº torosis, duris vngulis, cōcauis & rotundis, quibº coronæ mediocres suppositæ sint. Sic vniuersum corpus cōpositū, vt sit grāde, sublime, erectum, ab aspectu quoq; agile, & ex longo (quātum figura permittit) rotundum. Varii poetarū versus naturam & indolem generosi equi exprimentes citātur a me in Epithetis. Qui videre volet, habeat sibi.

¶ Asinoꝝ duo sunt gña. Feri quos onagros vocāt, māsueti vt nostrates. Viuūt asini exiguo pabulo vt folijs, spinis, carduis, stramine. Tolerantissimi sunt plagaꝝ & penurię. Propterea tardiº deficiūt, q̄ vllū aliud armētū. Negligēnā custodis fortissime sustinēt. Laborē & famē patiunt. Raro afficiunt morbis, apti sūt ferēdis sarcinis & onerib º, Propterea Columella merito ait eos turi necessarios eē, ipa tiēres sunt frigoris, Hinc Pōtº & Scythia regiōes frigidissimę asinis carēt. Tertio mēse coire icipiūt, vbi partº ꝑ ocyssimus, sed a trimatu legitimº. Asinæ singulos pariunt, nōnunq̄ et gemellos. Parituręq; lucē fugiūt, & tenebras q̄rūt, ne ab hoie cōspiciant. Viuunt annos. 30. & amplius. Fœmina viuacior est mare. Per ignes ad fœtº rendūt, quū tñ interpositū riuū cōtingere horreāt. Propterea ficco tramite eunt ad potū, nec pōtes trāseunt, quoꝝ trabes discuneatę aquā deorsum ostētūt. Ferulas amāt, q̄ cęteris iumētis ꝑnē taneo sūt veneno. Pediculis carēt. Ex mortuoꝝ tñ cadaueribus gignūt scarabei. Fœminę si nō pepererint, ptiusq̄ dētes amittāt, qđ solet accidere mēse trigesimo sterilitas certa. Laborāt morbo, quē malidā vocāt. Qđ viciū in capite ortū. Asini Indici armant cornibº. Asini iecur iassatū comtialibº, ꝓdest si ieiuni comederit. Cinis quoq; vngulaꝝ asininaꝝ binis cochlearibº potus comitiales ipios adiuuat, & eisdē strumas discutit. Asinini lactis potus addito melle, ꝓdest dyscētericis. Prouocat & nitorē cutis, Propterea ferūt poppeā Neronis vxorem eo lacte faciem sibi perunxisse.

¶ Canes fidelissimi sunt hoi, vt multis exēplis docet Plyo. Propterea Athenięses canē publice alēdū mādauerunt, ꝙ in Aesculapij tēplo custos adhibitus cōpilantē sacra indi-

cassset. Tonephoæ canē hūt ꝑ rege motu eius ipēria augu rātes. Tēplū fuit apud Aeternā, qđ soli custodiebāt canes, caste adeūtib⁹ innocui, pollutis vero infestissimi. Bestiā & furē ꝑdicāt suo latratu. Dños amāt, comitant, custodiūt, excubāt, ꝑ forib⁹, Noīa sua & vocē domesticā agnoscunt, Itinera q̄uis lōga meminere, magno memorię argumto. Lacedęmonii hoc aīal tēplis oib⁹ arcebāt, qđ ipurū sit & palā coeat. Romani placādis caniculæ ardoribꝰ ipm imo labāt. Cñosi sūt iprimis Lacōici, Arcadici, Locrēses, Iberi ci, cretici, molossici, orcani, Indici, Elymęi, melytæi puuli sunt & dñis suis inter delicias. Inhumant apud molossos, Annui sūt eis ptus, & ad patrēdū annua ętas. Gerūt in vte ro sexagenis dieb⁹. Gignūt cętos, q̄ quo largiore alunt la cte, eo tardi⁹ visum recipiūt. Nō tñ vltra vicesimū primū diē, nec añ septimū. Optim⁹ est in fœtu, q̄ nouissim⁹ cerne re incipit. Mares q̄rto āno gignere incipiūt, fœminę tertio vsq; i nonū. Postq̄ pepererūt, coeūt nō añ sextū mēsē. Sūt q̄. 71. dieb⁹ vterū ferāt, q̄q; catelli. 11. diebus cæcutiunt. Te nent libidine dieb⁹ ad summū. 14. Lac earū crassum est & crassi⁹ q̄ cęteroꝝ aīaliū ꝑterq̄ scrofę & leporis. Fœmię pli dētes meiut, mares crure pori⁹ elato. Parit canis qnq; aut sex, iterdū duodeci. Nec mari nec fœmię pmittēda ēven⁹ añ ānū, qa si teneris ꝓcederet, vires carperet. Quos volu m⁹ eē gñosos, eos oportet nō educari alienę nutricis vbe rib⁹, qa lac mrnū magis ꝓdest ad icremēta corpis. In cani bus ętatis idiciū dētes arguūt. Nā iuuenib⁹ albi sunt & acu ti, senib⁹ nigri & obtusi. Viuūt ānis. 14. Mutāt dētes quos caninos dicibus. Canū alii sunt venatici ad feras, Alii villa tici ad armētoꝝ & villaꝝ custodiā Bōi canes debēt eē for mosi, magnitudine ampla, oculis nigrātibus & rauis, nari bus ꝓgruētibus, labris subnigris, acutis dētibus & labro re ctis, capitib⁹ & auriculis magnis & flaccis, crassis ceruicib⁹ & collo, Internodiis articuloꝝ lōgis, cruribus rectis, pedi bus magnis, digitis discretis, vnguib⁹ duris & curuis, talo fermētato & molli, corpe a summis fœminib⁹ suppresso, spina neq; eminula, neq; curua, cauda crassa, latratu graui

hiatu magno colore albo. Fœminę debēt esse māmosæ, equalibus papillis. Villatici debēt eē neq; mitissimi, neq; nimis crudeles, quod hi domesticos ēt iuadāt, illis facile adulent fures. Degeneres sūt, q caudā sub aluū reflectūt. Infestant trib⁹ morbis, angina, podagra & rabie. Rabiosi qcqd mordēt, i rabiē vertūt, Rabies in eis cognoscit, quū potum & escā auersant, largā spumātēq; pituitā narib⁹ & ore ꝓiiciunt, torue & solito tristi⁹ ituent, in oēs passim si ne latratu itruunt. Aeque feras hoiesq; tā ignotos q̄ fami liares mordēt, aquę metu afficiunt, vt ea visa pili pilęrūq; inhorrescāt, & nōnunq̄ ex ea formidine emoriātur. Quo etiā metu afficiūtur ab iis demorsi. Eoꝝ autem rabies pe stifera est iprimis homini, Syrio ardente, Radix syluestris rosæ (q̄ Cynorhodā appellant) remedio est aduersus eoꝝ morsum. Laborāt & scabie canes, fiuntq; pudicosi, & his scatent vermibus, quos Plynius Ricinos appellat.

¶ Capræ dicuntur a carpendo teste Varrone, ꝙ virgulta carpāt, & agrestibus pascant fruticibus. Maleficę sunt frō dibus & arboribus oliuæ maxime, quā si lambendo cōti gerint depauerintq; sterilescere faciunt & enecāt. Amant dumeta potius q̄ situm campestrē, asperisq; locis & sylue stribus optime pascūtur. Nā nec auersantur rubos, nec of fendūtur vepribus. Citisum maxime amant, Ocymū ve ro aspernantur, quod insaniā faciat, Alsiosæ sunt, & obno xiæ frigori. Propterea melius ad hibernos exortus stabu lantur. Iubet Columella vt diligens pastor earum stabula quotidie cōuerrat, neq; permittat stercus, aut humorem consistere, lutumve fieri, quod cuncta hæc capris sint inimica. Varro ait stabulum caprile lapide aut testa substerni oportere, quominus sit virginosum & lutulētum. Substi tuenda item virgulta, ne oblinantur. Capris glans nō est permittēda, nisi affatim dari possit. Nā citra satietatē data facit vt abortum pariant. Laudātur māmosæ, & abundā tissimæ lactis. Debent esse firmæ, magnæ corporæ leni & crebris pilis tecto. Meliore sunt semine, q̄ bis pariūt. Desi ente autumno exigunt a grege in cāpo hircos in capri

lia, Concipiunt nouẽbri mense, Martio pariũt turgẽtib⁹ virgultis, Reddunt fœtum quarto post cõceptũ mẽse. Pariũt frequẽter duos interdũ quaternos, sed raro. Implent terno aut quaterno coitu. Viuũt annos octo. Coeũt q̃diu viuũt. Crebro loca permutãt, summaq; depastoꝝ fruticũ solũ ꝓtingunt. Sterilescunt nimia pinguedine. Oculis nõ lippiũt. Cornib⁹ inter se quãdoq; pugnãt, quibus sunt cornua. Nã non omnibus. Auribus spirant non narib⁹ Noctu cernunt nõ minus q̃ interdiu. Propterea caprinum iecur vespertinã aciem his restituit, quos Nyctilopas vocãt. Sẽper febriculosæ sũt. Sole in occasum decliui auersę iacẽt, & sese nõ cõtuentur. Villus quẽ habent pensilẽ in mento, vocãt arũcus, quo si quis vnã eaꝝ traxerit, aiunt reliquas stupefieri. Gustato pulegio ad balatũ cõcitantur. Differũt a capreis, q̃ hæ siluestres sint, illæ domesticę. In Africa nascuntur agrestes equi altitudine. Sunt & in regiõe Caspia eadẽ magnitudine, sine cornib⁹, colore albo, villis lõgis, & consilibus, q̃ lanis milesiis certãt. Apud Mendesios pulos capræ colunt, & caprarii ipsi maximo afficiunt honore, sũt & in parte Africe tonsiles, ex quoꝝ villis nauæ rudẽtes cõficiunt. Habitatores Sardiniæ pellibus caprarũ vtuntur pro vestimẽtis, Pestilẽtia quãdoq; vexãtur, Qua quũ agnoscũtur correptæ, lis oib⁹ sanguis detrahẽdus est. Ebulliẽte eaꝝ sãguine mollitur adamas. Fel vase in terra cõclusum cõgregat ranas, Iecur comestũ ꝑdest contra visus obscuritatẽ. Vngulaꝝ cinere perunctę ex acero sanant alopecias. Eaꝝ cornibus vel pilis accẽsis fugant serpẽtes, Cinis potus vel illitus prodest cõtra ictus. Fimus in aceto decoct⁹ & illitus ꝓtra ictus serpẽtũ. Caseus cũ origano ad morsus aliaꝝ bestiaꝝ. Lac contra cãtharidas remedio est. Sãguis decoctus cũ medulla, sumitur ꝓtra toxica. Lacte ẽt caprino tolluñ lendes. Vrina calefacta & instillata ꝑdest auribus. Fel cũ vino sumit contra cicatrices, albugines, & caligines. Caseus siccus ex acero & melle purgat vlcera. Capreaꝝ sãguis cũ palma marina pilos detrahit. Lacte caprino perũctę gingiuę faciles dẽtiões faciũt. Fel sacrificatę

capræ oculis illitũ, vel sub puluino positũ somnos allicit.

3 ¶ Luporũ rapax est natura & ignobilis. Nã vbi caulas intrauerunt, nõ solũ interficiũt q̃ satis est ad ventrẽ, at totũ gregẽ passim iugulãt. Dicũtur vocẽ ad præsens tps adimere ei, quem priores cõspexerint. Virg. Lupi mœrim videre priores. Sæuiores sũt, qui frigida nascũtur plaga, q̃ qui in Africa aut Aegypto. Habẽt in cauda amatorium virus exiguo in villo, qui tamẽ non idem pollet nisi viuẽti fuerit direptus. Coeunt toto anno non amplius q̃ dies. 12. In summa fame vescũtur terra. Crassantur noctu. Animalia cornuta inuadũt a tergo. Flumina tranãt seriatim, omnes præcedentium caudis mordicus appræhensis. Sacri sunt Apollini & Latonę, q̃ ei perienti astiterint. In mareotide Aegypti parte piscatoribus asistunt more domesticorum canum, & partem prædæ ab eisdem accipiũt, alioqui thetia & omnem apparatum concerperent. Pereunt gustata herba quæ ex argumẽto vocatur lycoctonia. Lupis oculi noctu splendẽt & lucem iaculantur. Ferunt lupi rostrum inueteratũ veneficiis resistere. Ob id villarũ portis olim præfigebatur. Vestigia lupi calcata equis afferunt torporem, Excrementa suffusiõibus prosunt, adeps cõtra lippitudines. Luporũ iecur simile est equinæ vngulæ. In Olimpo Macedonię monte & in Creta ĩsula non sũt lupi. Nullos etiam fouet Britãnia. In eodem genere sunt lupi ceruarii, quibus in fame mãdentibus si respexerint, obliuionem cibi surrepere aiunt, digressosq; quærere aliud. Congrediunt cum leonibus. Hominem a cæteris animalibus oppressum vlciscũtur. Lupus a græcis dicitur lycos, Lycãtropia vocatur melancholica affectio, qua qui afficiũtur, vocant lycantropi, quoniam lupos imitari videant. Exiliunt quippe noctu & inter sepulchra diuersantur ad diẽ vsq;. Ferunt lupos in magna armenta certaturos vẽtrem explere terra, vt illa sarcina factus onerosior, nõ tam facile excutiatur, sed resistat fortius.

6 ¶ Cerui vrgentibus canibus vltro confugiunt ad hominem, viasq; humanis tritas vestigijs minus cauẽt, q̃ secre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas & feris opportunas. Concipiũt post arcturi sydus, Vtẽ
rum ferunt octonis mensibus. Pariũt interdum geminos.
A conceptu separãt se. Relicti mares libidine pruriũt, Fo
diunt scrobes, tunc eorum rostra nigrescũt, donec imbri
bus abluant. Fœminæ ante partum purgãt se herba q̃ dici
tur Siselis, ad faciliorẽ partũ. Pastæ redeunt ad fœt⁹ quos
exercent cursu, & fugam meditari docẽt. Ducunt etiã ad
prærupta & saltum demonstrant. Mares desyderio libidi
nis soluti auide petunt pabula, Pingues facti redeũt in la
tebras. Fugiunt audito canum latratu, mulcentur cãtu &
fistulis. Erectis auribus acute audiunt, ijsdem depressis, sur
descũt. Tumidissimi sũt & admodũ stupidi, adeo vt equo
aut buccula propius accedente iuxta venantem non cer
nant, Aut si cernunt, arcum & sagittas miretur. Maria tra
nant gregatim nantes ordine porrecto & capita imponẽ
tes præcedentium clunibus, alternatimq; ad terga redeũ
tes Natant in odore terrarum, quas nõ videt. Cornua ha
bent mares, quę amittunt omnib⁹ annis statuto veris tpe.
Cornibus amissis delitescunt vt inermes. His accẽsis odo
re fugantur serpentes & comitiales morbi deprehendun
tur. Aetatis indicia arguũtur in illis singulis annis ramos
adiicientibus vsq; ad sexẽnes Sunt q̃ dicãt fœminis quoq;
nasci cornua. Euripides. Ceruã (inquit) cornigeram mani
bus Achæorum tradã, quã pro tua mactabũt filia. Et poe
tæ Ceruã ab Hercule expugnatam aiũt cornigeram fuisse. In ceruis etiam senecta dentibus declaratur. Tũc enim
aut paucos habẽt aut nullos, nec in cornibus imis ramos,
qui prominent ante frontem iuniorib⁹. Castratis neq; de
cidunt cornua, neq; nascuntur. Quãdiu carent cornibus,
noctu procedunt ad pabula, nam interdiu non audẽt im
belliæ suæ & infirmitatis conscii. Vbi creuerunt, ea ad ar
borem experiunt. Si firma viderint, in apertum prodeũt
securiores solito. Pugnant cũ serpentibus. Cauernas inue
stigant, natiumq; spiritu extrahunt renitentes. Propterea
adusto cornu ceruino odor serpẽtes ipsos abigit. Febrem
non sentiũt quin potius huic morbo medentur. Cẽtenos

excedunt annos. Cornua in locis inaccessis proiiciunt, ne
imbelles inueniantur. Felle carent, vermes habẽt in capi
te, Eorum caro mane commanducata vitam hominis au
gere dicitur. Nulli sunt in Africa cerui. Vulnerati iaculis sa
nant se dictamo herba, quã primi mõstrauere. Extractos
cauernis serpentes mandunt. In Hellesponto non com
meãt in alienos fines & circa Arginussam, elatum nõ ex
cedunt montẽ in quo fissis sunt auribus. Vicissim ad alias
transeunt fœminas & ad priores redeunt. Parituræ ceruę
pascuntur Siseli. Quum sentiũt se grauidas, lapillũ deuo
rant, qui in excrementis repertus, aut in vulua partus cu
stodit adalligatus. Vuluas pilo ceruino suffiri prodest. Cer
uina pellis vocatur Nebris, quoniam nebrus est de gene
re ceruorum. Ceruorum sanguis tenuis est & aquosus.
Martia. Seruos fugitiuos nũcupauit ceruos ab huius ani
malis celeritate. A cuius timiditate viri ceruini dicunt ho
mines nimis meticulosi.

¶ Vrsi coeunt hyemis initio ambobus cubãtibus comple
xisq;. Deinde separatim abeũt in latebras, in quib⁹ pariũt
tricesimo die, & plurimũ quinos, sine oculis & sine pilo.
Vngues tm̃ prominẽt. Hos partus lãbendo paulatim figu
rãt. Raro visa est pariẽs vrsa. Mares. 40. diebus latent. Fœ
mina. 4. mẽsib⁹. Larebrã si nõ habeãt, fruticum & ramo
congerie ædificant molli fronde constratã, ventisq; & im
bribus impenetrabilẽ. Primis. 14. diebus adeo graui sõno
pmuntur, vt ne vulneribus qdem excitari queãt, Tunc
veterno pingueſcũt. Ab iis dieb⁹ prioꝝ pedũ suctu viuũt.
Fœta dies. 14 imobilis manet. Sine cibo dies. 40. Fœtus ri
gentes pectori admotos fouent, eodẽ incubitu, quo volu
cres oua. Vere, pcedũt, sed pingues mares ad laxãda inte
stina concrera Aron herbã deuorãt, Eoꝝ oculi hebetant
crebro. Inualidissimo capite sũt vrsi. Ideo si vrgẽte vi ali
qua præcipitare se velint, ipsum manibus operiũt, & insli
ctis in arena colaphis quãdoq; examinãtur. Suspensi tau
rorũ cornib⁹ eosdẽ põdere fatigãt. Sunt solertes in malefi
cia. Non gignunt in Africa. Vrsa resupinata serpit ad fœ

tus & latebram in qua paritura est, ne vestigia venatorib⁹ spelunca prodāt. Saturitati occurrit vomitione, quam sibi excitat commanducatis formicis. Si venatores insēt, catulos partim dorso, partim ore rapiens fugit in ꝓximā arborem. Fœmina sæuior est & fortior mare. Vrsus erect⁹ duobus aliquādo pedibus ingreditur. Carnes depascitur eriam putres. Vrsi sunt in Mysia adeo venenati, vt solo afflatu canes perimant. Apud Roxolanos inueniuntur pleriq; mansuefacti, Vrsi in longiore itinere fine calciaru fatiscunt. Viuunt fruge, fronde, vindemia, pomis, apib⁹, carnis & formicis. Aiunt eorum manus, ideſt anteriores pedes esse inter esitandū ꝑdulces & insigni suauitate, quod frequenter partem hanc agitent, quum apprehensione, tum incessu.

8 ¶ Mulus gignitur ex asino & equa. Eximius est in ferendis oneribus. Mula gignitur ex equo & asina, animal tarditatis indomitæ, Conceptū ex equo si sequatur asini cotus, abortu perimit, sed non equus conceptū e asino. Fœmine a partu septimo die impleri possunt. Fatigati mares melius implēt. Equo & asina genitos mares antiqui vocabāt hinulos seu hinuleos. Hora. Vitas hinuleo me similis Chloe. Mulę non pariūt nisi prodigiose, quoniā ex duobus diuersis generibus genitæ sunt. Theophrastus apud Plynium testis est mulas in Cappadocia parere. Mulæ calcitratum inhibet crebrior vini potus. Generātur etiā mulæ ex equa & onagris māsuefactis veloces cursu, eximia duricia pedum, rugoso corpore, indomito animo sed tamē generoso. Nascunt apud Indos muli ex asino & equa agrestibus. Athenienses mulum emeritū (cuius labore in extruendo templo vsi fuerant) publice aluerūt, data lege ne quis hordeum appetenti auerteret. Aiunt puluerem in quo mula se volutauerit, corpori insperſum mitigare ardores amoris. Varro lib. 2. de re Rust. ait mulas non vbiq; steriles esse, quāuis sint in Italia. Nam mago & Dionysius apud eundem testes sunt, mulam & equam quum concesserunt, duodecimo mense parere.

¶ Bos

¶ Bos in re pecuaria primam habet autoritatē. Est enim socius hominū, in rustico opere & cereris minister. Propterea olim cautum fuit lege, ne quis occideret. Ex ei⁹ cadauere nascūtur apes mellis matres Quatuor sunt ætatis gradus in genere bubulo. Prima est vitulorum. Secūda iuuencorum, Tertia boum nouellorum. Quarta vetulorū. Vacca sterilis vocatur taura, pręgnās horda. In hoc armento præcipui sunt, qui sunt mēbris pilosis, nigrantibus cornibus, latis frōtibus, oculis magnis & nigris, auribus compressis, spina leniter remissa, apertis naribus, labris subnigris, ceruicibus crassis & longis a collo corpore amplo & bene costato, latis humeris, bonis clunibus, ad inferiorē caudę partē frequentibus pilis, subcrispis, cruribus potius minoribus rectis genulis eminulis distātibus inter se pedibus non latis neq; ingrediētibus, qui displodant nec quorum vngulæ diuaricent. Cōmode pascuntur boues in nemoribus, vbi virgulta & frōs multa. Macra vacca facilius concipit, Propterea ante admissuram non debet impleri cibo aut patione mensem vnum, Contra vero tauri ante amissionem herba, palea & fœno implēdi sunt, & a feminis secernendi. Quum taurus vaccam iniit, ex eius descēsu cognoscitur an mas conceptus sit an fœmina. Sigdē si mas est, abit in dexteriorem partē, Si fœmina in sinisteriorem. Non oportet inire fœminas ante bimatum, vt trimę pariant, Et melior erit fœtus, si quadrimæ Idoneū tēpus ad concipiendū est a delphini exortu vsq; ad dies quadraginta. Vaccæ mensibus decem sunt prægnātes, quas pasci oporter in locis viridibus & aquosis, Aestiuo tēpore infestātur tabanis & quibusdā bestiolis, his frondem substerni oportet. quo mollius quiescāt. Aestate ducēdæ bis ad potū, hyeme semel. Locus frigidus facit eas macrescere. Vaccæ probant⁹ quę sunt maximis vterib⁹ frōtibus latissimis, oculis nigris & patētissimis, cornibus venustis & nigrātibus, pilosis auribus, compressis malis, caudis amplissimis, vnguli modicis & crurib⁹, Cāpania boues albos & exiles gignit, Vmbria vastos & albos, Etruria & latium compa

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctos & ad opa fortes. Appœninus & Gallia vegetos & laborí aptissimos. Aelian⁹ ait taurum cornupetam alligato dextro test culo cohiberi. Morbi boum sunt podagra & struma, Concipiũt vno innitu, quod si aberrauerint, vigesimo post die fœmina repetit marem. Tauri non sæpius quam bis die ineunt. Boues soli animaliũ retro ambulantes pascũtur. Fœminæ viuunt ad annos. 15. Mares ad. 20. Robur eis inquinatu, pingescunt lauatione calide aque. Domitura boum fieri debet in trimatu, ante ꝓmatura est postea sera. Fuit hoc animal rãtæ curæ apud Ro. vt in exilium pulsus sit, qui bouẽ occideret ad comedendũ omasum. Boues lapilium habẽt in capite, quem expuũt, si necem timeãt. Ludos boum causa celebratos Bubecios vocabant, Seruius ouium & boum effigie æs signauit. Fons est in narbonẽsi, puincia Orge nomine, in quo herbæ nascuntur adeo bobus. expetitæ, vt mersis capitib⁹ eas inguirant. Boues se olfactantes, secꝫ labẽtes contra pilum, tempestatem presagiunt. Eorum fimũ vtile est aluearijs. Scabiẽ si inficiantur, ea sanat Corcoro herba. Buprestis herba est venenum bobus. Nã ea gustata dissiliunt. India boues habet vnicornes & tricornes. Habet & atrocissimos tauros syluestres, maiores agrestibus, colore fuluos, oculis cæruleis, præstãtes cursu, cornibus mobilibus, quorum tergora silicis æquant duriciam, & omne respuũt vulnus. Bouẽ primus occidit Prometheus.

¶ Sues bis anno pariunt, vterũ ferunt mẽsibus tribus. Vilenos quãdoꝫ enitũtur porculos, sed tã multos educare nequeunt. inire incipiunt octauo mense. Admissura est a Fauonio ad æquinoctium vernum. Implentur vno coitu, mares post trimatum nõ generant. Fœminæ senio conse ctæ cubantes coeunt. Fœtus comedunt nõnunquã. Viuũt ad annos. 15. nonnulli ad vicenos. Aiunt suem exoculatũ cito emori Obnoxii sunt anguine & strumæ Cruor in rapidice sæte dorso euulsæ & caput obliquum in incessu, fidicia sunt infirmitatis. Præpingues penuriam lactis sentiũt. Gaudẽt volutari in luto. Facilius in dextrum iacẽt quam

læuum. Veteres existimabant animam eis pro sale datam, quod ad escam tantum nati sint. Castrantur quandoque fœminæ. Pinguescũt adeo, vt Plynius scribat soricem in corpore cuiusdam præpinguis nidificasse. Bis anno pariunt. Porcus olim sacer erat Cereri. Et in feriẽdo pacis fœdere quondã mactari solebat Sues mares sunt salacissimi & ab annicula ætate cõmode progenerant, ac etiam semestres implere possunt fœminam. Collumella ait fœminã esse idoneam ad edendos partus vsꝫ ad annos septem, que quanto fœcundior est eo senescit citius Castrati sues celerius pinguescũt. Melius pascuntur in agris paluſtrib⁹, quam sitiẽtibus. Gaudent & syluis glandiferis ac pomiferis, Amant & radiculas aquatilis sylue narib⁹ in coitu plurima est asperitas. Tunc inter se dimicant indurantes attritu arborũ costas, Fœminæ in partu asperiores. In Arabia suillum genus non viuit Sues in coitu spumã ore fundũt. Verres subantis audita voce nisi admittatur, cibum nõ capit in maciem. Fœminæ tantum plerũqꝫ efferantur vt hominem lacerent, candida maxime veste indutum. Quæ rabies mitigat aspersõ aceto. Fœminæ prægnãtes coeũt. Suibus quandoꝫ serpentes sunt in pabulo. Galenus suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Phorine dicitur suilla pellis. Porro verres dicitur porcus non castratus, Aper porcus syluester dentatus est, & excellit feritate. In morbis medetur sibi hedera. Solidum aprum primus Romanorũ in epulis apposuit P. Seruilius Rullus. Apris maribus non nisi anniculis generatio. Indicis apris cubitales sunt dẽtium flexus gemini ex rostro, Totidẽ a fronte seu Vituli cornua exeunt. In Creta & Africa nulli reperiuntur apri Multi sunt in Macedonia, Apri cerebrum cũ sanguine laudatur contra serpẽtes, iecuritem inueteratum & potum cum ruta & vino. Itẽ adeps cũ melle & resiua. Apro tam grauis est sua vrina, vt nisi egesta sit, fugę nõ sufficiat, & velut deuinctus opprimatur.

¶ Oues quadrupedum sunt mitissimæ. In admissura si fœminas cupiũt, austrũ obseruant, si mares, aglonẽ. Oues

brabicæ caudam trium cubitorum per humũ voluunt In Chio sunt minutissimæ inopia pabuli, quarum tum lacte caseus fit laudatissimus. agni statim a partu matrẽ agnoscunt circaq; illã petulca gestiunt lasciuia. probẽ oues debent esse corpore amplo molli & denso villo, vẽtre pilloso, cruribus humilibus omnes infirmo sunt capite Viuunt annos. 10. arietes agnas fastidiunt, senectam ouium constantur. Generant in vtroq; sexu a bimatu ad nouenos annos. Coeũt a tertio idus maias ad. 13. Calẽ. Augusti. Gerũt partus diebus. 150. Arietis ferocia cohibet corno iuxta aurem terebrato. Dextro teste prẽligato fœminas generat, leuomares. Tonitrua solitariis ouibus obortus inferunt, Propterea congregari debent vt cœtu iuuentur. Oues testæ molliores sunt Colonicæ in Pascuo elegantiores Plynius laudatissimas oues & lanas facit appulas & Italicas. Tærrium locum dat milesiis Circa Tarentum & Canusiũ summã quoq; nobilitatem habent, & in Asia Iaodiceæ. oues frequentius quã vllum aliud animal infestantur scabie quã facit macies vt maciem exiguitas cibi, huic morbo nisi occurratur vnica totum pecus coinquinabit, nam oues contagione vexantur, agni si laborent morbo, non debẽt admitti ad matres. Tondendæ ouium tempus est in Iulio. Olim mulctatio non nisi ouium, boumq; impendio dicebatur Lac ouillũ dulci° est bubulo, & magis alit. Veruex dicitur cui inuersi sunt vel adempti testiculi, Aries qui generat Ferunt arietinis cornibus defossis asparagum gigni. Laberius poeta vocabat arietes reciproci cornes, & lanicutes quod reciproca habebant cornua, & cutem lana opertam. Veruex sectarius dicitur, qui gregem agnorum præcedens ducit.

¶ Simiis figura est homini proxima, Imitãtur quicqd ab homine fieri vident. Propterea Venatores hac ratiõe eas plærunq; fallunt, Nam in radicibus arborum (in quas illæ repserunt) aquam se perungũt, demum vasculum visco plenum aquæ loco reponunt, Quo quum oculos & ora perunxerunt simiæ, facile capiũtur, Falluntur & alio modo,

quum scilicet relictis dedita opera a venatoribus calceis sese impediũt Tristes sunt luna cana. Noua lętãtur. Fœtus amant maxime, Catulos (quos in domibus peperere) oĩbus demonstrãt, gaudentq; tractari. & quãdoq; amplectẽdo necant, Ex simiarum genere sunt Cercopytheci maximi magnitudine, cauda quinum cubitorũ, barba propensa humana coma, alba facie reliquo corpore nigrãtes. Cõfugiunt ad arbores. Versantur in montibus indiæ. Capiuntur eo (quo diximus) modo alexandri exercitum quandoq; terruerũt Item sphinges viloſæ, mammis prominẽtibus, quę mansuefiunt facile, & feritatis obliuiscunt. Callitriches toto fere aspectu differunt a cæteris. Barbam habent in facie, latam caudam. Viuunt in Aethiopico tãtum solo. Satyri facie sunt admodum grata. Cynocephali formam habent simiarum, humani gestus æmuli, & puerorũ amatores, quibus etiam mulgenda præbent vbera. Cynoprosopi capite dentibus & pelle similes sunt canibus reliqua hominibus, veloces cursu, vnguib° manuum prędacutis. Petiti ad aquas cõfugiũt. Propterea caprũ sunt difficiles. Cæpus faciem habet satyro similẽ, cætera inter canẽ & vrsum, Manthicora & crocuta sunt etiam de genere simiarum, imitanturq; hominum gestus & sermones.

¶ Animaliũ maximũ est Elephas, & humanis sensibus proximũ. Patrium enim sermonẽ intelligit. Reminiscit offitiorũ, quæ didicit. Ducit gloriæ voluptate. Solẽ Lunã & sydera venerat Regẽ adorãt elephãtes, genua submittũt, coronas porrigũt, Indicis minores sunt Arabici. Visi sunt qui per funes incesserint, Ply. scribit vnũ tardioris ingenij in accipiendis (qua tradebantur) sæpius castigatum verberibus, eadẽ illa meditãtẽ noctu repertũ fuisse. Apud eũdem Mutianus testis est fuisse quẽdã qui ductus græcarũ literarũ didicerit. atq; hęc scripserit. Ipse hęc ego scripsi, & spolia Celtica dicaui Dentiũ cãdore inuẽta in his itelligitur. Hoĩe in desertis obuio & oberrãte clemẽtes sunt, atq; etiã demõstrant viam. Animaduerso hois vestigio tremũt scũt insidiarũ metu. Subsistũt ab olfactu. Circũspectãt, fra-

profiant, Gregatim ingrediũtur. Agmen ducit maximus natu, cogit ætate proximus. Amnem transituri minimos præmittunt, ne maioribus alueũ atterentibus, crescat gurgitis altitudo. Sutrum & Aiax nomina sunt duorum elephantum apud Plynium. Gaudent phaleris argenteis. Victi vocem victoris fugiũt. Pudore nũquam coeunt nisi in abdito. Mas quinquennis, Fœmina decẽnis, Fœmina initur biennio, quinis cuiusq; anni diebus. Adulteria non nouere. Nulla propter fœminas inter se mouent prœlia, Memoria clarent, nam aiunt fuisse quendam, qui in senecta nouerit rectorẽ suæ iuuẽtutis, Tanta sunt clemẽtia in animalia minus valida, vt in grege pecudũ occurrẽtia manu dimoueãt. ne quid obterant imprudentes, nec nisi lacessiti noceant. Infirmos fessos, aut vulneratos in medium agmen recipiunt, & per vices subeunt. In africa foueis capiũtur oberantes. Troglodítæ qui venatu elephantũ viuunt, arbores eorum itineri propinquas inscendũt, Inde nouissimum agminis speculati extremas in clunes desiliũt, nec uosq; feriũt securi. Fœminæ pauidiores sunt masculis Domantur fame & verberibus, Domiti militant, & turres armatorũ in hostes ferunt & in oriente magna ex parte bella conficiũt. Prosternunt acies, & proterunt armatos. Terrentur minimo suis stridore, territiq; retro cedunt nõ minore partium suarum pernicie. Decem annis (vt nonnullis placet) vterum ferunt. Hinc adagium. Citius pariens elephanti. Secundum Aristotelem biennio tantum ferũt nec amplius quam singulos gignunt. Multi viuunt annis ducentis. Iuuenta eorum sexagesimo anno incipit. Gaudent amnibus, circa quos vagantur, Frigoris sunt impatientes, inflationem & profluuium alui sentiunt. Terram ediſſe iis tabificum est, nisi sæpius mandant. Deuorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu gratissimo, Palmas prosternunt, & iacẽtium assumunt fructum, manducant ore, spirant, bibunt, & odorantur. Murem odore, adeo vt si pabulum in præsepio positum ab eo attingi viderint, fastidiant. In potu quandoq; hirundines hauriunt, a quibus

maxime cruciantur. Ventres habent molles, durissimũ in dorso tergus, Muscarum tedio afficiuntur, Dentes in tanta magnitudinem excrescunt nonnullis, vt postium vi esse in domiciliis prebeant, isq; fiant sepes & palli in stabulis pecoꝝ. Elephãtes hñt Africa, Mauritania, Aethyopes & Troglodytæ. Maximos India certant cum draconib⁹.

14 ¶ Hippolaphus animal est forma cerui & equi cõpositũ cerui magnitudine, villo & barba hircinis. Dorcas aliter vocatur caprea. Martia. Tam dispar aquilæ columba non est, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippit hoc animal. Noctu cernit, vt interdiu. In lycia dorcades non tranſeunt mõtes Syris vicinos. Musimones animalia caprarũ instar villos ferunt. Reperiũtur in Germania. Damę timidissimi sunt e genere capreaꝝ. Gregatim incedũt, & qñq; desiliũt in fuga. De his Martia. Dente timẽt aper, defendunt cornua ceruũ, Imbelles damæ quid nisi p̃da sumus.

11 ¶ Vulpes vafrum est animal Echnis infestum quos quũ aliter propter aculeos nequit superare, resupinat & inuersos, in ventrem (qui mollis est) lacinat, eoq; modo inrerfecit. Vexatus vesparum multitudine impenetrat se in cõcauum locum extenta sorinsecus cauda, cui quum se implicuerũt vespæ, egreditur, & ad murũ siue arborẽ p̃fugiens eas ibidem perfricãdo excutit & atterit, mortuasq; deparscit. Insidiat & pisculis ripam oberrans, caudaq; in aquã demersa, cuius villis quũ se obuoluerũt, extrahunt quasi defossi Vulpes inimici sũt miluis. Gallinaceos nõ attingũt qui vulpinũ iecur comederint. In Thracia amnes gelatos lacusq; nõ nisi ad pastus ituri, redduntur; trãseũt Nulli reperiunt in Creta. Odorẽ reddunt graueolentẽ. Martialis Hic olidã clamosus ages in rhetia vulpẽ Vrgẽtib⁹ a tergo canib⁹ caudas suas lotio pfundũt, hisq; insectãtiũ ppius ca

16 nũ ora diuerberãt, q̃ molestia affecti canes insequi desistũt. ¶ Leo supbũ est animal, cuius p̃cipua generositas arguit quũ colla & armos vestiũt iubę. Qd̃ cõtingit cõceptis ex leõe. Nã geniti ex pardis carẽt hoc isigni. vt fœmię. Leo vbi p̃di coitũ sẽtit in adultera lęna supplicĩũ sumit, & to

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta vi consurgit in pennã. Propterea leæna culpã & odorẽ flumine abluit, aut conscia sceleris, & masculi metu fugiẽ tem adulterũ comitat. Fœmina primo partu parit quinq; catulos & p annos singulos vno minus ab vno sterilescit. Parit adeo paruos, vt vix post secũdum mensem ingredi valeant, quod accidit verno tempore. Nascũtur apertis oculis. Vrinam mares crure sublato reddunt vt canes, coeuntq; auersi. Rari sunt in potu, alternis diebus vescũtur. triduo quandoq; inediam ferunt. Quum quid deuorauerunt ventri molestũ aut perniciosum, iactis in fauces vnguibus euellũt, ne nimia corporis sarciua fugã impediat si fugiẽdum sit. Leo nõ pascitur cum leæna, sed separatim errat. Camelorum carnes appetũt. vrbes fame coacti interdum adeunt, & in homines sæuiunt præcipue senio cõfecti. Tunc enim per corporis imbecilitatem, & dentiũ defectionem venari nequeunt. Propterea Africani sibi timentes, captos leones pro portis vrbium crucifigunt, vt cæteros pœnæ similis absterreant metu. Pasti & saturi faciles sunt & exarmati. Leæna p catulis dimicãs, oculos in terram defigit, ne venabula expauescat. Leo caninos tãtum dentes mutat sexto ætatis mense. Oliquo post partũ ingrediuntur itinere, ne cubile deprehendatur. Solida habent ossa, & minimæ vacua, Dolis carent & suspitione, nec limis intuẽtur oculis, nec eo modo conspici volunt, Leo si in venatu videatur, erubescens dare terga, sese paulatim recipit, si multitudine opprimatur. Remot° ab aspectu venãtium. fugam propere molitur, turpitudinem absconsione purgari existimans, Saltu caret in fuga, quo vtitur, dum quid insectatur. Vulneratus percussorem obseruat acutissime, & in quantalibet appetit multitudine. Fugit interdum demissa in crura cauda, vt canũ degeneres. Infirmus est parte illium contra ictus, reliquo corpe multas patit plagas, vimq; sũmã gerit in pectore. Oculos habet glaucos, splẽdescẽtes & pcauos, nõ valde rotũdos nec admodũ pjectos. Quicqd momorderit aut vnguib° lacerauerit ater inde sãguis & qdã sanies pfluit. Diu viuũt. Nã

plæriq; reperiuntur dẽtibus defecti præ senio. Hostem aggressuri caudæ verbere excitant sibi furorẽ. Modice dormiunt, Quiescentum oculi sublucent. Dormientibus cauda non mouetur, qua vigilãtum quoq; arguitur animus. Immota enim index est clementiæ & tranquillitatis, Erecta vero, & quasi spinescens iracundiam arguit, Tria sunt quibus terrentur maxime, Rotarum orbes circũacti cursuq; inanes. Gallinaceorum cristæ & cantus. Omniũ maxime ignes reformidant. Videntur ex natura solis substantiam deducere. Nam impetu & calore cætera præstãt animalia, vti sol ydera. Preterea oculis semper igneis & patẽtibus cernuntur, vt sol patenti igneoq; oculo terrã conspicit. Hanno Carthaginenses primus omniũ leonẽ mansuefecit, propterea relegat°, quod hoc ipsum affectare tyrannidis speciem præferret, aut q̃ videretur exoratus, qcquid petiuisset, qui ignaras societatis humanæ beluas demulceret. Qui in caueis leonum curam gerunt vocantẽ leontocomi. Nigri sunt leones in Syria. Eorum adeps cũ rosaceo cutem in facie cõseruat a viciis, & quotidianis febribus medetur, Eo adipe perũcti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri.

17 ¶ Lynx esse dicitur de genere luporũ ceruariorũ. Est autem vario collo & maculoso tergore. Virg. lib. 1. Aen. Succinctam pharetra & maculosæ tegmine lyncis. Mantuanus lib. 1. Agelariorum. Fidentes pedibus lepores, & tergore lynces Verticolore. Eius vrina vertitur in lyncurinẽ gemmã duricie calculi. Ouidius. E quibus vt memorant, quicquid vefica remisit, Vertit in lapides, & cõgelat aere tecta. Gẽma illa in quam glaciatur humor lyncum, similis est calculis & igneo colore fulgẽs. Lynces acutissimo sunt visu. Mammas habent in pectore. Sacræ sũt Baccho.

18 ¶ Camelus bina in dorso habet tubera, vnũ in pectore, cui incumbat, quum genua reclinãtur. Papillas quatuor, caudam asino similẽ, genitale retro, genua singula in singulis cruribus, pedes bisulcos, vt bos dẽtatus. Sitim quatriduo tolerat, Equos odit, bibiturus aquam pedibus ob-

turbat peruenit ad annos. 50. quidã ad centenos. Castratis feritas tollitur, & augetur robur. Coituri latebras quærũt crura posteriora gerunt conuersa, pascunt apud orientales inter armenta, vbi iumẽtorũ loco seruiunt, Fortiores fiũt coitu negato. Cameli cerebrũ arefactum potumq; ex aceto, comitialibus morbis prodest. Fel cum melle potũ anginæ, Cauda arefacta soluit aluum, Fimi cinere cum oleo crispantur capilli. Fœminæ vterum ferunt duodecim mẽsibus a trimatu, Pariunt vere, Iterumq; post annũ implentur a partu. Dulcissimum est lac camelinum.

19 ¶ Camelopardalis (quã aethiopes Nabim vocant) collo est equino pedibus bouinis, camelino capite, maculis rutilum colorem distinguentibus. Romæ visa est circensib⁹ ludis dictatoris Cæsaris. Onagri sunt asini syluestres cursu pnices in mauritania, sed cito desistẽtes. & anheli a Venatoribus capiuntur. Reperiuntur in India agrestes equi magnitudine, capite pene rubenti, oculis cęruleis, vno in fronte cornu, magnitudine cubitali, ab radice albo, in cuspide purpureo, pte media nigro discriminata. Talos habent & felle carent. Onagri præcipui sunt in Phrygia & Lycaonia pullis eorũ seu præstantibus sapore Africa gloriatur quos Lalsiones appellant. Onagrorum ossa cõtrita & decocta prosunt contra venenum leporis marini.

10 ¶ Mantichoram habet India magnitudine leonis, pelle villosa & purpurea, vultu & aurib⁹ prope humanis, tripli ci vtrinq; dentiũ, serie, qui acuti sunt & caninis paulo maiores. Oculis itẽ villosis & fere noctuinis. vnguib⁹ leonis cauda bifida, aculeis vtrinq; cuspidata quos p telis iaculatur. vescit hũano cadauere. Excellit cursu, propterea indi catulos eius venantur, priusquam aculeati sint.

11 ¶ Hirci obliquis sunt oculis & ad nares respiciẽtib⁹. Sex menses hibernos supra finistrũ latus dicuntur iacere, quũ dormiunt ab Aequinoctio hiberno totidẽ menses supra dextrum. Hircorum rabies mitigatur, si mulceat barba. Olidi sunt maxime. Vnde & hircosos vocamus homines graueolentes Politianus. Non olidi coniunx hirci. Idẽ,

Quosq; alios olidum cantor produxit ob hircum. Hirci pro fœminis pugnam ineunt. Vt tamen placet nõnullis, facile permittũt fœmellas sui generis iniri ctiã si viderint.

22 ¶ Lepores dormiũt oculis apertis. Quiescũt interdiu nocte vagantur. Locum natalem amãt. Cãpestres parui sũt, & valde pernices. Mõtani magnitudine excedũt. Omnes cursu accliui sũt velociores, propter priores pedes posterioribus breuiores. Excitant se ad fugam auribus in tergũ declinatis. Flexuoso cursu canes plærunq; decipiunt. Fœmina enixa suos fœtus multis locis dispertit & abscõdit, accipitres reformidat. In vulpem si inciderit, euadere cursu contẽdit. Vulpes vero dolum opponit celeritati. Nam in medio cursu fingit se desistere, & quiescit. Paulopost leporem nihil sibi timẽtem insectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferunt leporem vltro citroq; commeare vt cõfusis vestigiis cubile deprahẽdi nequeat Archelaus apud Plynium testis est lepori tot esse annos ætatis, quot sunt corporis cauernæ ad excremẽta. Benigna est natura & innocua, & omnium prædæ nascens. Solus prærer Datur. Pariunt omni mense. Circa Briletum, & Tharnem & in Cheroneso ad Propontidem bina habent iocinora. Veteri superstitione creditum est eos olim septem diebꝰ fore mosos fore, qui leporem esitassent. Vnde Martialis. Quũ leporem mittis, semper mihi Gellia mandas, Septem fore mosus marce diebus eris, Si verum dicis, si verum Gellia mandas, Edisti nunquam Gellia tu leporem. Lepus ab auctium magnitudine vocatur Lagos.

23 ¶ Ex leporum genere sunt etiam cuniculi, sed aliquanto breuiores. Quorum tanta olim frequentia extitit apud Baleares insulas, vt famem populatis messibus attulerint, Terram excauant, in quam si vrgeant canes, se impetrant, nec illinc extrudi, aut extrahi possunt nisi conductis intro viuentis animalibus eorum generi infestis. Nusquam sunt in Ebuso.

24 ¶ Dasypodẽ Plyni⁹ distinguit a lepore aliquot in locis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt libro. 8. Cap. 59. vbi ait. Lepus omnium prædæ nascēs, solus præter Dasypodem superfœtat. Idē lib. 10. Dasypo des omni mense pariunt & supfœtant sicut lepores, a partu statim implētur. Qua in re Plyninm carpit Budæus dicens idem esse Dasypodem & leporem, quod & verbis Aristotelis, & multis aliis cōfirmat argumentis. Plynio patrocinatur Celius, facitq; dasypodem diuersum a lepore, & vt victor opinionem Budæi suppresso tamen nomine refellit vt temerariam, nec conuiciis potest parcere miser tus tāti autoris, cui colaphū infringi videt. Sequare vtrūlibet. At securius mihi videtur Budæi vexillum.

25 ¶Alces similes sunt capris figura & pellibus, sed aliquanto maiores. Crura habēt sine nodis & articulis. Propterea in somno arboribꝰ adhærent stantes Quas vt capiant venatores, arbores ipsas pene totas amputant, ita vt facili impulsu valeant prosterni. Itaq; decidentibus illis cadunt & alces supinæq; nequeunt exurgere. Grandia habent superiora labra, Retrogradiuntur in pascendo, ne in priora tē dentes inuoluantur. Vri minores sunt elephantibus, colore & figura tauri, mira velocitate, in feras & hoīes æque sæuiunt. Reperiuntur in Germania. Bisontes prolixas habent iubas, figurā cerui, medium in frōte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martialis libro. 1. Illicessit atrox Bubalus atq; Bison. Seneca in hippolyto. Tibi dant variæ pectora tygres, tibi villosi Terga bisontes, latisq; feri cornibus vri. Bubali boues sunt agrestes, quos nōnulli bisontes esse putant. Martialis dissimiles facit, vt præcedens carmē indicat. Bona si iuba sunt equina, cętera similes tauro, cornibus ita reflexis, vt pugne sint inutilia.

16 ¶Pardus bene olet, quo odore cęteræ agrestes ferę inuitate propius accedūt, quas ille inuolat. In Caria & Lybia reperiūtur admodum prælōgi, animo imbelles, saltu agiles, pelle adeo dura, vt ferro non cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos, posteriorib⁹ quaternos, Fœmina frequētior est inuentu. Ex pardorum genere est bitis, qui si a muliere aspiciatur, eam in morbum adducit,

17 ¶Pantheris versicolores sunt maculæ, qui color cūctas quadrupedes solicitat, sed oris toruitas deterret. Propterea capite ipso occultato pātheræ reliquas feras dulcedine illectas corripiunt. Feruntur habere in atmo simile lunæ maculam crescētem in orbes, & pari modo curuantē cornua. Pantheragę mares sunt pardi. Scaurus in ædilitate sua. 150. misit. Pompeius magnus. 410. Augustus. 420. Tactis aconito carnibus & gustatis necātur. Vnguiū mucrones in corporis vaginas recondūt, ne refringātur & hebetentur. Solæ animaliū odoratæ sunt. Eagę oculi in vmbris refulgent, hebetētur in solæ, & longius q̄ cęteri nitēt. His tantum terrorem afferunt hyenæ, vt ne conentur quidē resistere. Quinetiam aliquid de corio earum habentē nō appetunt. Et si pelles vtriusq; cōtrarie suspendantur, aiūt deciderepilos pātherę, Pantherarū carnibus viuūt Agriophagi populi. Pantheræ nō attingunt perunctos iure gallinarum, præcipue si & allium fuerit incoctum.

28 ¶Tygris in India & Hircania reperitur, mirandę velocitatis animal. Maribus nō est cura sobolis. Fœminis vero p̄cipua. Propterea si venator equo insidēs catulos ei⁹ abstulerit, illa vbi vacuū cubile respicit, prędonem mira celeritate prosequitur. Raptor vero audito ei⁹ fremitu vnū ex catulis in viā proiicit. Quem quum illa refert ad nidū priusquam possit regredi, nauem conscēdit prædo. Mox reuersa tygris vbi nullum vindicte locū superesse videt, sæuit in littore. Lucanus libro. 5. Ocyor & cœli flāmis, & tygride fœta Transcurrit. Apud Prasios Indiæ populos reperiuntur tygres duplici leonum magnitudine. Tres dētiū ordines habere dicuntur, Item aculeos in cauda, quos vt sagittas iaciunt. Tygrim in caura mansuefactā primus oium Romę ostendit Augustus. Claudius vero quatuor.

29 ¶Tarādum animal habet Scythia dorso & magnitudie tauri, pelle versicolore, qua Scythæ scuta conficiūt ferro impenetrabilia. Tarandis cornua sunt ramosa, vngula bifida, villus magnitudine vrsorū. Colorem omnium arborum, fruticum & locorum (in quibus latēt) reddunt. Hye

ha ſexum alternatim mutat & naturã, nunc mas nunc fœmina. Vim habet ſoporiferam, qua actos in prædã canes enecat. Quinetiam ſimulato hominis vomitu eoſdẽ illectos interficit. Colum ei⁹ & iuba continuitate ſpinæ porrigitur, flectiq; niſi circũactu totius corporis nequit, Sermonem humanũ inter paſtorum ſtabula mentitur, nomenq; alicuius edidicit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquiſitiõe corporum. Oculis mille ſunt varietates oculorumq; mutationes. Vmbræ eius contactu canes obmutescunt, Et in veſtigio hæret, quodcunq; animal ter luſtrauerit. Ex hyenæ coitu leena parit Crocutam voces hominum & pecoꝝ imitantem, cui acies perpetua in vtraq; oris parte, nullis gingiuis dente continuo, qui ne contrario occurſu hebetetur capſarum modo includitur. Crocutas Plynius ait omnia dentibus frangere protinuſq; deuorata ventre conficere. Hyenæ plurimæ gignũtur in Africa. Mares ſingulis fœminarum gregibus imperitant, grauidas cuſtodiunt, timent enim libidinis æmulos, mortuq; natos mares caſtrant. Grauidæ latebras petunt & furtim volunt parere, gaudentq; copia libidinis. De hyena Mãtuanus. Eſt in eis pietas Crocodili aſtutia hyenæ.

30 ¶Poephagus eſt in india, equi magnitudinẽ duplo excedẽs, cauda nigrãti & ſpecioſa, mulieribꝰ indicis ad capitis ornatum expetita. Animal alioq timidiſſimũ, Nã obuios quoſq; refugit præciſa ſponte cauda, ob quã appeti ſe ſuſpicatur. Monops reperiuntur in Mœonia magnitudine tauri. Fugiẽs igneũ neſcio quid & acutũ excrear, in quod ſi inciderint venatores, tabẽ incurrũt. qua facile pereunt.

31 ¶Hyſtrices aculeatas habẽt pinnas, quas iaculi modo intorquẽt. Hinc adagiũ. Spinoſior hyſtrice, in homines agreſtes & in amenos, Calphurnius, Venit & hirſuta ſpinoſior hiſtrice barba. Sũt ex Erinaceoꝝ genere maioribus tamẽ aculeis. quibus ora vrgentiũ canũ figũt. Hibernis mẽſibus ſe condũt. Partus cõceptos hyſtricũ cinis potus continet.

31 ¶Phattaga animal Indicũ ſimile eſt terreſtri Crocodilo magnitudine melitei catulli, pelle ſquamoſa & aſpera,

qua etiam ferrum hebetatur.

¶Ortus reperitur circa Erithræũ mare, colore vario. magnitudine canis, ore vſq; ad genas albicãte. inde lineis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano, maculis inſurſantibus, aureis pedibus, priorib⁹ albis, poſteriorib⁹ nigris, mammis duabus Mnam menſuram implentibus.

¶Oricentaurus anticã corporis partem ſimilẽ habet humanæ, poſticam aſininæ, albo colore, curſu velociſſimo. Captus amore libertatis mauult inedia perire, quam cibũ manu raptoris oblatum comeſſe. Aſpalacum habet Bœotia. vnde ſi trãſferaſ, ſtatim perit Phyrna animal eſt a quo ſi quis inſpiciaſ, dies aliquot maciem cõtrahet & pallorẽ

Cõtra vero Charandrium ſiquis icthericus viciſſim proſpexerint ſanitatem recipiet. Neades animalia ſunt in Samo

33 inſula grandi magnitudine, quoꝝ voce abrumpiſ tellus.

¶Catoblectus ſimilis eſt tauro, terribilis aſpectu, ſuperciliis altis & extantibus, oculis ſanguineis, & minorib⁹ paulo q̃ ſint bouini, ſemp in terrã aſpicientibus, iuba equina quã ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aera. Chaus habet effigiem lupi & pardorũ maculas. Cepphus pedes poſteriores pedibus hũanis & eruribus, priores manibus ſimiles. Rhinoceros vnũ habet in nare cornu. Certaturus in Elephãtum cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatiõe aluũ eius maxime petit, vt partẽ molliorẽ. Par ei lõgitudo. crura multo breuiora, color buxeꝰ

Leucrocuta fera eſt perniciſſima. aſini magnitudine, cruribꝰ ceruinis, collo cauda & pectore leoninis, capite meliũ biſulca vngula ore ad nares vſq; reciſſo, oſſe perpetuo vice dentium, imitatur humanas voces. Ea eſt aut ei ſimilis quam Crocutam diximus. Eale fera eſt magnitudie equi fluuialis, cauda elephanti, colore nigro vel fuluo. maxillis apri, cornibus cubito maioribus, ḣſdemq; mobilibus, q̃ alterna in pugna ſiſtit, variãtq; infeſta aut obliqua. Monoceros caput habet cerui, pedes elephãti, caudã apri. mugitũ graue, vno cornu nigro media fronte duoꝝ cubitorũ eminente Hæc fera nunquam capitur viua. Fibri pontici

Universidad de Deusto
Biblioteca

testes sibi amputant, propter quos intelligũt se a venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur castor, horrendi adeo morsus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte comprehẽsa nõ prius morsu resoluit, q̃ fracta cõcrepuerint ossa. Tragelaphus nascitur iuxta Phasim fluuium Colchorum, specie cerui, barba tantum & armorum villo distans.

34 ¶ Cameleontem habet Africa, sed frequẽtiorem India. Crura eius recta sunt. Latera ventri iunguntur vt piscibus & spina simili modo. Rostrum habet Suillo nõ multum dissimile. Caudam prelõgam, quæ in tenuitatem desinit, viperinis orbibus se implicans. Vngues aduncos, Mot⁹ ei tardus, vt testudini. Corpus asperum vt Crocodilo. Oculi in recessu cauo, tenui discrimine, prægrandes & concolores corpori, qui nunquam operiuntur, nec pupillę motu, sed totius oculi versatiõe circũaspiciunt. Celsus est & hiãti semper ore. Solus animalium nullo alio quam aeris, alimento nutritur. Colorẽ mutat oculis, cauda, & toto corpore, redditq; semper quẽcunq; proxime attigit pter rubrum & cãdidum. Hinc adagium. Chameleonte mutabilior, in versipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor est, sanguis in corde & circa oculos tantum. Viscera eius sunt sine splene, latet hibernis mensibus.

35 ¶ Thoes animal est de genere luporũ venatu viuens, innocuum homini, habitum non colorem mutans, hyemehirtum, æstate nudum. Pontici mures gustu sunt sagaciss mo. Cõduntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo medi a est. Pabulum in specus cõuehunt, Fascem herbæ mas & fœmina supini cauda mordicus apprehensa detrahunt ad specum. Ideoq; illo tempore detrito sunt dorso. Resident in clunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

36 ¶ Erinacei cibos hyemi preparant, arbores conscẽdunt, e quibus excutiunt poma, quæ demum volutati suis infigunt spinis, portãrq; ad cauas arbores. Mutationẽ Aquilonis in Austrum condẽtes se in cubile prẽsagiunt. Vbi seo

sere venantem, conuoluuntur in formã pilæ, ne quid cõprehẽdi possit præter aculeos. In desperatiõe vero, vrinã ex se reddunt tabificam, tergori suo spinisq; noxiã, propter quod se apperi sentiunt Vrina exanimata præcipua est dos tergoris. Si vero tergus ipsum ea fuerit aspersum, spinæ fiunt putres & deciduæ. Propterea nũquã nisi in extrema spe maleficio illo se perfundit. Calidæ aquæ aspersu resoluitur pila, in quá se conuoluerunt. Apprehensi altero e posterioribus pede supendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute exporiuntur vestes, Nulli reperiuntur in Creta.

37 ¶ Leontophonus animal est odiosum leoni, a quo quũ rapitur & exanimat, vrinã spargit ipsi leoni exitialẽ Reperitur ipsdẽ in locis, quibus leones. Meles suffiata cutẽ distẽtæ. ictus hominum & morsus canum ercent, Scyuri tẽpestatem prẽuident obturatisq; (qua spiratus est ventus) Cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudã habent vilosam pro tegumento Muribus magna est dulcedo furãdi. Varia sunt eorum genera in Cyrenaica regiõe. Alij lata fronte, alii acuta, alij pungẽtibus pilis ex Erinaceorũ genere. Ex Gyaro insula incolas aliquãdo fugauerunt, ferrũq; postea roserunt. Conduntur hyeme. Muriũ cinis cũ melle instillatus, aut cũ rosaceo decoctus, aurium dolores sedat Glires genitores senio confectos alunt insigni pietate. Senium finitur hiberna quiete. Conditi enim hi cubant, rursus ætate iuuenescunt, hyemẽ integram dormiunt. Martialis lib. 5. Sõniculosos ille porrigit glires. Apud eũdem hoc aial sic inducitur loquẽs. Tota mihi dormit hyems. & pinguior illo tempore sum. quo me nil nisi somn⁹ alit. Mustellarum tria sunt genera, Gales, ictis, meles, Testiculi mustellæ mulieri alligati partus continent. Hoc animal infestum est serpenti, cui congreditur cõmanducata ruta, quã scit esse ipsi serpenti infensam & exitialem. Colitur a Thebanis. Timidissima est mustella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam sumus locuti) foinam vel foinũ dicimus. Calẽtius Et laqueo vulpes, & decipe casse foinas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Feles antiquit⁹ non erãt mãsuefactæ, Viuebãt in agris, inde vrbes & domos repleuere. in genere feliũ mas salacissimus est, Fœmina amantissima fœtuum, Tetro odore offendunt, ideo excrementa sua terra operiunt, ne ab homine premantur, aut ne prodantur odore. Noctu vident non minus q̃ interdiu. Insidiantur muribus, Vocãtur a nobis Cati & Catæ. Mantuanus in Buc. Sicq; repugnabant votis contraria vota, Non secus ac muri Catus, ille inuadere pernã Nitit, hic rimas oculis obseruat acutis. Idẽ in Nicolao Tolentino feles, vocat rectiuagos, vbi ait. Putes vlulare lupos, grunire sagaces Vulpeclas, grunire sues certare canẽdo. Rectiuagos feles viuũt sex ãnos. Mus araneꝰ est muris magnitudine, mustellina specie, ore oblõgo cauda gracili, ordine dentium quadruplici, frequẽs in britannia. Græci Mygalem vocant.

38 ¶ Salamandra habet speciem lacerti Nũquam prouenit nisi magnis imbribus a serenitate deficiẽs, Ignẽ tactu extinguit veneni sui frigiditate. Nihil gignit. Nullus est in hoc aiali sexus teste Plyn. Si arbori irrepserit. oĩa poma inficit veneno, & eos q ederint, necat, frigida vi nihil aconito distans. Saliua eius in quacunq; corporis pte respersa omnem toto corpore decutit pilum. Hoc eius veneni extinguitur ab ijs, qui vescuntur illa. Ranarum marinarũ ex aceto & vino decoctaꝝ succus bibitur cõtra Salamandras. Origem perpetuo sitientem habet Africa, Quod tũ animal liquorem habet in vesica magni cõtra sitim remedii. Talpe oculis capti frumẽtum in area populant. Græci blattas vocãt, Similes prope sunt muribus, Terram excauant, in qua effodiunt sibi cubilia dicente Virgilio. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ, De Salamandra Martialis. Hoc salamandra notet, vel sæua nouacula nudet.

¶ Animalia diuersa mansuefacta, quorumq; ministerio vsi sunt homines.

REmum imprimis & Romulum ferunt a Lupa nutritos fuisse, quos Amuliꝰ auus pdendos exposuerat. Properti⁹ lib. 2. Tu criminis autor Nutritꝰ duo Romule lacte lupæ. Idem libro quarto. Nil patriũ nisi nomen habet Romanus alumnus. Sanguinis altricem nõ putat esse lupam. Ouid. lib. 2. Fast. Venit ad expositos (mirum) lupa fœta gemellos, Quis credat pueris non nocuisse feram? Nõ nocuisse parum est, prodest quoq; Quos lupa nutrit, Perdere cognatæ sustinuere manꝰ, Constitit, & cauda tenetis blanditur alumnis. Et lingit lingua corpora bina sua. Marte satos scires, timor abfuit, vbera sugũt, nec sibi promissi lactis aluntur ope. Idem lib. 3. Lacte qs infantes nescit creuisse ferino. Et picum expositis sæpe tulisse cibos? Ferunt & Iouem educatũ fuisse ex capra, a cuiꝰ nomine dictus est Aegiocus. Idẽ Ouid. lib. 3. Fast. Stat quoq; capra simul, Nymphæ pauisse ferunt Cretides, infanti lac dedit illa Ioui. Politianus in nutricia. Siquidẽ Cretæa fertur in Ida Capra Iouẽ puerum fidis aluisse papillis, Polyphemus Cyclops nutritus est a lupa. Sylliꝰ lib. 14. Aetnæo Poliphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquę nomen feritatis amabat. Vbera præbuerat paruo lupa.

¶ Cyrus (qui postea rex fuit Persarũ) astyagis auꝰ mãdato expositus, nutritꝰ est a cane. Sidonius. Non Cyrũ Astyagis loquor nepotem. Nutritũ vbere quem ferũt canino.

¶ Telephus Herculis filiꝰ ex Auge nympha repertꝰ est inter frutices, quũ adhuc esset infans, cerua pastum suppeditante. Ouid. in Ibin. Nec leuius doleas, quã qui bibit vbera ceruæ. Philonomia Victimi & Arcadiæ filia pastoris cuiusdam concubitu prægnans facta, quum gemellos partu sium & Lycastũ peperisset, metu patris ambos abiecit in Erymanthum, vbi in cõcauam quercum delati lupam reperterunt, quæ abiectis proprijs catulis eosdẽ lactauit. Autor Plutarchus. Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, apes non paruam mellis copiã dormientis labellis instillare visę sunt Qua in re consulti prodigiorũ interpretes futurum prędixerunt, vt aliquando ex eius lingua melle dulcior flueret oratio Testis Plutarchus.

¶ Mydę Phrygio (quũ puer esset) dormienti, formicę in os tritici grana cõgesserunt. Quod ex aruspicũ responso

portendebat eum mortalium fore ditissimum, Autor Cicero lib. 1. de diuinatione.

¶ Peliam Neptuni & Tyrus filium nutriuit equa. Alexandro Priami filio (cui postea Paridi fuit nomen) alimentum suggessit vrsa.

¶ Aegisthum Thyestis & pelopię filium educauit capra, a q̃ & nomẽ sumpsit. Derceto Semiramis mater speciosi adolescẽtis coitu prægnans facta dum opprobrium timeret natam mox puellã in deserta exposuit sylua volucrosa quidẽ. & referta multis auibus, quæ Semiramidẽ ipsam nutriuerunt dato ex re nomine. Syrorũ enim lingua semiramis auitium signat. Camilla reginã Volscoꝝ armẽtalis equę mãmis & lacte ferino nutriuit pater Metabus Autore Virg. Penelope ab Icaro & Periboea parẽtibus in mare proiecta, a penelopibus auibus nutrimentũ suscepit, arcẽt nomẽ, quũ prius Arnea diceret. Habidẽ Hispanię regẽ, feræ, canes, sues, & cerua incredibili pauerũt humanitate. In ore Stesigori infantis cecinit Luscinia. Autor Ply. li. 10 Cap. 29. Pythagoras vrsam omnib⁹ formidolosam & cõspicuã feritate, apud se demulctã & exarmata aluit Quã dimissurus verbis nescio quibus, & quodã velut iureiurãdo adegit, vt nulli cũctarũ animaliũ faceret iniuriã, A bicõ illa se cõiecit in latebras syluarũ summaq; fide præstitit in quod adiurata recesserat. Idẽ boui segetes abrodenti quũ verba quædã magica in aurẽ sufflasset, eũq; monuisset, vt Inferẽdo agricolis dãno parceret, aiũt obedientissimũ bouẽ lacerãdis frugibus destitisse. Credat qui volet. Hoc tñ ꝓdit Cæli⁹ ex veterũ monumẽtis. Agrippina cõiũx Claudii Cęsaris turdũ habuit imitantẽ sermones hoĩum ætate Plynij. Habebãt & Cęsares iuuenes Sturnũ & Iucinas græco latinoq; sermõe dociles. Fuit & coruus Romę, q̃ plurimoni assuefactus, omnibus matutinis in rostra & forũ deuolãs Tyberium, Germanicum & drusum Cæsares nominatim, mox trãseuntẽ populũ Ro. salutabat. Cecina Volaterranus equestris ordinis cõprehẽsas hitũdines victorię nũcias amicis mittebat cum literis quas earum pedibus ferẽdas alligabat. Columbæ epistolas pedibus annexas, obsidione mutinensi in castra consulum pertulere Decio Bruto mittẽte. Tygrim Romæ ostẽdit in cauea mansuefactã diuus Augustus. Tyri heo pecoris magistro ceru⁹ fuit mãsuefactus, & quẽ Syluia puella pectebat ornabatq; violis Virg. li. 7. Aen. Soror omni Syluia cura Mollibus intexẽs ornabat cornua fetis, Pectebatq; ferum, puroq; in fõte lauabat. Ille manum patiens. mẽsęq; assuetus herili Errabat syluis, rursusq; ad limina nota ipse domum sera quamuis se noctes ferebat. Ouid. li. 10. Idem ait de ceruo Cyparissi his verbis. Gratus erat Cyparisse tibi, tu pabula ceruũ Ad noua tu liqdi ducebas fontis ad vndas, Tu modo texebas varios per cornua flores. Nũc eques in tergo resides huc lætus & illuc Mollia purpuræis frenabas ora capistris.

¶ Apes innocuæ sederũt in ore Ambrosii infantis. Auesniani episcopi Romam eũtis quum vrsus asinũ deuorasset, deuorari loco sarcinam vectauit imperante præsule. Seuerus abbas passerem habuit manib⁹ suis intrepide aduolantem, & porrectum capientem cibum. Laxatus e specunca leo famelicus in Darium martyrem non solum nõ ei nocuit, ac etiam ab alijs feris eũ tutatus est sub imperatore Numeriano. Didimus abbas & anachoreta colubros & serpentes innocuos pedibus cõculcabat. Erasmo Campano episcopo (qui Diocletiano ipeˊrãte floruit) inter vastas nemorum solitudines coruus pastum attulit. Eadimũdi Anglorum regis & martyris abscissum caput, lupus alioqui sęuissimus intactum seruauit & illæsum. Eutycius vrsum habuit sibi obsequiosum & obedientem. Mãdato Eustorgij mediolanẽsis episcopi lupus iugo se submisit & currũ traxit, quo tria magoꝝ corpora aduehebãtur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta, q̃bus currus ipse voluebat. Adrianus iperator geminos leones inusitata feritate horribiles & diuturna frendẽtes, inedia ad cõcerpendũ raptim Eleutherium episcopũ laxari iperauit. Quib⁹ tñ nõ solũ nõ nocuerũt sancto, & pedibus ad ei⁹ aduoluti

innocua reclinauerũt capita. Egidio Atheniẽsi in deserta solitudine degẽti, cerua ministerũ præbuit & alimẽtum. Paulo primo anachoretæ solitariã in latebris ferarum vitam agenti, coruus quoridie dimidiatum panẽ afferabat. Quum autem eo venisset Antonius, vt paulum ipsum viderẽt, coruus integrum attulit panem, & propter nouum hospitem cibum duplicauit. Paulus leonensis draconem mãsuefecit. Philippus apostolus draconi imperauit, vt innocuus abiret in latebras Quod & fecit draco nemini prorsus iniurius. Heraclides philosophus draconẽ habuit mãsuefactũ. euntiq; & quiescenti solitum adesse & assistere velut comitem. Syluestres aues relicto nemore in repidę aduolabant ad maxentium abbatem Pictauensem, ei⁹ manu tritici grana & frustula panis rostro decerpẽtes. Sindrigal Lituaniæ princeps post Vitoldum vrsam habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domum eius accedẽs fores pedibus percutiebat, apertoq; hostio porrectum capiebat cibum. Thoas achaicus draconem domi diu fouit, Consyderans demum quam periculosum esset serpẽrem alere ipsum in solitudines procul tulit atq; ibidẽ reliquit. Quo facto rediens quum incidisset in latrones & instãris periculi metu acclamasset, audita hominis voce, aduolauit draco, & aduersum vim latronũ suppetias attulit. Ferunt Aiaci locrensi mansuetũ serpentem fuisse, quocũ bibebat & versabat. Sertori⁹ ceruam habuit, quam in expeditionibus suis habebat semper comitem fingens Dianæ esse numen, a quo res gerendas auspicaretur. Porus (quẽ Alexãder debellauit) habuit elephantũ, qui rectore iubẽte procũbebat in genua & se submittebat. Autor Curtius. Helyas propheta cibum accipit a coruo in torrẽte. cui nomen Carith. Helenus abbas fatigatus sarcina (quam ferebat) Onagrũ iussit accedere & dorsum oneri submittere. Paruit fera & quam lõge sancto placuit, onus ipsum pertexit. Idem a reperto Crocodilo flumẽ prætrectus est. quũ neq; põs adesset, nec appareret portitor. Liberalis episcopus (qui sub Adriano passus est) post varia torméta, fa-

melico leoni deuotus fera ad eius pedes innocua procũbente, illesus permansit. Diuersæ quoq; & horrendæ feritatis beluæ laxatæ sunt ad deuorandum Mammetẽ martyrem, quæ tamen seuitiæ prioris immemores ad eius pedes exarmatę se prouoluerunt. Habuit macarius cõfessor in desertis nemorũ locis vicinã cellæ suæ leenã, cuius catulis cæcis quũ restituisset visum. fera obsequii memor, eidem pelles ouium & pecudũ (quas venabat) afferebat. ¶ Zozimo abbati paruit agrestis leo. Hãno Carthaginẽsis primus omnium leonẽ mãsuefecit. Marthes rex Aegypti cornicẽ habuit adeo cicurem & mansuefactã, vt quoquo iussisset ille epistolas deferret, non ignorãs quo transuolandũ esset, aut vbi considendũ. Cælius prodit Cynocephalos in Aegypto literarum ductus perdidicisse, & saltationem gesticulosos motus, tibiarũq; modulos. Plyni⁹ scribit Pantheram patri cuiusdam Philenis affectatoris sapientiæ blanditam fuisse, vt delapsos in foueam catulos extraheret ille. Niciæ venatori in foueã lapso canes multis latratibus dolorem testati, subsidium ferre voluerunt eumq; apprehensa mordicus veste illinc extrahere. ¶ Mẽtor Syracusanus leonẽ in Syria repertũ quũ expauescere timẽti, ptinus sese. opposuit fera, eiusq; vestigia cœpit lãbere similis adulãti, donec ille ex pede leõis (in quo tumorẽ & vulnus animaduerterat) surculum ingentẽ extraxerit, ipsumq; leonem liberauerat cruciatu. Helpis Samius viso in Africa leone pauidus arborẽ conscẽdit. Tum leo ad arborẽ procũbens hiatu miserationẽ q̃rebat. Habebat enim ingẽtẽ spinã pedi infixã, quã quũ reuellisset Helpis, gratiã retulit, ferã venatus aggerẽdo. Christina virgo viperis & aspidib⁹ (quarũ simulachra excitabat nescio qs magus) deuota, euasit incolumis & illæsa, Vrsus laxat⁹ fouea ad inferendã mortẽ Cerbonio episcopo, relicta ferita te eũdẽ cœpit amplecti, & circum lãbere. Eodẽ modo laxatus in donatillam virginem vrsus posita feritate, ad eius pedes mansuetus decubuit. Expositus famelicis leonibus in prædã Daniel euasit icolumis. Põtianus martyr

Universidad de Deusto
Biblioteca

(qui passus est sub imperatore Antonio) geminos leones in suam mortẽ laxatos exarmauit. Vrsi laxati ad interficiẽdũ Põtium episcopũ, decubuerunt ad eius pedes innocui. Repertũ & alij sãcti feris & beluis expositi, quitamẽ mortem illã effugerũt, vt Andronicus Ephesius, Albanꝰ, Blãdina virgo basilides, Benignus presbyter. Thecla, Dorotheus, Quiriacꝰ, Prisca, Põtianus, Probus, Taracus. Florentius. Germanicus. Venãtius, Marinus, Martina virgo, Mymas magnus martyr, Mammes, Theodosia. Androdus a domino Africam prouinciam administrãte quotidianis verberibus ad fugam coactꝰ secessit in deserta Lybiæ, vbi cum obuio leoni ad genua sua prouoluto ingentem stirpem se cruento pede reuellisset, conceptamq; saniem vulnere intimo expressisset, ferunt bestiam in hostimentum beneficij Androdo aliquot post ãnis comitem adhæsisse & opimiores (quas venaret) carnes præparasse. Pertæsus demum vitæ illiꝰ farinæ Androdus quũ reliquisset antrũ, fato inauspicato comprehẽsus est a domini satellitibꝰ, ferisq; adiudicatus. vbi idẽ leo (qui in venatu captꝰ fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum bestiarũ tutatus est, Petentibus propterea cũctis (qui aderãt) pœna solutꝰ est Androdus. e iq; populi suffragio donatꝰ Leo. Quẽ quũ tenui loro reuinctũ cõpitatim per vrbem traheret, sequentes cum plausu dixisse feruntur. Hic est leo hospes hominis, Hic est homo medicus leonis De hoc Pontanꝰ libro primo Amorum sic inquit, At quondam Lybicis leo dũ mugiret in antris, Saucius Androdi munere sensit opem. Inde comes socio permãsit fidus in antro, Et precium victus raptaq; prẽda fuit, Quumq; cruẽrasset Romanum eq; de theatrum, Abstinuit medicas ille ferire manus.

¶ Vermes diuersi.

Campe	Galba	Cips
Cantharides	Cnips	Trips
Centipeda	Teredo	Sis
Conuoluolus	Ceraſtes	Midas
Eruca	Ips	Lampyris

Bombyx	Voluox	Papilio
Lytta	Brucus	Petauri
Melolantha	Xylophagus	Rauca
Millepeda	Blatta	Phalangium
Onyscus	Rutulus	Ricinus
Mylochos	Araneus	Rhagio
Pytocampæ	Buprestis	Asiortion
Pirausta	Cantharolethrus	Myrmecion
Sanguisuga	Asilus	Tryphæ
Crabro	Tabanus	Cymex
Solifuga	Chrysalis	Gryllus
Tarmes	Cicidelæ	Hepacontinus
Tinea	Cossus	
Tipula	Gurgulio	

Campegenꝰ est vermis, arboribus & herbis hortẽsibus infestissimũ. Columella lib. 11. Nec solum teneras audent erodere frondes. Implicitus conchę Limax, hirsutaq; Campe. Cantharides vermiculi sunt virides aureis sparsi maculis, quorũ succus instar est veneni. Ouidius in Ibin. Cãtharidum succos dante parẽte bibas. Hinc adagium natum. Mysia cãtharis, de homũculo abiectissimo. Centipeda vermis est pilosus multis pedibus arcuatim repẽs. Est & Chrysalis genus vermis. Cõuoluolus vermis eruca minor rodit pubescẽtes vuas. Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerũ folia & abrodit, presertim brassicas. Oliuam arborem turpi facie depastã relinquit. Nascitur tempore humido & lẽto. Galba vermiculus est exilis, q nascitur in ęsculis. Cnips vermiculus eroso ligno semper locum mutare nititur. Hinc adagiũ. Cnips in loco stare non potẽs in homines incõstantes. Est & intermatertiarum pestes Teredo vermis dictus q dẽtibꝰ rerat & erodat. Ceraſtes vermis vbi tantũ erosit, quãtum ad corporis volutationẽ satis est, generat aliũ. Ips cornua & vires rodit, vt Cips frumẽta, Trips ligna, Sis vestes, is vitra, Midas fabã. Lampyris noctu lucet. Latine vocatur noctiluca seu nitedula, Bombyx aranearum instar fila ducit tenuissima

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibus precioſæ admodũ veſtes fiunt, quę vocantur Bõ/
bycinæ. Aliter vocatur Bõbilius & Necydalus. Lytta ver/
miculus naſcitur in lingua canum, qui ſi catulus eximat,
necrabidi fiunt nec faſtidium ſentiũt. Melolantha genus
eſt ſcarabei, colore viridi naſcens. Millepeda nomen ſum
pſit a pedum multitudine. Mylochos eſt de genere blat/
tarę, naſcitur circa molas. Onyſtus multipes eſt fuſci colo
ris, ſub lapidib⁹ viuens aut figlinis vaſis. Tactus arcuat ſeſe
& in formam pilæ contrahit. Aliter dicit Tylus. Is eſt qui
aliter multipeda vocatur. Pytocãpæ venenato ſunt mor/
ſu. Naſcuntur in pinu arbore. Pyrauſta vermis eſt de ſpe/
cie araneoꝝ fauis pernicioſus. Volitat ad lucernas tantiſp
dum combuſtis alis pereat. Hinc adagium, Pyrauſtæ gau
dere gaudium, de momentanea & breui lætitia. Sangui/
ſuga vermis eſt aquatilis, cruoris appetens. Aliter vo/
catur Hirudo. Horatius in arte. Nõ miſſura cutem niſi ple
na cruoris hirudo. Crabrones ex putridis equorum car/
nibus enaſcuntur. Solifuga genus eſt formicæ venenatæ,
lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Huic contrarium
eſt cor Veſpertiliõis. Tarmes vermiculus carnem exedit.
Vitruuius lib. ſecundo de arthitectura. Sed ea quod habet
in ſe plus caloris, procreat & alit tarmitem ab eoq; vicia/
tur. Tinea libros & veſtes abrodit. Horatius libro. 1. Epiſt.
Aut tineas paſcẽs taciturnus inertes. Claudianus. Miſera/
bile turpes Exedere caput tineæ. Tipula ſex habet pedes.
Tantæ leuitatis eſſe dicitur, vt ſuper aquã currens nõ deſi
dat. Plautus. Neq; Tipulæ pondus leuius eſt, q̃ fides leno/
nia. Voluox vermiculus eſt prærodens pubeſcẽtes uuas.
Aliter appellatur cõuoluolus. Brucus vermiculus eſt vo/
litans, ſed ſine alis, q herbas erodit. Xylophagus albus eſt
& obæſus, nigro capite. Naſcitur in carie lignoꝝ, quæ cor
rodit. Hũc in Ponto & Phrygia comediſſe, luxuria eſt. Te
nebras amant blattæ, vitã lucemq; fugiunt, in balneis ma
xime humido vapore prognate. Virg. lib. 4. Geor. Lucifu
gis cõgeſta cubilia blattis. Hora. Cui ſtragula veſtis Blat/
tarę ac tinearũ epulæ putreſcat in arca. Rutuli aridã terrã

fodiunt, fauoſq; in modum ſpongiæ fiſtuloſæ medicato
melle conficiunt. Aranei⁹ vermis eſt lanuginoſus & ſerpẽ
tis in modum repens, quo diſſecto inueniri dicuntur int⁹
vermiculi duo, qui adalligati mulierib⁹ ceruina pelle an/
te ſolis ortum, præſtant ne concipiant. Flores arborũ po/
pulatur & ita quandoq; abrodit, vt ſteriliſcant. Bupreſtis
ſimilis eſt ſcarabeo. Fallit inter herbas bouẽ, vnde meruit
nomẽ, deuocatũq; tacto felle ita inflãmat, vt rumpat Can
tharolerhr⁹ brachia habet, & in cauda ſpiculũ. Aſilus acu
leum habet in ore. Latiuſculis quibuſdã beſtiolis (quæ in
fluuiis ſupernatãt) naſcitur, ſi equẽs ꝓpterea iuxta aquas.
Oeſtrum aliter ſeu Oeſtrus appellatur. De hoc Virg. li. 2.
Georg. Eſt lucos Silari circa, ilicibuſq; virentem plurimus
alburnum volitans, cui nomẽ Aſilo. Romanũ eſt, Oeſtrũ
Graii vertere vocantes. Aſper, acerba ſonãs, quo tota ex/
territa ſyluis Diffugiũt armẽta, furit mugitibus æther cõ
cuſſus. Aſilum quidam Tabanum vocant, alii diuerſum, fa
ciũt. Tabanus autẽ naſcitur ex ligno in quo plurimus eſt
humor. Chryſalis vermiculus duro cortice mouet ad ta/
ctum aranei. Cicidelię veſpere lucent per arua. Græci Lã/
pyrides vocant. Coſſi gignunt ex ligno. His veteres in ci
bo vſi ſunt. Gurgulio vermis eſt frumenti vel fabę. Virgi.
lib. 1. Georg. Populantq; ingentẽ farris aceruũ Gurgulio,
atq; inopi metuẽs formica ſenectæ. Papiliões vermes ſũt
ex quorum ſtercore enaſcuntur tineæ. Lucernarũ lumi/
nibus aduolant. His contrariũ eſt iecur caprinum. Cæras
depaſcuntur, & relinquunt excremẽta, quibus teredines
gignuntur. Eorum aduentus veris initiũ indicat. Petauri
generantur ſordibus aridi ſoli. Raucæ vermes naſcunt in
radice quercus. Phalangium ſimile eſt formicæ, ſed mai⁹
tamen, ruffo capite, reliqua parte corporis nigra, albis in/
tercurſantibus reſperſum guttis. Acerbius pungit, quam
veſpa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percuſſus ſi al/
terum eius generis oſtendatur, remedium affert. Ricini
vermiculi ſunt, quib⁹ infeſtatur canes. Rhagio ſimilis eſt
nigro acino, ore minimo, ſub aluum breuiſſimis pedib⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

tanquam imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo scorpius. Asiortiõ vermis est, cuiº morsu genua labefactantur. Myrmecion caput habet simile formicæ, Aluum nigram guttis albis distinctam. Eodẽ torquet dolore, quo vespæ, Triphæ similes sunt culicibus. Sũt & aliæ plæraq; nomina, vt Chrysalis, Cymex, Collotus, Gryllus, Hepacontinus.

¶ Sculptores, Cælatores, Statuarii & marmorarii.

ALchimedon nomẽ est cęlatoris & vascularij apud Virgilium dicẽtem. Pocula ponam Fagina, cælatũ diuini opus Alchimedõtis. Item. Et nobis idẽ Alchimedon duo pocula fecit. Alcon nomen est argentarij, qui Aeneæ pateram cælauit. Plynius scribit ꝓximos a mentore fuisse Bœtum & Agraganta. De Alcone & Bœto Virgiliº in Culice. Nec pocula gratum Alconis referũt Bœtiq; toreuma. Eurycion nomẽ est fabri argẽtarii apud Virgilium libro decimo. Quæ bonus Eurycion multo cę lauerat auro. Polycletus statuarius fuit Ageladis discipulus, qui quantum reliquos superauit in forma hominũ ad veritatem effigiandã, tantum abfuit ab autoritate reddẽda formæ numinum, quod Phidiæ & Alcameni datũ est. Signa fecit ex ære nobilitata scriptoꝝ pręconio, vt Astragalizontes ideſt talis ludentes. De eo & alijs Martialis libro octauo. Quis labor in Phiala, docti Myosan ne Myronis? Mẽtoris an manus est, an Polyclete tua? Iuuenalis Satyra octaua. Phidiacũ viuebat ebur, necnon Polycleti. Statius libro secundo Sylua. Aut Polycletæo iussum est quod viuere cœlo. Stroza pater. Sed Polycletæas artes, & Mentora vincis.

¶ De Euphranore Fabius li. 12. sic ait. Euphranorẽ admirandũ facit, ꝙ & cæteris optimis studiis inter ꝑcipuos, & pingendi fingẽdiq; idem mirus artifex fuit. Iuuenalis Satyr. 3. Hic aliquid præclarum Euphranoris, & Polycleti.

¶ Mentor primus claruit argento cælando, qua in re magnam promeruit laudem. Testimonium laudis ei perhibuit Capitolinus Iuppiter, & Ephesia Diana, quibus consecreta fuerũt artis eiº vasa. Iuuenalis Satyra octaua. Multus vbiq; labor, raræ sine Mentore mensę. Martialis. Accipe Mentorea pocula facta manu. Propertius. Lesbia Mentoreo vina bibas opere.

¶ Phidias sculptor Athenienſis claruit minoribus simulachris sculpẽdis. Idẽ fecit statuã Mineruę ex auro & ebore amplitudine. 26. cubitorum, In cuius scuto cælauit pręliũ Amazonum & Gygantomachiã, In soleis pugnam Lapytharum & Cẽtaurorum. Plynius eum vocat artificẽ nunq̃ satis laudatum, Fabius, Phidias (inquit) diis q̃ hominibus efficiendis melior. In ebore vero longe citra æmulũ, Vel si nihil nisi Mineruã Athenis, aut Olympiũ in Elide louẽ feciſſet. Martialis lib. 3. Artis Phidiacæ toreuma clarũ, Pisces aspicis, adde aquam, natabũt. Idem libro sexto. Quis te Phidiaco formatam iulia cœlo, Vel quis Palladiæ non putet artis opus? Stati. li. 1. Syl. Phidiacæ rasere manº. Idẽ lib. 4. Quod Polycletæis iussum est spirare caminis. Myro statuarius fuit numerosior in arte q̃ Polycletus. Vtebatur aere deliaco. Ageladis fuit discipulus. Hũc maxime nobilitauit bucula celebratis versibus. Fecit & canem & discobolon, & Persea, & Pristes, & Satirum admirãtẽ tibias, & Mineruam, & Delphicos pẽtathlos Pãcrastiatas. Itẽ Herculẽ, cicadæ monumẽtum, & Locustæ, & Apollinẽ. Ipse tamen corpoꝝ tenus curiosus, animi sensus nõ expressit, Iuuena. Saty. 8. Et cũ Parrhasii tabulis signisq; Myronis. Stati º. Quod ab arte Myronis. Aut Polycleręo iussum est quod viuere cœlo. Lysippus Sicyonius adeo claruit sculptura, vt ab eo solo fingi voluerit Alexãder, quẽadmodũ Pingi a solo Apelle. Horatius Edicto cauit, ne quis se pręter Apellẽ pingeret, aut alius Lysippo duceret aera. Stroza pater. Cedit Lysippus, Phidiacusq; labor. Hunc Plynius ait fecisse ad. 610. opa. Arcesilas sculptor fecit simulachrũ Dianæ, in quod Simonides lusit epigrãma. Callimachus sculpturam in tenuiorem exquisitioremq; disciplinã reduxit. Nam ipse prius lapidem pforauit, minutatimq; trastauit. Diopœnus & Scybis Cretẽsis, Sicyonẽ se cõtulere,

vbi fuit quõdam præcipua omnium metallorũ officina, ibiq; sculpẽdo marmori primi claruerũt. Epitherses discipulus fuit Lysippi. Praxiteles marmore nobilitat⁹ est, duplicique Venere, Coa & Gnydia, sed Gnydia præcipue, cui ob elegãtem formam noctu cõgressus est puer relictis maculis tante libidinis indicibus. Quintianus, Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacem Impulit ad coitũ iuuenẽ. Sunt tamen qui hoc dicant de alio simulachro. Scripsit quinq; volumina nobilium operũ in toto orbe. Speculum argenteũ primus fecit. Theodorus & Teladeus fratres Samii Rœci filii, sculptores celeberrimi fuerũt, quorum Teladeus Pythij Apollinis signum in Samo incepit, Theodorus Ephesi alio saxo absoluit, quibus simul cõpositis, ita cohæsit & conuenit, vt ab vnico artifice & eodẽ lapide factum videretur. Fuit etiã Theodorus nobilis architectus, qui suasit vt carbones subiicerẽtur fundamẽtis templi Dianę Ephesiæ. Idem prim⁹ ferrũ fundere docuit, & ex eo statuã fecit ferreã. Timotheus sculptor vnus fuit eorũ, qui Mausolæum Artheniſiæ cælauerũt. Calamis cælator fuit, cuius manu cælata duo pocula Germanic⁹ Cæsar donauit Cassio Syllano. Fecit & Apollinem positũ in hortis seruilianis. Scopas celauit mausolæũ cum Bryaxi, Timotheo, & Leocare, ab oriẽte cælauit Scopax, a septẽtrione Byrax, a meridie Timotheus, ab occasu Leocares. Pythis in fastigio Mausolæi, quadrigam fecit marmoreã altitudine pedum. 140. quæ torũ opus inclusit. Fecit Menestratus Herculem & Ephesi in tẽplo Dianæ hecatentã ta marmoris radiatione, vt in eius contemplationem ẽditui admonerent parcere oculis. Socrates sculptor fecit Chatites in Propyleis Athenienſium. Pappipus Praxitelis discipulus fecit zetum, & Amphionem, Dircem & Taurum. Eutychides liberũ patrem. Timarchides fecit Apollinem canẽtem cythara. Philiscus Venerẽ in Octauiæ porticu. Item Latonã, Dianam, musas nouem & nudũ Apollinem. Polycles & Dionysi⁹ filius Timarchidis louem in ædẽ pxima. Heliodorus pana & Olympum luctãtes. Pytharmus Venerem lauantem sese, & Dædalum astantẽ Lysias quadrigã, currum, Apollinem, & Dianam ex vno lapide. Amphistratus simulachrum Callisthenis hiſtoriarũ scriptoris. Agesander, Polydorus & Athenodor⁹ Rhodii ex vno lapide fecerũt Laocoontem & liberos, draconumq; mirabiles nexus. Chather⁹ cum Pythodoro, Polydectes cũ hermolao, Pythodorus cum Artemone palatinas Cæsarum domos repleuere probatiſſimis signis. Diogenes Atheniẽsis & Carsatides decorarũt Pãtheũ Agrippæ. Arcesilaus fecit leenam marmoream, quam Varro dixit se habuisse. Item aligeros ludentes cum ea cupidines, quorum alii religatam tenerẽt, alii e cornu cogerẽt bibere, alii calcearent soccos, omnes ex vno lapide. Coponius fecit. 13. nationes quæ sunt circa Pontum. Canacus statuari⁹ simulachra fecit marmorea. Sauros & Bathraces lacones fecerunt tẽpla Octauiæ porticibus incluſa. Myrmecides quadrigam fecit cũ agitatore, quã cooperuit alis muſca. Callicrates, formicas quarum pedes & alia mẽbra videri non poterant. Mys cælator fuit argentarius. Martialis. Quis labor in Phialã docti myos, an ne myronis? Pyrgoteles sculptor fuit gẽmarius, a quo solo in gemma sculpi se voluit Alexander. Alcimenem Atheniẽsem docuit Phidias, sculptorem nobilem, cuius pmulta opera Athenienses in sacris ædibus posuere, præclarãq; Veneris imaginẽ extra muros, quæ appellatur Aphrodite Exapolis, huic supremam manum imposuit Phidias. Agoracritum parium docuit Phidias, quẽ adeo amauit, vt ei⁹ nomini plæraq; ex suis operibus donauerit. Certauit Agoracritus in Alcmanem de Venere facienda. Vicitq; Almanes, nõ opere, sed ciuitatis suffragijs contra peregrinum suo fauẽtis. Quare indignatus Agoracritus signum suum vẽdidit, ea lege ne Athenis esset, appellauitq; Nemesim. Quod simulachrum positũ est in Rhãmunte pago Atticæ, qđ M. Varro omnib⁹ signis prætulit. Antipater Satyrũ in phiala gratiatũ somno collocasse verius quam cælasse dictus est. Inter eos qui in argẽto cælãdo claruerũt, sequẽtes numerã-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur a Plynio. Mẽtor, Acrages, Boetus, Mys, Antipater. Stratonicus, Cyzicenꝰ, Tauricus, Ariſton, Onichus, Hecateus, Praxiteles, Poſidonius, Epheſius, Lædus Stratites q̃ prælia & armatos cælauit, Zopyrus qui Areopagitas & iudiciũ Oreſtis cælauit in duobꝰ ſcyphis. 12. põdo æſtimatis. Pyrrheas cuiꝰ due vnciæ viginti venierũt. Vlyſſes & Diomedes erãt in Phiale emblẽmate Palladiũ ſurripiẽtes. Fecit & iocos in paruulis potoriis. Habuit & Teucer Cruſtarius famã. Zenodorus Mercurii ſtatuã fecit ĩ ciuitate Galliæ Aruernis. Itẽ mãdato Neronis coloſſum. 110. pedum longitudine dicatũ Soli. Phidiæ æmuli fuere Alcamenes, Critias, Neſtocles, Hegleas. Deinde Agelades, Callõ, Polyclet⁹, Phragmõ, Gorgias, Lacor, Mycon, Pythagoras, Scopas Perelius. Polyclet⁹ diſcipulos habuit Argiũ, Aſopodorum, Alexim, Ariſtidem, Phrinonẽ, Dinonẽ, Atheſnodorũ, dameã, Clitorũ, Myronẽ, Lyciũ. Olympiade. 91. floruere Naucydes, Dynomedes, Canachus, Patrocleus. Olympiade. 101. Polycles, Chephiſiodorꝰ, Leocares, Epatodorus. Olympiade. 104. Praxireles, Euphranor. Olympiade. 107. Ethiõ, Termachus, Olympiade. 114. Lyſippus, Lyſiſtratus, Sthennis, Euphronides, Soſtratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus, qui diſcipulos habuit Theuſim & Iadẽ. Olympiade. 129. Euthychides, Eutycrates, Lahippus, Chephiſiodorꝰ, Timarchus Pyromachus. Olympiade. 155. Antheus, Calliſtratus. Pythagoras Rheginus Pãcratiaſtem delphis poſuit, Hunc vicit Leontius, qui fecit Stadiodromon Aſtylon, qui Olympiæ oſtendit. Et lybin puerum nudum tabellas tenentem & ferentem mala. Syracuſis aũt claudicantem, cuius vlceris dolorem ſpectatores videbantur ſentire. Item Apollinem Cytharœdum. Primus neruos & venas & capillum diligentius expreſſit. Pythagoras Samius Pythagoræ Rhegini diſcipulus fecit ſigna fortunę ſeminuda. Lahippus, Beda, Eutycrates diſcipuli fuerunt Lyſippi. Eutycratis diſcipulus fuit Thyſicrates Sicyonius. Telephanes Phocæus habitauit in Theſſalia, vbi opera eius latuerunt. Fecit Lariſſam, Spi-

tarchum

tarchum Pentathlon & Apollinẽ. Ariſtedes Polycleti diſcipulus fecit quadrigas, & Bigas, Iphicrates lenã meretrẽtem, quæ Ariſtogitonem & Harmodiũ tyrannycidas nullis vnquam tormentis adacta voluit prodere. Aliorum & ſculptorum & ſtatuariorũ nomina ſunt Creſilas, Pericles Olympius, Cephiſidorus, Chereas, Creſilaus, Demetriꝰ, Dędalus, Dynomenes, Eutychides, Hegias, Butyreus, Lycius Myronis diſcipulus. Menechmus, Nancerus, niceratꝰ. Polycles, Pyrrhus, Phœnix Lyſippi diſcipulus, Stypax Cyprius, Syllanion, Theodorus autor Labyrinthi Samij. Xenocrates Tiſicratis diſcipulus, Ariſtõ, Callaſes, Deſias, Cãtharus Sicyoniꝰ, Dionyſiodorus Critie diſcipulus Deliades, Euphonrion, Eunicus, & Hecateus. Argẽti cælatores Leſbocles, Prodorus, Pythodicus Polygnotus. Scinꝰ, Apollodorꝰ, Androbolus, Aſclepiodorus, Antimachus, Athenodorus Alia ſunt infinita huiuſmodi nomina apud Plynium libro. 34. Propertius libro tertio quoſdam præcipui nominis artifices enumerat his verbis.

Gloria Lyſippo eſt animoſe fingere ſigna,
Exactis Calamis ſe mihi iactat equis.
In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles,
Pyreicus parua vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ,
At myos exiguum flectit Achantus iter.
Phidiacus ſigno ſe Iuppiter ornat eburno.
Praxitelem Parius vindicat arte lapis.

Inter omnium opera præcipuam laudẽ meruerunt tabula Ariſtidis Thebani pictoris, quam centum talẽtis licitatus eſt rex Attalus Medea & Aiax Timomachi, quas tabulas Cæſar dictator emit talẽtis octoginta. Cãdaules rex Heraclidarum Bularchi picturam in qua erat magnetum Prælium, pari rependit auro. Rhodiis pepercit rex demetrius, ne protogenis tabulam cremaret. Veſanꝰ amor puĕri Gnydiam Venerẽ maxime nobilitauit. Immortale nomen peperit Phidiæ Iuppiter Olympius, vt Mentori Catitolinus & Diana Epheſia. Dyadumenꝰ molliter iuuenis

policreti centũ talentis nobilitat⁹. Cyclię tabulã argonautas talẽtis. 144. mercat⁹ est Hortẽsius orator. Nicias Atheniẽsis pictã Homeri Necromãtiã vendere voluit Attalo regi talentis. 60. Zeusis pinxit Archigallũ, quã picturã. 60 sestercijs estimatã Tiberi⁹ princeps cubiculo suo inclusit.

¶ Pictores diuersi.

FVit Phidias initio pictor pinxitq; clypeum athenis. Paneus eius frater pinxit ægidam Mineruæ Bularchus magnetum prælium. Hygiemon primus in pictura marem fœminamq; discreuit. Eumarus Atheniẽsis figuras omnes imitari ausus Cimon Cleonęus eius inuẽta excoluit, obliquasq; imagines inuenit, articulis mẽbra distinxit, venas protulit in veste rugas & sinus iuenit. Pythis certauit in Timagoram Chalcidensem de præstantia picturæ. Polignotus Thasius prim⁹ mulieres lucida veste pinxit, instituit os adaperire, dẽtes ostendere, vultum ab antiquo rigore variare. Pinxit Delphis ædem, & athenis porticum, cuius partem etiã mercede pinxit Mycon. Mycon alter minor filiam habuit Timaretem pictricẽ. Olympiade. 90. fuerunt aglaophon, Cephisodor⁹, Phrylus Euenor pater parrhasii pictoris. Apollodorus atheniẽsis primus septies exprimere instituit, primusq; gloriã penicillo cõtulit. Fecit sacerdotẽ adorantẽ, & aiacẽ fulminatũ, Zeusis arte picturæ tantas opes sibi cõparauit, vt in eaꝫ ostentatione, olimpiæ nomen suũ aureis intextum literis ostẽtaret. Postea opera sua donare instituit, vt almenã agrigẽtinis, Pana Archelao. quod nullum præcium putaret esse illis dignum. Fecit & Penelopẽ & Athletam, adeoq; sibi in illo placuit, vt versum subscriberet celebrẽ ex eo, inuisurũ aliquẽ facilius quam imiraturũ Fecit & magnificum Iouem in throno astãtibus diis & Herculẽ infantem dracones strãgulãtem, Alcmena matre coram pauẽte & Amphytrione. Tanta fuit diligẽtia, vt agrigẽtinis facturus tabulam (quam in tẽplo Iunonis Lacinię dicarẽt) virgines eoꝫ nudas inspexerit & qnq; elegerit, vt quod in quaq; laudatissimũ esset, pictura redderet. Aequales ei⁹ & emu-

li fuerunt Timanthes, Androcydes, Eupõpus, Parrhasius descendit in certamen cum Zeuside. Et cum Zeusis detulisset vuas adeo ingeniose pictas, vt ad eas aues deuolarẽt, Parrhasi⁹ lintheũ attulit veritate adeo repsentata, vt zeusis alitũ iudicio rumens flagitaret remoto lintheo ostẽdi sibi picturã & intellecto errore palã cõcederet quoniam ipse aues fefellisset, Parrhasius vero se artificẽ, Idẽ zeusis postea pinxit puerũ vuas ferẽtẽ, ad quas quũ deuolassent aues, iratus est operi suo quod vuas pinxisset melius, quã puerũ, Nam si puerũ cõsummasset, aues timere debuerãt Pinxit quoq; Helenã & Marsium religatũ, Parrhasius primus Symmetriam picturæ dedit primus argutias vultus elegantiã capilli. venustatem oris expressit, & artificũ cõfessione in lineis extremis palmã adeptus est vide alia ei⁹ opera quam plurima apud Plynium Superatus est tamẽ a Timanthe in Aiace. Pinxit Timanres Iphigeniã aris immolãdam parentibus prope lachrimãtibus velato patris eius vultu quem digne nõ poterat ostẽdere, Item Cyclopen dormientem. Alij in hac arte celebres fuerũt Euxinidas præceptor Aristidis Eupõpus pamphili, apellis Pamphilus, qui neminem minoris talento docuit annis decẽ. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melantius. Clari etiam extitere Echiõ, Therimachus quos omnes superauit Apelles, voluminibus editis, quæ etiam doctrinam continent. Cedebat tñ amphioni de dispositione, Asclepiodoro de mensuris. Idem nauigauit Rhodum ad videnda opera, Protogenis pictoris excellentissimi. Apelli aũt fuit perpetua consuetudo nullum diem quibuscunq; negotijs occupatũ præterire, quin lineam aliquã duceret, ducendo exerceret artem Ad eius officinã frequenter vẽtitabat Alexander, qui etiam edicto vetuit, ne ab alio pingeretur. venerem Coi inceptã moriens reliquit imperfectã nec repertus est, q tã egregio operi veller succedere. Pinxit Alexandrũ magnum fulminigerũ in tẽplo Dianę Ephesiæ talentis viginti, Numerosa insup opera quę ponunt a Plyn. Aristides Thebanus æqualis fuit Apelli. Pri-

mus animũ pinxit & sensus omnes expressit, Vnã eius ta/
bulam Attalus rex. 100. talentis emisse fertur. Asclepido/
rũ in symmetria mirabatur Apelles, Ei Mnason tyrannus
pro duodecim deis dedit in singulos mnas tricenas. Idẽ
dedit Theomnesto in singulos heroas mnas cẽtenas. Ni/
comachus Aristodemi filius, pinxit raptum proserpinæ.
Item Vlysem pileatum, Apollinẽ, Dianam, deũ matrem
leoni insidentẽ, & nobiles vaccas arreptantibus satyris, &
Scyllã. Fuit q; in ea arte omniũ velocissimus. Discipulos
habuit Aristidem fratrẽ, Aristoclem filium, & Philoxenũ
Eretrium qui vltimus pinxit prælium Alexãdri cum Da/
rio. Itẽ lasciuiam in qua tres Sileni comessantur. Nicopha
nes fuit elegans & concinus, apellis discipulus fuit Perse⁹
Aristidi discipuli fuerunt Niceros, & Aristipus, qui pinxit
Satyrum cum Scypho coronatum.

¶ Aristippi antorides. & Euphranor. Pyreicus humilia se
cutus humilitatis tamẽ summã adeptus est gloriã. Pinxit
tonstrinas, sutrinas, asellos, & obsonia Serapiõ pinxit scæ
nas & hominẽ pingere non potuit, Dionysius nihil præ/
ter homines pinxit, vnde & anthropographus dictus est.
Calicles partua quædam pinxit antiphilus hesionẽ. Alexã
drum & philippũ cum minerua liberum patrem, cadmũ,
europen Gryllum.

¶ Arelius floruit Romæ paulo ante augustum. Amulius
Mineruam quæ spectantem spectabat, quacunque aspi/
ceretur. Post eum in præcio fuere Cornelius pinus, &
actius priscus. Pausias Sicyonius Brietis filius discipulus
fuit Pamphili, qui primus lacunaria pingere instituit.
Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. Pinxit Glice/
ram coronarum inuentricem (quam amabat) sedentem
cum corona. Euphranor isthmius fecit colossos & mar/
mota ac scyphos sculpsit scripsit volumina de Symme/
tria & coloribus.

¶ Euphranoris coętane⁹ fuit Cyclias, cui⁹ tabulã argonau
tas Hortẽsius orator mercat⁹ est talẽtis. 144. vt iã dixim⁹
Antidotus discipulus fuit Euphranoris, fecit clypeo dimi

cãtem & luctatorẽ & tibicinem. Antidoti discipulus fuit
Nicias Atheniẽsis qui mulieres diligẽtissime pinxit. Eius
opera multũ probabat Appelles. Maronites Glauciõis co
rinthij discipulus, pinxit Achillẽ habitu virgineo occulta
tũ vlysse depræhẽdẽte & alia quędã. Heraclides Macedo
initio pinxit naues. Metrodor⁹ pictor fuit & philosophus
magnæ celebritacis, quem Atheniẽses miserunt L. Paulo
æmylio post perseum deuictum, petẽti probatissimũ phi/
losophum ad erudiendos liberos, & pictorẽ ad triumphũ
excolẽdum Timomachus Bizantinus pinxit Cæsari dicta
tori aiacem & medeã tabulas. 80. talentis vænundatas. Fe
cit insuper Orestẽ, Iphigeniam, & quædã alia. Aristolaus
Pausiæ filius & discipulus pinxit ædem apollinis. delphis
Antiphilus puerum, ignem cõflantem & lanificiũ, in quo
properabãt omniũ mulierum pensa, Satyrum cum pelle
Pantherina, & alia multa Alcimachus pinxit Dioxippũ
qui pãcratio vicerat in Olympia. Ctesilochi opus fuit Iup
piter Bacchũ parturiens & ingemiscens muliebriter intee
obstetrices & dearum clamorem.

¶ Testidemus fecit Oechalię expugnationem & Laodo
miã. Clesides reginæ Stratonices iniuriã, a qua nullo ho
nore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piscato/
re quem regina dicebat amare. Cratinus Comœdus Athe
nis pompeium pinxit. Euchides bigam regis cũ victoria.
Eodorus signa fecit ex ære.

¶ Iphis neptunũ & victoriã. Habrõ amicitiã & cõcordiã
& deoꝝ simulacra Leõ Sappho. Nicearchus venereũ iter
gratias & cupidinẽ. Herculẽ tristẽ insanię pœnitẽtia. Neal
ces venerem Naumachiã Aegyptiorũ & persarũ. Itẽ asel/
lum in littore bibentẽ & Crocodilum ei insidiantẽ. Alio/
rum nomina sunt Oenias, Philiscus, Phalerion, Simoni/
des, Sim⁹. Theodorus, Leontinus Therõ, Tauriscus, Erigo
nus, Pasias, Aristonides, Anaxãder, Aristobolus, Syrus, Ar
cesylas Tisicratis fili⁹, Coribas Nicomachi discipulus car/
manides Euphranoris, Dionysiodor⁹ Colophoni⁹, dioge
nes, Eutymedes, heraclides macedo, Mydõ philomachi

statuarij discipulus, Mnasitheus Sycionius, Mnasidemus, Nessus, Polemon Alexandrinus, Theodorus Samius, Tadi⁹, Xenō Neoclis discipulus, Mulieres pictrices fuerūt Timarete Mycaonis filia, Irene Cratini pictoris filia & discipula, Aristarete Nearchi filia & discipula, Iala Cizicena. Martia. M. Varronis Hæc oia decerpta sunt ex Plyn. ne qs forte opinet me ex aliena opera laudē promereri velle.

¶ Pigmenta.

INter pigmenta numerantur Miniū armenium Cynabaris, Chysocolla, indicū, purpurissum Synopis, Rubrica, Parethoniū, Melinum, Eretria, Auripigmentū, Ochra, Cerussa, Sandaraca, Sandix, Syricum, Atramētum Appianum. Colorum nomina sunt Andricelon, Ostreon, Prasinon Crocoides, Cyaneus, Cynabari Xantus, Phæus, Phlogoleucus, Leucophæus. Genera colorum apud Gellium lib. 2. cap. 27. sunt Ruffus, Ruber, Flauus, Fuluus, Rubidus, Phœniceus, Rutilus, Luteus, Spadix, Cæsius.

¶ Fabri & alii artifices.

	Epeus		Calicrates	Elico
1	Didymaon		Myrmecides	Artemon
2	Perillus		Eligius	7 Stasicrates
3	Lycaon	6	Hermonides	Vatinius
	Vulcanus		Acesæus	Myron
4	Dædalus		Helicon	Architas
	Mamurius		Glaucus	8 Telephanes
	Phereclus		Sothericus	Diphilus

5 EPeus autor fuit illius machinæ, quo delitescentes
1 græci Troiā noctu cœperunt dolo Virg. lib. 2. Aen. Et Menelaus, & ipse doli fabricator Epeus. Sabellicus. Sigæi fabricator equi generosus Epeus.

¶ Didymaō autor fuit cuiusdā clypei, quem Aeneas dei-
2 disse fertur Niso cursori peractis ludis, qui fiebant in Sicilia ad Anchisæ tumulum. Virgilius. Et clypeū efferri iussit didymaonis artes. Hoc iuuenem egregium præstanti munere donat.

¶ Perillus reperit Aeneū taurū, ad torquendos fontes, ve-

eo suppositis flāmis inclusi, mugitū bouis imitarent. Quæ genus tormēti ipse primus expertus est mandāte Phalarī de. Propertius lib. 2. Nōne fuit satius duro seruire tyrānoEt gemere in tauro sępe perrille tuo? Licaō Gnosi⁹ faber fuit & artifex ensis, quē Ascani⁹ dedit Euryalo, Virgi. li. 9. Humero simul exuit ensem Auratū mira quē fecerat arte Lycaon Gnosius, atq; habilem vagina aprarat eburna.

¶ Vulcanum poetę faciunt fabrū deoꝝ & Iouialiū fulmi-
3 nū artificem. Idē solis currū feciss ferē Ouid. lib. 2. Metā. Genitor cunctatus ad altos Deducit iuuenē Vulcania munera currus. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curuatura rotæ radiorū argēteus ordo. Per iuga Chrysoliti. positæq; ex ordine gēmæ. Clara repercusso reddebāt lumina Phœbo. Dædalus prim⁹ in formis animaliū (quas veteres plastę cecas fingebāt & imobiles) oculos induxit & abditis quibusdā neruis effecit, vthuc & illuc mouerēt adeo scite, vt spectātibus viuere & ingredi viderent. Idē ligneā venerē fabricasse dicit, quę argēto viuo infuso moueret. Fecit insup Crætę labyrinthū, quo inclusus alis sibi & nato confictis per viā mortalibus negatā periculū effugit. Hinc opera dædala vocant ingeniosa. De eius labyrintho Ouid. lib. 8. Dædalus ingenio fabrę celeberrim⁹ artis Ponit opus, turbatq; notas, & limina flexu Ducit i errorē variaꝝ ambage viarū. Mamurius faber ærarius fabricauit Saliorū Ancylia, qui propterea nomē eius solebāt canere suis carminibus. Vertūnus apud Proper. lib. 4. simulachrū suū a Mamurio ex ere formatū dicit, ideoq; pcat, vt eius cineri terra sit leuissima. Hęc aūt Vertūni ꝛba. Stipes acerbus erā properāti falce dolatus Ante Numā grata pauper in vrbe de⁹. At tibi Mamuri formę zelator ahenæ, Tellus artifices ne terat osca man⁹. Qui metā docilis potuisti fundere in vsus, vnū opus est operi nō datur vnus honos. De mamurio Ouid. lib. 3. Fast. Mamurius morū fabræ ne exa-
3 tior artis Difficile est vlli dicere, clausit opus.

¶ Phereclus abietarius faber Paridis ad Helenę raptū na-
uigaturi naues feciss dī. Hinc nauis phereclea dici solet.

Ouidius in Epist. Paridis. Hac duce Sigeo dubias a littore feci, Lóga phereclæa per freta pupe vias. Callicrates fuit minutorum opusculorũ fabricator, qui muscam fecit alis quadrigam cum agitatore tegentem. Fabricauit & nauẽ quam auicula pennis integebat. Myrmecides fecit formicas tam tenues, vt vix membra videri possent. Eligi⁹ Nouionensis episcopus artem aurificum exercuit, in qua gquid lucri faciebat, erogabat pauperibus.

6 ¶Ferunt Harmonidem Troianũ fabrum fuisse vnum ex eorum numero, qui paridis Spartã ituri naues fabricauerunt. Acceſæus natione Patarensis & Helicon Caryſtius duo fuerũt celebratæ artis artifices, qui Peplum Palladis Polliadis (quæ in arce Athenienſium colebatur) contexerunt. Hinc adagium natum. Aceſæi & Heliconis opera de his quæ ſingulari fiunt artificio. Glaucus Samius primus æris ferrumination̄e inuenit. Sothericus faber fuit ligna/rius, cuius opera priſcam illã & rudem ſimplicitatẽ præſe ferebãt. Hinc natum prouerbium. Sotherici lecti, de re vilii & minime ambitioſa. Elico faber fuit, qui autore Plynio ob artem fabrilem Romæ cõmoratus eſt. Artemõ faber fuit loripes autore Plutarcho in pericle.

7 ¶Staſicrates fuit artifex Alexãdro Macedoni gratiſſim⁹ qui dicebat Thraciæ montem athon in hominis ſtatuam formari exculpiq; poſſe.

¶Vatini⁹ Beneuẽtanus fuit artifex Calicũ vitreorũ. Hinc Vatinia vocanẽ vaſa vitrea. Martia. lib. 10. Vatiniorũ pxineta fractorũ. Idẽ in diſtichis. Vilia ſutoris Calices monumẽta vatini Accipe. Is fuit diſtorti corporis, Sutrinę alūn⁹ ediditq; mun⁹ gladiatoriũ Beneuẽti. autore Cornelio Tacito. Mirõ artifex nobilis bucula fecit ęneã grecis primũ, deinde Auſonianis verſib⁹ celebratã. Sta. Hic tibi q̃ docto multũ vigilata myroni. Aera. Propertius. Atq; ara circumſteterãt armẽta myrõis, Quatuor artifici viuida ſigna boues Politian⁹ i Ruſt. Nec docto trita. Myroni pocula multiplici florẽt radiãtia gẽma. Architas faber ſimulachrũ colũbę fecit ex ligno, libramẽtis ita ſuſpẽſum & aura ſpiritꝰ

Incluſa atq; occulta concitum, vt ipſum volaret. Autor Gellius lib. 10. Cap. 12.

8 ¶Telephanes faber fuit lignarius, victum ſibi quæritans in factitãdis curribus, quem tamẽ poſtea felix fortuna adlydorum regnũ euexit. Diphilus architectus fuit tardiſſimus in perducendis ad finem ſuſceptis operibus. Vnde factus adagio loc⁹. Diphilo tardior. Tericles calices torno faciebat ex Terebintho, autor Plynius.

¶Architecti nobiles.

1 Democrates	3 Zenodotus		Vale. Oſtienſis
Spintarus	Hermodorus	4	Mneſicles
Cteſiphon	Soſtratus	5	Nicon
Meleagenes	Chirocrates	6	Apollodorus
Theodorus	Satyrus		Eupalinus
Philo	Emylius		Rhœcus
2 Hermogenes	Rholus		Mandrocles
Sugillas	Theodorus		

1 DEmocrates Alexãdriam metatus eſt. Spintharus Corinthius delphicum tẽplum conſtruxit. Cteſiphon templum Dianæ Epheſiæ, vbi ſimulachrũ ipſius deæ vitigineum fuerat, Plynius. Operi inquit, præfuit Cteſiphon architectus. Meleagenes fanum mineruæ Prienenſis. Theodorus Phocẽſis fecit Tholum delphicũ. Philo athenienſis armamentarium Pyrei.

2 ¶Hermogenes ædem doricam Iunonis magneſiæ. Sugilas mauſolæum artemiſiæ.

3 ¶Zenodotus nobile pauimentum pergami. Hermodorus nomẽ eſt Architecti qui obeliſcũ fecit. Emylius, Rholus & Theodorus Architecti fecerunt labyrinthum lemnium. Valerius Oſtienſis Architectus fuit, qui theatrum Romæ texit.

4 ¶Mneſicles architectus arcem athenis ædificauit. autor Plutarchus in Pericle.

5 ¶Nicon pater fuit Galeni geometriæ & architecturę peritiſſimus.

¶ Apollodorus Traiani forum, metpoçum & gymnasiũ Romæ fabrefecit. Hunc interfecit Adrianus. Eupalin⁹ Megarẽsis filius Naustrophi, Rhœcus Philei filius & Mãdrocles. Samius nomina sunt architectorũ apud Herodotũ.

¶ Conditores diuersorum locorũ & ædificiorum.

ANtenor condidit Patauium vrbem. Virgil. libr. 1. Aenei. Hic tamen ille vrbem Pataui sedesq; locauit Teucrorum. Sabellicus, Cõdidit Antenor spaciosis mœnibus vrbem. Romulus Romam. Virgil. lib. primo Aenei. Inde lupæ fuluo nutricis tegmine læt⁹ Romulus excipiet gentem, & mauortia condet Mœnia, Romanoq; suo de nomine dicet Ascanius albam. Tibullus. Albaq; ab Ascanio condita longa duce. Virgilius. Ascanius longam muris quum cingeret Albam. Idem. Ascanius clari condet cognominis albam. Philoctetes Petiliam vrbẽ Brutiorum. Virgilius lib. 3. Aenei. Parua Philoctetæ subnixa Petilia muro.

¶ Dido Carthaginem. Virg lib. 4. Aenei. Fœmina quę nostris errans in finibus vrbem Exiguã precio posuit, Dido apud eundem sic loquitur. Vrbẽ præclarã statui, mea mœnia vidi. Ouidius in Epist. Vrbem constitui, lateq; patentia fixi. Mœnia finitimis inuidiosa locis. Dardan⁹ Troiã. Virgi. lib. 6 Aenei. Et Troiæ Dardanus autor. Idẽ lib. 8. Dardanus iliacæ primus pater vrbis & autor.

¶ Danae Acrisii filia ardeam vrbẽ Italiæ. Virg. lib. 7. Quã dicitur vrbẽ Acrisioneis Danae fundasse colonis. Plynius lib. 3. Ardea a Danae perſei matre condita. Catillus arcas Tybur oppidum Romæ vicinum. Virg. lib. 7. Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linquunt, Fratris Tyburti dictã cognomine gẽtem, Syllius libro octauo. Hinc Tybur Catille tuum, sacriſq; dicatum Fortunæ præneſte iugis.

¶ Ceculus præneſte. Virg. li. 7. Nec præneſtinæ fundator defuit vrbis. Arcades Pallantæum oppidum ſitum in monte palatino. Virgi. lib. 8. Arcades his oris genus a Pallante profectum, Delegere locũ, & posuere in montibus vrbẽ Pallantis proaui de nomine Pallantæum. Neptunus mu-

ros Troiæ. Virg. li. 9. Aene. An non viderunt mœnia troiæ Neptuni fabricata manu conſidere in ignes. Diomedes arpos oppidũ Appuliæ. Virgi. libro. 10. Atq; iterũ in teucros ætolis ſurgit ab arpis Tytides. Aliter vocat argirippa. Idẽ lib. 11. Ille vrbem Argiripam patriæ cognomine gẽtis Victor Gargani cõdebat Iapygis agris. Cadm⁹ thebas Bœotias. Ouidius libro tertio Meta. Hos opis comites habuit Sidonius Hoſpes, Quũ posuit iuſſam Phœbæis ſortibus vrbem. Amphion muros Thebarum. Horatius in arte. Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbis. Statius lib. primo Theb. Quo carmine muris luſſerit Amphion tyrios accedere montes. Capys capuã. Syllius lib. 11. Tum capys vt primus dederit ſua noſa muris. Virgilius. Et capys hinc nomen Campanæ dicitur vrbis. Munacius Plancus vir cõſularis & prætorius & Ciceronis diſcipulus Lugdunũ vrbem. Telegonus filius Vlyſſis Tuſculum oppidum Italiæ. Propertius lib. 2. Quid petis Aeæi mœnia Telegoni. Galli Mediolanum. Claudianus. Continuo ſublime volãs ad mœnia gallis Condita, lanigeræ ſuis oſtentãtia pellẽ. Semiramis Babylonem. Propertius libr. 3. perſarũ ſtatuit Babylona Semiramis vrbem. Ouidius in Meta. vbi dicit altam Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem. Cęſar auguſtus Nicopolim ciuitatẽ in memoriam victoriæ ſuæ de Antonio & Cleopatra, Autor Sueronius. Buſyris Thebas Aegyptias, Ogdous Mẽphim vrbẽ Aegypti. Archias Syracuſas. Cleopes rex Aegypti Pyramidẽ magnificẽtiſſimam. Maſſilienſes Niceam, Alexander Alexandriã vrbem Aegypti, Autoribus Plynio & Curtio. Amazones Epheſum. Mithridates Eupatoriam.

¶ Alexã. Heracleã. Antiochus Laodiceã. Darius Suſasvrbem Perſidis. Phoroneus Argos. Ninus Niniuen. Sichen Sidonem. Ocnus Mantuam. Agenor Tyrum. Amyclas filius Lacedæmonis regis Amyclas vrbem Laconiæ. Neleus pater Neſtoris Pylon. Ouid. in Epiſt. Nos Pylon antiqui Neleia Neſtoris arua Miſimus. Romulus Aſyllũ. Ouſ. libro. 3. Faſto. Romulus vt ſaxo lucum circumdedit alto,

Quilibet huc dixit confuge, tutus eris. Peranus Phœnicum dux Massiliã. Pylii merapõtum, Iapygas Iapix. Dedali filio. Coram Dardanus, Agyllam Pelasgi. Diomedes Beneuentum.

¶ Septem orbis miracula.

SEptem fuerunt ædificia toto orbe cantatissima, quę propter operis magnitudinem & sumptũ incredibilẽ extitere loco miraculi, vt nihil diuinius ars humana posset confingere aut excogitare. Fuerunt autem hęc. Pyramides Nili. Turris Pharia. Muri Babylonis. Templũ Dianæ Ephesiæ. Simulachrum Mausoli. Colossus solis apud Rhodios. & Simulachrum Iouis olympici. quibus nonnulli addunt domum Cyri medorũ regis. Pyramides imprimis erãt structuræ & moles lapideæ inferne quadratæ, sursum versum acutæ, quas ægypti reges superponendas tumulis erigebant aut ad inanem diuitiarum ostentationem, aut vt populi torporẽ excitarent. Earum vna fano naturali fuit elaborata & Rubrica, cuius ambitus per frontem centum duos pedes colligebat, longitudo erat 143. pedum, altitudo. 62. Alia fuit facta ex Arabicis lapidicinis, quam sexcenta hominum milia viginti annis cõstruxisse memorantur. Tres aliæ fuerunt annis. 78. & mensib⁹ quatuor factæ. Ply. scribit. 1800. talẽta fuisse erogata in raphanos, allium & ceppas, quibus artifices vescebantur in extruenda earum vna. Quo argumento cõiectare est quãta quãq; prodigiosa fuerit aliarũ rerum impensa. Omniũ amplissima continebat octo soli iugera, quatuor angulorum paribus interuallis per. 883. pedes. Singulorũ laterũ altitudo pedes. 25. Secũdæ singula interualla per quatuor angulos pares. 737. pedes compræhendebant. Tertia erat minor prædictis sed multo spectatior æthiopicis consurgens lapidibus, trecentis sexaginta tribus pedibus iter angulos. Omniũ minimã fecit Rhodope meretricula Aesopi fabulatoris conserua diuitiis illis, quas meretricio quęstu sibi comparauerat. Herodotus in Euterpe scribit Cleopem ægypti regem fecisse Pyramidem ex arabicis lapidi-

bus, cuius longitudo erat quinq; stadiorũ, latitudo decem passuum, altitudo octo passuum in qua decẽ annos fuisse consumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis absolutam, in qua tantum profudit pecunię, vt nimio sumptu attritus, filiam (quam habebat formosissimã) coactus sit prostituere. Ea est in qua. 1800. talẽta in cepis & raphanis erogata prædiximus. Herodotus alias complures memorat, quas volens omitto, quoniam prędictæ satis arguunt quam ociosa fuerit illorũ regum & opera & prodigẽtia. De Pyramidibus Lucanus lib. 8. Quum Ptolemæorũ manes, seriemq; pudendam Pyramides claudant indignaq; Mausęola. Martia. Barbara Pyramidũ fileat miracula mẽphis. Memorat etiam turris illa, quam Ptolemæus fecit in pharo insula non ad alium vsum quã nocturnos ignes nauarum cursui ostendendos. Hanc autem constituit talentis. 800. Sostrato Architecto, qui structuræ tãtæ suũ inscripsit nomẽ. His miraculis annumerant Babilonis muri, quos Semiramis cõdidit, aut saltẽ ruinosos reparauit coctilibus laterculis & bitumine ferruminatis ducenũ pedum altitudine, latitudine vero quinquagenum, adeo vt quadrigas inter se occurrẽtes reciperent, turresq; haberẽt 300. plures multo habituri, nisi aliqua ex parte paludes pręmœnibus fuissent. Huic autem operi portẽtoso adhibita sunt trecenta hominum milia. De Babylone Properti⁹ libro. 3. Persarum statuit Babylona Semiramis vrbẽ, Vt solidum cocto tolleret aggere op⁹. Et duo in aduersum missit per mœnia currus, Ne possent tacto stringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua cõdidit arces. Iussit & imperio surgere Bactra caput. Lucan⁹ libro. 6. Fragili circundata testa Mœnia mirẽtur refugi Babylonia Parthi. Quintianus. Nulla dies adimet Babylonia mœnia lõgis Inclyta porticibus, variisq; elata colũnis. Herodotus scribit muros Babylonis habuisse crassitudinem. 50. cubitorũ regiorum, celsitudinem ducentorũ. Per ambitum cẽtum portæ stabant æreæ omnes cum cardinibus. Templũ Dianæ Ephesiæ factum est a tota Asia ducentis & viginti

annis. Hoc autem in solo palustri fecere, ne terrę motum sentiret, aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & instabili tã tæ molis fundamenta locarent, ante calcatis ea substraue re carbonibus, deinde velleribus lanę. Templi longitudo erat. 425. pedũ, latitudo. 220. Columnæ in eo centũ vigin ti septem a singulis regibus factæ, ex quibus. 36. erãt cęla tæ. Operi pfuit Ctesiphon. Artemisia regina Cariæ Mau solo marito mortuo sepulchrũ erexit inter orbis miracu la annumeratũ, cuius altitudo attollebat. 25. cubitis. Cin gebatur colũnis. 36. Petebat ab austro & septẽtrione. 63. pedes. Toto circuitu cõtinebat pedes. 411. Ipsum ab oriẽ te cælauit Scopax, a Septẽtrione Briax, a meridie Timo theus, ab occasu Leocares. Regina opere nõdum absolu to concessit fatis. Artifices tamen non recesserunt nisi eo consummato, Ab hoc sepulchro omnia regum & impe ratorum monumẽta, quæ præciosa sunt, vocant Mauso læa. De hoc Propertius lib. 3. Nec mausolæi diues fortu na sepulchri Mortis ab extrema conditiõe vacat. Martia. lib. 1. Aere nec vacuo pendentia Mausolea Laudibus im modicis Cares ad astra ferãt. Colossus solis apud rhodios fuit. 70. cubitorum altitudinis, qui post qnquagesimũ ex tum annũ terræ motu pstratus, iacens quoq; fuit miracu lo. Pauci pollicẽ eius amplectebãtur. Maiores erant digi ti, q̃ plæreq; statuæ. Vasti specus hiabant defractis mẽbris. Spectabantur intus magnæ molis saxa. Factus est hic Co lossus annis duodecim, trecẽtis talentis. Artifex fuit Cha res Lyndius Lysippi discipulus. Soldan⁹ ægypti quũ insu lam Rhodũ inuasit, ex ære huius statue. 900. camelos one rasse fertur. Ab hoc colosso Rhodii vocãtur Colossenses & Rhodos Colossicola. Inter orbis miracula recensẽt si mulachrũ Iouis Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib. 3. Nã neq; Pyramidũ sumpt⁹ ad sydera du cti, Nec Iouis Elæi cœlum imitata domus. Sunt q addant domum Cyri Mœdorum regis, quá fabricauit Mẽnon il ligatis auro lapidibus. De his miraculis & alijs quibusdã ædificiis Politianus in Manto sic inquit. Nec vetus immẽ

sum fuerit quæ sparsa per orbem Gloria septena celebrat spectacula fama. Nã neq; belligeris Babylon pulsata qua drigis Mœnia, nec liquido pomaria pendula cœlo Cõse rat, aut dextris constructa altaria delos Cornib⁹, aut vesti molem Rhodos aurea Phœbi, Non cares mausole tui cę lamina templi, Phidiacum non Elis ebur, non ipsa super bas Pyramidas iactet lasciui lingua Canopi. Nãque hæc aut valido Neptuni quassa tridente, aut telo Sumane tuo traxere ruinã. Sumanum sunt qui Plutonem voeẽt, quasi manium summum.

¶ Alia opera & ædificia sumptuosa & magnifica.

Virgili⁹ scribit Didonẽ fecisse tẽplũ Iunonis donis opulẽtũ, ęrea cui gradib⁹ surgebãt limina, nexęq; Aere trabes, foribus cardo stridebat ahenis. Eodẽ autore Iarbas rex Getulorũ Templa Ioui centũ latis ima nia regnis cẽtũ aras posuit, vigilemq; sacrauerat ignẽ Ex cubias diuũ eternas. Idẽ li. 7. scribit domũ latini regis cẽtũ colũnis fuisse sublimẽ, & cedrinis auorũ simulachris orna tam. Regiã solis describit Ouid. li. 2. Meta. his verbis. Re gia solis erat, sublimibus alta colũnis, Clara micãte auro flãmasq; imitãte Pyropo, Cuius ebur nitidũ fastigia sum ma tegebat. Argẽti bifores radiabant lumine valuæ. Ma teriã superabat opus, nam mulciber illi Aequora cælarat medias cingẽtia terras. Terrarũq; orbem, cælumq; quod imminet orbi. M. Aemylius Scaurus Syllæ priuignus in edilitate sua theatrum fecit altitudine. 360. colũnarũ, cu ius pars scænę erat e marmore, media e vitro, colũnę imę 48. pedum. Erant inter colũnas signa ærea. 3000. numero, Cauea capiebat hominum. 70. milia, Autor Plynius libro 36. Obelisci vocãtur structure minores Pyramidib⁹ deor sum versum specie quadrata, in angustum verticem desi nentes, & paulatim gracilescentes. Aegypti reges qua tuor fecerunt obeliscos. 480. cubitorũ longitudine. Ramĩ ses rex ægypti (cuius ætate captum est Iliũ) obeliscũ fecit quadraginta cubitorum, & alium lõgitudine vndecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quẽ fecisse dicunt vi

ginti hominum milia. Cuius operis admiratiõe factũ est, vt quum Syenem oppidũ expugnaret Cambyses rex, ve tumq; esset incẽdio ad crepidines obelici, extingui ignẽ iuberet, molis reuerentia. Obeliscum posuit Phius. 48. cubitorum. Ptolæmeus vnum alexandriæ. 80. cubitorũ. Alij duo fuerunt Alexãdriæ, quos excidit Mesphees rex. 42. cubitorum. Alius fuit excisus a rege Semneserteo. 125. pedum. Nũcoreus filius Sesostris vnum fecit. 100. cubitorũ. Dædalus Labyrinthum fecit in Creta tanta viarum pplexitate, vt introeuntibus non pateret reditus. Virgil. lib. 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error. Catullus, Ne Labyrinthæis e flexibus egredientem Tecti fruſtraretur inobseruabilis error. Fuit & ægyptius Labyrinthus, lapideis e Paro columnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in lemno, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti. Lemnius habebat. 150. columnas, quarũ in officina turbines ita librati pependerunt, vt puero cirtũagente tornarẽtur. Eius architecti fuerunt Emili⁹, Rholus & Theodorus. Italicũ sibi fecit Porsena rex Ethruriæ loco sepulchri, quo si quis ĩproperasset sine glomere lini, exitũ inuenire nequiuisset. Supra erãt Pyramides quinq; quatuor in angulis, & in medio, vna in ſmo, latæ pedum 75. altæ pedũ. 150. ita fastigiatæ, vt in summo orbis æneus & pegasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendebãt iuncta catenis tintinabula. Aegyptiæ thebæ centum portis nobiles coniecturã miræ amplitudinis reliquerũt vniuersæ posteritati. Iuuenalis. Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis, Valerius Flaccus. Et centum geminę Lagi naualia Thebæ. Iulius Cæsar circum fecit longitudine trium stadiorum, latitudie vnius, sed cum edificijs iugerũ quaternum, ad sedem. 160. milium. Idem solum tantũ foro extruendo sestertijs mille ducentis emisse dicit. P. Clodius quem milo occidit, domũ habuit sestertiis. 147. millibus emptam. M. Lepido viro consulari & Q. Catuli collegę fuit olim domus omniũ in vrbe pulcherrima, quę tamen intra annos. 35. cẽtesimum locum non obtinuit. Amphitheatrum

phitheatrum Pompeii capiebat. 40. milia hominũ, Theatrum hoc Nero in vnum diem totũ auro operuit, vt Tyridati regi Armeniæ illud ostenderet.

¶ Agrippa fecit in ædilitate sua. 700. lacus, Fõtes. 150. Castella. 130. Signa. 300. ærea aut marmorea ĩposuit colũnas. 400. ex marmore. Fecit & aquarum ductꝰ memorabiles, alios item incepit Caius Cæsar, quos peregit Claudius in oẽs mõtes vrbis leuatos, in quos influebãt Curtius & Cærule⁹ fõtes. Erogata in id opus. 555. milia sestertia. Cicero nõ minoris quinquaginta milib⁹ aureis habitauit Quam pecuniã furto & rapina cõparatã scripsit Salusti⁹ in sua cõtra eũ inuectiua. Aurea Neronis domus tanto sumptu tãtoq; rerum omnium apparatu constructa est, vt ad eam peragẽdam Otho quingenties sesterciũ, idest duodecies cẽtena & quinquaginta milia aureorũ nrorũ attribuerit, quũ tñ nihil deesset operi, atq; hoc tam prodigiosum ędificium a Theatro M. Scauri victum contẽdit Plynius. Habebat illa Neronis domus, stagnũ instar maris vineta syluas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues, argenteas, quæ in modum cœli mouebant, In solarijs lapidem quendam sphẽgitem, quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Martialis lib. 1. dicẽs. Hic vbi sydereus propius videt astra Colossus, Et crescũt media Pegmata celsa via, Inuidiosa feri radiabãt atria regis Venaq; iã tota stabat in vrbe domus Hic vbi conspicui. venerabilis amphitheatri Erigitur moles, stagna Neronis erant. In M. Scauri villæ incendio bis millies sestericum absumptũ legitur. Pergama seu muri vrbis Troiæ feruntur habuisse in ambitu. 40. milia passum. Nec aliam ob causam ascribũtur deis autoribus, quam propter magnificẽtiam. De his Lucanus lib. 6. Nunc vetus Iliacos atollat fabula muros, ascribatq; deis. Nitocris assyriorũ regina qua multis ãnis post Semiramidã floruit. Euphratẽ fluuiũ, q mediã Babylonẽ rectus pterfluebat, fecit tortuosum, supraq; põtẽ erexit triũ stadiorũ, difficilimũ factu, ppter paludes quę vrbẽ ambiũt. Fecit & ingẽtes cauernas ad excipiẽdũ flũminis i-

petũ, egessitq; quicquid erat limi ad iaciẽda fundamẽta. Autores Herodotus & Curtius. Traianus lapideũ põtem fecit in Danubio, in quo viginti ex quadrato lapide erãt pilæ, quarũ altitudo. 150. pedum præter fundamẽta extabat, Latitudo sexaginta pedes continebat. Distabant inter se. 170. pedibus fornicibus vero coniugebantur, quũ tamẽ fluuius ipse sit admodum præceps & impetuosus, & nonnunquã imbrium mole concitatus ripas lõgius submoueat, & vbi angustior est. ibidẽ sit ferox & vorticosus. Hanc tamen postea molẽ seu liuore maligno seu alia causa dirupit Adrianus. Autor Dion Cassius. Murus Byzantij vrbis fuit olim milesio quadrato lapide adeo idiscreta laterum structura. vt vna prope muri compages spectãtib⁹ videri posset. Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centũ lecti sternebantur, aureq; columnæ sustinebant verticem aureum varijs textum ornamẽtis, In eo cõsistebant mille Persę, mille sagittarij Macedones, & quingẽti cum scutis argẽteis. In medio autẽ erat sella aurea, super quam sedebat Alexander stipatus suis Sariſſophoris.

¶ Inter mirabilia hominũ opera sunt, Athos fact⁹, a Xerxe nauigabilis Isthmos cœptus a multis pfodi, nec absolutus, alpes aceto diuisæ, Lucrinus lacus vndecim annis a triginta hominũ millibus exsiccatus. Luculliana villa, vbi excisso monte Eurippus admittebatur. Cæsar vno die pontem in arari cõstituit, alium supra Rhenum mira celeritate, quẽ decem diebus absoluit. Colossus fuit Tarenti. 40. cubitorum factus a Lysippo. Fuit in Capitolio Colossus Apollinis translatus a Lucullo ex Apollonia ponti vrbe. 30. cubitorum, factus talẽtis. 150. Fuit & Colossus apollinis Tuscani⁹. 10. pedum a pollice, dubium ære mirabilior an pulchritudine. Aetate Plynij Zenodorus fecit colossũ mercurij in ciuitate Galliæ Aruernis, sestercijs. 400. Idem quum venisset romam, simulachrum fecit mãdato Neronis. 110. pedum lõgitudine, quod postea soli dicatum est. Ambitus Memphis vrbis ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificatæ fuit. 150. stadiorũ. Martialis libro primo Domi-

tiani imperatoris amphitheatrum omnibus miraculis, superbisq; ædificijs anteponit dicẽs. Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro. Vnũ pro cunctis fama loquat opus. Sabellicus ædificia quædam & magnifica loca sequẽtib⁹ verbis enumerat. Nũc vetus Ogygios attolat Græcia muros, Ascribatq; deis Neptunia mœnia, laudẽt Mirenturq; suos Parthi Babylona labores. Nec fileat phatios iã barbara memphis honores, Aeternũq; sui memoret pia busta tyranni Caria diues opum, magnum vulgata per orbem Tercentũ populi celebrent delubra Dianæ. Templi Salomõ. Superest magnificum illud templum, quod anno regni sui quarto edificare cœpit Salomon Dauidis filius. Triginta imprimis hominum milia cædendis arboribus vt cedris & cupressis sunt in libanũ destinata. Lapicidarũ vero extiterũt octoginta milia, Latitudo templi fuit vicenum cubitorũ Sexagenum longitudo, altitudo fornice distincta cẽtenũ vicenum. Inferioris structuræ materia erat ex cadẽti saxo Amplitudo vestibuli denum cubitorum. Cellæ erãt vicenæ peruio inter se Vsu, & aliæ his suppositæ. Trabes erãt cedrinæ, cedrina cõcameratio auro illita, vt parietes omnes. Sãctior locus a reliquo templi corpore distinguebat muro, in quo erãt ianuæ sculptæ, vela ductilia, varijs mẽdris & floribus intexta. Duo Cherubini (ita enim dici solent) ex puro auro, Pauimentũ petalis aureis instructũ. Ianuæ vicenum cubitũ altitudine auro coruscãtes. Ante vestibulũ erant duæ colũnę æneę. 18. cubitorũ altitudine, ambituq; duodenũ. Erat & vas æneum tantæ magnitudinis, vt ab re nominatũ sit mare, quod vituli duodecim diuersas mũdi plagas terni singulas prospectãtes circunstabãt. Fuit vas illud trium millium batorum capax. Erãt & aliæ figuræ quas lõgum esset recensere. Altare fuit æreũ denũ pedũ altitudine, longitudine duplo maiore Itẽ mẽsa vna aurea, Phialę & paterę aureę decem milia Argẽteæ quadrulo maiore numero, Cãdelabra. 10. milia ex auro & argẽto fabrefacta, Circa templum aula capacissima, in qua profanus populus consisteret. Hoc aũt opus septẽ anno-

rum spacio ad finē perductū est. Fecit & Salomon sibi re/giam cadenti pauimēto, triplici intus materia Cedro, ar/gēto & auro. Qđ opus absoluit tredecim annoꝝ spacio.

¶ Arbores diuersæ.

1	Abies	16	Cupressus		Pomus
2	Aesculus		Caprificus	36	Prunus
	Amygdalus		Elate		Pyrus
	Amyris	17	Ficus	37	Pala
3	Apina	18	Fraxinus	38	Paliurus
	Aquifolia	19	Fagus		Palma
	Acaron		Ferula	39	Perficus
4	Acer	20	Hedera		Pinus
5	Adrachne	21	Hebenus	40	Picea
	Alburnacum		Hypocistos	41	Populus
6	Alnus	22	Ilex	42	Rhododaphne
7	Balsamum	23	Iuniperus		Ricinus
	Bedellium	24	Iuglans		Ridica
8	Betula	25	Larix		Robur
	Buxus	26	Laurus	43	Salsicortex
9	Carpinus	27	Lentiscus		Salix
	Camerepes	28	Ligustrum	44	Spinus
	Cynnamum		Lotos		Sycomorus
10	Citrus	29	Malachra	45	Sambucus
11	Cornus		Melia		Smilax
	Corylus	30	Morus	46	Sorbus
12	Castanea	31	Myrrha		Suber
	Cedrus	32	Myrtus	47	Taxus
13	Cerasus		Malobathros	48	Tæda
14	Costus	33	Oliua	49	Terebinthus
	Cinachante	34	Ornus	50	Tilia
	Cyperus		Rhamnus	51	Vnedo
15	Cotinus	35	Platanus	52	Vlmus.

ABies arboꝝ pulcherima est & rectissima, q̄ in trāsuersum posita renitit pōderi, nec prius rūpit quā carie deficiat, Pars eiꝰ iferior est enodis, & vocat Sapinus Superior nodosa & durior. Situs eius in montibus. Expetitur nauigijs & trabibus & plurimis vitę operibus. De hac Ouid. Lib. 10. Enodisq; abies curuataq; glādibus ilex. Mātuanus Libro tertio Agela. Palma venit, mōtana abies descendit in æquor. Resina huic arbori vicium gignit pilulam, quæ in medicina vim habet vrendi. Folia nō amittit, quę habet pectinum modo. Terna edit germēna, inter squamas corticem spargit. Semē reddit post vergiliarum occasum. Ramos habet in cælum tendētes non in latera pronos. Cacuminibus ramorū decisis moritur, totis vero detruncatis durat. Et si infra ramos præcindat quod supereſt viuit. Si vero cacumen tantū auferat emoritur tota. Laudatissima est in Alpibus, apœnino, Vogeso monte Corsica, Bitynia, Ponto, Macedonia. Deterior ar cadica, quoniā ibi facile putrescit. Abietis vmbra satis pnicio sa est. Ab abiete fabri lignarii vocantur abietarii. Et opus abiegnū abiete factum. Hinc equus Troianus a Propertio & politiano vocatur Abiegnus. Statius libro sexto Thebaidis abietem vocat audacem, quod naues marinis se exponant periculis. Sic autem ait, Hinc audax abies, & odora in vulnere pinus.

¶ Aesculus arbor est glandifera, cuius fructu vescebātur homines ætatis aureæ sub Saturno. Sacra est ioui. Huius ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autūno. Tantū radice descendit in terram, quantū corpore eminet in aere.

¶ Amygdalus arbor est fructifera, cuius fructꝰ duro & cauoso integit cortice. Prima omnium arborū floret mēse Ianuario. Ante maturitatē facile fructum amittit. Serēda est ab occasu arcturi ad brumam. In hanc arborem poetæ fabulātur mutatā fuisse Phyllidē. Amyris arbor est infructifera, quā sterilitatem pensat odore flagrantissimo.

¶ Apina arbor est media inter pinum & piceā, piceæ tamen similior, vnde etiam pinus picea vocat. Aquifolia arbor est ex Ilicis genere, quā Græci Similacē vocat. Bacas habet sine succo. Folia ei nō decidunt, quæ habet aculeata. Germinat verno tpe. Sata in domo aut villa venesi cia arcet. Flore eius aquā glaciari tradit Pythagoras apud

Plynium, Hãc arborẽ Theophraſtus Crateogonõ vocat.

4 ¶ Acaron arbor eſt breuis & fruticoſa.

¶ Acer fere eſt amplitudinis tiliæ arbor operũ elegantia & ſubtilitate nobilis. Multa eius genera. Album cãdoris præcipui, Alterum criſpo macularum diſcurſu in Iſtria & retia præcipuum. Vilius Craſſ ueniũ vocatur, Vide alia diſcrimina apud Plynium. Aceris radix cõfuſa iecinoris doloribus vtiliſſime imponitur. Germinat paulo ante æqnoctium vernum. Semen reddit meſſibus. Acernæ trabes dicuntur quæ ſunt ex eius ligno.

3 ¶ Adrachne arbor eſt ſylueſtris ſimilis vnedoni, folio tãtum minore & nunquã decidente, cortice non ſcabro ſed qui circũgelatus videri poſſit, tam triſtis eſt aſpectu, Fertur ſemper frondere.

¶ Alburnacnm arbor eſt colore nigricante.

6 ¶ Alnus arbor nullũ fert fructũ, aut ſemẽ. Prouenit in locis aquoſis. Vnde Syllius li. 3. Fluminea ſonipes religat°di citur alno. Pinguis eſt ei vmbra. folia craſſiſſima. Vtilis eſt nauigijs. Lucanus libro. 3. Syluaq; dodones & fluctibus aptior alnus. Statius libro ſexto Theb. Alnus amica fretis nec inhoſpita viribus Vlmus.

7 ¶ Apiaſtrum arbor eſt venenata in ſardinia.

¶ Balſamum arbuſcula eſt aromatica, vni Iudeæ cõceſſa viti ſimilior quam nitro. Ea ſeritur malleolis, Frequẽs eſt in montibus. Suſtinet ſe abſq; vllis adminiculis. Excreſcit in bina cubita. Trima fructifera eſt. Eius ſuccus vocat°opobalſamum, omnibus odoribus anteferendũ. Lignum xylobalſamum, inciditur vitro lapide vel oſſeis cultellis, Capitur & balſamum pro arboris ſucco.

¶ Bedellium arbor eſt nigra magnitudine oleæ, folio & robore ſimilis caprifici. Naſcitur apud Bactrianos, habet naturam gummi, Autor Plynius libro. 12. Cap. 9.

8 ¶ Betula arbor eſt eximij cãdoris, q̃ fiũt circuli vaſis vinarijs idonei. Gaudet frigidis locis bitumẽ ex ea quõdã exco q̃bãt Gallię. vtilis eſt ꝓficiẽdis ciſtis & ſportellis flexibili crate. Bux°arbor eſt tõſilis & ſemp virẽs, viſcũ ꝓducens

& ſemen, quod Cartegon dicitur. Ea fiũt multiforatiles tibiæ. Vnde & pro muſico inſtrumẽto nonnunquã accipit Sene. Tibi multifora tibia Buxo Solẽne canit. Stroza pater. Nec tibicinæ creſcũt modulamina buxi. Fiunt & laudatiſſim' pectines & vnguẽtariæ pixides. Plurima reperitur in Pyrenæis & citoro mõtibus. Cõmendabilis eſt duricia & pallore. Plyni° tria ponit eius genera. Gallicũ amplitudine procera. Oleaſtrũ grauis odoris in omni vſu damnatum. Tertiũ ſylueſtre ſemper tonſile. Montes amat Folia eius ſunt concaua, quæ nõ decidunt. Spiſſiſſima eſt arborum, Nõ fluit in aquis nec cariem ſentit, nec vetuſtatẽ.

9 ¶ Carpinus arbor eſt nota, quæ alio noie acer dicit. Mõtes amat Ea quondam fiebãt faces nuptiales, Camerepes arbor eſt folio lato & molli, peculiaris Cretæ & Siciliæ. Cynnamũ ſeu Cynnamomũ arbuſcula eſt aromatica preſtãs odore, dulcis & cinerei coloris, cuius ſucc° ad multa remedia vtilis eſt. Naſcitur in Aethiopia, India & Sabçis.

10 ¶ Citrus arbor eſt peculiaris. Mauritaniæ in atlante monte Romanis olim gratiſſima & maxime expetita ad menſaq; & lectorũ vſum. De his intellexit Politian° in ruſtico dicẽs. Nec mauruſiacos lentæ teſtudinis orbes Delphica ſuſtentat. Et Lucanus libr. 10. Dentibus hinc niueis ſectos atlantide ſylua Impoſuere orbes, quales ad Cæſaris ora Non capto venere Iuba Martia. Tulybicos indis ſuſpẽdis dentibus orbes. Statius An mauros vndiq; poſtes. Idẽ. Indiſq; innixa colũnis Robora Maurorum. Huiuſmodi Citreæ menſæ fulciebantur eboreis pedibus, vt his verbis liquet. Citrus Mauruſia foliũ habet arbuſti aut lauri. Arborem hanc Græci medicam vocant.

11 ¶ Corn° arbor ramos habet duticie & rigiditate ſimiles cornibus. Propterea vſus eius bellicis haſtis, & iaculis diuulgatus eſt. Vnde & plærũq; accipi ſolet pro telo. Sylius lib. 10. Vix prima momordit Tegmina Callaici corn° tremebunda metalli. Virg. libro decimo Volat Itala cornus. Exitialis eſt apibus hæc arbor. Nã flore eius deguſtato, aluo concita moriunt. Succus eſt ei ſanguineus, Mõtes amat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& primo Fauonio germinat. Nullam habet medullã. Cotylus arbor gaudet planis locis, Ea olim fiebant faces nuptiales, vt Carpino. Graciles sunt eius trũci, lata folia, delicati fructus & secundis mensis expetiti Columna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.

12 ¶ Castanea fructum. significat & arborẽ. Fructus integuntur spinoso cortice. Virg. Stãt & Iuniperi, & castaneę hirsutæ. Cedrus arbor procera est, ne tamẽ onerosa. Folia habet cupressinis fere similia, lignũ iucundi odoris & tineis imperuium & infestum Propterea opus dignum. Cedro dicimus quod laudabile est, & ab iniuria blatarũ & tinearum maxime cõseruãdum. Horatius. Speramus carmina fingi posse linenda Cedro, & leui seruanda Cupresso, vel quod eius oleũ illitum res oẽs conseruet a tineis & carie. Duo sũt minoris Cedri genera. Iyria & Phœnicia. differũt folia Nã quæ durum, acutũ & spinosũ habet vocat oxycedros ramosa ac nodis infesta altera odore prestat. Duo itẽ gña cedri maioris. Florifera fructũ non fert. Fructifera nõ floret, Et in ea antecedentẽ fructũ statim nouꝰ occupat Semen eius simile. Materiæ æternitas, ideoq; simulachra deoꝝ ex ea factitauere. Resinã fũdit ad faciẽdas pices mõtes amat. Folia nõ amittitq; hẽt capillata. Laudatissima est in Creta, Africa & Syria Rimã fissuraq; non capit spõte.

13 ¶ Cerasus nomẽ sumpsit a cerasunte põti ciuitate. Fructꝰ vocatur Cerasum, & interim pro arbore capit. Cerasi Romæ nõ fuerunt ante victoriã Mithridaticã Luculli. Is anno. 680. vrbis conditæ aduexit e põto, In egypto nulla cura potuere gigni. Cerasorũ teste Plynio aproniana maxime rubent, nigerrima sũt actia, Cęciliana rotũda. Iulianis gratus sapor, adeo teneris, vt gestatũ nõ tollerẽt principatus duracinis, in Belgica lusitanis & in ripis Rheni, Cerasis succus est sanguineus. Constant cute & succo. Gaudẽt aquosis montibus, Inseruntur post brumam dempto cortice, Præcoces fiũt & matureſcunt calce radicibus admota Cerasus capitur etiam pro fructu. Propertius. Hic dulces Cerasos, hic autumnalia poma.

14 ¶ Costus arbuscula est aromatica, cuiꝰ radix flagrat odore prestantissimo. Stroza filius. Accumulãsq; rosas & odore germina custi. Antiqui supplicabant thure & costo. Cynachante arbuscula acinos instar vuæ producit. Latini caninam sentem & vuam spineam nominant. Cyperum habet ægyptus, semine Coriãdri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor est ocyssima. Protinus enim floret & semen profert.

15 ¶ Cotynum Plyniꝰ ait arbusculam esse in Apœnino, colore insignem.

16 ¶ Cupressus seu Cypariſſus arbor feralis succisa nõ regerminat. Propterea in exequiis adhibita est, vt funebre signum. Virgi. Et ferales ante cupressos Constituũt. Statius lib. 5. Sylu. Hilaresq; hederas plorata Cupressus Excludit ramis. Plantabatur in funestis nobilium domibus, eiusq; ramis rogorum intexebantur latera. Lucanus lib. 3. Et nõ plebeios luctus testata cupressus. Hæc arbor morosa est natu, fructu superuacua, baccis torua, folio amara, odore violenta, & ne vmbra quidem gratiosa, Diti sacra. Nascit in Creta. In Enaria tantum succisa regerminat. Picẽ funditacerrimã sapore. Aquas odit. Folia habet carnosa, quę non amittit. Trifera est. Nam baccæ eius colligũtur mense Ianuario, Maio, & Septẽbri. Carlem non sentit aut vetustatem. Semper nitorem seruat. Eius semen gratissimũ est formicis. Tritũ seruat a vermiculis vt folia. Caprificus appellatur ficus syluestris erumpẽs in saxis ruptis. Fructus eius nunquam matureſcit. Plynius ait Elatem arborẽ esse ad vnguẽta vtilem. Laudat hammoniaca maxime, mox ægyptia, deinde Syriaca dũtaxat in sitientibus locis odorata, pingui lachryma.

17 ¶ Ficus arbor breuitate radicũ cito seneſcit. Laudat Iudæa rubens oliuæ magnitudine, crassitudine cubitali, ramosa materia valida, viridi cortice, folio tilię sed molli, Hircana dulcior nris & fortior, vt quę modios. 170. ferat. Chalcidica, lydia, Mamillana, a similitudie mãmarũ. Calliſtrutia sapore præstãs. Item Africa, Rhodia & Tyburti

na. Ficubus omnib⁹ mollis est tactus. Maturis frumẽta in/
tus, matureſcẽtibus ſuccus lactis, ꝓcoctis mellis, Seneſcũt
in arbore. Præſtãtiſſimę ſunt in ebuſo inſula. Dulci ſũt ſuc
co & lacte in capite, in corpore nõ. Item nullus iis odor.
Folia ſũt latiſſima. Fructum ante maturitatem facile per/
dunt. Non florent, pomum habent ſupra folia quæ ſerius
naſcuntur. Fertiliores ſunt inferiore parte quam cacumi/
nibus. Vtiles ſunt faciendis ſcutis. Naſcũtur in his vermes,
qui vocantur Ceraſtes, His maxime pernicioſa eſt vermi/
culatio, quã ſentiunt. Laborant & radicibus madidis. Se/
rotinæ fiunt. ſi primæ groſſi (quum magnitudinem fabæ
exceſſere) detrahentur.

18 ¶Fraxinus dicitur a fragoſis locis in q̃bus naſcitur, Pro/
cera eſt & teres & pennata folio, Achillis haſta multũ no/
bilitata, Materies eius ad multa eſt vtilis. Quæ naſcitur in
Ida Troadis monte adeo ſimilis eſt citro, vt emẽtes fallat
ſublato cortice. Ei⁹ duo ſunt genera. Longa enodis, altera
breuis, durior fuſcioꝛq; laureis foliis. Ampliſſimã hẽc ma
cedonia, quã Bumeliã vocãt. Diuidũtur in ſitu, Cãpeſtris
criſpa eſt. Mõtana ſpiſſa. Folia fraxini iumentis mortifera
ſunt, cæteris ruminantiũ innocua. Succo expreſſo ad po/
tum cõtra ſerpentes, & impoſita vlceribus opifera eſt. Tã
taq; eſt vis, vt nec matutinas nec occidẽtes vmbras ſerpẽs
arboris eius attingat, adeo vt ipſam ꝓcul fugiat. Si ea frõ
de gyro claudaꝰ ignis & ſerpens, in ignes potius fugiet, q̃
in fraxinũ, Floret fraxinus priuſq; prodierint ſerpẽtes, nec
ante cõditas folia dimittit. Gaudet aquoſis montib⁹. Mel
ſibus redit ſemẽ. Obedientiſſima eſt quocũq; in opere, fa
ciẽdis haſtis melior Corylo, Cornu leuſor, Sorbo lẽtior,
Ouid. lib. 10. Et Coryli fragiles, & fraxinus vtilis haſtis.

19 ¶Fagus arbor eſt glãdifera, cuius glãs triãgula cute iclu
ditur. Folium eius autẽ tenue & leuiſſimum eſt celerrime
flaueſcẽs, gignẽs ſuperne paruulã baccã viridem cacumi/
ne aculeatã. Fagi glãs muribus gratiſſima eſt, qui ꝓpterea
vnã proueniunt. Grata eſt etiã gliribus & turdis. Fertilitas
eius alternat, vt omniũ fere arborum. Glans fagina oĩum

dulciſſima eſt, vt qua obſeſſi homines durauerint in opido
Chio. Huius arboris cortex in magno vſu eſt aggreſtum.
Ligni honos præcipuus fuit in vaſis. Manius Curius iura/
uit ſe ex prẽda nihil attigiſſe, præter guttum faginũ, quo
ſacrificaret. Virg. Pocula ꝓnã Fagina cælatũ diuini opus
Alchimedontis. Vtilis eſt etiã capſis & ſcriniis fagus, ꝓpter
lentorẽ plicabilẽ. Ferulã Plynius aſcribit arborũ generi.
Ea naſcit in calidis locis. Nulli fruticũ leuſtas maior, pro/
pter quod facilius baculorũ vſum ſenectuti præbet. Ei⁹ ra
dix candida. Ea inciſa lac emanat. In ferula optime ſerua
tur ignis. Procedit in Aegypto.

20 ¶Hedera ſemper viret, ſtare nõ poteſt ſine adminiculo,
Muros amplectitur quadã laſciuia, adeo vt erodat. Viua/
ciſſima eſt oĩum arborũ. Eius racemus vocaꝰ corymbus.
Virg. Diffuſos hedera veſtit pallẽte corymbos. Hęc arbor
inimica eſt ſatis omnib⁹. Flos eius ſimilis eſt roſę ſilueſtri,
niſi q̃ caret odore. Triplicẽ facit Plynius, Candidã, nigrã,
& tertiã, quæ vocaꝰ helyx. Huius arboris olim coronabã
tur poetæ. Ei folia nõ decidũt. Sacra eſt Baccho. Seipſam
propagat. Duplex in foliis color, viridis & flauus. Propte
rea Sidonius eam bicolorẽ vocat vbi ait. Quoties p fron
dea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus armos.

21 ¶Hebenus arbor eſt Indiæ, teſte Virg. quam Herodotus
æthiopiæ maluit tribuere. Nõ fluitat in aqs. Neq; fẽtit ca
tiẽ, neq; vetuſtatẽ. Meridiano ęthiopię cardie ſyluę hiber
no maxime virẽt. Scobẽ eius oculis vnice mederi dicũt, li
gnoq; ad cotẽ trito, cũ paſſo caliginẽ diſcutit. Ex aqua ve
ro & radice albugines oculoꝝ. Ceſa hęc arbor dureſcit in
lapidẽ. Dicimus hoc hebenũ & hæc heben⁹ teſte Seruio.
Virg. li. 2. Geor. Diuiſę arborib⁹ prię, ſola India nigrũ fert
hebenũ. Luca. Heben⁹ mareotica vaſtos non opit poſtes.

22 ¶Hyppocriſtes arbor eſt hederacei generis.
¶Ilex eſt glãdifera. In carpẽtarijs fabricis circa Elim & Ia
cedęmonẽ vbi nõ naſcitur, ꝓ ea vtunt ſubere. Duplex in
hoc arborũ genere ſexus reperiri ferũt. Glans Ilicis breuis
eſt & gracilis. Maſculas Ilices negãt ferre. Huic arbori fo/

Universidad de Deusto
Biblioteca

lia sunt aculeata, quæ non decidũt. Nullo flore exhilarat
tur. Nouus in ea fructus cum autumno pendet. Ciuica co
rona primo fuit ilignea, postea magis placuit ex æsculo.
Deformatur interim nodis. Luca. lib. 3. Procumbunt or
ni, nodosa impellitur ilex.

23 ¶ Iuniperus arbor frequens est in locis arenosis. Viret co
ma perpetua. Cariem non sentit aut vetustatem. Non flo
ret. Eadem est iunipero virtus quæ & Cędro. Medulla ei⁹
vbiq; solidior est q̃ Cedrus. Lignum apprime durum. Vn
de Mantuanus in quercu Iulia. Addam & Iuniperos, ca
rie impenetrabile robur. Vasta est hæc arbor in Hispania,
maximisq; baccis. Montes amat, spinas habet pro folijs.
Flexuosa est & intricata. Combusta odorẽ reddit, & pol
lutum purgat aerem.

24 ¶ Iuglans odio diffidet cum quercu. Iuglandes nuces ge
mino protegunt operimẽto. Optimæ sunt Persicæ. Earũ
cortice tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum pro
deuntibus nucleis. Pinguescunt vetustate. Aquas odit Iu
glans. Inferiore pte fertilior est. Nõ facile sentit cariẽ. Eius
vmbra grauis est & noxia capiti humano, oibusq; satis.

25 ¶ Larix arbor vtilis radicib⁹ nõ repullulat. Mõtes amat.
Incorrupta ei vis humori cõtumax. Nec ardet, nec carbo
nem facit, nec alio modo ignis vi consumit q̃ lapides. Ei
folia sunt pungẽtia, quę non decidunt. Florem nescit. Ter
na edit germina. Corticem spargit iter squamas Larix &
abies arborum sunt altissimæ, quibus succisis humor diu
fluit. Larix nescit cariem, valide pondus sustinet.

26 ¶ Laurum arborem Græci Dapnen vocant, ab eiusdem
nominis puella, quam apollo adamauit. Spectatissima est
in parnaso. Cõiecta in ignẽ maximos crepitus edit. Vnde
& in maleficiis amatoriis incendi consueuit, tanquã amã
tium querimonias repræsentans. Virg. in Bucco. Daphnis
me malus vrit, ego hãc in Daphnide laurum. Credita est
insuper aduersus venena remedium habere. Hinc laureũ
baculum gestare dicebantur, qui periculum feliciter effu
gissent, Arborum sola non percutitur fulmine. Olim dũ

incẽdebatur, si crepuisset abunde, felicitatẽ portendi opi
nabantur. Tibullus. Laurus vbi bona signa dedit, gaudere
coloni. Cõtra vero si tacita deflagrasset, inauspicatissimũ
arbitrabantur omen. Propertius. Et tacet extincto laurus
adusta foco. Magorum superstitio ꝓmittit Lauri folia (si
noctu puluillo subiiciantur) veritatem somniorũ conci
liare. Efficacis est auxilii in numinum afflatu, & futurarũ
rerum præsagiis. Vnde Claudianus de raptu Proserpinæ
lib. 2. Ilex plena fauis, vẽturi præscia laurus. Ea olim coro
nabantur sacerdotes & diuinaculi. Lauri fructus Daphni
das vocant, Dicabatur olim triumphis, Ouid. lib. 2. Eleg.
Ite triumphales circum mea tempora Lauri. Plynius scri
bit nullum genus Lauri fuisse quõdam in Corsica. Perpe
tuo viret, Sacra est apollini. Portata inter armatos hostes
erat indicium pacis & quietis, vt Oliua. Statius li. 12. Pacife
ra Lauro crinem vittisq; decorus. Tiberius princeps, tonã
te cœlo ea se coronabat cõtra fulminũ motus. Adhibeba
tur olim purificationibus vrbis, Pinguis est eius succus,
Amat loca montosa. Folia nõ amittit. Primo fauonio ger
minat. Inimicũ est ei frigus, Ignem cum hedera excutit,
Folia rubiginẽ sunt obnoxia, si arbor fuerit inter segetes
ea peste laborantes. Lauri folio annuum fastidiũ purgant
palumbes, graculæ, merulæ & perdices.

27 ¶ Lentiscus arbor trifera est. Mastichem resinã sudat in
star gummi. Baccifera est. Plynius citat verba hæc Cicero
nis de Lentisco, Iam vero semper viridis, semperq; graua
ta Lentiscus triplici solita est grãdescere fœtu, Ter fruges
fundens, tria tempora monstrat arandi. Eius ligno fiebat
olim dentifricia & dentiscalpia. Martialis. Lentiscũ me
lius, sed si tibi frõdea cuspis Defuerit, dentes pẽna leuare
potest. Lentiscũ mãdere prouerbio dicebatur, qui nimio
comendi corporis studio superfluebat. Nam dentium cu
ra olim vt delicatis probro dabatur.

28 ¶ Ligustrum arbor est, cui⁹ ligno aptissimæ fiunt tesseræ.
Succus eius neruis, articulis, algoribus, folia veteri vlceri
cum sale mica & oris exulcerationi prosunt. Loton habet

Africa. Præcipuam Syrtes & Nasamones. Magnitudo est huic arbori, quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiarum cātus, vnde & pro tibia plērūq; solet accipi. Politianus in Māro. Dāt & multiforā modulāda ad carmina Lotō. Eius radice fiebāt olim cultelli & capuli. Baccas profert. Cariem nō sentit. Florem amittit, cuius suauitate homines rerum omnium obliuisci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde sumpserunt, q̄ frequēs apud illos reperiatur. Aquas amat, Martia. lib. 4. Nec plus lotas aquas, littora myrtus amat. Ouid. li. 9. In spem Baccarum florebat aquatica Lotos. Veteres eam Apollini sacrā fecerūt, q̄ ante solis ortum folia implicet, prosurgēte autem explicet paulatim. Est & eiusdem nominis herba.

29 ¶ Malachra arbor est magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Eius fructum Bedelliū dicūt, quod est genus gummi. Melia arbor fructum parit suauissimum. Mespili arboris fructus vocatur Mespilum. Palladius. Mespilaq; exarmat pugnacib⁹ horrida mēbris Eius folia priusq; decidant, rubescūt. Multas habet radices altas & inextirpabiles. Non fuit hæc arbor in Italia Catonis æuo. Infestatur vermiculis ruffis & pilosis.

30 ¶ Morus arborum vltima floret, exacto iā frigore. Vnde prudentissima vocatur a poetis. Politianus in Rust. Mox vbi iam sapiens cœpit frondescere morus, Ante quidē sapiens nunc ambitiosa, nec vllum Quæ pariat pomū, sed serica pensa ministrat. Fruct⁹ eius vocātur mora, quæ quū prius alba eēnt, cruore Tysbes & Pyrami rubra facta sūt. Pontanus. Atq; in sanguineam morus post versa figurā. Fructibus succus in carne vinosus, trini coloris, candidus primo, mox rubens, maturis niger. Tingunt man⁹ fucco, maturi ruūt, acerbi minime. Serēda est hæc arbor ab Idibus februarij in æquinoctium. Montes amat. Tardissime senescit, fructibus minime laborans.

31 ¶ Myrtham arbusculam aromaticam habet Arabia, altitudine quinum cubitorum, cortice duro & intorto, gutis eiusdem nominis sponte stillantibus. Eius virtus est vt

corpora vindicet a putredine.

32 ¶ Myrtus baccas parit optimi saporis, Amat littora. Martia. Nec plus lotos aquas, littora myrtus amat. Virg. lib. 4. Geor. Pallēteq; hederas, & amātes littora myrtos. Sacra est veneri. Odoratissima est in Aegypto. Ei⁹ oleo ineſt q̄dā vini sapor. Nobilitata ē ouali corona Crescit quādoq; in locis planis. Angusta sunt eius folia, quæ nō decidunt, Vita est breuissima. Malobathros arbor est Syriæ, folio cōuoluto, atido colore, ex quo expimitur oleū ad vnguenta. Sapor eius similis est nardo, Hoc vnguentū vrinā cit, Oculorum epiphoris vinoris expressum medetur.

33 ¶ Oleæ seu Oliuę arbori folia non decidunt. Sacra est minerua. Nefas erat olim eā in profanis vsibus polluere, vt nec propiciādis quidem numinibus ex ea altaria accendērētur. Ea coronabātur equitum turmæ, Idib⁹ Iulijs, & minoribus triūphis ouantes. Fructus cōstat nucleo oleo, carne, amurca, Arbor ipsa, tarde crescit, Morsu capræ feritur sterilescere. Immunis est a carie & vetustate. Cōuenit inter autores arborē hanc durare ānis ducētis. Inimicissima est ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcarijs formacibus, Fuit olim arborum maxima in Betica, autore Ply. Vermiculationem patitur, & fungum. Rami eius portati olim præstabāt indicium pacis Virg. lib. 8. Pacifera q̄; manu ramum prætēdit oliuæ. Statius lib. 11. Vittatæ laurus, & supplicijs arbor oliuæ, quoniā per eam pax petebatur supplicando. Oleaster vocatur syluestris olea, Agrippum

34 vocāt Græci. Hinc adagium. Sterilior Agrippo.

¶ Ornus arbor mōtes amat. Nascitur in saxosis mōtibus. Procera est & tamen infrugifera. Rugosus & asper est ei⁹ cortex. Rhānus arbuscula est spinosa gaudens saxosis locis & petricosis. Archirenius. Nec simulat sparsa cristatā

35 cuspide Rhamnum.

¶ Platanus arbor late spargit ramos. Sterilis est. Nec ad alium vsum olim adamabatur, q̄ vmbrarum, qbus adeo placuit, vt mero ifuso enutriretur. Hinc genialis vocat a poetis. Stroza filiº. Nec veneris myrto, aut platanis genia

libus vllam Indulget veniã. Sub ea celebrabantur conui
uia. Nam Plynius scribit Licinium mutianum ter consulẽ
sub vna fuisse epulatũ cum duodecimo comite, & Caiũ
principem sub alia cum duodecim cõuiuis. Poetæ fabu
lantur Iouem cum Europa sub Platano concubuisse. Nõ
est alia maior eius commẽdatio, quam solem æstate arce
re, hyeme admittere. Idem Plynius scribit antandri Plata
num circũdolatis iã lateribus reuiruisse & vitæ fuisse red
ditam. Hęc arbor cito germinat. Lata habet folia. Iudicũ
da est eius vmbra Erat in vsu apud Romanos, in villa aut
hortis vrbanis ad vmbras inambulationũ, quæ ad ociũ li
teratę primum inuentæ sunt. Iuuenalis Satyra. 1. Frõtonis
Platani conuulsaq; marmora clamant. Martia. viduã vo
cat Platanum velut sterilem lib. 3. vbi ait. Non ociosis or
dinata myrtetis. Viduaq; Platano tõsiliq; Buxeto. Pom⁹
& pomum vocabulo sunt generalia. Nam poma dicim⁹
omnium arborum fructus siue molles seu duros, seu ido
neos. Nuces vero ea tantũ vocamus poma, quæ duro in
teguntur operimento.

36 ¶Prunus arbor pruna pariẽs, quorũ diuersa genera po
nit Plynius, sed omniũ laudatissima sunt Damascena. Co
lumella. Armeniisq; & cæreolis. pruniseq; damasci Stipan
tur calathi. Pruna syluestria vbiq; nascuntur. A quoso sunt
succo. Arbor raro crescit in mõtib⁹. Pyrus arbor dicta est
q; ex lato in acutũ feratur instar Pyramidis. Crustumina
pyra cunctis gratissima sunt, proxima falerna a potu pro
pter copiosum succum. Turbinata sunt figura, quibus ea
dem proprietas vini quæ & pomis. Vinoso sunt succo. Fo
lia arboris circinata. Ipsi arbori vita est admodũ breuis.
Fructus facile perdit. Nascitur quandoq; in mõtosis locis.
Pyri syluestres tarde germinant.

37 ¶Pala arbor est maior pomo & suauitate præcellentior,
cuius fructu (qui Ariena dicitur) sapiẽtiores indorum vi
uunt, Folium alas auium imitatur longitudine triũ cubi
torum, latitudine duum. Arbor ipsa fructũ e cortice mit
tit admirabilẽ succi dulcedine, vt vno quaternos satiet.

¶Paliurus

38 ¶Paliurus arbor est fructuosa, cui Cyrenaica regio suam
postponit lotõ. Eius nucleus non simul manditur, iocun
dus per se, & vinno suauior. Germinat concepto vere.

¶Palmis abundat Iudæa. Reperiuntur etiam in Europa
sed steriles. In maritimis hispanię fructũ ferunt sed imitẽ
dulcem in Africa, sed statim euanescẽtem, Orientales ex
his vina conficiunt, & nõnullæ gentes panem. Terra fer
uida & sabulosa habet frugiferam palmam. Gaudet & ri
guis, Coma eius est in cacumine & pomum, nõ inter fo
lia sed iter suos ramos, Folia cultrato sunt mucrone, late
ribus in se bifidatis, Huic arbori est vterq; sexus, vt oibus
alijs. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germi
nat tantum, spinæ modo, Pomum palmę est oblongũ, nõ
vt oliuæ orbiculatum. Albor portat in trimatu. Genera
eius. 49. nonnulli posuerunt. Fructui dulcis est succus, nul
lum lignum. Arbori folia non decidũt, Longum esset in
compendium quoq; redigere quod de ea multis admo
dum verbis scripsit Plynius. Proptrerea satis erit nobis
vnum adiicere, quod ex Aristotelis & Plutarchi testimo
nio scribit Gellius libro tertio Cap. sexto. Si super palmæ
arboris lignum (inquit) magna pondera imponas, ac tã
grauiter vrgeas, onereq;, vt magnitudo oneris sustineri
nequeat. non deorsum palma cedit. nec intra flectitur, sed
aduersus pondus resurgit & sursum nititur, recuruaturq;
Propterea in certaminibus palmam signum esse placuit
victoriæ, quoniam ingeniũ euiusmodi ligni, est vt vrgen
tibus prementibusq; non cedat.

39 ¶Persicus nomẽ sumpsit a perside, vnde primum adue
cta est Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

¶Pinus arbor non floret. Folia habet capiliata, quæ non
decidunt. Firmissima est aduersus cariem & tineas. Vmbra
eius necat germina. Sterilescit si quis cacumẽ auferat, nec
tamẽ emoritur. Eius erucæ vocantur Pytocampę. Excisa
nullam remittit sobolẽ, sed prorsus emoritur. Propterea
Crœsus (vt est apud Herodotum in Erato) minabatur se
extirpaturum Lãpsacenos Pini in morem. Pinaster voca

Officina

tur ſylueſtris pinꝰ muri altitudíe & a medio ramoſa, ſicut pinus in vertice. Copioſam parit reſinam. Folia nõ amittit. Ea ſunt prætenuia, & mucrone aculeata.

40 ¶ Picea arbor eſt feralis, & funebri indicio ad fores poni poſita. Vnde Virgilius de tumulo miſeni loquẽs ait, Proeumbunt Piceæ, ſonat icta ſecuribus ilex. Tõſilis eſt & reſinoſa, montes amat. Non floret. Eius vmbra ſatis pernitioſa eſt, Cortex eius vſui eſt agreſtibus ad vaſa & corbes. Folia ſunt inſtar pectinum.

41 ¶ Populi tria ſunt genera teſte Plynio, alba, nigra, & quę vocatur lybica, folio minima ac nigerrima. Alba folio bicolor ſupne cãdicãs inferiore parte viridi. Nigrę folia ſũt circinnatæ rotũditatis in iuuenta, vetuſtiora hũt angulo ſa. Populorum foliꝭ gratiſſima eſt lanugo. Fluuios amãt. Verg. Populus in fluuijs, abies in mõtibus altis. Ouid. li. 2. Met. Cana ſalicta dabãt, nutritaq; populus vnda, Sorores Phaetõtis in hãc arborẽ mutatę fingunt a poetis Põtanꝰ. Phaetõtias arbor Fundit rore nouo, quæ legat ipſe puer. Sacra eſt Herculi. Pediculus ei tremulus, vmbra nulla, Folia inter ſe trepidantia. Cito germinat, nullum ſemen aut fructum parit. Placet vitibus, vtilis eſt ſcutis faciendis.

¶ Rhododaphnes arboris folia veneno ſũt quadrupedibus, homini vero cõtra ſerpẽtes pſidio ruta addita & e vino pota. Pecꝰ et & capręſi aquã biberit, in qua ea folia maduerint, mori dicunt. Arborẽ hanc iunt qui Neriũ vocent ſempiternũ frõde roſę ſimilitudine & caulibꝰ fruticoſum. folio vitium, ſemine vuarum gracilium & pallidarum. Frequens eſt in Aegypto.

42 ¶ Ridica arbor eſt pedamentis apta. Robur arbor eſt gliifera, quæ prẽter fructũ plurima alia gignit vt quędã veluti mora, quibus fructus ineſt nucleis oliuę ſimilis. Item pipulas nucibus nõ abſimiles intus habẽtes floculos molles lucernarum luminibus aptos. Nam ſine oleo flagrant. Gignunt & culices & quedã alia. Montes amat, Folia habet ſinuoſa. Terna edit germina, & inter ſquamas corticẽ

ſpargit. Carnoſas habet radices, quas in profundum agit. Teredines patitur. Duriſſima eſt arborum, nõ facile vetuſtatem ſentit aut cariem.

43 ¶ Salix cortex arbor eſt glandis amaræ, quam nullum animal cõtingit pter ſues. Salix arbor eſt viminoſa & multis pticis ſe ſurrigẽs. Infructuoſa eſt & ifrugifera amaro cortice. Virg. Florentem Cytiſum, & ſalices carpetis amaras. Plicatilis eſt & lẽta, colore glauco, vẽtis agitabilis. Amat littora & humida loca, Oui. Amnicolæq; ſimul ſalices, & aquatica lotos, Palladius Rutilius. Flumineã ſalicem foecundant ardua mẽbra. Columella aptiſſimo epitheto eã vocat Perticalẽ dicens. Perticalis fere ſalix eundẽ agrum quem viminalis deſyderat, melior tamẽ riguo prouenit, atq; ea taleis conſeritur. Quum germinauit, ad vnam pticam ſumitur. Pampinatur inſtar vineæ, vt in longitudinem potius quam ramorum latitudinem euocet. Sic culta quarto cæditur anno & vinculis præparat. Abſciſſa cito repullulat. Mutationem loci facile patit in iuuenta. Semen ocyſſimẽ perdit & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Cito germinat, Lõga ſunt eius folia & non multum lata. Quum flaueſcunt, ruunt ſua ſponte. Eius ſemen mulieri ſteriliratis medicamentum eſt, Lẽtiſſima eſt, & propterea faciendis ſcutis aptiſſima autore Plynio. Breuis ei vita. Fructus ante maturitatẽ abit in aranea, Sed ſi prius colligat, ſanguinem reiicientibus prodeſt. Varia ſunt ex ea medicamẽta. Cinis corticis e Ramis primis clauum & callũ aqua mixta ſanat. Vicia cutis in facie emẽdat magis admixto ſucco ſuo q triplex eſt. Folia cocta cũ cæta trita imponunt podagricis. Cortice & foliꝭ in vino decoctis ſanatur nerui. Flos tritus cum foliꝭ furfures purgat in facie. Folia contrita & pota, intemperantiam libidinis cohercent, & in totum auferũt vſum ſæpius ſumpta. Alio nomine vocatur Siler. Virgil. Sponte ſua veniunt, campoſq; & flumina late Curua tenent, vt molle Siler, lẽtæq; geniſtæ.

¶ Spinꝰ arbor ẽ prunifera, Vir. Et ſpinos iã pruna ferẽtes

44 ¶Sycomor⁹ dicitur ficus fatua, alio nomine Mariſca. Habet multitudinem lactis. Fructus non egreditur ex ſummitatibus ramorũ, ſed ex ramis ipſis. Grana eius ſunt minora granis ficuum. Nec matureſcunt niſi radantur inſtrumẽto ferreo. Frequens eſt apud Rhodum locis frumentariis.

45 ¶Sambuco plurima eſt medulla. Ocyſſime floret. Et⁹ ſteriora mire firma eſſe traduntur, ita vt venabula ex ea ꝓfe rantur omnibus. Conſtat ex cute & oſſibus. Cæditur tempeſtiue quũ decorticatur. Cortice eſt inextricabili, & carie ſubnaſcente ei, materiaq; nigreſcente. Numerat a Plynio inter eas, quæ faciendis ſcutis aptæ ſunt, Smilax arbor Hederæ ſimilis, ſpinoſa & denſis cauliculata genib⁹. Fruticoſa ramis, Folio hederaceo, paruo nõ anguloſo flore candido & lilium olente. Fert racemos inſtar labruſcæ, colore rubro Lugubris eſt ob eiuſdem nominis virginẽ, quæ amore iuuenis Croci in hũc fruticem mutata eſt. Ea

46 ¶Sorbo folia vniuerſa decidũt, infeſtaſ vermiculis ruffis & pilofis, & ita emoritur. Gaudet aquoſis mõtib⁹. Suber minima eſt arbor, cuius lignum, non ſolum nõ mergitur aquis, ſed aliis quoq; rebus alligatum, facit ne mergantur Hinc adagiũ, Subere leuior. vſus ei⁹ anchoralibus nauiũ. piſcantium tragulis, & cadorum obturamẽtis, & in hiberno fœminarũ calcearu. Apud nos vtunt etiã viri. Ei folia nõ decidunt. Nõ facile ſentit vetuſtatem aut cariẽ luuat detracto cortice, quod tamẽ omnibus fere arboribus exitiale eſt. Lignũ foraminoſum eſt & leue. Politianus. Multi forumq; replent operoſa examina ſuber.

47 ¶Taxus ſimilis eſt abieti. Baccas profert venenatas ꝑcipue in Hiſplania Hinc plæriq; toxicum dictũ arbitrãtur vt taxicum, mutata litera. Claudianus Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos. Feralis eſt. Ouid. li. 4. Eſt via decliuis funeſta nubila taxo. Stroza filius. Mœſtaq; ferales ꝑtendunt nubila taxos, Eius fumo necãtur mures. Eſt in arcadia adeo venenata hæc arbor, vt ſi quis ſub ea dormiat aut capiat cibum, protinus emoriatur. Plynius ait eſſe in

noxiam, ſi in ipſam clauus æreus infigatur. Ea paſte apes mel conficiunt amariſſimũ, Frequens eſt in Corſica. Virg. Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos.

48 ¶Tæda arbor liquorem ſeu picem ſtillat, & abundat liquido ſucco, Ea optimæ fiunt faces, quæ proꝑterea tædę vocantur, vt Ceres tædifera, quod in ꝓquirenda Proſerpina tædas inflammauerit. Ouidius libro. 3. Faſt. Quos cũ tædifera nunc habet ille dea. Grata erat fiãmis & lumini ſacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant Montes amat.

49 ¶Terebinthus arbor ſoliditatẽ habet in ſpeciẽ buxi. Reſinam emittit odoratã, quę inde vocaſ Terebinthina. Maſcula eſt ſine fructu. Fœminarum duo ſunt genera, Alteri fructus ruber lẽtis magnitudine, alteri pallet, Frequẽs eſt & magna in Syria. Fruticoſa in Macedonia, Lenta ei⁹ materies & fidelis ad vetuſtatẽ. Lignũ nigri ſplẽdoris. Flos racemoſus oliuæ modo Denſa folia quę non decidũt, Fert folliculos emittẽtes quædã animalcula ceu culices, & lẽto rẽ reſinoſum, qui cortice erumpit Meſſibus reddit ſemẽ.

50 ¶In Tilia mas & fœmina differũt, Materies maris dura eſt, nodoſa ruſſior & odoratior. Cortex craſſior, & dectra ctus inflexibilis. Nec ſemen fert aut florẽ vt fœmina, quę craſſior arbore materia cãdida præcellẽſq; eſt. Succus foliorum & corticis dulcis eſt. Fructum eius nullũ animaliũ attingit. Inter corticẽ & lignũ tenues habet tunicas multiplici membrana, e quibus vincula fiunt, quæ vocanſ tiliæ, quorum tenuiſſimum vocaſ Phylira. Horatius. Diſplicent nexæ Phylira coronæ Materies teredinem nõ ſentit Proceritas ei pmodica verũ vtilis. Mõtes amat. Erat quõdã apta ſcutis. Germinat paulo ante æquinoctiũ. Moliſſima eſt & calidiſſima, quia citiſſime aſcias retũdit, De hac

51 Virg. Nec Tiliæ leues aut torno raſile Buxum.

¶Vnedo arbor fructum emittit eiuſdem nominis, ſimile fragis ſed inhonorum, qui vnus tantũ mãdi poteſt. Vnde indirum arbori nomẽ. Ei folia non decidunt. Fructus ipſe anno matureſcit. Iuba apud Plynium teſtis eſt eſſe in Arabia vnedones. 50. cubitorum altitudine.

Vlmus amicta est vitibus. Pontanus. Tecā inter salices, sub amicta vitib⁹ vlmo. Sidonius, Viticomam retinēs baculi vice flectit ad vlmū. Græci duo eius faciunt genera, montosam quę fit amplior, Campestrem, quę fructicosa. Gummi profert. Semē eius vocatur Samara. Folia ei⁹ sūt ramurosa. Cito germinat. Rigorē fortissime seruat, ob id cardinibus assamētisq; portarum vtilissima. De varijs arboribus meminit Virg. lib. 2. Geor. Fluminibus salices varijsq; paludibus orni Nascuntur, steriles saxosis montibus Orni, Littora myrtetis lætissima, deniq; apertos Bacchus amat colles, Aquilonē & frigora taxi. Item Ouid. lib. 1. Vmbra loco venit, non Chaonis abfuit arbor,
Non nemus heliadum, non frondibus Aesculus altis,
Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
Et Coryli fragiles, & fraxinus vtilis hastis,
Enodisq; abies, curuataq; glandibus Ilex,
Et platanus genialis, acerq; coloribus impar:
Amnicolæq; simul salices, & aquatica Lotos,
Perpetuoq; virens buxus, tenuesq; Myricæ,
Et bicolor myrtus, & bacis cærula ficus,
Vos quoq; flexibiles hederæ venistis, & vna
Pampineæ vites, & amictæ victibus vlmi.
Orniq; & piceæ, pomoq; onerata rubenti
Arbutus & lentæ victoris præmia palmæ,
Et succita comas, hirsutaq; vertice Pin⁹. Itē Sta. li. 6. The.
Cadit ardua ficus,
Chaoniumq; nemus, brumaq; illesa cupressus,
Procumbunt Piceæ, flammis alimenta supremis,
Orniq; iliceæq; trabes. metuendaq; succo
Taxus, & infandos belli potura cruores
Fraxinus, atq; situ non expugnabile robur.
Hinc audax abies & odora in vulnere Pinus
Scinditur, acclinant intonsa cacumina terræ
Alnus amica fretis, nec inhospita vitibus vlmus,

Item Claudianus lib. 2. de Raptu.
Apta fretis abies, bellis accommoda Cornus,

Quercus amica Ioui, tumulos tectura Cupressus,
Ilex plena fauis, venturi præscia Laurus,
Fluctuat hinc denso crispata cacumine Buxus,
Hic hederæ serpunt, hic Pāpinus induit vlmos. Porro arborum succi varij sunt, Vinosus Pomo Pyro, myrto Pinguis oliuæ, lauro, nuci iuglādi, amygdalis Dulcis vuis, ficis, Palmis Aquosus, prunis Differunt & colore succi. Sāguine⁹ moris, cerasis, cornis, vuis nigris. Albis cādidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non itē. Spumeus malis, nullius perficis. Ferales arbores sunt, Picea, Taxus, Cupressus. Veteres eas arbores vocabant infelices, quę sunt in tutela inferum deorum, vt quæ baccā nigram, nigroq; fructus ferunt. Cato infelices vocat arbores infrugiferas. Plynius damnatas religione, quę neq; seruntur vnquam, nec fructum ferunt. Felices vero putārur Quercus, Aesculus, Ilex, Sapinus, Fagus, Corylus. Sorbus, Ficus alba, Pyrus, malus, vitis, prunus. Cornus, Lotos. Arbores mōtanæ sūt Cedrus, Latix, Tæda, Abies, robur, castanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, terebinthus, populus, Ornus, corn⁹, Carpin⁹. Mōtes & valles amāt, abies, robur, Castanea Tilia, Ilex, corn⁹ Aquosis mōrib⁹ gaudēt Acer, Fraxinus, Sorb⁹, Fagus, Carpin⁹. Folia nō decidūt Oleę, Lauro, Palmæ, mirto Cupresso, Pinis, Hederę, Rhododaphne. Abieti, Larici, Pinastro, Iunipero, cedro, Terebintho, rubo, Ilici, Agfolio. Suberi Taxo aquas odōre cupressi, iuglādes, Castaneę, Laburnū. Cariem & vetustatem non sentiūt Cupressus, Cedrus, hebenus, Lotos, Buxus, Taxus Iuniperus, Oleaster & olea. De varijs arboribus, Architrenius sic meminit,
Hic pinus graciles succingitur alta capillos,
Palmaq; centenis tardante puerpera fructu,
Et preciosa rogos fumo condire cupressus
Et meliore libro Cynamulgi Cynnamus hospes,
Et lachryma felix nostræ sacra Balsamus aræ,
Et ficus geminis depingens floribus annum,
Et bina nucleum quæ claudit amygdalus arca,
Et sitiens Bacchi primæum Persicus imbrem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et tunicata croco, germanaq; Cotonus auri.
Et rugosa genam pducto dactylus æuo. Arboretũ, Quercetum, Vepretũ, Dumetum, Oliuetũ Pinetum Senticeti, Carectum, Aesculetũ, Buxetũ. Populetũ, Salictũ vepretũ, Lauretũ, Myrtetũ, Mespiletũ, Ornetũ, Rhamnetũ vocantur loca, in quibus crescunt eiusmodi nominis arbores.

¶ Arbores deorum & dearum.

1 Herculis populus
2 Bacchi hedera & vitis
3 Veneris Myrtus
4 Apollinis laurus
5 Iouis quercus & æsculus
6 Mineruæ Oliua
7 Cybeles Pinus
8 Plutonis cupressus
9 Panos Pinus

1 POpulus Herculis Virgilius in Buccolicis. Populus Alcidæ gratissima, vitis Iaccho, Formosę myrto Veneri, sua Laurea Phœbo. Idẽ lib. 8. Aenei. Herculea bicolor quũ Populus vmbra Velauitq; comas, foliisq; innexa pepẽdit. Ouid. in Epist. Deianyræ, Aptior Herculeæ populus alba comę. Plynio lib. 12. Arborũ genera numinibus suis dicata ppetuo seruant, vt Ioui Aesculus, Apollini laurus, Mineruæ olea. Veneri myrtus. Herculi populus.

2 ¶ Bacchi arbor vitis & etiã hedera. De vite, autor, opusculi de nuce. Sæpe tuas igitur liber miratus es vuas, Mirata est oleas sepe Minerua suas. De hedera. Ouid. libro. 3. Fastorũ. Cur hedera hæc cincta est? hedera est gratissima Bacco. Idẽ lib. 1. Trist. Deme meis hederas Bacchica serta comis. Ferula etiam assignatur libero patri teste Plynio.

3 ¶ Veneris arbor est Myrtus. Virgilius li. 5. de ænea, Sic fatus velat materna tempora myrto. Statius lib. 4. Theb. Hi paphias myrtos a stirpe recuruant. Venus apud eundẽ lib. 1. Syl. Maluit & nostra laurũ subtexere myrto. Stroza pater. Hic formosus amor maternas (aspice) myrtos colligit. Augurellus. Cui myrto vna Cypridis, Phœbiq; laurus texitur. Sidonius. Atq; Dionæam dat Martia laurea myrtum Plynius. Huic arbori præest venus.

4 Apollinis laurus & Lotos. Virgi. in Battarum Laurus itẽ Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. meta. Daphnem

alloquens. At quoniã coniunx mea nõ potes esse, Arbor eris certe dixit mea, semper habebũt te coma, te citharę, te nostræ laure pharetræ. Idem lib. 3. Fast. Ianua tũc regis posita viret arbore phœbi. Idem lib. 3. Trist. Cur tamẽ ap posita velatur ianua lauro, An quia leucadio semp amata deo est? Veteres quoq; Loton Apollini sacrã fecerũt, q; ante solis emersum sua folia implicet, Prosurgente autẽ sensim ac paulatim explicet.

1 ¶ Aesculus & querc⁹ Iouis. De Aesculo Virg. li. 2. Geor. Nemorũq; Ioui quę maxima fronder Aesculus. De quercu Ouid. li. 1. meta. Et quę deciderant patula Iouis arbore glãdes. Itẽ li. 7. Sacra Ioui quercus de semine Dodonęo.

6 ¶ Mineruæ oliua. Virg. lib. 2. Georg. Palladia gaudẽt syl ua viuacis oliuæ. Ouidius lib. 6. Meta. Illic incũbens cum palladis arbore palmæ. Stroza pater. Pallasq; suas hic seuit oliuas. Syl. li. 1. Nullaq; palladia sese magis arbore tollit. Politianus in Mãto. Palladis ampla arbos bicoloribus horrida baccis.

7 ¶ Cybeles arbor pinus. Cybele apud Virg. lib. 9. Pinea syl ua mihi multos dilecta per annos. Ouid. lib. 10. Hirsutaq; verrice pinus Grata deum matri.

8 ¶ Plutonis Cupressus. Ply. li. 16. de ea loquẽs. Diti sacra, & ideo funebri signo ad domos posita.

9 ¶ Pinus panos. Propertius lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo. De qbusdã arboribus deor̃ Pãphilus saxus.

Laurus erat iuueni quondam gratissima Phœbo,
Quondam Phœbe tibi Bacchica vitis erat.
Munere Palladio pinguis surgebat Oliua,
Herculis herculeis populus alba comis.
Iam Veneri myrtus, Cybele clarissima pinus,
Iam Corcyreo poma fuere duci.

¶ Syluæ,

1 HErcinia sylua est Germaniæ, cuius quõdã latitudo habuit iter nouem dierũ, Plynius ait in septentrionali plaga esse hyrciniã syluam roborũ vastitate intacta, in qua colles occursantiũ inter se radicum reper-

cussu attollantur. Carmon Lucus est in Messenia. Nemea
sylua est Græciæ inter Gleonas & Pliuntē oppida, in qua
Græci Nemæa sacra īstituerūt in honorē Herculis ob leo
nem ibidem interfectū. Ibidem etiam fiebant agones in
memoriam Archemori filij Lycurgi regis, qui negligētia
nutricis Hypsiphiles fuerat occisus a serpēte. De hac Mar
tia. l. b. 1. Prostratū Nemees, & vasta in valle leonē, Nobi
le & Herculeum fama canebat opus.

2 ¶ Ida sylua est Cretæ & Phrygiæ, in qua Paris sententiā
tulit de pulchritudine dearum. De Cretæa Martia. libr. 4.
Conscia dictæum qua tulit Ida Iouem.

3 ¶ Arsium Plutarchus ait esse lucū, prope quē Aruns Tar
quinij filius & Brutus vna occurrerint bello. Liuius li. 2. ab
vrbe cōdita de Ciminia Ethruriæ sylua hūc in modū scri
bit. Sylua erat Ciminia magis tum iuia atq; horrēda, q̄ nu
per fuere Germanici salt⁹, nulli ad eam diē ne mercatorū
quidem adita, Eam intrare haud fere quisquā audebat.

4 ¶ Caledonia sylua est Britanniæ, a cuius nomine Britan
ni ipsi vocantur Caledonij. Luca. libr. 6. Vnda Caledonios
fallit turbata Britānos. Arduena sylua Galliæ incipiens a
Rheno per fines Treuerorum, Eburonum & Menapiorū
10. milibus passuum longitudine per mediam belgicā in
Oceanum tendit.

5 ¶ Albunea vet⁹ fuit Ethruscorum sylua, ad quā populus
Romanus cōfugiebat oraculoꝝ gratia. Prope Ariciā op
pidum Italiæ fuit nemus Arsciū Dianæ sacrum. Luc. li. 6.
Parua Myceneæ quantū sacrata Dianæ Distat ab excelsa
nemoralis Aricia Roma Bacenis sylua est Germaniæ am
plissima Cheruscos a Sueuis dirimens.

6 ¶ Clarium nemus Colophoniæ olim sacrum fuit Apolli
ni. Coricum erat propinquū Thebi. Daunia Appuliæ syl
ua nomen accepit a Dauno patre Turni.

¶ Poetarū carminibus laudatissima sylua est Dodona
Chaoniæ, quū propter vsum glādis ibi repertū, tum ob si
mulachrum Iouis Donæi & colūbas, quæ quercub⁹ insi
dijātes reddebant oracula. Pholoe mons est & sylua thes

saliæ. Grinæum nemus est in Ionia Apollini sacrū, in quo
Mopsus & Chalchas de diuinādi peritia venerūt in certa
men. Idalium nemus est Cypri Veneri sacrum, quæ Idalia
propterea dicitur. Hircania sylua miræ vastitatis, & multi
plici beluarum genere referta, nomen dedit regioni eius
dem nominis. Micana sylua Galliæ.

Marathonia sylua fuit in Attica, in qua Theseus tau
rū toti regioni formidolosum occidit. Parthenij
nemus est arcadiæ, in quo virgines solebāt exer
ceri venationibus. Pelion mons & nemus Thessaliæ ortu
Chironis illustratum. Tegea sylua arcadiæ pana deum ru
sticorum numen venerabatur.

¶ Legumina diuersa & frumenta.

Eruū, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lēticula, Lēs, Pha
seolus, Pisū, Lupinū, Faba, Miliū, Panicū. Frumēta
sunt & fruges, Far, Siligo, triticū, ador. Frugū pestes
Ioliū, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus auena, Paliurus.

¶ Frutices diuersi.

Cytisus, Myrica, Capparis, Chamemyrsine, Erica,
Gnaphos, Gossipion, Helenium, Laserpiciū, Myr
sinites, Ophiostaphyles, Oxymirsine, Rhododen
drus, Scamonea, Tamaris, Tithymalus, Vlex, Amomum,
Brya, Camelea, Charitoblepharon, Cynostratō, Elebori
ne, Epipactis, Eryx, Genista, Opheostaphile, Phycos, pyro
sachne, Pythusa, Plocamon, quisquilium, Rubus, saripha,
scorpio, sparthū Timelea, Tragacanthe, Tragō, Lentiscus
Nardus, Cynnamum, Scioron, sisarum.

¶ Flores & violæ, & alij frutices odorati.

Rosa, lilium, Calta, Bacchar, Cōbretū, Lotos, Cro
cus, Hyacinthus, Ambrotanū, Amarachus, Salium
Chrysitis, Origanū, Thymus, Coniza, Cytemis, Narcissus
amaranthus, Epithymō, Oenāre, Phrygma, abrotonū, Ro
smarinus, anethū, achant⁹, anemona, Cherintha, Ligustrū
Vacinium, cōuoluulus, Cyanus, Cyclaminus sisimbrium
Tymbra, Satureia, Casia, Melitotos, Lyrium, Lichnis.

¶ Arborum diuersa nomina.

ABsinthium, Aconitũ, Aegolethron, Alcibiadion, Alga, aloe, Altercum, Amygdalite, Anagyris, anachusa, andrachne, Anethũ, anthomis, apiũ, apiastrum, Aesclepion, asteriscum, atractylis, atriplex, aurũ, Abrotanum, Achatus, Achanõ, Achemenis, Acinos, Acopos, Acoros, acros, agrios, Acta, Action, Adiatũ, Adipsos, Aeglos, aegocere, æthiopis, Agaricũ, aglaophotis, aizoũ, Albuco, alcmea, alectorolophos, alyphõ, alysma, alisson, alopecuros. alsine, altercãgenum, althea, alum, amomũ, ampelodisme, amuletum, Anabasis, anacallis, anacampseros, anagallis, anarrhinos, andrtala, androsemũ, anemona, anonymos, anthallũ, anthericus, anthylis, anthryscũ, anticellũ. Antirrhinos, Aparine, Apate, Aphrodes, aphrũ, apiosischas, aprõia, aproxis, arachiona, arachos, archezostis, arctios, argemõe, aros, arsenogõ, artemisia, asarõ, alkalia, asyla. asphrodelus, asplenũ, assarum, aster, ateramnũ.

¶ Balis, Balotis, Batis, Batrachiõ, Bechiõ, Beta, Betonica, Blachnõ, Blataria, Botrys, Brabilla, bryenia, bryõ, bromos, brotis, bubenion, bucera, Bucolicõ, Buphthalmos, bupleuron, buselinum, baccar, barbula, blattaria.

¶ Cacalia, Cactos, Cacubalum, Calla, calligonon, callió callitrachia, callitrix, camæcissos, cameleuce, Canaria, Cãtabrica. capnos, capparis, carduus, caryte, casia, catãnache caulis, cemos, centaurion, centunculum, ceratia, cherintha, cestros, chalceos, Chameacta, Chamæcissus, Camædaphne, camælea, chameleuce, chamæmilon, chamemirsine, chamæpeuce, chamæpitis, chamesice, chamæcyparissos, chamedrys, chameleon, chamepithyos, camepitis, chamerops, chamæseleos, chenamychõ, chenapodis, chironia, Chõdrylon, Chondris, Chrysippea, Chrisocome, Chrisochanum, Chrysotheles, Cyclaminus, Cicorion, Cicuta, Cinare, Cynocephalia, Cynoglossos, Cynoides, Cynomyais, Cynomoriõ, cynops, cynosorchis, cyparissias, cyperõ, circea, circion, cytisus, clemacleoniciõ, climenos cincon, cnidos, cochla, colocasia, combrerum, conĩza, cõ

figilis, consiligo, corcorus, cordylis, coticõ, corymbia, corymbite, corion, coris, coryledon, cotonea, crateogenõ, crategis, cremõ, crepis, crethinos, Crocus, Cunila, Cęreselium, Cãnabis, carduº, carex, carminothũ, carpophyllos, Cẽtaurea, chibis, cõsolida, corambla. ¶ Dactylos. Damasonios, dedroides, Digitellum, dimenum, dioptenis, Diphonon, dispiron, dodechateum, dolychos, Dorypetrõ, doris, Dracunculus, dictamus. ¶ Echite, Elaphoboscum, eutomon, Ephedra, ephemeron, ephydros, epictymum, Epimedion, epipactis, epipetrõ, Equisetis, era, erica, erigeron, etineõ, Eringe, eriphia, eris, erisimone, Erisithale, Ertheles, Eruca, Erullia, Euphorbia, Exedũ, Emphrasinum. ¶ Farfigium, Filix, Fœnum, Fragum. ¶ Gẽtiana, Glastũ, gnaphaliũ, galeopodolon, gallion, Gelotophyllis Geraniũ, Glaucion, Glycistis. ¶ Hali, Haliamon, Haliacacabũ, Helenium, Heliocallis, heliotropium, helioscopium, helleborº, Hemionos, heptapleuros, heraclion, herina, hermerocalles, Heroion, hibiscũ. hyosciamus, hioscyris, Hypericon, Hypochesis, hipocisthis, hypogessos, hypoglossa, hypopheston, hyppolapatos, hipposelinũ, holcus, holochrysos, holosteõ, hipuris. hysge. ¶ Iberis, Iris, Ischemõ Isoetes, Isopyrõ, Ixine, Ixiõ, Intybº. ¶ Lactuca, Lada, Lago, Lassione, Latace, Lathyris, Lauer, Lemonium, Letophyllon Leucãthe, Leucacata, Leucatemum, Leucographis, Libadion, Libanotis, Lingulaca, Lotos, Lapsana Lestipes, Leonina Leontopetalon Leucopodiũ Lilium, Linoystois, Linostrophon Lithoron, Loliũ. ¶ Magyderis, malua, marathrum Massaris, Mastos, Mecon, Melanipodion, Melanion, Melitotos, Melitena Menta, Mẽtastrũ, mesoleucon, Myagros, Myoctonon, Myophonõ, Myosoton, Myrsinite, Myrtis Moly Molibdena, Mollõ, Marrubium, Medica, Mellealotos, Mãdragora Muratis Mustus Myrtopetalum. ¶ Nasturciũ, Nautea Neuris Nepenthes Nepete Nyctegreton. ¶ Ocimũ, Oenanthera Oetũ Ononis Onopyxos, Onopordõ, Onosina, Orchis, Orto Oreoselinũ Osyris Oxalis Opis Origanũ, Oseritis olus.

¶Paliurus Panaces papauer Parietaria Parthenis, pētaphyllō Perdiciū personatia Peruinca. Petroselinū phleos Pycostallassion Piperites plantago polygalon, polygoaton polypodion Polytrichō portulaca pleucaucosia pulegium Pyretra, pæderos pæonia Panax pancration Papyrus paralius Pentapentes peplion periclymenos Petyllis Phernīō phylāres Phlox phonox piccis pistana polemonia, policanthos polygonon polium polipodion politrica potamogetō poterios pseudacusa psyllōpteris. ¶Radicula, Raphanus Regia scopa Rhexia Rhodora Rhus Rhopalos Rubia Ruscus Rura. ¶Saliūca Saluia Sāsucus Sādix Sanguinaria Sardoa Saturea Satyrion Scandulaca Scandis Scorpiuros, Sedium Serpillum Syderion Sideritis sile silicia sinapis siser spartum, Stygmon sympherium sabina sacopenium sagapenū sagitta samolum sandix, sarapias saxifragum scylla scythice seraphiū sesama siciliō syche, syllibum, silphion syrum sisarum spartania spleniō stachys staphylinos stomatice strych ñ strumea. ¶Taphia Teliconon Teucria Teutrihon Theligonos, Thelipteris Thetissaga Thesiō Thilaspe Thymus Tymbra Thysseliū Thitymallus Triorchis Tragopagus Trichomanes Trifolium Triētalis Tragonia. ¶Veratrum Verbena verucaria Vitreolum Vnicaulis Vitica Vlua. ¶Xyphion. ¶Zoophthalmos Zopyrocheron.

¶Coci.

PHyrnis Lesbius coqu⁹ fuit Hieronis Syracusani, dein⁹ postea Aristoclidi. Mystillus & Tarafala nomina sunt coquorum apud Martialem scribentē. Si tibi Mystillus coquus Aemyliane vocatur, Dicet quare non Tarafalla mihi. Perdix fuit caupo quispiam claudus, qui sequenti prouerbio locum fecit. Perdicis crura in homines distortis cruribus.

¶Vespillones.

DIaulus homen est Vespillōis apud Martialē li. 1. scribentē Chirurgus fuerat, nūc est Vespillo Diaulus. Plutarchus in Phocione ait Cymonē fuisse quendā inter Athenienses homunculū, qui in tumulādis efferendisq; cadaueribus quæstum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in eleusinā deportauit. Sūt autem vespillones tumulatores cadauerū, qui mortuos efferunt ad sepulchretū. Suetoni⁹ de Domitiano loquēs. Cadauer eius populari sandapila p vespillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarij & sandapilarij.

¶Mangones & aliæ professionis homines.

OArpophorus māgo fuit tēporib⁹ Domitiani ali⁹ ab illo venatore, de quo scribit Martia. Est quota Carpophori portio fusus apet? Thorani⁹ fuit māgo, qui vēdidit M. Antonio duos eximia forma pueros, alterum asiaticum, alterū gallicum vt geminos & veteres nos, tāta erat formæ vnitas & similitudo. De eodē sic ait Macrobius. Delectatus erat Augustus inter cœnam symphoniacis Thoranij māgonis, atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suetonius. Qui matresfamilias inquit, & adultas ætate virgines denudarent, atq; perspicerēt, tanq; Thoranio māgone vendēte. Erant aūt mangones seruorum & puerorum liberali forma diuenditores, quib⁹ moris erat medicamētis puerorum vænalium pubertatē & barbam coercere, vt formosi semper apparerent. Hoc aūt faciebāt hyacynthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita non patitur pilos erūpere. Māgoniū vocatur ipsum mangonis artificiū. Plynius. Nec tamē in hoc māgonso quicq; rotum placet. Alphenus nomen est sutoris apud Horatiū li. 1. Ser. dicentē. Vt Alphenus vafer omni Abiectu instrumento artis, clausaq; taberna Sutor erat sapiens operis. Cadmus fuit quispiam notę impietatis carnifex. Horati⁹. Tu ne syri damę, aut Dionysi filius audes Deiicere e saxo ciues, aut tradere Cadmo? Apud eundē Lycinus nomen est tōsoris, vbi in arte scribit. Si tribus antyciris caput insanabile, nunq; Tonsori Lycino cōmiserit. Fuit Diadumen⁹ pincerna Augusti. Secundus (id proprium est viri nomē) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ. Ganimedem poetę faciunt, Iouis præguſtatorem.

¶ Ianitores.

BVtes armiger fuit Anchisæ & Ianitor Virgil. lib. 6. Forma tum vertitur oris Antiquũ in Butem, hic Dardanio Anchisæ Armiger ante fuit, fidusq; ad limina custos. Cerberum poetæ fingunt esse custodem & ianitorem inferorum. Virg. libro. 8. Aeneid. Te stygij regem uere lacus, te ianitor Orci. Ammianus marcellinus ait Eunum fuisse ergastularium quendam, qui ductauerit in Sicilia fugitiuos.

¶ Pastores & armentarij.

Tambularnus	Amyntas	Daphnis
Apollo	Titornus	Gyges
Crathis	Mirmillo	Sophi
Sybotes	Oebares	Philetius
Primislaus	Faustulus	Tilippus
Actius	Eutychus	
Alsus	Mithridates	

TAmbularnus primum fuit bubulcus. Demũ tamẽ adeo fauentem reperit fortunam, vt ad imperium Scytharum conscẽderit. Apollo priuatus deorum Ambrosia ob interfectos cyclopes, pauit armẽta Admeti regis Thessaliæ. Seneca. Thessali phœbus pecoris magister Egitarmentum, positoq; plecto Impari tauros calamo vocauit. Tibullus li. 2. Pauit & Admeti tauros formosus Apollo. Crathis seu Crathides pastor fuit apud Syborin, quem infando amore capræ exarsisse iam dixim⁹. Sybotes fuit suarius, qui Vlyssem profugũ & iam suis ignotum, in patriã deduxit. Primislaus e bubulco fact⁹ est Bohemorũ rex. Actius Nauius augur clarissimus ob paupertatem sues puer pauit. Autor Cicero lib. 1. de diuinatiõe. Alsus nomen est pastoris apud Virgilium libr. 12. scribẽtẽ. Sic rigido latus ense ferit, Podalyrius Alsum pastorẽ. De Amynta pastore Martialis lib. 11. Indulget pecori nimiũ dũ pastor Amyntas. Et gaudet fama luxuriaq; gregis. Titornus fuit bubulcus mirãdæ fortitudinis, qui cum milone certauit. Mirmillo fuit armẽtarius, cui⁹ similitudo ob-

iecta est Cassio Seuero celebri oratori. Testis Ply. li. 7. Oebares fuit equiso & armẽtarius Darij, cuius astu Dari⁹ ipse regnum Persarũ assecutus est. Faustulus fuit pastor, cui Amuli⁹ dedit Romulũ & Remũ exponẽdos. Alijs placet Faustulũ eum fuisse, q̃ expositos nutriuerit. Testis Plutarchus in Romulo. Euthycus apud Sueroniũ nomen est asinarij, vbi ait. Apud Actium descendẽti in aciem asellus cũ asinario occurit. Homini Euthycus, Bestiæ Nicon erat nomen. Mithridates apud Herodotũ nomẽ est pastoris, cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui postea rex fuit Mœdorum) ab Astyage deuotũ feris, aluit. Daphnis fuit pastor, qui carmen bucolicum reperit.

¶ Gyges beneficio cuiusdam annuli rex e pastore factus est. Autor Cicero. Sophi (qui postea rex fuit Turcarũ) in agendis armentis victũ puer quæritauit. Philetius fuit bubulcus Vlyssis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouidius in Episto. Vlyssis. Hoc faciunt custosq; boum, longæq; nutrix, Tertius immundæ cura fidelis haræ.

¶ Tilippus fuit pastor, qui Lycastum & Partusiũ a Philonomia matre expositos educauit. Autor Plutarchus.

¶ Crudelissimi homines.

1	Sylla	15	Sul		uerus
2	Marius	16	Abimelech	27	Tullis
3	Damasippus	17	Athalia	28	Romanus imp.
4	Munaci⁹ flacc⁹	18	Herodes	29	Basilius
5	Carthaginẽses	19	Vitoldus	30	Caligula
6	Annibal	20	Ecelinus	31	Diocletianus
7	Mithridates	21	Diomedes		Henricus. 5.
8	Cysenis		Busiris	32	Auidi⁹ Cassius
9	Pto. Phiscon	22	Phalaris	33	Macrinus
10	Darius	23	Cambyses	34	Maximinus
11	Ochus	24	Alexãder Phe	35	Irene
12	Athenienses		ræus	36	Leo. 3.
13	Ethrusci	25	Tamburlanus	37	Domitius nero
14	Mezentius		Paryſatis	38	Tiberius Nero
	Scythæ	26	Seprimius Se/	39	Domitianus

40 M.Antonius
41 Fuluia
42 Vedius apollio
43 Manlius Torquatus
44 Iustinianus
45 Theodatus
46 Claudiꝰ Cęsar
47 Vitellius
48 Aemilius Censori.
49 Achilles
50 Scinis
51 Atreus
52 Therodamas
53 Phineus
54 Ptolemæus
55 Arpiages
Alfunsus.3.
56 Atelstanus
57 Athila
58 Alboinus
Narses
59 Tomyris
60 Totila
61 Dirce
62 Clodomyrus
63 Childebertus
64 Clotharius
Columanus
65 Cambyses
66 Sapor
67 Tamburlanus
68 Sanctius
69 Egebertus
70 Pto. Philoppator
71 Alfonsus.1.
72 Hippomenes
73 Henricus Clericus
74 Orodes
75 Mamertes
Septimuleius
76 Eryx
77 Dionisius
78 Anto. Commodus
79 Cleomedes
80 Termertus
81 Othomanus
81 Apteras
83 Xerxes
Thrax
84 Amastris
85 Creon
86 Progne
87 Medea
88 Tydeus
Geryon
89 Iudæi
90 Q.Mutius Scæuola

VCcius Sylla Romã & vniuersas Italiæ partes ciuilis sanguinis fluminibus inũdauit. Quatuor legiones contrariæ partis misericordiã implorãtes obtruncari iussit. Prænestinos (qui iuniorẽ Marium receperant) post factam P. Cethego deditionẽ extra mœnia iussit occidi, & eorum corpora per agros spargi. Qua īmanitate perierunt quinq; millia hominum. Quatuor millia & septingentos diræ ꝓscriptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri voluit, ne tãti facinoris deleret memoria. Virorumq; cædibus nõ satiatus seuiit in mulieres. Abscissa miserorum capita afferri sibi iussit, vt diro illo aspectu satiaretur feritas. M. Marium prætorem nõ prius vita spoliauit, quã oculos eidem erueret, & singulas corporis partes confringeret. M. Plætorium (quod ad supplicium Marii exanimis cecidisset) mactauit protinꝰ. C. Marii eru-

tos cineres in Anienem sparsit.

¶C. Marius vrbe potitus post exiliũ cum Cinna, Carbone & Sertorio statim ad cædem principum animum conuertit Octauii cõsulis caput exposuit pro rostris, Antonii consulatis caput mensis appositum. Cæsarem & Fimbriã in penatibus domorũ suarũ trucidauit, Crassi pater & filiꝰ in mutuo alter alterius aspectu iugulati sunt. Bebius & Numitorius per mediũ forum vncis carnificũ tracti sunt. Catulus haustis carbonibꝰ hostili se exemit ludibrio. Archarius & Merula flamen dialis cõfossi sunt. Quæ oĩa feritatis exempla a ianuarii Calendis intra idus absoluit.

¶ Damasippus homo nulla prædituꝰ virtute nobilissimos ciues (qui Sylanis partibus adhæserant) inter victimas tãquam belluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis truncum in sublime elatum per ora vulgi delati iussit, tãdem a victore Sylla obtruncatus.

¶ Numacius Flaccus Pompeiani nominis defensor obsessus a Cæsare in hispania, & inclusus Arringuensiũ mœnibus omnes eius oppidi ciues (quos Cęsari studere intellexerat) iugulatos muris præcipitauit. Fœminas quoq; virorũ (qui in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in conspectu parentum humo infixit, alios supiactos pilis excipi iussit.

¶ Carthaginenses Attiliũ Regulum palpebris ante resectis in machinam fertã aculeis concluserunt, ibiq; inaudito mortis genere necauerũt. Claudianꝰ, Prorogat æternam feritas tibi punica palmã Regule, Interfecto demũ duce milites fundo nauium substratos enecauerũt, Horũ dux Annibal pontẽ humanis, cadaueribus in Gelo flumine constructuit, superq; exercitũ traduxit. Ouidius in Ibin. Vt quos dux pœnus mersit putealibus vndis, Et iacto canas puluere fecit aquas. Idẽ Annibal captiuos Romanorũ itinere, fessos prima pedum parte succisa relinquebat. in itinere Quos vero in castra perduxerat, ferro cogebat decernere, paria fratrum & propinquorum iungens. Nec ante explebat feritas, q̃ ad vnũ victorem oẽs redegisset.

6 ¶ Mithridates rex Pōti vna epistola .80. milia Romanorum per asiam dispersa mandauit interfici. Idem Aquilio duci capto aurum in os infudit.

7 ¶ Cysenis filia Diogitidis Thraciæ regis, viuos homines dissecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

8 ¶ Ptolemæus phisco rex Aegypti filium suū Memphitem (quē ex Cleopatra vxore eadē & sorore sustulerat) occidi iussit, Interfecti demum precisos pedes, caputq; & manus cista conclusos pro munere natalitio matri misit. Idem quū animaduerteret se suis omnibus odiosum esse vt periculo posset obsistere. frequens iuuētute gymnasiū armis & igni circūdedit, inclusosq; omnes partim ferro, partim flamma necauit.

9 ¶ Darius rex persarū constitutus quum populo iure iurando affirmasset se nullum ex septem principibus (qcō iurauerant aduersus magos) veneno ferro aut inedia oppressurum, vt religione solutus videretur, locū parietibus cinxit cinerib⁹ plenū superq; suspēsum imposuit lignū cui principes ipsos benigne cibo & potiōe exceptos infidere iussit, vt somno sopiti deciderent infidiosos illos cineres.

10 ¶ Ochus Artaxerxes Ocham sororem eandem & socrū viuam capite defodit. Patruū cum cētum liberis & nepotibus telis imperauit transfigi, quod in his maximā apud Persas probitatis laudem videbat consistere.

11 Athenienses æginitis Adolescētibus nauticarum artium peritis pollices præsciderunt, ne in certamen nauale serū deinceps descenderent.

¶ Excogitauit æneū taurum Perillus, quo iclusi subditis ignibus longo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eiulatus similes humanæ voci Phalatidem tyrānum ad misericordiam inducerent, Quod tererrimum artis suæ opus primus artifex inclusus expertus est Ouid. in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuencos. Ad formā tauri conueniente sono.

¶ Ethrusci viuorū corpora, sanioſis & tabidis mortuorū cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus, manus & pedes pedibus componentes.

13 ¶ Feritatem hanc in Mezētio notat Virg. li. 8. dicēs. Mortua quin etiam iūgebat corpora viuis, Componēs manibusq; manus, atq; oribus ora. Tormenti genus, & sanie taboq; fluentes Complexu in misero longa sic morte necabat. Bap. pius Additus ac rutulis dirus Mezentius armis, Seuitiæ Andino fit reus eloquio.

14 ¶ Scythæ exenteratis animalibus viuos homines iclude bant eminentibus solis capitibus. vt cibo capto diuiti⁹ lan guerent, viuerentq; donec putrefactis animalibus excrescerent vermes, a quibus consumerent. Præcedentia hæc exempla habet Val. max.

15 ¶ Saul rex Iudeoꝝ audita ab aratro suoꝝ hominū legatione de Hāmonitaꝝ iniuria querentiū, bobus (quos præ se agebat) succidi crura. præfatus sic oēs perituros, q sibi eodē die ad Iordanē fluuium præsto nō essent in armis.

16 ¶ Abimelech Gedeonis filius regnādi cupiditate. 70. fratres crudeliter occidit, vno dūtaxat excepto, q fuga & pedibus salutē sibi reperit. Idem Sichimitas (quod ab his vt be & tribu eiectus fuisset) noctu adortus omnes trucidauit) nulla sexus aut etatis habita ratione Vrbem vi captā diruit, & in eius area salē sparsit pro semine. Eos vero quā spe salutis ad templa se receperant. facta lignorum cōgerie ibidem flāmis & fumo necauit.

17 ¶ Athalia fœminarum sæuissima omnem Dauidis stirpē sustulit, ne quis superesset, a quo prohiberetur dominio.

18 ¶ Herodes multa pueroꝝ milia occidi iussit, vt autorem nostræ salutis interciperet Io. Frāc. Mirādula in hymnis, Vulnerat in cunis ferrū, profugumq; retrudit Liuor idumæi rabies & perfida regis, Iudæos nimiū, nimiū baccha ta per agros, Quæ vulsos fœtus materno ex vbere morti tradidit, & tenero madefecit sanguine cāpos, Omnisq; impleuit fœtu triſtiq; vlulatu. Quū genitrix spectat laceros crudeliter artus Natorum, & regis seruos in pignora abuti Ensibus exertis, & membra in frusta secare.

19 ¶Vitoldus princeps Lituanię homines morti destinatos mira crudelitate vrsinis includebat pellibus, eoq; modo inuolutos canibus dabat concerpẽdos. In bellicis expeditionibus arcum semper habebat intentũ, vt ordine aberrantẽ sagitta configeret. Multi tantæ feritatis metu vltro sine carnifice animas proiecerunt.

20 ¶Ecelinus (qui circa Taurisiũ & in Euganeis exercuit tyrannidem) castrabat pueros, stupro viciabat virgines matronis admittebat mammas, prægnantiũ secabat vteros, partus exertos in ignem mittebat. Bissena Patauinorum millia sub suo vexillo merentia ad vnum interfecit audẽta Patauii defectione.

21 ¶Diomedes & Busyris equos humana carne pauerunt Virg. lib. 3. Geor. Quis aut Euristhea durum, Aut illaudati nescit Busyridis aras? Ouid. li. 3. de Trist. Sęuior es tristi Busyride, fœuior illo, Qui falsam lẽto torruit igne bouẽ. Idẽ Quiq; suis homines pabula fecit equis, Idẽ in Ibin. Vt qui terribiles pro gramen habẽtibus herbis Impius hũano viscere pauit equos. Architrenius. Veniat. clemẽtia pręceps In Diomedis equos, Busyridis ara cruorem Commpluat humanum lachrimis.

22 ¶Phalaris tyrannus Agrigentinorũ non contẽtus exquisitissimis cruciatibus, æneo vsus est tauro quo miseri mortales inclusi boum mugitus effingerent. Ouid. li. 2. de Pẽto Quive repertorẽ torruit arte sua Idem. Ipse Perillũ Phalaris pmisit in ære Edere mugitus, & bouis ore q̃ri.

23 ¶Cambyses fratrem & duas sorores occidit. Apim bouẽ fero violauit. Captis inimicorum vrbibus, neq; pepercit templis, neq; simulachris deorum.

24 ¶Alexander Pheręus viuos homines obuersi in se faciebus sepeliebat, alios vrsorũ pellibus inuolutos dabat confíciendos venatoribus & feris confodiẽdos. Polyphrane auunculum peremit hasta, quam sacrauit, & festa præcinxit corona.

25 ¶Tamburlanus Scytarum rex nihil habebat iucundius, quam animi feritatem humano cruore oblectare. Cuidã

rogantẽ cur in omnes vsq; adeo sęuiret, toruo aspectu retortisq; oculis fertur respõdisse, An tu me hominem putas, & non dei iram potius ad hominum perniciem in terris agentem? Paryzatis mater Cyri iunioris rationem cõmenta est, qua humana corpora sibi gignerent vermes, a
26 quibus demum lenta morte consumerentur.

¶Septimi⁹ Seuerus iperator post Didiũ Iulianũ Clodiũ albinũ tumultuantẽ interfecit, & capite eius Romã misso
27 corporis truncum equo refugienti conculcandũ prębuit.

¶Tullia filia Tarquinij currũ sup faciẽ mortui parẽtis duxit equis etiã refugiẽtib⁹. Ouidius in Ibin. Infamẽq; locũ sceleris quę nomine fecit, Ptessit & inductis mẽbra paterna rotis. Idem li. 6. Fast. Filia carpẽto patrios initura pentes Ibat p medias alta feroxq; vias. Corpus vt aspexit, lachrymis aurĩga profusis Restitit, hunc tali corripit illa sono. Vadis, an expectas præciũ pietatis amarum? Duc inq; inuitas ipsa per ora rotas Certa fides facti est, dict⁹ scelera tus ab illa Vicus, & æterna res ea pressa nota est. Seneca in Octauia. Dedit infandi sceleris pœnas cũ Tarquinio Tullia coniux, quæ per cæsi mẽbra parentis Egit sæuos ipia
28 currus, Lacerosq; seni violenta rogos nata negauit.

¶Romanus Iunior imp. matrẽ Helenã a se reiecit & so-
29 rores, quas ablatis imperialibus pãnis inclusit cœnobio.

¶Huius filius nomine Basilius imperator post Ioãnem Zimiscem Bardam Silerum vnum ex suis ducib⁹ rebellãtem quũ vicisset, oculis priuauit. Bulgaros tumultuantes quum in potestatem suam redegisset, quindecim milib⁹ captis oculos effodit. vno tantum incolumni relicto, qui
30 excæcatos ad Samuelem eorum ducem dirigeret.

¶Caligula auiæ Antonię defunctæ nullũ exhibuit honorem, prospexitq; siccis oculis e triclinio ardentem rogũ. Fratrem Tiberium interemit. Syllanum socerum ad secãdas nouacula fauces compulit, Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinẽ fecit, easq; (quod est omniũ longe turpissimũ) exoletis suis prostrauit. Ptolomęum regis Iubæ filium consobrinũ suum, Item Macrones & Enniã

(quos habuerat imperij adiutores) pro meritorũ gratis pẽsauit morte, Multos ex senatoribus interfecit. Quęstorem suum in coniuratiõe nominatũ flagellauit veste detracta. Multos honesti ordis priº stigmatę deformatos ad munitiones viarum, ad metella aut ad bestias cõdẽnauit aut bestiarũ more quadrupedes cauea coercuit, aut medios sera dissecuit, idq; ob leuissimam culpam aut nullam potius. Parẽtes supplicio filiorũ cogebat interesse, quorũ vni valetudinẽ excusanti lecticam misit, Curatorem munerũ & venationum per continuos dies in conspectu suo catenis verberatum non prius occidit, quam offensus putrefacti cerebri odore. Comœdiographum quẽdam ob ambigui ioci verficulum igni cremauit in ipso statim amphitheatro. Equitem Ro. obiectum feris quum se innocentem proclamasset, reduxit, abscissaq; lingua iduxit rursus. Quendam ab exilio reuocatũ quum interrogasset, quidnam ibi facere consuesset, quum per adulationẽ hæc respondisset, Semper orauí vt periret Tiberius & tu imperares, capta ex eo verbo cõiectura exules suos mortem sibi imprecari, misit qui vniuersos cõtrucidarent. Prẽter facta verbis vtebatur feritatem immanem spirãtibus Dicebat omnia sibi in omnes licere. Gallis grẽcisq; aliquot vno tẽpore condẽnatis gloriabantur gallo græciam se subegisse. Quos torquebat, minutis ictibº plecti iubebat, quo diutius languerẽt addito etiã hoc prẽcepto. Curate vt se moriri sentiant Iactabat & illud tragicũ. Oderint dum metuãt. Optauit plærũq; vt populus, Roma vnicam haberet cervicem Querebat & dolebat sua tẽpora nullis calamitatibus publicis insigniri, Optabat exercituũ cædes, famẽ, pestilentiam, incẽdia, & hiatum aliquẽ terræ Puteolis dedicatiõe põtis multos e litore ad se iuitatos omnes prærupit tauit. Quosdã gubernacula apprehẽdentes cõtis detrusit in mare publico epulo seruũ ob detractã lectis argẽteam laminã carnifici cõfestim dedit, vt manibus abscissis & ante pectus e collo pendẽtibus per cœtus epulãtium circũ duceret, prẽcedẽte titulo, q causam pœnæ indicaret. Mil-

lionem secum rudibus certantem sponte prostratũ cõfodit ferrea sica. Admota altaribus victima elato malleo cultratium mactauit. Insistẽs Iouis simulachro quũ Apellem tragœdũ interrogasset, vter illi maior videretur, cũctantem flagellis discidit. Vxorẽ aut fiduciam quũ oscularẽ, addebat. Tam bona ceruix simul ac iussero, demetur. Hæc omnia ex tranquillo.

31 ¶ Diocletianus paucis diebus. 17. milia christianorũ variis supplicijs affecit.

¶ Henricus tertius imp. Agnetem matrẽ fœminã optimam in exilium pepulit & ibidem emori fecit.

32 ¶ Auidium Cassium Romani alterum Catilinam vocarunt, cp cruoris esset cupidus. Is inauditum & nunq; prius visum tormenti genus commentus est. Trabem enim lõgitudine. 80. aut. 100. pedum infixam terræ erigebat, cui a summo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo suffocabat.

33 ¶ Macrinus imperator pdigiosi fuit animi in exhibẽdis supplicijs, Nã geminos boues mirę magnitudinis aperiri iussit, hisq; milites singulos (qui ancillæ hospitis pudorẽ violasse ferebantur) inclusit capitibus boum exectis, vt facilius vna colloqui possent.

34 ¶ Maximinus imp. tã crudelis fuit animi, vt Cyclops, Busyris, Gyges, & Typhon diceretur. Vnde sequentibus vestigijs eiusdem sæuitiæ illusum est. Et qui ab vno non pót occidi, a multis occiditur. Tygris acerrimus est, & tamen occiditur. Caue multos, si singulos non times.

35 ¶ Irene Imperatrix vxor Leonis quarti Constãtino sexto filio suo in carcerem coniecto oculos eruit, cp ab ipso prius fuisset expulsa.

36 ¶ Leo. 3. imp. imaginas sanctorum quotquot reperit crematuit, & Stephanum pontificem reclamantẽ cõprehendi iussit, comprehensum interfici.

37 ¶ Domitius Nero domitii Aenobarbi & Agrippinæ, filius matrem interemit. Octauiam & Sabinam Poppeã in matrimonium duxit viris earum trucidatis, Ipsasq; demũ

vxores dedit morti. Petro & Paulo vitã abstulit. Antoniã filiam Claudii recusantẽ sibi nubere post Poppeæ mortẽ, occidit. Item Aulũ Plaucium iuuenem, quem ante mortem per vim constuprauerat. Ruffum Crispinũ priuignũ Poppea natum impuberẽ adhuc submersit. Tuscum nutricis filiũ relegauit. Senecã præceptorẽ ad necẽ cõpulit. Plærosq; libertos diuites & senes (quos semp fautores iuuenerat) occidit. Cassio longino iurisconsulto oculos effodit. Polyphago cuidam Aegyptii generis crudam carnẽ mandere assueto viuos homines laniandos obijciebat & absumẽdos. Populo & mœnibus patriæ nõ pepercit. Vrbem enim palã incendit, quasi offensus deformitate veterum edificiorum. Quod incendium lætis oculis prospexit e mecœnatiana turri. Inflãmatis iam domibus nemini permisit ire ad reliquias rerum suarum.

38 ℂ Tiberius nero tertius Romanorũ imperator, testamẽtũ matris pro irrito habuit. Tres ex Germanico nepotes Neronẽ, drusum, & Caium varijs modis afflixit Neronẽ ad mortem compulit, quum ei laqueos & vncos ostentaret carnifex. Drusum in ima Palatii pte sublatis alimẽtis adeo macerauit, vt ille tormentũ e culcitra tentauerit mãdere. Ex viginti viris patricijs (quos elegerat consilij causa) vix duos aut tres icolumes reliqt, cæteros diuersis causis necauit. Seleucum grãmaticum ad mortem compulit. Piscatori qui secretũ aliquid agenti mulũ inopinãter obtulerat perfricari eodẽ pice faciem iussit, & os locusta lacerari. Militẽ prætorianũ ob surreptum e viridario pauonem capite puniuit. Nullus a pœna hominũ cessauit dies, ne religiosus quidẽ ac sacer. Multos accusauit & damnauit cum vxoribus ac liberis suis. Interdixit ne capite damnatos propinqui lugerent. Nemini delatorũ fidem abrogauit. Plærisq; citati ab eo ad dicẽdã causam partim se domi vulnerauerũt, partim in media curia venenũ hauserũt, quos tamẽ colligatis vulneribus & semianines in carcerẽ rapi imperabat. Puniti oẽs in gemonias vnco tracti sunt. Viginti vno die abiecti tractiq;, nulla ætatis aut sex⁹ habita ratione. Virgines plæreq; pri⁹ a carnifice viciatæ demũ strangulatæ sunt. Mori volẽtibus vim adhibebat viuẽdi. Mortem adeo leue suppliciũ putabat, vt quum audisset quendam Carnuliũ eã anticipasse, exclamauerit. Carnulius me euasit. Furiat⁹ dolore quẽ ex morte filii sui Drusi cõceperat, multos nulla causa interfecit. Rhodiẽsem hospitem quẽ benignis literis Romam euocauerat, vbi aduenit, torqueri iussit & occidi. Carnificinæ locũ habuit capreis, vnde damnatos post exquisita tormenta præcipitari coram se in mare iubebat excipientibus deorsum classiariis, & cadauera remis elidentibus.

39 ℂ Domitianus multa crudelitatis exẽpla exercuit. Discipulum Pantomimi puberẽ occidit nullã aliã ob causam, q̃ ꝙ magistro similis esset forma. Item Hermogenẽ Tharsensem propter quasdam in historia figuras. Interemit & multos senatores, in his aliquot cõsulares vt Ciuicam Cerialẽ Asiæ proconsulẽ, Saluidienũ Orfitum, Acilium glabrionẽ. Itẽ Aelium lamiã ob suspiciosos iocos. Metium Pompsianũ, ꝙ habere imperatoriã Genesim vulgo ferebatur, & alias quasdã ob causas leuiculas. Præterea Salustium Lucullum Britanniæ legatum, & Iunium Rusticum Philosophos oẽs vrbe Italiaq; summouit. Occidit & Eluidium filium, ꝙ sub persona Paridis & Oenones diuortiũ suum cũ vxore tractasset. Flauium Sabinum, ꝙ eum præco non consulem sed imperatorẽ salutasset. Aretinũ Clementem consularem capitis condemnauit.

40 ℂ M. Antonius allatum sibi Ciceronis caput in mẽsa apponi voluit, perq; diem illud aspexit, quousq; tali spectaculo animum exsatiasset.

41 ℂ Eiusdem Antonii vxor Fuluia caput ipsum maledictis ac diris execrata est, demũ inspuẽs gremio suo apposuit, actriusq; inspiciẽs linguam illi e faucibus euellit, eamq; frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis vtebatur. Quintianus. Latiam foderet nec fuluia linguã.

42 ℂ Vedius Pollio quũ piscinas magno studio ac diligẽtia coleret, seruos suos occidebat, eosq; piscib⁹ dabat in præ-

dam, vt hominum cruore pasti delicatiores essent.

43 ¶ Manlius Torquatus consul dum cum latinis bellū gereret, edictumq; esset, ne quis extra ordinem pugnaret, filium secuti percussit, qua Gemini Metio Tusculanoq; equitum præfecto lacessitus, manum conseruisset licet parta de hoste victoria.

44 ¶ Iustinianus imp. filius Cōstantii Pogonati quotiescūq; truncas nares emungebat, toties vnū ex his (qui Leontio inimico fauerant) ad supplicium iubebat rapi.

45 ¶ Amalasuntha mater Atalarici regis Gothorū mortuo filio adiutorem sibi delegit Theodatum. a quo tamen in balneo strangulata est.

46 ¶ Claudius Cæsar (qui interfecto Caligulę successit in imperio) tormenta quæstionum, pœnasq; parricidarum præsentabat & exigebat palam. Gladiatores retiarios iubebat interfici, vt expirantium faciem videret. Bestiarijs meridianisq; gladiatoribus adeo delectabantur, vt a prima luce ad spectaculum descenderet, & meridie dimisso ad prandium populo persederet.

47 ¶ Aulus Vitellius nobiles viros & cōdiscipulos omnibus blandiciis ad societatē imperii allectos factos vario genere fraudis occidit, & in his vnū veneno manu sua porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is febre affectus poposcerat. Portionem quendā nulla penitus culpa interfici iussit, velle se dicēs oculos pascere. Duos itē iuuenes patri supplicium auertere conantes. Quendam equitē Ro. iugulari mandauit cū liberto. Item plebeios quosdā, qui Venetę factioni maledixerāt. Venit & in suspicionem matri venenū porrexisse, q audiuisset a Cata muliere vaticinia dimittissime se imperaturum, si superstes parenti extitisset.

48 ¶ Aemylius Censorinus ægestæ vrbis Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos prosequebatur, qui inauditum aliquod tormenti genus excogitassent. Sepe igitur lueri cōmotus quidam Aruntius paterculus equum ex ære fabricatum ei dono dedit. Ille autem muneris autorē primū ibidem conclusit & emori fecit.

49 ¶ Achilles interfectum hectora currui seu equinæ caudæ alligauit, & circum muros vrbis Troiæ ter exanimē pertraxit. Demum vænale cadauer exposuit parēti Priamo. Virg. li. 1. Aen. Ter circum iliacos raptauerat hectora muros. Exanimumq; auro corpus vendebat Achilles.

50 ¶ Scinis latro Corinthi⁹ arbores cōplicabat, hisq; alligabat hominū brachia, vt in sublime redeūtes lacera membra discerperēt. Propertius li. 3. Arboreasq; cruces Scinis, & non hospita Graiis Saza, & curuatas in sua fata trabes.

51 ¶ Atreus Pelopis filius vxorē habuit Aeropen, quā quū stuprasset Thyestes frater, & grauidā fecisset, susceptos ex ea liberos Atreus decoxit & cōuocato per spēm beniuolentiæ fratri apposuit comedēdos. Quod facin⁹ adeo sol exhorruit vt refug⁹ matutinū repetiuerit cubile. Vñ Oui. li. 1. de pōto. Nō tibi Therodamas, cruduſq; vocabit atre⁹.

52 ¶ Therodamas fuit nescio quis carnifex, qui leones pascebat humano sanguine. Ouidius in Ibin. Therodamantæos vt qui sensere leones.

53 ¶ Phineus rex Arcadiæ filios suasu secūdę vxoris excoecauit, propter quod facinus vltricē numinū vindictam passus est amisso paulopost visu. Ouid. lib. 1. de arte. Quid fodis immeritis Pheneu sua lumina natis?

54 ¶ Cleomenes Lacedæmoniorū dux ab Antigono victus profugit ad Ptolęmeum, a quo benigne primū exceptus est, demum tamē Nicagoræ cuiusdam calumnia suspect⁹ regi factus est, & ab eodem excoriatus.

55 ¶ Arpiages fuit quispiā, qui filiū comedit. Ouid. in Ibin. Vt puer Arpiagæ referas exempla Thyestę, Inq; tui cæsus viscera patris eas.

56 ¶ Alphonsus tertius, rex Hispaniæ quatuor fratrib⁹ oculos eruit. Atelstanus rex Angliæ Edimum adolescentē in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit. Sigibrandus Arisprandi filius & Longobardorū rex Ariperto (quo cū certabat) oculos eruit, vxoremq; eius naso auribusq; truncis dehonestauit.

57 ¶ Athila rex Pānonię vndecim virginum milia in expu

Universidad de Deusto
Biblioteca

gnatione Coloniæ interfecit. Fratrem Budam morti de-
dit, Aquileiam diruit.

58 ¶ Alboinus Longobardoꝝ rex ex capite Cunimũdi Ge-
pidarum regis bello victi craterem sibi fecit. Narses Italię
præfectus Sindualdum Britonum ducem armis domitũ
in trabe suspendit. Boleslaus tertius Bohemorũ rex Mo-
schoni regis Poloniæ superato oculos eruit, vt etiã Odo
alricus Boleslai frater alteri fratri Iamuro.

59 ¶ Tomyris Scytharum regina quum Cyrum persarũ re-
gem superasset, caput eius abscissum demersit in vtrẽ san-
guinis plenum, eiq; his illusit verbis. Satia te sãguine, quẽ
tantopere sitisti Cyre.

60 ¶ Totila rex Gothorum capta Roma tertiã partẽ muro
rum diſiecit. Capitolium incẽdit, omnia diripuit, Et tanta
passim feritate debacchatus est, vt dei flagellum diceret.

61 ¶ Dirce Thebana mulier vbi sensit Lycũ maritum captũ
amore Antiopæ Nicteĩ filiæ, puellam tauri ceruicib⁹ alli-
gauit, suspensis a cornibus tædis ardẽtibus, vt bos tormẽ-
to furiosior Antiopã ipsam per abrupta & scopulos tra-
ctam discerperet. Proper. lib 3. Testis erit Dirce tam vero
crimine sæua Nycteos Antiopem accubuisse Lyco.

62 ¶ Clodomyrus Clodouei primi filius Sigismũdum filiũ
Gundebaldi regis burgundiæ bello captum, vna cũ libe-
ris & vxore in puteum coniecit.

63 ¶ Huius frater Childebertus Amalricũ regem Gothorũ
sororis suæ Clotildis maritũ obtruncauit, & Tolerũ vrbẽ
(in qua ille se tutabatur) diripuit. Duos itẽ fratres Clodo
myri filios simulata beniuolentia conuocatos interfecit.

64 ¶ Clotharius horum duoꝝ frater & Clodouei filius Co
nabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum ei⁹ fi-
lium cum vxore & liberis igne cremauit.

¶ Colomanus rex Pannoniæ Almofratri oculos eruit.

65 ¶ Cambyses rex Persarũ blãde submonit⁹a Prexaspe do
mestico, vt ab ebrietate & poru nimio caueret, ꝙ id mali
quandoq; rõnis vsum auferat statim furore correptus fi-
lium eiusdẽ sagitta confodit. Idẽ Cambyses templa & le-

ges ludibrio habuit, deoꝝ simulachris illusit, Reclusis cõ
ditorijs mortuoꝝ ispexit cadauera, Amasis cadauere mo
numẽto reuulsum verberibus cædi iussit, & omnib⁹ ꝓbris
affici, demũ cremari. Duodecim Persarum primores nul-
la penitus causa interfecit, viuos in caput defodiens.

66 ¶ Sapor rex persarum, quum Aurelianum imperatorẽ
bello victum cepisset, equum ascensurus curuatos ei⁹ hu-
meros premebat suppedanei loco. Mãtuanus de fortuna
Gonzage. Romulidum princeps, qui te Gallene recepit
In regni sociũ, Persarum a principe captus Vixit in ærũ-
nis, senuitq; in carcere longo.

67 ¶ Eadem feritate vsus est Tamburlanus rex Scytharũ in
Paxaitem principem Turcarũ, quem bello captũ caueis
inclusit, & catenis vinctum sub mensa instar canis iussit co
medere, & mandere ciborum analecta. Idem Mantuanus
Turcarum princeps Mahometicus Ildris Arma ferẽs cõ
tra Scythicam mauortia gentem, Incidit incasses, caueisq;
inclusis ahenis Admiranda dedit populis spectacula, Par
thi, Armenii, Mœdi, Assyrij (quacũq; mouebant Victores
sua castra Scythæ) videre tyrannum Squalentẽ in clatris,
atq; in pædore sepultum.

68 ¶ Sanctius quartus Hispaniæ rex patrem suũ Alphõsum
decimũ e Germania redeuntẽ occupato regno nõ admi-
sit. Quatuor hominum milia trucidari iussit ꝙ in tumultu
quodã Alphõsum fratris sui filium regem appellassent.

69 ¶ Egebertus Sycoberti filius & post patrẽ Angliæ rex,
fratris filios enecauit.

70 ¶ Ptolemæus Philopator rex Aegypti, patrem fratrẽ &
amicos fere omnes interfecit.

71 ¶ Alphõsus primus rex Lusitaniæ matrẽ cõiecit in vincu
la, ꝙ mortuo primo marito secundas tentasset nuptias.

72 ¶ Hippomenes Athenienſium princeps Limonem filiã
in adulterio deprehensam, equo feroci & famelico præ-
buit absumendam. Ouidius in Ibin. Vtq; nouum passa est
genus Hippomeneia pœnæ. Idẽ. Solaq; Limone pœnã
ne senserit illam, Et tua dente ferox viscera carpat equus

Universidad de Deusto Biblioteca

Ortum est hinc adagium. Magis impius Hippomene.

73 ¶Henricus cognomento clericus Anglorum rex fratrē Robertū excæcauit, & iclusum carcere ibidē emori fecit.

74 ¶Orodes Rex Parthorum Mithridatē fratrem quāuis supplicem in conspectu omnium interfecit.

¶Ioānes maria dux Mediolanensis, quotidie nouo tormēti genere ciues opprimebat. Idē matrē (a qua interim corripiebat) in carcerē detrusit, & ibidem mori coegit.

75 ¶Mamertes Syſaphonis Corinthij fratris sui filios iterfecit cupiditate dominandi.

76 ¶Septimuleius excisum C. Gracchi caput liquato plumbo respersit.

¶Solebat Erix filiꝰ Veneris & Butæ, hospites crudeliter enecare Hunc Hercules occidit. Martia. lib. 7. Et grauis in Siculo puluere fusus Erix.

77 ¶Dionysius tyrānus Marsiā quēdā interfecit ea tātū cā qp is per quierē iugulare se Dionysium existimauerat.

78 ¶Antonius commodus gladiatorijs cædibus adeo Romanum attriuit imperiū, vt nomē gladiatoris vulgo meruerit. Idem teste Lampridio, homines qui pedibus debiles forent, sagittis solebat conficere. Claua multos et affixit, Herculem se fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridentes se feris obiecit. Eum qui Tranquilli libri vitam Caligulę Continērem legerat, feris obiecit. Si qui mori velle prædixisset, hunc inuitū iubebat præcipitari. Obæsi corporis hominem medio vētre dissecuit, vt eius intestina subito funderentur.

79 ¶Cleomedes athleta Lachū Epidēniū ictu pugni interfecit, iterfecti latera adapuit, & iniecta manu intestina eduxit.

80 ¶Termerus fuit quispiam, qui humana capita cōfringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

81 ¶Othomanus turcarum princeps anno salutis. 1453. Constantinopolim cepit. Constantini imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit & totis castris gestauit. Mares & fœminas illustres iugulauit, aut ad vsum nefariæ libidinis reseruauit.

¶Apteras

81 ¶Apteras fuit quispiam, qui patri testes eruit & filios occidit. Autor Annius in Berosum. Spendius fuit quidā Italici generis Capua oriundus qui captiuos in bello bestiis laniandos obiiciebat. Autor Polibius.

¶Orœtes Persa Polycratem Samiorum tyrannū affixit cruci Autor Herodotus.

83 ¶Xerxes maximū filiorū Pyrhii Bithinij hominis ditissimi a quo tamē cum toto exercitu fuerat hospitio susceptus, medium dissecari iussit.

¶Trax fuit quispiam, qui filiis suis omnibus oculos effodit, quod neglecto patris mandato Xerxem secuti aduersus Greciam militassent.

84 ¶Amastris Xerxis vxor vxorem Masistæ Bactrianoꝝ pfidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus itē nares, aures, labra, linguam inhonestissimis deformauit plagis. Testis idem Herodotus.

85 ¶Creon tyrannus militum in bello mortuorum cadauera vetabat sepeliri & inhumari. Hunc Theseus interfecit. Ouid. in Meta. Prohibētem busta Creontem Atticus Aegides rupit marathonide quercu.

86 ¶Progne Pandionis Athenarum regis filia Ityn filiū marito suo Tereo Thracū regi apposuit cōmedendū, quod stuprum intulisset Philomelæ eiusdē Prognes sorori. Virgil. in Buc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. Vbi Philomelam posuit pro Progne.

87 ¶Medea fratrem absyrtum & filios ex Iasone susceptos membratim discerpsit, Ouid. in Ibin. Et tua sic latos sparga tur membra per agros. Tanq̄ quæ patrias detinuere vias.

88 ¶Tydeus arrosit caput Menalippi. Idē Ouid. Nec dapis humanæ tibi erunt fastidia, quaq; parte potes, Tydeus tē poris huius eris. Geryon Mercurio natus patri hospites īmolabat, Autore Plutarcho. Tartari Pannopiam ingressi Viridamo oppido capto fœminas tēplis inclusas cremauerunt, & Belam quartum eius populi regē ficerunt, vt ad præsidium salutis, latebras inquisiuerit.

89 ¶Traiano imperāte Iudæi duce Andrea multos ex Græ

tis & Romanis obtruncarunt. Qua cæde non cõtenti humanis carnibus vesci cœpere, seq; occisorũ intestinis stillante adhuc sanguine, incingere, eorundẽ pellibus obuoluti. Multos item per medium vsq; ad verticem dissecuerunt. multos obiecerunt bestiis laniandos. Alios inter se digladiari coegerunt, vt ducenta & amplius hominum milia eo furore & armis Iudæorum interierint. Autor Dion Cassius.

¶ Q. Mutius Scæuola Tribunus plebis nouem collegas duce Sp. Cassio ad dominationem aspirantes, viuos, cremauit. Autor Valerius de Seueritate.

¶ Clementes & humani.

1	Dromocheres	11	Antonius pius	19 Faucula clunia
2	Paul. Aemylius	12	Fl. Vespasianus	Beatrix
3	Traianus	13	Iulianus imp.	20 Cyprianus
4	Ludouicus pius		Domitianus	Crispus
5	M. aur. Antonius	14	Alphonsus	Crispinianus
6	Cæsar	15	Scipio	21 Anastasia
7	Cydon		Ptolemæus	22 Petr° Vrseolus
	Polycrates		Anthiochus	Moses
8	Maras	16	Pyrrus	Thobias
9	Probus	17	Philipp° matia	23 Machabæus
	Darius		Antigonus	Ieu
10	T. Vespasianus	18	Lucius albinus	Pericles

1 DRomocheres Getarum rex Lysimachũ hostem bello captũ. mira clementia dimisit illæsum, Annibal inuentũ Aemylii Pauli consulis & collegæ Terentii Varronis cadauer honorifice tumulauit.

2 L. Aemylius Paulus huius Aemylii filius perseum Macedoniæ regem vinctum fleuit, & assidere sibi iussit.

¶ Ladislaus rex pannoniæ victum a se inimicum regnare permisit. Quintiam si per proceres licuisset, oblatum recusasset principatum.

3 ¶ Solebat Traianus ægrotantes amicos visere exinanita imperatoria maiestate. Autor Ausoni°. Alexãder. capto Dario Leonatũ ex purpuratis suis misit, qui eius matrẽ, vxorem, aliasq; fœminas consolaret, & a lachrymis auerteret & impediret. Atq; etiam matri Darii (cui nomen erat Sisigãbis) permisit, vt quos vellet bello extinctos milites patrio more sepeliret. Eius vero vxorẽ (quam nullam id ætatis fœmina corporis pulchritudine vicit) non solum non violauit, at summã adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnẽ insuper cultum fœminis reddi iussit, ne quicquam ex pristinę fortunæ magnificentia adimi. Et (quod omniũ maximum humanitatis argumentum)

4 Darium ipsum amisso, iure belli regno restituit.

¶ Ludouicus pius Gallorum rex quum quatuor liberos variis principatibus honorasset, ab his tandem incommoda multa passus est, atq; etiã coniectus in carcerẽ. Quod tamen animo adeo ciuili & mãsueto pertulit, vt cum his

5 postea redierit in gratiam.

¶ M. Aurelius Antoni° imperator Auidio Cassio aliisq; compluribus (a quib° insidias parari sibi cognouerat) pepercit, immemor furoris & vindictæ, qua tamen summi principes debacchari solent, si vel fracta nuce, aut vngue

6 praue sectu offendantur.

¶ Cæsar captis apud Pharsaliam Põpeii scriniis, epistolas omnes inclusas bona cremauit fide, nulla earũ lecta. Autor Plynius lib. 7. Idẽ imperator simultates cõtra nullos tam graues accepit vnq̃, vt nõ occasione oblata deponeret lubẽs, C. Memio (cuius maledictis probrosisq; verbis fuerat lacessitus) fauit in petitione cõsulatus. C. Caluo post famosa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti vltro & prior scripsit, Valeriũ Catullũ (cui° versiculis ineluibile stigma reciperat) satisfacientẽ eadẽ die adhibuit cœnę, hospitioq; patris eius sicut cõsueuerat, vti pse uerauit. Cornelio Phagitæ (cuius insidias vix effugerat) noceri nõ permisit. Statuas Syllæ & Pompeii inimicorũ a plebe disiectas reposuit. Si qua grauio in se dicerent, ihi bere maluit, quã vindicare. Nocturnos coniuratores satis habuit monere, ne pseuerarent. Criminosissimis Auli Cecinę & Pitholai scriptis laceratã suã famã ciuili aio tulit.

7 ¶Cydon Corinthius fuit hospitalitate adeo insignis, vt eius fores omnibus essent peruiæ. Hinc adagium natum. Semper aliquis in Sidonis domo.

8 ¶Polycrates matres militū qui in bello periissent, opulentioribus ciuibus dabat nutriendas.

¶Maras fuit quispiam apud Berœam Cyriæ ciuitatē diuitissimus humanꝰ & officiosus in oēs, tū ciues, tū hospites.

9 ¶Probus imperator arradionem (quem singulari certamine pugnans confecerat) magnificētissimo honestauit sepulchro, Darius eos obiurgauit, qui Histiei caput trucauerant, Testis Herodotus. Fabricius Cornelium Ruffinū quem hostiliter oderat, iuuit in petitione consulatus.

10 ¶Titus Vespasianꝰ duos in vrbe clarissimos vitos (quos habebat compertos insidiarū in suam vitam) non tātum nō puniuit, at etiam sibi assidere iussit. Fratrem Domitianum insidias quoq; parentem flens sępe obtestatus est, ne parricidio assequi cuperet, quod breui esset habiturꝰ. Idē laborantes morbo, & ægrotantes suis pascebat manibus, & suorum mortibus afflictos consolabatur.

11 ¶Antonius pius fuit adeo mitis vt quū ob inopię frumentariæ suspicionem lapidibus a plebe Romana perstringeretur, maluerit placare, quā vlcisci seditionem.

12 ¶Fl. Vespasianus vitellii hostis suis filiam splendidissimæ maritauit. dotauitq; & instruxit. Nullius vnquam cæde lętatus est. Iustis etiā supplicijs illachrymauit, & ingemuit.

13 ¶Iulianus imperator Nebridium Constātii. (in quem ille bellabat) fautorē ad genua sua prolapsum paludamento protexit ne a militibus interficeretur. Domitianus iterū initia imperii sui adeo ab omni cęde abhorrebat, vt edicere distinauerit, ne boues īmolarentˉ. Autor Sueto.

14 ¶Alphōsus expugnatæ per vim Neapoli noceri vetuit, pepercitq; ciuibus a quibus tamen fratrem suū sciebat interfectum fuisse. Proteæ cuidam homini verboso (cui iure plurimum succensuerat) non modo veniam petēti dedit at quinq; etiam talenta vltro obtulit.

15 ¶Scipio Hispanos captiuos sine p̄cio dimisit. Ptolemęus rex fugato Demetrio quoscūq; Demetrij amicos cepit captiuos, vna cum eius suppellectile statim remisit.

16 ¶Antiochus rex captum Scipionis filiū remisit sine prećio. Pyrrhus captiuos Romano populo reddidit. Demetriꝰ classe Ptolemæi (qui prius fuerat victor) superata eorum qui ceciderant corpora, sepeliri iussit, & captiuis omnibus liberum concessit reditum.

17 ¶Philippus Maria Mediolanēsis captum nauali pugna Alphonsum cum duobus fratribus nō libertate solum, at multis ēt honestauit muneribus, Antigonus Alcioneū filiū Pyrrhi ad se caput deferentem baculo percussum reiecit vt barbarum, vt pollutum inclamans. Oculosq; obduxit, ne lugubri fœdaretur aspectu. Multis insuper lachrymis inimici mortem prosecutus est.

18 ¶Lucius Albinus cum animaduertisset virgines vestales sub sacrorum onere laborātes, & ope hominum destitutas, statim exonerato sarcinis curru, vxore & liberis iter pedibus facere iussis, virgines cum sacris conscendere curru imperauit.

19 ¶Annibale Capuam tenēte Faucula Clunia captiuis egētibus suppeditauit alimenta, Beatrix Romana virgo corpora martyrum ceciderūt in agro suo furtim sepeliebat, quod etiā feciſſe ferunt Bibianam virginem.

20 ¶Cyprianus afer diuitias omnes pauperibus erogabat. L. Crassus orator tanta fuit clementia, vt murenā mortuā multos dies atratus fleuerit. Crispus & Crispinianus quicquid lucri faciebant arte sutoria, quam exercebāt pauperibus impartiebantur.

21 ¶Anastasia Chrysogoni discipula sanctis (q in carceribus tenebantur captiui) tacite victum ministrabat. Idē quoq; fecerunt Praxedes & Pudētiana sorores. Pompeius Syllæ cadaueri honorem exhibuit teste Plutarcho.

22 ¶Petrus Vrseolus Venetiarū princeps pauperum ægrotantiū cubicula solebat furtim visere, & opibus suis iuuare. Idem Xenodochium suo vnius sumptu extruxit. Moses Aegypto fugiens Iosepi secū ossa tulit. Tobias sepeli-

endis mortuis vaca bat.

23 ¶ Machabeus post prelium in Gorgiam cõmissum iussit vt occisorũ corpora sepelirentur. Ieu rex israel hostẽ suũ Iezabellẽ fecit ornari tumulo. Pericles mortuos in bello Peloponnesiaco primus oratione publica laudauit.

¶ Modesti & verecundi.

1	Temistocles	C.Numerius	6	Agatocles
2	Pyctacus	Vgolinus	7	T.Varro
3	Cato	Q.Cincinnatus	8	Cicereius
4	M.Fabius	Cn.Plancus	9	Pompeius
	Pompeius	Cimon		Iul.Cæsar
5	Fabius gurges	Pescenius		Spurina

1 THemistocles iacẽtem hostem armis pulcherrimis indutum sequenti militi exuendum reliquit, quũ ab huiuscemodi facto ipse abhorreret.

2 ¶ Quum Mitylenei Pyctaco multum agri offerrent gratuito munere, tantum sumpsit, quantũ hasta pcurreret, vt apud Romanos P.Claudius, quantum vno die araret.

3 ¶ Cato ob modestiam nullam sibi statuã erigi passus est, dicens se malle, vt posteri percontarẽtur, Cur Catoni posita non esset statua, quam cur posita.

4 ¶ M.Fabius consul deuictis veiis oblatum triumphũ renuit ob fratris & collegæ mortem. Pompeius oblatã sibi ab hebræorum rege mensam & sedem auream, deferri iussit in publicum ærarium.

5 ¶ Fabius gurges, Fab.Pictor. C.Numerius, & Q.Vgolinꝰ legati ad Ptolemæum missi accepta ab eodẽ munera in ærariũ retulerũt. Q.Cincinnatus dictatura se sponte abdicauit. Quod ẽt L.Sylla fecit vltro. Cn.quoq; Plancus cẽsurã volens exuit Cimõ Atheniẽsis Reip. Munera caste semper & icorrupte obiit, & ab omni genere expilatiõis abstinuit. Pescenius niger sic se ipsum & milites rexit, vt nihil a puincialibus nõ oleũ, nõ lignum operã ve extorserint.

6 ¶ Agathocles rex Siciliæ nullo vnquã luxuriantis fortunæ zephyro auerti potuit a recordatiõe figulinę patris officinæ. Quãuis enim haberet auri & argẽti abunde, semp

tamen abacũ vasis fictilibus onerabat. Ausonius. Fama est fictilibus cœnasse Agathoclea regẽ, Atq; abacũ Samio sępe onerasse luto Quærẽti causam respõdit. Rex ego quũ sum Sicaniæ, figulo sum genitore satus. Fortunam reuerẽter habe, quicũq; repente Dives ab exili pgrediere loco.

7 ¶ Terentius Varro delatam sibi ab vniuerso senatu & populo dictaturã recusauit, ꝙ Remp. cõfregisset Cannensis pugnæ temerario congressu.

8 ¶ Cicereus quum Prætorijs Comitijs Cn.Scipioni superioris Africani filio competitori omniũ suffragijs prepoꝛneretur erubescens se tanti viri filio prælatum, ex competitore suffragatorem se fecit.

9 ¶ Põpeius in acie Pharsalica victꝰ a Cæsare, quũ postero die Larissam intraret, oppidiq; illiꝰ vniuersus populus obuiã ei pcessisset. Ite inquit, & istud officiũ pstate victori. Iulius Cæsar tribus & viginti vulneribus coniuratoꝝ mucronibus confossus, a verecũdia absterreri nõ potuit. Nã eo tempore quo spiritus a mortali corpore secernebatur, togam vtraq; manu demisit, vt inferior ps corporis tecta collaberetur. Spurina egregius adolescens quum sua forma complurium fœminarum solicitaret oculos, verecundia morus, oris decorem vulneribus deformauit.

¶ Contemptores honorum & diuitiarum.

Sex.ælius Catus	Homobonus	Messala
Cimõ Athenienſis	Iudocus	Theodosius
Agnes	Lotharius	Michael imp.
Crates	Marcus	Manuel
M.Curius	Antonius anacho.	Io.Calacuzenus
Raymundus	Tuditanus	Babythaceni
Io.Germanus	Democritus	Arsenius
Vmbertus vienen.	Fabricius	Rachis
Albertus magnus	Scipio	Placidia
Clotildis	Maximianus	Forseus
Diocletianus	Amurathes	Aeneas
Eugenia	Petrus rex Angliæ	Nicolaus
Etburga	Lysander	Phocion

Universidad de Deusto
Biblioteca

SExtum Aelium Catum virum consularẽ quũ legati Aetholorũ vasis fictilibus prandẽtem reperissent eidem vasa argẽtea miserunt, quæ tamen recusauit. Neq; aliud argẽti ad extremum vitæ diem habuit quam duo pocula accepta a L. Paulo socero suo. Autor Plymon dux Atheniẽsis spolia victis hostib⁹ erepta suis ciuibus partitus est. Agnes vxor Henrici tertii imp. omnib⁹ & diuitiis & honorib⁹ se abdicauit, vt religiõi daret operã. Crates Thebanus non paruum auri & argenti cumulum proiecit in mare quo melius philosopharetur citra impedimentum. M. Curium rapam in foco torrentem quum legati Samnitum reperissent, eiq; multum obtulissent auri, Malo inquit, hæc in fictilibus meis comesse, & aurum habentibus imperare. Raymundus, Io. Germanus, Vmbert⁹ Viẽnensis. Albertus magnus se suis episcopatibus abdicarunt vltro. Clotildis seu Batildis vxor regis Clodouei, dimissis opibus & regno, cœnobio se inclusit. Diocletian⁹ relicto sponte ĩperio in propriis agris consenuit. Beata eugenia relictis opib⁹ paternis cœnobio se inclusit. Etburga filia Eduardi senioris regis Angliæ relicta itidem paterna domo claustrũ ingressa est, in quo ad mortem duravit sanctissime. Homobonus ciuis Cremonẽsis opes nũdinarias & negociatoris partas laboribus reliquit, vt spirituali cõsuleret lucro, Lotharius imperator & rex Gallorum ipe rio sponte se abdicauit. Iudocus regis Britonum filius relicto principatu cui post patrem erat successurus, byssum & purpuram in pannosas & viles commutauit tunicas. Marcus euangelista pollicem sibi amputauit, vt sacerdotio videretur indignus. Antonius anachoreta ne eligeretur episcopus, læuam sibi auriculam ferro præsecuit. Timonitanus patrimoniũ populo diripiendum sparsit. Demo⁹crit⁹ agros suos reliquit, eosq; pascua publica fieri passus est, Legati Samnitum Fabricii domum ingressi, qui viderent multa ad splendorẽ & tanti viri deesse maiestatem, magnam vim auri eidem obtulerunt. Quam repudiauit vltro. Testis Gell⁹ libro primo Cap. 14. Maior Scipio pu-

blicam rerum administrationem sponte reliquit, vt priuatus ageret. Maximianus princeps relicto imperio vitam quoque priuatam elegit. Amurathes Turca dimissa filio regni cura priuatus egit. Petrus rex Angliæ dimisso suis regno Romam venit, vbi in paupertate priuat⁹ vixit. Lysander rex Lacedæmoniorum vestimẽta magni pretij filiabus suis a Dionysio missa recusauit. Messala prim⁹ omnium Romæ vrbis præfectus cõstitutus, die sexta ab ea dignitate se abdicauit. Theodosius Atramytenus ĩperator post Artemiũ pertæsus belli ciuilis cessit imperio, monasticamq; vitam amplexus est. Michael Curoplates ĩperator post Stauracium Leoni Armenio curam imperii reliquit vltro. Manuel quoq; habenas imperii Alexio reliquit, monasticam secutus vitam. Idem fecit Ioannes Calacuzenus imperator, qui successit Andronico iuniori. In Tygris alueo oppidum est Babythace, cuius icolæ mortalium soli aurum in odio cõtrahunt. Arsenius Roman⁹. patricius quũ vocem hanc incerto autore audiuisset, Fuge, tace, & quesce, relicta paterna hæreditate ad cœnobiũ properauit. Rachis Lõgobardorum rex regno se sponte abdicauit, vt monachum ageret. Placidia virgo Valẽtiniani ĩperatoris & Eudosiæ filia, repudiatis opibus nulli rei præterquam saluti inhiabat. Forteus Hibernię regis filius neglecto regno monachum egit. Aeneas militis cuiusdã Turno adherentis (cui nomen erat Magus) diuitias spreuit, quas offerebat, vt veniã cõsequeretur victus Aeneas apud Virg. lib. 10. Argenti atque auri memoras quæ multa talenta Natis parce tuis. Nicolaus pataræus Smyrne antistes patrimonium pauperib⁹ impartiuit. Phocioni quũ Alexander ex Perfica gaza bello parta magnum auri pondus misisset, recusauit ille.

	☾Diuites.	
Mydas	Aesopus	Callistus
Crœsus	Cęcilius Claudius	Narcissus
Sicheus	M. Crassus	Licinius
Volunx	Pallas	Ptolemæus

Sylla
Pythy⁹ Bythinius
Seneca
Tarius Ruffus
Lentulus
Herodes
Nicanor
Seſoſtris
L.Luſcius
Galeſus
Camertes
Dorilas
Cyrus
Semiramis
Eſubopes
Cæſar

C.Antonius
Murena
C.Caligula
Romani
Perſeus
Mamurra
P.Claudius
Ciſſamis
Dion
Plynius iunior
Dauid
Salomon
Perſæ
Minyas
Mæander
Heliogabalus

Tantalus
Callicrates
Rhampſinitus
Darius
Indi
Lydi
Babylonii
Seres
Arabes
Achæmenes
Tholoſani
Luerius aruern⁹
Anthiochus
Iob

QYdas rex fuit Phrygię, cui propter Bacchũ hoſpitio ſuſceptũ conceſſum eſt, vt qcquid vellet optaret, voti futurus compos. Optauit aũt vt quicqd corpore contigiſſet, in aurũ verteretur. Tantæ fuerũt eius diuitiæ, vt in puerbiũ abierint. Statius li. 1. Syl. Digne Mydæ Crœſiq; bonis & Petſide gaza. Idẽ li. 2. Viue Mydę gazis, & Lydo ditior auro. Opulentia Crœſi Lydorũ regis maxime quõdã nobilitata eſt apud Græcos & adeo, vt ſecerit prouerbio locũ. Propterea (vt ſcribit Herodot⁹) exiſtimabat ſe mortaliũ feliciſſimum. Martia. lib. 1. Crœſo diuitior licet fuiſſem. Auſonius. Effigiẽ tex Crœſe tuam ditiſſime regũ Vidit apud manes Diogenes Cyninic⁹, Sidonius. Cuius non valuit rapacitatem Vel Lydi ſatiare gaza Crœſi. Virgilius ſcribit Sycheum Didonis maritũ fuiſſe ditiſſimum agri inter Phœnicas. Quæ opulẽtia fuit et exitio, impulitq; Pygmalionem regem Tyri, vt eum interficerer. Quantũ aũt auri & argenti habuerit, hinc ſuſpicari licet, q̃ eius theſauris profuga Dido æmulam Romani imperij carthaginẽ ædificauit. Volunx fuit quiſpiã ditiſſim⁹, de quo Syllius lib. 1. ſcribit, Ditiſſimus agri Occumbes ge-

neroſe Volũx, ne clauſa repoſtis põdera theſauris, patrio nec regia quondã p̃fulgens ebore, & poſſeſſa mapalia ſoli Profuerint. Aeſopus tragœdus amic⁹ Ciceronis arte histrionica ad tantam peruenit opulentiã, vt ſeſtercio centies ei patina ſteterit, reliqueritq; filium adeo diuitẽ, vt ſis vniones liquefactos cœnis apponeret. Cęcilius Claudius teſtamento ſuo edixit. Quãuis multa bello ciuili p̃diſſet, tamen reliquere ſeruorum quatuor milia centũ &. 60. iuga boum tria milia & ſexcenta. Reliqui pecoris ducẽta quinquaginta ſeptem milia. Innumerato pondo ſexcẽta milia. Qui funerari ſe iuſſit ſeſtercijs vndecim milibus.

CM. Craſſus negabat diuitẽ eſſe, niſi qui redditu annuo legionẽ poſſet alere. In agris ſuis poſſedit ſeſterciũ bis milies, hoc eſt ære noſtro quinquagies centena milia aureorũ coronatorũ. Nec ſatis fuit, inquit Plynius, niſi totũ partho rum eſuriſſet aurũ. Hãc autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incendiis cõparauerat, calamitates publicas in ſuã vnius vtilitatem vertẽs. Nam quum trecenta ſolum talenta ex paterna hæreditate accepiſſet, priuſq; aduerſus parthos exercitũ duxeret, ſeptẽ milliũ & centum talentorum ſummã coegiſſe traditur, quũ etiam decimam partẽ facultatum ſuarũ Herculi conſecraſſet, & publicum epulum dediſſet populo, ac tres minas ciuibus viritim contuliſſet. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis artis & architecturæ peritos, quibus non ſolum ad proprię domus extructionem vſus eſt, ſed ciuibus ędifica re volẽtibus eorum operas mercede locauit. Pallas Claudii libertus Craſſo ditior fuiſſe perhibetur vicies & quinquies centenis milibus. Plynius præter hunc Pallantem ait Calliſtum, & Narciſſum Claudi principatu fuiſſe opulentiores. Narciſſi autem diuitiæ in prouerbiũ venerunt, quum Iuuenalis dicat. Nec Crœſi fortuna vnquam, nec Perſica gaza Sufficient animo, nec diuitiæ Narciſſi, Indulſit Cæſar cui Claudius omnia. De pallante Iuuena. Satyr. 1. Ego poſſideo plus Pallante & Licinis, Hi duo Pallas & Narciſſus liberti fuerunt Claudij, quos decreto quoq; ſe-

natus non ſolum ingẽtibus præmijs, at etiam magiſtratib⁹ ornari paſſus eſt. Tacit⁹ ſcribit Claudium Pallãti pretoria inſignia & cẽties quinquagies ſeſtercium cenſuiſſe, & Pallantem ipſum ſeſtertij ter milies poſſeſſorem fuiſſe. Idẽ lib. 14. ait Neronem veneno interfeciſſe hũc Pallantẽ, q̃ immenſam pecuniam longa ſenecta detineret. Licinꝰ Cæſaris libertus tantũ agrorum fertur habuiſſe, quãtum peruolarent milui. Perſius, Nunc Licini in campos, nunc Craſſi mittit in ædes. Quãuis numeroſæ fuerint Craſſi'diuitiæ, Plyn. tamẽ facit Syllã ditiorẽ, vbi de Craſſo loquẽs ait. Quiritum poſt Syllam ditiſſimus. Pompeio res gerente circa Iudæam Ptolemæus octona milia equitũ ſuã pecunia tolerauit. Mille conuiuas totidem aureis potorijs mutans vaſa cum ferculis ſaginauit. Pythius Bithinius platanum auream vitemq; nobilem Dario regi donauit Xerxis copias hoc eſt ſepties. 88. milia hoium excepit epulo, ſtipendium quinq; menſium, frumentumq; pollicitus, vt e quinq; liberis ſenectuti ſuæ ſaltẽ vnus cõcederet. Teſtes Herodotus & Plyniꝰ. Interrogatus a Xerxe quantũ poſſideret, reſpondit ſe habere argenti talenta duo milia, aurimyriadas quadringentas ſtatetum daricorũ ſeptem milibus minus. Quam ſummã quũ obtuliſſet ipſi Xerſi, demiratus rex propẽſam hominis liberalitatẽ, expleuit quod illi deerat ad quadrigẽtas myriadas. Seneca philoſophus rerum actui præpoſitus a Nerone, quadriennio ter milies ſeſtercium quæſiuit. Tatius Ruffus infima natalũ humilitate conſulatum militari induſtria metitus circiter mille ſeſtercium liberalitate Auguſti congeſtum, agris coemendis exhauſit. Idem Seneca teſtis eſt Lentulũ augurem eodem Auguſto iperante quater milies ſuum vidiſſe. Herodes Atticus tanta fuit rerum opulẽtia, vt Iſthmum velle perfodere, & maria coniugere diuerſa, ſi per imperatorẽ licuiſſet, Quod tamẽ fruſtra tentauerat Nero. Plærique verum ſuam ſatis opulentiam prodiderunt arduis conatibus, quibus rerum naturæ faciem mutare voluerũt, vt Nicanor Seleucus, qui excogitabat perfodere ſpacium a Bo-

ſphoro Cimmerio ad Caſpiũ mare, quod interualli erat 150. mil. Seſoſtris rex Aegypti inſtituit a rubro mari ad Nilũ proſcindere adorſus eſt. Quod poſtea Darius moliri⁹ eſt. L. Luſcius Syllanarum partium amplius ſexcẽties poſſedit, Galeſius fuit in Latio quiſpiam ditiſſimꝰ agreſtis Gazæ. Virg. lib. 7. Aeneid. Corpora multa virum circa, ſeniorq; Galeſus. Dũ paci medium ſe offert iuſtiſſimꝰ vnus Qui fuit, Auſoniſq; olim ditiſſimus aruis, Quinq; greges illi balantum, quina redibant Armenta, & terram cẽtum verrebat aratris. Camertes Volſcẽtis filius partium Turni fautor in Aeneam, ditiſſimus fuit. Virgilius libro decimo. Peſequitur fortemq; Numã, ſuluumq; Camertẽ Magnanimo Volſcente ſatum, ditiſſimus agri qui fuit Auſonidum & tacitis regnauit amyclis.

¶ Dorylas ponitur ab Quidio li. 5. Metamor. ditiſſimus agreſtis opulentiæ, vbi ait. Naſamoniaci Dorylas ditiſſimus agri, Diues agri Dorylas, quo non poſſederat alter Larius aut totidem tollebat faris aceruos.

¶ Cyrus deuicta Aſia, 24. milia pondo auri inuenit, præter vaſa aurea, autumq; factum & in eo folia ac Platanũ vitemq;. Qua victoria argentiq;. 600. milia talentorũ reportauit. Cleopatræ quoq; diuitiæ arguuntur ex coctilibus illis muris inter ſeptem orbis miracula numeratis. Ex cratere, cuius pondus erat. 15. talentorum, ex apparatu cõuiuij, quo Antonium excepit, ex vnionum ſorbitione & multis item ſumptibus.

¶ Eſubopes rex in Suanorum terra velleribus aureis inclyta plurimum argenti auriq; ferrur eruiſſe.

¶ Cæſar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteo vſus eſt. C. Antonius ludos ſcæna argenta fecit, Item & L. Murena.

¶ Caium princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo. 124.

¶ Nero Pompeii theatrum operuit auro in vnum diẽ, quod Tyridati regi armeniæ oſtẽdit. Populus Romanus ſeptem annis ante primum bellũ punicum habuit in æra

tio auri pondo. 716. milia, Argẽti. 92. milia, & extra nũ
rum. 375. milia. Itẽ Sex. Iulio & L. Martio cõsulibus. 84.
auri pondo. Cæsar primo introitu vrbis in ciuili bello suo
ex ærario protulit laterum aureorum. 16. milia, & nũero
pondo. 300. Paulus Aemyli⁹ Perseo Macedoniæ rege de/
uicto retulit in ærarium prædam pondo trium milium.
¶ Scipio Africanus victa Carthagine. 4470 põdo auri in/
de trãstulit. Item argẽti cælati milia. 430. vasorum aureo/
rum pondo centum milia.
¶ Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuisset
comata Gallia, Cornelius nepos adiecit eum totis ędibus
nullam nisi e marmore columnam habuisse, omnes soli/
das e Carystio aut Lunensi.
¶ P. Clodius (quẽ Milo occidit) habitauit domo empta
sesterciis. 147. milibus. Cissamis Cous fuit gregibus pecua
riis supra modum diues. Dionis syracusani opes immen/
sæ fuerunt, & regia in viuendo propemodum pompa &
suppellex Plutarcho teste.
¶ Lucullus quum reip. infensus priuatæ vitæ se dedisset,
ædibus & prætorijs extructis, hortis & cœnationib⁹ ame/
nissimis incredibili sumptu paratis, & Bibliotheca libris
vtriusq; linguæ cumulatissima, opes bello quæsitas cõse/
rere non potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extempora/
riam apparauit cœnam impẽdio quinquaginta milium,
tanta epularũ & rerũ lauticia, vt cõuiuas in admirationẽ
traheret. Idem perfodit montẽ & flumẽ immisit in pisci/
nas, quæ reciprocæ fuerunt. Plynius iunior tãta fuit opu/
lentia, vt ducẽta milia nummũ pro accessiõe precij agro/
rum contempserit, emptrice Corelia hoc petente, vt suis
ipse verbis docet ad eandem fœminam scribens. Tu quid
dem (inquit) honestissime q̃ tam impẽse & rogas & exi/
gis vt accipi a te iubeam precium agrorum nõ ex. 700. mi/
libus, quanti illos a liberto meo, sed ex nongentis quanti
a publicanis partem vigesimã emisti, Inuicem ego & ro/
go & exigo, vt non solum quid te, verum etiã quid me
deceat, aspicias. Idem Plynius patriæ suæ donauit annua

sestercia tricena, quæ a nobis. 750. aureis æstimant. Hanc
eius opulentiam pluribus verbis describit Budæus.
¶ Quantæ fuerint opes Dauidis cõiectare est verbis eius/
dem qui capite. 22. Paralipo. ita loquens ad Salomonem
iducit. Cõfortare & viriliter age, ne timeas, neq; paueas,
Ecce ego in paupertatula mea præparaui ipensas domus
domini, auri talenta centũ milia. & argẽti mille milia ta/
lentum Historia regum scribit Dauid habuisse argẽti mil/
le milia talentum, ideſt decies centena milia, & auri cen/
tum milia, quæ mille milia talẽta argenti valent. Propte
rea Budeus ait opes Dauid decies fuisse maiores opibus
Darianis. Fuerũt & immanes Salomonis diuitiæ, vt testa
tur, quod libro tertio Regum & cap. 10. scriptum est hoc
modo. Non erat argentum nec alicuius precii putabatur
in diebus Salomonis, quia classis regis per mare cum clas/
se Hirã semel per tres annos in Tharsis deferens inde au/
rum & argentum. Et paulo inferius. Fecitq; vt tanta esset
abundantia auri & argenti in Hierusalem, quanta & lapi
dum. Cõsumpsit in templi sui colũnis & vasis aureis qua/
dragies sexties cẽtena milia. Argẽti vero ad clauos & alia
instrumenta. 1232. talenta. Aeris vero in columnis, forni/
cibus & cæteris talenta. 18. milia.
¶ Victo Dario inuẽta sunt in Perside. 180. milia talentũ,
Quum tamẽ Darius septem milia fugiens rapuisset. My/
nyas fuit quispiam sua ætate mortalium ditissimus, q pri/
mus thesaurum recondendis pecuniis strinxisse fertur.
¶ Cælius ait Mæandrii Protagoræ patrẽ tanta rerũ opu
lentia præcelluisse, vt Xerxẽ persarũ regem domo & do
nis excipere ausus sit. Quod iã de Pythio memorauim⁹.
Heliogabalus mensas & capsas habuit argẽteas. Primus
etiam cacabos vasa deinde centenaria argẽtea sculpta &
nõnulla stigmatib⁹ libidinosissimis ingnata. Autor Aelius
Lampridius. Tantali diuitiæ prouerbio locũ fecerũt, quẽ
prædiuitem fuisse ostendit carmẽ illud ex tragœdia apud
Plutarchũ de exilio. Viam dierũ duodecim sero iugera.
¶ Callicrates fuit quispiã Carystius, qui ciues suos om/

nes opibus longe præstitit. Hinc adagium natũ. Vitra re
Callicrates.

¶Herodotus scribit Rhampsinitũ regem immanem pe
cuniæ copiam habuisse, quam nemo regum posterorum
adæquauit. Darius vectigalẽ sibi fecit Asiã, ex qua quo
annis. 574. milia talentorũ accipiebat, præter aliud tribu
tum quod ex Africa & iis qui Europã Thessalia tenus in
colebant, eidem afferebat. Indorum regio teste Curtio,
diues est non auro modo, sed margaritis & alijs gẽmis ad
luxum magis quam ad magnificentiam exculta. Inter po
pulos diuitijs memorabiles recensentur Lydi, Babylonij,
Seres, & Arabes. Statius libro quinto Syl. Si Babylonis
opes. Lydæ si pondera gazę, Indorumq; dares, Serumq;
Arabumq; potentes diuitias.

¶Fuit & Achæmenes rex Persarum ditissimus. Horatius
libro secundo carminum. Num tu quæ tenuit diues Achę
menes, Aut pinguis Phrygiæ Mydonias opes, Permuta
re velis crine Lycinię?

¶In Tolosano Italiæ oppido a. Q. Cepione direpto in
uenta sunt auri pondo. 110. milia, argenti pondo quinies
decies centum milia.

¶Luerius Aruernus pater Bititi (qui Bititus cũ Maximo
Aemyliano & Domitio Oenobardo ducentorum hom
num exercitu conflixit) tantis delitijs, diuitiisq; circunfluxit, vt aliquando ostendendarum opum gratia curru ve
ctus campum ingrederetur nummos aureos argenteosq;
huc atq; illuc spargens. Quibus colligendis amici atque
comites occupati sequerentur.

¶Antiochus magnus Syrię rex tantis affluxit diuitijs, vt
in Romanos certaturus exercitũ collegerit ornatissimũ,
in quo plerięq; milites hastis scutisq; aureis & argẽteis ens
tebant. Propterea quum ostentasset Annibali copias illas
tanto munitas apparatu, rogasseteq; nunquid satis esset
Romanis factura. Pœnus ignauiam imbelliamq; militis
eius eludens, satisfacturæ inquit, etiam si auarissimi fue
rint Romani.

¶Habuit

¶Habuit Iob septem milia ouium tria milia camelorũ
Quingenta iuga boum, quingentas asinas, reliquiq; pe
coris armentum numerosissimum.

¶Pauperes

1	Irus		Meneuius	24	Telenicus
2	Mœnetes	14	M. Popilius		Pauson
3	Acœtes	15	Aristides	25	Lamachus
4	Baucis		Callias		Val. Publicola
5	Faustulus	16	Val. Cato	26	Acilius
6	Anna	17	Demonax	27	Lucilius
	Hecale	18	Epaminundas		Emæus
	Amyclas		Epictetus	28	Telemachus
8	Ibycus	19	Aglaus		Conna
	Horatius		Martialis		Caunius
	Hylus	20	Menas		Cleobis
	Thelesinus	21	Origenes		Biton
9	Apher	22	Plautus	29	Protogenes
	Cinna		Tellus		Seruilius
10	Furius	23	Theagenes		Atrilius
	Codrus		Lysistratus		Habrahamus
11	Procula		Antoninus	30	Hilarion
12	Aelii		Clito		Er. Asisias
13	Paulus æmilius		Mnesarchus		
1	Aætius		Glycera		

IRus fuit Ithacensis pauperrimus quẽ Vlysses ab ex
peditiõe Troiana reuersus ictu pugni interfecit. Pro
pertius libro tertio. Lydus Dulichio non distat Gy
sus ab Iro. Martialis libro quinto. Iro pauperior forẽ Cã
rine. Idem libro duodecimo Irus tuorum temporum se
quebaris.

¶Menœtes fuit Arcas quispiã occisus a Turno, cui⁹ pau
pertatem describit Virg. lib. 12. his verbis. Et iuuenẽ exo
sum ne quicquam bella Menœtẽ Arcada, piscosę cui cir
cum flumina Lernæ Ars fuerat, pauperq; dom⁹, nec nota
potentum munera, conducteq; pater tellure serebat.

¶Acœtes paupertatẽ suam apud Ouid. lib. tertio Meta

mor.his verbis exprimit.Ille metu vacuus nomen mihi dixit Acœtes,Patria meonia est,humili de plebe parẽtes. Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci. Laniger-osq; greges,non vlla armenta reliquit. Pauper & ipse fuit,limoq; solebat & hamis Decipere & calamo sitientes ducere pisces. Ars illi sua census erat quum traderet artẽ. Accipe quas habeo studii successor & hæres Dixit,opes, morienscq; mihi nihil ille reliquit,Præter aquas,vnũ hoc possum appellare paternum.

4 ¶Baucis mulier & Philemon eius marit⁹ in maxima paupertate consenuerũt,Idem Ouidius libro octauo.Sed pia Baucis anus,pariterq; ætate Philemon Illa sunt annis iũcti iuuenilibus,Illa Consenuere casa,paupertatemq; ferẽdo Effecere leuem,nec iniqua mente ferẽdam. Nec refert dominos illic famulos ne requiras.Tota domus duo sint, iidem parentq; iubentq;.

5 ¶Faustulus pastor fuit extremæ paupertatis,qui vel Romulum exposuit,vel expositum nutriuit. Ouidius libro tertio Fasto.Nec taceam vestras Faustule pauper opes.

6 ¶Apud eundem libro eodem Anna nomen est pauperrimæ vetulæ,vbi ait. Orta sub vrbanis quædam fuit Anna bouillis Pauper,sed multæ sedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos,Fingebat trepida rustica liba manu.

7 ¶Hecalæ nomen est paupertrimæ fœminæ apud eundẽ libro secundo de remedio.Cur nemo est Hecalem,nulla est quæ nouerit Irum? Nẽpe quod alter egens,altera pauper erat. Amyclas nomen est Pauperrimi nautæ apud Lucanũ,de quo iam verba fecimus in capite de nautis,apud Horatium Ibicus nomen est pauperis,cuius vxor dicebatur Chloris.Hæc Horatii verba.Vxor pauperis Ibyci,Tandem nequitiæ fige modum tuæ.

8 ¶Horatius ipse laborauit paupertate,qua vrgẽte animũ appulit scribendis carminibus.Vnde libro secundo Epist. sic inquit.Et laris & fundi paupertas impulit audax Vt versus facerem.Martialis libro secundo Hyli paupertatẽ eludit his verbis. Vnus sepe tibi tota denarius arca Quũ sit, & hic culo tritior Hyle tuo.

¶Idem Thelesinum turpi quæstu diuitẽ factum ridet his verbis ex libro sexto.Quum coleret puros pauper Thelesinus amicos,Errabat gelida sordidus in togula. Obscœnos postquam cœpit curare cynedos, Argentum, mensas,prædia solus emit.

¶Apher apud eundem nomen est viri extremæ pauperta-
tis,vbi ait.Quum sis tam pauper,quam nec miserabilis
9 Apher.

¶Ab eodem ridetur Cinna quispiam quod quum pauper esset,pauper videri vellet.Sic enim inquit,Pauper est Cinna,& vult videri pauper.

¶Catullus Furio cuidã pauperrimo sequentibus illudit versiculis.Furi cui neq; seru⁹ est nec arca.Nec cymex,neq; araneus neq; ignis,Verum est pater & nouerca, quorum
Dentes vel silicem comesse possunt.

10 ¶Codri poete paupertimi & Proculæ eiusdẽ vxoris paupertatem sic describit Iuuena. Lectus erat Codro Procula minor,vrceoli sex Ornamentũ abaci,necnon & paruus infra Cantarus & recubans sub eodẽ marmore Chirõ Iamq; vetus græcos seruabat cista libellos,Et diuina opici rodebãt carmina mures. Nil habuit Codrus,quis enim negat? & tamen illud perdidit infelix totum nihil.Vltim⁹ autem Aerumnæ cumulus,quod nudum & frustra roganti
tem Nemo cibo,nemo hospitio,tectoq; iuuabat.

11 ¶Aeliorum familia Romę fuit pauperrima,& modicæ adeo facultatum,vt septemdecim eodem tempore vnicam habitauerint domum,vnicum agrum possidentes.

12 ¶Paulus Aemylius q de Ligurib⁹ & Perseo Macedonię rege triũphauerat,adeo paup mortu⁹ est vt funebres ludi celebrati nequiuerint nisi diuenditis eius possessionibus.

13 ¶Aetius sophista Anthiochenus aurificinam vrgente rerum penuria exercuit ab initio.

14 ¶Meneui⁹ agrippa q de sabinis triũphauerat,paup adeo mortuus est vt sepeliri nequiuerit nisi collatis a populo

quadrantibus. M. Popilius Andronicus ob inopiam coactus est vendere opus annaliū. 16. milibus nummum.

25 ¶ Aristides ꝙrepublicā athenieſiū clariſſime adminiſtrauit, inops adeo mortuꝰ eſt, vt eiꝰ funeri ſumptꝰ defuerit.

¶ Callias athenienſis comœdiographus torſit funes ob paupertatem.

26 ¶ Val. Cato grāmaticus. qui floruit ætate Sylle, cōſenuit in ſumma pauptate, dimiſſaq; Tuſculana villa (qua ceſſit ob creditores) habitauit anguſto & breui gurguſtio. Vnde Bibaculus his in eum carminibꝰ luſit. Si quis forte mei domū Catonis, depictas minio aſſulas & illos Cuſtodes videt hortulos priapi. Miratur quibus ille diſciplinis tanta ſit ſapientiam aſſecutus. Quam tres calculus ac ſelibra farris, Racemi duo tegula ſub vna ad ſummam ꝓpe nuciſtriant ſenectam Idem Catonis modo Galle Tuſculanum Tota creditor vrbe venditabat.

27 ¶ Demonax philoſophus (qui floruit Adriano imperante) nullum vnquam ſibi viaticum præparauit. Sed quum eſuriret proximam domum quam apertam videbat ingrediebatur & victum vbi quærtitabat Centenarius deceſſit elatus Publico ſumptu.

28 ¶ Epaminundæ Thebanorum principi & totius græciæ vnicū fuit indumentū rude & pertritū quod ſi quādo expurgandū fuloni traderet alterius veſtis inopia domi iterim ſe continebat. Nihilominus tñ in tanta pauperie magnam vim auri q̄ offerebat rex perſarum recuſauit vltro Epictetum philoſophum iam diximus ſeruum fuiſſe, & ſumma inopia laboraſſe.

29 ¶ Aglaus pſophidiꝰ in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo cōſenuit exili contētus prædio, quo nunquam egreſſus eſt. Hunc tamen Apollo in tanta paupertate felicem teſtatus eſt. Val. Martialis epigrammat iſta pauperie preſſus viaticum accepit a Plynio nepote.

30 ¶ Menas inter Samnites natus in ſolitudine vixit & paupertate, curandis apibꝰ intentus. Neq; tamē deerant adeſtium dona, quos ad bonam frugem ſolebat cōuertere.

31 ¶ Origenes extrema laborauit pauptate bonis eius in fiſcum relatis, quod Chriſtianæ adhæſiſſet pietati. Plautus ob paupertatem victū quæritabat in agendis molis illis, quas truſatiles vocant. A quibus quum impetrabat ociū ad ſcribendas fabulas ſe conuertebat, vt eas poſtmodum venditaret.

32 ¶ Tellus fuit neſcio quis pauper, cuius inopiam Apollo croeſi diuitiis feliciorē eſſe prædicauit, vt iam de Aglao prædiximus, niſi ſi quis forte velit eundem eſſe.

33 ¶ Theagenes Caprus fuit pauper quiſpiam, qui tamē dines haberi volebat. Idem multa facile policebatur, & nihil præſtabat.

¶ Fuit & Lyſiſtratus ſummę paupertatis homo, adeo vt prouerbio locum fecerit. Antigonus ciuis florentinus quum vniuerſas facultates pauperibꝰ impartiuiſſet, pauper adeo deceſſit, vt eius funeri defuerit ſumptus. Euripidis mater lucellum faciebat in vendendis oleribus Autore Plynio. Ei nomē erat Clito patri, vero Mneſarchus. Glycera coronas vænales exponebat ad ſuſtinēdam paupertatem.

34 ¶ Telenicus homo fuit adeo notæ pauptatis, vt Seriphij prouerbium inde formauerint.

35 ¶ Pauſon fuit pictor inſigni tenuitate. Plutarchus in Nicia prodit Lamachum fuiſſe adeo inſigni paupertate, vt quoties illum Atheniēſis populus imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparādas decerni opus eſſet. Valerio publicolæ in morte defuit ſumptus, Autore Tito Liuio.

36 ¶ Acilio prætorio poſt cōſumptum ingens patrimoniū paupertatem confitenti, Tiberius ſero (inquit) experrectus es. Gellius ſcribit Protagoram ſophiſtam adoleſcentem victus quærendi gratia vecturas onerum corpore ſuo factitaſſe.

37 ¶ Sunt qui dicant Lucilium poetam Satyrographū publico funere fuiſſe elatum. Eumæus fuit ſubulcus Vlyſſis mendicus & pannoſus.

28 ¶Telemachus fuit quispiã acarnẽsis, qui ob paupertatẽ fabis sæpenumaro victitabat. Hinc Telemachi olla prouerbio locum fecit. Conna tibicẽ fuit pauperrimus qui nihil habuit præter oleastrum. Caunius fuit quispiam pauperculus, qui quum Vtriculũ aquæ, sitienti artaxerxi porrexisset, ab eo ad summam rerum opulẽtiam euectus est. Cleobis & biton fratres argiui fuerunt paupertimi. Testis Herodotus.

29 ¶Plynius scribit Protogenem pictorẽ contentum fuisse casula quam habebat in orto suo. Seruilius Isauricus, qui proconsul debellauerat Cilices, publico elatus est funere. Abrahamus anachoreta nil habuit in solitudine pter Catinum & Cilicinam vestem cum sago rustico.

30 ¶Hilarion interrogatꝰ a latronibus quos offenderat, cur non expaueſceret, quia nudus sum inquit. Franciscus Asisias reclamãte patre inopiam diuitijs pretulit, relictisq; diuitibus versari voluit inter mendicos.

¶Qui ex humili fortuna clari aut diuites euaserunt.

1	Demosthenes	11	Gordius	21 Archelaus
2	Agathocles		Valentinianus	Perseus
3	Aesopus		Helena	22 Eumenes
	Gadareus	12	Proculus	Antigonus
4	Arrianus	13	Mauritius	Polyperton
	Cyrus		Io. Zimisces	Phocion
5	T. Corrũcanus	14	Nicolaus. 5.	23 Demetrius
	Gyges	15	Innocentius. 8.	Cleon
6	Marius senior	16	Pius. 2.	24 Mandro
	Telephanes	17	L. Tarius Rufus	25 Bonosus
7	Terentius Varro			Probus
8	Tamburlanus		Quintius cincinatus	Aeliꝰ pertinax
	Celestinus. 5.			26 Galerius
	Lamissio	18	Ventidius	Andriscus
	Narses	19	Euripides	27 Iustinus
9	Ptolemæus		Primislaus	Basilius
	Rhodope	20	Hyperbolus	28 Artaxerxes
10	F. Sforția		Darius	29 Romulus

	Remus	31	Tullius Seruius	34 Sixtus primus
30	Viriatus		M. Perpenna	Anselmus
31	Cicero		Cor. Sylla	35 Sadrages filius
	Tullus Hostilius	33	Lycastus	
1			Parthasius	

DEmosthenes fabri filius, clarissimus euasit philosophus. Sidonius Fabro progenieꝰ spreto cui patre polita Eloquijs plus lingua fuit Idem Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.

2 ¶Agathocles e figulina patris officina ad regnũ Siciliæ peruenit. Vnde apud Ausonium sic inducitur loquens.

3 Rex ego qui fui Sicaniæ, figulo fui genitore satus.

¶Aesopus tragœdus quum histrionicam artem exerceret, ea tamen euasit ditissimus. Gadareus sophista q prius more mendici peregrinabatur, Maximiani beneficio cõsulatum adeptus est.

4 ¶Adrianus & Marcus Antonius principes Arrianum historicum euaserunt ad consularem dignitatem.

5 ¶Cyrus Panapolyta beneficio Theodosii imperatoris & Eudoxiæ vxoris eiusdem præsul factus est. T. Corruncanus e plebe factus est pontifex maximus.

¶Giges annulum habuit in quo erat gemma tantæ virtutis vt ea ad se versa inconspicuus esset, versa vero ad alios, conspicuus. Propterea legatus ad regem missus ob nulli beneficio ipsum iterfecit, & stuprata regina rex e patriote factus est.

6 ¶C. Marius senior septies consul Arpinas fuit obscura prognatus origine. Telephanes quum antea currus factitarer, tandem rex Lydorum factus est.

7 ¶Terentius Varro sordido natus loco, tandem quæstura, & duabus ædilitatibus functus est.

8 ¶Tamburlanũ a tenera ætate porcariũ, fortuna Scythatũ regẽ constituit. Celestinus quintus ex anachoreta factꝰ est Põtifex maximus, Lamissionem in piscina (quum infans esset) repertum fortuna fecit Longobardorũ regem.

¶Narses eunuchus e carthulario patriciã cõsequutus est

digniratem,& totius Italiæ principatum.

9 ¶Ptolemæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus est rex Aegypti. Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæstu ad Aegypti regnum conscendit,nupsitq; Psamnitico,Ioannes Campanus qui infans paschendis ouibus tempus contriuerat,tandem beneficio Pii secundi pontificis Maximi præsul factus est.

10 ¶Franciscus Sfortia dux Mediolani patrē habuit ffortiā artem dulum,qui quondam in exercitu fuerat lixa.

11 ¶Gordius ab agricultura ad imperium euectus est. Valerianus imperator patrem habuit funes torquentem.

¶Helena imperatrix & vxor Constantii inter Britānos humili orta est loco.

12 ¶Proculus quum latrunculis lusitaret,& decies in eo ludo imperator exiisset accessit protinus scrura, qui eum purpura ornatum salutauit vt imperatorem. Qua ille occasione vel oblata vel arrepta vere assecutus est,quod pro iocum dicebatur.

13 ¶Mauritiº Cappadox e famulo & excubitore iperium adeptus est post Tiberium secundum. Ioannes Zimisces prius ludi magistrum egerat imperiali tamen dignitate functus est tandem.

14 ¶Nicolaus quintus natione Lunensis humili natus loco & professione medicus,ad summum tandem pontificatum peruectus est.

15 ¶Innocentius octauus ab ineunte ætate coactus est ob paupertatem famulari,& inter Alphōsi Siciliæ regis ministros victum sibi comparare. Mox tamen Sisto quarto successit in pontificatu.

16 ¶Pius secundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus est,& victum emedicare. Prouectior factus successit Calisto tertio.

17 ¶L. Tarius Ruffus natalium humilitate consulatum militari industria meritus est. Autore Plynio.

¶Quintus Cincinnatº quum agrum colore,sudore deserto prætextatā accepit togam & ab aratro conscēdi ad

18 dictaturam.

¶Ventidius Bassus adeo sordido natus est loco,vt victū ægre sibi quæreret adolescens. Demum tamen quum in C. Cæsaris beniuolentiam introrepsisset, eius patrocinio & fauore factº est primū tribunus plebis,mox prætor, inde pontifex & consul. Ad extremum qui prius curandis mulis victum sibi quæritabat,eo conscendit gloriæ & autoritatis,vt primus subegerit Parthos,ac de his triūpha uerit. Cui eius gloriæ vsq; adeo inuidit populus Romanus,vt sequentes in eum versiculi vulgo iactati sint. Cocurrite omnes augures aruspices,Portentum inusitatum conflatum est recens. Nam mulos qui fricabat,consul factus est. Autor Gellius lib. 15. cap. 4.

¶Euripides ex matre olerum venditrice euasit poeta celebratissimus.

19 ¶Primislaus rex Bohemorū ab ineunte ætate bubulcus erat & armentarius.

20 ¶Hiperbolus Chremidis filius (qui prius lucernas fabricabat) Athenis tandem principatus est.

¶Darius Histaspis filius Cyri primum extitit Pharetrophorus & lictorio functus est munere, rex postea Persarum factus.

21 ¶Macedonum rex Archelaus natus est Simiche matre serua.

¶Perseus quem Paulus Aemilius attriuit, fuit argiuus genere ignobili prognatus patre.

22 ¶Eumenes inopem habuit parentem.

¶Antigonus Philippi artificio se confouebat.

¶Latronicia exercuit Polyperchon.

23 ¶Phocion partem habuit,qui cochlearia conficeret.

24 ¶Demetrius Phalereius seruiuit apud Demetrium & Conona.

¶Sicyoniorum tyrannus Cleon pyraticam prius exercuerat.

¶Mandro fuit quispiam,qui ex nauicularia factus est imperator. Hinc adagiū. Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ¶Bonosus imperator, filius fuit pædagogi litterarij nutritore Vospico.

¶Probus patrem habuit agrestem & olitorem.

¶Aelio pertinaci origo gentis fuit sordida.

¶Aurelianus patrem habuit mediocrem & colonum.

26 ¶Galerius pastor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

¶Adramitenum Andriscum in Fullonia natum, fortuna ad opes & dignitates euexit.

27 ¶Iustinus qui ante Iustinianum imperauit, fuit armentarius & sues egit. Basilius Macedo captiuus inter vænales Constantinopolim ductus factus est imperator.

28 ¶Artaxerxes humili apud Persas loco natus imperium a Parthis ad suos transtulit, & Artabanum triplici prælio cum tota deleuit familia.

29 ¶Romulum & Remum infantes aluit lupa, quos conditores habuit Roma. Viriatus Lusitanus in Hispania e pastore venator, e venatore latro, ex latrone dux postremo factus, vniuersam occupauit Lusitaniam.

30 ¶Cicero homo nouus Arpinas (vt improperabat inimicus) præter dignitatem consularem eo diuitiarum peruenit, vt habitaret domum, quæ fuerat M. Crassi Romanorum ditissimi.

31 ¶In cunabula Tullii hostilii agreste cepit tuguriũ. Eiusdem adolescentia in pascẽdis pecoribus fuit occupata, validior ætas Romanoꝝ rexit imperiũ. Tarquinius Priscus natus est patre Demaratho etiam exule.

32 ¶Tullius Seruius verna & ancillæ filius Romanis principatus est.

¶M. Perpenna (qui peregrinus Romam venerat) consulatu potitus est.

¶Cornelium Syllam ex Nicopolis meretricule sinu absumptum sustollẽs fortuna, super Cimbricos Marii triũphos, septemq; consulatus, imperijs dictaturisq; affecit.

33 ¶Lycastus & Parrhasio a Philonomia matre expositi & a Tilipho pastore nutriti, Arcadiæ regno tandẽ pfuerunt.

14 ¶Sixtus primus pastorali ortus tugurio ad summũ pontificatum conscendit.

15 ¶Anselmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuariensis episcopus factus est. Sadragesillus Dagoberti pædagogus e ludimagistro dux Aquitaniæ.

¶Qui ex prospera fortuna ad humilem & miseram redacti sunt.

Dionysius iunior	Xophorus papa	Xerxes
Pazaites	Celestinus. 5.	Artabanus
Bellisarius	Ioannes primus	Mithridates
Sp. Cassius	Ioannes. 14.	Pompeius
Cn. Carbo	Benedictus. 5.	Cæsar
Caninius	Benedictus. 10.	Persei filius
M. Claudius marcellus	Martinus Tudertinus	Marij
Paulus æmilius	Ioannes. 12.	Tarquinius superbus
Suadocupus	Polycrates	

Dionysius iunior Syracusis (vbi tyrãnidẽ exercuerat) pulsus, exulauit Corinthi, ibiq; ludi magistrũ egit teste Cicerone. Ouidius lib. 4. de Ponto. Ille Syracusia modo formidatus in vrbe, Vix humili duram reppulit arte famem. Pazaites rex Turcarum Tamburlano victori equum inscensuro subinclinauit humeros, & scabelli vsum præbuit vt etiam Valerianus imper. Saporis regi Persarum. Bellisarius Romanis præfectus copijs quũ Vandalos deleuisset, de Parthis triumphasset, vrbem nõ semel a Barbaris liberasset, post multas victorias Iustiniano mandante exoculatus victũ in via publica a transeuntibus emendicauit. Cassius qui bis triumphauerat, ter consulatu fuerat potitus, supplicio capitali clausit vitam. Cn. Carbo post tres consulatus, ventrem purgãs interfectus est. C. Cotta ante diem futuri sibi triũphi expirauit. Caninius quo die factus est cõsul, in fata cõcessit. M. Claudius marcellus qui Annibalẽ superauerat, Syracusas expugnauerat, tandẽ apud Venusiã interfectus est. Ne Paulus Aemylius duobus triũphis priore de liguribus, poste-

riore de Perseo supra modũ insoleſceret, ei filiorũ mor-
tem immiſit fortuna. Suadocupus rex Moraviæ & Bohe-
miæ ab Arnulpho imperatore superat⁹ mutua veste con-
senuit in deserta nemorum solitudine cũ tribus anacho-
retis. Chistophorus papa sũmo pontificatu detrusus, mo-
nasticam egit vitam. Celestinus quintus, Ioannes prim⁹
Ioannes quartusdecimus in carcere perierunt. Benedict⁹
quintus, Benedictus decimus, Martinus Tudertinus, Ioã-
nes duodecimus suo pontificatu detrusi, omnes cõsenue-
runt in exilio. Polycrates Samiorum tyrannus post mul-
tos tidentis fortunæ Zephyros ab Oroete Cyri præfecto
superatus & suspendio affectus est. Xerxes qui Aegyptũ
subegerat, a Themistocle victus, ab Artabano interfectus
est. Artabanus ab Artaxerxe occisus. Mithridates rex Põ-
ti, qui annis. 50. Romanos varijs cladibus affecerat, Asiã
occupauerat, Q. Oppium Proconſ. & Aquileium legatũ
in vincula coniecerat, a Lucullo primum, deinde a Pom-
peio superatus, mortem sibi intulit. Pompeius expugna-
to domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hispania sub-
lato, Pyratis subactis, & Tygrane rege Armeniæ debella-
tis item iberis, albanis & Iudæis cum Aristobolo rege, &
Mithridate ad hauriendũ venenum coacto, ad extremũ
post tot illustres victorias a Cesare victus in Thessalia, ju-
su Ptolemæi, ad quem in extrema rerum desperatiõe cõ-
fugerat, interfectus est. Cæsar victor Pompeii, quum de
Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hispanis triũ-
phasset, & maximam orbis terrarum partem subegisset,
coniuratione. C. Cassii & Decij Bruti. 23. vulneribus in se-
natu confossus est. Legitimus Persei Macedoniæ regis fi-
lius artem ferrariam exercuit, ad tolerãdam paupertatẽ.
Testis Ammianus Marcellinus. Iunior Marius post truci-
datos in vrbe Syllanos, victus apud Præneste, Põtio Te-
lesino fuge comiti iugulandum se præbuit. Senior vero
Marius qui septies consul fuerat, de Iugurtha triũphau-
rat, Cimbros & Teutones subegerat, Apuleiũ & Glauciã
seditiosos iteremerat, victus a Sylla aliquãdiu delituit in

minturnẽſiũ paludibus. Ouid. lib. 4. de ponto, Ille Iugu-
thino clarus, Cimbroq; triumpho Quo victrix toties cõ-
sule Roma fuit, In cœno Marius iacuit, cannaq; paluſtri,
Pertulit & tanto multa pudẽda viro. Tarquinius ſupbus
regno pulſus eſt. Horatius libr. 1. Ser. Vnde ſuperbus Tar-
quinius regno pulſus fuit.

¶ Illiberales, auari & fœneratores.

1	Pygmalion	15	Cor. Ruffinus	31	Ruffinus
2	Achilles	16	Ochus		Plato
3	Polymeſtor	17	Semiremis	32	Simonides
4	Vnidius	18	Condalus	33	Demonica
	Fuſidius	19	Iuſtinianus		Tarpeia
5	Saleranus	20	Cæſar	34	Leonardus are-
6	Scaurus	21	Tiberius		tinus
7	Cato	22	Caligula		Philippus Au-
8	Demoſthenes	23	Nero		guſtus
9	Aulus Poſthumi⁹	24	Sergius Gal-	35	Q. Caſſius
	Simon		ba	36	L. Septimulei⁹
10	Achæus	25	Fl. Veſpaſia-	37	Alphius
11	Didius Iulianus		nus		Menippus
12	Martinus	26	Domitianus		Charides
13	Val. Beſtius	27	Eriphyle	38	Antonius pius
	Arimaſpi	28	Alcmæon	39	Themeſeus
14	Parroclus	29	Iudas		Atiſius
	Craſſus	30	Euclio		

PYgmalion rex Tyri Sichæum ſororis ſuę Didonis maritum interfecit, vt eius auro potiretur. Vir. lib. 1. Aene. Ille Sichæum Impius ante aras, atque au-
ri cæcus amore Clam ferro incautũ ſuperat, ſecurus amo
rum Germanæ.

¶ Achilles ductus auaritia cadauer Hectoris Priamo ex-
poſuit vænale. Virg. lib. 1. Aeneid. Exanimumq; auro cor
pus vendebat Achilles.

¶ Polymeſtor rex thraciæ Polydorũ Priami & Hecubæ
filium fidei ſuæ tẽpore belli Troiani cõmiſſum interfecit
vt eius auro potiretur. Propertius lib. 2. Et ſcelus acce-pto

Thracis Polymestoris auro, Nutrit in hospitio non pollo-
dore tuo. Virg. lib. 3. Aenei. Fas omne abrumpit, Polydo-
rum obtruncat, & auro vi potitur.

4 ¶ Vnidii auaritiam describit Horatius libro. 1. Ser. dicens.
Vnidius quidam (non lõga est fabula) dives vt metiretur
nummos, ita sordidus, vt se Non vnq̃ melius seruo vestiret, aduscq; supremum tempus, ne se penuria victus oppri-
meret, metuebat, at hunc liberta secuti Diuisit medium,
fortissima Tyndaridarum. Idem arguit Fusidiũ fœnerato-
rem his verbis. Eusidius vappæ famãm timet ac nebulo-
nis, Dives agris, dives positis in fœnore nummis. Quinas
hic capiti mercedes exigit, atq; Quanto perditior quisq;
est, tanto acrius vrget.

5 ¶ Eodem modo Martialis notat auaritiæ Saleranũ quẽ-
dam, qui fingebat se tristari de morte vxoris, quum tamẽ
lætaretur plurimum, vt solus potiretur bonis.

6 ¶ Stroza pater eãdem inurit notam cuidam Scauro vbi
ait. Scaur⁹ habet villas, vrbana palatia, nũmos, Pinguiaq;
innumeris prædia bobus arat. Huic tamen assidue maior
succrescit habendi. Nunquam diuitiis exsatiata fames. Di-
tior est igitur patrio contẽtus agello, Qui viuit nullo fœ-
nore Fabricius.

7 ¶ Cato vticensis insimulatus est auaritiæ a Cæsare, quam
Marciam conjugem Hortensio amico roganti concessit,
set, eamq; postea Hortẽsii recepisset hęredem. Dimisit ita-
que, vt locupletem reciperet.

8 ¶ Demosthenes habitus est auarus, quod pecuniam a re-
ge Persarum acciperet, ab Harpalo corruptus, vt ageret
contra Philippum.

9 ¶ Aulus Posthumius Albinus missus ad inferendum Iu-
gurthæ bellum, pecunia corruptus desitit.
¶ Simon fuit auarus, qui a Petro spiritꝰ sancti gratiã mer
cari volebat. Vnde Simoniæ inditum nomen.

10 ¶ Achæus rex fuit Lydorũ, qui quũ noua tributa a sub-
ditis vellet extorquere, ob auaritiã populari factiõe suspe
sus est elatis pedibus, & demerso in Pactolũ capite. Ouid.

in Ibin. Morte vel intereas capiti suspẽsus Achęi. Qui mi
ser aurifera teste pependit aqua.

11 ¶ Didius Iulianus imperator porcellum atque lepuscu-
lum ad se muneri missum in triduanas partiebat cœnas,
Prandebatq; interim paucis oleribus & herbulis conten
tus. Aelius ptinax imperator dimidiatas lactucas aut car-
duos conuiuiis solebat apponere. Et si quid interdũ vel-
let amicis mittere, binas tantum offulas aut paucula mit
tebat poma. Aut si quando lautius vellet facere, dabat lũ
12 bos gallinaceos.

¶ Martinus Pont. Max. clanculum cæreos in tẽplis sole-
bat extinguere gratia nocturni luminis. Idẽ vt oleo par-
ceret, instituit crudos pisces dari domesticis a dispensato-
re. Põranus scribit Angelocłum sacerdotem cardinalem
particulã hordei singulis ab equis clam e præsepibus sur-
ripere consuesse, donec a magistro stabuli pro fure depre-
13 hensus in tenebris vapulauit.

¶ Quo tempore Annibal opprimebat Cãpanos bello,
Valerius Beslius Ruscium Imbrici soceri sui filium quem
acceperat seruandum, auaritia stimulante morti dedit, vt
14 eius auro potiretur. Autor Plutarchus.

¶ Arimaspi populi Thraciæ assiduum gerunt bellũ cum
gryphis auri cupiditate. Patroclum quẽdam taxauit Ari-
stophanes, ꝙ summa rerum opulentia sordide & immun
de viueret, ne faceret sumptũ. Non satisfuerũt Crasso nu-
merosæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ, nisi & au
15 rum Parthorum esuriret.

¶ Gellius ait Cornelium Ruffum manu quidẽ strenuum
& bellatorem bonum fuisse, sed suracem & acri auaritia.
Cassius seuerus Labieni amicissimus supra omnes impe-
16 ratores auaritia insignis habitus est.

¶ Ochus rex Persarũ auaritiæ nota adeo laborauit, vt vt
bem nunq̃ iniret, ne mulieribus cõgiarium impartiretur.
Nam Cyrus lege sanxerat, vt vbi primum Persæ rex vr
bem ingrederet, mulieres quotquot adessent, singulos
auri nummos ab ipso rege acciperent.

17 ¶Semiramis in monumẽto quo post mortem erat recõ
denda, hæc insculpi iussit. Quicunq; regum post me fu
turorum pecunia indiguerit, recluso cõditorio sumat in
de quicquid visum fuerit. Id quum perlegisset Darius, au
ri cupiditate sepulchrum iussit recludi, in quo tamen pe
cuniam inuenit nullam, sed hoc tantum literis sculptum.
Nisi malus fores & auarus, mortuorum loculos non mo
ueres. Autor Herodotus.

18 ¶Condalus domesticus Mausoli regis Cariæ tanta la
borauit auaritiæ nota, vt si qua arbor in vias procumbe
ret, fructus ipse decerperet & exponet vænales. Eidem
regionem peragrãti si quis ouem aut vitulum attulisset,
danti imperabat vt domum referret & nutriret. Longo
demum post tempore ipsum repetebat, & si quid inde fo
ret natum emolumenti.

19 ¶Eutropius scribit Flauium Vespasianum auidissimum
fuisse pecuniæ.

¶Iustinianus iunior tãta fuit cupiditate, vt ciuibus & se
natoribus aurum & argentum extorqueret, quod capsis
ferreis ad hunc ipsum factis includebat.

20 ¶Cæsar in Hispania a proconsule & a sociis pecunias ac
cepit emẽdicatas in auxilium æris alieni. Et Iusitanorum
quædam oppida quamquam nec imperata detrectarent,
& aduenienti portas patefacerent, diripuit hostiliter. Tẽ
pla deum donis referta expilauit. Vrbes diuit ĩrpius ob
prædam, quam ob delictum. In primo cõsulatu. 1000. lib
do auri furatus est e capitolio. Societates & regna precio
dedit. Sex milia talentorum suo & Pompeij nomine pro
lemæo abstulit.

21 ¶Tyberius Cæsar fuit adeo parcus & tenax pecuniæ, vt
comites expeditionum & peregrinationum cibariis tan
tum iuuerit, non salario.

22 ¶Caligula sororũ ornamenta & supellectilem & seruos
magno precio vendidit. Vectigalia noua & inaudita exer
cuit nullo rerum aut hominũ genere omisso cui non tri
buti aliquid imponeret. Pro eduliis (quæ tota vrbe væni
bant) certum statumq; exigebat.

23 ¶Nero tabernulas effringebat & expilabat. Exhaust⁹ pe
cunia animum calumniis & rapinis intendebat. Matronã
purpura cultam, veste & bonis omnibus exuit. Templis
compluribus dona detraxit. Simulachra ex auro vel ar
gento fabricata conflauit.

24 ¶Sergius Galba ciuitates Hispaniarũ & Galliarum quæ
cõtantius fecerant deditionem, grauioribus tributis puni
uit. Iouis coronam auream librarũ. 15. conflauit. Milites
aquilam & signa flagitantes decimauit. Germanorum co
hortẽ a Cæsaribus ad custodiam corporis institutã dissol
uit, & sine vllo cõmodo remisit in patriam, Apposita lau
tiore cœna ingemuit, quasi sumptũ ægre ferens. Ordina
rio dispensatori breuiariũ rõnum offerenti nihil pter pa
ropsidem leguminis pro sedulitate ac diligẽtia porrexit.

25 ¶Fuerũt in Flauio Vespasiano de quo iam dixim⁹ multa
auaritiæ argumenta. Nam omissa sub Galba vectigalia re
uocauit. Noua etiã & grauia addidit & auxit tributa pro
uinciis, nonnullis etiã duplicauit. Auiditate lucri negocia
tiones vel priuato homini pudendas palam exercuit. can
didatis honores, reis absolutiones venditauit. Procurato
rum rapacissimos ad ampliora officia promouebat ex in
dustria, quo locupletiores mox condẽnaret, Quibus p
pterea dicebatur vti pro spongiis, quod quasi siccos ma
defaceret, & exprimeret humentes. Hæc Suetonius Nec
eum puduit vectigalia ex vrina colligere.

26 ¶Domitianus operum & munerum impẽsis exhaustus
nihil pensi habuit bona viuorum prædari & mortuorũ.
Si qualecũq; factum aut dictum aduersus maiestatẽ prin
cipis alicui obiectum esset confiscabatur eius hæreditas.

27 Stipendia ab his exigebat, qui iudaicam viuerent vitam.

¶Eriphyle desiderio habẽdi monilis aurei. quod ferebat
Adastus rex Argiuorum, Amphiaraũ marítum suũ pro
didit, qui se occultuerat ne tebas ad bellum raperet, quod
ex vaticinio præuideret ibidem se periturũ. De eriphyle
Baptis. Pius. Vinclaq; vaticinij spernẽs Eriphyla mariti pr

posuit castis aurea dona thoris.

28 ¶Alcmæon Megaclis filius quũ legatos Crœsi lydorũ regis delphos ad Oraculum itantes humanissime frequẽter accepisset, Crœsus vt respõderet tantæ humanitati & beneficium reponeret, eum donauit tanto auro, quãtum ille corpore suo ferre posset, Tum Almæon talarem tunicam, laxosq; coturnos induit, quos ærarium ingressus impleuit pecunia. Quinetiam os refersit & ramenta quædã alligauit suis capillis, adeo vt oneri succumberet. Homine conspecto Crœsus irrupit in Cachinum, eumq; tanto instructum munere dimisit. Autor Herodotus.

29 ¶Iudas vt in primo huius officinæ capite iam diximus, auiditate pecuniæ innocentem dominum vulpis & rectitis canibus Iudæis prodidit.

30 ¶Euclio apud Plautum nomen est auari, qui quum haberet ollam pecunia refertam & abditam terra, domo nõ audebat egredi, ne quis suffuraretur. Omnes qui ad eum ibant, habebat suspectos furti.

31 ¶Claudianus auaritiam Ruffini his incessit verbis. Plenũ seuitiæ, lucriq; cupidine feruens, Non Tartessiacis illũ stantiaret arenis Tempestas preciosa Tagi, non stagna rubentis Aurea Pactoli, totumq; exauserit hermũ. Ardebit maiore siti. Apollonius Tyanæus arguebat Platonẽ auaritiæ quod pecuniæ causa secutus esset Dionysiũ in Siciliam.

32 ¶Huius sceleris suspectum se suis verbis fecit Simonides poeta, quod rogatus a quodam, vt Encomium in eũ scriberet laudem, gratiam loco muneris accepturus, respondit duas se habere arcas, vnam gratiarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamq; reperire, illam vero inanem & vacuam.

33 ¶Quum Brennus gallorũ Senonum dux Ephesum obsideret, Demonica mulier auiditate monilium quibus ille ornatissimus enitebat, vrbem ipsam prodidit. Brẽnus vero vrbem ingressus, tanto auro fœminã onerauit, vt dedita opera oppresserit viuam, muliebrẽ illam pertæsus auaritiam. Eandẽ ob causam Tarpeia virgo Romana capitolii Sabinorum regi Tatio prodidit.

34 ¶Volateranus ait Leonardum Aretinum auaritiæ maculam contraxisse Philippus augustus gallorum rex decimas imperauit reclamantibus Innocentio quarto & vniuerso galliarum clero. At hoc vicium nunc adeo frequẽs est, vt nemine iam obmurmurante transierit propemodum in legem.

35 ¶Q. Cassius in Hispania Silium & Calphurnium occidẽdi sui gratia cum pugionibus deprehensos. quinquagies sestercium ab illo ab hoc sexagies pactus dimisit.

36 ¶L. Septimuleius, C. Grachi (qui prius erat familiaris) caput abscidit & per vrbem pilo fixum ferre sustinuit, quia Opimius consul auro id se repensutũ edixerat. Testes Plynius & Vale. Maxi.

37 ¶Alphium Horatius fœneratorem vocat, vbi ait. Hæc vbi locutus fœnerator Alphius, iamiam futurus rusticus Omnem redegit idibus pecuniam. Menippum philosophũ genere phœnicẽ aiunt fœneratorem extitisse. Cartes nomen est fœneratoris apud Plutar. in Phocione.

38 ¶Iulius Capitolinus scribit Antonium piũ imperatorẽ fœnus trietarium hoc est minimis vsuris exercuisse, vt patrimonio suo plurimos adiuuaret.

39 ¶Themeseus fœnerator fuit quispiã, quem Eutymus Locrensis athleta coegit reddere, quicquid illicito vsurę questu sibi cõparauerat. Atistus nomen est fœneratoris, apud Saxonem grammaticum.

¶Liberales & magnifici.

1 Dido
2 Iarbas
3 Cyprianus
4 Cimon
5 Lud. rex panoniæ
6 Germanus
7 Lucina
8 Mœcenas
9 Paula Busa
10 Pudentiana
11 Praxedes
12 Abdias
13 Apollonius
14 Androenus
15 Anastasius pont.
16 Alexander. 1.
17 Alphonsus rex pont.
18 Alfredus
19 Batildis
20 Tiberius. 2.
21 Clotarius
22 Cunto
23 Dagobertus
24 Etgarus

14 Eligius
Epiphanius
Egidius
15 Paula
Plato martyr
Philippus aug.
16 Petr⁹ vrseolus
17 Cheolinda
Robertus rex
18 Vvenceslaus
Otho. 3. imp.
Lud. Crassus
19 Innocentius
Nicolaus
20 Constantinus
Lupus Senoñ.
21 S. Ludouicus
22 Augustus
23 Agrippa
24 Datius
25 Proculeius
26 M. Scaurus
Fl. Vespasianus
27 Plynius
Alexander
28 Scipio
29 Nerua
30 Adrianus
31 T. Vespasianus
32 Iulianus imp.
33 Gallenus
Alexius
34 Antonius pius
Traianus
35 Theodericus
36 Caligula
37 Claudi⁹ Cæsar
38 Domitianus
39 M. Aurelius
Agesilaus
40 Probus
Aurelianus
41 M. Antonius
Pŏponi⁹ atticus
42 L. Lucullus
Alfonsus
43 Vrsus Nolanus

8 Dido Troianis in Africā appulsis misit viginti tauros, sues q; totidem, totidē agnos cum matribus, si fides est Virg. libro primo Aeñ. scribēti. Nec minus interea socijs ad littora mittit Viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga suum pingues cētum cum matribus agnos, Munera lætitiam q; dei Eosdem quoq; excepit epulo & conuiuio, cuius apparatum idem poeta describit his verbis. Dant manibus famuli lymphas, Cereremq; canistris Expediunt, tonsisq; ferunt mantilia villis. Quinquaginta intus famulæ, quib⁹ ordine lōgo Cura penum struere, & flammis adolere penates. Centum aliæ, totidemq; pares ætate ministri, Qui dapibus mensas onerent, & pocula ponant.

9 ¶ Idem Virgil. lib. 4. Aeñ. scribit Iarbam getulorum regē centum Ioui delubra & aras totidem posuisse, ignemq; vigilemq; & perpetuum sacrauisse. Cyprianus afer facultates suas omnes pauperibus impartiuit.

5 ¶ Cimon Athenienſis hostiles exuuias ciuib⁹ suis contulit. Parabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes ruri matim conueniebant. Famulis iubebat, vt si quem paupertate laborantem animaduerterent, eum collata furtim pecunia adiuuarent. Agrorum suorum & prædiorum sepes auferri iussit, vt omnes fructibus impune vescerētur. Hāc eius liberalitatem commendant Plutarchus & Lactātius de vero cultu.

4 ¶ Sedente in pōtificatu Bonifacio nono Ludouicus rex Pannoniæ Caroli regis filius Romam ad annum iubileū profectus quatuor aureorum milia ære petri obtulit.

1 ¶ Germanus præsul antissiodorensis vas argenteum a Placidia Valentiniani matre susceptum pauperibus dono dedit.

6 ¶ Lucina virgo Romana Christianos suis iuuabat sumptib⁹, & affectos martyrio in agro suo sepeliebat. Mecoenas Eques Etrusco de sanguine regū omnes eruditos sui sæculi amauit plurimum, multisq; iuuit muneribus.

7 ¶ Paula Busa fœmina exercitū populi Romani ex fugacladis Canensis frumento iuuit & viatico Autor Iiuius.

8 ¶ Pudentiana & Praxedes virgūculæ pauperes Christianos suis nutriebant sumptibus. Valdo (a quo pauperes quidam Lugdunei valdenses appellati sunt) vniuersum patrimoniū pauperibus erogauit dictitans omnia inter christianos communia esse oportere.

9 ¶ Abdias centum prophetas in spelunca metu Iezabelis vxoris Achab delitescētes, occulte pauit. Apollonius cōfessor mendicis morbo laborātibus operā & pastum suppeditabat. Andoenus episcopus qui floruit regnāte apud Francos Lothario cœnobium patrimonio suo erexit.

10 ¶ Anastasius quartus pontifex Max. pauperes pauit sua pecunia, quū vniuersam prope Europam publica torqueret fames. Alexander quintus pontifex tanta erat munificentia, vt predicaret per iocum se diuitem episcopū fuisse, pauperem Cardinalem, mendicum pontificem.

11 ¶ Alphonsus decimus rex Hispaniæ in nuptijs filij sui & Blanchæ diui Ludouici filiæ congiarium populo dedit, & pauperes vestimentis viritim ornauit, Imperatorē Constantinopolitanū a Soldano captum ingenti redemit pe-

cunia. Alfredus rex Angloꝝ pmulta cõstruxit cœnobia.
¶Batildis seu Clotildis Francorum regina duo cœnobia
construxit.
12 ¶Theodericus filius Clodouei ædem sancti Modesti
Atrebatensis.
¶Tiberius secundus qui ante Mauricium capadocem
imperauit, Narsetis thesauros in puteo repertos egenti-
bus impartiuit.
13 ¶Clotarius rex Francorum condidit templum. S. Me-
dardi Suessionense.
¶Cuncto anglorũ rex cœnobia quatuor erexit. Tria or-
dinis sancti Benedicti. Quartum in honorẽ diui Eduardi
regis, Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati
Dionysi in Frãcia. Et garus rex angliæ singula erexit mo-
nasteria singulis quibus regnauit annis.
14 ¶Eligius Nouionensis episcopus quũ ante aurifex esset,
quicquid ea arte conseqnebatur lucri, dabat pauperibus.
Epiphanius præsul Salaminiæ episcopat⁹ sui fructum da-
bat mendicis. Egidius Athenienſis spoliauit se veste vt re-
pertum in via pauperem operiret.
15 ¶Paula Romana mulier marito mortuo suas facultates
indigentibus erogauit, Plato martyr qui passus est ipera-
re Maximiano, paternã hereditatem concessit pauperi-
bus. Philippus Augustus cœnobium apud Siluanectum
excitauit & ciuitatem Andegauensem dirutam restituit.
16 ¶Petrus Vrseolus dux Venetorum templum diui Marci
incẽdio absumptum restituit & pauperum Xenodochiũ
extruxit. Theolinda longobardorũ regina multas sacras
ædes erexit, multas ruinæ iam proximas reparauit.
17 ¶Robertus Hugonis Capeti filius Frãcorũ rex plurima
religiosa loca excitauit, apud Aureliam cœnobiũ sancti
Aniani in sylua Aquiliana. S. Medardi, & sancti Leodega-
rii in viteraco castro. S. Regalis in ciuitate Syluanectensi,
apud Augustudunũ sancti Casi Vvnceslaus rex Bohemo-
rum regni sui pauperes egregia fouebat munificentia.
18 ¶Otho tertius iperator diuendito patrimonio, Germa-

niam multis ornauit cœnobijs. Ludouicus Crassus Franco-
rum rex fecit cœnobiũ. S. Victoris in suburbiis Lutetiæ.
Innocẽtius tertius Xenodochium scilicet spiritus fecit in
Saxia. Altare. s. Petri Romæ exornauit. Sixti templum re-
stituit. Turrim maximam erexit.
19 ¶Nicolaus episcopus Pateræ suã pecunia iuuit pauperta-
tem cuiusdã hominis, qui rerũ penuria decreuerat formo-
sas quas habebat filias prostituere in lupanari, vt quæstũ
20 facerent suo corpore & victũ sibi cõperarent libidine.
¶Constantinus monomachus imp. templum instituit, in
quo grauati senio & ad laborem inutiles fouerentur. Lu-
pus Senonensis archiepiscopus tãta erat in pauperes mu-
nificentia, vt nullum sibi reliqueret thesaurum, sed totũ
21 se hauriret.
¶Beatus Ludouicus cœnobium montisregalis apud Isa-
tã cõstruxit. Pauperes. 120. quotidie pauit, viceroſos & le-
prosos et cõtrectans. Cœnobia et plurima extruxit & Xe-
nodochium pauperum Lutetiæ, in quo fouentur omnes
22 morbo laborantes & peregrini & nostrates.
¶Augustus opera publica multa Romę extruxit, vt forũ
cum æde Martis, templum Apollinis in palatio, ędem to-
nantis Iouis in Capitolio. Princeps sæpe hortatus est, vt
monumentis vel nouis vel refectis vrbem adornarent.
Spacium vrbis diuisit in vicos & regiones. Aduersus in-
cendia excubias nocturnas commentus est. ad coercen-
das inundationes alueũ Tyberis laxauit, Aedes sacras ve-
tustate collapsas aut incendio absumptas refecit & donis
ornauit. In cellam Capitolini Iouis. 16. milia pondo auri,
gemmasq; & margaritas quingenties sestercium vna do-
natione contulit. Tot deniq; ædificia, vel erexit, vel diru-
ta reparauit, vt gloriaretur vrbem marmoream se reliq-
23 se, quam latericiam inuenisset.
¶Agrippa in ædilitate sua. 700. lacus fecit, Fõtes. 150. Ca-
stella. 130. Signa ærea. 300 aut marmorea imposuit. Colũ-
24 nas e marmore. 400. Gratuita balnea. 170. dedit.
¶Darius Hystaspis filius insulam Samõ & omnes ex ea

prouentus Syloſonti dedit ob acceptã ab eo veſtem quã
dam magni precii

25 ¶Proculeius fratres ſuos Scipionem & Murenã impen
diis bellorum ciuilium attritos & ſpoliatos, partito iuuit
patrimonio. Vnde Hora. lib. 2. Car. Viuet extento Procu
leius æuo Notus in fratres animi paterni. Illum ager pen
na metuente ſolui fama ſuperſtes.

26 ¶M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de
ſumptuoſis ædificiis. Flauius Veſpaſianus fecit templũ pa
cis foro propinquum, Item amphitheatrum in media vr
be. Expleuit cenſum ſenatoriũ. Conſulares inopes quin
genis ſeſterciis annuis ſuſtentauit. Plurimas per totum or
bem ciuitates terræ motu aut incendio afflictas in melius
reſtituit. Primus e fiſco græcis latiniſq; Rhetoribus annua
centena conſtituit. Præſtantes poetas & artifices coemit.
Coloſſi refectorẽ magna mercede donauit. Cuidam ſũ
ptum increpanti reſpondit, Sineret ſe plebeculã paſcere
pane. Dedit Apollinari tragœdo. 400. ſeſtercia. Tarpeio
Diodoroq; citharœdis ducenta. Apophoreta dabat viris
in Saturnalibus, & fœminis calendis Martijs.

27 ¶Plynius orator Hiſtorici nepos. Quintiliano Rhetori
dedit abundæ pecuniæ, qua nubilem dotaret filiã. Quod
ad ipſum ſcribens edocet his verbis. Et tanq̃ parens alter
puellæ nunc confero. 50. milia nummum. Alexãder Taxi
læ regi mille talenta contulit, vaſa item cõuiuialia ex au
ro & argento plurima. Item veſtes perſicas & equos. 50.
ſuis inſignibus ornatos. Idem Porum hoſtem ægrum cu
rauit, & in amicorum numerũ recepit, & ampliore dona
uit regno, quam prius tenuiſſet. Bis Perſarum ciuitatem
ingreſſus, toties mulieribus erogauit nummos, prægnan
tibuſq; munus duplicari iuſſit.

28 ¶Solebat Africanus Scipio nõ prius e foro diſcedere, q̃
vnum aliquem ex his quibus cõgrederetur, beneuolum
ſibi & amicũ efficeret. Et quãuis eius poteſtate victa fuiſ
ſet Carthago, moriens tamen argenti libras. 33. auri duas
dũtaxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificentia.

29 ¶Nerua impe. ad ſuſtentandã ciuium vitã decies & quin
quagies cẽtena milia nũmum erogauit, & quoſdã ſenato
rii ordinis delegit, q̃ agros emerẽt, eoſq; egenis partirẽt.
Vñ inops pecuniæ factꝰ, veſtes, vaſa & vniuerſum ſuppel
lectilẽ auctiõi ſubiecit, agroſq; & domos vendidit. Autor
Dion Caſſius. Quicquid antea pœnæ nomine tributis ac
ceſſerat, indulſit. Afflictas ciuitates releuauit. Puellas &
pueros natos parẽtibus egeſtoſis ſumptu publico per ſin
30 gulas vrbes Italiæ foueri iuſſit. Teſtis Aurelius Victor.
¶Adrianus nulli iniuſte pecunias abſtulit. Multa pu
blice & priuatim multis elargitus eſt. Alios auxit pe
cunia, quoſdam honoribus & dignitate. Autor Dion
Caſſius.

31 ¶Fuit in Tito Veſpaſiano liberalitas adeo magnifica, vt
die quadam Veſperi recordatus nihil ſe cuiquam præſti
tiſſe, dixerit. Amici perdidimus diem. Monẽtibus dome
ſticis quod plura polliceretur quam præſtare poſſet, reſpõ
dit non oportere quenquam a ſermone principis triſtem
diſcedere. Non ſolum nihil negauit petentibus, at etiam
hortatus eſt vltro, vt quæ vellent peterent. Plebem quan
doq; admittebat in thermas, quibus lauabatur. Ciuitates
incendio Veſeui in Campania dirutas reparauit. Afflictis
morbo nullã nõ adhibuit opem & medelã, inquiſito om
32 ni ſacrificiorum remediorumq; genere.
¶Iulianus imp. arasi multo victimarum ſanguine pfun
debat & tauros quandoq; immolabat centenos, & innu
33 meros varii pecoris greges.
¶Gallienus imp. Valeriani filius nihil vnquam cuiquam
petẽti denegauit. Alexius Comnenus orphanotropheiõ
erexit, in quo puellas & pueros parẽtibus orbatos ſua pe
cunia refouebat. Fecit & Muſeũ, in quo alios iubebat eru
34 diri. pecunia ex regio vectigali data.
¶Antonius pius (qui ſucceſſit Adriano) magnam ſui the
ſauri partẽ amicis & militibus impartiuit. Eutropio teſte.
Traianus vrbes trans Rhenum in Germania reparauit Ni
hil iniuſtum ad augendũ fiſcum egit, Publice & priuate

omnes sibi familiares muneribus cumulabat & honorib⁹ Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

35 ¶Theodericus qui mortuo Odoacre Serulo īper. totius Italiæ adeptus est ditionem, Romanis singulis ānis dedit viginti milia modiorum tritici. Autor Paulus diaconus.

36 ¶Caligula imp. absoluit templū Augusti & theatrū Pōpeii. Inchoauit aquæ ductum & amphiteatrū Syracusis. Colapsa vetustate mœnia & deorum ædes refecit.

37 ¶Caligulæ successor Cæsar Claudi⁹ perfecit aquæ ductū ab ipso Caligula inceptū. Riuum Anienis lapideo opere in vrbem pduxit, diuisitq; in plurimos lacus. Per tria pāſſuum milia montē effodit & excidit ad emittēdum Fucinū lacū. Quod opus ægre absoluit post vndecim annos, q̄uis triginta hominum milia fine intermissione operantia adhibuissēt. Congiaria populo sæpissime dedit.

38 ¶Domitianus congiariū populo nūmoꝝ. 300. ter dedit, & inter spectacula muneris largissimū epulum. Septimōtiali sacroꝝ die senatui & equitibus panaria & spōrtellas cū obsonio distribuit. Sparsit & dona missilia in populū. Multa opera incendio absumpta restituit, vt capitolium. Excitauit ædem in Capitolio custodi Ioui & forum.

39 ¶Marcus Aurelius vocatus a matre ad diuidēdū cū sorore patrimoniū, Vniuersum sorori cōcessit. Agesilaus delata ad se Agidis bona, inter cognatos inopia pressos diuisit.

40 ¶Probus Augustus in plurimis victorijs nihil præter tela & arma sibi retinuit. Cætera militibus concessit libere. Aurelianus tunicas viritim per populum dedit. Item frumentum & oleum cum vino.

41 ¶M. Antonius Triumuiri filius numerum magnitudine Philotā quendā adeo terruit, vt ille capere reformidaret. Pōponius Atticus fugientem e patria Ciceronē sestercijs. 240. milibus donauit. Cedenti Italia Bruto sestercia centū milia muneri misit. Tam multa in P. Voluminum contulit, vt plura proficisci a parente nō potuerint. Idem publicam Athenienſium inopiam suis opibus subleuauit.

42 ¶Tāta fuit L. Luculli in oēs, eruditos præcipue liberali-

tas & beniuolentia, vt domus eius Græcorum Romā venientium portus diceretur.

¶Alfonsius rex populorum aut regū oratorib⁹ publico aut priuato nomine ad se veniētibus ædes iubebat exornari. Et gratuitas epularū delicias ministrati, nec vnquam abire permittebat indonatos. Alexāder magnus cuidam Perillo. 50 talenta numerari iussit ad dotē paupercularū fi-

43 līæ quum ille decem non amplius talenta postularet.

¶Vrsus comes Nolanus singulis annis, quibus nolæ prę-fuit, auri & argenti vim non paruā contulit ad dotē paupercularū virginum. Vide liberalitatem multorū in eruditos in historia de precio literarum. Suppetunt mihi alia de liberalibus & magnificis viris infinita pene exempla, quæ ex industria missa facio, q̄ non ignorē ex nimia quādoq; abundantia fastidium prouenire, quodq; (vt inquit Horatius) Omne supervacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus desiderabit exempla, Videat Val. Max. Sabellicum & Fulgosum.

¶Prodigi.

1	Formianus		Lucullus
2	M. Tigellius	15	Apicius
3	¶Filius Aesopi	16	Cleopatra
4	Bassa	17	Vitellius
5	Cinna	18	Licinius Crassus
6	Albidius	19	L. Neratius
7	M. Liuius	20	Callias
8	T. Annius milo		Phocus
9	Rhemni⁹ Palemon	21	Alphonsus
10	Nero		Alexander
11	Agomencelus	22	Belflorius
12	Poppea	23	Cleopes
13	Caligula	24	Curio
14	Demetrius		Galenus imp.
	Agrigentini	25	Petrus cardinalis
	Græci		Cæsar
	Bathylli	26	Galeatius

CAtullus Formianum quẽdam inceſſit vt decocto/
rem & ære alieno oppreſſum, vbi ait. Iſta turpicu/
lo puella naſo Decoctoris amica Formiani.

¶M. Tigellius Hermogenes fuit adeo prodigus, vt tibi/
cines, hiſtriones, Paraſyti, gnatones, mimi, epulones, bala
trones, mendici, vnguentarij, caupones reliquiq; ocioſæ
& perditæ vitæ homines mortem eius multis lachrymis
defleuerint, Hora. libro primo. Ser. Ambubaiarum colle/
gia, Pharmacopolæ, Mendici, mimi, balatrones, hoc ge/
nus omne Mœſtum ac ſollicitum eſt cantoris morte Ti/
gelli, Quippe benignus erat.

3 ¶Filius Aeſopi tragœdi tanta fuit prodigentia, vt vnio/
nes aceto liquefactos cœnis apponeret. Horatius libro ſe
cundo. Ser. Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ Sci/
licet vt decies ſolidum exſorberet, aceto Diluit inſignem
baccam.

4 ¶Martialis libro primo. notat Baſſam fœminam, q̃ ex/
crementa corporis aureo exciperet vaſe, vbi ait. Ventris
on[a] miſero (nec te pudet) excipis auro, Baſſa bibis vitto,
carius ergo cacas.

5 ¶Idem Martia. lib. 9. Cinnæ cuiuſdam luxum ita arguit.
Nam tu dum metuis, ne quid poſt fata relinquas. Hauſiſti
patrias luxurioſus opes.

6 ¶Albidius fuit adoleſcens perditiſſimæ vitæ, qui deco/
cto vniuerſo patrimonio vnas (quæ ſupererant) ædes, re/
rum deſperatione incendio dedit. Quod vidẽs Cato. Hic
inquit Proteruiam facit.

7 ¶M. Liuius quum omnia per luxum dilapidaſſet, ſtulti/
tiæ ſuæ per iocum illudebat dicens, ſe nihil cuiquam reli/
quiſſe præter cœlum & cœnũ. Itaq; quũ pecunia egeret,
multa per ſcelus commiſit.

8 ¶T. Annium Milonẽ ſeſtercia. 700. milia æris alieni de/
buiſſe inter prodigia animi humani ducit Plyn. libro. 14.
Rhemnius Palemõ grammaticus luxuriæ ita indulſit, vt
ſæpius in die lauaret, nec ſufficeret ſumptibus, quãuis ex
ſchola quadragena annua caperet, & non multo minus

exre familiari.

¶Plynius ſcribit felicem Arabiã non tantum Cynnami,
Caſiæ, aliorumq; odorum annuo fœtu parere, quantum
Nero princeps nouiſſimo põpæ ſuæ die cõcremauit, Idẽ
ſordidos vocabat & parcos, quibus ratio impenſarũ con/
ſtaret. Eos vero lautos ac magnificos laudabat, qui abute
rentur & perderent. Mirabatur auunculũ Caium Caligu
lam, q̃ ingentes a Tyberio relictas opes in breui ſpacio, p/
degiſſet. In Tyridatem regẽ Armeniæ octingenta num/
mum milia diurna erogauit, Abeunti ſuper ſeſterciũ mi/
lies contulit. Menecratem citharœdum & Spiculum mir
millonem triumphalium virorum patrimonijs ædibuſq;
donauit. Cercopithecũ panerotem fœneratorem prope
regio extulit funere. Nullã veſtem bis induit. Quadrage/
nis in punctum ſeſterciis aleam luſit. Piſcatus eſt reti aura
to, purpura & cocco funibus nexis. Nunquã carrucis mi/
nus mille iter fecit. Mulos argẽteis crepidabat ſoleis & ca
nuſina operiebat lana Theatrũ auro totum operuit in ho
norem ipſius Tyridatis. Idem cubicula viatoria vnionib[9]
conſternebat. Annis. 14. quibus, imperio præfuit, bis & vi
cies milies donationibus effudit, ideſt q̃ngenties & quin/
quagies centena milia aureorum.

10 ¶Agomencelus Alexandri magni præfectus aureis cla/
uis ſuffigebat crepidas.

11 ¶Antonius Sopus in cõtumeliam naturæ, vilitatem au/
ro fecit.

¶Poppea Neronis vxor iumentis ſuis ſoleas ex auro in/
duebat.

12 ¶C. Caligula opes immenſas a Tyberio congeſtas ac vi/
cies ſepties milies ſeſtercium intra annum abſumpſit. Idẽ
Liburnicarum nauium gemmatis puppibus vtebat, & di
uerſicoloribus velis in q̃bus thermas, portic[9], & triclinia
13 ſtatuit magna laxitate, diſpoſitis ẽt pomiferis arbuſculis.

¶Demetri[9] Antigoni & Stratonices fili[9]. 150. talẽta ſcor
tis dari iuſſit. Autore Plutarcho. Tã..us fuit Agrigẽtinorũ
in omni re luxus, vt Plato diceret eos ædificare, ac ſi victu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri perpetuo forent, ita demum conuiuari, velut semp mo
rituri. Vtebantur lechytis & xistris argenteis. Habebant &
lecticas totas ex ebore.

14 ¶Græci adeo sibi indulserunt, vt mixtum vnguento vi
num (quod dicebatur Mirites) largius haurirent. Batylli
populi vnguentis madent, Autore Plynio, vt Cyprii, Cy
ziceni, Corinthii, & Parthi. De Luculli prodigo luxu iã
diximus in diuitibus.

15 ¶Omnium fere luxum & prodigentiã nepotinis hellua
tionibus superauit Apicius, de quo Martia. lib. 5. De eras
Apici bis trecẽties ventri, Sed adhuc supererat centies tri
bi laxum. Hoc tu grauatus, ne sitim & famẽ ferres. Sum
ma venenum potione duxisti, Quod sic interpretatur Bu
dæus. Apici sexcenties sestercium ideſt quindecies centes
na aureorum coronatorũ milia inexplebili illa ingluuie
helluatus, quum posses adhuc. 110. milibus (quod cẽties
laxum appellat) vitam lauto & elegãti victu producere,
tamen venenum miser hausisti, ne patrimonio tanto su
peresses, quod iamiam te deserturum videbatur.

16 ¶Cleopatra vltima Aegypti regina cœnã parauit Anto
nio, in qua centies sestercium, ideſt ducẽta & quinquagin
ta millia aureorum vno ferculo secundæ mensæ consum
pta sunt. Vnde Sidonius Cleopatricas dapes vocat.

17 ¶Singuli Vitellii apparatus non minus quadringẽtis mi
libus constituerunt. In cœna eidem a fratre data duo mi
lia lectissimorum piscium septem auium apposita tradun
tur. Idẽ Vitellius in suo principatu ducentis sestercijs con
didit patinam, cui faciendæ fornax in campis ædificata
erat. Habuit autem in ea patina scarorum iecinora, Pha
sianorũ & pauonum cerebella, linguas Phœnicopterũ,
murenarum lactes, a Carpathia vsq; fretoq; Hispaniæ pe
tirarum Autor Suetonius.

18 ¶Licinius Crassus quum omnia decoxisser, occurrentiũ
tamen cachinnis vocabatur diues, his verbis. Qui in Pa
thos militauit non fuit appellat⁹ diues primus, sed hic. He
liogabalus inuitatis ad prandiũ summis viris, croco mem

ſam ſternebat, dicens ſe fœnũ pro eorum dignitate exhi
bere. Idem triclinia, lectos & porticus omni florũ gene
re ſtrauit, liliis, violis, hyacinthis & Narciſſis, quos flores
pedibus conculcabat. Naues preciosis mercibus onustas
mergi in portum iussit, magni animi id esse dicens, Au
reo vtebatur vase ad corporis excrementa. Gemmas ab
optimis sculptas artificibus in calceamentis ferebat, quæ
nunquam iterabat. Preciosas vestes sæpe cõscindit. Min
xit etiam in Myrrhinis & onychinis vasis. Omnibus me
retricibus sine effectu libidinis multos quãdoq; dedit au
reos nummos.

19 ¶L. Neratius homo egregie iprob⁹ Autore Gellio, quũ
prodelectamento haberet os hominis liberi manus suæ
palma verberare, seruũ comitem habebat crumenã ple
nã assiũ portitantẽ, Et quencũq; depalmauerat, numerari
statim secundũ duodecim tabulas. 115. asses eidẽ iubebat.

20 ¶Callias fuit quidam, qui confectãdis meretricibus vni
uersum dilapidauit patrimonium. Hinc per iocum dice
batur a scortis deplumatus.

¶Phocus Phocionis fili⁹ quum paternas opes prodigo
luxu dilapidasset, Atheniẽsibus vsq; adeo factus est odio
sus, vt occurrẽtes omnes difamatorem sui generis illum
uuncuparent.

21 ¶Alphonsus rex Neapolitanorum quum multa per lu
xum prodegisset, conflatoq; ingenti ære alieno iam non
haberet, vnde creditoribus satisfaceret, dolore & ira per
motus plærosq; suis spoliauit bonis. Alexander Macedo
Promachum bibacissimum hominem victorem in vini
certamine, aurea corona donauit.

22 ¶Belforius siculus homo priuatus domũ inchoauit tã
to sumptu, vt fundamentis modice adhuc ab humo extã
tibus pecunia sit exhaustus, quam tamẽ multis annis im
probo labore sibi comparauerat.

¶Iam diximus Cleopem Aegypti regum sumptu Pyra
midis eo redactum inopiæ, vt coactus sit filiam expone
re vænalem ad meretricium quæstum.

24 ¶C. Curio tribunus plebis sexcenta æris alieni sestertia debuisse fertur. Autor Val. max. Gelenus imp. Valeriani filius gemmatas ferebat caligas exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen.

25 ¶Petrus præsbyter cardinalis sedente in pontificatu Sixto duobus annis trecenta aureorum milia luxu prodegit & vanitatibus.

26 ¶Cæsar Alexandri pōtificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dicauit. Parasytis vestes duorum milium donauit. Exercitum octo milium hominum viuente patre semper aluit.

27 ¶Galeatius filius Ioannis Galeatii primi insubrium ducis in filiæ nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum milia nummum erogasse fertur.

¶Gulosi, edaces, & vinolenti.

1 Apitius
2 Aristoxenus
3 Sanctra
Vitellius
Aesopus
Aristippus
4 Clodius
5 Domitius Afer
Q. Hortensius
6 Maximinus
Theodorus
7 Astydamas
8 Cambles
Vedius
9 Abron
Caligula
10 Hercules
Vlysses
Theagenes
Aglais
Thessali
Philoxenus
Gnato
11 Pityreus
Cleonymus
Pisander
Charippus
Mithridates
Erisicton
Alcman
12 Heraclides
13 Gallonius
14 Heterognatus
15 Phago
16 Galba
17 Gnosippus,
18 Nero
19 Andebuntus
20 Demetrius
Heliogabalus
Gathis
21 Aristoteles

Lepreas

Lepreas
Syri
Asiatici
22 Prusias
23 Elpeno
24 Eurycion
25 Anacreon
Hileus
26 Cato
27 Homerus
Ennius
Diotimus
28 Xenarchus
29 Fescennia
30 Myrrale
Panaretus
31 Philostratus
Polyphemus
Laufella
32 Alexander
Archesilaus
Cleomenes
Scythæ
33 Traces
Chrestus
34 Nouelius
35 L. Piso
Alcibiades
36 Cicero iunior
1 Bonsus
37 Cambyses
38 Lacydes
39 Armitus
Cianippus
40 M. Varro
41 M. Antonius
Parthi
42 Promachus
43 Xenocrates
Dionysius
Syracusani
44 Conna
Tyberius Nero
45 Claudius Cæsar
46 Niseus
47 Bitias
Antiochus
48 Darius
49 Alceus
Aristophanes
Cratinus
Timocreon
50 Lacedæmonij
Bizantij
Bela secundus
51 Nicolaus. s.
52 Olofernes
Bœotij

QApitius nepotum omniū fuit altissimus gurges, vt iam diximus. Is quū audiuisset grādes caricas nasci in Lybia, nauigauit illuc, Quod demū quū fallium deprehēdisset Lybiam eiusq; habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omniū primus iudicauit linguā phœnicopteri esse optimi saporis. De Apitio Mart.

libro secũdo ipse quoq; ad cenam gaudebat Apirius ire, Quũ cœnarer, erat tristitior ille, domi. Hic & cõgiaria pn cipũ & ingẽs capitolii vectigal comessationibus hausit.

8 ¶Aristoxenus Cyrenæus adeo gulæ studiosus extitit, vt hortenses lactucas vespere mulso irrigaret, quo luxurio/ sius crescerent, & saporis essent delicatioris.

9 ¶Sanctra nomen est guloſi, de quo Martia. lib. 7. scribit. Nihil est miserius, nec gulosius Sãctra. Vitellius epulas tri fariam aut quadrifariã part ebatur, In ientacula, prandia cœnas & comessationes, solus omnibus sufficiens vomi/ tandi consuetudine, Suetonius testis est eum fuisse nõ p/ funde modo, sed intempestiuæ & adeo sordidæ gulæ, vt carnes holocaustorum nõ peractis sacrificijs ante aras ab/ sumeret. De eo Sidonius sic meminit. Hinc turpis, qđ pul cher, Otho post quina vitelli Milia famosi vẽtris damna/ ta baratro. Idẽ Mihi fœda Vitelli intulit ingluuies vẽtrẽ. Iã locuti sumus de luxu Aesopi, qui Tragœdi fuit filius,

¶Aristippus Cyrenæus summũ bonum locabat in volu/ ptate. Idem principes solebat comitari, vt parasyt⁹ & amí cus mẽsę propterea Diogenes canẽ regiũ eũ appellabat.

6 ¶Clodius Albinus tam profunda fuit vẽtris ingluuię, vt quingentas ficus, cẽtum campana persica, mellones octiẽ ses decem, vuarum labicanarum põdo viginti, ficedulas. 100. ostrea. 40. vna deuoraret cœna.

5 ¶Domitiũ Afrum Eusebius prodit cibi præter modũ accepti superfluitate redditãrem in cœna perisse. Q. Hor tensius orator studio gulæ primus omnium Romanorũ pauonem appositi mensis.

6 ¶Maximinus iunior bibebat vini amphoram. Carnis li/ bras vndecim comedebat. Theodorus scribit Milonem crotoniatam carnium minas. 20. deglutisse, & panis toti/ dẽ. Vini choas perficcasse tres. Idem in Olympia. quadri/ mum solus absumpsit taurum, quem per stadium reten/ to anhelitu portauerat suis humeris.

7 ¶Astydamas Milesius a Persa Artobarzane vocat⁹ ad cõ uiuium, solus deuorauit, quicquid conuiuis omnib⁹ fue/

rat præparatum.

1 ¶Cambles rex Iydorum eo voracitatis euectus est. vt no cte quadam vxorem absumpserit. Vedius pollio seruos coniiciebat in piscinas vt pisces ipsi humano cruore pasti

2 delicatiores essent.

¶Abronis luxus & delicię trito vulgariq; adagio locum fecerunt.

¶Caligula maximam partem thesauri a Tiberio relicti cœnis & comessationibus cum lenonibus & scortis de/ uorauit.

10 ¶Herculẽ & Vlyssem Polyphagiæ & edacitatis nota fa/ mosos fuisse scribit Cælius. Theagenes Athleta taurum vorabat solus.

¶Aglais tibicina Megaclis filia decẽ carnium minas & quatuor panũ chœnicas absumebat. Hauriebat & choã vini Thessalis inusta est voracitatis nota, vt etiam Pharsa lis. Mnesimachus apud Cæliũ Pharsalorum venit, aliquis vt mensas voret ipsas. Philoxenũ Eryxidis & Gnatonem Siculum inter gulæ proceres & cupediuoros posuit anti/ quitas, quod conuiuiis adhibiti sese in paropsides emũge rẽt vt abstinẽtibus cæteris largius soli fruerentur. Aiũt & Philoxenũ ipsum optasse sibi collum gruis, quo maiorẽ in bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt Melanthio. vt apud Cælium Clearcus. Philoxe

11 nus Dithyrambicus polypum edit duum cubitorum.

¶Inter Polyphagos & edaces etiã numerãtur Pityreus Phryx, Cleonimus, Pisander, Charippus, Mithridates rex ponti, & Erisicton, qui sua ipse membra corrosit, Alc/ man poeta suis verbis sese pamphagũ nominauit, Ferunt Mithridatem illis certa constituisse præmia, qui plures ci bos vẽtri destinassent aut maiore se ingurgitassent vino, vt sui similes haberet. Idem omnes sui temporis morta/

12 les hausto vini longe excessit.

¶Heraclides pyctes infiniti ppe cibi potusq; fuit capax. Nec parem reperit in bibendo. Alios ad ientaculũ inuita bat, alios ad prandiũ, quosdã ad cenã, quibus oibus fine

Universidad de Deusto
Biblioteca

interstitio sufficiebat solus.

13 ¶Pub. Gallonius hō fuit postremæ gulæ in cupedīs assidue versatus, vnde a Lælio gurges dictus est Huncpræconem fuisse scribit Horatius. Cuius mensam accipensere magno infame notat Lucilius his verbis Lælius præclare & recte Sophos, illeq; vere, O Publi Surges Galloni, es homo miser inquit, Cœnasti in vita nunquam bene, quū omnia in isto Consumis squilla, atq; accipensere cū decumano. Tertullianus Curij aleam. Apicij gulam, Gallonij sumptum, & Antonii ebrietatem incessit.

14 ¶Heterognathus ob voracitatemq; vtraq; mādibula alternatim commandebat.

15 ¶Phago fuit quispiam adeo gulosus, vt adhibitus mensæ Aureliani, aprum integrum, centum panes veruecem & porcellum vno die comederit, biberitq; Orcam vini Autor Flauius vopiscus.

16 ¶Erat Galba imp. cibi plurimi quē hiberno tempore capiebat ante lucem. Inter cœnam vero vsq; eo abundāti, vt congestas per manus reliquias, circūferri iuberet, spargiq; ad pedes stantibus.

17 ¶Gnosippus hac voracitatis infamia adeo laboratuit, vt Atheniēses liberis suis interdixerint ne cū eo vescerent.

18 ¶Ferunt Neronem quandoq; a meridie ad mediam noctē vsq; epulas protrahere consuesse ad inexplebilem vētris ingluuiem. Cœnitabat inter scortorum, ambubaiarumq; ministeria.

19 ¶Andebuntus rex Anglorum conuiuio quodam tantum cibi deglutiuit & vini, vt eo suffocatus repente animam efflauerit.

20 ¶Demetrius Phalereus ducēta quotannis talenta absumebat in luxu & nepotationibus. Heliogabalus nunquā minus centum sestercijs epulatus est. Gathis regina Syriæ edicto cauit, ne quis piscē comederet, quin ipsa adesset.

21 ¶Aristoteles philosophus ab initio obsophagus & decoctor fuit.

¶Hercules cum Leprea rege de gula contendit, victoq;

tauro toro Paulatim deuorato. Syri populi & Asiatici cōtinuo erant in conuiuiis, balneis, & vnguētis. Prusias rex Bithyniæ popinas semper adamabat. Nunc de vinolentis dicendum.

22 ¶Elpenor vino largius hausto impos animi factus scalarū lapsu exanimatus est. Oui. lib. 14. Eurilocūq; simul, nimiiq; Elpenora vini. Idē in Ibin. Ne ve gradus adeas Elpenore tuti⁹ altos, Vimq; feras vini, quo tulit ille modo.

23 ¶Eurycion fuit quispiā centaurus ebrietatis infamia notatus. Oui. li. 1. de arte. Occidit Eurycion stulte data vina bibendo. Propertius lib. 2. Tu quoq; o Euriciō vino centaure periisti. Nec non Ismario tu Polypheme mero.

24 ¶Anacreon Teius poeta arguit vt deditus vino, cui quū liberalius indulgeret, vuę acino suffocatus dicitur. Ouid. libro. 3. de arte si quoq; vinosi Teia musa senis.

25 ¶Hilæus centaurus deditus fuit ebrietati. Horatius lib. 2. Car. Nec sæuos Lapithas & nimium mero Hilæū. Virgil. Et magno Hilæum cratere minantem.

26 ¶Cato minor (qui proauum habuit Catonem maiorē) quamuis omni virtute esset cumulatissimus, interdum tamen cum amicis dabat operam compotationib⁹ tota nocte ad auroram. Horat. lib. 3. car. Narratur & pisci Catonis sæpe meto caluisse virtus. Hoc ebrietatis vicio obiecit Cæsar duobus libris, quos vocauit Anticatones.

27 ¶Homerum vilonetum fuisse arguit Horatius li. 1. Epist. dicens. Laudibus arguitur vini, vinosus Homerus.

¶Ennius poeta nunquā accingebat se scribendis carminibus, nisi multo madidus vino, Idem Horatius. Enni⁹ ipse parer nunquam nisi potus ad arma Prosiluit dicenda. Diotimus Athenensis in fundibulo ori admoto incessanter vinum hauriebat. Xenarchus Rhodius ex bibacitate metretes cognominatus est.

28 ¶Fescenniam Martialis lib. 1. arguit vt vinolentā dicens. Ne grauis hesterno fragres fescennia vino, Pasillos Cosmi luxuriosa voras.

¶Myrtale vinolenta mulier vino cōmiscebat folia lauri

ne vinum oleret Martia. lib. 3. Fœtere multo Myrtale so
let vino. Sed fallat vt nos, folia deuorat lauri.

30 ¶Idem lib. 6. arguit Panaretũ potorem, quod solus am
plissimam vini lagenã exsiccasset. Philostratus quũ esset
in balneis Sinuessanis, tantum vini potauit, vt ebrius fa
ctus scalarum lapsu, pene exanimatus sit. Mart. lib. 11. A Si
nuessanis conuiua Philostratus vndis Conductum repe
tens nocte iubente larem. Pene imitatus obit sæuis Elpæ
nora fatis, Præceps per longos dum ruit vsq; gradus.

31 ¶Polyphemus Cyclops hausto largius vino dũ in som
num concidisset, ab Vlysse excæcatus est.

¶Laufellam iuuenalis vt temulentã incessit. Videns An
drocydes Alexandrum procliuem in pocula, intemperã
tiam eius his verbis cohibebat, vinum potatur° rex me
mento te bibere terræ sanguinem. Nam sicut venenũ est
homini cicuta, sic & vinum. Quibus præceptis si ille obtẽ
perasset, amicos in temulentia non interemisset, vt fecit.
Idem Alexander ex hac vinolentia biduum sæpe obdor
miuit integrum. Hinc prouerbium natum, Alexandrũ bi
bendo regem præcellis. Inter pocula amicos indignatio
ne rabida ferro transuerberabat.

32 ¶Archesilaus philosophus immodico vini hausto ex
cessit. Cleomenes rex Spartanorum quum Scytarum vi
nolentiam imitari cuperet, in insaniam redactus est. Solẽt
autẽ Scythæ & Thraces liberius compotare vsq; ad certa
men temulentiæ. Vnde Horatius natis in vsum lætitiæ
scyphis pugnare Thracum est.

33 ¶Crestus Bizantius sophista hoc vicio quoq; laborauit.
Nouellius Tricongius mediolanensis meruit cognomẽ
a tribus vini congiis quos vno impetu hauriebat ipectan
te miraculi causa Tyberio principe. Autor Plynius.

34 ¶L. Piso maiorem noctis partem conuiuiis & temulen
tiæ impendebat, Biduo per potationem cõtinuauit apud
Tiberium principem.

35 ¶Famam apud Græcos ex ebrietate meruit Alcibiades.
Autore Plyn.

¶Cicero iunior, M. Tulii filius binos congios simul hau
36 riebat.

¶Bibit Bonosus autore Flauio Vopisco, quãtum homi
num nemo. De hoc Aurelianus dicebat. Non Vt viuat na
tus est, sed vt bibat. Si quando legati barbarorum ad eum
venissent, ipsis propinabat, vt eos inebriaret & ab his per
vinũ omnia cognosceret, & extorqueret veritatẽ. Quan
tũlibet bibisset, semper securus videbatur & sobrius. Pre
terea tantum mingebat, quantum bibebat, sic vt eius ve
sica nunquam grauaretur. Postea cum a Probo superatus
laqueo vitam clausisset, emanauit iocus, amphoram pen
37 dere non hominem.

¶Cambyses quum per temulentiã quandoq; ratiõe ex
cideret, Monitus a prexaspe domestico, vt tantã caueret
38 infamiam, eius filium percitus furore iaculo confodit.

¶Lacydes philosophus ex nimia compotatione conci
39 dit in paralysim, qua mortuus est.

¶Armitus & Cyanippus Syracusani potu nimio in ebrie
40 tatem lapsi, filias stupro cõtaminauerunt. Autor Plutar.

¶M. Varro apud Plyniũ testis est Meẽtiũ regẽ Ethru
41 riæ auxilium Rutulis cõtra latinos tulisse, mercede vini.

¶M. Antonius librum edidit de sua ebrietate, quo pa
trocinari sibi voluit, vt ea probaret mala, quæ per temu
42 lentiam orbi intulisset.

¶Plynius ait tanto magis sitire Parthos, quanto plus
43 biberint.

¶Promachus fuit homo bibacissimus, quẽ Alexãder ta
lenti corona donauit, quod in vini certamine euasisset vi
ctor. Testis Plutarchus. Xenocrates vini choam hausit,
quũ Dionysius præmium obtulisset ei, qui hoc faceret.

¶Dionysius iunior vsq; ad oculorum vicium mancipa
tus est ebrietati, Aristoteles tradidit ebrietatem in Syra
cusanorum luxu diebus quandoq; nonaginta non fuisse
44 interpellatam.

¶Cenna tribicen fuit vinosus, qui in cõuiuiis coronatus
potabat assidue, Tiberius Nero propter nimiam vini

auiditatem in castris pro Tybetio Biberius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero vocabatur. Idem cū Pomponio Flacco & L. Pisone noctem continuūq; biduum epulando potandoq; consumpsit Asellio Sabino sestercia decenta donauit pro dialogo, in quo Boleti & ficedulæ & ostreæ & turdi certamen induxerat.

45 ¶ Claudius Cæsar cōuiuia celebrauit palam, tanta populi frequentia, vt plærūq; sexcenti simul discumberent. Cibi & vini fuit appetentissimus. Sedens in tribunali quum olfecisset nidorem prandij, quod in proxima Martis æde parabatur a Salijs, deserto foro commeauit ad Salios ipsos, & vna discubuit. Nec vnquam a triclinio abscessit nisi distentus & madens.

46 ¶ Nisæus Syracusarum tyrannus vbi ab aruspicibus didicisset breui se periturum, quicquid superfuit vitæ. comessationibus impendit & ebrietati.

47 ¶ Apud Didonem Virgilianam Bitias sic hausit merum, vt eo se totū proluerit, Antiocus magnus dies totos dormire solebat ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios, captus amore puellæ Chalcidēsis, nuptias etiam ipso belli tempore celebrauit, & totam hyemen cum ea vino indulsit & veneri.

48 ¶ Darium vinolentum fuisse arguit inscriptio sepulchri eiusdem, quæ talis erat. Potui & multum vini potare, & hoc probe ferre.

49 ¶ Alcæus, Aristophanes & cratinus quum ebrii forent, erant tamen ad scribendum carmen idonei. Timocreonti Rhodio propter cibi & vini auiditatem epitaphium sequens inditum est. Multa bibens, tum multa vorās, male deniq; dicens Multis hic iaceo Timocreon Rhodius.

50 ¶ Lacedemonii eundem calicem in conuiuiis circūagebant, vt sitim & vim auiditatem irritarent. Bizantios Menander poeta notauit vt ebrios. Bela secūdus Almi filius, Pannoniæ rex, corruptissimæ fuit temulentiæ.

51 ¶ Nicolaus quintus Pont. Max. nimio bibendi studio tenebatur. Exigebat enim diuersa vinorum genera, & quæ magis ad palatum facerent, eligebat.

52 ¶ Olofernes ebrius ab vxore Iudith Interfect⁹ est. Bœotii ab atheniensibus vocabantur fatui, pingues, & rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

¶ Abstemii.

Apollonius	Iacobus	Emericus
Dominicus	Anchimolus	Locrenses
Fulgentius	Moschus	

APollonius Tyanæus a vino & carnib⁹ abstinebat: Beatus Dominicus decēnio abstinuit vino. Fulgētius episcopus Ruspensis nulla vnquā necessitate adduci potuit aut cogi, vt esitaret carnes, aut vinum biberet. Iacobus minor vinum aut siceram non bibit, Carnes nunquam manducauit, oleo nunquam vnctus est, nunq; vsus balneo, nunquam nouacula rasus. Anchimolus & Moschus sophistæ Elienses tota vita hydropotæ fuerūt, solisq; ficis desiderio ventris satisfecerunt. Emericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinum tota vita non degustauit. Locrenses Zepherii vino vti capitale ducebant.

¶ Sobrii & temperantes.

Porus	Nicolaus Heluetius	Rogatianus
Masanissa	Columba	Epaminundas
Mithridates	Demetrius	Lycurgus
Viriatus	Socrates	Persæ
Augustus	Anacharsis	Gymnosophistæ
Lacedæmonii	Epictetus	Diogenes
Aegyptii	Venerius	Constantius
Plato	Zeno	Iul. Cæsar
Hieronymus	Telemachus	Pericles

POrus rex Indorum aqua & pane viuebat contentus. Masanissa rex Numydarū iam nonagenarius, semel tantum interdiu vescebatur, sine pulmēto, Mithridates rex Ponti iam senex cibum capturus nō accumbebat, verum stans vescebatur. Viriatus princeps Lusitaniæ vbi bellum aliquod mente conceperat, non prius accumbebat mensæ aut in lecto quiescebat, quam propo

situm absoluisset. Fuit Augusto breuissimi cibi. Ad media interdum epulas satiatis tam cõuictoribus accedebat, primusq; surgebat mẽsa. Lacedæmonij nullam disciplinam abstinentia habuerunt potiorem. Pinguis & obæsi vẽtris adolescẽtes inedia macerabant. Aegyptia iuuentus Amasis edicto non prius cibum capiebat, quã. 180. stadia percurrisset. Platonis frugales erãt cœnæ. Proptereà dicebat Timotheus bene cũ his fore, quos Plato excepisset conuiuio. Delicatiores epulas & opipara spreuit conuiuia. Vtebatur contẽtus oliuis academicis, pane item & aqua. Hieronymus annos fere. 90. durauit incredibili abstinẽtia. Hilarion modicis ficubus aridis & exiguo pane decrepitam fouit senectutem. Nicolaus quidam, inter Heluetios sine vllo penitus cibo multis annis durauit inter vastas solitudines incredibili sanctitatis fama. Columba virgo Perusina solis fructibus reprimebat famem. Demetrius Chidonius vir græcus, abstinentia singulari multos dies perstitebat ieiunus. Socrates minimo viuebat sumptu. Vescebat pane & lacte. Anacharsis apud Ciceronem. Mihi (inquit) pulpamentum fames, cubile solum, vestis Scytharum tegmen. Epicteti sunt qui putent deliciis & voluptati semper indulsisse, fuit tamen temperãs. Venerius monachus herbis diu victitauit. Zeno dũtaxat vescebatur, & pallij prætenue ferebat. Aquã bibebat loco vini, vt discipulos suo exẽplo ad temperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium. Zenone temperãtior. Telemachus Acarnẽsis victitabat fabis. Socrates tanta fuit temperãtia, vt omnia fere vitæ suæ tẽpora valetudine inoffensa vixerit. Rogatianus senator semel tantũ interdiu dabat operã cibo. Era Epaminundas Thebanus obæsis & corpulentis adeo infestus, vt quendam aqualiculo portẽtoso, summouerit ab exercitu, quod ad tegendum eius ventrem vix clypei tres sufficerent. Ipse vero victu fuit adeo parco & tenui, vt a vicino ad cœnam inuitatus, quũ dapsilem & affluẽtem deliciis mensam reperisset, iratus recesserit dicens. Ego te opinabar rei diuinæ operam dare, non de cõtumelia cogita-

re. Lycurgus dicebat non esse vtẽdum maiore cibo, q̃ qui ad repellendã famẽ sufficeret amota crapula. Aegyptiorum sacerdotes præparari erãt in victu vsq; ad stuporem, Carnibus & vino abstinebant. Pane etiam raro vescebantur, ne onerarent stomachum. Oleum tãtum in oleribus nouerant. Ouũ quoq; & lac vitabãt pro carnib⁹. Triduiq; inediam sustinebãt. Persarum magi nihil in cibum prẽter farinam & olera recipiebãt. Indorũ Gymnosophistæ alebantur pomis aut farina. Diogenes nunquã pendebat de crastino, sed in prẽsentẽ modo horã sibi corrogabat cibũ. Cõstantium imperatorem Marcellinus scribit nunq̃ gustasse pomũ, nunq̃ nares in publico exercitasse, nunq̃ ipuisse. Idẽ superatus a Persis frusto panis a quadã vetula porrecto inediam reppulit. Iulium Cæsarem vini parcissimũ fuisse nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato vnũ ex omnibus Cæsarem ad euertendam remp. sobrium accessisse. Fuit & circa victum adeo indifferens, vt quondã ab hospite conditum oleum pro viri diappositũ asperna-tib⁹ cẽteris, solus largius acceperit, ne hospitem aut negligẽtiæ aut rusticitatis, videretur arguere. Pericles Athemẽsis a cœnarum & conuiuiorum apparatibus abhorrebat adeo, vt nec apud amicos cœnaret.

¶ Alii homines temperatissimi, vitæq; austeræ ac solitariæ.

1 Helias
2 Paulus
3 Antonius
3 Hilarion
4 Onophrius
5 Hieronymus
6 Maria Magdalena
7 Maria Aegyptiaca
7 Amonius
8 Hospitius
9 Patroclus
9 Menas
10 Amos
10 Agatho
Andreas
Thadeus
Arnulphus
11 Alcippiades
Tora
12 Amata
Artebius
Amodeus
13 Basolus
Beniamin

14 Timotheus
Theremon
Carilephus
Cosmas
Symeon
15 Stephanus
Sara
Sisimius
16 Serapion
Zozimas
17 Pion
Helias
Moses
18 Pastor
Dorotheus
Elpidius
Hor
Gadanus
19 Episius
Augustinus
20 Vltranius
Hugo
Dominicus
Iordanus
Adam
Abraham
Sylvester
Egidius
Narcissus
21 Eucherius
Vrsacius
Celestinus
Ioan. Baptista
Maiorus
Dominianus
22 Diogenes
Euagrius
Ethbinus
Paulus simplex
Paulus abbas
Phyllorrhonius
23 Syluia
Diocles
Capiton
Vacchoris
Vvenceslaus
24 Nicolaus Tollentinas
Nathanahel
Liberalis
Maxentius
Mederitus
25 Marinus
Ricarius
Timon

1 HElias prope torrẽtem Carith vixit in solitudine pa
stus coruorum ministerio.

¶Primus heremita Paulus annos. 16. natꝰ secessit in latebras nemorum, in quibus durauit annos. 97. spelun ca breui contentus, Esitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum contegebat corpus. Nul lum in solitudine hominem videre voluit præter Anto nium. Vsus est ministerio corui, dimidiatum panem quo tidie afferentis.

2 ¶Antonius qui Paulum hunc tumulauit, Vixit etiam in
3 solitudine annos. 20. pane & aqua famem refocillans.
¶Hilarion in desertis Syriæ locis breuissimum habitauit tugurium iunco & caricibus contextum. Denos demum annos arctissima cellula & sepulchro simillima vsus est.
¶Onophrius adeo solitariæ vitæ fuit studiosus, vt ãnos 60. hominem non viderit. Vnde & ex illa solitudine agre stis adeo factꝰ est, vt in superiore corporis parte barba to tus & capillis integeretur, verenda foliis & arborum cor tice adopertus. Vixit annos. 30. herbis & baccis syluestri bus contentus. Eidem cœlitus quotidie dimidiatus panis afferebatur vt Paulo. Hunc quum reperissent Pafnutius,
4 extimuit, satyrum esse suspicatus.
¶Conuentus hominum & populi frequẽtiam Hierony mus habebat carceris loco, solitudinem vero pro paradi so. Vnde sacco vili amictus Syriæ latebras feris & scorpio
5 nibus infestas numerosis prætulit ciuitatibus, humi cu bans, herbisq; victitans & aqua.
¶Maria Magdalena. 30. annos heremum incoluit cœle sti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab vl
6 lo visa est.
¶Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiã in soli tudine incredibili vitæ abstinentia, vbi cubitali altitudine
7 inter orandum sublimis a terra in vacuo pẽdere visa est.
¶Amonius tanta fuit abstinentia, vt nunquam nisi panẽ assum ederit, nunquam iratus nunquam mentitus fuerit.
¶Hospitius apud Nicẽsem vrbem antro se includit, per petuo cilio carnem macerans, corpore ferreis catenis li
8 gato. Vescebatur pane. Tẽpore quadragesimæ solas her barum radices esitabat.
¶Patroclus anachoreta vsq; adeo quãdoq; ieiuniis cor pus atterebat, vt diuturna inedia incideret in morbũ. Ab
9 stinebat vino, bibebat aquam melle perfusam. Ciliciũ fe rebat acutissimum & proximum corpori.
¶Menas inter Samnites natus solitudinẽ mire amabat, in qua nequid per ocium perperam faceret, apes curabat.

¶Amos Aegyptius pater fuit. 150. monachorum quos ore operto mense iubebat accumbere, ne parce comedē tium virtus appareret. Vxorem quā inuitus duxerat, nun quam attigit.

10 ¶Agatho lapidem in ore triennio continuit, vt tacere disceret. Dicebat tria esse necessaria ad dei cultum. Silen tium, orationem, mansuetudinem.

¶Andreas & Thadæus heremitæ durauerunt in solitu dine annis. 50.

11 ¶Arnulphus Metēsis episcopus relicto Lotharīgiæ prin cipatu heremum ingressus est. Alcipiades martyr omnē cibum auersabatur, aquā bibebat insperso sale, ne corpo ri esset pernicioſa. Tora virgo nunquam vti voluit noua tunica, nunq̄ nouis calceamentis.

12 ¶Amata vero limen cœnobii (quo se incluserat) annos 40. nunquā egressa est, Pane viuebat & oleribus. Artebi⁹ præsul Pamphiliēsis vitam solitariam in episcopatu non deseruit. Amodeus Hispanus vnica opertus tunica nudis ambulabat pedibus. Semel tantum interdiu vescebat con tentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat.

13 ¶Basolus abbas in finibus Rhemorum heremiticā egit vitam, habitauitq; speluncam mōtis annos. 40.

¶Beniamin vixit in deserta solitudine annos. 80.

14 ¶Timotheus in Aegypto speluncam montis intrauit, in qua durauit annis. 30. nulli cognitus. Theremon ab bas centenarius decessit in solitudine. Hic assiduis oratio nibus adeo incuruauit sibi humeros, vt in ætate decrepi ta repere magis videretur, quam ambulare. Carilephus in deserta solitudine omnem mulierum aspectum reiu git. Cosmas Græcus toto suæ solitudinis tempore ieiu niis semper dedit operam. Symeon apud Antiochiam an nis quadraginta delituit in antro cuiusdam concauæ co lumnæ. Vescebatur aqua, pane, & radicibus herbarum, idq; semel tantum in hebdomadæ. Corpus vinculis & ca thenis adeo constringebat, vt cicatrices ipse subter putre fierent. Quinetiam multis annis durauit in quodā puteo

aqua vacuo, in quem se dimiserat volens. Femora ei⁹ pu truerunt, aut ex pedore speluncarum quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci.

15 ¶Stephanus anachoreta solitarius mansit in heremo an nis 60.

¶Sara mulier imperante Theodosio seniore durauit ad ripam cuiusdam fluminis annos. 60. Sisinnius monachus discipulus Elpidii sepulchro se inclusit, in quo pane & 16 aqua vixit contentus ad mortem vsque.

¶Serapion pater fuit decem milium monachorū, quos omnes tempore messis pretio conducebat vt sua opera iuuarent laborem pauperum. Viuebat ipse pane & aqua vnica veste contentus. Zozimas in regione Palestinę. 53. annos absoluit in heremo, contētus cibo tenuissimo. Ma tiam Aegyptiam ad bonam frugem reuocauit, & mor 17 tuam tumulauit.

¶Pion. 30. annis solitariam egit vitam sub Hilarione. Co medēs deambulabat, ne quam in cibo voluptatē persen tiscret. Sororem morbo laborantem clausis adiit oculis. Helias anachoreta fuit sub Antonio, mira sanctitate, qui vixit annis. 116. Moses æthiops latro annis. 77. durauit in 18 solitudine. Cellula sua annis. 7. nunquam egressus est.

¶Pastor presbyter matrem ad se venientem clausa rep pulit cella. Dorotheus Aegyptius sex tantum panis vn cias cum paucis oleribus quotidie esitabat. Dicebat se nū quam dormiuisse aut comedisse ad saturitatem. Conge stis lapidibus quotannis extruebat habitaculum ad exci piendos peregrinos. Manſit in spelunca annis. 60. Elpidi⁹ Cappadox durauit in quodam antro annis. 25. vbi bis tā tum vescebatur in hebdomade. Hor, abbas tria præstitit admiratione digna, Nunq̄ mentitus est, nunquā citra ne cessitatem locutus, nemini vnquam maledixit. Gadanus apud Iordanem magna consenuit abstinētia, sub dio de 19 gens, & nullo opertus tecto.

¶Epifius interrogatus a Ioāne anachoreta, quid tota vi ta egisset memorabile, Annis. 40. inquit, nunquā sol vidit

me comedentem. Tum Ioannes, Nec me ait irascentem, Augustinus Afer quum in quadam spelunca degeret, ossensus multitudine populi eo confluentis, remotiore antro se inclusit, vbi tugurium inter saxa sibi breuissimum fecit, vixitq; magna sanctitate.

20 ¶ Vlfranius archiepiscopatu Senonensi sponte se exuit, vt solitudini vacaret.

¶ Hugo abbas Carthusiensis annis. 50. faciem mulieris nō vidit. Dominicus Hispanus humi iacebat, Annis. 10. abstinuit vino. Iordanes instituit silentium meniæ. Adam felix fuit in solitudine. Comitatus fœmina factus est infelicissimus. Abraham in solitarijs tabernaculis & conualliba deum metuit collocutorem. Syluester pontifex latuit in Soractis monte.

¶ Egydius Athenienſis solitudinis studio genus, patriā, & opes reliquit, blandientis cærue lacte in heremo nutritus. Narcissus Hierosolymorum episcopus multos annos in desertis locis egit.

21 ¶ Eucherus ordinis senatorii dignitate conspicuus spelūcam dumis horridam & tutam nigro lacu habitauit in agro Lugdunensi.

¶ Vrsacius apud Niceam Bithyniæ solitarius egit. Celestinus relicto summo pontificatu ad solitariā vitam se contulit. Ioannes Baptista adhuc infans, relictis hominū turbis, ad heremum perrexit, vbi pelle cameli opertus, sanctitatem præstitit, qualē nemo post homines natos. Maiorus episcopatui cessit, vt in solitudine viueret. Dominianus abbas solitariā egit vitam in agro Lugdunensi.

22 ¶ Diogenes Antonii discipulus vixit, & mortuus est in solitudine.

¶ Euagrius presbyter annis. 14. mansit in solitudine contentus pane & oleo, Si quando venereis titillaretur aculeis, demergebat se in puteum, vt aquæ frigiditas libidinis feruorem compesceret.

¶ Ethbinus honestissimis parentibus inter Britannos natus, tugurium sibi fecit in sylua, in quo ad finem vitæ duravit

rauit constantissime, Paulus simplex Antonij fuit discipulus, cuius mandato tacuit triennium nemini loquēs. Paulus abbas pater fuit. 100 monachorum in Lybia, Nunquā vescebatur, quin prius. 100 orationes exsoluisset domino. Phyllorrhonius presbyter extruxit sibi cellam in solitudine, in qua fortissime conflixit aduersus voluptates & illecebras corporis. Nam annos. 18 catenis ferreis corpus macerauit, eoq; tempore abstinuit pane cocto. Anno. 31. nullo pomorum genere vsus est. Metu mortis per sex annos sepulchro se inclusit. Pauit pauperes & affectos morbo labore suarum manuum.

23 ¶ Syluia virgo filia Ruffini præfecti Alexādriæ ānos. 60. absoluit in solitudine, quo tēpore nullam corporis partē lauit præter digitos. Non in lecto iacuit sed humi tātum. Diocles heremum quādā Thebaidis habitauit, ibiq; multos annos cella conclusus delituit. Capiton latro scelerū pœnitentia ad heremiticam vitam cōuersus, antro latuit incluſus annis. 80. Vacchoris rex Aegypti relictis diuitiis humi iacuit. Vvenceslaus filius Vratislai regis Bohemorū per mediam brumam & medias niues discalceatus petebat templum, horasq; obibat canonicas.

24 ¶ Nicolaus Tollentinas abstinentissimus omniū sui temporis pane & aqua semel tātum in die vescebatur, procul ab omni ocio & verborum vanitate. Nathanael anachoreta studio vitæ solitariæ incluſit se cellæ, qua annis. 37. nū quam egressus est. Liberalis confessor singulis diebus dominicis sacram sumebat eucharistiam, qua refocillatus, nihil fere aut parum cibi capiebat tota hebdomade. Maxentius abbas Pictauensis pane ordeaceo tātum & aqua vescebatur. Medericus Eduensis semel tantum in hebdomade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem domabat.

25 ¶ Marinus confessor annum integrum in spelunca delituit, nec faciem hominis vidit, Aqua erat illi potus, agrestes herbæ cibus.

¶ Richarius confessor panē comedebat ordeaceū, quē

aspergebat cinere, ne præ se ferret suauitatem. Aquam lachrymis suis tepefaciebat, eaq; faciebat balnea quibus abluebat leprosos, & se postremum. Timon Athenien sis cõgressus & societatem hominum refugiebat. Autor Cicero in libello de amicitia.

¶ Cibi & panes diuersi.

Artolaganum	Libum	Bucellatum
Bellaria	Lucania	Pulpa
Botulus	Venter faliscus	Mattiya
Caryca	Perna	Lagunculi
Coccentum	Merenda	Cariotides
Coliphium	Ozimum	Epidipnides
Conchis	Placenta	Mustaceus
Epityrum	Popanum	Fertum
Minutal	Pulmentum	Panes diuersi
Farreum	Pulpamentum	Placentæ variæ
Forbea	Sagina	Tragemata
Fritilla	Scribilita	Obsonium
Irceus	Sumanalia	Maza
Laganum	Tomacula	Pityria
Artocrea	Tucetum	Alii diuersi

ARtolaganum genus est panis seu placẽte ex simila in oleo coctæ. Ei infunditur modicum vini cũ pipere vel adipe. Hic panis quondam habebatur in delicijs. Bellaria cibi dicuntur secundæ mensæ. Apponuntur ad irritãdam gulam. Vocantur a græcis Tragemata & pemmata. Botulus seu Botellus genus farciminis ex suilla carne. Martialis libro. 11. Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnib⁹ mensis, sed maxime celebratus in Saturnalibus, idẽ Martialis. Qui venit botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni septem venerat ante dies Idem. Et pultem niueam premẽs Botellus. Carica genus est ficuum vel ficus sicca.

Ouidius libr. 1. Fast. Quid vult fame sibi rugosaq; Caryca dixi. Caricas antiqui vocabant esculentum lautum & variis conditum cupedijs. Caryca enim genus erat cibi Lydii, multi iugis lauticijs, & sanguine confectum. Coccentum edulium erat ex melle & papauere. Coliphium genus panis. Plaut⁹. Coliphia mihi ne incocta detis. Cõchis edulium est ex faba, vel leguminis genus. Vocatur aliter concha & Conchus. Iuue. Saty. 14. Alterius conchã æstiui cũ patre lacerti. Signatam. Martialis. Si spumet rubra cõchis tibi pallida testa. Lautorũ cœnis sæpe negare potes. Epityrum genus est edulii seu caſei Siculi. Est etiam Minutal genus edulii, quod Persius Minutum vocat. Fiebat Ceto marino pisce, liquamine, oleo, vino porris & coriandro. Iuue. Saty. 14 Hesternum solitus medio seruare minutal Serembri. Vocatur autem Minutal quod minutatim conciderentur & particulatim. Farreum genus est libi ex farre Ply. Nouæ nuptæ farreum preferrebant. Forbea erat quidam cibus, qui calidus absumebatur. Fritilla cibus erat ex pulte. Irceus genus erat farciminis. Laganum cibus est ex farina & aqua distentus in modũ mẽbranulæ. Condiebatur olim caseo, pipere, croco, cynnamomo. Artoclea fiebat ex pane & carne. Nam artos panis, creos caro dicitur. Persius Saty. 6. ve nisi comminues oleum, atto creasq; pollo. Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouid. Libadeo fiunt, succis quia dulcibus ille Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt. Lucanica gen⁹ farciminis, quod porcina carne fieri consueuit. Martialis lib. 4. Et lucanica venire cum falisco. Idem in Xeniis. Filia picenæ venio Lucanica porcæ Pultib⁹ hinc niueis grata corona datur. Est & venter Faliscus genus farciminis inuentum a Falisci⁹ pulis. Statius lib. 4. Sylua. Non lucanica, nõ graues falisci. Pernam antiqui & Lardũ & Petasonẽ sumebãt ex porco Idem Statius. Non lardum graue, debilisve perna. Merenda vocatur cibus postmeridianus. Calphur. Sereq; videbitur hora merendæ. Ozimũ edulium erat redolens, quod fiebat ex intestinis. Aliqui Ozimum vocant ab eiusdẽ nã

Universidad de Deusto
Biblioteca

minis herba cito in hortis crescente. Persius Saty. 4. Quũ bene discincto cantauerat Ozima vernæ. Placenta libum farinaceum caseo & melle conditum, cuius pistores vocãtur Placẽtarij. Martialis libro quarto. Nec te liba iuuant, nec sectæ quadra placentæ. Horatius lib. 1. Epist. Pane egeo iam mellitis potiore placentis. Popanum erat lara placenta, quam veteres offerebãt diis. Iuue. Saty. 6. Scilicet & tenui popano corruptus Osyris pulmentum capit pro pulte aut cibo aliquo facto instar pultis. Plaut⁹ in pseud. Ego pulmẽto vtor magis vnctiusculo. Apul. Ollulam istã cum natibus intorques, qua mellitum pulmentũ apparas. Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Teren. in Eunucho. Tu te lepus es & pulpamentũ quæris. Sagina vocatur cibus pinguefaciens & reddẽs obæsum corpus Hinc sagina re verbum, Põtanus in Põpa lepidina. Ecce venit pinguitæ similis præter quam quod sine melle coqueret, & absumeretur adhuc calida. Varro in Menippea. Impone in scrupea Scribilitam. Martialis libro. 3. Circũlata diu mensis Scribilita secũdis Vrebat nimio sæua colore manus. Summanalia erant liba farinacea facta in modũ rotæ. Thomacula edulia fiunt iecore porcino semicocto & minutatim conciso. permixtis ouis crudis, caseo. liquamine, pipere. anniso & gingibere, tegũturq; tomẽto suillo. Iuue. Saty. x. Exta & candiduli diuina Tomacula porci. Tuceta vocant cibi regii sapore prestãtes. Apul. lib. 2. Meta. Abacum pascue vinulentum & quidẽ naribus tam mihi ariolabat Tucentum per quam sapidissimũ. Idẽ lib. 9. At pudica vxor statim cœnas saliares comparat, vina pcios defecat, pulmẽta recentia tucetis temperat cœna largiter instructa pisius. Pingues patinæ, tucetaq; crassa. Bucelarum cibus erat militaris ita dictus, quod in bucellas & frusta consectus esset. Ammianus Frumentum ad vsus diuturnitatem excoctum. Bucellatum, vt vulgo appellãt, humero ipo fuit libentium militum. Pulpa cibus est minutatim concisus. qui & minutal dicit. Apuleius. Quæ suis dominis pa-

rabat iuscũ fartim circũcisum, & pulpã frustatim confectã. Martya cõdimẽtũ est carniũ vnctũ, a verbo græco matto ideſt oblino. Hoc gen⁹ edulij excogitauerũt Macedones. Martia. li. x. Diues & ex omni posita est instructa macello Cœna tibi, sed te martya sola iuuãt. Lagunculi & Gaioli cibi erãt deliciarij, in quib⁹ signa & effigies Gai & lagonis puerulorũ repræsentabant, vt nunc nostro tpe videmus placẽtas formari in rosas & lilia. Statius lib. 1. Syl. Molles Gaioli, Lagunculiq;. Caryotides dicunt palmarũ fructus q delicatis olim mensis adhibebant. Statius. Et mustaceus & latente palma Prægrandes Caryotides cadebãt. Nã Caryota species est palmæ. Martia. lib. 8. Hoc linit sputo lanis Caryota calẽdis. Idẽ lib. 11. Et notas Caryotidas theatris. Mittebantur autẽ amicis inaurate. Epidipnides appellant dapes. quæ post dipnõ id est cœnã apponũtur. Idẽ Martia. Hic seras epidipnidas parabit Hinc pistor farreas facit placentas Mustace⁹ seu mustaceũ erat libũ, quod fiebat ex farina siliginis musto conspsa Iuue. Causa nec est, quare coenã & mustacea perdas. Fertũ genus est libi factis adhiberi solitũ. Flauius vopiscus Farratũ vocat. Persi⁹. Attamẽ hic extis optimo vincere ferto. Intẽdit, iã crescit ager, iã crescit Olina. Val. Flac. libr. 3. Argon. Et opima cadauera nostes, priusquam vsus pistorũ esset Romæ. Varia panis genera ponuntur a Plynio lib. 8. vt Artolagani a delicijs, Speusici a festinatiõe. Furnacei vel Artoptesii a coquẽdi ratione. Picentini, panes fiebant ex alicæ materia nouẽ diebus macerata, decimo ad speciẽ tacta, & subacta vuæ passæ succo. Martia. Picentina Ceres niueo sic nectare creuit, Vt leuis accepta spongia turget aqua. Iam diximus laudatissimos panes in Scolo Bœotiæ vico factos fuisse. Secũdarius seu secundus panis dicit plebeius. Horatius Pastus siliquis, & pane secũdo. Suet. de Augusto. Cibi minim erat atq; vulgaris. Secũdariũ panem & pisciculos minutos, & caseum bubulũ manu pressum, & ficos virides biferas maxime appetebat. Panes hi pbatur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obe-

liæ, Collices, Collabi, Nasti, Amyli, Collyre, Zymeites, Siganitæ, Charisis, Cachindæ, Maza, Melicturi, Hygieu, Anthema, Thridacinæ, Phyrę, Oemnica, Ephicras, Dadalis, Loledia, Comō, Iupe. Placentarū species sunt ames, amotidais, Pyramus, Sextamus, Erichytus, Erithya, Streccta, Coryticus, Phthoedia, Crepi. Tragemata quæ Latini vocant Bellaria, constabāt ex Crocco, Faba, Chōdro, Caseo Melle, Sisamide, obsoniū dicitur omnis cibus, qui pigne præparatur. Maza vocatur rigidus panis, qualis est quo vtuntur nautę. Plebecula bicoctum vocat. Fuit tamē species præstantis edulii. Hinc adagium Græcis vsurpatū. Supra mazam, in eos qui desiuerē delicijs. Fiebat ex farina, oleo, aqua & lacte. Pityrię panes sunt viliores vt furfuracei. Triticeæ appellantur Pytini, sitanti qui fiunt ex quadrimestri tritico. Calistei apud Aegyptios vocātur panes in actium formam. Orinda panis est factus ex grindio semine. Aethiopicō buthoritatis erat sacer panis. Nasti panes seu facti ficbant ex melle, vuis passis, & aromate, quoę artifices vocabantur Nastocopi. Obeliæ offerebant Dionysio Pelani comes erant his omnibus. Fiebant ex tenuissima farina. Erāt & boues panes iuncturam q̄ cornua haberēt præfixa. Inferebantur Apollini, Dianę, Hecatæ, & Lunæ. Mystile vocabatur panis forbitionis gratia excauatus. Collyra minuti erant panes. Phacitus panis dicebatur a lente. Collabia similitudine quadā. Collaborū in cithara tūr autem clauiculi, quibus circūiectant fides. Colix panis, quę subcinericiū nonnulli interpretātur. Bucellam panis Plicmon; Enthesin, & blomon vocāt. Elaphus placēta fiebat ex Sesamo & flore farinæ. Choria erāt cibaria ex lacte & melle. Alia placentarum genera numerantur a Cælio, vt ratentinum, Crassianū, Siculum Clustrū, Plicium, Guttatum, Montianū ex vino & caseo. Erant & Tyrocoscimū, Coptoplacus, Pācarpia, Polton, Pyanion, Conos, fiebat ex vuis passis & amygdalis. Echinus & Escarites habebātur inter placētas. Tragones in Aetolia dicunt panes dedicati. Arcam panariā Aristophanes Sypiam vocat. Instrumentum subigēde farinæ, idoneum, Mactram. Artopteū est officina coquendi panes. Tripodes & Magades vocantur mensarum fulcra. In castris mensas habebāt quadratas quas Cibilas vocabant, domi vero rotūdas. Monopodia dicunt mensæ quæ vnico pede fulciuntur. Abacus mensa vascularia & vinaria. Antiquitus tres tantum adhibebātur cupuiuæ ex numero gratiarū. Deinde nouem ex numero musarū. Cyrus conuiuas sinistro lateri admouebat, vt cordi, ppinquiores & chariores. Antiquitus prandere & cœnare in propatulo verecūdiæ non erat. Conuiuii locus vocatur Symposium Andron, Syssition, Triclinium. Cōuiuas Græci Symporas Homositos, Syssitos, Synusiastas, thiasotas, Thiasitas, Hapinastas, & Eranistas vocāt. Sunt prouerbiales quædā locutiones, quibus delicatū cibum possumus exprimere, cuiusmodi sunt istę. Deorę cibus, Deorum ambrosia, Cœleste mānā, Iouis cerebrū. Qualia purei comedunt obsonia reges, Pontificalis cœna, opipara daphilis, adiicialis. dubia, saliaris.

¶ Cibi electiles & delicati.

Genera eduliorum aliis præstantia hæc ponūtur a Gellio ex testimōio Varronis. Pauōe Samo. Phrygia attagena, Grues Melicę. Hedus ex Ambracia, pelamis chalcedonia, Helops Rhodius, Scari cilices, Palma aegyptia, Glans Iberica. Horatius electiles cibos enūmerat his verbis, Nō me Lucrina iuuerint conchylia Magis ve rhombus aut Scari, si quos Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc vertat mare. Nō Afra auis descēdat in ventrem meū, non Attagen Ionicus iucundior. Statius lib. 1. Syl. inter mensarum delicias ponit Adorea Bellaria, nuces pontica, palmas Idumeas, pruna Damascena, Eboscę Zacharum. Caiolos & Lagunculos, Pyra amerina. Mustaceum & Caryocides. Hæc autem Statij verba. Iam Bellaria adorea pluebant. Hunc rorē veniens profudit Eurus. Quicquid nobile pontici nucetis, Fœcundis cadit aut itagis Idumes, Quod ramis pia germinat Damasco, Et quas

præcoquit Eboña canas. Largis gratuitum cadit rapinis. Molles Gaioli Lagunculiq; Et massis Amerrina nõ pernstis, Et mustaceus, & lætente palma Prægrandes Catyoides cadebant. His annumerandæ sunt lauticiæ, quas habuit Vitellius in sua patina. Tranquillus ait fuisse Scarorum iecinora. Phasianorũ & Pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, Murenarũ lactes a Carpatio viq; freto per Nauarchos peritarum in veterum quoq; luxu fuerũt. Rhombus, Placẽta Samia, Murena Tartessia Thynnus Tyrius Cestreus ex Sciatho, Cnochæ Pelorinæ mænidus ex Lipara, Rapæ apud Mãtineam, Ctenes Methymnæi, Galeus Rhodius, Pfetæ Eleusiniæ, Cythnius & Siculus cassens, Sal Tragaiçus, a Tragasa Lypri loco, Faba Aegyptia, Scriptorum monumentis probant Rauennense Aiparagi Aegyptium acetum, Attilius Padi, Anguillæ Bænaci Gãgis, & Timaui. Auratæ Actiacæ. Anthiæ maris Rubri, alosæ Tyberis, Bulbi Megarici, Casei Lunenses & vestini Lucrinæ Conchæ, Cumarum cæpæ, Bænaci Carpiones, Pelagoricorum castaneæ, gallinç Numydicç. VEnetiançe Gobius, Circellarum lactucæ, lac Sassinæ, Arcadiæ Musculi, Melones Ostiẽses, auellanæ nuces & Tarentinæ napi amiterni, oleum Venafranũ, Velitrarum oua, poma Phæracũ & Phalliscorum, Porri Auciæ & Tarenti placentæ Picẽtinæ, Capuæ pepones, tombus Adriatic⁹, Germaniç raphani, rapa Nursina, salmo Aquitanicus.

¶ Cibi quibusdam hominibus grati cum Diuerso populorum victu.

CLaudius impe. gaudebat Scaro pisce, Iulia quotidie Inula herba vescebatur. Plato gaudebat ficubus, vnde & Philosycon eũ dixerunt nõnulli. Philippus & Alexãder dicti sunt Philomeli a pomis, quç audebat. Nero gaudebat poris quibus vocis gratia omnibus æstatis diebus permixto vescebatur oleo, Nihilq; aliud præter panem esitabat. Autor Plynius libro. 19. Tiberius Cæsar gaudebat fisere adeo vt ipsum omnibus annis e germania flagitaret. Gaudebat lupinis Protogenes.

Ante vsum frugum. Arcades vescebantur glandibus, Argæi pyris, ficubus Athenienses, pyris syluestribus Tyrynthii, Palmulis Carmani, milio Mæotici & Sauromatæ, Periæ cardamo. Nomades Aethiopiæ vescuntur elephãtis, vt Symbari. Cynocephali populi lacte. Agriophagi Pantheris & leonibus. Antropophagi hũana carne. Madi locustis, vt etiam Parthi. Solitæ piscibus. Ophiophagi serpentibus, Arpæi baccis. Aerate Hieronymi carnes humanas esitabant Scoti. Amazones lacertis olim vescebãtur, vnde & Sauropatidas Græci eas appellarunt, nam & Sauras lacertas vocant.

¶ Subselliorum genera.

SVbselliorum vocabula sunt Tripodes, stratũ, hemiculum, trochus, exhedra, scimpodiũ lectica, cathedra, hypodion, thorus, segestria scabellum, vel alii malunt scamellum, siliquastrum, sella, bisselliũ. Scimpodium Gellius Græciense vocat, quod frequens fuerit in Græcia. Offendimus inquit, Frontonem Cornelium in scimpodio Græciẽsi cubantẽ, quum pedes grauiter ægrotaret. Erant & stibadia thori humi iacẽtes ex lignis, ramis ve structi. Accubita & accubitæ sedilia sunt accubentium. vt etiam Sponda. Virg. de Didone loquens. Auleis iam se regina superbis aurea composuit sponda.

¶ Hospitales.

ARiadna suscepit hospitio Thesemum profectũ in Cretam & Minotauro destinatũ. Phyllis Lycurgi regis Thracum filia Demophoõtem ab expeditione Troiana redeuntem & vẽtis pulsum in Thraciã. Propertius. Paruo dilexit spacio Minoida Theseus, Phyllida Demophoon, hospes vterque malus, Hypsiphile Thoantis filia & Medea filia Aetæ regis Colchorum Iasonem susceperunt hospitio. Propertius. Nec sic æsonidẽ rapientibus anxia ventis, Hypsiphile vacuo constitit in thalamo. Hypsiphile nullos post illos sensit amores, vt semel hæmonio tabuit hospitio. Alcino⁹ rex phæacũ Vlyssem Troia redeuntẽ suscepit hospitio. Molorchus pastor

Herculē. Martia. lib. quarto. Tā comi patet hospitalitate
Credas Altinoi plos penates. Aut facti modo diuitis. Mo
lorchi. Pholus Centaurus fuit Herculis hospes. Lucan⁹ li
bro sexto. Hospes & Alcide magni Phole. Fuit & Mydas
hospes Bacchi teste Ouid. Calypso naufragum Vlyssem
suscepit in Ogygia insula. Propertius libro primo. At nō
hic Ithaci digressu nota Calypso Desertis olim fleuerat
æquoribus. Eodē modo Ianus excepit Saturnum, Euan
der Aeneā, Camisina Romanos a clade Canēsi redeūtes,
Raab apud hebræos dei populū. Cōtra vero inhospitales
fuerūt, Thraces, Polymestor, Diomedes, Busyris, Scythę.

¶ Nuncii & legati.

IRis fertur esse nuncia Iunonis. Virg. Trin de cœlo mi
sit Saturnia Iuno. Mercurius Iouis & omnium deo
rum. Ouidius libro secūdo Metamorpho. Hinc se fu
turā parib⁹ caduciferalis. Cyneas legatus fuit Pyrrhi.
Ilioneus Aeneę. Idmon Turni. Virg. lib. duodecimo. Nun
cius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placi
tura refert. Pontius Cassi principis. Plynius. Ponti⁹ legatus
Cassi principis eas tollere conatus est libidine accensus.
Longinus legatus fuit Traiani. Autor Dion Cassus. Agi
sis legatus fuit Arsacis regis Parthorum. Autor Plutar
chus in Crasso. Proculeius Augusti Cæsaris, vt etiā Thy
reus, quem Antonius post mutuum cū Cleopatra sermo
nem verberari iussit doli suspitione. Clathis Darij, Hippo
crites Chalcidonis. Thasiles & Isidorus Mithridatis. Syl
las Agesilai. Turullius Antonii fuerunt legati & præfecti
copiarum.

¶ Legislatores.

QInos dedit leges Cretensibus. Charandes Thyrio
apud Athenienses legē tulit, ne quis armatus ve
niret in concionem. Cor. Cinna tribunus pl. legē
tulit de reuocandis exulibus. Vnde a Cn. Octauio colle
ga pulsus bellum vrbi intulit. Clisthenes Athenien sis pri
mus tulit legem de exilio, primusq; exulauit. Contra ora
tor legem tulit vt liceret Tribunus pl. alios accipere magi

stratus. Tyberius Gracchus legē tulit, ne quis plus mille
agri haberet iugera. Licinius Stolo gener Fabii Ambusti
legem tulit, ne quis plus quā quingenta agri iugera pos
sideret. Quā quum postea infregisset comparatis mille iu
geribus, accusatus est a M. Popilio Lenate. Fuit & Masu
tius legislator. Persius. Masuri rubrica notauit. Metellus
Macedonicus in cēsura legē tulit, vt omnes vxorē duce
re cogerentur. Cn. Oppius Tribunus pl. legem tulit de cō
primendo matronarū cultu. L. Calphurnius Tribunus pl.
primus legem tulit de repetundis pecuniis Censorino &
Manlio cōsulibus. Philolaus Corinthius leges dedit the
banis. Roscius Otho Tribunus pl. legem tulit, vt equitib⁹
Romanis in theatro. 14. gradus primi asseruarentur, neq;
esset quisquā, qui auderet præripere. Vnde lex ipsa voca
tur Roscia ab Horatio. Q. Voluminius tribunus pl. legē tu
lit ne quis mulierē hæredē institueret. Androdamus Rhe
ginus leges condidit Chalcidensibus. Acilius Glabrio de
repetundis pecuniis legem tulit, quæ Acilia vocata est.
Plotius tribunus pl. legem tulit, vt qui cum lepido fuerāt,
redire in patriam possent impune. Lycurgus leges dedit
Lacedæmoniis, quibus fecit, vt agri æque diuiderentur,
causa vitandæ inuidiæ. Sustulit conuiuiorum apparatum
& mensarum lauticias, e quibus ocium & torporem na
sci cognoscebat. Vnde opulentis adeo infensus factus est,
vt Alcander adolescens alterum oculorum eidem effo
derit. Iubebat pueros, quum attigissent. 12. annum, discal
ceatos ambulare, & in arundine palustri cubitare. Plato
suis legibus docuit, quales deberent esse in Repu. ciues,
Instituit & Rempub. imaginariam inuētu difficillimam,
vt est perfectus orator Fabii. Vini vsum vsq; ad ānum. 18.
nō probabat. Iubebat vt iuuenes coram senibus vino vte
rentur, vt caperentur si indulgentius potassent. Volebat
pueros operam dare musicæ, vt seria negocia honesto re
crearent ocio. Laudabat veritatem vt omniū bonorū du
cē. Indis leges dederunt Gymnosophistæ, vt Aegyptijs, P
phetæ, Chaldęi Babyloniis, Magi Persis, Druidæ Gallis,

Moses Hebræis, Phido Corinthijs, Zamolsis Zetis, Hippodamus Milesiis, Phaleas Carthaginēsibus. Draco suis legibus (quas Athenienſibus dedit) vnicuique vel minimo furto extremum ſupplicium irrogauit. Vnde dicebat Demades eū ſanguine non atramento leges conſcripſiſſe. Bocchorus Dynaſtes Aegyptiis iura conſtituit. Solon Athenienſibus leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legem tulit Siſachtheam, qua prohibebat, ne creditores ius haberent in corpora debitorum, ſed bona duntaxat. Ceres dea frugum legem dedit Siculis, vnde & legifera vocatur a poetis.

¶ Apud Romanos Papyrius regias leges in vnum volumen contulit. Cl. Regillanus Decemuir autor fuit cōſcribēdarum duodecim tabularum. M. Mutius, L. Brutus, & P. Manilius ius ciuile fundauerunt. Q. Mutius pontifex maximus ius ciuile in. 18. libros redegit. Seruius Sulpitius 180. libros de iure ciuili reliquit.

¶ Leges ſumptuariæ inſtitutæ ſunt ad cohibendū rerum omnium luxum & prodigas impenſas. Primā tulit C. Orchius Tribunuſple. qua numerum conuiuarum præſcribebat, iubebatq; vt ianuis patētibus cœnaretur. Licinia (quā Craſſus diues tulit) erat, vt calendis, nonis, & nundinis, cuiq; liceret triginta tantum aſſes in cibis conſumere, reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quam carnis aridæ pondo tria & ſalſamentorū libra. Sylla precium rebus vænalibus imminuit. C. Fannio & M. Valerio, Meſſala conſulibus principes ciuitatis iuramento adacti ſunt, verbisq; conceptis obligati non amplius in ſingulas cœnas ſumptus facere, quam cētenos vicenoſq; æris præter ptus far & vinum, neque vino alienigena ſed patrio vti. Neque argenti in conuiuio plus pondo quam libras centum inferre. Poſt hoc ſenatuſconſultum lata eſt lex Fannia, quæ ludis Romanis, item plebeiis & Saturnalibus in ſingulos dies centenos æris inſumi cōceſſit, decemq; aliis diebus, in ſingulis menſibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus denos. Aemylia lege non ſolū cœnaq; ſumptus, ſed ciboq; genus & modus præfinitus eſt. Lex taliōis iubebat reos eadem puniri pœna, quam aliis intulerāt, ſi dedita feciſſent opera. Ictus enim cōſultus & fortuitō nō cadebant ſub eiuſdem talionis ſimilitudine. Lege papia cauebatur, vt pontificis maximi arbitratu virgines e populo viginti legerentur, ſortitioq; in cōcione ex eo nūero fieret in contrahendis matrimoniis.

¶ Seueriſſimi, & maxime tetrici.

1	Aeacus	10	Artaxerxes
	Minos		Phœnix
2	Rhadamantus	11	Oreſtes
	M. Craſſus		Tamburlanus
3	Socrates		Io. Huniades
4	Zaleucus	12	Auguſtus
	Sex. Aurelius	13	Peſcennius
5	Orbilius		Matthias
6	Tenes	14	Damatriona
	Anaxagoras		Talantia
	Epaminundas	15	Tigranes
	L. Brutus		Mithridates
7	Sp. Caſſius	16	Herodes
8	Manlius Torquatus		Lenogildus
9	M. Scaurus	17	Federicus
	Aulus Fuluius		Vſſuncaſſanus

AEacum, Rhadamantum & Minoa poete fecerūt iudices inferorum ob incorruptam & inexorabilem ſeueritatem. Ouidius libro nono. Quum videat feſſos Rhadamāton & Aecon annis. Et Minoa queri, qui dum fuit integer ęui Terruerat magnas ipſo quoq; nomine gentes.

¶ M. Craſſus tantum fuit animi rigore, vt ſemel tantum in vita riſerit. Sidonius. Tam cenſorius haud fuit vel ille, Quem riſiſſe ſemel ferunt, in æuo.

¶ Fuit Socrates eodem ſemper vultu, nec aut hilari magis aut turbato.

¶ Zaleucus legē ſtatuit Locris, vt in adulterio deprehē-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sis eruerentur oculi. Quam legem quũ filius eius teme-
rasset, eidem oculum excuti iussit, & sibi alterum, vt eam
probaret firmius, Hinc Zaleuci lex abiit in prouerbium,
de tetrico nimis edicto.

4 ¶Sextus Aurelianus scribit Philippum imper. (qui Gor-
diano successit) tam seueri & tristis fuisse animi, vt iam-
tum a quinquenni ętate nullo cuiusquam commento ad
risum solui potuerit, aut ab inflexibili naturæ seuitate
dimoueri. Orbilius Beneuentanus ludi magister fuit Ro-
mæ tanta in discipulos seueritate, vt plagosus appellare-
tur & vulnerarius.

5 ¶Tenes fuit quispiam, qui legem indixit, vt a tergo iudi-
cis astaret spiculator securim tenens, vt qui perperam ali-
quid in iudicio dixisset, eũ protinꝰ securi percuteret. Hinc
orta paroemia, Tenedius homo.

6 ¶Aelianus scribit Anaxagorã Clazomenium nunquam
risisse. Epaminundas victorẽ filium interfecit, quod præ-
ter edictum cõgressus esset inimicis. Lucius Brutus filios
suos Tarquinii dominationem a se expulsam reducentes
comprehensos primum virgis cædi iussit, hinc ad palum
ligatos securi, percuti. Virgilius libro sexto. Natosq; pa-
ter noua bella mouentes Ad pœnam pulchra pro liber-
tate vocabit.

¶Sp. Cassius filium itidem verberibus affectum necari
iussit, quod quum esset Tribunus ple. legẽ agrariam pri-
mus tulisset, multaq; largitione animos hominũ sibi con
ciliauisset, senatui propterea & populo suspectus affecta-
ræ tyrannidis.

7 ¶T. Manlius Torquatus filium Syllanum expilatæ Ma-
cedoniæ, quam habebat prouinciam, accusatum & cõui-
ctum sua sententia publice damnauit, ac deuouit morti.

8 ¶Dum apud Athesim Romani impetu Cimbrorũ ex-
teriti difugerent. M. Scaurus filio suo illius consterna-
tionis & fugæ participi misit, qui dicerent se libentius in
acie eius interfecti ossibus occursurum, quam ipsum tam
deformis fugæ reum visurũ. Quo audito filius animi do-

lore gladio suo se confodit.

¶Aulus Fuluius filium suum prauo consilio amicitiam
Catilinæ secutum & in eius castra temerario impetu rue-
tem itinere abstractum supplicio mortis affecit prætatus
non se Catilinæ filium aduersus patriam, sed patriæ ad-
uersus Catilinam genuisse.

10 ¶Artaxerxes rex Persarum quũ sensisset parari sibi insi-
dias a quinquaginta filijs, Darii suasu, omnes extremo af-
fecit supplicio. Phœnix Amyntoris filius matri gratifica-
turus patris interfecit pellicem.

¶Simili exemplo Orestes matrem Clitemnestrã interfe-
cit, quod illa Agamẽnonem eiusdem Orestis patrem oc-

11 cidisset maritum suum.

¶Fuit in Tamburlano Scytharum rege tanta maiestas,
& in coercendis militibus seueritas, vt gregarium mili-
tem (qui mulierculæ cuidam lac furto sustulisse ferebat)
mandauerit interfici, apertisq; intestinis & visceribus lac
epotum extrahi.

12 ¶Apud turcas Ioannis Huniadis ducis fortissimi nomen
vsque adeo fuit terrificum, vt nutrices ad comprimen-
dos infantulorum vagitus Huniadem adesse semper con
fingãt. Augustus Herothem Aegypti procuratorem ma-
lo nauis iussit configi, quod coturnicem aliarũ victricem

13 comedisset.

¶Pescennius Niger quum Galliam regeret imperãte se-
ptimio, tribunum quẽdam lapidibus obrui iussit, q̃ is mi-
litum stipendia decimaret.

¶Matthias Coruinus rex Hungarię tonsori suo barbam
& nasum desecuit, quod vxoris suæ posteriores vestium
partes per iocum mutilasset.

14 ¶Damatriona spartana mulier filium occidit, quod eũ
ignauo esse animo & inutilem bello accepisset.

¶Talantia alia spartana quum audiuisset filium suũ Pe-
daretum inique apud Chios principari, his ad eũ verbis
scripsit. Aut te melius in Chii administratione gerito, aut
illic maneto. Nam si Spertam redieris, non est quod vlra

te speres victurum.

11 ¶Tigranes rex Armeniæ collapsus equo suo inter vehendum, statim vt surrexit, alterum ex filiis maiorē natu interfecit qu od parenti dextram non porrexisset.

¶Mithridates rex Ponti filium suum catenis vinctum mori coegit, quod eius opera bosphoranos & colchos putabat defecisse.

16 ¶Herodes Antipas filios suos Aristobolum & Alexandrum falso accusatos & suspectos insidiarum iussit interfici. Propterea dicebat Augustus malle se Herodis porcum esse, quam filium. Lenogildus Gothorum rex & hæresis Arrianæ sectator, quum resciisset filium suum Hermogildum ex Arriano catholicum effectum, eundem crudelissime interfecit.

17 ¶Federicus secundus impe. filium suum Henricum peremit in carcere, q̄ suspicabatur eum fauere Gregorio pontifici, quo cum bellum ipse susceperat.

18 ¶Vssuncassanus rex Persidis & Armeniæ filiū suum Masubeum secum semper duxit catenatum, & ad extremū adegit ad mortem, quia cum fratre ipsius regis Gurlumonech (qui ab eo desciuerat) sensisse videbatur.

¶De ira & odio.

1 Nero
Encellinus
2 Alexander
Perseus
3 Mahometes
4 Saul
5 Clotharius
6 Eurilochus
7 Speusippus
M. Antonius
Fuluia
8 Hipponax
Cambyses
Commodus
9 Anna
10 Q. Metellus
11 Semiramis
12 Olympias
13 Cleomedes
14 Horatius
15 Cotta
16 Textor
17 Malachus
18 Archelaus
Philagirus
19 Cotys
20 Vedius
21 Chærephon

Hercule

12 Hercules
Bellorophon
Socrates
13 Annibal
14 Marcius Sabinus
15 Val. Publicola
16 Septimius Seuerus
1 Stephanus Pont.
27 Sergius pont.
28 Etheocles
Polynices
29 Aeschines
Vatinius
30 Sylla
31 Promerus
Heliogabalus

NEro audita galliarum defectione discūbens præ nimio dolore mensam subuertit, fregitq; duo i/ menſi præcii pocula. Ecelinus tyrānus tanto in/ terdum furore correptus est, vt acceptū in bello vuln⁹, frē dens in morem sæuientis feræ vnguibus dilaniauerit.

2 ¶Alexander ira percitus Clitum nutricis suæ filium con uiuio adhibitum ferro confodit. Perseus rex victus a Paulo Aemylio duos ex domesticis victum solari volētes, ira & dolore præcipitantibus sensim morti dedit.

3 ¶Mahometes Othomanus quū duos cucumeres in horto pubescentes foris rediens decerpros inuenisset, protinus duos iuuenes elegāti forma præditos (quos ad vsum nefariæ libidinis domi enutriebat) se decerpsisse negantes gladio traiecit.

4 ¶Saul quum audisset Dauidem sibi odiosum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hospitio susceptum, ira & odio ciuitatem & hospitem incendit, hominibus vtriusq; sex⁹ interemptis.

5 ¶Clotarius seruatis per decennium odii fauillis Galterū Yuetorum Rothomagensem, sanctissima illa die & parasceuæ (qua Christus pro nostra omniū salutem mortem passus est) ad genua sua prouolutum ira feruēs interfecit,

6 in sacro illo sacello, quod est Lutetiæ.

¶Eurilocum (qui Eliensem Pyrrhonem audiuit) tam bilosum & iracundū fuisse constat, vt quum in Elide variis quæstionibus agitaretur, essetq; respondēdo fatigat⁹ abiecto pallio Alpheum flumen traiceret. Interdum quoq; sumpto cum carnibus veru ad forum vsq; cucurrerit, co/

quum suum persequens.

7 ¶Speusippus Eutymedontis filius ira aliquando percitꝰ catulum in puteum deiecit. Quãto Ciceronis odio deflagrauerint M. Antonius & Fuluia iam dixim⁹. Quo die sacra Cineritia celebrãtur a catholicis, quum ꝓsbyteri cardinales ad genua Bonifacij pontificis de more se reclinassent ad excipiẽdos cineres, pontifex ipse paropsidẽ cum cineribus proiecit in faciem Procheti Genuẽsis Archiepiscopi, cuius odio cõflagrabat, verbisq; imutatis dixit. Memento homo, quia Gebellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autem Gebellinorum factio Guelphis (quos amabat pontifex) inimica.

8 ¶Hipponax poeta tanto odio bubalũ pictorem infectatus est, vt eum suis scriptis ad laqueum perpulerit. De furore Cambysis in Prexaspem iam sumus locuti. Commodus imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardẽtem coniecit, quod balneũ intraturus tepidiusculũ inuenisset.

9 ¶Anna socer Cayphæ pontificis audita a Christo veritate vestẽ a pectore diffecuit, quasi blasphemiã audisset.

10 ¶Q. Metellus quum vtrãq; Hispaniam consul & demũ proconsul subegisset, egreferens Q. Pompeium consulẽ (quem sũme oderat) sibi successorem mitti, ira percitus exercitum diminuit, cõmeatus & horrea militibus reliqꝫ diripienda, arcus & sagittas confregit, elephantis cibaria dari vetuit. nihil denicq; (quo se tueret Põpeius) dimisit.

11 ¶Semiramidi circa cultũ capitis occupatæ, quum nũcia tum esset Babylonem defeciss̃e, ira feruẽs altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

12 ¶Olympias Alexãdri mater tanta fuit iracundia, vt Iolã pincernam (qui Alexandro venenum præministrasse ferebatur) mortuum & iam tumulatum refodi iusserit, ac resossum minutatim discerpi.

13 ¶Cleomedes athleta post interfectum & exenteratũ Lachum Epidenium pugilẽ, quum a iudicibus in ius vocaretur, indignatus columnã qua fulciebatur domus ludi literarii deiecit, eaq; ruina extinxit plurimos.

¶Horatius fatetur se suapte natura iracundum fuisse, facile tamen placabilem, vbi ait. Iratsci facilem, tamẽ vt placabilis essem.

¶Cottæ apud Romanos dicti sunt ab iracundia & oris torui tate.

¶Fuit ausonius poeta in iram propensus, quod suo ipse fatetur testimonio dicens. Irasci promptus properaui cõdere motum. Atq; mihi pœnas pro leuitate dedi.

¶Idem choleræ motus (vt animi mei affectum non dissimulem) plerunq; me solicitat vel in re leuissima adeo, vt si a quoq; iniuriam accepero, eum nisi limis oculis & retortis aspicere non valeã tantisper dum furor ille paulatim cesserit. verũ vbi paulo post me mihi restitui, vsq; adeo me pœnitet iracũdiæ vt nõ possim non aliquãdo capiti meo suppliciũ irrogare, & ceruicem illã versatilem parieti illidere, cuiꝰ motus rationẽ mihi sustulerat. Atq; ea pestis tũ me distorquet pessime, quum aliquot horas literis ipẽdi. Sed qd faciã? Peculiaris est vnicuiq; suꝰ genius, quẽ si repudieris furca, vsq; tũ recurret, nec magis exterrebit, q̃ ab vndo corio canis. Repies quosdã ita vafros, ita subdulos & versipelles, vt quũ tristant maxime, vultu lętitiã ꝓmittãt. Alios ira formauit natura, Vt irã dissimulent, hisq; caput palã cõfricent, quorũ tamen mortẽ sitiũt. Alij sũt ea hũilitate, vt ẽt crepidas tuas osculent ficos exsurgant, matellã tuã olfaciant, tibi pedenti gratulent, modo iportunis & adurgẽtibus obsequiis aliqd eruscare valeãt. Qd si facerẽ multi augurant me inuita ẽt fortuna ꝓter hoim beniuolẽtiã ingẽtes quoq; thesauros cõsequi posse. At si idubitata argẽti & auri grãdo casura esset in meas manꝰ, naturæ meę rigorẽ & infucatã animi synceritatẽ nõ possem excutere. Qd si qs ꝓbro vertat, sciat ille multo minꝰ doli & insidiarę esse in huiusmodi hoibus, q̃ is, qui sub colũbina specie (vt ait Catilina) teterrimã ferunt scorpionis caudã.

¶Malacho poetæ Syracusano imoderata bilis plærũq; vsum rationis auferebat Eratq; tum præstantior in absoluendo carmine. dum erat alienatus mente.

18 ¶Archelaus Macedonū rex fic atrabile affligebat, vt spēt plen⁹ sibi maiorē in modū cōfideret. Philagirus sophista Cilix auditor Lolliani fuit iracundus maxime. Nā & dormitanti quandoq; auditori pugnam in malam ferturimpegisse & infregisse colaphum.

19 ¶Cotys rex Thracū natura fuit p̄rapidus ad iram & ad vltionem præceps & imperiosus in seruorum delictis. Preterea accepta a quodam fictilia vasa preciosa quidem & tornatili opere conspicua. sed tamen fragilia & obnoxia iniuriæ pēsauit collato p̄cio, postea tū fregit, ne si a ministris fracta essent tēperare nō posset, abiferēdo supplicio.

20 ¶Vedius Pollio fuit vsq; adeo iracundus & præceps in choleram, vt seruū qui crystallinum ruperat ad suppliciū rapi iusserit, & murenis dari in prædam. Et iam actū erat de seruo, nisi ad cæsaris pedes se prouoluisset, non mortē deprecaturus, sed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæsar, veniam exorauit puero.

21 ¶Chærephon Athenīensis philosophus impetuosa fuit se fertur iracundia, Hinc adagium natum. In Palladis vestigiis nihil Chærephontis gubernabis.

22 ¶Hercules ob nimiā bilem sacro morbo fuit obnoxius. Bellorophon ob mœsticiam solus in campis vagabat. Socrates quoq; & Plato atrabile dicuntur laborasse. Tāntum fuit Annibalis in Romanos odium, vt annos octo natus altaria tenens iurauerit, se quum per ætatem liceret, acerrimum hostem populo Romano futurum.

23 ¶Marcius sabinus ægre ferēs Hostilium sibi prælatum in regno, cui aspirabat tanto furore exarsit, vt tædio vitæ mortem sibi consciuerit.

24 ¶Simili exemplo Valerius publicola dolens Lucretium Collatinum collegam Bruto in consulatu fuisse designatum senatoriæ dignitatis causarumq; patrocinijs & clientelis renunciauit.

26 ¶Septimius seuerus Clodiū Albinum prælio victū interemit. Nudum ei⁹ corpus pro palatio proiici iussit, ac pofremo equum abhorrentē calcaribus adactum coegit su-

pinum cadauer conculcare. Qua rabie nondum contētus ipsum retinuit quo ad fœtore compulsus, iusserit in flumen præcipitari.

¶Stephanus sextus pontifex Formosum pontificē (quē in petitione pontificatus aduersum habuerat) mortuum iussit erui e sepulchro, ademptisq; pontificiis ornamentis extra ecclesiam sepelri abscissis prius digitis.

¶Pati odio sergi⁹ tertius pōtifex Formosum ipsum insectatus est. Eius enim corpus denuo erutum palam in foro capite mulctauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiā Lotharij Gallorum regis, cui formosus ipse odiosus fuerat vinus.

¶Etheocles & Polynices mutuo odio in tantum exarserunt, vt mutuis quoq; vulneribus frustra renitente locasta matre se confecerint dominādi ambitione. Quinetiā pertinax illi odij tenor apparuit in cadaueribus Nā dum cremarentur, rogus ipse in duas partes se diuisit. Vnde Ouid. Scinditur in partes, geminoq; cacumine surgit, Scindit in partes atra fauilla duas. Idem in Ibin. Et noua fraterno veniet concordia fumo Quā vetus accensa separat ira pyra Statius libr. 1. Theb. Nec furijs post fata modum flāmasq; rebelles. Seditione rogi. Idem libr. 11. Ecce iterum fratris primos vt corripuit artus Ignis ed ix, tremuere rogi, & nouus aduena busti Pellitur, exundant diuiso vertice flammæ, Alternoq; apices abruta luce coruscant.

¶Aeschines orator Demosthenem sibi intensum mordacissimis orationibus insectatus est. Vatinius propter flagitia adeo fuit odiosus Romanis, vt in prouerbium fluxerit odium vatinianum. Catulius. Munere isto odissem te odio Vatiniano.

¶Cornelius Sylla C. Marii reliquias apud Anienem sitas dissipari iussit solo motus odio. Propterea mortes primus apud Romanos cremari voluit talionem veritus.

¶Promerus domestic⁹ Archelai regis Macedoniæ Euripidem vsq; adeo insectatus est, vt eidē a regis cœna redeūti furtim canes immiserit qui poetam ipsum dissiparunt.

¶Heliogabalum populus Romanꝰ ita odit, vt mortuū proiecerit in cloacam, mox in Tyberim cum matre ſcenā detraxerit, eiuſq; nomē e publicis monumentis eraſerit. Mortuo quoq; Michaeli Palealogo iperatoris populus Romanus ſepulturæ locum denegauit.

¶Inuidi.

1 Aiax
Cato
2 Zoilus
Didymus
3 Saluſtius
Cicero
4 Xenophon
Plato
Ariſtoteles
5 Cæſar
Palemon
6 Caligula
Cayn
Dathas
Abyrus
7 Herodes
8 Fratres Ioſeph
Boreas
Iupiter
Iuno
8 Circe
Marullus
Vala
Beroaldus
Homerus
9 Bauius
Meuius
Aſinius Pollio
10 Hyarbita
Sicconius
11 Dædalus
12 Drances

8 AIax Telamonius inuidens arma Achillis interfecti data in prēmiū Vlyſſi, verſus in furias ſe interemit. Cato Vticenſis victoriā Cæſaris ægreferens, eiuſq; principatu inuidens ſe occidit.

¶Adrianus Traiani gloriam adeo inique tulit, vt Armeniam, Aſſyriam, Meſopotamiā ab illo aquiſitas, Parthis conceſſerit, & pontem ſupra Danubium (quē ille magno conſtruxerat impendio) furioſus euerterit.

2 ¶Laborans hoc morbo Zoilus homerum poetarū maximum conuiciis lacerare non deſtitit. Martialis, Ingeniū magni liuor detraxit Homeri, Quiſquis es ex illo Zoile nomen habes.

¶Didymus Alexandrinꝰ liuore motus ſex libros in Marcum Tulium edidit, dictus propterea Ciceromaſtix. Nec

mutua caruerūt inuidia Saluſtius & Cicero quū ille huic impingat, quod eloquentiā pudicitiæ iactura apud M. Piſonem perdidicerit, vxorēq; ſacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic vero illi, quod īpudiciſſimi corporis quæſtu victū ſibi parauerit, patrem mori coegerit, qđ eo nōdum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis itē ad iudicium ſubſellia tractus in extrema ſteterit fortuna.

¶Inter Xenophontem & platonē tacitq; cuiuſdam æmulatiōis liuor extitit, quum hic illius nuſquam operū ſuorum meminerit. Contra vero Xenophon ipſius Platonis libros de optimo ſtatu Reipu. adminiſtrandæ multis ſerē ptis impugnauerit. Sunt qui dicāt Ariſtotelem præceptori ſuo Platoni adeo inuidiſſe, vt bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

¶Aegreferens Cæſar Catonem ſibi inuiſum a M. Tulio multis celebratum laudibus, duos libros in eundem ſcripſit qui ex re Anticatones inſcripti ſunt, in quibus omnia prope Catonis vicia collegit, & inter alia ebrietatem vt maximum probrum illi obiecit M. Varroni (quem Maurus Terētianus virum vndecūq; doctiſſimum appellauit) adeo inuidit Rhemnius Palemon grammaticus, vt eum porcum appellauerit.

¶Inuidia motus Caligula Torquato Torquē. Cincinnato crinem & Gn. Pompeio ſtirpis antiquæ magni cognomentum abſtullit. Eſium quoq; Proculum formoſiſſimū adoleſcentem iugulari fecit. Vidēs Cayn Abelis fratri ſuā fortunas feliciore ſemper incremento quam ſuas augeri, eundem gladio traiecit.

¶Eodem morbo laborantes Dathas & Abyrus Aaroni ſacerdotium adimere conati ſunt. Fecit liuor vt Herodes multa puerorū milia morti dederit ad intercipiendū virginis partum, futuræ cuius gloriæ inuidebat. Venditus eſt in ſeruum a fratribus Ioſeph, quod patri eſſet charior illis. Poete fabulantur Hyacinthū liberali forma iuuenem, quum diſco luderet, a Borea interfectum, quod Apollinē charius diligeret, quam ipſum Boream. Simili figmen-

ro aiunt fulminatum a Ioue Aesculapiũ, quod Hyppolytum ad vitam reuocasset. Vnde Quintinian⁹ in Cleopoli Iuppiter Hippolyto stygia a fornace redempto Ecquid Apollineam retornanti fulmine prolem Opprimis?

8 ¶Iudicium Paridis & Ganymedis raptus tãtam Iunoni inuidiam conflauerunt in Troianos, vt eosdem multis procellis naufragos semp agitauerit & auerterit ab Italia, vt fabulatur Maro. Circe venefica inuidens Scyllam nymphã a Glauco amari, fontem (in quo illa se lauabat) infecit veneno, cuius virtute Scylla in monstrũ marinũ mutata est. Marullum Tarchaniotam coegit hæc animi ægritudo famosis epigrãmatibus Politianũ virũ de lingua latina optime meritũ incessere. Nõ video qd irritauerit Laurentiũ vallã in Pogiũ, aut Beroaldũ in cõmentatorẽ Seruiũ præter liuorẽ. Suidas ait Palemedẽ Naupliũ epigrammata quędã scripsisse, quæ Homerus p inuidiã deleuerit.

9 ¶Bauius & Meuius ineptissimi poetæ, Virgilio suã inuiderunt gloriã. De quibus ipse Virg. in Buc. Qui bauiũ nõ odit, amet tua carmina Meui. Bap. Pius Zoilus vt versus semper florentis Homeri Vt notet Adinæ Mæuius arma chelys. Asinius Pollio adeo fuit infensus nomini Ciceronis, vt eius laudes audire nequiuerit, Nam quũ Sextilius poeta carmẽ hoc retulisset. Deflendus Cicero, patriæq; silentia linguæ, Asinius ea re permotus audire noluit.

10 ¶Hyarbita Maurus dũ Timagenẽ plim inter pocula declamantẽ vellet imitari & nõ posset, inuidia crepuit. Horat. lib. 1. Epist. Rupit Hyarbitã Timagenis æmula lingua, Dũ studet vrban⁹ tẽditq; desert⁹ haberi. Catullus poeta inuidiosus fuit cuidã sicconio, quẽ his versib⁹ insectat, siccine arbitrio ppli tua cana senect⁹ spurcata impunis moribꝰ intereat. Nõ equidẽ dubito, quin primũ inimica bonorũ lingua exerta auido sit data vulturio Effossos, oculos voret atro gutture coruꝰ. Intestina canes, cętera mẽbra lupi.

11 ¶Dædalus Telen discipulum suũ interemit ob inuidiã, quod figuli roram & serrã excogitasset. Mutius fuit quipiã apud Romanos maleuolus. & alienam prosperitate

adeo ægre ferens, vt quum Publius eũ solito tristiorẽ aliquãdo vidisset, statim dixerit. Aut Mutio nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.

11 ¶Drances fuit Rutulus, qui Turni gloriæ semp inuidit. Virgilius lib. vndecimo. Tum senior, semperq; odijs & crimine Drances infensus iuueni Turno. Idem. Tum Drances idem infensus, quem gloria Turni Obliqua inuidia stimulisq; agitabat amaris. Illud porro adiiciendũ est mulitos patria sponte excessisse ad declinandam inuidiam, & in aliena terra vixisse, vt fecit Ipicrates in Thracia, Conõ in Cypro, Timotheus in Lesbo, Chabrias in Aegypto, Chares in Sigæo. Apud Romanos Põpeius post tot triũphos & imperia, domi aut ruri se cõtinebat, raro in publicum prodiẽs. Syllius libro decimoseptimo. de Iuidia hoc modo scribit. O dirum exitium mortalib⁹, o nihil vnquã Crescere, nec magnas patiens exsurgere laudes Inuidia. Item Ouid. libro secundo Metamor. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nunquã recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno, Risus abest, nisi quem visi fecere dolores, Nec fruitur sõno vigilãtibus excita curis. Sed videt ingratos, itabescitq; videndo successus hominum, carpitq; & carpitur vna supplicium q; suum est.

¶Alienæ laudis aut virtutis æmuli.

Alexander	M. Crassus
Cæsar	Themistocles
Theseus	Salmoneus

ALexãder viso Achillis sepulchro propemodum collachrymari cœpit studio gloriæ & æmulatione virtutis, eumq; fœlicem prædicare, cui contigisset habere laudum suarũ præconem Homerum. Iulius Cæsar quum venisset Gades, animaduersa apud Herculis templum Alexandri magni imagine ingemuit, & quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil tum a se memorabile actũ esset in ætate, qua iam Alexander orbem terrarũ subegisset. Nihil maiore voto studuit Theseus, q̃ Hercu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis imitari virtutem. Quod vt faceret, mõstra plurima cõfecit in terra Græcia. Scyronem, Procustẽ & Scinin latrones, Creontem tyrannũ, Minotaurũ bicorporem & Centauros oppressit, Thebas domuit, ad inferos penetrauit. M. Crassus apud Romanos æmulus fuit rerum a Põpeio gestarum. Themistocli Athenienſi Milciadis trophea sõnum excutiebãt. Salmoneus apud Elidem Græciæ, & Aladius apud Albam Italiæ Iouis fulmen & tonitrua mentiri & confingere voluerunt.

¶ Constantes & patientes in diuersis casibus.

1 Aristides
Antonius
2 Adrianus
Bibulus
3 Q. Martius
Dion
4 Antigonus
Cornelia
Rutilia
5 Socrates
Lycurgus
6 Alphonsus
Gabriel
Symphorosa
Felicitas
Sophia
7 Theramenes
Thucydides
8 Asinius Pollio
Iob
Hieronymus
Thobias
Petrus abbas
9 Harpalus
10 Diogenes
Sertorius
Esaias
11 Ananias
Azarias
Misael
Stephanus
Marcellinus
12 Agatha
Scæuola
13 Anaxarchus
14 Attilius
Ioannes rex
Leena
15 Lucia
16 Horatius Puluillus
Paulus æmilius
17 Pericles
Xenophon
18 Anaxagoras
Pompeius
19 Galenus
Zeno
20 Theodorus
Q. Fabius
Augustus
21 Tyberius
Aristippus

22 Agesilaus
Thrasæas
23 Gymnosophistæ
Phormio
Phocion
Lygus
24 Masanissa
C. Marius
Seuerus
25 Philippus
26 M. Antonius
Cato
Dion
27 Turbo
Seuerianus
Glitomachus
28 Stilbon
Metellus
Albutius
Ouidius
Pallas stroctia
29 Iugurtha
Carolus Malatesta
Alphonsus
Aesopus
30 Mauritius
Aemylia
Federicus
31 Anto. Panhormita
F. Foscarus
Scipio
32 Sylla
Amatriciana
33 Homulus
Prexaspes

1 ARistidæ quũ improbus quidam os sputo cosnquinasset, risit hominis iprobitatẽ, satisq; habuit eũ monere, ne postea simile quicq̃ faceret. Vale. Homulus interrogatus ab Antonio, vnde colũnas porphiriticas sibi comparasset, respõdit. Imperator quũ in domũ alienam veneris, & surdus & mutus esto. Quod tamẽ insolens verbum Antonius non tantum non molestè tulit, at etiam habuit præcepti loco.

2 ¶ Adrianus seruum qui in se irruerat armatus, non solũ non puniuit, verũ & curari iussit, q̃ esset furiosus. Bibulus audita duorum filiorũ morte ita seipsum vicit, vt die postero ad solita reipu. officia processerit.

3 ¶ Q. Martius rex amisso magnæ spei filio, doloré tanta animi magnitudine compressit, vt peractis exequiis curiã statim petiuerit, & vocauerit senatum. Dion in cubiculo cum amicis sedens vbi audisset filium e summo culmine domus prolapsum & exanimatum, nullo signo mœroris dato, illum ad sepulturã ferri iussit, sermonemq; institu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum continuauit.

4 ¶Rex Antigonus mortem Alcionis filij adeo constãter tulit, vt diceret illum serius aliquãto quam putasset occubuisse. Cornelia quum post amissos duodecim partus, Tyberium & Caium cæsos, & insepultos misera a matronis prædicaretur, Nunquam inquit me ego felicem non dicam, quæ Gracchos pepererim.

5 ¶Rutiliæ post amissum filium Cottam (quem in exiliũ fuerat secuta) lachrymas nemo vidit.

¶Socrates vxoris suæ Xantippes conuicia & iniurias domi constantissime ferebat, vt aliarum mulierum insolentiam foris pati diceret. Idem sitim & famem tolerantissime perferebat. Nudis pedibus glaciem & pruinas calcabat facilius, quam calceati milites. Quantuscunq; foret hyemis rigor, nihil addebat quotidianis vestimentis. Lycurgus a temulento quodam iuuene, altero priuatus oculo non tantum non permisit eum a ciuibus puniri, at blande submonuit.

6 ¶Alphonsus Tarraconensis rex Siciliæ nunquam visus est iratus.

¶Gabriel Brixiẽsis ordinis minorũ & cardinalis presbyter iurare solebat se annos 30 nullũ mortaliũ succensuisse. Symphorosa Getulii martyris vxor mortem septẽ filiorum pro catholica fide occumbentiũ patientissime tulit, quinetiam ad martyrium animauit. Parem filiorũ numerum Felicitas mulier Romana pro religiõe christiana sub Antonio emori læta complexit. Sophia mulier tres filias sub adriano iugulari vidit cum gaudio.

7 ¶Theramenes philosophus iussu. 30. tyrannorum in carcerem missus venenum constãtissime hausit, dicens, Proprio hoc Critiæ. Fuerat is causa mortis eius. Iocabatur in morte vir ille fortissimus. Thucydides Atheniensis historicus a suis in exilium missus ob proditionis suspicionem, fortuna illam æquo animo tulit. Neq; vnquam fiere aut queri visus est, neque Brasidam exilii autorem sceptis suis carpere.

8 ¶Asinius Pollio intra quartũ diem quam filium amiserat, declamauit. Iob mortalium omnium patientissimus amissis liberis, omnibusq; fortunis, satis habuit dicere. Nudus exiui e matris vtero, nudus reuertor, deus dedit, idẽ ablulit. Sit eius nomen benedictum. Diuus Hieronymus in heremo degens, asinum sibi ablatum æquo animo tulit. Excrementicia hirundinum fœce excæcatus Thobias, siniſtrũ illum casum tulit constantissime. Petrus Clareualensis abbas amisso ob ægritudinem altero oculo non solum non visus est conqueri, immo vero plurimum lætari, quod ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis, alteram amisisset.

9 ¶Harpalo in conuiuium regis Persarum accito quũ apposita essent filii, finitaq; cœna rex interrogasset, an cœna ipsa fuisset opipara, vbi dolum & sæuiciam agnouit Harpalus, lachrymas tamen tenuit, dolorem suppressit, vocẽ coercuit, atq; etiam placido vultu & gratias agenti similis cœnam laudauit. Pigmenius presbyter Romanus deo gratias egit, quod vtroq; captus esset oculo, ne ecclesiæ inimicos videret.

10 ¶Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab insolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis, contumeliosam illam iniuriam tolerauit constãtissime. Idem in maxima vi frigoris Aeneam statuam frigidissimam solebat amplecti. Gloriari solitum ferunt Sertorium ducem Romanũ ob amissum in bello oculũ, quod (vt dicebat) cæteri fortes sua spolia bellica domi relinquerent, ipse sua vbiq; haberet. Esayas propheta viuus in duas partes sectus tã constanti fuit animo, vt nihil patienti simile videretur.

11 ¶Ananias, Azarias, & Misael pueri in fornacem ignis cõiecti, hymnum domino ibidẽ cecinerunt. Quum Stephanus protomartyr lapidibus obrueretur, non potuit tamẽ de percussorum salute nõ esse solicitus. Marcellinus martyr Diocletiani iussu stipitibus cum fratre affixus, Psalmũ illum cecinit. Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ¶Agathæ virgini Catanеæ quũ mandato Quintiani Si
ciliæ proconsulis euellerentur mãmæ, puella tortori pau
ca hæc verba satis habuit dicere. An te nõ pudet Quintia
ne in me laniasse, quod te in matre aluit. Mutius Scæuola
tã pertinacis fuit cõstantiæ, vt in cõspectu Porsenę Ethru
scorum regis manum flammis dederit comburendam, q̃
regem ipsum non interfeciſſet. Lucanus libr. 2. Te quoq;
neglectũ violatæ Scæuola dextræ. De hac constãtia Mar
tialis libr. 1. Dum peteret regem decepta satellite dextra,
Iniecit sacris se peritura focis, Sed tam sæua pius miracu
la non tulit hostis, Et rãptum flãmis iussit abire virũ. Vre
re quam potuit contempto Mutius igne, Hanc spectare
manum Porsena non potuit. Syllius lib. 8. Cernitur effu
giens ardentem Porsena dextram.

13 ¶Anaxarchus quũ in lapidea pila iussu Anacreontis Cy
prii tunderetur ob veteres iniurias, nullum doloris prę se
tulit indicium. Quin conuersus ad carnifices, Tundite in
quit pilam Anaxarchi. Nam Anaxarchũ nõ tunditis. Ouí
dius in Ibin. Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta, Ia
ctaq; pro solitis frugibus ossa sonent.

14 ¶Scriptorum monumentis laudatur Attilii Reguli con
stantia, quod ad supplicium redire maluerit, quam Car
thaginensium captiuos redimi. Ioãnes Aragonię rex can
dens chirurgi ferrum adeo constanter tulit, vt supra quã
oportebat, vereretur.

¶Leena meretrix attica nullis tormentis a Pisistrato co
gi potuit, vt Harmodium & Aristogitonem tyrannicidas
proderet.

15 ¶Pascasius tyrãnus quum Luciæ Syracusanæ nũciari iuſ
sisset, se illius amore captum & oculoꝝ pulchritudine il
lectum, nihil morata virgo oculos sibi eruit ac tyrãno mi
sit. Mantuanus. Quibus virgo generosa repulsis Lumina
vt audiuit bellũ hoc inferre pudori, Nil cunctata, oculos
(opus admirabile sæclis Omnibus) ancipiti cultro de frõ
te reuulsos Proiicit in patinã, mittensq; ea munera aman
ti, Accipe respondit, quod amas, & desine post hac talib⁹

insidiis sanctas inuadere mentes.

16 ¶Horatius Puluillus pontifex quum in Capitolio Iouí
ædem dedicaret, atq; inter sacra mortuum esse filium au
disset, neque templi dedicationem interrupit, neque vul
tum a publica religione ad priuatum dolorẽ flexit. Pau
lus Aemylius quum quarto die ante triumphum suum Ma
cedonicum alterum filiorũ amisisset, alterum tertio post
triumphum die, iacturam illam æquo animo tulit, Pro
gressusq; ad populũ, fortunæ gratias egit, deosq; precat⁹
est, vt si quid discriminis Reipub. immineret, sua esset ca
lamitate decisum. Pericles duobus filiis intra quatriduũ
spoliatus, eisdem diebus vultu pristinum habitum retinẽ
te concionatus est.

17 ¶Xenophõti philosopho Grylli Athenienſis filio sacri
ficanti, quum nunciatum esset alterum ex filijs natu ma
iorem in acie cecidisse, coronã tantum deposuit. Percon
tatus demum quonam modo occubuisset, vt audiit fortis
sime pugnantem cecidisse, deposita capiti reposuit nu
mina testatus, se maiorẽ ex filij virtute lætitiã, q̃ ex mor
te mœrorem sentire.

18 ¶Anaxagoras audita filij morte, nuncianti nihil inquit
nouum memoras. Ego enim illum ex me natum sciebã
esse mortalem. Stroꝛa pater. Viderat hoc celeber Samiæ
telluris alũnus. Hoc & magnanimus sensit Anaxagoras.
Hoc Xenophon sensit, quem non reuocauit ab aris filius
extinctus, nec doluisse ferunt. Põpeius a Gentio rege in
terceptus, quum senatus consilia prodere comminationi
bus tormentorum solicitaretur, digitum lucernæ admo
uit comburendum. Qua patientia regi spem quicquã co
gnoscendi abstulit, & expetendæ populi Romani amici
tiæ cupiditatem ingenerauit.

19 ¶Galeno imperatori tanta fuit in acceptis cladib⁹ patiẽ
tia, vt in his etiam iocari non dubitauerit. Nam quum ac
cepisset Aegyptum a Romano imperio desciuisse, Quid
inquit, Sine lino Aegyptio esse non possumus? Perdita
Gallia ridens, Et non est inquit tuta Respub. sine trabea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis fagiẽ? Asia Alemanorum & Scytharũ incursationibus vastata, Quid inquit. Sine Aphronitis esse nõ possumus? Zeno Eleates a Phalaride tyranno correptus, atq; in foro cruciatus, vt coniurationis participes aperiret, constantissime reluctatus est, sociosq; tyranni amicos eius facti suspectos reddidit.

20 ¶Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab Hieronymo tyranno cogi potuit, vt tyrannicidij conscios proderet. Fingens tamen se cruciatibus tandem conuictum. Thrasonem tortorem coniurationis ignarum declarauit, qui protinus ad supplicium raptus est.

¶Q. Fabius maximus fraudatus pecunia quam pro capti uis Annibali publice numerauerat, publice tacuit. Compluribus etiã lacessitus iniuriis semper eodem vultu mãsit. Augustus sparsos in curia famosos libellos, nec expauit, nec eorundem autores requisiuit. Ei etiam in senatu verba facienti quum a multis reclamatum esset. id mansuetissime pertulit.

21 ¶Tyberius Cæsar auditis quibusdam maledicorum conuicijs respondit in ciuitate libera liberas esse linguas oportere. Aristippus cuidam qui ob iram in verba venerat, dixit. Ne quæso a verbis propter iram discedamus, sed potius ab ira propter verba. Idem cuidam maledicenti ait. Tu maledicendi dominus, Ego audiendi.

¶Agesilaus Lacedæmoniorũ dux in castra Xerxis regis profectus, Mardoniũ Persam occidit putãs se regem occidisse. Raptus igitur ad supplicium quũ post varia tormẽtorum genera nullum suspirium prorsus emitteret, constantia illa meruit impunitatem.

22 ¶Thraseas stoicæ disciplinæ studiosus quum damnat⁹ a Nerone solutis venis moreretur, magna constantia suorum fletum compescuit, libauitq; sanguinem toui libera toti. Huius meminit Martialis libro primo dicens. Diuitior Crispo. Thrasea constantior ipso.

¶Plynius scribit Gymnosophistas Indorũ philosophos ab exortu ad occasum perstitisse contuentes solem imobilibus

bilibus oculis, atq; etiam feruentibus arenis toto die aternis pedibus institisse.

23 ¶Phormio dux fuit quispiam in perferendis militiæ incommodis notæ patiẽtiæ. Hinc natum adagium Erasmo positum. Phormionis thori, de stratis minime delicatis. Phocion Athenienſis ruri ac militiæ nudis semper incessit pedibns.

¶Aristodem⁹ cydathenę⁹ nudo itidẽ pede semp visus ẽ.

¶Lygus fœmina quum metu militum, filium occultasset, & illi per cruciatus interrogarent, vbi nam occuluisset, vterum ostendens, ibidem respondit latere, nec vllis tormentis cogi potuit, vt constantiam vocis egregiæ mutaret. Autor Cor. Tacitus.

24 ¶Masanissa rex Numidarum nonaginta natus ãnos nudis pedibus incessit, nec imbre vllo aut frigore potuit adduci, vt operto esse capite. Autor Cicero de Senectute. ¶.

25 Matius Rusticanus vir quum secaretur, vetuit se alligari tormentumq; solutus pertulit constantissime, nec vllo rigore supplicii corpus immutauit, Idem autor lib. 2. Quæstio. Tuscula.

¶Herodianus scribit Seuerum imperatorẽ iter facere solitum sine vlla intermissione, neq; labores vllos curasse, Fuisse insuper frigoris & æstus patiẽtissimũ, media quandoq; bruma, & agris omnibus gelu constrictis aut niue & pruina albicãtibus in montes altissimos iuisse aperto capite, vt suo exẽplo milites ad laborem & alacritatem induceret. Auditis Athenienſium legatis & iam Athenas remigraturis quum Philippus rex dixisset. Est ne aliquid obsequii, quod a me proficisci valeat in ciuitatem vestrã? Democares legatorum vnus, si te inquit suspenderis. Quod verbum procax & ingratissimum Philippus ipse quieto

26 pertulit animo, quũ tamẽ posset vlcisci, & deberet iure.

¶M. Antonius tanta fuit animi constantia. vt nullo vnquam affectu. nullis rerũ fortunis vultum imutauerit. Cato quoq; nullis casibus vnquã mutat⁹ est, nulli succubuit calamitati, Dion Alexandrinus in cõuiuio probris cuius

dam loquaculi & infamibus verbis multũ lacessitus, ma-
ledictis nihil penitus respõdit. Cæterum vbi rediit domũ
comitantibusq; plærisq; & conuiciorũ contemptum sua-
dentibus respondit, ne Cry quidem. Quod ægreferens
conuiciator iuuenis, laqueo se præfocauit.

47 ¶ Turbo præfectus prætorianorũ sub Adriano tanta fuit
cõstãtia & animi magnitudine, vt nec morbo laborãs do-
mi se prineret, ꝓpositos rerũ, ſtãtes moti oportere dicens.
Seuerian⁹ adriani iussu moriẽs ignẽ petiit, & accenso rhu-
re, vos inquit, dii testes estote, nihil a me morte dignũ eẽ
cõmissum. Tm̃ hoc ꝓcor, ne quũ mori velit, possit. Clito-
machus Carthaginẽsis nõ tm̃ forti aĩo tulit excidiũ patriæ
sed ciues quoq; cohortat⁹ est ad pferendũ Stilbõ Megarẽ-
sis patria capta ac direpta, interrogãti Demetrio qd pdi-
disset, nihil se amisisse respõdit. Metellus in exilium ire,
q̃ Saturnini tribunipl. iniquissimas leges ferre maluit.

48 ¶ Albuti⁹ æquissimo animo. Athenis philosophabatur,
Marcellus Mitylenis. P. Ouidius exilium nõ tantum for-
titer tulit, at etiã multa in eo scripsit. Pallas Stroctia Flo-
rentia pulsus, Paduæ ita vixit, vt exiliũ ad ocium literatũ
conuertisse videtur. Iugurtha regno amisso Romã capti-
uus ductus ad carceris hostiũ iocatus dicitur. Carolus ma-
latesta victus captusq; a Philippi Mariæ mediolanẽsis mi-
litibus admirabilẽ in captiuitate animi firmitatẽ retinuit.
Alphonsus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit constã-
tia, vt libertatem non videretur amisisse.

49 ¶ Aesopo in neruo apud iudices captiuitas animi firmi-
tatem non abstulit.

50 ¶ Mauritius seruus quum a Neapolitano prætore caden
ti forcipe cõcideretur, traheretur q; per vrbem ad maius
supplicium, quod liberũ hominẽ occidisset, nullos vnquã
eiulat⁹ misit, neq; vultũ mutauit, neq; statũ corpis. Aemy-
lia Scipionis vxor nõ modo dissimulãter tulit ancillã sua
haberi a viro in deliciis, verũ Scipione mortuo manumis-
sam ea liberto suo dedit vxorem. Federicus vrbinas tam
æquo ferebat animo alterũ oculum sibi deesse, vt inter-

dum in deformitatem illam iocaretur.

¶ Antonius Panhormita multos ános tormina & vrinę
difficultatem tam patienter tulit, vt etiã dissimularet ęgri-
tudinem. Frã. Foscarus VEnetorũ princeps filium flagitio-
sis criminationibus infamem relegari constantissime pas-
sus est, Scipionem Africanũ tãta in exilio comitata est pa-
tientia, vt audita fratris morte animum retinuerit.

¶ Mors filii nõ deterruit. L. Syllã quomin⁹ aduersus ho-
stem, rem egregie gereret. Femella amatriciana quũ itel-
lexisset filiũ demisso min⁹ animo ad supplicium trahi, ei-
dem occurrẽs iussit, vt exuto periculi metu cœlum & so-
lem suspiceret. Quod quum fecisset, an inquit ignoras fili
te confestim in arces illas emigraturum?

¶ Homullus quidã quum Romæ causam ageret, audita
fili morte institutum non interrupit sermonẽ Quum Cã-
byses rex Persarũ, filium prexaspis (a quo monitus fuerat
vitande ebrietatis) sagitta cõfodisset, pater dolorem sup-
preſſit, atq; etiã regem laudauit vt peritũ artis sagittariæ.

¶ Magnanimi.

1 Cocles
2 Chlœlia
3 Antigonus
4 Iuba
5 Fabius
6 Popilius
7 Epaminundas
8 Leonidas
9 Socrates
10 Sertorius
10 Alexander
11 Mithridates
12 Tomyris
13 Boges
14 Hegesistratus
15 Alcibiades
16 Cyrus
17 Ariates
Eutychus
18 Thelesis

HOrati⁹ Cocles, Porsenæ regis Tuscorũ tumultu re-
pẽtino & insperato Romã inuadentis, solus impe-
tum sustinuit, donec a tergo pons solueret a socijs
quo soluto armat⁹ & vulneratus in Tyberim se cõiecit.

¶ Chlœlia eidẽ regi ad cõditionẽ pacis obses data, trans-
acto Tyberi Romã rediit, seq; exemit captiuitate. De hac
puella & Coclite Virg. li. 8. Aeñ. Põtẽ auderet quũ vellere

Coeles. Et fluuiũ vinclis innaret Cloelia ruptis. Sabellicus
Quiq; sibi pontem passus post terga reuelli. Ipsa licet con
tra staret Ethrusca phalax, Iuuena. Saty. 8. Qđ miratꝰ cũ
Coclite Mutius, & quæ iperil finem Tyberinũ virgo na
tauit. Syllius lib. 10. Vna puellarum Laurentũ ad pignora
pacis Inter virgineas regi transmissa cateruas, Facta virũ
sileo rege hæc, & fœdere & ãnis, Et fluuio spretis mirãtẽ
interrita Tyberim Tranauit frangens vndam puerilibꝰ vl
nis. Cui si mutasset sexum natura, reuerti Forsan Tyrthe
nas tibi non licuisset in oras. Porsena.

3 ¶ Antigonus Philippi regis miles fortissimus in obsidio
ne Perinthi catapulta confossus, non prius eã euelli pas
sus est quam hostẽ fugatum intra mœnia cõpulisset. Ma
luit Metellus exulare, vt iam diximus, quam in pernicio
sas Apuleii Saturnini leges iurare. M. Scæue Centurionis
fortitudinem iam diximus in capite de bellicosis.
¶ Iuba rex Mauritaniæ superatus a Cæsare mortem sibi
consciuit, ne in triumphum raperetur.

4 ¶ Ferunt Opiterginos deprehensos in naui, sese mutuis
vulneribus confodisse, ne venirent in manibus Pompeia
norum. Asdrubal capta Sicilia Romanis bellum indixit,
in quo. L. Glaucus vir præcipua nobilitate cõprehensam
Asdrubalis nauem nõ prius dimisit, quam vtraq; amiserit
manum. Testis Plutarchus. L. Posthumius Albinꝰ dum in
cõflictu contra Samnites accepto vulnere cecidisset nocte
cõcubia accepto spiritu surrexit, & ex interfectoꝝ hostiũ
clypeis tropheũ erexit, tinctaq; cruore dextra titulum in
scripsit. Romani de Sãmitibus Ioui, in cuiꝰ potestate sunt
trophea. Autor apud Plutarchum Aristides.

5 ¶ Fabius maximus dum in conflictu contra pœnos, suos
omnes quingentos numero amisisset, ipse mortifero ac
cepto vulnere vehementi cursu irruit in Annibalem, eiq;
diadema abstulit, demum iacuit supinus.
¶ Gn. Popilius legatꝰ ad Antiochũ missus, regem ipsum
differentem responsum, virga circũscripsit, & priusq; egre
deret circulo illo respondere compulit, magno dubium

fortitudinis an temeritatis argumento, autore Plynio.
6 ¶ Epaminundas quũ vicisset Lacedæmonios apud Man
tineam, vbi accepto ibidẽ vulnere exanimẽ & iam mor
ti proximũ se vidit, percontari cœpit an saluus esset cly
peus & fusi hostes. Quum autẽ audiuisset quod capiebat
auelli iussit eam (qua erat trãsfixus) hastã, & ita multo san
guine profuso in lætitia & victoria mortuus est.
7 ¶ Leonidas rex Lacedæmoniorũ se in Thermopylis. tre
centosq; alios quos eduxerat Sparta, opposuit hostibus,
quũ ꝓposita esset aut fuga turpis, aut gloriosa mors. Au
tor Cicero lib. 2. de Finibus.
8 ¶ Socrates accusatus ab Anyto, nec patronũ quæsiuit ad
iudiciũ capitis, nec iudicibus supplex fuit, adhibuitq; libe
ram contumaciã a magnitudine animi inductã non a su
perbia. Et paucis ante diebus quum facile potuisset educi
a custodia, noluit, Quumq; mortiferum in manu poculũ
iam teneret, ita locutus est, vt nõ ad mortem trudi, sed in
cœlum videretur ascẽdere. Autor idem Cicero, libro pri
mo Quæstionum Tusculã. Ouidius in Ibin. Sollicitoq; bi
bas veluti doctissimꝰ olim imperturbato qđ bibitore reꝰ.
9 ¶ Quintus Sertorius accepto in bello vulnere deforma
tus gloriabatur, atq; hoc ipsum tribuebat laudi & æterno
fortitudinis monumento.
10 ¶ Dum victarum gentium, expugnatarum vibium, acce
ptorum in deditonem regum miniscebatur Alexander
Macedo, plagas & cicatrices ostentabat, vt eximios virtu
tis suæ titulos.
11 ¶ Mitridares rex Ponti tanta fuit animi magnitudine. vt
filiꝰ præsidiis & vniuerso principatu destitutꝰ quum nec
amplius Romanorum virtuti posset obsistere, nihil tamẽ
humile aut abiectum cõceperit animo, Quinimo ad Cel
tas profectus cogitauit vna cũ illis in Italiam irrumpere.
12 ¶ Ea fuit animi fortitudine Scytharum regina Tomyris,
vt amisso exercitu & filio, quẽ Cyrus interfecerat, animũ
tamẽ nõ remiserit, aut desperauerit victoriam, Nam quo
tempore lugẽdus erat filius & exequiis vacandum incre

dibili virtute fœmina victorem iam glorioſum & nihil ſi
bi non promittentem regno iuſſit excedere per legatos.
Quod mandatũ quum nihili feciſſet cirus, non prius ſuos
hortari, & ad profligandum barbarum deſiit animare,
quam ſimulata fuga hoſtem in meditulliũ regni ſui pel
lexerit, pellectum numeroſa militum caterua circũſepſe
rit, circũſeptum vicerit, victum iterfecerit, interfectũ con
iecerit in vtrem plenum ſanguinis, vt eo ſe ſaturaret, quẽ
tantopere ſitiuerat, Autor Herodotus.

13 ¶Boges Perſa Xerxi chariſſimus quum ab Atheniẽſib⁹
& Cimone Milciadis filio obſideret, liceretq; ei accepta
fide egredi, & in Aſiã remeare, tamen abnuit, ne regi præ
metu ſuperfuiſſe videretur, propterea ad extremum vſq;
perſtitit. Atq; vbi nihil in mœnibus commeatus reliquũ
fuit, rogum accendit, cui liberos, coniugem, concubinas,
familiam iniecit, totumq; vrbis aurum & argentum e mu
ris proiecit in Strymonem, Quo facto ſeipſum poſtremũ
incendio dedit.

14 ¶Hegeſiſtratus Elæus captus a Lacedæmonijs, & in vin
cula coniectus, rem fecit vniuerſæ poſteritati cõmendabi
lem Nam quum ferratis ſoleis vinctus eſſet, dimidium pe
dem prætidit, vt ſe compedib⁹ illis eximeret, demũ ſub
ruto muro periculum effugit deceptis excubitorib⁹, Au
tor Herodotus in Calliope.

15 ¶Alcibiades Athenienſis dum vna cum ſociis in via luſi
taret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, vt
plauſtrum ſiſteret tantiſper dum abſolueretur ludus, Qd
quũ ille recuſaſſet facere, Alcibiades in terram ſe ante bo
ues ſtrauit, bubulco monito, vt ſi vellet ſupinum corpus
boum pedibus & rotis quadrigæ conculcaret. Idẽ quum
a ludi literarij magiſtro homericum aliquod opus petiſ
ſet, atq; is reſpondiſſet non eſſe ſibi colaphũ eidem infre
git, dictitãs non oportere bibliothecam literati hominis
tantis operibus eſſe immunem.

16 ¶Cyrus adhuc puerulus rex per iocũ inter paſtores crea
tus, eos qui errraſſent verberib⁹ ſeuere caſtigabat Propte

rea accuſatus a quodam (quem acerbius depalmauerat)
apud Aſtyagem regem Medorũ, quum ab eodem carpe
retur, quod in tam tenera ætate, vilibuſq; pannis iam ipe
tium exerceret, Reſpondit regum intereſſe, vt delinquẽ
tes corriperent, vnde & ex eo tempore Aſtyagi factus eſt
ſuſpectus. Ariarathes rex Cappadociæ a Perdica obſeſſus
quum iam deſperaret effugium, ne quid fructus aut tro
phæorum accederet inimicis, vrbem incẽdit, ſibiq; & ſuis
omnibus conſciuit mortem.

17 ¶Leonidas Spartanus ad Thermopylas perſarum expe
ctans congreſſum, Eutychum militem domum remiſit,
propter cæcitatem, quam is quodã oculorum morbo cõ
traxerat. Diſcedens Eutychus pœnitẽtia & rubore cœpit
affici. quod ſociis periculum expectãtibus ſolus ſubterfu
gium videretur inquirere, Propterea ſeruo duce regreſ
ſus in prælium vtcunq; poterat pugnando interiit.

18 ¶Thelefis argiua mulier argos oppidum Græciæ a Cleo
mene Spartanorum rege obſeſſum, vna cũ cæteris mulie
rib⁹, quum deeſſent viri, tutata eſt alia fortitudinis & ma
gnanimitatis exempla iam poſui diuerſis in locis. Super
ſunt tamen plurima, quæ omittenda putauimus, quoniã
nullus eſt delectus, vbi de multitudine certatur.

¶De charitate in patriam exempla.

Regnante apud Phrygios Myda quũ prope Cele
nas vrbem dehiſcens terra ſeie aperuiſſet, erupiſ
ſetq; ex ea voragine vis aquarum plurima, ppin
quas domos eruens. rex oraculo cõſulto quid ea in re fa
ciendum eſſet, reſponſum habuit hiatum illum nõ prius
clauſum, iri quã quis intro ſe demitteret ad pacandã iram
numinũ, Quod videns Ancurus Mydæ filius dato patri
& vxori oſculo in voraginem præceps deſiluit. Autor Plu
tarchus. Eodem exemplo quũ in vibe Roma hiat⁹ terræ
paulatim exteſcens accediſſet, Curtius amore patriç in
tro ſe dimiſit. Properti⁹ lib. 3. Curti⁹ expletis ſtatuit monu
mẽta lacunis, Quũ Lacedæmonij ob interfectũ contra ius

gentium Xerxis legatum peste laborarent, ad finem mall reperiendum vtile fore dixerũt, si quis ex Lacedæmone facinus indignũ sua pensaret morte. Quod audiẽtes spartius & Bulides læti se obtulerunt, & ad Xerxem profecti cultris denouerunt iugulos, vt violato iuri satisfacerent. Monitus in sõnis C. Marius cõsul se ex Cimbris victoriã reportaturũ, si filiam Calphurniam sacrificasset, arrepto cultro paruit nocturnis phantasmatibus, & filiam immolauit. Autor Plutarchus ex testimonio Dosithei græci. Ereteus in Eumolpum bello contẽdens cõsultis oraculis respõsum habuit futuram sibi & patriæ victoriam, si filiam immolasset. Quod quum audisset, filiæ vitam abstulit, vt afferret salutẽ patriæ. Cleomenes dux Spartanorum contracto cũ Ptolemæo fœdere aduersus Antigonũ & Achęos, in pignus fidei perpetuæ matrẽ eidem Ptolemæo dedit obsidem. Quæ cum resciisset honestissimas pacis cõditiones Cleomeni filio offerri ab Achęis, literis eum monuit ne propter carios um vetulæ corpus pacem illam reiueret, quam intelligeret esse vtilem patriæ.

¶ Quum Cæsar odio Pompeii patriã vellet opprimere, M. Brutus ipsi Pompeio adhæsit, a quo tamen sciebat patrem suum bello Syllano interfectum fuisse Mutinæ, Cõdonauitq; priuatas iniurias patriæ. Nihil Cassium Chereã compulit ad inferendam Caligulæ sanguinario principi mortem præter charitatem patriæ, quã ille multis homicidiis probrosisq; flagitijs cõtaminabat. P. Rutilium pulsum Roma & exulãtem quum nescio quis monuisset ad inferẽdum patriæ bellum, quo facilius reditum assequeretur respõdit se ciuium salutem pluris facere quam reditũ suum, & malle vt exilii sui puderet Romanos, quã propter reditum deflerent patria. Vlysses apud Calipso, patriã prætulit imortalitati, Autor Cicero in orationib⁹ his verbis. At si vos patria delectat quirites, cuius est tãtus amor, vt Itachã vir præstãtissimus, nidulũq; illum affixũ saxis imortalitati pterit, multi tñ extra patriã melius rẽ gesserẽt. Cretinus Magnesius bello Mithridatico aduersus ipsũ

Mithridatem delegit imperatorẽ Hermiam quocum tamen priuatas gerebat inimicitias, professus se interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorũ factionem suboriretur. Quod si patria mallet Cretinum imperatorem, quam Hermiã, orauit vt interim exularet Hermias. Aduersarii modestia permotus Hermias spõte exulauit. M. Lepidus põti. Max. & M. Fuluius in censura collegæ priuatas inimicitias ad patriæ vtilitatem posuerũt. P. Seruilius & M. Lucullus priuata quoq; odia relinquerunt in administratione Reipub. Tres fuerunt Decii, qui p salute patriæ sese deuouere. Pater quum Latino bello Romanorum aciem inclinatam pene & iam prostratam videret, se ipsum deouit, ac protinus concitato equo in medium hostium agmen patriæ salutem, sibi mortem petens irrupit. Filius in quarto consulatu Q. Fabij collega aduersus Gallos & Samnites profectus pro patria fortissime pugnãs occubuit. Nepos perijt in bello Pyrrhi, quod gessit pro Tarentinis. De his Cicero libro primo Quæst. Tuscu. Si mors inquit timeretur, non cum Latinis pater Decius decertans, cum Ethruscis filius, cum Pyrrho nepos hostium telis occubuissent. Idem in primo paradoxo de his & quibusdam alijs sic inquit. Quæ res ad necẽ Porsenæ Q. Mutium impulit, sine vlla spe salutis suæ? Quæ vis Horatium Coclitẽ contra omnes hostium copias tenuit in ponte solum? Quæ vis Decium patrem, Deciũq; filium deouit & immisit in armatas hostium copias? Lucanus libro septimo. Si curios bis fata darent, reduceisq; Camillos Tempotibus, Decioisq; caput fatale vouentes. Properti⁹ libro tertio. At Decius missо pręlia rupit equo. Ego in quodam Dialogo. Fecit amor patriæ Decios occumbere bello. Romanus populus Cannensi clade attritus quum nihil nisi de fuga & patriæ cogitaret exilio, Scipio Africanus adhuc admodũ iuuenis stricto gladio mortem vnicuiq; minitans iurare omnes nũquam se relicturos patriam coegit. Quum Athenienses a Dorlensibus bello premerentur adeo vt resistere non possent, diffidẽ-

tia humani auxilii ad Apollinis oraculum confugerunt. Consultus deus super futuro rerũ statu & victoria respondit partem illam victricem fore, cuius rex occumberet in ipso bello. Quod responsum quum vtrique exercitui innotuisset, vtrinq; edictum est, ne quis regem hostem interficeret. Id vbi cognouit Codrus Athenienſium rex, depositis insignib⁹ imperii familiarem & abiectũ cultum induit, & diffusis hostibus se obiiciens vnum ex his falce percussum in cædem suam compulit. Quo facto victoriam suis reliquit. Horatius libro tertio Car. Codrus pro patria non timidus mori.

¶ Thrasybulus tanta fuit in Athenas charitate, vt parua stipatus militum manu animum adiecerit ad eam liberãdam a triginta tyrannorum tetetrima dominatione. Cui intentum operi quum quidam interrogasset hoc modo. Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem consecutæ gratias debebunt Thrasybule? Respõdit. Dii faciãt vt quãtas ipse illis debeo videar retuliſſe. Themistocles athenis patria pulsus, coactus est se recipere ad Xerxem Persarum regem, quẽ prius debellauerat. A quo mira exceptus beniuolentia & hospitalitate quum postea sollicitaretur ad inferendum ingratæ patriæ bellum, mortem sibi conſciuit epoto sanguine tauriuo. Quum Carthaginenſes & Cyrenenſes diſceptantes de finibus agrorum mutuis bellorum cladibus se attriuiſſent, ad dirimendam armorum causam in hoc fœdus coiuerunt, vt certo die vtrinque legati domo proficiſcerentur, & quo in loco obuii inter se fuiſſent, communis vtriuſq; populi finis haberetur. Missi sunt igitur ex Carthaginenſibus duo fratres nomine Phileni, qui quum seu feſtinantiſſima celeritate, seu greſſu citra horam cõſtituram maturato in longius terminos promouiſſent, Cyrenẽſium iuuenes de fallacia eorũ queſti optionem fecerunt Carthaginenſibus, Vt vel illi quo ſines populo suo peterent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc sibi relinquerent. Phileni conditione probata, vitam suam Reipub. condonauere, & viui obruti sunt.

Carthaginenſes in rei memoriã mortuis aras poſuerunt, hiſq; honores diuinos domi conſtituerunt. Ariſto teles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non eſſe ſolicitus de patria, Quam quũ euertiſſet Alexander ab eodem literis obtinuit, vt inſtauraretur.

¶ Theſeus quamuis Aegei Athenarum regis, aut vt placet Ciceroni & Plutarcho, Neptuni eſſet filius, nõ grauatus eſt tamen deuouere ſe Minotauro, vt patriam ſeruitute eximeret. Catullus ipſe ſuum Theſeus pro charis corpus Athenis proiicere optauit, potius quam talia Cretã funera Cecropiæ, nec funera portarentur. Protogenia & Pandora filiç Erictei Athenarum regis ingruẽte Bœotio bello, ſe pro patriæ ſalute vltro iugulandas obtulerũt & immolandas. Quod factum eſt in pago hyacintho, vnde & virgines hyacinthides ſunt cognominatæ. Quodam tempore quum annonæ charitas Atticam premeret, conſulta oracula cecinere finem malo nõ prius futurũ, quam aliqua immolaretur puella. Id vbi reſciuit Leos Orphei filius publico permot⁹ bono, filias ſuas Phaſitheã, Theopen, Eubulen, exhibuit immolandas.

¶ Macaria quoq; Herculis filia, pro incolumitate publica ſe deuouit. De Attilio Regulo, Coclite, Fabiis, Epaminunda & Lyſandro variis in locis, vt res poſtulauit, locuti ſumus. Argiuis Thebas obſidẽtibus Menœceus Thebanus pro patriæ ſalute ſe e muris præcipitẽ dedit, gladio iam perfoſſum. Statius libro decimo. Inſignemq; animã mucrone coruſco Dedignantem artus pridem, mœſtãq; teneri Arripit, atque vno quæſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat. Seq; ſup medias acies nondum enſe remiſſo Iecit, & in ſeuos cadere eſt conatus Achiuos. Petronius Granius centurio octauæ legionis ſub Cæſare Gallico bello militãs, Gorgonię portus tantiſper ab hoſtili protexit impetu, dum ſocijs ad fugam tempus dederit. Reuertentibus demum iiſdem ad ſubſidium, vulneribus deficiens ite nunc ait incolumes.

¶ Ageſilaus filium ſuum Pauſaniam inedia conſumpſit

quod quinquaginta auri talēta accepisset a Xerxe, vt Spartam proderet. Eadē ratio impulit Cassium ad inferēdam Crasso Bruto filio suo mortem, quod is portas vrbis Romæ dicta mercede Latinis voluisset aperire. Vtriusq; exēpli testis est Plutarchus. Dion Syracusanus vsque adeo patriæ studiosus habitus est, vt animum semper adiecerit ad eam liberandum a Dionysii tyrannide. Quod tandem fecit virtute, pulso in exilium tyranno. Demarathus Lacedæmonius patria pulsus quum Athenis exultaret, non potuit tamen suos non monere belli, quod tacite parabant Athenienses. Aratus Sicyonius patriam liberauit a tyrannide.

¶ Tyranni plerique.

AGathocles tyrannus fuit Syracusanus. Alexāder Pheræus tyrannidem exercuit in Thessalia, Dionysius in Aegypto. Vterq; Dionysius Syracusis. Hieronymus in Sicilia. Hipparchus & Pysistratus eius pater Athenis. Periander Corinthi. Melanus eius filius Ephesi. Polycrates & Syloson fratres in Samo. Procopius Constantinopoli. Phalaris Agrigenti. Candaules Sardibus. Creon Thebis. Clearchus Heracleę. Crabrinus Cremonę. Milo Pisæ, de quo Ouid. in Ibin. Vtq; Milo, sub quo crudelata est Pisa tyranno, Cæsus in æquoreas præcipiteris aquas. Gelon & Hiero in Sicilia. Aristoclides & Erginus in Orcomeno. Cypselus Corinthi. Aristomachus & Aristippus fuerunt argiuorum tyranni. Autor Plutarchus in Arato. Critias tyrannus Athenīēsis. Hecatheus Cardianorum. Hippo Messanæ vrbis. Machanidas Lacedæmonius. Mamercus Catane vrbis Siciliæ. Nicocles Sicyoniorum. Onabis Lacedæmoniorū. Arideus Pamphiliæ Aristagoras Mileti. Clisthenes Sicyonis. Anaxileus Rheginorum. Inter tyrannos numerātur Tetrici duo. Ecelinus, Histieus, Mnason, Nabis, Aristonicus, Nicocreontes, Hegesistratus, Stesenor, Cleander, Sabyllus, Strates, Aristratus.

¶ Amici arctissimi, & quorundam seruorum in dominos fidelitas.

QVum Orestes & Pylades venissent in regionem Tauricam ad deponēdas furias, quibus Orestes laborabat propter matrē occisam, essentq; a rege compræhensi, quod simulachrum Palladis inde auferre voluissent, rex Orestem (quem audiuerat esse autorē furti) dānauit capitis. Quum vero nescisset vter esset Orestes Pylades eū se esse affirmabat, contendebatq; vt pro socio interficeretur. Orestes vero volebat irrogari sibi supplicium, nomen suum accusans & furtum. Cicero in Lælio. Quum ignorante rege inquit, vter esset Orestes, Pylades se Orestem esse diceret, vt pro illo necaretur, Orestes autem ita vt erat, Orestem se esse pseueraret, stātes plaudebāt in re ficta. Ouid. libr. 4. de Trist. Quo postquam dubium est, pius an scelerat⁹ Orestes, Exactus furijs venerat ipse suis, Et comes exemplū veri Phocæus amoris, Qui duo corporibus, mentibus vnus erant, Protin⁹ euincti trahuntur ad aram, Quæ stabat geminas ante cruenta fores Nec tñ hunc sua mors, nec mors sua terruit illū, Alter ab alterius funere mœstus erat. Idem libro secūdo de Ponto. Affuit insano iuuenis Phocæus Oresti. Martialis Te fingente nefas, Pyladem odisset Orestes. Manilius libro secūdo Astron. Vnus erat Pylades, vnus qui mallet Orestes, Ipse mori, his vna fuit per sæcula mortis; Alter qd raperet fatum, non cederet alter. Bap. pius Sic vixere pii Strophio atq; Agamennone nati.

¶ Theseus cum Pyrithoo amicitiam iureiurando confirmauit, Autore Plutarcho, quæ nunquam diuelli potuit. Propterea finguntur a poetis comitatu indissolubili ad inferos descendisse ad rapiendam Proserpinam. Ouidius. Pyrithoum Theseus Stygias comitauit ad vmbras. Horatius. Nec Lethæa valet Theseus abrumpere fido vincula Pyrithoo. Ouidius libro octauo. Et cum Pyrithoo felix concordia Theseus. Martialis libro septimo. Thesea Pyrithoi destituisset amor. Statius libro quarto Syl. Cedit tibi gloria fidi Theseos. Constituerat Achilles nunquam redire ad bellum Troianū propter ereptā sibi Agamenno/

ne Briseidem. Vbi tamē intellexit Patroclum amicum ab Hectore fuisse peremptū, mutato proposito bellū adiit, nec prius quieuit ex animo quam socii mortem vindicauerit, Vnde mortuo Patroclo, sic apud Homerū loquit. Nunquam pari dum viuam, dolore afficiar. Propertius libro secundo, Theseus infernis, superis testatur Achilles, Hic Ixionidem, ille Menœciadē. Martialis. Aeacide prior lenis amicus erat. Statius libro quarto Syl. Et lacerū qui circa mœnia Troiæ Priamidē cæso solatia traxit amico. Sidonius. Sic Phrygium Hæmathia Victorem cuspide poscens, Aeacides cæsi luctum frenauit amici. Nysus Hyrtaci filius & Euryalus amici fuerūt arctissimi, q pro Aenea certauerunt in Turnum, quorum alterum Euryalū quum Rutuli interfecissent, Nysus qui periculū cursu euaserat, redijt tamen ad vlciscendam socii mortem. Quod quum fecisset, super mortui corpus se cōfodit & exanimē procubuit. De his Virgilius libro nono. His amor vnus erat, pariterq; in bella ruebant. Idem de Nyso. Tum super exanimem sese proiecit amicum Cōfossus, placidaq; ibi demū morte quieuit. Castor & Pollux fratres fuerunt filij Ledæ, hic ex Ioue, ille ex Tyndaro. Propterea poetæ fabulantē Castorem fuisse mortalem, quē immortalis Pollux suo interitu fraterna redemerit pietate. Quod ideo fingitur, quia eorum stellæ sic se habent, vt vna occidente, oriatur altera, Seruio teste. Virgilius libro sexto Aeneid. Si fratrē Pollux alterna morte redemit, itq; reditq; viā toties, Politianus. Nec tanta Oebalios tenuit cōcordia fratres, Nec tanto atridas fœdere iunxit amor. Bap. Pius. Vt non Pollucem tam bene Castor amet. Damon & Pythias Pythagoræi condiscipuli arctissima inter se amicitia coaluerūt. Nam quum alterum eorū Dionysius Syracusanus interficere vellet suspitione proditionis, alter se mortis vadem præstare non dubitauit, tantisperdum is qui rapiēdus erat ad supplicium, reuerteretur a componendis rebus domesticis. Quum autem adesset hora morti destinata, & iam obses proximus esset supplicio, vnusquisq; stultitiæ tam

temerarium sponsorem damnabat, At is nihil se de fide amici dubitare prædicabat. Eodem autē momento quo supplicium tyrānus indixerat qui discesserat, superuenit, obsidem liberaturus. De his Cicero in officijs. Damonē inquit, & Pythiam Pythagoricos ferunt hoc animo inter se fuisse, vt quum eorum alteri Dionysius tyrānus diem necis destinasset, & is qui morti addictus esset, paucos sibi dies cōmendandorum suorum causa postulasset, vas factus est alter eius sistendi, vt si ille non reuertisset, moriēdum esset ipsi. Qui quum ad diem se recepisset, admirato eorum fidem tyrannus, petiuit vt se tertium ad amicitiā ascriberēt. Manilius. Et duo qui potuere sequi vix noxia pœnis. Optauitq; reum sponsor non posse reuerti. Sponsoremq; reus timuit ne solueret ipsum. Achates perpetuo Aeneæ comes & socius fingit a Virgilio, sic vt alter altero semper comitatus abeat. Stroza pater. Nec minus hūc colui, quam dux Troianus Achatem. Quā rector Graiæ Nestora militiæ. Nam & maxima fuisse fertur amicitia inter Nestorem & Agamēnonē. Inter paria amicorum numerantur etiam Hercules & Theseus. Nā hic illius virtutem & facta semper imitatus est, & hūc in inferis captiuū redimere conatus est ille. Ambo in Amazones armati sunt, in Scythiam Phrygiāq; vna profecti, eisdem armis instructi, eodem telorum genere muniti, similibo studijs paribusq; exercitationibus vsi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioue, Theseus ex Neptuno secūdum Plutarchum. Fuit & mutuus amor inter Herculem & Nestorem. Nam Hercules Messenē dedit Nestori, & Nestor primum instituit iuramētum per Herculem. Statius Dimanta & Hoppleum amicitia insignes fuisse memorat. Syllo Marium & Casprum libro nono dicens. Sacio iuuenes prænestę creati, Miscuerant studia, & iuncta tellure serebant, velle ac nolle ambobus idem, sociataq; toto Mens æuo, ac paruis diues concordia rebus, Occubuere simul, votisq; ex omnibo vnum Id fortuna dedit iunctam inter prælia morte. Laudatur etiam amicitia Herculis & Phi-

loctetæ, Iasonis & Mopsi, Diomedis & Vlyssis, Agamẽnonis & Menelai atridarum. Alexander tanta fide coluit Ephestionem, vt eo mortuo propugnacula vrbiũ diripi, equos multosq; tonderi, plæroſq; gregarios homines interfici ad mœroris argumentum iusserit, idq; vocauerit Ephestionis inferias. In eius quoq; exequiis decem milia talentum profudit. Autores Plutarchus & Arrianus. Quũ senatus Roma. Caium & Tyberiũ Gracchos ob grauissimas seditiones quas in populo concitauerant, hostes patriæ iudicasset, iussissetq; compræhẽdi & interfici cũ omnibus eorum assectis, Blosius qui Tyberium secut⁹ fuerat in senatum venit culpã deprecatur⁹ apud Lælium, quod tanti Gracchum feciſſet, vt quicquid ille vellet, sibi faciẽdum esse putaret. Cui Læli⁹. Dic inquit. Si Gracchus te in Capitolium faces ferre voluisset, nũquid fecisses? Tum ille. Nunquam id quidem voluisset Gracchus sed si voluisset, paruissem. Quæ vox quantam vim amicitiæ promittat, vnicuique relinquitur coniectandum. Pomponius & Lectorius tanta fide C. Graccho adhæserunt, vt ad eius salutem morti seſe obtulerint. Nam quum L. Opimi⁹ Gracchum ipsum fugientem cum armata manu velut hostem patriæ insectaretur, Pomponius Lectorius persequẽtium furori seſe obtulerunt, vt ille salutem fuga sibi quæreret. Nec prius cesserunt impetui, quam telis & vulneribꝰ vndiq; perfossi expirarent, Seruilium Cepionem in vincula coniectum L. Rheginus vi amoris impulsus custodia liberauit & fugæ illi se comitem dedit. Volumni⁹ tam effusis charitatis habenis M. Lucullum complexus est, vt quum Antonius Lucullum interfeciſſet, quod adhæsisset Cassio & Bruto Cæsaris interfectoribus, volumnius amico mortuo noluerit supereſſe, quum tamẽ facile posset euadere. Cælius a Cinna & Mario Placentiæ obsessus, ne in eorũ potestatem veniret, Petronium amicum suum orauit, vt inferret sibi mortem. Petronius quum ab ea sentẽtia amicum non posset auertere, interfecit, seq; illi comitem dedit. Non minora beniuolentiæ indicia præstitit Terentius

Decio Bruto Nam quũ Antonius speculatores misisset, qui Brutum interficerent. Seruius Terentius vt eũ a morte liberaret, seipsum interfectoribus obtulit, nomẽ Bruti mentitus. Re tamẽ cognita Terẽtium dimiserunt incolumem tracto ad supplicium Bruto. C. Lælius & Africanus Scipio inter raras amicitias nũerati sunt. Metrodorus Lãpascenus annis. 17. nunquam discessit ab Epicuro. Põponius Atticus tãta beniuolẽtia iunctus fuit Ciceroni, vt Ciceronis Atticus diceretur. Phydias statuarius Agorãtum Parium discipulum suum adeo dilexit, vt nomẽ eius suis operibus inscripserit plerũq;. Nicomedes rex Bithinæ tã propenso fuit in Romanos animo, vt raso capite pileum sumpserit, & se Romanorum libertum vocauerit. Iulius Cæsar Syllanæ factionis inimic⁹ adeo fauit Mario, vt dejecta eius trophæa restituerit statuasq; noctu erexerit in Capitolio. Galetes puer Vsq; adeo amat⁹ est a Ptolemæo vt quum videret reos ad supplicium trahi, salutem eis & impunitatem exorauerit a rege. Hiſpides Menedemo Soeio a Spitamene inimicis occidendum se præbuit, quũ tamen liberum esset periculũ declinare. Autor Curtius. Timagoras Meletẽ Atheniẽsem vsq; adeo dilexit, vt eo iubente se p̃cipitauerit. Cyziceni adeo fideles Romanis extitere, vt in bello Mithridatico diutiſſime obsessi, neq; fame, neq; tormentis vllis ad deditionẽ cogi potuerint. Autore Plutarcho. Amelius cum Plotino philosopho ãnos supra viginti summa familiaritate vixit. Darius vsq; adeo amauit Megabyzũ persam, vt diducto malo punico optauerit sibi tot Megapyzos, quot illic essent acinorũ. Testis Herodotus. Iam docuimus quanta in Xerxem regẽ Persarum Beniuolentia fuerit Boges, quoq; modo eius causa se suaq; omnia morti & flãmis deuouerit. Licinius Surra tanta familiaritate & beniuolentia coniunctus fuit Traiano vt impator ipse post delationem domũ eius venerit, prandsusq; cũ illo eius medico oculos tentandos exhibuerit, tonsoriq; operam dederit. Mox ad amicos cõuersus, Ecquid accusare Surrã amplius potestis inquit? Eidẽ mox

tuo sepulchrum fieri & statuam poni iussit. Memorabilis est amicitia duorum hominum, quos Saxo grammaticꝰ asmũdum & asuitum vocat, quorum quum asuitus morbo consumptus esset, alter asmundus ob amicitiæ iusiurãdum viuus cum eo tumulari voluit.

¶ Vrbinum in agro Reatino delitescẽtem quum milites ad mortem inquirerent, seruus eius domini ornamentis indutus in eiusdem cubile se reclinauit, vt irruẽtes hostes vrbinum esse suspicarentur & ita primo ipetu iugularent. In cuius rei monumentum Vrbinus mortuo erexit statuã cum titulo & inscriptione, quæ tam memorabilem testaretur fidelitatẽ. Aesopus libertus Demosthenis patronũ suum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulteriũ domini. Autor Macrobius.

Antium Restionem proscriptum & noctu fugientem seruus eiusdem securus est, abditumq; ministerio suo aluit. Quum deinde persequentes adesse sensisset, senem (quẽ casus primum obtulit) iugulauit, & in constructã pyram coniecit. Eadem accensa eis occurrit, qui Restionẽ inquirebant, dicens damnatũ sibi pœnas luisse, multoq; acrius a se vexatum, quam ipse vexabat. Quo factum est vt Restio liberatus effugeret. Cepionem morti adiudicatum quod insidias parasset Augusto, seruus ad Tyberim in Ciceronis villam patris nocturno itinere perduxit. Cuius deinde naufragio vna expulsum dominum Neapoli dissimulanter occuluit, exceptusq; a Cẽturione nec precio nec minis potuit adduci, vt dominum proderet. Cluẽtium Pelignum Italicensem comptæhensum ab inimicis seruus occidit, ne traderet Põpeio hosti, ac se, ne domino supstes fieret, interemit. C. Gracũ ex auentino fugientem Euporus seruus qua potuit ratione tutatus est. Superoccisum deinde, animam scissis pprio vulnere visceribus effudit. Seleuci seruus quũ seruiret amico eius, a quo dominus fuerat interemptus cœnãtem in vltionem domini confodit. Mycithus seruus anaxilai messenij acceptum a

domino regnũ eiusdem liberis vbi adoleuerunt, restituit sumptoq; exilii viatico cum summa tranquillitate conseruit. Olympiæ. Neæra & Chatmione ancillę fuerũt Cleopatræ reginæ, quæ spontaneam dominæ mortem imitatæ sunt, ac semiuiuæ repertæ, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes solebant Spartiatæ & Mesenij virgines ad sese mutuo mittere, ad confouendas semper amicitias. Quædam amicorum patia numerantur a Politiano his verbis. Vt tibi collatus iuuenis Phocæus Orestem Oderit, & spernat Thesea Pirithous. Sicaniũ Pyladem credatur fallere Damon, Vix quod bonum frenis Castora frater amet.

¶ Amor coniugalis.

ORpheus vt fabulantur poetæ descẽdit ad inferos non alia causa quam ad repetendam Eurydicen vxorem, quã prius multis lachrymis defleuerat. Virg. libro quarto Georg. Ipsa caua solans ægrum testudine amorem. Te dulcis coniux te solo in littore secum, Te veniente die, te decedente canebat, Alcestis maritũ suum Admetum regem Thessaliæ tanto amore dilexit, vt quũ Admetus ipse morbo laboraret, cõsultaq; oracula respõdissent futurum eum incolumen, si quis amicorũ pro eo moris vellet sola vxor recusantibus pietatem illã cæteris amicis, pro viri salute morti se deuouerit. Propterea poetæ fabulati sunt reuiscẽdi munus et a diis concessum. Admetus vero beneficij memor, perpetuas defunctæ nenias instituit. Iuuenalis Saty. 6. Spectant subeuntem fata mariti Alcestim, Hieronymus. Alcestem fabulæ ferũt pro Admeto sponte defunctam. Statius libro. 3 Syl. Ergo Thessalici coniux pẽsare mariti Funus, & immitẽ potuit Phrygia vincere supplex Thracius. Ouidius libro tertio de arte. Fata Phereciadæ coniux Pagasæa redemit, Proq; viri est vxor funere lata sui. Martialis libro quarto Nec minꝰ Alcestim fama sub astra ferat. Stroza filius. Nec quæ Admetum cœlestibus auris Morte sua incolumen Stygij seruauit ab vmbris. Bap. Pius. Hic vbi cœlesti diuorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cincta caterua est Alceste, admeti vita Pherecladæ. Tãtus fuit Penelopes in Vlyssem amor, vt eo absente p annos viginti castitatem seruauerit impollutam, nulliscp procorũ blandimẽtis succubuerit. Propertius libro secundo Felix admeti coniux, & lectus Vlyssis. Stroza pater. Adde fidẽ, quam nec coniux Ithaceia vincat. Capanei apud Thebas mortui dum celebrarẽtur exequiæ, vxor Euadne in rogũ mariti se coniecit. Stroza pater. Nõ magis infelix Thysbe dilexit amantem, Nec magis Euadne commoritura viro. Ouidius libro tertio de arte. Accipe me capaneu, cineres miscebimus inqt Iphias, in medios desiluitcp rogos. Martialis. Arserit Euadne flammis iniecta mariti.

¶ Quum Belides omnes facta cõiuratiõe maritos interfecissent, sola Hypermestra pepcit marito lino seu linceo. Protesilaus sub cuius iperio fuerunt Antron, Phylaca & Larissa vrbes Thessaliæ primus Græcorum interfectus est apud Troiam a Dardano quodam. Quod quũ resciuisset Laodomia, in solatiũ mœroris optauit, vt mortui vmbrã videret. Quod quũ impetrasset, in illius amplexibus expirauit. Propertius. Illic Phylacides iucundæ coniugis Heros Non potuit cæcis imemor esse locis. Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis, Thessalis ãtiquã venerat vmbra domum. Portia Catonis filia quum audisset maritũ Brutum apud Philippos interfectum, haustis carbonibus se suffocauit. Pãphilus. Vixisset Brutus, tunc non tã clara fuisset Portia. Hipsicrathea Mitridati marito in omni bellogæ discrimine fuit adiutrix, eumcp armata in Expeditionibus secuta est, rasis etiã capillis, quo cõmodius vteretur galea. Stroza pater. Nec Mithridatæas quæ comita viasset. Pericles Aspasiam vxorẽ adeo dilexit, vt nunquam egrederetur domo, quin eam dissuaularetur, vnde veteres comœdiographi Deianyram & Iunonem eã vocabãt. Vxorem adeo dilexit Periander Corinthius, vt eam mortuæ se cõmiscuerit. M. Plautius in Asiam cum. 60. nauibus profiscens, quum Tarentũ venisset, Otestillã vxorẽ (quam secum duxerat) ibidem morbo absumptam amisit. Cuius

dum celebrarentur exequiæ, impatiẽs mœroris Plautius pugione se confodit. Antimachus poeta Græcus Lysidicẽ vxorẽ adeo dilexit, vt eius mortem lamentabili defleuerit Elegia, qua oẽs Heroum calamitates enumerabat. Antoniũ quum superasset Augustus, Cleopatra animi dolore mortem sibi cõsciuit. Saxo grãmaticꝰ ait Gunildã fuisse mulierem, quæ quũ videret exequias Asmundi mariti sui, spiritum ferro sibi surripuerit. Publius Rubrius Celer vixit cum Caia Ennia vxore sua annos. 43. menses. 8. sine vlla querela. Albutius vixit in coniugio cum Terentiana Valentiana anno. 25. sine vllo iurgio. Antonius pius vxorẽ Faustinam tanta dilexit fide, vt mortuæ diuinos honores instituerit & statuas erexerit. Idas ausus est in Apollinẽ certare, propter ereptã sibi Marpissam vxorẽ. Aemylius adolescens seipsum interfecit, quod delitescentem in vepribus vxorẽ pro fera interfecisset. Autor Plutarchus. Idem quoqꝫ fecit Cyanippus Thessalus ꝓpter vxorem a canibus dilaniatam Autor idem.

¶ M. Lepidus Apuleiæ vxoris, charitate, post repudium obiit. Iulia Cæsaris filia & vxor Pompeii quũ vidisset vestem mariti sui cruentam & infectam sanguine quorundã qui iuxta Pompeiũ ipsum mutuis vulneribus se læserãt. subito pauore cõsternata & exanimis collapsa est, ex eaqꝫ turbatione partum edidit immaturũ. Autor Plutarchus. Artesia mausolo marito supstes in perpetuo luctu & mœrore vixit, quo etiã confecta contabuit. Amoris eius fidẽ facit sepulchrũ illud memorabile, quod erexit mortuo. Sunt qui velint eã cineres cadaueris vino mixto hausisse quorum opinio ridet Architrenio. Darius existimãs vxorem suam ab Alexãdro victore fuisse interfectam, eiulatibus impleuit castra, atqꝫ in hæc verba prupit. Quod ego tantum nefas cõmisi Alexander? Quem tuorum propinquoꝝ necaui, vt hanc vicem sæuitiæ meæ reddas? Odisti me nõ quidem prouocatus Sed finge iustum intulisse te bellum. Cũ fœminis ergo agere debuerat? Quibus verbis coniicere est quantus fuerit Darii amor in vxorẽ. Pan

thea vxor Abradatæ viri Persæ quum audiuisset maritũ in bello periisse, arrepto pugione seipsam interfecit.

¶De mutuo fratrum & sororum amore.

SOrores Phaetõtis quæ Heliades & Phaetontiades appellantur, fratrem cœlo deturbatum tãtis lachrymis deplorauerunt, vt deorum cõmiseratione in arbores commutatæ sint. Virgi. in Culice. At quibus insigni curru proiectus equorum Ambustos Phaetõ luctu mutauerat artus. Heliades teneris amplexæ brachia trũcis Candida fundebant lentis velamina ramis. Anna apud Virgil. conqueritur quod sorori suæ Didoni comes nõ fuerit in morte, ad simile genus mortis sibi conscienda, Hæc autẽ Annæ verba ad Didonem ex quarto Aeneidos. Comitẽ ne sororem Spreuisti moriens? Eadẽ me ad fata vocasses, Idem ãbas ferro dolor, atq; eadẽ hora tulisset. Antigone Oedipi filia fratrem suum Etheoclem in bello peremptũ sepeliuit inuito Creõte tyranno. Ouid. libro tertio Trist. Fratrem Thebana perẽptum Suppositi tumulo rege vetante soror. Dagobertus Francorum rex consortẽ regni fratrem Aripertum cõstituit donata ei Aquitania. Ramyrus Veremundi filius Hispaniæ rex consortem regni assũpsit Garsiam fratrẽ adhuc impuberẽ. P. Rutilius leui morbo impeditus nũciata fratris repulsa, in petitione consulatus ilico expirauit, Autore Plyn. Cleomenes Lacedæmonio fratrem Euclidã secum regnare permisit. Autore Plutarcho. Contra vero mutuo cõflagrarunt odio Romulus & Remo, Etheocles & Polynices, Atreus & Thyestes, Aeta & perses. Hyam a leone deuoratum sorores Hyades lamẽtatione miserabili prosecutę sunt, adeo vt mœrore vitam finiuerint. Deorum demum commiseratione, relatæ sunt in stellas. Pontano Mox Hyadum chorus Eois emerget ab vndis. Fratris Hyæ quas perpetuus dolor indidit astris. Fuit maximus amor inter Castorem & Pollucẽ, vt iã diximus. Stroza pater. Talis Amyclæos non iunxit gratia fratres, Alterna quorum vita redempta nece est.

¶Amor & indulgentia parentum in liberos.

ANtiochus Sother rex Syrię Stratonicen nouercã cuius amore pruriebat, indulgẽtia patris Seleuci Nicaronis obtinuit. Hippo & Miletia filiæ fuerũt cuiusdam Scedasi inter Bœotios ditissimi, quas quum impudici adolescentes per vim cõstuprassent, ac demum occultandi sceleris causa in puteum demersissent, pater ipa tiens mœroris ad earum tumulos seipsum confecit. Gordianꝰ senior audita filij morte seipsum suffocauit laqueo, Orodes rex Parthorum vbi resciuit Pacorũ filium in bello cõtra Ventidiũ periisse, animi dolore versus est in rabiẽ. ¶Niobe filios suos ab Apolline interfectos tãtis defleuit lachrimis, vt in scopulũ dirigueret. Propertius libro secũdo Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba Sollicito lachrymans defleuit a Sipylo.

¶Hecuba Polymestori regi Thraciæ genero suo oculos eruit quod Polydorum eius filium interfeciffet. Valerius Bestius simili modo excęcatꝰ est a L. Imbrico socero suo, quod eius filium Ruscium interfeciffet, Anius Tuscorum rex filiam habuit Saliam nomine, quam quũ rapuisset Catheus adolescens, iratus pater in fluuium Anienẽ inde cognominatũ sese proiecit. Autor Plutarchus. Artaxerxes Darium filium adhuc viuens regem constituit, cõtra morem Persarum. Pythius Bithynius animi dolore, quẽ conceperat ex morte filij a Xerxe interfecti, relicto vxori regno in mortui monumentum se coniecit, atq; inibi quod supererat vitę, flebiliter cõpleuit. Nauiganti in Cretã Theseo quum Aegeus pater iussisset, vt si cõfecto minotauro reuerteretẽ incolumis, albis vteretur velis ac Theseus verborũ patris immemor, reuertẽs nigrũ retendisset lintheũ, pater eo ꝓcul viso in mare se coniecit, qđ putaret actũ esse de filio. Fabulã hãc seu si mauis, historiã tusissime describit Catullus. Autor Aetnæ. Excidit ĥ reduci quõdã tibi p fide Theseu Cãdida sollicito prẽmittere vela patrẽti. Calẽsius. Ast vbi nigra dari ꝓspexit linthea vẽto Rex pater, in fluctꝰ hoc caput ingt, eat. Præcipitẽq; senex specula se fe

cit ab alta, Quẽ venus esse deum fluctibus alma dedit. Ni hil magis curabat Aeneas quã Ascanium suum. Vnde Virgil. lib. 1. Aeneid. Omnis in Ascanio chari stat cura parentis. Confectus senio Priamus vbi vidit filium suum Polyten a Pyrro Achillis filio interfectum, non potuit iræ aut voci parcere, quin homicidam insectaretur conuiciis, licet in eadem esset alea, vt docet Virg. libro secundo Aen. Auctolia Sinonis filia & vxor Laertæ quum falso nuncio intellexisset Vlyssem filiũ apud Troiã in bello decubuisse, impatientia mœroris vitã proiecit. Iam diximus Nioben in scopulum diriguisse propter liberos suos ab Apolline interfectos. Idem quoq; dolor impulit Amphionem Niobes maritum mortẽ sibi cõcistere. Ouid. in Ibin. Addidit vt fidicen miseris sua funera natis, Sic tibi sint vitæ tædia iusta tuæ. Euenus Martis & Stropæ filius quũ stupratorem filiæ Marpissæ Apharetum nomine comprehẽdere non posset ad supplicium. coniecit se in Lycormam fluuiũ animi dolore, Autor Plutarchus. Tomyris Scytharũ regina filium suum Sargapisem adeo dilexit, vt nõ prius sibi constiterit, quã mortem eius vlta sit seuerissime. Cõprehensum enim interfectorem Cyrũ cruci affixit, teste Diodoro, & ablatũ mortui caput demersit in vtrem sanguinis. Mycerinus rex Aegypti filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, vt mortuæ cadauer icluserit aureo boui simulacro, quod in templis proxime deos posuit, floribusq; ornauit quotidie admota noctu ppetua lucerna. Autor Herodotus. Attedius melior duos habuit liberos Blesium & Glauciam nomine, quos adeo dilexit, vt diem Blesi mortui natalem singulis annis celebraret. Martialis libro octauo Prestas hoc Melior sciente fama. Qui solennibus anxius sepulti Nomen nõ finis interire Blesi. Et de munifica profusus arca Ad natalicium diem colendum Scribarum memori piæq; turbæ Quod donas, facis ipse Blesianum. Mater Antisti æquum vidisset filiam a Cn. Pompeio repudiatam, superinducta Aemylia, mortem sibi cõsciuit. Blauus quum audisset filium a Triumuiris interfectum, ab iisdem impetrauit, vt interficeretur, & filio miterer comes.

¶ Amor liberorum in parentes.

ARtaxerxes rex Persarum patris sui interfectorẽ dedit morti, mutata de industria cũ eo lorica. Icarum patrẽ Erigones quum agrestes Attici interfecissent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. Ouidius in Ibin. Quodq; dolore necis patriæ pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur erat. Atys filius Crœsi quum esset natura mutus, vbi tamen vidit hostilẽ gladium imminentẽ paterno iugulo, solutis dentiũ claustris prorupit in verba, quibus docuit affectum animi sui. Autor Gellius. Amphinomus & Anapius Siculi fratres, quum Aetnæ incendio Catana vrbs & omnia prope Siciliæ loca deflagrarent, parẽtes humeris superpositos periculo subduxerunt. Syllius. Tum Catane nimium ardenti vicina Typhœo, Et glomerasse pios quondam celeberrima fratres. Autor Aetnæ. Amphinomus fraterq; pari sub munere fortes, Quum iam vicinis streperent incendia rectis, Accipiunt pigrumq; patrẽ, matremq; senilem. Illis diuitiæ solæ materq; paterq;. Erubuere pios iuuenes attingere flammæ, Et quocũq; ferunt illi vestigia, cedũt, Et circa geminos auidus sibi tẽperat ignis, Incolumes abeunt tandem, & sua numina secum Salua ferunt. Claudianus. Complexi manibus fultos ceruice parẽtes Attollunt vultus, accelerãtq; gradus. Idem. Cur non Amphinomo, curnõ tibi fortis Onapi, Aeternum Siculus tẽpla dicauit honos? Simili exemplo laudatur pietas Aeneæ, quod flammis vniuersam Troiam populantibus inualido patri humeros subincuruauerit, relictisq; diuitiis vnicum pignus redemerit ab incendio. Idem Claudianus. Quod si notus amor prouexit in astra lacones, Aeneam Phrygio raptus ab igne pater. Dido apud Virgilium libro quarto. Quem subiisse humeris confectum ætate parẽtem. Statius libro tertio Syluarum. Felix cui magna patrem ceruice vehẽti

Sacra Mycenææ patuit reuerentia flammæ. Scipio adhuc puer patrem pœnis hostibus circũseptum liberauit, apud Tycinum seu Trebiam, Autore Liuio. Statius libro tertio Syl. Quiq; tener sæuis genitorem Scipio pœnis abstulit. Laulus Mezẽtij Tyrrheni filius patrem in bello aduersus Aeneam seruauit, eoq; liberato ipse ab Aenea interfectus est. Idem Statius. Et Lydi pietas temeraria Lausi. Oppiũ a triumuiris proscriptum (dum ad supplicium quereret) filius humeris extulit, & incolumem peruexit in Siciliã. Antigonus quum ingenti prælio superasset hostem, præmium belli transtulit ad patrem & imperium illi tradidit Cypri. Antigona patri suo Oedipo exoculato ducem se præbuit. Rosimunda filia Cunimundi Gepidarum regis maritum suum Alboinum regem Lõgobardorum veneno suffocauit, quod is Cunimũdum bello victum interfecisset, & ex interfecti ceruice fecisset sibi poculum. Leo iunior quũ annum vnicum præfuisset imperio, Zenoni patri manibus suis diadema imposuit, ipsumq; deinceps imperare iussit. Alphonsus patrem suum Ferdinandum decem ac septem aureorum milibus funerauit magno pietatis argumẽto. Cleobis & Biton fratres Argiam sacerdotem matrem suam currui insidentem equoru penuria ab oppido traxerunt ad fanum, seq; iugo alligarunt, quod ius esset sacerdotem ipsam ad sacrificium curru vehi. Autor Cicero libro primo Quæst. Tusc. Claudianus. Si vel Argolicos illustrat gloria fratres. Qui sua materno colla dedere iugo.

¶ Arrogantes, superbi, gloriosi, & Ambitiosi.

DAres vt est apud Virgiliũ, fuit nescio quis gloriosus, qui in ludis & certaminibus (quæ Aeneas ad Anchisæ patris tumulũ celebrauit in Sicilia) inanibus brachiorum ostentatione gloriabatur & inmodicis laudibus se prædicabat, vnumquenque ad duellum prouocans, & suam vnius virtutem extollens immodice. Verba Virg. sunt hæc ex libro quinto Aenei. Nec mora, cõtinuo vastis cum viribus effert Ora Dares, magnoq; virũ se mure tollit. Idem. Talis prima Dares caput altum in plia tollit, Ostenditq; humeros latos, alternaq; iactat Brachia protendẽs, & verberat ictibus auras. Misenus fuit Aeneæ tibicen, qui deos marinos ad certamen tubæ ausus est irritare. Numanus Remulus fuit quispiã Rutulus, qui quum multum sibi tribuerer, & inmodice placeret, Troianos in Italia obsessos arguebat imbelliç & mollicei. Verba Virg. sunt hæc. Is primam ante aciem digna atq; indigna relatu Vociferans, tumiduſq; nouo præcordia regno ibat, & ingentem sese clamore ferebat. Eodem teste Murrhan° fuit quispiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur, Sic autem ait lib. 12. Murrhanum hic atauos & auorum antiqua sonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum præcipitem scopulo, atq; ingenti turbine saxi Excutit. Narcissus puer liberali forma tãtæ fuit superbiæ, vt pueros omnes & puellas a quibus adamabatur, nihili faceret Ouid. libro. 3. Metamor. Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ. Sed fuit in tenera tam dura superbia forma, Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ. Martialis illudit cuidam Sosibiano, q̃ patrem appellaret dominũ, qui tamen erat seruus. Sic autem ait. E seruo scis re genitũ blandeq; fratris, Quum dicis dominum Sosibiane patrẽ. Appion grammaticus Alexandrinus tanta fuit arrogantia, vt ei immortalitatẽ polliceretur, cui opera sua nuncupasset. Demetrius Poliorcetes Antigoni Macedoniæ regis filius tanta fuit insolentia, vt Atheniensium legatos biẽnium suspensos tenuerit sine colloquio, ac demum re infecta reuerti iusserit.

¶ Marsyas tibicẽ notatur hoc vicio, q̃ Apollinẽ ad tibiæ certamen prouocauerit vt fabulãtur Poetæ. Menecrates medicus nullam ab his mercedem solebat accipere quib° medebatur. Sed hoc tantum petebat, vt liberati se ipsius seruos esse fatereẽtur, eumq; Iouẽ dicerẽt. Nestorius hæreticus factus pſul Constãtinopolitanus, orationẽ postero die habuit ad populũ arrogãtiæ plenam & superbie qua cœlũ se vnicuiq; daturũ pmittebat. C. Neuius comœdio-

grapus superbiam suam testatus est Epitaphio, quod sepulchro suo iussit inscribi. Erat aũt tale. Immortales mortales si foret fas flere, Flerent diuæ camœnæ. Neuiũ poetam, itaque postquam orci traditus est thesauro. Obliti sunt Romæ latina loquier lingua. Autor Gellius. Rhemnius Palemõ grammaticus gloriabatur secum natas esse literas, ac secum demum morituras. Idem M. Varronem porcũ appellare non veritus est. Paulus Samosatenus hæreticus diues factus e paupere, excreuit in superbiam intollerabilem. Nam incedens per vicos & compita, doctrinam & literas ostentabat publice, & notariis in propatulo, quicquid primum in buccã veniisset, dictabat. Polidamas athleta ea fuit animi confidẽtia, & temeritate, vt ruinam scopuli quam preuidebat casurum expectauerit, existimans se posse resistere. Quo tamen obrutus est vt iã dixit. Tamyras poeta Thrax natione ausus est cũ musis de cantu certamen suscipere, ab eisdem propterea exoculatus. Iam diximus Theagenem Caprum pauperem fuisse, qui haberi volebat diues. Timæus siculus historicus gloriabatur sese Thucididem & Philistum in historia superaturum. Autor Plutarchus. Ausa est Arachne certare cum Minerua de lanificio, vt testantur poetarum fabulæ. Erat Athila rex Pannoniæ superbus incessu, huc atq; illuc oculos circunferens, vt elata potentia in ipso corporis motu appareret. Poetæ fabulãtur Cassiopem Cephei filiã Nereidibus se prætulisse, vt Nioben Latone, Antigonam filiam Laumedontis Iunoni, Lychionem filiã Dedalionis, Dianæ. Domitianus iactabat in senatu patri se & fratri imperium dedisse, illos sibi reddidisse. Gaudebat appellatione domini, atq; etiam dei. Vnde Eusebius. Primus inquit Domitianus dominum se & deum appellari iussit. Hinc fluxerunt duo versiculi cuiusdam poetæ assentatoris. Edictum domini deiq; nostri, Quo subsellia certiora fiunt. Vnde institutum est ab eo, vt ne scripto quidẽ, aut sermone cuiusquam aliter appellaretur. Statuas sibi in capitolio non nisi aureas, & argenteas poni permisit. Septembrem

& Octobrem menses ex appellatiõibus suis Germanicũ Domitianumq; transnominauit, quod altero susceptisset imperium, altero natus esset. Heraclides philosophus põtius draconem aluit, quem feretro suo post mortem imponi iussit, vt ex hoc putaretur ad deos migrasse. Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, vt manus & pedes senatoribus præberet osculandos. Actius poeta in camœnarum æde maxima forma statuam sibi posuit, quum tamen breuis admodum esset. Autor Plynius libro trigesimoquarto. Suffenus fuit ineptissimus poeta, q in suis operibus mirabatur se plurimũ, sibiq; blandiebatur & arridebat. Catullus. Quẽ non in aliqua re videre suffenum posse, Sesostris rex Aegypti fuit adeo superbus, vt domitos reges ad currum iungeret, eoq; modo triumpharet. Marcus quidam ex plebe Boiorum ausus est se deum facere, Autore Cornelio Tacito. Caius princeps seipsum inter duos retulit, & Iouis maximi nomine statuas erigi sibi iperauit. Myxus fuit Dianæ sacerdos gloriosus, & virtutum suarum eximius præco. Senetio fuit quispiam, qui grandia semper cupiebat dicere, Idem seruos nolebat habere, nisi grandes, & argentea vasa non nisi grandia. Concubinam habebat ingentis staturæ. Sũmis insistebat digitis quum diceret, quo grandior videretur. Themison Cyprius Hercules dici volebat, eoq; nomine rem sibi diuinã fieri patiebatur. Calippides Græcus fuit tragœdiarum histrio, qui in ea re plurimũ se mirabatur. Propterea quum Agesilao regi occurrisset, arrogantius eum salutauit, subinde illi se ostentans, & inter astantes sese intrudens, arbitratus fore vt comiter a rege exciperetur. Verum is quũ grauioribus intenderet, ac ne Callipidẽ respectaret, non admodũ inquit, nosse me videris o rex, nec qui sim inaudisse. Ridens Agesilaus, an non es inquit Callipides ille minus? Varus Pergæus fuit quispiam, qui verbis assentatorum corruptus persuasit sibi se esse omnium formosissimum, arte quoq; & robore in palestra omnes excellere, immo ne musas quidem cantare suauius. Iam diximus

quonam modo Salmoneus tonitrua mentiretur, vt deitatis opinionem sibi vendicaret. Acco mulier ad speculū inepte sibi blandiebatur. Sapor rex Persarum vocabat se regem regum, participem syderum, fratrem solis & lunæ. Iulius Cæsar dicebat debere homines pro legib⁹ habere, quæcunque diceret, eoq; arrogantiæ progressus est, vt aruspice tristia & sine corde exta quondam nunciante futura diceret, lætiora, quum vellet. Zeusis adeo sibi placuit in Helena quam pinxit vt non expectato aliorum testimonio hos versus ipse adiecerit. Haud turpe est Troas, fulgentesq; ære Pelasgos Coniuge pro tali diuturnos ferre labores. Aeternis facies nimis est æquanda deab⁹. Marcus Drusus tanta fuit arrogantia, vt L. Philippum consulem quia se interpellare concionantem ausus fuerat, obtorta gula per clientem suum adeo violēter in carcerem detruserit, vt multus e naribus eius cruor profunderetur. Quum senat⁹ ad eum misisset vt in curiam veniret. Quare non potius inquit, ipse ad me venit? Cn Pompei⁹ balneo egressus ante pedes suos prostratum Hipseum ambitus reum nobilem ac sibi amicum, iacentem reliquit contumelioſa voce proculcatum.

¶ Alexāder Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit. Annibal Cannensis pugnę successu elatus, neminem suorum ciuium admisit in castra, nec vlli respōsum dedit, nisi per interpretem. Hanno Carthaginensis aues capere solebat, quas hanc edocebat vocem, Deus est Hanno. Adultas demum & doctas quaquauersum emittebat, vt eandem emitterent vocem. Hoc Erasmus refert in quendam Psaphonem. Herostratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Ephesiæ incendio dedit. Autor Gellius. Manes hæreticus prædicabat se natum virgine, deitatisq; numen sibi vendicabat. Perpenna consul regnandi cupiditate Sertorium inter epulas incautum occidit, vt solus principaretur in Hispania. Amulius Numitorem, Attabanus Xerxem, Athalia vniuersum Dauidis semen interfecerūt vt apud suos dominarentur. Spitigneus rex Bohemorū

dominādi libidine bellū gessit cum fratre Vratislao. Empedocles Agrigētinus poeta in Aetnam se coniecit, vt ad superos conuolasse putaretur. Heraclius Phocam interfecit, vt solus imperaret. Jugurtha fratres suos Hiempsalē & adherbalem morti dedit, vt Numydarum regno solus potiretur. Constantinus impera. Irenen matrem expulit, vt imperaret solus. Sellus fuit quispiam, qui quum esset pertenui fortuna, volebat tamē haberi diues. Solebat Calliphanes poeta diuersorum carminum & orationum initia conscribere, ad tres aut quatuor versus eaq; pronūcia re & ostentare, vt commentum ignorantibus multiscius & eruditus videretur. Adrian⁹ fuit adeo cupidus fame & laudis, vt libros a se scriptos de sua vita libertis suis literatis dederit, qui eos suis nominibus publicarent. Autor Aelius Spartianus. Ducebatur Nero æternitatis ppetueq; famæ cupidine, Vnde & mensem Aprilem Neronem appellauit, & Romam Neropolim constituit appellare. Autor Suetonius.

¶ Audaces & temerarij.

POetæ Phaetontis arguunt temeritatem, quod patris currum acceperit regendū, quum tamen non esset idoneus auriga. Ouidius libro primo Trist. Vitaret cœlū Phaetō si viueret, & quos Optauit stulte, tangere noller equos. Ausi sunt Gygantes Iouē armis lacessere, & in eum scopulos iaculari, vt volunt Mythologorum fabulæ. Autor Aetnæ. Tentauere (nefas) olim detrudere mundo syderā, captiuiq; Iouis transferre Gygantes imperium, & victo leges imponere mundo. Fuit & impiis remerarium Sinonis facinus qui fatalem machinam in medios Troianos duxerit solus, in vtranque paratus aleam, Autore Virgil. Fingūtur Theseus & Pyrithous irremeabiles vmbrarum domos irrupisse, vt dominam Ditis thalamo deducerent. Icarus confictis a patre Dædalo pennis supramodū intumescens, ausus est mediocrem patentis volatū deserere, & in sublime niti, donec liquefactis a sole pēnis, pceps decideret in mare. Ouid. li. 1. Trist.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis Icarus, Icariis nomina fecit aquis. Crotoniates Milo nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere. Bellorophon insidens Pægaso per medium aetem ferri voluit. Iason & Typhis vitam ventis primi cõmisserunt, & vias maris (quas natura negat teste Claudiano) aggressi sunt, Tristes Hyadas rabiemq; noti, infames scopulos Acroceraunia & mare turbidum, vt ait ille. siccis oculis prospicientes.

¶ Timidi & meticulosi.

ARchilochus scripsit satius esse clypeum abijcere, quam interire. Vnde & Lacedæmonijs suis eum finibus iusserũt excedere Notatur apud Aristophanem Cleonymus, quod abiecerit clypeum. Theagenes fuit adeo superstitiosus & timidus, vt domi hæret Hecathes simulachrum, nec vsquam pedem moueret, nisi illo consulto. Artemõ apud Græcos metu fractus & stupidus, diu intra domus septa se continuit duobus seruis æreum scutum supra eius caput sustinentibus, ne quid noxium superne excideret. Si quando autem tecto egredi cogeretur, lectica tecto adoperta gestabatur. Cn. Vatienus sinistræ manus digitos sibi amputauit, ne bello Italico militaret. Timebat Pysander, necubi animæ suæ occurreret, a qua viuus esset destitutus. Dionysius eo formidinis progressus est, vt cultros metuens tonsorios candente carbone sibi adureret capillum, Quin & tondere filias docuit, ferro tamen remoto, instituitq;, vt candẽtibus iuglandium putaminibus barbam adurerent. Aristogiton fuit Atheniensis quidam sycophanta, qui Martẽ habebat in lingua, & nunquam non loquebatur de bellis, vt propterea bellicosus apparet, quum tamẽ re ipsa per foret meticulosus. Proinde quum die quadam intellexisset exercitũ parari, & conuocari milites, simulata valitudie crus obligauit, & baculo innixus in publicum se protulit clauditatem simulans. Quod vbi primum conspicatus est Phocion, cognita primo intuitu hominis vafricia exclamauit Aristogitõ claudicat. Aristophanes & Lucianus induxerunt Plutũ quendam

dam omnia formidãtẽ, Demosthenes pro ignauo & maxime timido accusat⁹ est, quod in propria causa dicturus prius aufugerit, quam deuenerit in iudicium Lycas furem fugiens Herculem complexus aras tremebunda manu mortem metu cõsumpsit, vt nimio de metu exanimatus mortem sensisse non videatur. Taurea Campanus verbis quam re ferocior Claudiũ Asellum militem Romanũ superbis comminatiõibus ad duellum irritauit vltro, vbi autem ventum est ad conflictum. repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam. Generosi non est animi fecisse, quod de Dario minore predicatur, sed ignaui, & qui totam spẽ in fuga collocet. Hunc enim aiunt equas statim a partu in bellũ ducere solitum, vt si discrimine aliquo fugiendum esset, illæ relictorũ pullorum desyderio celerem properantissime domum reuerterent.

¶ Athanasius Alexandrinus antistes impar Arrianorum inuidiæ, sex annos in profundissimo cisternæ lacu metu mortis delituit.

¶ Quum Diocletianus multos idolis sacrificare nolẽtes morti dedisset, vnus omniũ Marcellinus põtifex ad simulachra dæmonum, metu mortis immolauit. Iurauerat petrus Apostolus se non defecturũ a Domino etiam si Apostoli omnes hoc fecissent, vbi tamen vẽtum ad discrimen subduxit se periculo, & secutus est a longe, captumq; ter ante gallicinium negauit impietatis Iudaicæ metu.

¶ Perses rex Macedoniæ fractis opibus regni humiliter & abiecte prouolutus iacuit ad Aemylij pedes.

¶ Litigiosi.

PArnus fuit quispiam, qui ob amissam nauiculã obuiis quibusq; litigabat. Hinc adagium. Disceptare ob Parni scaphulam, id est ob res minutulas, multũ mouere litium & querelarum. Adagiũ.

¶ Solebat Patacion bonis viris calũnias struere, eoq; turpi quæstu rem domesticam augere. Hinc adagiũ. Patacio quæstu. Aliud.

¶ Anus quæspiã fuit Ptolemais quæ quone calumniosior

nō vixit, lites agitabat, nec vnquā ab agendis causis feriabatur. Autor Diogenianus apud Erasmū. Eurymnus fuit calumniator, qui dissidiū inter Castorem & Pollucem conatus est serere, alterū apud alterum insimulans. Hyperbolus fuit quispiam mirū in modum appetens litiū. Hinc Adag. adagium. Vltra Hyperbolū. Gelius scribit Xantippen Socratis vxorē morosam fuisse admodum & iurgiosam, qđ etiam de altera eius vxore Myrrho Aristidis filia prędicatur, Ambæ enim in muliebres contentiones ꝓpter ipsum Socratem deueniebant. Herodotus scribit Eurysthenē & Proclem fratres vbi adoleuerunt, per omne vitæ tempus inter se dissensisse, & eorū posteros itidē perseuerasse. Empedoclem aiunt iis fuisse moribus, vt assidue simultatem cū aliquibus susciperet, eaq; pertinacissime exercere. Notū est quemadmodū Etheocles & Polynices fratres mutuo dissidio ad certamen, & mutuam mortē venerint regnandi libidine. Cornelius tacitus ait verginium seditionibus obnoxiū fuisse. Plynius scribit, discordiā ignotam esse Hyperboreis viritim, gregatimq; degentibus.

¶ Concordia

Huiꝰ, i grēq; redijit gratiamq; ab eo ꝓ linē discessit.

¶ Fuit pomponius Atticus tanta erga domesticos facilitate, vt iurauerit se cū matre nonagenaria nunquā in gratiam redijsse, cū sorore pariter nullā gessisse simultatē.

¶ Taciturni.

PAulus simplex Pauli primi anachorete discipulus magistro iubēte, integrum trienniū obstinatissime tacuit. Discipulorū Pythagoræ nemo minus bienniō cōticuit. Agatho lapidem in ore tenuit per trienniū, vt silere disceret. Thomā Aquinatem condiscipuli bouē appellabāt, quod semper taceret, audiretq; tantū. De silētio secundi Philosophi iam diximꝰ in capite de incestuosis. Zeno quū legatos Antigoni regis missos Athenas cū nonnullis philosophis ad cœnā inuitasset, ac cæteri omnes verborū multitudine doctrinam suam ostentarent, solus ipse tacuit. Silentij causam percontantibus legatis respondit difficillimū omniū esse retinere sermonem.

¶ Homines liberæ & importunæ loquacitatis.

CAra fuit nympha, cui Iupiter linguā abstulit, quod furtiuos eius amores Iunoni reuelasset. Ouid. li. 3. Fast. Iuppiter intumuit, quaq; est non vsa modeste, Eripit huic linguam, Mercuriūq; vocat. Duc hanc ad manes, locꝰ ille silentibus aptus, Nymphā, hæc infernæ nympha paludis erit. Tantalū apud inferos damnatum aiunt, quod deorū secreta hominibus reuelasset. Ouid. Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit. Daphitas grammaticus in Thoracemonte cruci affixus est, quod reges maledicis carminibꝰ incesseret. Anaxarchum ob petulantes iniurias Anacreō Cyprius in pila contundi iussit. Calistenes liberius cū Alexandro locutus. eiusdē mandato adiudicatus est morti. Hæc autem eius verba ad Alexandrum fuisse feruntur. Si deus es, bñficia largiri mortalibꝰ, nō sua debes eripere. Si homo id qđ semp te esse cogita. Lacedæmonij libros Archilochi ob solam dicacitatē, & ingenij virulētiā ab vrbe sua summouerunt, ne illorū lectione corruptū aliquid imbiberent lectores. Dionysio inquirenti vbinam terrarum exquisitus haberetur æs, Antephon Sophistes respondit, optimū se nosse Athenis, vbi statuas habebant Armodius & Aristogiton tyrannicidę. Innuebat autē Antiphō Dionysium esse dignū, qui ab huiusmodi hominibus interficeretur. Quæ petulans & verbosa dicacitas homini male cessit. Susarion, Machnas, Cratinus, Aristophanes & Eupolis Greci poetæ flagitia hominū tanta libertate insectabant, vt opus fuerit lege, quę maledicā illam & effrenem mordendi licentia cohiberet & cōprimeret. De quibusdā horū meminit Horatius dicēs, Eupolis atq; Cratinus, Aristophanesq; poetæ, Atq; alij quorū comœdia prisca virorum est, Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur, Quod mœchus foret, aut sicariꝰ, aut alioq famosus, multa cū libertate notabāt. Neuius poeta Metellos ac Scipiones suis versibus ausus est ꝓscindere. Propterea Metellus cōsul hoc ei versiculo respondit. Dabunt malum Metelli Neuio poetæ. Tandem aūt propter nimiā illam in scribē-

do maledicentiam a triũuiris in vincula coniectus est, & in carcere detrusus. Audax fuit & licentiosum. C. Memmii verbum qui ausus est obiicere Cęsari tanquam pathico, quod stetisset ad cyathum Nicomedi regi inter exoletos. Antigonus rex Theocritũ Chium occidit propter salsum & mordax scomma ab eo de se dictum. Quum enim quasi puniendus ad Antigonum raperetur, solantibus eũ amicis ac spem pollicentibus, quod omnino clemẽtia regis experturus esset, quum ad eius oculos venisset respõdit. Ergo impossibilẽ mihi, dicitis spem salutis. Quo verbo illudebat regi, quod altero orbatus esse oculo. Autor Macrobius. Labienº omnes passim lacerabat, vnde & rabies vocabatur. Nec defluit loquacitati pœna. Factum est enim per inimicos vt omnes eius libri comburerentur. Nullum opus tam absolutum esse poterat, quod non calumniaretur Momus. Idem Sandalio Veneris Praxitelicę cuipauit quũ Venerem ipsam non posset. Oscus fuit quispiã natus ad contumelias omniũ ingeniis impingendas. Nulli nõ inussit notam. Autor Seneca. Medius fuit quidã ex Alexandri adulatoribus, qui calumnias in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabat. Tam docuimus, quã liber & petulans Democharis Athenienſium legatos in sermone apud philippum regem fuerit.

¶ Timagenes historicus Augustum & vniuersam eius familiã maledicis verbis probrosisq; conuiciis ausus est denigrare. Benignus tamẽ imperator ad vindictam satis habuit ei domo sua interdicere.

¶ Stateriº ætate Marci Tullij, ob cõuicioſa verba & mordaculos sermones rei capitalis iure damnatus est. Theon fuit poeta quispiam rabiosæ loquacitatis, petulãtissimęq; maledicentiæ. Hinc adagium Dente Theonino rodi. Hipponax poeta fuit Iambographus amarulentus & notæ mordacitatis. Hinc Hipponactæum præconiũ cessit in parœmiam. Zoili quoq; mordacitas prouerbio locum fecit Nam & poetarũ principem Homerũ ausus est suis scriptis lacessere. Æsopus Delphos profectº gentis illius iram in

Adagiũ.

se conuiciis & contumeliosis apologis concitauit.

¶ Veracissimi.

POmponius atticus nec mẽdacium dicebat, nec pati poterat. Benius abbas qui in Thebaidis solitudine vixit, nunquam visus est iurare, nunquã mentiri, nunquã iracsci, nunquam verbum ociosum dicere. Hor abbas nunquã mentitus est, nunquam cuiq; maledixit.

¶ Astuti & fraudulenti.

ISmenias Thebanus legatus ad regem Persarũ missus quũ sciret ex consuetudine gentis nihil ab ipso rege impetrari posse, nisi prius quis adorãs procumberet. vbi in eius fuit conspectu, anulum de industria ad pedes cadere permisit, vt in eo colligendo reclinatus, videretur adorasse regem Atheniẽsibus in expeditionem Siciliç naturis. Meson astrologus insaniã mentitus est, vt onus uigaturis detrectaret. Papyrius prætextatus ductº a patre in senatũ quum arcana quædam illic audisset, reuersus domũ & interrogatus a matre quid nam actũ esset in senatu, ad deciũ nandas importunas eius preces respondit constitutũ esse vt vni viro due nuberẽt vxores. Autor Gellius. Pysistratº timens primores athenienſium volũtarijs affectus plagis in publicũ processit, vbi de principũ crudelitate questus populũ concitauit ad vlciscendam fictam iniuriam. Quo astu vsa sit Phryne meretrix in appellẽ, iam diximus in capite de meretricibus. Scyllis Sicyoniº tanto astu claruit, vt quo tempore Xerxes imminebat Græciæ, Persarũ nauiũ rudentes & anchoras natando & vrinãdo præscinderet. Ladislaus rex poloniæ Craconiam oppidũ obsessum ad deditionem compulit opinione castrẽsis copiæ Stratage mate deceptum quum montes farina integi mãdauisset. Theopompus Lacedæmonius permutato cũ vxore habitu euasit e carcere vt mulier Pyrrhander fuit sycophanta quispiam egregie versutus, notæq; malitiæ. Aristophanes apud Erasmum. Ac per Iouem fuit quidem Pyrrhandrica ista techna. Quum mortuo Cambyse septem persarũ magi inter se conuenissent, vt cuius equus primiũ soli orieti

adhinniret, rex salutaretur, Oebares (seu vt alij scribunt) Cebares Darij equiso admissam intra equæ genitalia manum naribus equi Dariani admouit, Quo odore irritatus equus ante omnes hinnitum dedit.

¶ Eucrates fuit versutus quispiã, qui aliquo prætextu fugiebat semper si quãdo fides esset præstãda. Hinc adagium natũ. Vias nouit quibus effugit Eucrates. Cãtharus fuit quispiã impostor & maleficus apud atheniẽses. Phrynondas fuit etiã versutus & maleficus, summusq; malarũ rerum artifex. Vnde quotiescunq; hominẽ insigniter malum volebant innuere, Phrynondam appellabant. Aristophanes apud Erasmũ. Scelerate tu ac Phrynonda, & impurissime. Vlyssem & Sisiphum vafros admodum fuisse pro cõperto est, Vnde Homer⁹ apud Erasmum. Sisyphus in terris, quo non astutior alter. Ciphissodorus, Pantoleõ & Matreas impostores fuerunt apud Alexandriã, qui vafris quibusdam cõmentis spectantes eludebant. Sertorius vt est apud Gelliũ, in temporibus difficillimis mentiebatur ad milites, si mendaciũ prodesset, & literas compositas pro veris legebat, & somnium simulabat, & fallas relationes conferebat, vt his rebus militum animos quoquo vellet, induceret. Dionysius tyrannus citharœdo cuidam sibi plurimum grato in spectaculis multa pollicitus est, neque tamen sequenti die erogauit quicquã, mercedẽ vero reposcenti hoc modo respondit Abunde tibi gratiam retuli citharœde. Quanto enim tẽpore oblectasti canẽs, tanto etiã sperans es oblectatus. Hyperbolus fuit quispiã Chremidis filius versutia in fallendo præsignis. Nã quũ lucernas factitaret, plumbũ immiscebat æri, vt ponderosiores factæ maius demererentur prẽcium. Antonio athenas intranti quũ ciues vrbis obuiam processissent, dixissentq; esse sibi mineruã nubilem, quam Libero patri (ita enim eum vocabant assentandi studio) despõdere vellet, arepta occasione ducturum se respondit, sed oportere filiæ nuptæ mille dari talenta nomine dotis. Iulius Cæsar in obeundis expeditiõibus exercitũ nunquam duxit per

insidiosa itinera, quin prius locorũ situs experiretur, nec ante in Britãniam transuexit. quam portus & nauigationem, & accessum ad insulam explorasset. Cyrus Massagetis in se irruentibus castra reliquit diripienda, vt cibo potuq; graues & somno deditos postmodũ aggrederet, & vincere, vt accidit. Annibal Romanã classem adortus, serpentes fictilibus vasis inclusos. in hostem nihil tale speratem eiaculatus est, & insperata formidine concussos in fugã vertit. Alexander tertius ponti. maxi. Venetias habitu serui fugiens manus Federici subterfugit. Boemũdus Roberti regis Siciliæ frater ab expeditiõe Hierosolymitana rediens quũ per fines Alexii imperatoris inimici transire cogeret, se clausum in loculo vt mortuũ ferri iussit, eoq; modo manus hostiles euasit.

¶ Versiformes, seu in varias formas mutabiles.

QVetra filia Erisicthonis, vt fabulantur poetæ in varias formas sese commutabat. Ouid. lib. 8. At illa Nunc equa, nunc ales modo bos, modo ceruus abibat. Hinc adagiũ. Mutabilior Metra Erisicthõis. Achelous dimicans in Herculẽ pro Deianyra, quum videret se multo inferiorem viribus, in serpentem primo, deinde in taurũ, postremo in fluuiũ sese transformauit. Vnde apud Ouidiũ libro nono sic loquitur. Inferior virtute, meas dimuertor ad artes, Elaborq; viro longũ formatus in anguẽ. Idẽ, Restabat tertia tauri Forma trucis, tauro mutat⁹ mẽbra rebello. Periclymen⁹ Nestoris frater beneficio Neptuni in quascũq; formas se commutabat. Idem libro duodecimo Mira Periclymeni mors est, cui posse figuras sumere, quas vellet, rursusq; reponere sumptas Neptun⁹ dederat. Eadẽ transformatio tribuitur Protheo Oceani & Tethyos filio. Hinc adagiũ Protheo mutabilior. Vertũnus dicitur a latinis. Ouid. libr. 1. Fast. Ille suam facilẽ transformat & alterat arte. Mox domitus vinclis in sua mẽbra redit. Idem lib. 1. de arte. Vtq; leues Prothe⁹ modo se tenuebat in vndas, Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper.

¶ Ingrati.

THeseus Ariadnam Minois filiam cui⁹ beneficio labyrinthum euaserat, reliquit in chio insula. Ouid. lib. 8. Comitemq; suã crudelis in illo Littore destituit. Calentius. Credidit infelix crudeli gnosia Theseo, Et gemuit rapidis preda relicta lupis. M. Porti⁹ Cato seruos senio confectos táquam bruta solebat eiicere & exponere venales, Crœsus Lydorũ rex Cyrum persarum regem a quo primum victus, & impunitatem & veniã acceperat armis iterũ lacessiuit. Pharnaces in amicitiam a pompeio receptus, Mithridati patri suo bellũ intulit. Romani Scipionem illum Africanum cui⁹ auspicio æmulam imperij sui Carthaginem sub iugũ redegerant & asdrubalem superauerant, accusatũ a Petilio in ius vocauerũt, atq; proscripserũt, quod pecuniam asiaticam nõ totam in ærariũ retulisset. Stroza filius. Heu nihil ingratæ fas quenquá fidere plebi. Testis Aristides, & qui Barcæa subegit Castella & victis accepit nomen ab Afris. Beatrix Pãnoniæ regina mortuo marito Matthia Vladislaum Cazamiri Poloniæ regis filium in matrimoniũ & regnum asciuit. a quo tamẽ breui post tempore abdicata est. Ludouic⁹ pius Caroli magni filius a filiis in carcerem coniect⁹ est. Amalasuntha gothorum regina interfecta est opera cuiusdam Theodori, quem tamen regni consortem delegerat. Iustinian⁹ imp. Belisarium ducem excolauit, cuius tamẽ ductu Persas in oriente, Vandalos in Africa, & Gothos in Italia superauerat. Demophoon Thesei filius Phyllidem reliquit, & ad laqueum impulit, cuius tamen hospitio fuerat vsus quũ ab expeditione Troiana rediens, delatus esset in Thraciã. Iason quoq; Medeam cuius opera vellus aureũ surripuerat & draconem effugerat. abdicauit superinducta Creusa filia regis Creontis. Sanctius quartus rex Hispaniæ Alphonsum patrem e Germania redeuntem regno occupato non admisit.

¶ Decebalus rex dracoq; vict⁹ a Traiano, & venia donat⁹ iperatorẽ denuo solicitauit ad bellũ. Friscus fili⁹ actii Fer-

rarię principis patrem in carcerem coniectũ ibidem mori coegit ob inductam nouercam. Cicero iussu M. Antonii Triumuiri interfectus est a Pompilio, quem tamen capitis reum defenderat. Lucius Ostius tempore bellorum ciuiliũ patrem suũ Annalim proscriptũ quem triumuiri ad supplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet. Darius consilium cæpit de interficiendo patre Artaxerxe, a quo tamen rex per indulgentiam creat⁹ fuerat. Imperator Henricus quintus Henricũ patrem macerauit carcere. Alphonsus primus rex Lusitaniæ, Tirasiam matrem coniecit in vincula, quod post mariti mortem secũdas tentasset nuptias. Phraates patrem suũ Orodem regem Parthorum interfecit. Bernardinus & Hostius fratres & domini Rauẽnæ patrem Guidonem in carcerem coniecerunt. Romanus iunior matrem a se reiecit, & animi dolore, quem illa de filii ingratitudine concepe rat, ad mortẽ compulit. Michael Calaphates impe. Zoen matrem imperio spoliauit. Ioannes Scotus, quum bonas literas profiteretur in Anglia, discipulorũ coniuratione graphiis interfectus est. Michael Traulus Leonem impe. de medio sustulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat assecut⁹. Diomedes direpta Troia rediens in patriam, ventis delatus est in Lybiam, vbi Lycus rex Martis hospites immolabat. Caluce vero Lyci filia Diomedem, cuius amore flagrabat, liberauit ab insidijs paternis. Atq; illo spreto salutis autore enauigauit, vnde puella dolore animi se suspendit. Eodem modo Calphurnius Crassus Balsacciam puellam reliquit, cuius tamen beneficio mortem euaserat in Massilia. Xerxes filiũ Pythij Bithynij mediũ discindi iussit, quũ tamen pater regem ipsum cũ toto exercitu hospitio suscepisset. Tacius rex Sabinorum Tarpeiam puellam viuã defodit, cuius tamen beneficio capitolium expugnauerat. Alexãder immemor primæ nutricationis & lactis, quod ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filium Clitum interfecit. Cómodus imper. interfectus est insidijs Martiæ concubinæ suę. Cõstantin⁹ Leo-

nis filius Irenem matrē imperio deiecit. Isacius Angelus imper. ab Alexio fratre, quem captū a Turcis redemerat, per summū scelus oculis imperioq; priuatus est. Alexius demum interfectus est a Murziphlo quodā ignobili, quē tamen ad summū dignitatis gradū extulerat. Magna fuisset Aeneæ in Didonem ingratitudo, si post benignū eius hospitiū oblataſq; vltro nuptias eam reliquisset, vt Virgilius fabulatur. Cęsar Tyberius toto triennio quo viuente matre abfuit ab vrbe Roma, & morā traxit in secessu Capreārum, semel omnino matrem, nec amplius q̄ vno die paucissimis vidit hominis, Mortuā demū quū intellexit, nō prius accessit ad exequias q̄ corrupto & tabido corpore. Funeratam prohibuit consecrari, eiusq; testamentū pro irrito habuit, atq; vnū ex his interfecit, quibus illa moriens pŕi suo spoletanorū duci caput in modū pŕsbyteri rasit, vt principatū arriperet. Autor Paulus diacon⁹. Hercules adhuc puerulus præceptorē Linū interfecit, quum ab eo obtardius ingeniū culparet. Autor Io. Annius in Berosum. Quā ingrata fuerit Tullia in parentem atq; inhumana, iā diximus in capite de Crudelitate. Metula ingratissimus fuit in Philelphū præceptorē. Paris Helenam rapuit vxorem Menelai, a quo tamē benigno susceptus fuerat hospitio. Athenienses Miltiadē pro Marathoniis tropheis carcere macerarunt. Syracusani Dionem cuius opera libertatem receperant, eiecerūt, ac deinde reuocatum interfecerunt. Aristidem Athenienses in exilium miserunt beneficiorum eius immemores.

¶ Iustissimi.

Ripheus Troianus fuit quispiam, quē Virgil. lib. 2. Aenei. iustissimū fuisse ait his verbis. Cadit & Ripheus iustissimus vnus. Qui fuit in Teucris, & seruantissimus æqui. Idem libro septimo ait, Galesum fuisse quendam in terra Italia iustissimū. De Emathione Ouid. lib. 8. Meta. Emathiō equi cultor, timiduſq; deorū. Idē li. 6. Meta. de Erictheo sic meminit. Sceptra loci rerūq; capit moderamen Erictheus. Iustitia dubium est, validisne potentior armis. Hermes Aegypti⁹ tanta fuit æquitate & iustitia, vt quum quid emeret, iustum semper exolueret precium, cariusq; emeret, quam venditor æstimaret. Bocchyris rex fuit Aegyptiorum adeo incorruptæ in iudicādis litibus iustitiæ, vt si quem magnopere iustum significare vellent, Bocchyrim appellarent. Autor Suidas apud Erasmum. Chiron fuit Centaurorum iustissimus, Germanicus in Arato. Hic erit ille pius Chiron iustissim⁹ omnes Inter nubigenas, & magni doctor Achillis. Aristophanes Messenius tanta fuit æquitate, vt quosdā ex socijs interfecerit, quod puellas virgines stuprare voluissent. Maris philosophus ex Laodicea fuit omniū ætatis suæ iustissimus. De Zaleuci æquitate iam diximus in capite de seueritissimis hominibus. Quū Philippus in tribunali dormitās aduersus Machetā quendam pronunciasset, vbi vigilantior factus cognouit factā Machetæ iniuriam, non reiecit quidem iudicium, sed iniustam ipse exoluit mulctam. Idem rogatus ab Harpalo, vt Crateta eius familiarem iudicio liberaret, Eū inquit rectius est quam nos ab ipsum male audire. Aristides ab incorrupta æquitate iusti cognomen apud Athenienses meruit. Idem interrogatus quid esset iustitia, nihil inquit alienū desyderare. Aiunt Bibliū fuisse virum tantæ integritatis & abstinētiæ, vt quum inter eundum reperisset aliquid alienum, omnino intactū præteriret, Philoxenus poeta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quam contra animi iudicium carmina Dionysii probare. Biantis Prienæi integritas in iudicandis causis sequenti prouerbio locum fecit. Prienensi pollere iustitia. ¶ Prodicus fuit quispiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitris inter dissentientes amicos acerrimi iudicii. Alexander Seuerus impera. tanta fuit æquitate, vt nullas vnquam sanciret leges, nullam constitutionē sacraret sine viginti iurisperitis & doctissimis ac sapientibus viris, nec vlla in re iudicium ferret, quin prius iret per sentētias singulorum, & scriberetur quid quisque dixisset. Quum

de iure aut negociis tractabat, solos adhibebat doctos & disertos. Si de re militari, milites veteres & senes. Si vnũ furem vidisset iudicem, paratum habebat digitum, vt illi oculum erueret. Tanto odio prosequebatur iudices, qui furtorum fama laborassent, vt si eos casu aliquo videret, commotione animi cholerã stomacho euomeret, toto vultu inardescente. Autor Lampridius. Vrsus Nolanus tã ta fuit iustitia, vt ne lapis quidem vnus in Nolanas ædes (quas inchoauerat) nisi soluta mercede conuectus fuerit. Herodotus scribit Mycerinum Cleopis filiũ omnes ægy pti reges æquitate & iustitia superasse. Si quis apud eum conquerebatur de re aliqua furto sibi sublata, sua ipse pe cunia iacturam conquerentis resarciebat & iniuriam. Da rius Scythen Zanclæorum regem censuit omnium quos vidisset, iustissimum. Autor Herodotus. Idem ait Glaucũ Lacedæmonium Epycidis filium tam celebri & incorru pta fuisse iustitia, vt ad eum videndum multi alienigenæ Spartam conuenirent. T. Manlius iuris pontificalis peri tus, iudex inter Macedonas accusatores & filium cõstitu tus, audita causa ita pronunciauit Quum probatum, sit Si lanum filium meum pecuniam accepisse, ipsum repudio, & prole mea indignum iudico, protinusq; a conspectu meo abire iubeo. Tranquillus ait Augustum tanta fuisse æquitate, vt nulli vnquam genti, sine iustis & necessariis causis bellum intulerit. Camillo Phaliscos obsidenti ludi magister liberos Phaliscorum tanquam spaciandi causa extra murum eductos tradidit dicens repetendis obsidi bus ciuitatem imperata facturam Camillus non solũ spre uit perfidiam, at magistrum reuinctis post terga manib⁹, pueris dedit verberandũ & ad parentes cum plagis redu cendum. Phalisci ob hanc iustitiam sponte deditionẽ fe cerunt. Claudianus in Ruffinum. Ductosq; Camillus Trás murum pueros obsessæ reddidit vrbi. Timochares seu vt alijs placet, Nicias pyrrhi Epyrotæ regis medicus quum ad Fabricium accessisset, promisissetq; se pacta mercede præministraturum Pyrrho Venenum, Fabricius non tan

tum auersatus est facinus, at etiam Pyrrhum hostem lite ris monuit, vt a domesticis caueret insidijs. Autor Valeri⁹ Antias apud Gellium. Vnde etiam Claudianus libro ter tio in Ruffi. Romani scelerum semp spreuere ministros. Noxia pollicitum domino miscere venena Fabricius re ti nudata fraude remisit. In festo quẽ marte petit, bellũq; negauit Per famuli patrare nefas.

¶ Cato & Phocion præcipuis amicis quandoq; aduersa bantur causa seruandæ æquitatis, Autore Plutarcho.

¶ Timoleon Corinthius quũ nullis precibus fratrẽ pos set inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectori bus adiutorem se præbuit.

¶ Cambyses iudicem sibi charissimũ quod perperam & iniquam sententiã tulisset corruptus pecunia, e uestigio cõpræhendi iussit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicũ insterni vt aliena fruerentur insania, eoq; periculo rectius iudicarent.

¶ Iniusti.

VLtimus regũ Romanorũ Tarquinius vir fuit iniu stus, vt docet Ouidius libro primo Fast. dicens. Vl tima Tarquini⁹ Romanæ gentis habebat regna, vir iniustus, fortis ad arma tamen, Ceperat hic alias, alias euerterat vrbes. Et Gabios turpi fecerat arte suos. Aemy lius Numitorẽ fratrem regno expulit, & paruulos nepo tes perdendos in Tyberim deuouit. Ouidius libro tertio. Fasto. Hoc vbi cognouit contẽptor Amulius æqui, Nam raptas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi ge minos Scelus vnda refugit In sicca pueri destituuntur hu mo. Themistocles monitus a quodã vt æqualem se prę staret in iudicio, absit (inquit) vt ego dum potero, non magis amicis faueã cunctis in rebus. Panis rex Chalci dis Hesiodũ Homero prætulit, vt Mydas agrestem Pa nos cantilenã Apollinis musicæ. Sisamnes nomen est il lius iudicis, quem ob iniquam sentẽtiam a Cambyse ex coriatum prædiximus. Eius vero filius vocabatur Orha nes. Testis Herodotus. Pilatus Hierosolymorũ præsul au

rorem nostræ salutis adiudicauit morti, ne in Cæsaris offensionem impingeret.

¶ Proditores, periuri, & perfidi.

LAomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauit mercedem. Virg. libro quarto, Laomedonteæ sentis periura gẽtis. Metius Suffetius quũ apud Albanos summam rerum teneret, a Romanis in auxiliũ contra Fidenates vocatus iure societatis venit quidẽ, sed in ipso prælio ad hostes defecit. Propterea Tullus Hostilius parta victoria eũ reliquit ad binas quadrigas, hisq; in diuersa rapientibus membratim discerpsit. Claudianus. Perfidiam damnas, Meti sariabere pœnis. De perfidia Thesei in Ariadnã, Demophoõtis in Phyllidem, Iasonis in Medeam, Aeneæ in Didonẽ, iam diximus in capite de ingratis, adhuc tamen testimoniis confirmabimus, vt nihil a nobis desideret lector. De Theseo, Phedra apud Ouid. Perfidus Aegides ducẽtia fila secutus, Curua meæ fugit tecta sororis ope. Idem libro primo Eelegia. Talis periuri promissaq; veiaq; Thesei, Fleuit præcipites Cressa tulisse notos. Tibullus libr. 4. Gnosia Thesææ quondã periuria linguæ Fleuisti ignoto sola relicta mari. Ariadna apud eundem Catullum sic in Thesei perfidiam inuehitur. Siccine me patrijs abductam perfide ab oris, Perfide deserto liquisti in littore Theseu? De Iasonis in Medeã perfidia Propertius libro secundo. Colchida sic hospes quondam decepit Iason, Electa est, renuit nanq; Creusa domum. De perfidia Demophoontis Ouidius libro secũdo de arte. Et tibi Demophoon Thæsei crudelis hæres Phyllide decepta nulla relicta fuit. Sinonem Virgilius fabulatur fuisse græcũ nescio quem periurũ, qui suis mendacijs & perfidia Troianos eluserit, & fatalẽ machinã vatibus ne quicq̃ reclamantibus intra muros duxerit. Verba Virgilij sunt hæc ex lib. 2. Talibus insidijs periurio; arte Sinonis credita res, captiq; dolis lachrymisq; coactis, Quos neq; Tydides, nec Larisæus Achilles, Non anni domuere decẽ, non mille carinæ. Sidonius. Nec periuria

persequar Sinonis, Arx quo palladio dicata signo Pellaci reserata proditore Portantẽ pedites equũ recepit. Curio quũ prius esset inimicissimus Cæsari mutata postea volũtate factus est acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus esset maximo ære alieno. Vnde Lucanus. Audax vænali comitatur Curio lingua. Et alibi de eodem. Gallorum captus spolijs & Cæsaris auro. Seruius ait Curionem vendidisse Romam Cæsari. 16. milibus aureorũ. Virgil. libro sexto. Vendidit hic auro patriam dominumq; potentem Imposuit, fixit leges precio, atq; refixit. Qua pfidia Paris Menelaum hospitem eluserit rapta eiusdẽ vxore, iam diximus. Horatius. Pastor quũ traheret per freta nauibus Idæis Helenam perfidus hospitam. Eriphyle capta aureo monili quod ferebat Adrastus, maritum suum Amphiaraum delirescentem prodidit, vt prius dictũ est. Quã perfidia Polymestor rex Thraciæ Polydorũ interfecerit, dictũ est in capite de auaris. Conuenit inter historiographos Troiã ab Aenea, Antenore, & aliquot alijs, qui postea profugi multis fuerunt annis, proditã fuisse Græcis. Quod argumento doceri potest. Qua enim ratiõe Græci liberũ Aeneę & Anchisę exitum permisissent, nisi in mercedẽ proditionis? Quis græcorũ Aeneam lapidibus non obruisset si tot interfecisset hostes, quot cõminiscitur Maro? De quibusdã proditoribus Troiæ sic meminit Calentinus in Hectore. Tum ferus ante alios diuorũ oblitus & vrbis Antenor socios vocat in sua tecta furẽtes, Aut odio aut captos precio, tristive pauore. Cõueniũt scelus in patriam sub nocte per vmbram, Polydamas facti interpres, Dolonq; ferusq; Amphidamas, ferus Vealegon, Venerisq; nefandæ filius Aeneas Priami gener, impius ipse. Et pater Anchises, factoq; hic fœdere læti Admittũt Danaos & Teucria mœnia pandunt. Annibal senior appellatus Asdrubalis filius, quum primo bello punico totam Italiã vastaret, Cornelium Asinam consulem spe pacis vocatũ ad colloquiũ punica fraude interfecit Cn. Domitio Bituitũ Aruernoq; regẽ spẽ colloquii comiter inuitatũ vinxit,

ligatumq; Romam misit. Fl. Fimbria Valerium Flaccum in Asia curauit interficiendum corrupto exercitu. M. L. Drusus Magulsam Mauritaniæ principem quem hospitio susceperat, Bocho prodidit pecunia corruptus. L. Magius & L. Fannius legati a Mithridate ad Sertorium missi defecerũt ad populum Romanum. De Nicia Pyrrhi medico eiusq; in dominum proditione iam diximus. Perpẽna consul Marianarum partium, Quintũ Sertorium quo cum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil sibi timentem interfecit, vt solus imperio potiretur in Hispania. Aulus Posthumius Albinus missus ad bellandum Iugurtham pecunia ab eodem corruptus fœdissimã contraxit pacem. Ptolemæus Iudæus Abobi filius socerum suum Simonem Iudæorum principem cõuiuio exceptũ cum duobus filiis interfecit regnandi cupiditate. Zopyrus Persa benigne a Babyloniis exceptus vrbem eorum Dario prodidit. Tarpeia puella capitolium Tatio regi Sabinorum tradidit, vt iam diximus. Boleslaus tertius rex Bohemorum Moschonem regem Poloniæ simulatione colloquii exoculauit. Cethegus Romanus cum Catilina in rempub. coniurauit. Dion Syracusanus interfectus est proditiõe cuiusdam Callicratis, quo cum summa familiaritate prius vixerat. Cocalus rex Siciliæ Minoem regem Cretæ qui Dædalum persequebatur, ad colloquium pretextu amicitiæ inuitatũ, per proditionem in thermis suffocauit. Grimoaldus Pipini filio Dagobertum Sigisberti secũdi filium fidei suæ post mortem patris eius commissum interfecit, vt Austrasię regnum cui præerat pupillus, sibi vendicaret. Helena Deiphobum Troianum cui post mortem Paridis nupserat dormientẽ Græcis prodidit foribus eius apertis. Autore Virgilio. Iolas Alexandri pincerna dominum suum veneno suffocauit. Ioan. Galeacio dux insubrium Barnabam socerum suũ quem simulabat se salutare velle, obuiam prodeuntem in itinere per proditionem cepit, coniecitq; in carcerẽ. Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curruli certamine dimicantẽ prodidit

didit pacta mercede corrupto a Pelope. Seneca. Deceptor domine Myrtilus. De perfidia Septimulei in T. Gracchũ iam diximus in capite de auaris. Cillicon Milesius pdita Prienẽsibus Mileto patria inhoneste ditato est. Lasthenes Olynthũ, prodidit Philippo Macedoni, Cleomenes Spartanus Argiuos inducíarum fiducia cõsopitos noctu inuasit, alioscq; contrucidauit, alios duxit captiuos. Phrynicus fuit quispiam Lacedæmoniorũ proditor. Eurybatus misSus a Croeso cum multa pecuniarũ vi, vt cõtraheret exercitum, ad Cyrum Croesi hostem defecit. Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino suo venenũ premini strauit Harpagus Astyagem dominum suum prodidit Cyro regi Persarum. Mylo Epyrotarũ vrbem Papyrio Cursori spe mercedis prodidit. Aponius Samios, quibus erat pfectus, Philippo dedit occidẽdos. Vlysses Calypso nympham cuio hospitio septẽ annos fuerat vsus, fide violata deseruit. Propertius libro secũdo Sic a Dulychio iuuene est elusa Calypso, Vidit amatorem pãdere vela suum. Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilum in Hippodamiæ certamine, vt fabulantur poetæ. Catullus. Periuri pelopis vastabit tertius hæres.

¶ Fidelissimi.

MAuit Atilius Regulus ad supplicíũ redire. quã dam Carthaginẽsibus fidẽ violare, vt iam docuimus. Syllius li. 6. Seranus clarũ nomen, tua regule proles. Qui longum semper fama glisCente per æuum Infidis seruasse fidẽ memorabere pœnis. De fide Penelopes in Vlyssem, & Zopyri in Dariũ suis locis iã diximus.

¶ Memoria clari.

CYneas pyrrhi legatus Romam a domino missus, oium senatorum nomina edidicit vno die, quoq; consessum totidẽ regũ sibi videri retulit Pyrrho Mithridates duarum & viginti gentium, quas habuit sub ditione. linguas percalluit, earumq; gẽtium viris sine interprete locutus est. Autores Plynius & Gellius.

¶Themistocles tāta fuit memoria, vt Simonidi artē memoriæ polliceri dixerit se malle artem obliuionis, quod etiam meminisset, quæ nollet, & obliuisci nō posset, quæ vellet. Autor Cicero libro secundo de finibus. Iulius Cæsar eodē tēpore quaternas dictabat epistolas. Plynius scribit eū legere simul dictare & audire consuesse. Aiunt & Theodectem Aristotelis discipulum multæ, fuisse memoriæ. Habuit Lucullus diuinam quandam rerum memoriā maiorem verborū Hortensius. Autor Cicero lib. 4. Quæst. Acad. Seneca scribit memoriā in ipso adeo exceluisse, vt non ad vsum modo sufficeret, sed in miraculū vsq; procederet. Nam duo milia nominū recitata, quo ordine erant dicta, referebat. Ducentos versus ab vltimo incipiēs recitabat. Aelius Adrianus tāta fuit memoria, vt locos negocia milites absentes quoq; nominib⁹ recēseret. Cyrus rex nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

¶Hortensius orationem iisdem verbis scriptitabat & pronunciabat, quibus meditabatur. Carmides in Græcia, quæquis exegisset volumina in bibliothecis, legentis modo repræsentabat. Autor Plynius. Esdras sacerdos vniuersas Hebræorū doctrinas habuit in memoria. Tanta fuit Portia Latroni memoria, vt quæ dicturus erat, ediscendi causa nunquam relegeret. Edidicerat quum scribebat. Dicebat ita, vt in nullo vnquam verbo memoria eum decipere iubebat aliquem nominari ducem, statim illius gesta ad vnguem reddebat.

¶Antonius Rauennas ætate Antonij Sabellici multa rerum milia stās percipiebat animo. Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

¶Obliuiosi, & qui memoria exciderunt.

MEssala Coruinus morbi diritate sui nominis oblitus est, Autore Plynio. Bābarex Gothoꝝ hausto veneni ab Heringio successore dati memoriam amisit. Frāciscus Barbarus Hermolai amic⁹ Græcas literas (quarū prius erat doctissimus) in extrema senectute oblitus est. Seneca scribit Caluisiū Sabinū tam fragili aut nulla potius extitisse memoria, vt illi modo Vlyssis, modo Achillis, modo Priami nomen excideret, quos tamē nouerat optime. Traces tam obtuso sunt ingenio, & adeo infœcunda memoria, vt quaternarium numerādo nequeāt transcendere.

¶Atticus Herodis Sophistæ filius tanta fuit ingenij hebetudine, vt ne elementorum quidem nomina perdiscere, aut retinere vnquam potuerit.

¶Orbilius Beneuentanus in extrema senectute excidit memoria. Vnde Bibaculus. Orbili vbinam est literaꝝ obliuio? Georgius Trapezontius in extrema senectute obliitus est literarum.

¶Curio pater tam nulla fuit memoria, vt olim totā causam in iudicio sit oblitus, teste Cicerone.

¶Alii qui verba facturi memoria exciderunt.

THeophrastus apud Athenienses populū dicturus præ pudore obticuit. Demosthenes apud Philippū regē Amyntę filium. Herodes Atticus coram M. Antonio. Heraclitus Lycius sophista coram seuero principe verba facturi præter spem obmutuerunt. Bartholomæus Sothinus nomine suæ ciuitatis Alexandro pontifici maximo gratulaturus, in media prope oratione excidit, vt Francisscus Barbarus apud Philippum insubrium ducem.

¶Hipparchiō veniēs in certamen cū ruffino citharœdo spe oim elusa cunctricuit. Hinc adagiū. Mutus Hipparchiō.

¶Fortunati & felices.

TYrannus Samiorū Polycrates tanta vsus est felicitate, vt nullum vnquā mœroris argumentū in tota vita potuerit reperire. Nam quū ad excitandum sibi dolorē anulū ingentis precii coniecisset in mare eundē postmodum reperit in pisce oblato sibi a piscatore. Ad extremū vero affixus est cruci, vt iā diximus. Gyges rex Lydorum gemmā habuit tantę virtutis in anulo, vt ea ad se versa videret quoscūq; vellet nemini conspicuus. Vnde beneficio anuli oia consequebatur ex animi voto, Xenophilus musicus vixit. 150. ānos sine corporis incōmodo. Autor Ply

nius. Antiquitas nō paruæ ascribit felicitati, quod Diago
ras rhodius duos Olympionicas filios eodē die victores
coronari conspexerit. Autor Cicero libro primo Quæst.
Tuscu. Marius post septē consulatus domi sue senex mor
tuus est. Autor Cicero libro tertio de natura deorū. Timo
theo Athenienſiū duci felix adeo risit fortuna vt in omni
bello facilem ac velut certam referret victoriam Cui p
speritati inuidentes æmuli fortunā pinxerunt, quæ in ei⁹
dormientis nassam & rhetia vrbes imitteret vltro. Quod
conspicatus. Si dormiens inquit, vrbes capio, quid puta
tis me facturum, quum vigilaro?

¶Quādiu Lydis principatus est Alcimus, perpetua vsus
est tranquillitate, habuitq; diuitias quātas voluit. Apollo
felicem pronūciauit Aglaum Psophidium, qui tamen in
angustissimo Arcadiæ angulo consenuerat, prædioli sui
fructu contentus. Datylius fuit quispiam apud Athenien
ses, adeo fortunatus, vt illi quotidie nouus honor accre
sceret. Herodotus scribit Aminoclē virū fuisse magnesiū,
qui in excauāda terra multa pocula aurea & argētea, the
sauroscq; Persarum inuenerit. L. Sylla apud Romanos feli
cis cognomen sibi adoptauit. Plyni⁹ tribuit magnæ felici
tati, quod Lāpedo mulier Lacedæmonia regis filia regis
vxor, & regis mater fuerit. Quid hac in re alienis labora
mus exēplis? Habent hodie Galli reginam Augustissimā
Claudiam nomine, regis & reginæ filiam, regis vxorē, &
futuri regis matrē Berenice vocatur felix a Plynio, quod
filia soror & matet fuerit Olympionicarū. In familia Cu
rionū tres continua serie oratores extiterunt. In fabiorū
familia tres continui principes senatus. M. Fabius Ambu
stus, Fabius Rutilian⁹, & Fabi⁹ Gurges Q. Metello cōtigit
quod optauerat, vt scilicet primarius esset bellator, opti
mus orator, fortissim⁹ imp. auspicio suo maximas res ge
reret, maximo honore vteretur, sūma esset sapientia, su
mus haberetur senator, pecuniam magnam bono modo
inuenīret, multos liberos relinqueret, & clarissimus esset
in ciuitate. Antonius Castor centesimū ætatis annū exce

deus, nullū adhuc corporis malū expertus erat, ac ne æta
te quidem memoria, aut vigore concussis. Enhippus rex
fuit argiuorum miræ fœlicitatis, cuius clypeum qui apud
Græcos rem præclare gessissent, p vrbem incedētes fere
bant honestamēti causa. Contra vero inter infelicissimos
iusta causa numerandus est Oedipus, qui patre interfecto
matri se comiscuerit, & ex ea liberos susceperit, q mutuis
vulnerib⁹ seipsos interfecerint. Fr. Bufalus ciuis Roman⁹
duos filios mutuis vulneribus se petētes vidit, totidē ob
seditionē securi percussos, alium qui nouercam interfece
rit, filiam vero quæ præsente marito venenum hauserit.

¶Religiosi.

LAlbinus vxorem & liberos in via pedib⁹ ire iussit,
vt vestales cū sacris currui suo imponeret, Alexan
der Macedo mane ante omnia diis sacra faciebat.
Ludouicus Crassus Francorū rex sacerdoti Eucharistiā af
ferenti obuiam proficisci voluit quāuis grauissimo affe
ctus morbo. Numa instituit deos fruge colere, & mola sal
sa supplicare. Tempore bellorum Sylla Apollinis imagū
culam ferebat in sinu, quam imminēte discrimine, oscula
batur, & velut adiutricem inuocabat, Autore Plutarcho.
Pericles suggestū ascensurus diis vota faciebat, ne verbū
aliquod inconsulte & imprudenter euomeret.

¶Fluuii præcipui nominis.

ACis fluuius est Siciliæ ex ætna scaturiens, de quo
Ouidius lib. 4. Fast. Præteriit & ripas herbifer aci
tuas. Albis fluuius Germaniæ, Lucan⁹. Fundat ab
extremo flauos Aquilone Sueuos albis & indomitū rhe
ni caput. Amphrysus fluuius Thessaliæ, apud quē Apollo
diuinitate priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucan⁹.
Irrigat Amphrysus famulātis pascua Phœbi. Anauros flu
uius Thessaliæ ex pelio monte defluens, & nullas spirans
auras, vt docet ratio noīs. Lucanus. Quisq; nec humentes
nebulas, nec rote tendentē Aera, nec ventos tenues expi

rat Anauros. Apidanus fluuius Theſſaliæ velociſſim⁹. Lucanus Et gurgice rapto Apidanus. Anio ſeu anienus fluuius italiæ, nomen ſumpſit ab anio rege ibidem ſubmerſo. Cadit in Tyberim. Syllius libro. 12. Sulphureis gelidus qua ſerpit leniter vndis ad genitorē anio labens ſine murmure Tyberim.

¶ Arar. flu. Galliæ Narbonēſis defluēs in Rhodanū adeo letus, vt difficile ſit iudicare, vtram in partē defluat. Sylli⁹ lib. 11. Quorū ſerpit Arar per rura, pigerrimus vndæ. Dicimus etiam araris in recto caſu. Claudianus. Quos araris velox, Rhodan⁹ quos tardior ambit. Noſtro tempore vocatur Sagona. Araxes fluuius armeniæ ortū habet a quodam monte, qui abori ſeu aban dicit. Lucanus. armeniūq; bibit Romanus Araxem, Claudianus. Sic nobis Scythic⁹ fabuletur araxes. Atax fluuius ortum habet in mōtib⁹ Pyrenęis, & defluit in mare Tyrrhenum. Lucan⁹ libro primo Mitis atax Latias gaudet non ferre carinas. Tibullus libr. primo Quē tremeret forti milite victus atax. Athesis fluuius Italiæ celeriter fluens, effundit in adriaticum mare. Claudianus. Et velox athesis, tarduſq; meatu. Minci⁹. Lucan⁹ lib. 9. ſiue padi ripis, Athesim ſeu propter amenum. Amaſen⁹ Volſcorum fluui⁹. Virg. lib. 11. Ecce fugę medio ſummis Amaſenus abūdas Spumabat ripis. Ouid. libr. 15 Necnon Sicanias voluens amaſenus arenas.

¶ Aufidus flu. appuleiæ. Horati⁹. Dicat, qua violens obſtrepit aufidus. Albula fluuis eſt, quem nūc Tyberim dicim⁹. Virgi. libro octauo A quo poſt Itali fluuiū cognomine Tyberim diximus, amiſit verū vetus albula nomen. Almo fluui. Italiæ, in quo ſimulachrum Cybeles ablueba tur, Lucan⁹. Et lotam paruo reuocant almone Cybellem Martialis Phrygiumq; matris almo qua lauat ferrum. Anus fluui⁹ Thuſciæ in mare Tyrrhenum influens. Marullus. Exul Ethruſci ſtreperem ſonanda Vallib⁹ arni. Stroꝫ pater. Thuſc⁹ at incolumen poſtquam me acceperit arn⁹ Achelous fluui⁹ Græciæ e pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens aetoliam ab Armenia diuidit. Bragada fluui⁹ eſt afri

cæ, apud quem M. Attilius ſerpentem. 120 pedum longitudinem balliſtis & tormentis expugnauit. Leniter fluit. Vnde Lucanus libro. 4. Qua ſe Bragada lentus agit ſiccæ ſulcator arenæ. Statius libro quarto Syl. Qualis Cynphius tacēte ripa Pœnos Bragada ſtrepit inter agros. Syllius. Bragada non vllo lybicis in finibus amne Victo⁹, limo ſas extendere latius vndas. Et ſtagnāte vado patulos inundete campos. Betis fluuius Hiſpaniæ dedit nomen regioni Beticæ. Statius libro ſecūdo Syl. Graio nobilior Melete Betis. Lucanus libro ſecūdo Thetimq; fugacem Qui ſertit Heſperius poſt omnia flumina Betis. Martialis libro. 4. An Tarteſſiacus ſtabuli nutritor Iberi Betis in Heſperiate quoq; lauit aquis? Boriſthenes fluuius eſt Thraciæ multis fontibus copioſus, & concurſu multorum amnium adoleſcens. Ab eo Thraces vocant Boriſthenidæ Bactros fluuius eſt in finibus Scythiæ aſiaticæ, a quo bactra regio & vrbs nomen ſumpſit, Luca. libro tertio Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros Includit gelido. Cinga fluuius eſt rapaciſſimus, ex Pyrenæis montibus in Iberū fluens. Lucanus. Qua Cingua pererrat Gurgite. Caycus fluuius eſt Myſiæ, a Teutranta Troadis parte defluens. Luca. lib. tertio Et gelido tellus perfuſa Cayco Idalis. Ouid. libr. 2. Meta. Peneuſq; ſenex, Teutrāteuſq; Caycus Chalybs fluuius Hiſpaniæ, cuius accolæ vocātur Chalybes, qui ferrū effodiunt, & ibidem temperant, Lucanus lib. 4. Non Chalybem gentes penitus fugiente metallo Eruerēt. Cayſter flu. Lyciæ Cycnis abūdans. Propertius. Si qua ve olorigeri viſēda eſt ora Cayſtri. Nos in nra Damiſella. Pulchrior & Cycnis vnda Cayſtra tuis. Cephiſus fluuius Bœotię ortum habet in radicibus Parnaſi. In eius ripa fuit olim tēplū Temidis, ad quod acceſſerūt Deucaliō & Pyrrha deā conſulturi ſuper humani generis reparatiōe, Vnde ab oraculo illo fluuius vocatur fatidicus. Luca. li. 3. Bœoti coiere duces, quos impiger ambit Fatidica. Cephiſus aqua. Cyniphs Lybiæ abūda hircis, qui ꝓterea vocant Cinyphij. Claudianus de laudibus Stiliconis, Quas vagus hume-

ctat Ciniphs. Cydnus fluuius Ciliciæ Tharsum vrbẽ præter fluit. Nomen sumpsit a candido colore quẽ Syri Cydnum vocant. Solinus ait ortum eius esse ignotum. Strabo vero ait nasci in Tauro. De hoc fluuio Rhennius seu Prescianus in Dionysii Geographia. Flexilis & Cydnus, dirimit qui flumine Tharsum Vale. Max. in capite de Cõstantia Qui aquę liquore cõspicuus Tharsum interfluit. Tibullus lib. 1. At te Cydne canã, tacitis qui leniter vndis Cerueuius placidis, p vada serpis aquis. Clitũnus flu. est vmbrię, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propertius libro tertio Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vmbro Tramite, & æternũ marti⁹ humor opus. Cremera flu. Italiæ, apud quam. 306. Fabij pugnantes a Veientibus interfecti sunt. Danubius flu. Scythiæ, ortum habet in quondã Germaniæ monte. Acceptis. 60. amnibus euoluitur in mare. Alio nomine vocatur Ister. Claudian⁹. Acrius & rapidus tacitas prætermeat ingens Danubius ripas, Horatius. Nõ qui profundũ Danubium bibunt. Daunus fluuius Appuliæ Horatius. Et qua pauper aquæ Daunus agrestium Regnator populorum. Eridanus flu. est nulli amnium claritate inferior, Autore Plynio. Nascitur in imis radicibus Veseuli montis, Mos paruis fontibus adolescens ita demum augetur alijs amnibus, vt se per septẽ ostia effundat. velocissimus est. Alio nomine vocatur Padus, Virgilius libr. 3. Georgic. Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus, quo non alius per pinguia culta In mare purpureum violentior influit amnis, Idẽ libro primo Proluit insano contorquens vortice syluas Fluuiorũ rex Eridanus. campoq; per oẽs. Cũ stabulis armenta trahit Petrus. Crinitus Eridanæ salue fluminũ omnium princeps, Nam te decoris & fluẽtibus nymphis Velut parentẽ cæteri colunt amnes. Enipeus Thessaliæ flu. apud quem Cæsar & Põpeius congressi sunt bello lentus est, sed mixtus Apidano fit velocissimus. Lucanus. Nunquãq; celer nisi mixtus Enipeo⁹, Idẽ. Sanguine romano quam turbidus ibit Enipeus, Euenus fluuius descendens a Thracia nomen sumpsit ab Eue-

no homine ibidem submerso. Calydoniã præterfluit. De hoc Ouid. libro nono Metamorpho. Venerat Eueni rapidas Ioue narus ad vndas. Seneca in Hercule Oethæo Euenus altum gurgitem in põtum ferens, Iam pene summis turbidus ripis erat. Euphrates fluuius Mesopotamiæ ortum habet in paradyso terrestri. Secundum Strabonẽ in Niphate monte Armenię. Celeri cursu Armenios & Cappadoces disterminat. Nomen interim mutat, pro varietate locorũ. Sunt qui opinentur eum suo alueo nõnunquã egredi, & instar nili Mesopotamiam irrigare. Vnde Sumpsit nomen a fertilitate, quæ accolarum lingua vocat Euphrata. Eurotas fluuius Laconiæ Spartam alluens. Ouid. libro secundo Metamorpho. Mygdoniusq; Melas & tænareus Eurotas. Oliuis abundat, vt alibi diximus. Statio libro quarto, Theb. Taygetiq; Phalãx, & oliuifera Eurotæ. Gallus fluui. Lycaoniæ aqua sua potos in furorem vertit, Ouid. lib. quarto Fasto. Inter ait viridem Cybelen, altasq; Celænas Amnis it insana nomie Gallus aqua Galesus fluuius Calabriæ quinq; milibus passuum distans a Tarento. Statius libro secundo Sylua. Blanda Therapnæi placeant vineta Galesi. Idẽ libro tertio. Et Lacedæmonii pecuaria culta Galesi. Ganges fluuius est Indiæ, cuius origo dubia est, Tendit in orientẽ, augeturq; 19. fluuijs nauigabilibus, demum septem ostiis erumpit in mare. Tantę magnitudinis est, vt vbi min⁹ occupat latitudinis, octo milia passuũ contineat, Vbi plurimum, centum. Altitudinis nusquã minus viginti passibus reperitur. Hunc Cyrus rex Persarum in. 460. alueos diuisit ob amissum ibidem equum præcipua bonitate. Lucanus libro octauo. Qua rapidus Gãges & qua Mysæus Idaspes Accedunt pelago, Phœbi surgẽtis ab igne. Sidonius. Indicus Ausonia potetur cassidе Gãges. Garumna fluui. a Pyrenæis montibus defluens Celtas ab Aquitanis diuimit. Ausonius. Aequoream liqui te propter amice Garumnam. Sidonius. Remis velitolum quatit Garumnam. Chalybs fluui, ex radicibus Tauri mõtis scaturiens, Syros & Paphlagones interluit, & in Euxi-

num mare euoluitur. Hebrus fluuius Thraciæ ortũ habet ab Oeagro flumine, a quo vocatur Oeagrius. Virgi. libro quarto Georgico. Gurgite quũ medio portans Oeagrius Hebrus Voluerer. Hypanis fluui. Scythiæ ex magna palude profluens. Propertius. Quantũ Hypanis Veneto differt Eridano. Hic fluuius fert folliculos quosdã acinis maiores, quibus quadrupedes volucres erumpunt, quæ in postmeridianum tempus vsq; viuũt, & volant, mox deinãte sole macrescunt & languent, Occidẽte vero emoriuntur, vita non vltra vnum diem peracta. Iberus flu. vlterioris Hispaniæ nomen imposuit regioni. Cantabros alluit & Balearicum ingreditur mare. Idaspes fluui. Indoꝝ celebratissimus, aurum & gemmas habere dicitur. Statius libro octauo Theb. Ceu modo gemmiferum thyrso populatus Idaspẽ. Parthiã alluit, multas facit insulas. Nomẽ sumpsit ab Idaspe, antiqssimo Indorum rege. Indus maximus est fluui. in iugo Caucasi montis, quod vocatur Paropanysus aduersus Solis ortum effusus. Sandus ab incolis appellatur, autore Plynio. Vnde viginti recipit amnes, sed clarissimos Idaspem quatuor alios afferentem, & Cãtabram tres. Perse vero nauigabiles Acesinũ & hypasin, Nusquam latior est. 20. stadiis, aut altior. 11. pass. b. In occasum versus Oceano infunditur. Iordanis fluuius in Iudæa est eximiæ suauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontibus Ior & Dan nomine, qui simul iuncti, & fluuiũ nomen perficiunt. Iara fluuius Rhodano se commiscet. Imera fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorum alter aquas voluit suaues, & optimi saporis, tenditq; in mare Tyrrhenum, alter amarus decurrit in Lybicum mare. Inachus fluuius Argiuorum nomen sumpsit ab Inacho rege. De hoc Lucanus libro sexto. Nec fortior vndis Labitur auectq; pater Ifidis. ister vt iam diximus, alio nomine vocatur Danubius. Propterea a poetis vocatur Binominis a duobus nominibus, Ouid. libro primo. de Põto. Stat vetus vrbs ripæ vicina binominis Istri. Statius libro quarto Syl. Quid vagus Euphrates,

quid ripa binominis Istri. Sex habet ostia. Propterea multifidus vocat a Lucano libro tertio. vbi ait. Multifidi Peucem vnũ caput alluit Istri. Ladon fluui⁹ est Arcadiæ Apollinis sacer, de quo Claudian⁹. Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon Hæsit. Ouid. libro primo Metamorp. Donec arenosi placidũ Ladonis ad amnem Venerat. Liger seu Ligeris fluui⁹ est Aquitanos a Celtis dirimens, vt aliqui volut. Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garũnam vsque protendant. Hic fluui⁹ nauigabilis est, multumq; absumit terræ solito non contentus alueo. Maior est eius latitudo quam sequanæ, sed minor multo profnnditas. Lincesti⁹ fluuius aquas habet tantæ virtutis, vt inbrient instar vini. Linternus, & Lyris fluuii sunt Campaniæ. Vitgi. Et vmbrosæ Lyris per regna Maricæ. Labit Lytis ex Appœninis montib⁹, Fregellas alluit, demum labitur in lucũ sacrum quem Minturnenses religiosissime colunt. Lycormas fluui⁹ est Aetoliæ, Seneca. Nec præcipitem volueret amnem Flau⁹ rapido fonte Lycormas. Statius libro. 4. Theb. Sperchiusq; minax, Centaureusq; Lycormas. Marsya fluui⁹ nomen sumpsit ab illo tibicine, quĩ in Apollinem certare ausus est. Commiscet se Menãdro, quo cũ Icareo infundit mari. Matrona flu. Celtas a Belgis dirimit. Leniter satis effluit. Sequanam ingredit prope Luteciam, & vna Occidentalem intrat Oceanũ. Octauo a Parthisiis miliari Septentrionem versus contingit & alluit celebre multiq; nominis, cœnobiũ Gorneiũ, nomine, cui nũc præest vir doctrina & morũ sanctitate conspicuus Antonius Boluacus, ibiq; subditos sibi religiosos fratres magna continet tranquillitate & cõcordia. Vulgares aiunt hũc fluuium eo esse fato seu periculo, vt quotidie prædam aliquã sibi corripiat, Quod accidit ex vorticosis foueis & voraginibus, quib⁹ vbiq; scatet. Mæander flu. est Phrygiæ seu Mæonię adeo flexuosus & reciproc⁹ vt in fontẽ reuerti videat. Lydiã disterminat a Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Non secus ac liquidis Phrygi⁹ Mæander in vndis. Melas Bœotiæ fluui⁹ Mineruæ sacer abũdat oli

uetis. Potos greges si albi fuerint, nigros reddit, in hoc cõ trarius & dissimilis Cephiso. Meles flu. est Asiatic°, Smyrnam alluens. Metaurus fluuius Vmbriæ descendens in Adriaticum sinum. Mincius Venetiarum fluuius ex Bænaco scaturiens, delabitur Mantuam. Politianus. O sacris Minci celebrate Musis, Ecce Mecœnas tibi nunc Maroq; Contigit vni. Mosella fluui. Galliæ Belgicæ. Nar Sabinorum seu vmbrorum fluui. aquas habet velut sulphureas. Nilus Agypti fluui. plurimum trahit limi, quo arua fœcundat. Incerta est eius origo. Vnde Claudianus. Et arcanos Nili deprendite fontes. Ecclesiastici dicunt eum a paradyso terresti scaturire. Variis in locis mutat nomina. Septem ostijs infunditur Oceano, Ouidius libro primo. Metamorp. Sic vbi deseruit madidos septemfluus agros Nilus. Arundines profert, quarũ membranulæ similes sunt papyro. Vnde idem Ouid. libro decimoquinto. Perq; Pyriferi septẽflua flumina Nili, Crocodilos habet & Hippotamos. Alueum egreditur & totam Aegyptũ stagnantibus vndis alluit. Nyphates Mœdorum seu Armeniorũ fluui. cadit ab eiusdem nominis monte. Sidonius. Aut vt Tigriferi pharetrata per arua Nyphatis. Numycius fluui° est Italiæ, in quo Aeneã submersum ferunt nonnulli. Reliqui fluuij memorabiles sunt, Oaxes fluui. Cretæ, de quo Virg. Pars Scythiam & rapidum Cretæ veniemus Oaxẽ, Orontes flu. Syriæ, de quo Ouidius libro secundo Metamorpho. Arsit & Euphrates, Babylonius arsit Orontes, Pactolus Lydiæ aureas voluens, arenas. Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Eridanus. Poetæ fabulantur in hũc cecidisse Phaetontem excussum polo, vnde & Phaetontæus dicitur. Martialis libro decimo. Et Phaetontæi q̃ petis arua Padi. Peneus fluui. Thessaliæ Macedoniam dirimit a Magnesia. In eius ripa poetæ fabulantur Daphnen in laurum fuisse conuersam, quæ propterea vocatur Peneia. Permessus fluuius Bœtiæ sacer Musis, a cuius nomine vocantur Permessides. Phasis celebratissimus est Colchorũ fluuius. Lucanus. Colchorũ. qui rura facit ditissima

Phasis. Rhenus Belgas diuidit a Germanis. Mirabile est, quod de huius natura scriptũ legitur Aiunt enim fluuiũ hunc Celtarum infantes intra suum sinum cõiectos si pol luta matris pudicitia essent susceptí, tanquam impuri lecti vindicem rapidis vorticib° suffocare consueisse. Quos aũ tẽ sensisset legitimo & impolluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extulisse. Hoc legitur in quadam Politiani epistola ad Iacobum Cardinalem Papiensem. Rhodanus fluuius velocissimus ortum capit in Alpibus. Tardum Ararim proxime Lugdunum secum arripit Actus demum Isara & Druentia duobus hostiis in Tyrrhenum mare diffunditur. Rubicon fluui. Italiæ, de quo Lucanus. Fonte cadit modico, paruisq; impellitur vndis Punicæus Rubicõ. Sarnus & Sebetus fluuij sunt Campaniæ. Sequana fluui° Galliæ Celtas dirimit a Belgis, Parrhisiorum Luteciam alluit, multisq; afficit commoditatibus, eo enim comportantur ligna, vina, & cætera quæ vrbi conducunt. Sicoris fluuius Hispaniæ iuxta Ilerdam Lucanus libro quarto. Placidis prælabitur vndis Hesperios inter Sicoris non vltimus amnes. Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex cõcubitu Anchisæ genuit Aeneã. Virgi. Tu ne ille Aeneas, quem Dardanio Anchisæ Alma venus Phrygij genuit Simoentis ad vndam? Strymõ fluuius Thraciæ, a cuius nomine Thraces vocantur Strymonii. Sperchius fluui. Thessaliæ, de quo Ouid. libro primo Metamorpho. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipheus. Tagus fluuius Hispaniæ aurifer. Tanais fluui. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens. Thermodon fluui° est eiusdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitasse. Ouidius libro quarto, de Põto. Et tu fœmineæ Thermodõ cognite turbæ, Et quondam Graiis Phasi perite viris. Tybris quum prius albula diceretur, nomẽ sumpsit a Tyberino rege ibidem submerso. Ticinus fluui° Italiæ. Tygris fluuius Armeniæ maioris. Timauus Venetorum, de quo Lucanus libro septimo. Atque Antenorei diffugitur vnda Timaui. Trebia fluuius Italiæ ex Appœni

no in Rhodanum influens, nobilitatus secunda Annibali victoria, & clade L. Sempronij consulis.

¶ Vsens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum.

¶ Xanthus flu. Troadis. Virgil. Non Simois tibi nec Xanthus, nec dorica castra Defuerint. Hæc sũt nomina fluuiorum præcipui nominis. Infinitam aliorum turbam omisimus de industria.

¶ Fluuii auriferi & gemmiferi.

TAgus Hispaniæ. Iuuenalis. Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena. Martialis libro octauo. Non illi satis est turbato sordidus auro Hermus, & Hesperio qui sonat orbe Tagus. Idem libro decimo. Auriferumq; Tagũ sitiam. Põtanus. In matre qua Gãges, & qua Tagus aureus intrat. Idem. Dum Tagus aurifluo vectatur gurgite. Mantuanus libro quarto Agelatiorũ. In mare proripitur Tagus auricoloribus vndis. Hermus Lydiæ. Stroza filius. Quodve metalliferis egerit Hermus aquis. Idaspes Indiæ. Claudianus. Auriferũ veniam potus rus Idaspẽ. Statius libro octauo. Ceu modo gemmiferũ Thyrso populatus Idaspem. Pactolus Asiæ. Lucanus libro. 3. Passaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Virg. lib. 10. Pactolusq; irrigat auro. Ouid. li. 11. Pactolõq; perit, quis nõ aureus illo tempore, nec charis erat iuuidiosus arenis. Arimaspus Scythiæ fluuius aureas quondã habuit arenas. De fluuiis quibusdã auriferis Claudianus. Nõ Tarteſſiacis illum satiaret arenis Tempestas preciosa Tagi, non stagna rubentis Aurea Pactoli, totũq; exhauserit Hermum, Ardebat maiore siti.

¶ Fluuij infernales. 5.

STyx. Lethe, Cocytus, Phlegeton, Acheron. De his Syllius libro decimotertio. Sæuus aquis Phlegetõ, & turbine anhelo Flammarum resonans saxosa incendia torquet. Parte alia torrens Cocytus sanguinis atri Vorticibus furit & spumanti gurgite ferũ. At magnis semper diuis, regiq; deorum Iurari dignata palus, picis horrida riuo, Fumiferum voluit Styx inter sulphura limũ. Tri-

stior his Acherõ sanie, crassoq; veneno Aestuat, & gelidã eructãs cum murmure arenam Descẽdit nigra lentus per stagna palude.

¶ Aquarum mirabilis natura.

AQuæ Sinuessanæ in Campaniæ regiõe sterilitatẽ fœminarũ, & virorum insaniam abolere produntur. In ænaria insula calculosis mederi. Iuxta Romã Albulæ aquæ vulneribus medentur, autore Plyn. Lauus Amphion vitiligenes tollit. Cydnus Cilicię amnis podagricis medet. Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur. Reatinis paludibꝰ vngulæ iumentorũ indurantur. Cerome fons est, ex quo bibentes oues nigræ fiunt. Ex Mele vero alio fonte albę. Si ex vtroq; biberint, fiunt varię. Testis Eudicus apud Plynium. Crathis fluuius candorẽ facit bobus ac pecoribus. Sybaris nigriciam. Sybarim quoq; si bibãt homines, nigriores fient, & crispo capillo, Si ex Crathide, fient candidi & porrecta coma. In Lusis Arcadiæ fonte mures bibũt & cõuersant. Erythris Aloes amnis pilos gignit in corporibꝰ. Qui ex Clitorio Arcadiæ fonte bibũt, vini tædio afficiuntur. Marsyæ fõs in Phrygia ad Celenarũ oppidũ saxa egerit. Ex Cyzice fonte potantes amorem deponũt, Granone fons est calidus qui in vinũ additus, triduo calorẽ potiõis custodit in vasis, Mogũtiaci fontes sunt calidi in germania, quorum haustus triduo feruet. In Silia Indorũ stagno nihil innatat, sed omnia merguntur. Auernus lacus superuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit. In Africæ lacu Apustidamo, omnia fluitant & nihil immergitur, vt in Phinthia siciliæ fonte. Clachas fluuius est in Bithynia, cuius gurgite peritura notãtur Parthi velut flãma vrente. In Cantabria Tamarici fontes habent in augurio. Lycus fluuius in Leontinis tertio die necat, si quisq; biberit. Coaspis & Euleij fluuiorũ suaues adeo sunt aquæ, vt reges parthorꝰ ex his bibãt. Cabura fõs est Mesopotamię cuius aqua iucũde olet. Apud Bactros amnis Ochus & Iaxartes deferũt salis rameta. Præcedẽtia hæc sũpta sunt ex

Plynio. Clitumnus fluuius est Meuaniæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propertius libro secundo. Qua formosa suo Clitumnus flumina Luco Integit, & niueos abluit vnda boues. In Caryſto Euboiæ aquę feruntur esse calidæ, quæ vocantur Alopiæ. Tibullus libro quarto. Cretæis ardens aut vnda Caryſtia campis. Anygri aqua in Peloponeſo admodum fœtet.

¶ Afrodiſius fluuius ſteriles reddit mulieres.

¶ Axus fluuius est Macedonum, cuius aquam ſi biberint greges armentorum, nigros pariunt fœtus. Belus Phœniciæ fluuius arenas habet accommodas vitro. Crocon⁹ ſeu Crocaculus fluuius est Brutiorũ, in quẽ ſi quid conijciatur, lapideo dureſcit cortice. In Mæandro fluuio nascitur neſcio quis lapis, qui pectori alligatus inſaniam parit. Melas fluui. Bœotiæ potos greges ſi albi ſint, nigros facit. Cephiſus vero, ex nigris albos reddit. Caſſinitus fluuius Thraciæ equos aqua ſua potos efferat. Virgulta in Silarum fluuium Samnitum demiſſa lapideſcunt. Syllius libro octauo. Nũc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt Duriciem lapidum merſis inoleſcere ramis. Pontus flu. Thraciæ ardẽtes habet lapides, qui cõtrariam carbonibus retinent naturam. Vento enim extinguuntur, in aqua vero flagrant, odoremq; inſtar bituminis retrum adeo reddunt, vt nulla reptilia prope conſiſtant. Salmacis fons est in Caria, cui⁹ aquam qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. libro decimoquinto. hæc ſcribit.

Medio tua corniger Ammon.
Vnda die gelida est, ortuq; obituq; caleſcit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos quum Luna receſſit in orbes.
Flumen habent Cicones, quod potum ſaxea reddit
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & huic Sybaris veſtris conterminus oris
Electro ſimiles faciunt auroq; capillos.
Cui non audita est obſcœnæ Salmacis vnda.

Aethiopeſq;

Aethiopeſq; Lacus: quos ſi quis faucibus hauſit,
Aut furit, aut patitur mirum grauitate ſoporem.
Clitorio quiſcunq; ſitim de fonte leuauit.
Vina fugit, gauderq; meris abſtemius vndis.
Huic fluit effectu diſpar Lyncestius amnis
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quam ſi mera vina bibiſſet
Eſt lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores,
Ambiguis ſuſpectus aquis, quas nocte timeto,
Nocte nocent potæ ſine noxa luce bibuntur.
Frutices in Sarnum proiecti lapideſcunt.
Pontanus in lib. Meteororum. Videas lapideſcere Sarnī
Cæruleo ſub fonte alnũ, filiciſq; maniplos, Et paleę intortos lento cũ vimine culmos. Idem de fonte Ammonis ſcribit. Ammonem fama est mediis ſub noctibus altũ Feruere, & in mediis rurſum frigere diebus. Nil in Aſpaltite Iudeæ lacu qui bitumen gignit, mergi poteſt.

¶ Auctarium.

Fluuii reciproci ſunt Mæander & Euripus. De Męandro Propertius libro ſecũdo atq; etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo Errat, & ipſa ſuas decipit vnda vias. De Euripo. Seneca Priuſq; & multo vicibus alternis fugax. Eurippus vnda ſtabit Euboica piger. Idẽ Eurippus vndas flectit inſtabilis vagas, Septemq; curſus flectit ac totidẽ refert, Dum laſſa Titan mergat Oceano iuga. Fluuii ſubeuntes terras, & rurſum emergẽtes ſũt, Lycus in Aſia, Eraſinus in Argolica, Tygris, in Meſopotamia Fluuii paradiſi terreſtris ſũt. 4. Ganges, Nilus, Tygris, Euphrates. Oſtia Nili ſunt Canopicũ, Bolbiticum, Sebẽnticum, Pharniticum, Taniticum, Peluſiacum. Oſtia Danubii ſunt Peuce inſula, Naracuſtoma, Caloſtoma. Pſeudoſtomon, Boreoſtoma, Stenoſtoma. Autor Ammianus Marcellinus.

¶ Fontium quorundam nomina.

Hippoclene fons est Bœotiæ, quẽ poetæ fabulãrur equi vngula natũ. Ouidius libro qnto Metamor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fama noui fontis nostras puenit ad aures, Dura Meduſęi
quē præpetis vngula rupit. Cymothoe fons eſt achaiæ,
autore Ply. Nigris fons eſt apud Heſperios æthiopas, au-
tore Plyn. Cabura fons eſt Meſopotamiæ, cuius aqua iu-
cūde olet, vt iam dixim⁹, Acidalus fons eſt in Orcomeno
oppido Bœotię, veneri ſacer quę propterea vocatur acci
dalia. Aganippe fons eſt itidem Bœotiæ ſacer muſis, quæ
inde vocant aganipides. Oui. lib. 6. Faſt. Dicite quę fontes
aganippidis Hippocrenes Grata Meduſæi ſigna teneris
equi, Idē lib. 5. Met. Fonte Meduſæo, & Hyantæa aganip
pe. Albunea fons iuxta Tibur. Vir. Lucoſq; ſub alta Cōſu-
lit Albunea, nemorū quę maxima ſacro fonte ſonat. Cal-
lirhoe fons Athenis ꝓpinquus. Stati⁹ lib. 12. Et quos Calli
rhoe nouies errātibus vndis Implicat Caſtalius fons eſt in
radicibus Parnaſi ſacer muſis qui alio nomine Caballin⁹
dicit a Caballo ideſt equo, cuius vngula excuſſus eſt.

¶ Clitorius fons eſt arcadię, q potus vini tędiū afferre dr.
Crunos fons eſt in attica, vt ēt Larine. Magia fons Sicilię
in agro Syracuſano. Margæa nomen eſt fontis apud Ply.
¶ Salmacis fons in Caria. Sebetos fons ꝓpe Neapolim,
Stat. lib. 1. Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alumna.
¶ Telpiſſa nomen eſt fontis frigidiſſimi, cuius aqua Tyre
ſiam extinctiſſe dicit. Lymira, ſceleti rbe, & ſtomace nomi
na ſunt fontiū apud Plynium. Ciſſuſa fons eſt in quo ob
ſtetrices Bacchū infantē lauerūt. Autor Plutarchus in Ly
ſandro. Eodē teſte Palma & Oliua duo ſunt fontes ꝓpe
Delon. Dircenna & Nemeta nomina ſunt fontium apud
Mar. lib. 1. ſcribentē. Auidā rigēs Dircēna placabit ſitim,
Et ne meta, quæ vincit niues. Dirce fons eſt Thebanus, in
quem Dirce Lyci vxor cōuerſa eſt. Lucanus li. 3. Fatidica
Cephiſus aqua, Cadmeaq; Dirce, Arethuſa fons eſt aque
dulcis prope ſyracuſas, vt Cyane. Zame fons eſt in africa,
ex quo canoras effici voces ꝓdidit Varro. Chryſorrhois
fons fuit apud Troēzenios, Berbinus & Gargaphius no-
mina ſunt fontium apud Herodotum.

¶ Lacus Paludes & ſtagna.

Auernus lacus eſt cāpaniæ diti ſacer. Bœnacus lac⁹
eſt Italiæ. Bœbeis Theſſaliæ, Cocanic⁹ Sicilię, Cy
minus Ethruriæ, Eupilius & Fucinus Italię. Mar-
tialis. Fuſcinus & pigri taceantur ſtagna Neronis. Cygæus
Lydiæ, Lemānus lacus prope Gebannas. Lucan⁹ libro. 1.
Deſeruere cauo tentoria fixa Lemāno Mareotis ægypti.
Sānaus aſiæ, qui circūnaſcente abſinthio inficitur, autor
Plynius. ſpartha atropatriæ ſalix ferax. Stymphalus arca
dię, Theſbitis lacus per quē tranſit Tygris fluui⁹, Traſime
nus lacus agri Peruſini. Syllius. Thraſimenus in altos aſcē
dat citius colles. Verbanus lacus Italię, Vadimonis lac⁹ eſt
in quo fluctuāt inſulæ. Voſigonus lac⁹ in agro Patauino.
Zoroanda lacus eſt quē eff. cit Tygris fluui. Eprabolus no
men eſt lacus apud Vitruuium, Geneſareth apud Cor. Ta
citum. Acronius lacus eſt alphin⁹, æticus apolloniæ, alba
nus albani mōtis, aſconius Bithiniæ amſanctus Lucaniæ,
Caulas Iudeæ, Licomedes æthiopiæ, Lucrinus Cāpanię,
Perguſa Siciliæ, Teſprotie ambraciæ, Velinus agri Veſula
ni. Acheruſia palus eſt cāpaniæ, Cādebœa ſyriæ. Mæotis
ſcythiæ, Serbonis palus prope mōtem caſium. Daſtylitis
& Lōcanidis nomina ſunt paludum apud Plutarchū. Ler
na palus Græciæ iter argos & Mycenas, ſalapia palus ap-
puliæ, ſipus palus ad ſipuntē Diomedis ædificiū, Lucan⁹
lib. 5. Quas Vitruuium, Myris palus fuit ægypti.

¶ Montes præcipui nominis.

Abila Mons eſt Mauritaniæ oppoſit⁹ Calpe Hiſpa
niæ, Acanrius Magneſiæ, acaton ætoliæ, Actium
Epyri. vbi Antoni⁹ & Cleopatra ſuperati ſunt ab
auguſto acontius Magneſiæ, acrocerauni montes ſunt
inter armeniam & Hiberiam. Horatius. Infames ſcopu-
los acoceurania acrocorinthus Peloponeſi. aga maioris
armeniæ, agolonius arcadiæ, agragas Siciliæ, alburn⁹ Lu-
ſitaniæ, ancoranus Mauritaniæ apœninus dicitur totus
alpium globus, aracynthus mons ætoliæ Mineruæ ſa-
cer. Virgilius. amphion Dircæus in acłæo Aracyntho.

Argeus Cappadociæ, Arpendus Pāphiliæ, artemisius arcadiæ, ascræus Bœotię. atlas Mauritanię, athos Macedoniæ, artemisius Arcadiæ, aruisium Campaniæ, andriceis Cilicię, ætna Sicilię, Aulon Calabriæ.

¶ Balbus Africę, Bebi⁹ Cāpaniæ, Berecynthus Phrygiæ Brilesus Atticę, Caphareus Euboię, Calpe Hispaniæ, Capitolinus vrbis Romæ, Carina Cretę Carmelus Phœnicię, Casinus Campaniæ, Cusyrus Persidis. Casius Syrię. Caucasus Scythię, Caulon Calabrię, Chimæra Lyciæ, Cyllene Arcadię, Cynthus Deli, Cyrrha Phocidis, Citherō Bœotię, Citorius Paphlagonię, Clarius Colophonię, Cophantus Bactrianorum, Corax Aetolię, Coryc⁹ Cilicię Caphareus Euboię. Dardanus Appulię, Dindym⁹ Phrygię, Dodona Chaonię, Dyrrachium Ephyri, Ebron Palestinę, Efraim Iudeę, Eleome Macedonię, Erymanthus Arcadiæ, Eryx Sicilię. Falernus Campaniæ, Ferraria Hispaniæ. Gargos minoris Asię, Gargarus Phrygię, Garganus appulię, Gaurus Campanię, Gebenna Auernorum, Hæmus Thessalię, Hymettus Atticę, Helycō Bœotiæ. Ida Phrygię, Idalius Cypri, Inarime Prochytę insuę, Ismarus Traciæ. Lacinium Italiæ, Lathmus Catiæ, Libanus Phœnicię, Lycabetos Atticæ, Libetrus Aetolię musis sacer, Lycæus arcadię, Lilybæus arcadię Malea Laconię, Maratton atticę, Mænalus arcadię Misenus Cāpaniæ. Neptun⁹ Sicilię, Niphates armenię, Nysa Indię. Oetha Thessaliæ, Olympus Macedonię, Ossa & Othrys Thessalię. Pachynus Siciliæ, Palatin⁹ vrbis Romæ, Pangæus Traciæ, Parnasus phocidis, Parthenius Arcadiæ, pelion Thessaliæ. Pelorus Siciliæ, Pindus Thessalię, Pirenæus mons Hispaniam dirimens a Gallia, Pholoe Thessaliæ. Quirinus vrbis Romæ. Retic⁹ Germaniæ, Riphei Scythiæ, Rodope Thraciæ. Scillaceū Italiæ, Sigæum Asiæ, Sipylus mons inter Lydiā & Phrygiam, Syton Thraciæ, Silanius Hibernię, Somorus Syrię. Tabor Gallileæ, Taburnus mons in sannio, Taygetus Laconiæ, Tarpeius vrbis Romæ, Taurus Scythiæ, Tetricus sabinorum, Tmolus Ciliciæ, Tempe Tessaliæ.

¶ Veseuus Campaniæ.

¶ Montes flammiferi.

Aetna Siciliæ, Stra. lib. 5. The. Vbi ignifera fessus suspirat ab ætna Mulciber. Luca. libro primo Et ardenti seruilia bella sub ætna. Lypara quæ est vna ex Aeolijs insulis. Sylli⁹ libro. 14. Nam Lypate vastis subter depasta caminis sulphureum vomit exæso de vertice fumum. Ast ætna eructat tremefactis cautib⁹ ignes. Aenocauma mons est æternis ardens ignibus autore Plynio. Chimæra mons Lycius. Pontanus. Oraq; flammiuoma rutilent afflata Chimæra. Hora. Me nec. Chimerę spiritus igneæ Diuellet vnquam. Vesbius seu Veseuus. Val. Flac. libro tertio Argon. vt magis Inarime, magis vt mugitor anhelat Vesbius.

¶ Historiographi plærīq; Græci & Latini.

Ablabius Gothus scripsit de bello Gothorum. Aeliodorus præsul Tricensis quæ ciuitas est Thessaliæ, scripsit Aethiopicam historiā libro. 11. Anastasius Lateranensis scripsit historiam ecclesiasticam vsq; ad sua tēpora. Andronic⁹ scripsit rex alexandri. Antipater Iolai filius & Philippi Macædonis miles scripsit historiā perdicæ & res Illyricas. Appianus alexandrin⁹. 22. libros historiæ Romanæ composuit & gesta imperatorū. Apollonius aphrodiseus scripsit res Carias, de Trallibus, de Ortheo eiusq; ministeriis. Arianus scripsit historiam Alexādri magni. 8. lib. Emicuit Romæ sub M. Antonio & adriano principib⁹, a quibus ob literas consultatem meruit dignitatem Asellius sempron⁹ scripsit bellum Numantinū Bairon historicus scripsit breuiariū rerum ab alexandro gestarum. Aufidius Bassus ætate Quintiliani scripsit bellū Germanicū. Bemarchus Cæsarienſis scripsit res gestas Cōstantini principis libris decem. Cadmus Milesi⁹ scripsit historiam de Mileto, ac totius Ioniæ regione libris. 4. Calisthenes Olynthius. Calistus scripsit heroico versu historiā Iuliani prin-

cipis. Charon Lampsacenus ætate Darii primi scripsit Aethiopica libris duobus, Cretẽsia item & Græcanica. Charon carthaginensis scripsit tyrãnos quotquot in asia atq; in Europa fuere. Item vitas clarorum virorũ libris. 4. illustrium fœminarum libris totidem. Charon Naucratica sacerdotes egypti & reges q fuere ab initio in qualibet gẽte. Capton Lycius composuit historiam Isauricam libris 8. Chœrilus Samius scripsit athenienſium victoriã contra Xerxem, & pro singulis versibus singulos stateres aureos recepit. Clearchus Solensis scripsit de varia historia.

¶ Clitarchus comes fuit Alexãdri, qui eius gesta conscripsit. Iulius Cordus scripsit vitas imperatorum. Crito Pieriota (ciuitas esse Macedoniæ Pieria) scripsit res Persicas, Siculas & Macedonicas. Q. Curtius scripsit de gestis Alexandri magni, sed opus eius mancum est & imperfectũ. Damascius sigiæus scripsit de rebus in Græcia gestis. Præterea de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti sunt. Item de poetis & sophistis. Dares Phrygius græce scripsit bellum Troianum, cui ipse interfuit. Dexter Barcinonensis scripsit omnimodam historiam. Dion Cassius scripsit Romanam historiam lib. 80. Præterea gesta Traiani principis & vitam Arriani philosophi Historiam eius integram non habemus. Dion Prusieus scripsit de virtutibꝰ Alexandri magni libros decẽ. Diogenes Laertius scripsit de vita & moribus philosophorũ. Diodorus Siculus scripsit historiam, quam Bibliothecã inscripsit. Continet autem res Romanas & varias libris. 40. Floruit augusti sæculo. Dionisius Milesius scripsit res persicas, & quę post Darium secuta sunt. Dionysius Halicarnassæus augusti tẽpore Romanam scripsit historiã. Egesippus scripsit historiã ecclesiasticam libris quinq;. Ephippius Cumæus auditor Isocratis scripsit historiã ab excidio Troiæ, vsq; ad sua tẽpora libris. 30. Euphorus Cumæꝰ scripsit Galeni principis Historiam libris. 17. Præterea Corinthiaca & quædã alia. Herodotus scripsit historiã libris nouẽ ex numero & nominibus musarum incipiens a Cyro Persarum rege. Herodianus Alexandrinus scripsit imperatorũ historiam, quæ ad nos integra non peruenit. Hesichius Milesius composuit historiam libris sex, in quibus cõplectitur Romanorũ imperatorum, tyrannorum & diuersorũ gentium res gestas vsq; ad sua tempora. Euemerus Messanus historiã finxit ex titulis & inscriptionibus sacris. Eutropius aferdiscipulus augustini scripsit Epitomẽ Romanæ historiæ ab vrbe condita vsq; ad Valentem principem & Iouinianũ. Eustathius Epiphaneus scripsit temporum Epitomen ab Aenea vsq; ad anastasium principem. Eusebius scripsit historiæ libros decem, de præparatione Euangelica, & Epitomen temporum. Florus scripsit historiam Romanam succincta breuitate. Item epitomen in libros Liuii. Fortunatus præsul Pictauẽsis gesta sanctorum partim pedestri, partim soluta conscripsit oratione. Gẽnadius Massiliẽsis scripsit de viris illustribus Theodosii tẽpore. Ibicus Rheginus historicus vixit apud Polycratem Samiorum tyrãnum. Hieronymus Rhodiꝰ scripsit res gestas a Demetrio poliorcete. Ioannes Scilax scripsit de imperatoribus Constantinopolitanis. Iosephus Iudeus cõscripsit græcæ antiquitatis Iudæorum historiam libris vigiti ab exordio mũdi vsq; ad. 13. annum Domitiani. Bellum vero Iudaicum cum Romanis gestum libris. 7. Ireneus pſul Lugdunensis Historiam scripsit ecclesiasticã. Isidorus prẽsul Hispalensis scripsit de viris illustribus. Historiam præterea ab adamo vsq; ad sua tempora, & res Longobardorum, & breuem quandam cosmographiam. C. Iulius senator res Romanas græce scripsit. Iustus Tiberiensis texuit historiam rerum Iudaicarum. Iustinus fecit epitomen in Trogum tanta styli felicitate, vt alienum prope inuentum sibi vendicarit, Aelius Lampridius scripsit de gestis imperatorum Romanorum ad Constantinum magnum. Leo Bizãtius scripsit res Bizantij a philippo gestas. Leo alabãdæus scripsit historiam de caribus libris. 4. Delicijs, duobus. arrem Rhetoricã, bellum phocensium & Bœotiorum. Liuius patauinus scripsit historiam Romanam. Ammianus Mar

Universidad de Deusto
Biblioteca

cellinus vitam quorũdam imperatorum. Marius historicus scripsit principum Romanorũ vitas. Gargilio Martialis vitas imperatorum tempore Alexandri principis, cuius vitam diligentius persecutus est. Marsyas Pelleus scripsit res Macedonicas libris. 10. a primo rege vsq; ad Alexandrũ item & de rebo atticis libros. 11. Melisandrus Milesio scripsit bellum Lapitharum & Centaurorũ. Menechmus Sicyonius scripsit historiam Alexandri magni. Nicolaus Damascenus scripsit historiã vniuersalem libris. 70. & vitam Augusti separatim apud quem in tanta fuit dignatione, vt imperator ipse placentas ab amicis acceptas vocaret Nicolaos. Nimphis Heracleotes scripsit historiã Alexandri & eius successorũ libris. 24. de Heraclea. 13. vsq; ad euersionẽ tyrannorũ, Onesicritus Alexandri in cunabula & originem scripsit. C. Oppius commentarios Iulij Cæsaris continuauit, scripsitq; Belllum Hispaniense, Palæphatus Abydenus scripsit Cyprica, Attica & Arabica. Paulus Orosius reliquit historiam ab initio mundi vsq; ad Honorii principis tẽpora prescribens, Paulus Foroiuliensis historiam scripsit Longobardorum. Pausanias. Cæsariensis scripsit vniuersæ Græciæ. geographiam cum eio historiis. Pisandus Larendæus sub Alexandro Mameæ scripsit variam historiam versibo & libris. 60. Pysistratus Larysseus fuit historiarũ scriptor. Plynius secũdus scripsit historiam naturalẽ opus apprime vtile, si cateret mẽdis. Plutarchus Cheronæus scripsit vitas multorũ illustrium virorũ Item apophthegmata parallelas & alia plurima. Polybius Scipionis Africani præceptor scripsit Romanã historiam libris. 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

¶ Polemon Helladicus scripsit de origine ciuitatũ Phocidis, Ponti, Lacedæmoniæ geographiam, de cursu solis libros tres. Possidonius Olbiopolita scripsit post Polybi historiam libris. 52. vsq; ad bellũ Cyrenaicũ & Ptolemæi. Præterea declamationes rethoricas, & argumenta in orationes Demosthenis. Floruit ætate Strabonis. Priscus Panites magister epistolarũ Theodosii iunioris scripsit histo-

riam Constantinopolitanam & Athilæ libris. 8. Præterea declamationes & epistolas. Prosper præsul Rheginº scripsit de vita solitaria, de temporibus ab Adam vsq; ad suũ sæculum. Prudentius quoq; historiam ab Adam carmine exorsus est. Ptolemæus Lucensis scripsit historiã pontificum vsq; ad Celestinum quintum cuius tempore ipse floruit, Pherecydes Lerius scripsit de Clero, de Iphigenia, de festis. Philo Herennius scripsit de ciuitatibus & viris claris. 30. Philochoro Athenienſis scripsit libros Atthidis. 17. qui cõtinent res Athenienſium & reges & magistratus vsq; ad Antiochum deum cognomento. Philistus Syracusanus propinquus Dionysii tyranni scripsit res Siculas libris. 12. Phlegon Trallianus libertus Augusti scripsit historiam Olympiadum libris. 16. vsque ad Olympi. 229. De fastis Ro. libros. 4. Item de nominibus locorum vrbis Romæ, & Epitomem Olympionicarum libris duobus. Festus Ruffus scripsit Epitomem rerum Romanarũ. Sabinus Massurius scripsit Fastorum & rerum memorabilium libros. Crispus Sallustius scripsit bellum Catilinarium & Iugurthinum, & Romanas historias instar Liuij, in quo opere citatur sæpe numero ab antiquis. De hoc Martialis, Crispus Romana primus in historia. Secundus Tridentinus scripsit Lõgobardorum historiam. Socrates Constantinopolitanus historiam ecclesiasticam a tempore Apostolorum vsq; ad Chrysostomum composuit. Sozomenus presbyter Pistoriensis historiæ vniuersalis amplissimũ edidit volumen. Stesimbrotus Tharsius scripsit res gestas Cimonis ducis Athenienſiũ. Suetonius Tranquillus vitas duodecim Cæsarum. Theocritus Chius scripsit historiam Lybicam & epistolas quasdam. Theodoro Gothus scripsit historiam suorum temporum. Theodorus Constantinopolitanus scripsit historiam ecclesiasticam a tempore Constantini vsq; ad Iustinianum. Themistogenes Syracusanus historiam Cyri regis Persarum. Timæus Siculus res Græcas & bellum Thebanum. Traianus patricius sub Iustiniano principe scripsit temporum epitomẽ.

Thucidides Atheniẽsis patrem habuit Olorum, matrem Egesiplyam. Scripsit bellum Peloponẽsiacum, Fuit adeo studiosus inquirendæ veritatis historicæ, vt iis mercedem præberet, qui nunciarent, quę acta essent in bello. Val. Antias historicus plærunq; citatur ab antiquis autorib⁹. Val. maximus scripsit dicta & facta memorabilia ad Tyberiũ Cæsarem. Theophanes Lesbius scripsit res a Põpeio gestas. Timagenes Milesius scripsit de heraclea põti, & viris in ea claris libros tres. Timosthenes præfectus classis Ptolemæi Philadelphi scripsit de portubus libros decẽ. Vincentius ordinis prædicatorum scripsit historiam vniuersalem ab exordio mundi vsq; ad Hierosolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum. Vulcatius Gallican⁹ scripsit vitas imperatorum ad Diocletianum. Volcatius Terentianus scripsit historiam Gordianorum. Xanthus scripsit historiam Lydorum libris 4. Zeno Rhodius scripsit historiam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno, qui pyrrhi gesta in Italia Epitomenq; Romanorum & Carthaginensium composuit. Zonaras scripsit historiam vniuersalem ab exordio mundi vsque ad tempora Michaelis imperatoris Constantinopolitani. Saxo grãmaticus ab hinc paucos ãnos scripsit historiam regum Danorum magnalorum regum, quem nostra ætate imitatur Paulus Aemylius. Boccacius scripsit de casibus virorum illustrium. Solinus de mirabilibus mũdi. Blondus Forosulienſis de Roma triumphante. Sabellicus historiam vniuersalẽ ab exordio mundi ad sua tempora. Volaterranus Geographiã, anthropologiam & philologiam. Agathias Græcus historiam Francorum. Põtificum Romanorum historiam scripserunt Anastasius, Paulus Diaconus, Guido Rauennas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonẽsis, Gotfredus Viterbiensis, Vincẽti⁹ præsul, Martinus Carsulanus, Landulphus canonicus Carnotensis, Zosomenus, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Lucensis, Antonius præsul Florentinus, Platina. Vitas imperatorũ

scripsere Cor. Tacitus, Marius maximus, Iulius Cordus, Trãquillus, Suetonius, Opratianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Aelius Lãpridius, Flauius Vopiscus, Eutropius, Orosius. Ex Græcis Herodian⁹, Dion, Appianus.

¶ Grammatici.

ACcron grãmaticus Horatium poetam enarrauit. Aelius præconius grãmatic⁹ nobilissimas orationes ad vnũquẽq; scribebat. Hic Metellũ Numydicum in exiliũ comitatus est. Aelius Melissus librũ edidit de loquẽdi proprietate. Alexander Milesius Polyhistor cognominat⁹ libertus Cor. Lẽtuli grãmaticus fuit qui docuit Romæ Syllæ tẽporibus. M. Popilius Andronic⁹ scripsit opusculũ annalium. Andromachus grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore. Appion alexãdrinus Didymi magni alumn⁹ docuit Romę Tyberij & Claudij temporibus. Scripsit annales & alia complura. Apollodorus athenienſis grammaticus discipulus Panetij Rhodij & aristarchi grammatici scripsit historiam athenienſem. Apollonius alexandrinus scripsit de compositione partium oratiõis. Archimedes Trallianus scripsit mechanica & cõmentarios in Homerum. Archibius alexãdrin⁹ docuit Romæ sub Traiano principe. Scripsit cõmẽtarios in epigrammata Callimachi. Aristarchus alexãdrinus floruit sub Ptolemæo philometore, cuius filiũ erudijt. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit aristophanis grammatici. Aristophanes Bizantius grammaticus discipulus fuit Callimachi. Aristonicus grammaticus alexandrinus scripsit in Theogoniam Hesiodi. Arcadius antiochenus scripsit nonnulla in grammatica. Asclepiades anazerbæus grammaticus scripsit de fluminibus. Asinius Pollio Trallianus docuit Romæ tempore Pompeij magni. Successit scholæ Timagenis. Scripsit bellũ ciuile Cæsaris & Pompeii. Asinius capito grammaticus reliquit librum epistolarũ. Callias Methymnæus grãmaticus alcei & sapphus poemata enarrauit. Spurius Carbilius Romæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ludum grammaticæ aperuit, mercede docens. Idem G. literam primus inuenit, quum pro ea. C. litera prius vteretur. Val. Cato grammaticus Romæ docuit multos & nobiles tempore Syllæ, tantumq; nominis sibi comparauit, vt sequentes versus in eius laudem vulgo prædicarentur. Cato grammaticus latina Syrem, Qui solus legit & facit poetas. Luctacius Daphnis Q. Catuli libert⁹ professus est Romæ. L. Cæcilius Epyrota Attici libertus ludum grammaticæ Romæ aperuit, primusq; Virgiliũ & alios nouos Poetas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marsus. Indicat Epyrota tenellorum nutricula vatum. Crates Malotes æqualis Aristophanis floruit sub Ptolemæo Philometore. Scripsit in Homeri Iliada & Odysseam libros. 9. commentariorum. Primus studium grammaticæ Romæ intulit, eo fere tempore, quo mortuus est Ennius. Crassiti⁹ cognomento pasciles Romæ ludum grammatice aperuit. Docuit Iulianum Antonium Antonij Triumuiri filium. Demetrius Ixion Adramiten⁹ docuit Pergami. Discipulus fuit Aristarchi. Scripsit enarrationem in Homerum. Dicæarchus Lacedæmoni⁹ grammaticus fuit Aristarchi auditor. Didymus Calchentorus grammaticus Alexãdrinus scripsit lib. sup. 3100. Dioscorius Mireus grammatic⁹ præfectus fuit prætorij Leonis imper. & præceptor filiorum ei⁹. Diomedes scripsit quædam in grammatica, quæ adhuc extant. Diogenianus ex heraclea grammaticus sub Adriano principe scripsit dictionarium per ordinem literarum & quædam alia. Dionysius Alexandrinus grãmaticus præfuit bibliothece & epistolis Traiani, habuitq; præceptorem Chæremonem philosophum. Domitian⁹ insanus grammaticus in vrbe Roma id cognomentũ adeptus est, quod esset intractabilis, & valde morosus. Donatus grammaticus præceptor Hieronymi scripsit libellum, quem pueri habent in manib⁹. Commentarios item in Terentium & Virgilium. Demosthenes Thrax grammaticus Iliada Homeri & Hesiodi Theogoniam in solutam vertit orationem. Helladius grammaticus Alexan-

drinus sub Theodosio iuniore scripsit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodosii & quædam alia. Ennius grammatic⁹ duos libellos de literis & syllabis, ac metris conscripsit. Epitherses Bithynicus scripsit de Attis dictionibus. Heracleon Aegyptius docuit Romæ, scripsit enarrationem in Homerum & Lyricos. Herodianus Alexandrinus grammaticus Apollonii grammatici filius & discipulus, floruit sub M. Antonio principe. Scripsit de grammatica & imperatorũ historiam. Hermolaus Constãtino. grammaticus scripsit ad Iustinianum impera. Epitomen in librum Stephani grammatici de vrbibus. Eugenius Phrysius docuit Constantinopoli imperante Anastasio. Verrius Flaccus Romæ docuit Augusti nepotes. Professus est in atrio domus Catilinæ tanta omniũ beniuolẽtia, vt statuam meruerit. Aul. Gelli⁹ tempore Traiani scripsit noctes Atticas, Fauorinum maxime coluit. Hyperechius Alexandrinus grammaticus sub Martiano imperat. scripsit de verbis & nominibus & orthographia. C. Melissus Spoletinus a Mecœnate ob ingenium libertate donatus est. Mithecus grammatic⁹ scripsit de obsoniis & de canibus. Moschus grammaticus scripsit carmen Bucolicõ. Nestor Alexã. grammaticus Marcellum Augusti sororis filium erudiit. Nicias grammaticus docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeio & Ciceroni. Orbilius Beneuentanus profitebatur Romæ Ciceronis tempore, vir in discipulos plagosus. Pacatus Minutius scripsit de lingua Alexandrinorum. Item de proprietate Atticę & Doricæ linguę. Palamedes Eleates scripsit de tragicis & comicis dictiõibus, & commentarios in Pindarum. Rhennius Palemon professus est Romę sub Tyberio & Claudio principibus. Pamphilus Sicyonius scripsit de pictura, & claris pictoribus. Pamphilus Alexandrinus scripsit dictionariũ, quod vocauit pratum. Papias scripsit dictionarium latinum ex ordine literarum. Pausanias Cæsarienſis scripsit de constructione. Vixit Romę Adriani principis tempore. Naucratita grammatic⁹ docuit Athenis sub Commodo prin-

cipe, ad quem scripsit Onomaticon libris decem. Pompeius Leneus Pompeii magni libertus scripsit de herbis & plantis. Priscianus Cæsariensis claruit Athenis tempore Iustiniani principis. Scripsit de arte grammatica ad Iulianum consulem, & ad Cosdroem persarum regem de naturalibus quæstionibus. M. Val. Probus Romæ docuit. Scripsit Syluam obseruationum latini sermonis. Philetas Cous grãmaticus fuit admodum Criticus tempore Philippi & Alexãdri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripsit elegias & epigrammata. Philoxenus Alexandrinus Romæ scripsit de verbis monosyllabis, & de Græcismo, & de genere linguarum. Scribonius discipulus Orbilij docuit eodem tempore, quo Verrius. Sophocles grammaticus enarrauit Lycophronem & quosdam alios poetas. Sosibius grammaticus fuit Laconicus. Telephus Pergamensis scripsit fere omnia, quæ ad grammaticam pertinent, Inter cætera collationes Epithetorum vnicuiq; rei congruentium ad paratam elocutionis copiam. Terentius Scaurus floruit Adriani temporibus, scripsitq; librum de Cæselij vindicis erroribus. Timagenes Alexandrinus sub Pompeio magno captiuus Romam ductus emptus est a Gabinio. Docuit Romæ vsque ad Augusti tempora. Timotheus Gazeus floruit ætate Anastasii principis. Tyrannion docuit Romæ ætate magni Pompei, Habuit tria librorum milia in bibliotheca, Tryphon Alexandrinus Augusti tempore scripsit de copia orationis, de orthographia, & quædam alia. Verrius Cloacius scripsit de verbis græcis. Volcatius Epidius grammaticus scripsit res gestas Pompeii magni & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antonium & Augustum. Zenodotº Ephesius docuit filios Ptolemæi primi ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ, primus qui Homeri libros correxit & in ordinem redegit. Nicanor Alexandrinus grammaticus scripsit de pũctis & dictionibus quibus vtimur in scribendo. Inter neotericos numerantur Seruius, Valla, Nebrissensis, N. Perottus, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Despauteriº, &

bonæ, si dijs placet, doctrinæ Alexander Theopagita.

¶ Oratorum quorundam nomina.

ACtius Pisauriẽsis, Acatius e Cæsarea Palestinæ, sodalis Libani sophistę, M. Aemilioº Lepidus, Aeschines Atheniẽsis, Sp. & L. Albini Mumii filij, C. Albutius Silus Nouariensis, Alexander Ephesius, Anaximenes Lampsacenus discipulus Diogenis Cynici præceptor Alexandri magni, & in expeditiõibus comes andocides Atheniensis leogori filius, Antiphum Rhamnusius, qui athenis præcepta dicẽdi tradidit M. Antonius auus triũuiri, Aristides Atheniensis. Aristogiton Atheniẽsis impudens, qui scripsit apologiam ad Demosthenem ducẽ cõtra Timotheum, ad Lucurgum contra Timarchũ, & contra Hyperidem. Asinius Pollio augusti amicus, qui declamationes suas nunquã populo commisit, vir alioqui natiore iudicio. Carpebat enim in Liuio patauinitatem, in Cæsaris commentarijs infidelitatem, in Sallustio verba obsoleta, in Cicerone stylum nimis exanguem & elixũ. Hic primus Romæ Bibliothecã publicauit. Licinius Caluus. Carbones duo. Charisius Atheniensis filius sororis Demosthenis, qui multas scripsit orationes Attico generi. Cassius Seuerus eloquentissimus in agendo, sed minoris multo virtutis in declamãdo. Q. Luctaciº Catulus marij collega in consulatu. M. Cælius Ciceronis discipulus, acri turbulentoq; ingenio. Cephalus athenienſis, qui primus proœmia & epilogos induxit. C. Cæsar. M. Cor. Cethegus. P. Cor. Cethegus. Cyneas legatus pyrrhi. Cleon Halycarnaseus. Cleomachus Magnesiº. Clodiº pulcher. Clodius quirinalis. Cordus cremutiº declamator. C. Cotta pressus in dicendo, in cuius oratione nihil erat nisi syncerum, nihil nisi siccum & sanum. L. Crassus, in quo teste Tullio erat cum grauitate iunctus facetiarum & vrbanitatis lepos. Curiones tres continua serie in vna familia. Demades Athenienſis. Demetrius Phalereus auditor Theophrasti. Demochares nepos Demosthenis. Dexippus Hermennius athenienſis, Domitiº apher. Demosthenes athe-

nienſis. Hic quum multitudinem & tumultum in theatro expaueſceret & excideret mente, prope ſonitum litoris marini aſſueſcebat dicere. Literam R difficile enũciabat, quam calculis in os coniectis pronunciare conabatur. Nũ quam dicebat niſi premeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demoſthenis Enthymemata lucernam olere. Egeſias Magneſius. Epicrates athenienſis, qui barbam ad pectus propenſam ſolebat ferre. Hermagoras rhetor, qui ſcripſit de Rhetorica libros. 6. de diligentia oratiõis, de decoro, de elocutione, de figuris. Herodes atticus. Eudemus preceptor Philopomenis. Sergius Galba temporum ſuorũ eloquentiſſimus. L. Gellius. Caius & Tyberius Gracchi. Gregorin⁹ Niſſenus. Hyperides athenienſis æmulus Demoſthenis. Iſocrates athenienſis dulcis & numeroſus in dicendo. Iſeus Aſſyrius. Iſocrates amyclas, Iulius africanus concitatus & in cura verborum nimius, Latro Potti⁹ Cn. Lentulus. P. Lentulus C. Lælius. Lyſias Syracuſanus æquatus Demoſtheni. L. Magius. T. Liuij gener. L. Manli⁹ Torquatus. Marcellus Pergameus, qui ſcripſit librum de regno, quem adriano principi nuncupauit. Marius aterius declamator. Marinus Neapolitan⁹ Procli diſcipulus. Melitus athenienſis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratonicenſis preceptor Ciceronis. Metellus Macedonicus, Meſſalæ duo. Montanus Narbonenſis relegatus a Tyberio principe. Q. Mutius Scæuola iuriſcõſultorum eloquẽtiſſimus. Nicoſtratus Macedo æqualis ariſtidis. Numius, qui ſcripſit ad adrianum orationem conſolatoriã de antinoo. Oneſimus Cyprius, qui tempore Conſtantini magni ſcripſit in Rhetorica, item de ſtatuum differẽtia, præexercitationes & declamationes. Q. Hortenſius. Pericles athenienſis, quem veteres Poetæ Olympum vocabant, quod tonare in concionibus videretur & fulminare. M. Calphurnius. Pyſiſtratus athenienſis, Pytheas athenienſis, Plato. L. Numacius Plancus. Plotius Gallus. Polyæn⁹ Sardianus. Cn. Pomponi⁹. Potamon Mitylenæus. Procopius. Pherecydes Syrus. Philoſtratus ſenior Philiſt⁹ Mileſius

ſius Iſocratis diſcipulus, qui ſcripſit de Rhetorica & orationes nonnullas. L. Philippus Quintilian⁹ rethor, qui iſtitutiones oratorias ſcripſit. Virginius Ruffus. Rutili⁹ gemi nus, qui fecit libros pontificales. Clodius ſabin⁹ declamator. Serapion alexandrinus, qui ſcripſit orationes in gene re deliberatiuo. Symmachus Ro. L. Siſenna Ro. Sophrõ ſyracuſanus. P. Sulpitius. C. Corta. Cor. Tacitus. Theodectes Cilix. Theopõpus Vnidi⁹. Theodorus Gadaræ⁹. Sex. Titius. Titianus præceptor Maximini principis, qui ſcripſit libros prouinciarum. Hic vocatus eſt ſimia ſui temporis, quod omnia probe imitaretur. Trachalus. Tullius Cicero pater eloquentię Romanæ. Q. Varius. Varus gemin⁹ declamator, qui Cæſari dixiſſe fertur. Cæſar q apud te audent dicere magnitudinem tuam ignorant. Qui non audent, humanitatem. Zenodotus Adramyten⁹. Thraſymachus. Val. Licinianus. Secundus Carinus, Gorgias. Achetius, Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

¶ De poetis Græcis & Latinis.

PEtrus Crinitus homo non pœnitẽda negq; aſperna bili doctrina iam ſcripſit opuſculum de latinis poetis docte ſatis & erudite. Propterea ne acta agere videamur, in compendioſam redigemus epitomẽ, quod multis ille verbis conſecutus eſt. Latinis demũ adijcem⁹ græcorum nomina Liuius Andronicus Epicus poeta latinas fabulas primus docuit Romæ annis. 69. poſt obitũ Sophoclis & Euripidis, ſecundo bello punico. Eius carmina per vrbem decantarunt virgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Ro. 18. libris complex⁹ eſt. Scripſit & hymnos deorũ. Ennius poeta nat⁹ Rudijs Salentinorum oppido Romã venit ætate M. Plauti & M. Catonis oratoris clariſſimi; Dicebat tria eſſe ſibi corda, q̃ græcam linguam, Oſcam, & latinã calleret. Domum habuit in Auentino colle. Vixit parco & tenui victu. content⁹ vni⁹ ancillę miniſterio, Scripſit libros Annaliũ, ſatyras, comœdias, & tragœdias, Nomina quarundã fabularũ ei⁹ ſunt Telephus

Ambracia, Eumenides, Alcmeō, Andromacha, Thyestes, Medea, Phœnix, Telamon, Hecuba, Achilles, Pancratiaſte, Epicarmus, Cteſiphon. Idem in latinum ſermonē trāſtulit Eumerū poetam græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone aſſumpſit. Procliuis fuit in pocula. Scipionem Africanum maxime coluit, mutuaq; ab eo beniuolentia redamatus eſt, vt iā docuimus. Mortuus eſt articulari morbo, ſeptuagenario maior, ſepultuſq; eſt i monumēto Scipionis. M. Plautus natus eſt in vrbe Vmbriæ, cui nomē Saſſina. Operam primum piſtori locauit ad cōparandum victū in agendis molis illis, quas truſatiles vocant. Cōpoſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius.13. comœdiæ numerantur a veteribus cum paucis alijs. Secutus eſt Græcos Demophilū, Philemonem & Epicharmū Siculum. Scribendi elegantia claruit in tantū, vt Epicº Stolo dixerit muſas plautino ſermone fuiſſe locuturas, ſi Latine loqui voluiſſent, Volcatius Sedigitº de ordine Comicorum ſcribēs primas tribuit Cæcilio, Plautū cæteris omnibus præponēs. Mortuus eſt paucis annis poſt Ennium. Cn. Næuius comœdiographus patria fuit Campanº. Tertius in ordine Comicorum ponitur a Volcatio. Stipendia fecit bellis punicis Eius volumen Octauius Lāpadio grāmaticus diuiſit in. 7. libros. Scripſit præter punicum bellū tragœdias & comœdias. Nimia in carpendis hoīum præcipue metellorū vicijs vſus eſt licētia. Propterea obiectatum verborum petulantiā coniectus eſt in vincula. Mortuus eſt Vticæ, quū factione nobilium Roma fuiſſet eiectus. M. Pacuuius nepos. Q. Ennii fuit ex Brūduſio Calabriæ vrbe, Secutus eſt amplum ac ſonorū dicendi genº, clariſſimus grauitate ſentētiarum, verborum pondere. & autoritate perſonarū. Nomina tragœdiarū eius ſunt phibea. Hermiona, Atalāta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiam in Chyrſe, Oreſte, & armorum iudicio. Senior fuit Actio, docuitq; iiſdem ædibus quibus Actiº ipſe. Mortuus eſt Tarēti prope nonagenarius. Statius Cæciliº natus in Gallia principem inter Comicos locum, iudicio

Volcatij ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cū Ennio. Amatus eſt etiam a Terētio. Scripſit comœdias. 30. & amplius, quarum hæ præcipue citantur. Nauclerus, Syracuſę. Pauſimachus, Hippobolymeus, Epiclerus. Cratinus, Plociº, Aſoto, Epheſtion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnator & quædam aliæ. Mortuus eſt vno anno poſt Ennium. Accius tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Marcino & Serano conſulibus. Deciº Brutus tanti eum eſtimauit, vt eius verſibus templa & monumenta ornauerit. Idem quum Pacuuio ſuam Atreū oſtendiſſet, & ille laudaſſet quidem, ſed tamen dixiſſet quædā videri ſibi duriuſcula & ſubacida. Accius verum eſſe confeſſus eſt nec tamen ſe propterea pœnitere, quoniā idem ferme ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quæ dura adhodum & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & matura. Cæterum Accius imaginem ſuam collocauit in æde Camœnarum prægrandi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui. Terentius Comicus patria Carthaginēſis Romam puer ductus, diligētia Terentij Lucani patroni accurate liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingenium ab eodem manumiſſus. Amauit Statium Cæcilium, cui & ſuas comœdias recitauit. Sex autem compoſuit, quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in ſermonem latinum conuertit. Tanta in fabulis vſus eſt arte, vt neque ad tragicam magnitudinem intumeſcat, neque abijciatur ad hiſtoricam. Sunt qui dicant eum periiſſe in Arcadia dolore amiſſarum comœdiarum, Lucullus ſatyrographus ex Arunca vrbe Italiæ fuit primus apud Ro. q cœpit ſcribere ſatyras, quibus maxime inſectatus eſt Rutilium Lupum, Carbonem, & L. Tubulum. Scripſit Satyrarum libros. 30. & amplius, Vocatur ab Horatio lutulentº. Adrianus tamen eum omnibus ſatyrographis pponebat Metrophanem ſeruum habuit. cuius fidem commēdauit in Satyris. Mortuus eſt Neapoli, quum annum ætatis. 46. impleuiſſet. Sex. Turpilius comœdiographus floruit ſæculo Terētij cuiº familiaritate vſus eſt, Septimū locū inter

comicos meruit iudicio Sedigiti. Periit in vrbe sinuessana, hisdem temporibus, quib⁹ natus est Furius Bibaculus. Cn. Matius mimographus scripsit opus versib⁹ hexametris de Iliade, Preterea mimos, quorum hi citantur. Iam tonsiles tapetes ebrii fucu, Quos concha purpura imbiēs venenauit. Item sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conferēs labris, Quapropter edulcare cōuenit vitam, Curasq; acerbas sensibus gubernare. L. Afranius comic⁹ Romæ floruit Terentii ætate, Scripsit Togatas fabulas, in quibus primum obtinuit locum. Imitat⁹ est Menandrum a quo & multa sumpsit. Culpatur a Quintiliano quod in suis argumentis amores proprios paulo impudentius vulgauerit.

¶ Fabi⁹ Dorsenus numerat⁹ est inter comœdiographos. M. Attili⁹ fuit tragœdiographus, quem Licini⁹ scriptorē ferreum appellauit. Q. Trabeas octauium locū obtinuit inter comicos autore Vulcatio. Ex eius versib⁹ hi pcipue cōmendantur. Lena delinita argento nutum obseruabit meum. Quid velim, quid studeam. Aduenies digito impellam ianuam Fores patebūt, De improuiso Chrisis vbi me aspexerit, Alacris obuiam mihi veniet, cōplexū exoptās meū, mihi se dedet, fortunā ipsā āteibo fortūis meis.

¶ Cn. Aquili⁹ comœdiographus, plerasq; comœdias trāstulit a Menandro, Licini⁹ imbrex fuit comœdiographus cui⁹ hi afferuntur versus. Nolo ego Neeram te vocēt, sed Nerienen, Quū quidem Marti es in connubium data, Q. Nonius scriptor fuit Attelanarum, T. Lucreti⁹ eques mimographus floruit ætate Cesaris. In suis mimis habuit nō minus sentētiarum, quam lepiditatis, quos egit nō nisi in magna hominum turba. Q. Catullus scripsit epigrāmata. Fuit animo facili & procliui ad amores & delicias. Amat⁹ est a Cor. Cotta, & L. Crasso ꝓpter elegātiam ingenii, & morum suauitatem. Amauit Roscium & Theotimū pueros quoq; formam suis versib⁹ cōmendauit, Q. Atta scriptor fuit togatarū, Periit romæ sepultusq; est in via prænestina. Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Cicero

nis, Manumissus est a domino propter gratiam & decorē formæ. Iulius Cæsar mimos eius Labrianis prætulit, Precipue eius sententiæ citantur istæ. Tam deest auaro quod habet, quā quod non habet. Desunt luxurię multa, auarīciæ omnia. O vita misero longa felicibus breuis. Pars beneficij est, quod petitur, si belle neges. Beneficiū dādo accepit, qui digno dedit. Cui plus licet quā par est, plus vult quā licet. Feras non culpes, quod vitari non potest. Furor fit læsa sæpius patientia, Malum consilium est, quod mutari non pōt, Nunquam periculū sine periculo vincit. Comes facundus in via pro vehiculo est, Hæredis fletus sub psona risus est. Ita amicum habeas, posse vt hunc fieri inimicū putes, Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragiū facit, Veterem ferendo iniuriam inuitas nouā. Porcius Licinius fuit epigrammatista. Ex eius versibus sequētes ꝓbantur maxime. Custodes ouium teneræq; ppaginis agnū Quæritis ignem? Ite huc. Queritis? ignis homo est. Si digito attigero, incendam syluam simul omnē. Omne pec⁹ flamma est. Omnia quæ video. Val. Aedituus scripsit epigrāmata. Amauit Pamphilam & Philerotē, quos suis celebrauit carminibus. Q. Val. Catullus natus est Veronæ Terentij Varronis ætate. Scripsit de passere suæ Lesbiæ ad Virg. Celebrauit Nuptias Mallij. Amauit Ipsithillā & Clodiam quā ficto nomine Lesbiam vocat. Opus suum misit ad C. Nepotem, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho conuertit in numeros latinos. Preter ea quæ habemus, scripsit etiam amatorium carmē de incantamentis, & carmen Ithypallicū. Cæsarem, Mamurram, & Nouium Strumam suis versibus maxime infectatus est. Mortuus est Romæ anno circiter trigesimo.

¶ Cor. Licinus Caluus fuit breui statura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliam, Excelluit in scribēdis Iambicis, Inimicitias aliquādiu exercuit cum M. Tullio super eloquentiæ principatu. Q. Cornificus epigrammatista floruit ætate Salustii. Versat⁹ est in militia, in qua quū

milites ignauos ad subeũda belli discrimina, galeatos vocasset lepores, ab iisdem interfectus est.

¶ Aetate Cornificij floruit Heluius Cinna scriptor epigrammatũ. Scripsit opus titulo Smyrnæ, in quo nouẽ annos consumpsit.

¶ M. Furius Bibaculus natus Cræmonæ, versat⁹ est in carmine Iambico. Amicos habuit Gallũ poetam & Val. Catonem. Terentius Varro Atacinus natus est tẽporibus Ciceronis & Hortensii. Scripsit Argonautica secut⁹ Apollonium Rhodiũ, quod opus libris. 4. absoluit. Scripsit etiã epigrammata & carmen elegiacũ, in quo decãtauit puellã nomine Leucadiam, quã præcipue dilexit. Ticida scripsit epigrammata tempore Val. Catulli. Amauit Metellã quã mutato nomine vocauit Perillã. Furius Antias composuit annales versib⁹ hexametris. Vrebatur quãdoq; verbis nouis. vt indicant sequentes eius versus. Sãguine diluitur tellus, caua terra lutescit, Omnia nocte scunt tenebris caliginis atræ Increscũt animi, viuescit vulnere virt⁹, Spiritus Eurorũ virides quũ purpurat herbas. Quo magis in patriis possint opulescere cãpis. L. Iulius. Calidius poeta Romę claruit ætate Pomponij Attici. Laurea Tullius M. Tullii libertus scripsit epigrãmata. Quædam eius carmina citantur a Plynio.

¶ Virgilius Maro nat⁹ est Mantuę in vico, qui andes vocatur idibus octobris, M. Crasso & Cn. Pompeio consulibus Cremonæ primũ, deinde Mediolani, postremo Neapoli vacauit literis, audiuitq; Orbiliũ & Scribonium aprodisium, Induit virilem togam eo die quo mortuus est Lucretius. A modestia & verecundis morib⁹ vocatus est Parthenias, in Bucollicis imitat⁹ est Theocritũ, in Georgicis Hesiodũ, in Aeneide Partheniũ, Pisandrum, Apollonium Rhodium sed p ęcipue Homerum. Idem scripsisse fertur quædam opuscula, vt Cyrin, Aetnam, Moretum, Culicẽ Catalecton, Priapeia, Copam, Epigrammata & diras. Ei⁹ carmina mirum in modũ Placebant Augusto. Fabius vocat eum poetam omniũ longe principem. Carbilius tamẽ

grammaticus librum composuit de Virgilianis erroribus, cui titulus fuit Aeneidomastix, Moriens iusserat Aeneidẽ suam comburi vt incastigatam Sed obstitit August⁹ tantæ literarum iacturę. Amauit Asinium Pollionẽ, Cor. Gallũ, Quintilium Varrum, Horatium, & Mecœnatem. Eidẽ in theatro recitanti vniuersus populus Ro. assurrexit perinde ac Augusto. Habitauit in Equilijs prope hortos Mecœnatis. Tardus fuit in eloquendo adeo vt indoctus videret & agrestis. Perit Tarẽti, vel vt alij volunt, Brundusii. Mortui cadauer delatum est Neapolim. ibiq; sepult⁹ est. Q. Horatius Flaccus natus est in Venusio Appuliæ oppido patre libertino, duob⁹ annis ante coniurationẽ Catilinæ. Puer dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior factus athenas se contulit, vt philosophię vacaret. Moribus fuit impudicis natura in iram propensa, sed tamen facile placabili, Tribunitiã Romæ adeptus est dignitatẽ præter cæteros coluit Mecœnatẽ, a quo plurimum etiã amatus est Cõposuit libros carminũ. 4. Epodon & sæculare carmen, libellũ de poetica, duo satyrarum, ac totidem epistolarũ volumina In satyris imitatus est Luciliũ. Eius carminibus summe oblectabatur Ouidius. Statura fuit breui corpore obæso, oculis lippis. Mortuus est anno. 57. ætatis suæ.

¶ T. Valgius Romæ natus scripsit elegias. Albius Tibullus natus est etiam Romæ Hircio & Pansa cõsulibus. Parentes habuit ex equestri ordine. Forma fuit eleganti, maxime amatus est a Messala Coruino, cuius etiã laudes celebrat. Amauit etiam Horatiũ & Macrum, Præterea Marathum & Cherintũ puerulos, vt Deliam, Sulpitiã, Neæra, Nemesim, & Plautiam, quã ficto nomine vocauit Deliam. Scripsit elegiarũ libros. 4. Obiit adhuc iuuenis. M. Manilius Romę natus imperãte Augusto studium posuit in mathematicis disciplinis. Scripsit libros. 1. de astronomicis carmine hexametro, in quibus Hiparchum, Eudoxum & Aratum secutus est Cor. Gallus patria Forosulien sis fuit elegiographus. Augusti fauore conscendit ad gradum pręturæ. Epphorionem græcum in sermonẽ latinũ

trãstulit. Scripsit.4.libros amorũ suorum de Cytheridæ. Fuit primũ amicus Octauij. Postea tamen suspicione con iurationis quum in eius odium impegissẽt, conscisciuit sibi mortem, anno ætatis suæ.43. Cytheridẽ Volumnii liber tam quã dilexit, mutato nomine vocauit Lycorim. Sex. Aurelius Propertius ex Meuania oppido Vmbriæ oriun dus, quũ patrem puer amisisset, Romam se contulit, vbi propter ingenium statim amat⁹ est a Cor. Gallo & Mecœ nate, Magnã in elegiis laudem promeruit, quarum.4.li bros edidit, Hostiam puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiam appellauit. In suis operib⁹ secutus est Callimachum & Phileram græcos. mortu⁹ est ãno ætatis suæ.41. L. Varius poeta Epicus maxime præsti tit in scribendis tragœdiis. Eius Thyestem laudat Cor. Ta citus, Vnus fuit eorum, quibus Octauius curam imposuit emendandæ Aeneidis Virgilianæ. C. Mecœnas a regibus Ethruscis oriũdus scripsit tragœdias & alia varii generis poemata. Gratissimus fuit Octauio & omnib⁹ poetis. Fuit molli animo & vestibus solutis, nimiumq; sinuosis & flu entibus non sine molliciei suspitione. Scripsit tragœdiã Prometheum & elegias cõplures. Laudatur hoc eius car men de contemnendo sepulchro. Nec tumulũ curo, sepe lit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Esquiis Obiit ætate satis matura. Ouidius Naso nat⁹ est in Sulmo ne Pelignorum oppido Aprili mense, eodem die, quo Ti bullus puer adhuc quũ magnopere procliuis esset ad car men, ad oratoriam facultatem a patre diuerti nõ potuit, nisi per quædam interualla, Tres habuit vxores. Primã in adolescentia dimisit & cum ea diuortiũ fecit. Secundã pa rũ stabili cõnubio sibi ꝓiunctã mature dimisit. Tertia fuit Perilla, q̃ maxime oĩum dilexit, & in arte poetica docuit Scripsit varia poematũ genera. In Metamorphosi secut⁹ est Partheniũ Chiũ poetã. Scripsit sex Fastorũ libros, quos ad Germanicũ Drusi filiũ misit. Idẽ tamen ait duodecim a se cõpositos. De amorib⁹ libros tres, libros artiũ aman di & remediorum. Præterea in Ibin, De obitu Drusi, epi

grammata, opus de natura piscium & quædam alia. Scri psit & tragœdiam Medeam nomine. Relegat⁹ est ab Au gusto in pontum, vel propter libros de amoribus, quod lasciuiores essent, vel propter adulterium cũ Iulia impe ratoris filia. Versatus est in exilio annos. 7. & amplius, in quo tantum gratię apud barbaras gẽtes sibi meruit, vt in eius obitu Getę & Tomitani lachrymas cohibere nequi uerint. Quum Geticũ sermonem & sarmaticum didicis set, poemata scripsit Getica lingua. Mortuus est in exilio. Cassius seuerus patria parmẽsis scripsit elegias & epigrã mata. Domitius Marsus scriptor fuit epigrammatũ. Idẽ cõposuit bellum Herculis cõtra Amazones. Dilexit Me lenem puellam, quã suis celebrauit operibus. Iulius mõ tanus scripsit poemata versibus hexametris & pentame tris. Nonnulli eius versus citantur a Crinito. C. Germani cus Augustus Drusi filius Græcas comœdias reliquit, & opus Arati de rebus cœlestibus latinum fecit. Nomẽ me ruit a Germanis deuictis. Autor fuisse fertur sequẽtis epi grammatis de puero Thracensi. Thrax puer a stricto gla cie dum luderet Hebro, Frigore concretas pondere rupit aquas. Orba quod inuentum mater dum cõderet vrna. Hoc peperi flãmis, cętera dixit, aquis. Cæsi⁹ Bassus relatus est inter poetas Lyricos. Floruit ætate Claudii principis. Scripsit aliquot libros vario & multiplici carmine. Ama uit Ouidiũ & Persium. Conflagrauit in villa sua ardente Vesuuo. Aemylius macer Veronensis floruit ætate Messa læ Coruini. scripsit opus de bello Troiano, libros de ve nenatis animantib⁹ & de herbis, secut⁹ Nicandrum poetã Colophonium. Obiit in Asia paucis annis post Virgiliũ. C. Rabirius poeta Epicus satyras scripsit, L. Anneus Sene ca Hispan⁹ patria Cordubensis scripsit tragœdias. 10. Eu ripidem & Eschilum imitat⁹. C. Asinius Gallus asini pol lionis viri consularis filius fecit epigrammata & carmen de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytũ puerum. Interfectus est a Tyberio principe. Aulus Persius Flaccus natus est Volaterris oppido Ethruriæ. Floruit imperante

Universidad de Deusto
Biblioteca

Domitio Nerone. In grammaticæ præceptorem habuit Rhemniũ Palemonem, in Rhetorice Flauium Virginiũ. Probis fuit moribus, & egregia vitæ integritate. Compo suit sex satyras, in quibus testimonio Martialis maiorem promeruit laudem, quã Marsus in tota sua Amazonide. in his imitatus est Lucilium. Mortuus est nondum cõple tis annis. 30. Cor. Seuerus poeta Epicus versatus est etiam in agendis declamationibus. Scripsit opus de bello Sicu lo, quod non absoluit propter obitum importunum. Fe cit etiam carmẽ de Aetna monte, Versus eius de obitu Ci ceronis citantur a Crinito. M. Anneus Lucan⁹, natiõe Hi spanus, patria Cordubensis natus est Cæsare Germanico & L. Cæsiano consulibus. Patrem habuit Anneũ Melam. Præceptores Rhemnium Palemonem & Flauium Virgi nium, sub quibus tantũ profecit, vt græce ac latine decla maret. Condiscipulos habuit Saleium Bassum & Persiũ. Prouectus est ad dignitatem quæsturę, & in augurum col legium ascitus. Vxorem habuit Pollam argentariã, nobi lem eruditione & doctrina. Præter opus de bello Cęsaris cem, tragœdiam Medeam, de incendio vrbis, de incẽdio Troię cũ Priami calamitate. Tres primos Pharsalię libros emendauit cũ vxore, reliquos emendaturus, si per Nero nem licuisset, cuius mandato venas medico secãdas præ buit, quum annos. 30. nondum attigisset. Pomponius se cundus scripsit tragœdias. C. Plynius duos libros compo suit de eius vita & moribus. Gratissimus fuit Germani co. Cn. Getulic⁹ scripsit epigrammata. Amauit Cesenniã puellam. Sextilius Hæna natione Hispan⁹, patria Cordu bensis scripsit inter alia carmẽ de laude & interitu M. Tul ij. Saleius Bassus ingenium exercuit in scribendis heroi cis carminibus, Modica fuit facultate. Clodius Sabin⁹ Ele giographus primum tẽpus posuit in causis & declama tionibus. Scripsit opus de bello Troiano & aliquot episto las. Periit immatura ætate. C. Pedo. Albinouanus floruit sub imperio Neronis. Scripsit epigrammata. Ouidiũ ma

xime dilexit. Volcatius Sedigitus librum composuit de poetis latinis, senariis versibus. Pub. Statius Papinius he roica poeta patrem habuit Papiniũ ob virtutes Meapo li donatum, in qua vrbe natus est Statius. Vxorem habuit Claudiam doctam & eruditam. Scripsit Thebaidem li bris. 12. nuncupatam Cæsari Domitiano, in quo opere se cutus est Antimachum. Scripsit & Achilleidem & Sylua rum libros. 5. Domitianus eum magnificis interdum con uiuijs excepit, insigniq; corona & aliis donauit muneri bus. Filium amisit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus est ætate iam prouecta.

¶ Syllius Italicus ex Hispania oriũdus, natus est Romæ, & educatus. Factus est proconsul Asiæ. Gratissimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium consulatum perdu ctus est. Virgilii natalem quotannis celebrabat. Opus cõ posuit de secundo bello punico Libris decem & septem. Prædium habuit in agro Meapolitano in quo nonnun quam feriabatur. Septuagenario maior sepium iterfecit dolore clausi cuiusdam insanabilis. Val. Setinus Patauinus iuxta Aponam nat⁹, scripsit Argonautica ad Cæsarẽ Do mitianũ multo plura scripturu⁹, nisi immatura morte cor reptus fuisset. Imitatus est Apollonium Rhodium. Cẽsu fuit mediocri. Amauit Amazonicum puerum. Decius Iu nius Iuuenalis patria fuit aquinas. Natus est patre liberti no. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grãmaticum. Operam dedit scribendis saty ris, & carpendis horum vicijs. Mutuo amore coluit Mar tialem. Aruntius stella natus est familia consulari. Floruit eo tempore, quo Flauij Cæsares Romæ imperarunt. Vio lantillam puellam Neapolitanam in vxorem duxit, quã Martialis iãthidem græce vocat. Scripsit elegias & opus de Asteride, & poema de interitu columbæ. Prætor Ro mæ creatus est, & duumuir. M. Val. Martialis genere Hi spanus ex Bilbili oppido Celtiberiæ. Romam puer pfe ctus omnem insumpsit operam in scribendis epigrãmati bus. Acri fuit ingenio, habuitq; in scribẽdo plurimũ salis

Universidad de Deusto
Biblioteca

& fellis, nec minus candoris. Aelius verus imperator vocabat eum suum Virgilium. Donatus est equestri dignitate & prætura. Scripsit libros epigrámaton. 12. quibus adiecit Xenia & apophoreta. Eum tãti fecit stertinius, vt eiº adhuc viuẽtis imaginẽ in sua bibliotheca posuerit. Mortuus est tandem in natali solo. Sentius augur Romæ natº scripsit epigrammata, in quibº secutus est Val. Catullum, & Liciniũ Caluum. Vestritius spurina Lyricus floruit ætate Vespasianorum, Idem factus est imperator in Breuetorum regem, quo superato honoratus est statua. Filiũ Coceium adhuc iuuenem amisit. In suis lyricis imitatus est Horatium. Voconius victor Romę floruit Adriano imperante. Scripsit elegias & epigrammata. Amauit Testyllum puerum. Huius poetę mortui sepulchrũ adrianus sequenti ornauit carmine. Lasciuus versu, mente pudicus eras. L. Paulus passienus oriundus ex Vmbria claruit scribendis elegijs, in quibus propertium secutus est. Scripsit & lyricos. Prædium habuit in agro Vaticano. Annianus composuit Fescenninos versus varijs iocis & salibus refertos. M. Marullus mimographus Romæ floruit imperãte Antonio Cæsare. Tanta fuit in scribendo licentia, vt non dubitauerit notare principes ciuitatis, eoiq; nominatim suis carminibus perstringere. Aulus Serenus lyricus poemata scripsit vario & multiplici carmine. Virgilius Romanº comœdiographus floruit imperãtibus adriano & antonio. Scripsit mimos, in quibus secutus est. Cn. Matium. Rufus Festus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum e Græco in latinos conuertit numeros. Composuit etiam librum de orbe terrarum versibus hexametris, imitatus Dionysium græcum poetam. Scripsit etiam de Marelinie, versibus iambicis. Præcipue secutus est Hecatheũ Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Areniẽsem, & quosdã alios. Fecit & Virgilianas fabulas versibus iambicis. Alphius auitus libros fecit, qui inscripti sunt excellentium, versibus diametris iambicis. Septimius Afer librum composuit de laudibº Iani, in quo imitatus est Cal-

limachum. Calphurnius Siculus scripsit carmen Bucolicum. Floruit imperante Domitiano. Modicis vixit facultatibus. Aur. Olympiº Nemesianus afer genere, patria Carthaginensis floruit sub Numeriano & Diocletiano cęsaribus. Scripsit Cynnegetica, Nautica, & Alieutica. Calphurnius eidem opus suum nuncupauit. Maurus Terentianus afer natione, patria Carthaginẽsis scripsit Iambos. Opus composuit vario multipliciq; carminũ genere de literis, syllabis, pedibusq; & varijs metris. Filium habuit Bassum, & generum Nouatemum. Claudianus patria alexandrinus floruit sub honorio & arcadio. Scripsit de raptu Proserpinæ libros. 4. Item epistolas in Ruffinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, epigrammata de victoria Theodosii contra Eugenium Gallorum regem. Decius ausonius Gallus patria Burdegalensis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæsarem literis & disciplinis erudiit. Patrem habuit Ausonium professione medicum, Gratiani patrocinio prouectus est ad consulatem dignitatem. Scripsit librum epigrammatum ex græcis in latinos conuersum numeros. Celebrauit puellã nomine Bissulam. Scripsit de fluuio Mosa. Fastorum libros absoluit, auspicatus a principio vrbi conditæ vsq; ad sua tempora. scripsit & quasdam epistolas. Damasus natione Hispanus floruit eodem tempore quo Eutropiº & Orosius. Creatus est Romæ Pont. Maxi. Scripsit complures hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione soluta. Periit sub Theodosio, quum annum. 80. ageret. Iuuencus Hispanus floruit imperantibus Constantino & cõstante. Scripsit. 4. Euangelia versibus hexametris & hymnos. Aurelius prudentius Clemens genere Hispanus primam ętatem posuit in agendis causis & ciuilibus officijs, demum ad præfecturam Theodosii patrocinio conscendit. Scripsit opus de his qui pro Christiana pietate se deuouerunt, Item de Natali Domini, de gestis & miraculis Christi, de expiandis animis, de conflictu viciorum & virtutum. Pontius Paulinus patria Burdegalensis floruit

sub Cæsare Gratiano. Scripsit hexametris versibus poe/
ma de regibus ex Suetonio collectis. Licentius Afer, pa/
tria Hipponensis versatus est cũ Augustino summa fami/
liaritate. Scripsit hymnos & epistolas. Venantius Hono/
rius Fortunatus Rauennę eruditus ob eruditionem Picta
uorum factus pontifex, scripsit hymnos & libros. 2. de ge
stis beati Martini versibus hexametris. Faustus Gallus flo
ruit ætate Claudiani. Scripsit epigrammata & hymnos
de rebus sacris. Probis fuit moribus & magna in accusan/
dis vicijs seueritate. Sidonius Apollinaris patria Aruer/
nus honesta & illustri natus familia, præceptorem habuit
Flauium Nicetium doctissimum tunc temporis gramma
ticum. Scripsit permulta & soluta oratione & vario car/
minum genere, Libros nouem epistolarum, hendecasyl/
labos, panegyricos & versus hexametros. Sunt & Neo/
tericorum nonnulli, qui in scribendis poematibus non
mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium Iouia/
nianus Põranus scripsit tanta dexteritate, vt veteres pro/
ximo sequatur interuallo, præriperetq; laudem multis
antiquis, nisi obstaret ridicula quorundam hominum opi
nio, quibus omnia putent, quę non olent vetustatem. scri
psit hic poeta libros amorum tres, Tumulorum duos, de
diuinis laudib⁹ libros Baiarum duos, versus iambicos &
lyricos, duos libros qui inscribuntur Eridianus, libros de
stellis. 1 Librum vnum Meteororum, duos de hortis He/
speridum, Pompam lepidinam, Melisęum, Meonem, de
virtutibus, grammatica & multa alia. Pontanum mea sen
tẽtia subsequitur Politianus, vtroque genere dicẽdi do/
ctissimus. Politianum Marullus Tarchaniota. Marullum
duo strozæ pater & filius. Strozas Mantuanus, cuius Buc
colica tanti facio vt Virgilianis conferam. Stare debebant
in suo theatro Philelphus & Petrarcha, quoniam modi/
cum laudis sibi meruerũt in scribendis poematibus. Sunt
& nostro sæculo nonnulli, qui magna sui nominis cele/
britate poeticem profitentur, vt Quintian⁹ stoa, cuius fa/
miliaritate & colloquio vsus sum aliquandiu, quum de/

geret Lutetiæ, ibiq; suam Cleopolim excuderet. Nũc sal/
monius Macrinus familiaris & amicus meus, versus con/
fixit tanta dexteritate, tamq; felici genio, vt nascens vi/
deatur habuisse musas obstetrices, quæ poeticum manna
ei⁹ labellis instillauerint. Excellit maxime in scribẽdis hẽ/
decasyllabis, in quib⁹ tam similis est Põtano, vt eodẽ ouo
prognati videantur. Germanus quoque Brixius inter no
stri temporis poetas merito conferẽdus est. Scribit enim
docte & erudicte tersa & facili vena. Omittendi non sunt
duo ætatis nostræ doctissimi viri, & linguæ latinæ princi/
pes vexillarij Helias Gemellus & Baptista Cãdelarius cõ/
sul Rothomagæus, qui si stetissent in poetica professiõe,
vt inclinabat naturæ genius, prospere cecidissẽt ætati no
stræ. Nihil inuidissemus antiquitati, Habuissemus q pala
to nostro abũde satisfecissent. Sed heu pietas. Forẽses ille
declamationes & ciuiles causæ, quibus appulerũt animũ
prosperitatem hanc nobis sustulerunt. Neque tamen sibi
possunt interdicere musis, quantũcũq; imperiosis & cate
natis reipublicæ negocijs, obruantur. Quod satis arguit
naturam hominis nec furca quidem expelli posse. Audi/
ui vtrunq; loquentem, quum per iocum extẽporarijs cat
minibus inter se luxuriarent. At incredibili admiratiõe su
spensum me retinebant, partim quod præcipitatis quan/
tũlibet verbis noua semper ad manum suppeterent, tum
etiã quod quę ructabant per lusum, plena tamen eẽnt gra
uitatis & doctrinæ. Quod quoniam & vidi, & expertus
sum, nõ possum non vtriq; assurgere, & amborum sitire
beniuolentiã. Sed iam veniamus ad poetas Græcorũ no
mina. Acheus Erethriæus poeta tragicus paulo iunior so
phocle floruit Olympiade. 74. Docuit tragœdias. 44. vi/
cit vna. Aegemõ poeta scripsit bellũ Leuticũ Thebanos
& Lacedæmonios. Aeschron Mitylenęus iter Alexãdri
comites, familiaris fuit Aristoteli. Aeschilus Athenienſis
tragicus prim⁹ grauitate personas & coloris distinctiõe
vius est. Primus in lucẽ protulit tragœdias. De hoc Hora
tius. Post hũc personæ, palleq; repertor honestæ Aeschilus

Universidad de Deusto
Biblioteca

& modicis instrauit pulpita tignis, Et docuit magnumq; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iam diximus. Alcman lyricus inuentor carminis amatorii floruit Olympiade. 27. Scripsit lingua Dorica. Alcæus athenienſis fuit lyricus, de quo Horatius. Leſbio primũ modulate ciui. Pollitianus in nutricia. Exactoſq; canis pugnax Alceæ tyrannos, Aeolium docto pertentans barbiton auro. Alcimenes Megarenſis poeta fuit tragicus. Alexis Theríus poeta comicus floruit ante Menandrum, Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum. Alexander ætholus poeta fuit tragicus. Amipſias Athenienſis comicus. Anacreon Teius Lyricus fuit in honore apud Policratem Samiorum regem. Eius poema fuit amatorium. Amauit Bathyllum puerum, vt iam diximus. De hoc Ouid. libro ſecundo Triſt. Quid niſi cum multo venerem cõfundere vino Præcepit lyrici Teia muſa ſenis. Anaxãdrides Rhodi⁹ poeta comicus floruit ætate Philippi Macedonis. Docuit fabulas. 65. vicit vna. Anaxippus poeta nouę comœdię floruit ſub ãtigono & Demetrio poliorcete. Antimachus poeta fuit Colophoni⁹, qui dum quoddam poema obſcurum in auditorio recitaret, omneſq; ꝓpterea diſcederent excepto Platone, legam inquit nihilomin⁹, quoniã vnicus Plato eſt mihi pro omnibus. Antiphanes fuit poeta nouæ comœdię. Antipater ſidoni⁹ verſus faciebat ex tempore. Floruit oratoris Craſſi temporibus. Apollodor⁹ athenienſis comœdiographus floruit Menandri tẽpore. Apollodorus Tharſenſis fuit tragœdiographus. Apollonius Rhodius Callimachi diſcipulus ſcripſit argonautica. Aratus Menecratis diſcipulus floruit Olympiade. 124. Scripſit Phenomenona, hymnos in pana, de montibus, epigrammata quædã in antigoni vxorem. Epicœdium in Cleombrotum, epiſtolas, cõmentarios in Odyſſeam, & plæraque alia Culpatur tamen a Quintiliano his verbis. Arati materia motu caret, vt in qua nulla varietas, nullus affectus, nulla perſona, totuſq; in nominibus abſumitur. Sufficit tamen operi, cui ſe parem credidit, vel

æqualem.

æqualem. Architas poeta fuit epigrammatum. Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis. quo Lycãben ſocerum ad mortem impulit. Horatius Archilocũ ꝓprio rabies armauit iambo. De Archilocho Quintilian⁹ ſic ait. Archilochus primus inter eos. qui iambos ſcripſere. Sũma in eo vis, elegantes ſane vibranteſq; ſentẽtię, plurimũ ſanguinis atq; neruorũ. Floruit principante Romulo. Ariſteas Proconeſius ſcripſit tribus libris carmina quæ vocãtur Arimaſpea, Præterea Theogoniã verſibus mille. Floruit Croeſo & Cyro regnãtibus, Inuulgata eſt de eo fabula, quod animã reſumeret quotieſcunq; vellet, Ariſtophanes comicus poeta inuẽtor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabulas. 54. Aemulus fuit ſocratis. Tres habuit filios oẽs comicos. Ariſtomenes Athenienſis ſcriptor fuit antiquæ comœdię. Ariſtonym⁹ comœdiographus ꝑfuit bibliothecæ Philadelphi poſt apollonium. Mortu⁹ eſt e ſtrãguria annos nat⁹. 77. Arrian⁹ poeta ſcripſit Metaphraſim georgicoꝝ Virgilii, opus de geſtis Alexãdri libris. 14. & quædam poemata in Attalũ Pergamenſem. Archidic⁹ comicus ſcripſit contra Democharẽ. Archippus comicus Athenienſis ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ. Ariſtarchus Teagetes floruit eodẽ tẽpore quo Euripides. Docuit tragœdias. 70. vicit duabus. Vixit ãnos. 80. Aſtydamas ſenior Athenienſis tragicus docuit tragœdias. 42. vicit. 15. Fuit & Aſtydamas iunior tragœdiographus poeta. Augeas fuit comicus athenienſis Bacchilides Lyricus Cous. Callías athenienſis fuit comicus filius Lyſimachi. Callimachus poeta Cyrenæus fuit filius Batti diſcipulus Armochratis vixit apud Ptolemæum Philadelphũ. præfuitq; regie bibliothecæ. Omnes poematis genus attigit. Scripſit aduerſarium, quem ficto nomine Ibim appellat, acerbiſſimum poema. Item elegias, epigrammata, & hymnos. Hui⁹ meminit Ouidius libro ſecũdo Triſt. dices. Nec tibi Battiade nocuit, quod ſæpe legẽti Delicias verſu faſſus es ipſe tuas Item Propertius libro ſecũdo Et non inflati ſomnia Calli

machi. Carcinus Agrigẽtinus poeta tragicus floruit pau/
loante Philippum Macedonem, Docuit fabulas. 98 Cæ/
cilius Argiuus scripsit de piscibus Chæromon poeta fuit
comicus, Chœrilus poeta Samius floruit Olympyade.
75. Scripsit Athenienſium victoriã contra Xerxem, singu
lorumq; versuum singulos stateres aureos accepit. Scri/
psit & res Lysandri Lacedæmonij & Alexandri magni.
Hunc Horatius vt malum & ineptum poetã culpat. vbi
ait. Gratus Alexandro magno regi fuit ille Chœrilus, in
cultis qui versibus & male tortis Retulit acceptos regale
sit Chœrilus ille Quem bis terq; bonum cum risu miror,
& Idem Indignor. Chœrilus Athenienſis fuit tragœdio/
graph⁹, qui docuit tragœdias. 160. vicit. 13. Cineſias The
banus scriptor fuit dithyramborum pigro corpore & fra
cto crure. Cleon Curieus scripsit argonautica. Cleophon
athenienſis fuit tragicus. Corinnus Ilienſis scripsit Iliada
ante Homerũ literis doricis tunc primum inuentis a Pala
mede cuius fuit discipulus. Scripsit & bellũ Dardani con/
tra paphlagonas. Floruit tempore belli Troiani. Crates
Athenienſis comic⁹ antiquæ comœdiæ, auditor fuit Pla/
tonis philoſophi. Cratinus Atheniẽſis veteris comœdiæ
scriptor docuit fabulas. 21. vicit. 9. Vir fuit voluptarius &
amator puerorum. Chriſtodorus e Copto Aegypti vrbe
poeta anaſtaſii imp. tempore scripsit Iſaurica, vbi scribit
Iſauriã ab Anaſtaſio fuiſſe captam. Damazones fuit Athe
nienſis comœdiographus. Demolchus fuit Syracuſanus
comicus, Floruit Olympiade. 73. Fili⁹ fuit Epicharmi me/
dici. Docuit fabulas. 14. lingua dorica, Dircęogenes poe
ta scripsit tragœdias & dithyrambos.

¶ Diodorus fuit comic⁹ poeta, vt Dioxippus & Diocles
Athenienſis. Egemon Charcenus scripsit bellum Leutri/
cum Thebanorum & Lacedæmoniorũ. Epicrates poeta
fuit comicus, vt Eriphus. Hermippus Athenienſis poeta
veteris comœdiæ, scripsit fabulas. 40. Heſiodor⁹ poeta cu

mæus seu aſcræus ab Aſcra Bœotiæ vico scripsit poema/
ta Theogoniam, Aſpida, Heroidũ mulierum cartalogã
epicedium in quendam Batracum, & quædam alia. Iugu
latus est ab Antipho & Crimeno fratrib⁹. Primus agricul
turæ præcepta tradidit. Primus fabulas scripsit. Eubulus
Cettius Atheniẽſis fuit comœdiographus, Euãgelus poe
ta comicus scripsit de re militari. Eumolphus Eleuſini⁹ fi
lius fuit Muſæi & Orphei diſcipulus poeta magni nomi/
nis. Euphronius poeta scripsit carmẽ priapi, vbi deum Or
neatem eum appellat. Euthiches comicus fuit poeta. Eu/
polis Athenienſis scriptor fuit veteris comœdiæ, q mira
vſus est licentia in carpendis hominũ vicijs Horatio teſte.
Euripides Atheniẽſis tragœdiographus natus est eo die
quo Xerxes ab Atheniẽſibus fugatus est. Diſcipulus fuit
Prodici in rhetorica, Socratis in philoſophia. Ad tragœdiã
cõuersus, secutus est Anaxagoram. Veneris fuit omninõ
abſtinẽs. Vixit in ſumma familiaritate apud archelaũ Ma/
cedoniæ regẽ, a cuius cœna dũ noctu reuerteret, iugulat⁹
a canib⁹, a quodã æmulo imiſſis, annũ agens. 75. Scripsit
dramata. 75. vicit. 5. Matrem habuit agreſtia vendentem
olera. Annos natus. 18. tragœdiã scribere aggreſſus est in
quadam ſpelunca apud Salamina. Cicero eius verba, tõ/
tidem putauit ſententias. Idæus Rhodius opus Homeri
iterauit carmen carmini reddens. Scripsit etiam res Rho/
diorum tribus carminum milibus. Hiero Ferreus Athe/
nienſis scripsit quædam poemata, quæ plutarchus in Ni/
cia ad ætatem ſuam teſtatur peruenisse. Hipparchus fuit
comicus poeta.

¶ Hipponax Epheſius scriptor fuit iamborum, qui pa/
tria pulſus ab Athenagora & Conia tyrannis Clazo/
menis vixit. Laſus Herminæus primus scripsit muſica,
primuſq; dithyrambos in certamen protulit. Lycophron
Chalcidenſis poeta scripsit Alexandram poema valde
obſcurum, in quo meminit de vaticinijs Caſſandræ. Exor
ſuſq; ab hercule & rebus Troianis proſequitur vſque ad

Alexandrū Macedonē. Magnes Athenienſis poeta Vete-
ris comœdiæ floruit Epicharmi tempore. Docuit fabulas
xi. Melanthus poeta fuit elegiographus Cimonis ducis
Athenienſiū familiaris. Melitus fuit tragœdiographus,
quā Ariſtophanes taxauit vt nimis durū. Menander athe
nienſis comicus flagrauit amore mulierū. Scripſit fabulas
88. & epiſtolam vnam ad Ptolemæū regem. Fabius de eo
ſic meminit. Menander meo iudicio diligenter lectus ad
uncta quæ præcepimus, efficienda ſufficit, ita omnem in
vita imaginē expreſſit, tāta in eo inueniēdi copia, eloquē
di facultas, ita eſt omnibus rebus, perſonis, affectib⁹ acco-
modatus, vt omnibus eiuſdem operis autorib⁹ tenebras
induxerit. Porro tanto fuit in precio vt etiam inuitat⁹ ſit
a regibus ægypti oblatis magnis honorib⁹ & diuitijs. Me
nalippides melicus ſcripſit dithyrambicorum libros, poe
mata epica, & elegias. Huius nepos Menalippides iunior
ſcripſit lyrica & dithyrambica. Mortuus eſt apud Perdi-
cam regem. Menecrates fuit comœdiographus. Mene-
laus ægæus ſcripſit Thebaida libris ſex. Mymnernus Co-
lophonius poeta fuit elegiographus, qui dicebat nihil eē
iucundum ſine amore & iocis. Horatius. Si Mymnernus
vti cenſet. ſine amore iociſq; Nil eſt iucundum viuas in
amore iociſq;. Propertius libro primo Plus in amore va-
let Mymnerni verſus Homero. Mneſimachus ſcriptor
fuit comœdiæ.

¶ Moſchus ſiracuſanus ſcripſit carmen buccolicum. Mo
rychus tragicus fuit poeta, quem Ariſtophanes gulæ, &
nimiæ voluptatis notauit. Morſimus fuit tragicus, quem
Ariſtophanes inſectatus eſt. Muſæus Eumolpi filius pri-
mus omnium Athenis deorum genealogiam verſib⁹ tra-
didit, ſcripſitq; amores Hero & Læandri verſibus hexame-
tris. Muſæus Eleuſinius antipheni filius & diſcipulus Or-
phei ſcripſit vitę præcepta ad Eumolpum filium trib⁹ ver-
ſum milibus. Muſæus Thebanus filius Thamyræ poeta
melicus, ſcripſit hymnos & cātica. Muſæus Epheſius poe

ta Eumenis & attali regum Pergami tempore ſcripſit res
Pergamenſes, & de perſide libros decem. Neſtor e lycia
regione pater Pyſandri poetæ, tempore ſeueri principis
ſcripſit Iliada. Triphiodor⁹ vero Odyſſeam ad imitatio-
nē Homeri. Nicandrus Colophonius edidit verſib⁹ Pro-
gnoſtica Hippocratis. Nicochares atheniēſis, Philonidis
comici fili⁹ coæuus Ariſtophanis, ſcripſit multas fabulas.
Nicoſtrat⁹ fuit comicus. Nicomachus Phrygi⁹ ſcripſit tra-
gœdias vndecim. Nicomachus alter Athenienſis fecit Eu
ripidem & Theagenam. Nonnus Panopolyta ſcripſit euā
gelium Ioannis, græcis hexametris, Olympius Muſius
poeta melic⁹ & elegiographus diſcipulus Marſye, floruit
ante bellum Troianum. Homerus iunior patria Bizātius,
patrem habuit Andromachum. Scripſit tragœdias. 57.
Homerus poetarum maxim⁹ floruit Olym. 13. annis poſt
Troiam captam. 500. poſt Romam conditā. 67. Patria fuit
Mæon. Natus eſt adulterio matris Critheidis virginis Cu
manæ apud fluuium Melem, vnde ab initio vocatus eſt
Meleſignes. Grammaticæ præcepta primus dedit, quum
antea quiſq; ſermone ſcriberet, ſimul & loqueretur ver-
naculo. Puer literis imbut⁹ eſt ab Ariſteo Proconeſio ſeu
Fannio grammatico. Factus paulo prouectior quum fla-
graret deſyderio viſendarum regionum, ductus eſt p di-
uerſa orbis loca a mercatore quodam, qui dicebat Men-
thes, a quo tamen relictus eſt apud Ithacam propter mor
bum oculorum, quo ibidem laborare cœperat. Conuale
ſcens demum Colophonem profectus eſt ibiq; renaſcēte
eodem morbo incidit in cæcitatem, ac tum primū voca-
tus eſt Homerus apud Cumæos & Ionas qui cęcos vocāt
Homeros. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, iam
diximus. Veniens athenas in ætate iam matura quum in
littore quieuiſſet, ſparſo protinus de eius aduentu rumo-
re, hominum multitudo turmatim ad eum videndum
conuolauit. Quo quum eandem ob cauſam diuertiſſent
piſcatores, litori appulſos ſtatim rogauit, haberent ne ali-

quid. Illi vero ænigma responderunt se quæcunq; cepisſent, reliquiſſe, quæ vero non cepiſſent, habere. Significabant enim ſeſe purgaſſe pediculis, quorum captos in aqua reliquiſſent, non captos haberet in veſtimentis. Quod intricatum & perplexum ænigma Homerus ad piſces tantū reſpiciēs, quum diſſoluere nequiuiſſet pudore nimio (vt nonnulli ſuſpicantur) incidit in morbum, quo paulo poſt periit. Sed quid opus eſt cauſam mortis comminiſci, quū iam matura eſſet ætate? iam enim vixerat annos. 108. Scripſit præcipua duo poemata. Iliadem & Odyſſeam. Ilias continet bellum Græcorum in Troianos propter Helenæ raptū. Odyſſea Vlyſſis in patriam redeuntis labores. Duo hæc eius poemata in numerum verſuum diuiſa & diſtincta ſunt ab Ariſtarcho grāmatico. Sunt qui eidem tribuāt Batrocomyomachiam, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitus eſt apud antiquos in tanto precio, vt ſeptem vrbes eum ſibi vendicauerint, eiuſq; verſus habiti ſint prouerbiorum loco.

¶ Oppianꝰ ex Anaxarbo Ciciliæ ciuitate, ſcripſit poema de piſcibus, quod Antonino Seueri filio nuncupauit.

Orpheus Crotoniata vixit apud Pyſiſtratum tyrannum, Scripſit argonautica. Palephatus Athenienſis poeta ſcripſit de ſitu orbis, & contētione Mineruæ cū Nepruno ad mille verſus. Veneris quoque & amoris ſermones quinq; milibus verſuum. Item de crine Latone, & quædam alia.

Pamprepus Panopolyta floruit ætate Zenonis principis. Scripſit de Ethymologiis & Iſaurica, ſoluta oratione. Panolbus fuit Epicus poeta. Parthenius Nicæus poeta elegiographus captus eſt a Cinna in bello Mithridatico & ob ingenium manumiſſus. Vixit vſque ad Tiberium Cæſarem. Scripſit elegias in Venerem, & epicendium in Aretem vxorem ſuam. deq; eius laudibus libros tres. Parthenius Chius Theſtoris filius ſcripſit verſus in laudē patris. Perſes Aſcræus poeta frater fuit Heſiodi. Pigres Halicarnaſſeꝰ frater Artemiſiæ vxoris Mauſoli ſcripſit verſus ele-

gos in Iliadem Homeri. Pindarus Thebanus lycorū princeps floruit Ahſchli tēpore. Scripſit lingua dorica Olympia, Pythia, Nemæe, iſthmia. De pindaro ſic meminit Horatius. Pindarum quiſqs ſtudet æmulari, iule, ceratis ope Dædalæa Nititur pennis, vitreo daturus nomina Ponto. Primas meruit inter nouem lyricos, quorum hęc ſunt nomina. Alcæus. Sappho, Steſichorus, Ibicus, Bacchylides, Simonides, Alcman, Anacreon & Pindarꝰ ipſe. Piſandrus Camiræus poeta antiquior Heſiodo, ſcripſit facta Herculis duobus libris. Piſandrus Larandæus poeta ſua Alexandro Mammeæ ſcripſit verſibus variam hiſtoriam libris 66. Plato Athenienſis poeta priſcæ comœdię floruit tempore Ariſtophanis & Eupolidis. Polyzelus comicus fuit. Poſſidippus Caſſandræus comicꝰ docuit anno tertio poſt mortem Menandri. Scripſit fabulas. 30. Phædimus Byzantius fuit elegiographus poeta. Pherecrates Athenienſis comicus militauit ſub alexandro magno. Docuit fabulas. 17. Phrídamus Epicuræus poeta fuit admodum laſciuus, Philemon Syracuſanus poeta nouæ comœdiæ tempore Alexādri magni ſcripſit ſex fabulas. Vixit annos. 90. Periit nimio riſu. Philemon iunior eius filius itidem comicꝰ docuit fabulas. 14. Philetas Cous floruit ætate Philippi & Alexādri Macedonum. Pręceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripſit elegias & epigrāmata. Cōterraneus fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho ſic ſcribit Fabius. Elegiæ principes habetur Callimachus. Secundas confeſſione plurimoꝝ Philetas occupauit. Propertius lib. 2. Tu ſatius memorem muſis imitare Philetam.

¶ Philocles Athenienſis filius ſororis Aeſchyli, tragicus fuit poeta. Philxenus Cytherius poeta lyricus ſcripſit dithyrambos. 14. Obijt Epheſi. Scripſit carmine lyrico Aeacidarum genealogiam. Coniectus eſt a Dionyſio Syracuſano in Latonias, quod eius carmina & tragœdias non probaret. Philiſtus Cercyreus tragicus poeta vixit apud Ptole. Philadelphum. Philiſtion Nicæus poeta Co-

micus floruit ætate Socratis. Philippides comœdiographus quum ætate iam prouecta in certamine poetarum præter spem vicisset. Inter illud gaudiũ repente mortuus est, Autore Gellio.

¶ Phormus Syracusanus comicus Geloni tyrãno fuit familiaris. eiusq; filios erudiuit. Docuit fabulas. 7.

¶ Phocylides Milesius floruit post bellum Troianum. Olymp. 58. Scripsit elegias, & quasdam sententias ad vitæ institutionem.

¶ Phocinordes fuit comicus. Phrynicus Athenienſis tragicus Thespiadis discipulus primus vultũ mulierum protulit in scenam & tetrametrum reperit Filium habuit Polyphradmonẽ poetam tragicũ. Docuit tragœdias. 9. Phrynicus Athenienſis fuit comicus. Simonides Ceus poeta Melicus floruit Olymp. 55. Vixit annis. 79. Scripsit dorica lingua Cambysis & Darii res gestas, & Xerxis bellum maritimũ. Præterea Threnos, Encomia, epigrãmata, pãnas, tragœdias, nænias, & quædam alia. Primus etiam artem memorandi fertur inuenisse, quum cœnaret in Thessalia apud Scopã opulentum hominẽ. Præcipua eius virt⁹ fuit in cõmendanda cõmiseratione, Nam inter cæteras funebres laudationes singulari carminum cõmiseratione ꝓsecutus est conuiuas suos, apud Scopam illum de quo nũc diximus, cœnaculi ruina collisos. Catullus, Mœsti⁹ lachrymis Simonideis. Simonides Teius Iambicus scripsit Græcoꝝ apud Aulidem conuentũ, & trimetroꝝ libros duos. Simonides Magnes scripsit res gestas Antiochi magni, & bellum aduersus Galatas. De Sappho poetria iam diximus in capite de mulieribus doctis Sophocles Atheniensis tragicus coætaneus & collega Periclis in prætura docuit tragœdias. 23. Decessit sex ãnis post Euripidẽ. Appellabatur apis ob linguæ dulcedinẽ. Filij eum ab administratione rei domesticę sũmouerunt vt delirantem, at ille tragediam protulit corã iudicibus. vt viderent an esset opus deliri senis. Propterea restitutus est & sapiẽs iudicat⁹. Fuit

& Sophocles alter supioris nepos, qui docuit tragœdias quatuor. Atque etiam scripsit elegos. Sophilus Sicyoni⁹ fuit comicus. Sosithæus Syracusan⁹ æmulus fuit homeri tragici. Sotades Maronites poeta fuit iambographus impuriſſimus, & plenus lasciuiæ. Hinc sotadicos versus vocamus pathicos & libidinosos. Soteric⁹ Asites scripsit Encomiũ Diocletiani, & Dionysiaca & vitã Apollonij Tyanei. Stesichorus poeta lyticus ex Hymera Sicilię ciuitate. scripsit Helenæ vituperationem. Ob quam rem exoculatus Palinodiam cecinit, & visum recuperauit. Prim⁹ cum citharæ cantu chorum instituit. Vnde inditum illi nomẽ. In eius ore quum infans esset, cantauit Luscinia.

¶ Thales Cretensis fuit lyricus poeta, qui quum Spartã venisset, Lacedæmoniorum animos suis versib⁹ adeo deliniuit, vt feritatem illam exuerint, quam ex seueris Lycurgi legibus imbiberant.

¶ Thamyras Thrax poeta scripsit versus in theologia ad tria milia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deflagrauit.

¶ Tellen fuit melicus poeta. Theognetus comicus.

¶ Theogenes Megarẽsis floruit olympia. 59. Scripsit elegias & alia poemata. Fuit alter Theogenes tragicus.

¶ Theodectes Cilix discipulus Platonis scripsit fabulas 50. Præterea artem Rhetoricam versibus, & quædã alia. Theodosius Tripolitanus scripsit versibus in æstatem.

¶ Theocritus Syracusanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit sub Ptolemæo Lagi. Scripsit dorica lingua Bucolicum poema.

¶ Theophilus scriptor fuit priscæ comœdiæ. Terpander Lesbius poeta lyricus heptachordon & lyrici carminis canonem scripsit.

¶ Thespis Atticus poeta tragicus, primus instituit vt tragœdiæ agerentur in plaustris. Vnde Horatius. Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis, Quæ canerent agerentq; perũcti

facibus ora. Timon Apolloniates scripsit tragœdias, comœdias, satyras & alia permulta.

¶ Timolaus Lariſſæus diſcipulus Anaximenis Lampſaceni ſcripſit poema de bello Troiano.

¶ Timocles Athenienſis fuit comicus, Timotheus Mileſius ſcripſit verſib⁹ de muſica libros. 17. Præterea hymnos, Encomia & dithyrambos.

¶ Tyrtheus Athenienſis poeta quem quum Lacedæmonij, certãtes in Athenienſes principem ſibi delegiſſent, ita eorum animos inflammauit ſuis carminib⁹, vt omnes periculi & mortis immemores in hoſtem furioſi ſe conicerint, eoq; modo victoriã ſibi pepererint. Horatius in arte. Tyrteuſq; mares animos in martia bella Verſib⁹ exacuit.

¶ Triphiodorus Aegyptius ſcripſit Marathoniam, excidium Ilij, & poema de laboribus Vlyſſis.

¶ Xenophanes Colophonius ſcripſit poema de Pſyllis. Præterea Elegias & Iambos contra Heſiodum & Homerum, improbans, quæ de dijs ſcripſerunt. Xenophanes Leſbius fuit Iambographus.

¶ Xenarchus fuit poeta comœdiographus, Zenodotus Epheſius poeta diſcipulus fuit Philetæ. Floruit ætate Ptolemæi primi, cuius liberos erudiit. Primus homeri libros correxit & in ordinem redegit.

¶ Qui de modicis rebus opera ſcripſerunt.

¶ Syneſius Cyrenẽſis ſcripſit de laudibus Caluitij. Dion cognomento Chryſoſtomus librum de comæ laudibus: Batracomyomachiam luſit Homerus. Maro culicem & Moretum, atq; etiã de apibus animaliũ fere minimis ſcripſit fuſiſſime. Buſiridem tyrannum laudauerunt Polycrates & Iſocrates. Iniuſtitiam Glauco. Therſitem & quartanam febrem Fauorinus. Muſcã & Paraſiticã Lucianus. Seneca Claudij apotheoſi. Scripſit Plutarchus Grylli cũ Vlyſſe Dialogũ. Lucianus & Apuleius aſinũ. Themiſon de laude plantaginis herbæ. Homerus librũ vnum de laudibus vini. Ephren Syrus de vituperatione riſus. Marcion Græcus de Raphano. Hippocrates librum vnum de laudibus Piſanæ. Meſſala ſingulos libros de ſingulis literis. Orpheus & Heſiodus de ſuffitionibus multa ſcripſerũt. Iuba tex de Euphorbio herba magno præconio volumẽ edidit. Lyſimachiam herbam ſcriptis celebrauit Eraſiſtratus. Anonymos herba ab Iceſio medico celebrata eſt. Democritus numerum quaternarium volumine decorauit. Idẽ de Cameleonte animali aliud volumẽ conſcripſit. Pythagoras librum vnum compoſuit de bulbis. Cato Braſſicæ laudes cecinit. Diocles magnis laudibus rapã extulit. Criſippus medicus braſſicæ volumen priuatim dicauit. Muſeus & Heſiodus Polion herbam multis verbis cõmendauerunt. Phanias phyſicus cõdidit laudes vrticæ. Antemis herba magnis laudibus celebrata eſt ab Aſclepiade. Idem librum vnum de muſto compoſuit.

¶ Septem montes in quibus Roma ſita eſt.

CApitolinus ſeu Tarpeius, Auẽtinus, palatinus. Cælius maior & minor, Exquilinus, Viminalis & qrinalis. De his Tibul. li. 1. Carpite nũc tauri de ſeptẽ montibus herbas, Dum licet, hic magnę iam locus vrbis erit. Proper. lib. 3 Septẽ vrbs alta iugis toto quæ præſidet orbi. Virg. Septẽq; vna ſibi muro circundabit arces.

¶ Venti diuerſi.

VEteres iuxta poſitionẽ cardinum tãtum quatuor ventos pincipales a ſingulis cœli partib⁹ flare credebãt autore Vegetio. Sed poſterior ætas experimento duodecim cõpræhendit. Ab orientali cardine oritur Apeliotes, ideſt ſubſolanus, cui a dextra iungit⁹ Circi⁹ ſiue Chorus. A ſiniſtra Eurus ſiue vulturnus, Meridianũ cardinẽ poſſidet notus, ideſt auſter. Habetq; a dextra Leuconotum, a ſiniſtra Libanotũ, Occidentalẽ cardinẽ tenet Zephyrus. Huic a dextra iungitur Lips ſiue Africus, a ſiniſtra Iapix ſiue Fauonius. Septentrionalẽ cardinem ſortit⁹ eſt Aparetias ſiue Septrẽtrio, cui a dextra hæret Thraſias ſiue Gracias, a ſiniſtra boreas. i. aglo, Hi ſæpe fiant ſinguli,

Universidad de Deusto
Biblioteca

interdum duo, & magnis quandoq; tempestatibus tres si mul flare consueuerunt. Horũ impetu maria quæ sua spõte tranquilla sunt, vndis æstuantibus sæuiũt. Horum etiã flatu pro natura temporum vel locorum serenitas reddi tur, & rursus in procellas serena mutantur. Hæc præcedẽ tia docẽt tres esse ventos vniuscuiusq; cardinis. Nunc pri uatim de quibusdam loquendum est. Boreas dicit a boa tu, latine vocat Aquilo. Flatus est violenti & sonori. Nubes discutit, & serenum reddit aerem. Vnde & sudific⁹ vocatur & nubifug⁹. Col. Nec tam nubifugo borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu. Homer⁹ apud Gelliũ. Sudificusq; simul Boreas mala plurima voluẽs. Hieronym⁹ ventum hunc appellat scopam viarum seu scoparium, q̃ diffiando perpurget, quicquid in via obiacet. Vulturnum quod inter Eurum & Notum sit, nõnulli Euronotum vocant. Caurum Græci Argestim vocãt. Fauonius græce vocatur Zephirus, a poetis pater florum appellatur & genitabilis. Austrum aliter noton vocant, quod nebulosus sit & humectus. Exitialis est hic vẽtus & morbosus. potẽsq; ad excitãda fulmina. Vnde Lucretius libro quinto. Altitonans Vulturnus & Auster fulmine pollens. Virgilius videtur innuere ventum Iapiga occidentalẽ esse, quum dicat Cleopatrã e nauali prælio fugientem in Aegyptũ vento Iapige ferri Est & ventus nomine Cæcias nubes atrahẽs. Atabulus nomen est etiam venti apud Horatiũ lib. 1. Ser. Scribentem. Incipit ex illo montes Apullia notos ostẽtare mihi, quos torret Atabulus. Sunt & alij qui vocant Etesiæ & prodromi qui in ortu caniculæ æstatis anni tẽporib⁹ spirare solent. Lucretius. Puluerulenta Ceres & Etesia flabra Aquilonũ. De regionibus. 4. ventorũ, qui præcipui dicũtur, sic scribit Manilius lib. 4. astron. Totidẽ vẽti de partibus iisdẽ Erumpunt, secumq; gerũt per inania bellum. Asper ab axe ruit Boreas, fuit Eurus ab ortu, Auster amat mediũ solem, Zephyrusq; profundũ. Ouid. lib. 1. de Trist. Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu, Nũc Zephyr⁹ sero vesp̃ere missus adest. Nũc gelidus ficca Boreas bacchatur ab arcto, Nũc notus aduersa prælia gerit. Idem lib. 1. Metamor. Eurus ad auroram. Nabathæaq; regna recessit, Persidaq; & radiis iuga subdita matutinis. Vesper & occiduo quæ littora sole tepescũt, Proxima sunt Zephyro. Scythiam, septẽq; triones Horrifer inuasit Boreas, Cõtraria tellus Nubibus assiduis, pluuioq; madefecit ab austro. Pontanus in libro Meteororum. A summo Boreas, Notus imo spirat olympo. Occasum insedit Zephyrus, venit Eurus ab ortu.

¶ Sophistarum nomina.

ADrianus Phœnix patria Tyri⁹ docuit Athenis magno cult⁹ vultusq; sumptu. Amatus est magnopere a M. Antonio & Romã ab eodẽ ductus. Aelianus Roman⁹ sophista qui scripsit de animalibus, de varia historia, & de militari. Antiochus fuit sophista secur⁹ in figuris, vehemens in accusationib⁹, venustus in defensionibus, in demõstratiuis potens. In forẽsibus sophistica, in sophisticis forensi vtebatur oratiõe Aphthoni⁹ sophista scripsit p̃exercitatiões in rhetorica, & in artẽ Hermogenis. Apsines Gadaræus Smyrnæ præceptorẽ habuit Heraclidem Lycium Nicomœdiæ Basiliũ. Docuit Romę Maximiani tẽpore, cui⁹, beneficio adeptus est consulatũ. Aristides Mysius docuit Smyrne. Aristocles Pergamẽsis sophista floruit sub Adriano. Scripsit de arte Rhetorica, epistolas & declamationes, Sectæ fuit Peripateticæ, horridus aspectu, voluptatibus tamen & lyræ postea indulsit. Aspasius Rauẽnas Demetriani fili⁹ & auditor Pausanię, professus est Romę sub Alexãdro Mameę. Scripsit diuersas oratiões contra Aristonẽ & maledicos. Alia sophistarũ nomina sunt ausoni⁹ quidã, Bemarchus Cæsariẽsis, qui scripsit res gestas Constãtini principis libris decẽ. Chrestus Byzantius, qui quãuis esset deditus vino, cæteris tamen in rebus erat continens. Damophilus qui scripsit ad Lolliũ maximũ de vita priscorũ. Damianus Ephesius, Dias Ephesius,

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui floruit ætate Philippi Macedonis. Dion Prusiæ⁹ Tra
iano familiaris, qui scripsit pro Homero contra Platonẽ
libros.4. Itẽ de virtutibus Alexandri magni libros decẽ,
& laudẽ Herculis. Ecebolius. Cõstantinopolitan⁹, Epipha
nius Petreus q scripsit præexercitationes, & declamatio/
nes in genere demonstratiuo. Heraclides Lycius, q Smyr
ne docuit. Hermocrates Phocensis, qui floruit principãte
Seuero. Hermogenes Euodian⁹ Smyrnęus Aristotelis di
scipulus, qui professus est Romæ. Eustephius Aphrodisę⁹
qui scripsit declamatiões. Eustochi⁹ Cappadox q scripsit
ad constãtem principẽ de cappadociæ, aliarumq; gentiũ
antiqtate. Gorgias Leontinus artis sophisticæ parẽs. Hip/
podromus Larissæus, qui athenis docuit. Isæus Assyrius,
qui adolescentiã vartjs corporis voluptatib⁹ tradidit. Iu/
lianus cappadox, ad quẽ dum Athenis profiteretur, gre/
gatim omnes conuolabãt. Libanius Antiochenus floruit
sub Iuliano principe. Athenis audiuit Diophãtum philo
sophum. Exercuit se in declamationibus. Constãtinopo/
lim profectus ibidem ludum aperuit. Vnde ppter lasciuũ
in pueros amorem pulsus, Nicomediã venit, indeq; ean/
dem ob causam reiect⁹, in patriã reuersus est. Scripsit de/
clamationes, progymnasmata, orationes, & epistolas. Lu
cianus Samosatenus floruit sub Traiano principe, primũ
Christianus, demum fidei desertor. Marcus Bizantius Isęi
auditor. Menander Laodicæus, qui scripsit commẽtarios
in artem Hermogenis & ꝑexercitamenta Minutiani. Mi
nutianus Atheniẽsis scripsit artem Rhetoricã, prꝫexerci/
tamẽta, & diuersas oratiões. Nicetes Smyrne⁹, quẽ Adria
nus Aegyptio Musæo ascripsit. Plutarchus Atheniẽsis ꝓ/
ceptor Syriani. Polus agrigentin⁹ auditor Gorgię scripsit
eorum genealogiã & catalogum, qui ad bellum Troia/
num profecti sunt. Polemõ Laodicæus æqualis Herodis
Attici. Priscus Panites magister epistolarũ Theodosii iu/
nioris. Scripsit historiam Constantinopolitanam & Athi/
læ libris octo, Præterea declamatiões & epistolas. Proco

pius scriba & comes Iustiniani. Protagoras abderites di/
scipulus Democriti, cuius meminit Gelli⁹. Phrynicus Bi/
thynicus, q scripsit de Atticis dictiõib⁹. Ruffus Corinthi⁹.
Sabinus, qui floruit sub Adriano. Scopelianus Clazome/
nius Herodis Attici præceptor. Sopater Iamblici discipu/
lus Cõstantini magni consiliari⁹. Theon Sidonius. Theo/
dorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Athenien siũ
scholę. Thrasimachus Carthaginẽsis Isocratis discipulus.
Varus Persa. Zenodotus docuit Romæ sub Adriano. Scri
psit epitomẽ prouerbiorum Didymi & genethliacum in
Adrianum. Præterea conuertit in græcum sermonem hi
storiã Salusti. Philagr⁹ Cilix patria, auditor Lolliani, fuit
sophistarum vehementissimus, maxime iracundus.

¶De animi substantia diuersæ philoso/ phorum opiniones.

¶Empedocles Animum esse censet cordi suffusum san
guinem.
¶Zeno stoicus Ignem. Cice. i. tusculana.
¶Aristoxenus musicus Corporis intentionem quãdam,
velut in cantu & fidibus, quæ armonia dicitur.
¶Xenocrates Numerũ, cuius vis in natura maxima eẽt.
¶Plato Triplicem posuit animam, rationem in capite,
cupiditatem subter præcordia, iram in pectore.
¶Dicearchus Introducit differentem nihil esse animã,
nomen inane, nullamq; esse animam in homine, aut be/
stia, Idem eodem.
¶Asclepiades sensuum coexercitamenta, animam esse
dicit.
¶Thales Naturam irrequietam.
¶Plato Substantiam intellectiuam. Plutar. in de pla. phi
losopho.
Heraclitus Humidiorum quæ in mundo sunt expura/
tionem.

Euripides deum. Cice. i. tuscu.
Alij Cor ipsum. Idem eodem.
Alij partem quandam cerebri, Idem eodem.
Aristoteles post quatuor principia quintam naturam ponit, e qua sit mens. Idem eodem.
¶ Essei iudei philosophi animas putãt immortales, & de æthere subtilissimo instinctu naturali in corpora permeãtes, a corporib⁹ vero absolutas, vltra oceanum degere in locis peramœnis. Cælius lib. 3. cap. 9.
Pythagoras numerum seipsum cientem. Plu. in placitis philoso.
Hipparchus animas nostras dixit partem esse cœli. Plyn. lib. 2. cap. 16.
Cicero corpus modo animæ sepulchrum, modo carcerẽ modo ergastulum vocat. Aristoteles entelechiam. Beci chemus in Plynium.
¶ Non tacendam interim duximus Auerrois sentẽtiam, quæ toti hominũ speciei vnicã esse anima adserit, & præter hanc hominum quẽq; vnam habere sensitiuã, brutali paulo perfectiorem. Multaq; alia dixisse eũdem & fœda & falsa, quæ videbis apud Celium libro lectionũ antiquarũ secũdo. ca. 2. Sed præter hæc Seruius in illud. 4. Aenei. & nunc magna mei sub terras ibit imago. Non venit silẽtio prætereundus, tria esse dicens quibus homo constet, animam quæ supernã suam petit originem, corpus quod in terram deficit, vmbram quã lucretius sic definit, supra spoliatus luminis aer, quę si ex corpore creetur vna cum eo perit, deinde aliquod dicitur simulachrum quod infe/ros petit. Plu. in placi. philoso.

¶ Animæ principatũ in qua corporis parte philosophorum iudicia ponant.

¶ Democritus. In toto capite esse censet.
Strato, In superciliorum interstitio.

Erasistratus. Circa membranam cerebri.
Herophilus. In ventriculo cerebri.
Parmenides. In toto pectore.
Epicurus in toto pectore. Plutarc. in de placitis philoso/phorum.
Stoici In corde.
Diogenes. In arteriaco ventriculo cordis.
Empedocles. In sanguinis concretione.
Pythagoras. Viuificam vim circa cor, intellectiuam vero circa caput posuit.
Xerxes persarum rex animam dixit in auribus habitare.
Bero. in Apuleium.
Democritus & Epicurus rationem in pectore, irrationabilitatem vero per totius compaginem sparsam esse dicunt. Plu. de pla. philo.

¶ Anima quid recipit ab influxu planetarum.

A saturno. Ratiocinationem & intelligentiam.
A Ioue vim agendi.
A marte. Animositatis ardorem. Macro. in de somnio Scipio.
A sole. Sentiendi opinandiq; naturam.
A venere. Desiderij motum,
A mercurio. Pronunciandi & quæ sentiat interpretandi vim.
A luna Naturam plantandi, & augendi corpora.

¶ Anima corporeis absoluta vinculis quo pergat ex multiplici veterum iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem censent, & vna cum corpore emoriente, quod & Plynius sentire videt libr. 7. cap. 55. Plu. in de placitis philosophorum.
Plato immortalem esse censuit. Idem eodem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Stoici si inualidior sit vna, cum concrementis substitere, cuiusmodi sunt imperitorum animæ, sin strenua, quales sunt sapientum, ad flagrantes vsq; naturas inuadere. Idē eodem.

Platonici animam viuere dixerūt, dum immutabili parte mundi consistit, mori vero quum ad partem mundi cecidit mutabilem. Est autem luna mutabilis & immutabilis confinium. Macro. in somnium Scipio.

Dryide opinati sunt defunctorum animas non descēdere ad inferos, sed in alio mūdo aut parte ei⁹ alia corpus aliud informare, quā opinionem sic primo pharsaliæ describit Lucanus. Vobis autoribus vmbræ non tacitus erebi sedes ditisq; profundi palida regna petunt, regi idem spiritꝰ artus orbe alio. Lucanus lib. 1. pharsaliæ.

Pythagoras. in alia post mortem corpora migrare. Vnde plotinus eandem opinionem sequēs dicit, eos qui humanam proprietatem seruarunt futuros iterum homines, qui vero sensibus defecerunt, in bruta redituros. Crini. libro. 11. cap. 3.

Alij iustorum animas ad campos elysios migrare credūt. Virgil in sexto.

Defunctorū animæ quæ sepultura cauerunt, priusq; ad inferos vehantur, centum errant annos. Idem eodem.

Essei iudei philosophi animas a corpore absolutas vltra oceanum degere putant in locis peramœnis. Cœli. libro secundo cap. 2.

Circulus est splendidissimo candore inter flammas eluçens, quem vocant orbem lacteum, quæ sedes est heroū, & vbi beati sempiterno æuo fruūtur, Cice. de somno Scipionis.

Aegyptii primi extiterunt qui dicerent animam hominis esse imortalem, quæ de mortuo in aliud atq; aliud subinde corpus, vt quodq; gigneretur introiret, Atq; vbi per omnia se circuntulisset terrestria, marima, & volucria, ruc sus in aliquod hominis corpus genitum introire, hunecq;

ab ea circulum fieri intra tria annorum milia, quam opinionem vt suam nonnulli græcorum vsurpauerunt. Hero. libro secundo.

Zoroastem refert Cælius dixisse allatam esse animā fractis alis in elementa ferri præcipitem, tum illis succrescentibus ad superos euolare. Cæli. li. 9. cap. 38.

Porphirius adserit vnam animā sensibus, memoria, & ratione, præditam & habere orationē interiorem exteriorem q;, qua inter se loquatur animalia bruta, quorum verba a nobis non intelligi non mirum, quum barborū multorum sermonem non discernamus, neq; tam loqui quā indistincte vociferari putemus, addit veterū multos brutorum inter se colloquia & audisse & intellexisse. Idem eodem.

Qui p diuersas gentes in constituendis sacris cæremonia, tum fuerunt autores, aliud esse negant inferos, quā ipsa corpora, quib⁹ incluſæ animæ carcerem fœdum tenebris horridum sordibus, & cruore patiunt, & omnia quæ illic sunt secūdum fabulosam persuasionem, in ipsis humanis corporib⁹ adsignare sunt connati, lethen nil aliud esse adferentes quam errorem animæ obliuiscentis maiestatem vitæ prioris qua fruebatur priusquam in corpora dilaberetur Phlegetontē ardores irarum & cupiditarū, Acherō tem eorum quę fecimus, aut diximus pœnitentiā, Cocytum quicquid hominē ad luctum & lachaymas cōpellit. Stygē quicqd humanos iter se animos odijs dissedere facit. Vulturem imortale titij iecur rodentem remordentis conscientiæ tormenta intelligentes, Tantalum inter cibū & potum fame & siti tabescentem, eos significare, quos magis atq; magis acquirendi desiderium cogit præsentem copiam non videre, & in affluentia inopes ægestatis mala perpeti. Per Ixiona rotæ radijs distractum eos q ratione, virtute, & consilio, nil moderātes & actus suos fortunæ permittentes fortuitis casibus semper rotantur, per sexū ingens Sisyphi eos qui inefficacibus laborioſisq; co-

Universidad de Deusto
Biblioteca

natibus vitam conterunt. Macro. in somnium Scipionis.

¶Animarum sedes apud inferos Nouem.

Prima, Infantium animas tenet.
Secunda. Eorum qui sibi per simplicitatem adesse nequi/uerunt.
Tertia eorũ qui euitantes erumnas sibi letum peperere.
Quarta. Eorum habet animas qui amauerunt. Virgilius per totum sextum eneidos.
Quinta. Virorum fortium.
Sexta. Nocentum, qui a iudicibus puniuntur.
Septima. Vbi purgantur animæ.
Octaua. Vbi animæ ita purgatæ sunt vt redeant.
Nona. Est campus elysius.

¶Quas corporis partes vnusquilibet planeta regit.

Sol, Caput & Cor.
Mercurius. Linguam & os.
Saturnus. Splenem.
Iupiter. Epar.
Mars. Sanguinem.
Venus. Renes & genitale semen.
Luna. Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 2.

¶Quę corporis partes vnicuiq; signo zodiaci tribuunt.

Arieti. Caput.
Tauro. Ceruix.
Geminis. Humeri.
Cancro. Cor.
Leoni. Pectus & stomachus.
Virgini. Venter.
Libræ. Renes, vertebræq;.

Scorpioni. Genitalia,
Sagittario. Femoralia.
Capricorno. Genua.
Aquario. Tibiæ.
Piscibus. Pedes. Manilius & Crinius vbi supra.

¶Quæ a quibus elementis homini proueniunt.

Caro. A terra: 7
Humor. Ab aqua. 7
Anhelitus. Ab aere. 7
Feruor. Ab igne. 7
Ingenium. a deo, Idem lib. 6. cap. 12.

¶Exempla aliquot hieroglyphicarum notarũ quibus Aegyptij vtebantur.

Serpens caudam sibi mordens. Annum, astra, eorumq; di/scursus significat.
Figura leonis. Furorem.
Alteriores partes leonis. Fortitudinem denotant.
Musca. Impudentem.
Formicam. Cognitionem & prouidentiam.
Caput leonis. Vigilantes aut custodes.
Cœlum pictum rorem efficiens. Disciplinam vel artem.
Apollonius interprete Beroaldo.
Pellicani forma. Insidiantem.
Cucusæ effigies. Gratitudinem.
Ciconia. Parentum amantes designat.
Columba. Ingratitudinem.
Vipera. Mulierum viro insidiantem.
Hyena picta Inconstantem hominem.
Pellis hyenæ. Fortunæ & calamitatis contemptorem.
Capræ figura. Optime audientem.
Anguilla Omnibus inuisum, Idem eodem.

Camelus. Pigrum. Idem eodem.
Apis effigies. Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.
Vultur. Genium & mageſtatem. Idem eodem.
Bouis figura. Terram. Macro. lib. 3. cap. 17.
Sceptrum cum oculi ſpecie. Oſyrim ſeu ſolem. Macro. lib. eodem.
Perdices. Contumelioſos homines. Celi. lib. 16. ca. 25.
Hippopotami vngulę deorſum verſæ. Impium iniuſtũq; ſignificant. Idem eodem.
Accipiter. Rem denotat cito factam.
Oculus. Iuſtitiæ ſeruator & corporis cuſtos interpretat. Diodo. libro quarto.
Dextera manus paſſis digitis. Libertatem deſignat.
Siniſtra compreſſis. Tenacitatem, hæc tamen quatuor vltima de æthiopibus Diodo. intelligit.
Crocodilus. Malum notat. Bapti. in anno prioribus.
¶ Literarum hieroglyphicarum meminit Lucanus li. 3. his verſibus. Nondum fluminea memphis contexere byblos nouerat, & ſaxis tantum volucreſq; feræq;, ſculptaq; ſeruabant magicas animalia linguas. & Apuleius lib. vltimo aſini aurei his verbis, De optis adyti profert quoſdã libros literis ignorabilib⁹ prænotatos, partim figuris huiuſcemodi animalium cõcepti ſermonis cõpendioſa verba ſuggerentes, partim nodis & in modum rotę tortuoſis capreolatimq; condenſis ait curioſitate prophanorũ lectione munita. vide Baptiſtæ pij annotationes priores.

¶ Varij apud varios tondendi ritus.

¶ Maxies aphricę populi dextram capitis partem coma tam geſtant, ſiniſtram vero tondent.
Machlies occiput crinitum geſtant tonſa anteriori parte. Herod. libro. 4.
Anſes, vel vt ſtrabo vult anaſes anteriorem partem crinitam habet, occiput vero tonſum.

Macę ſummum capitis verticẽ radunt, in medio capillos creſcere ſinentes hinc atq; hinc in orbem.
Apud Athenienſes vetus fuit cõſuetudo vt qui ex ephœbis excelſiſſent delati in delphos de comis deo primitias darent anteriorem capitis partem abradendo. Plu. in vita Theſei.
Abantes ne vllas hoſtibus ad capiendũ anſas darent anteriorem capitis partem tondere conſuerunt. Idem eodem
Thraces quidam a re acrocomæ vocati antias in frontem muliebriter dimittunt. Cælius. li. 4. cap. 13.
Euboici comam per terga fuſam alũt, atq; ideo opeithocomæ vocantur. Idem eodem.
Romani ad quadringenteſimum quinquageſimum quartum annum vſq; intonſi fuere, donec adducente. P. Ticinio ex Sicilia tonſores venerint. Ply. lib. 7. cap. 19.
Alexãder in exercitu ſuo nil aliud deſiderari dicebat, niſi vt macedonibus barbe raderentur, nullum eſſe meliorẽ in pugna quam barbæ captum afferens, Plu. in apoph.
Genas fœminis radi duodecim tabularum iterdicto cautum eſt. Ply. lib. 11. cap. 37.
Intonſi capitis conſuetudo a Lycurgi legibus vt multi arbitrantur proceſſit, qui dictare ſolitus eſt eorum qui honeſta facie forent accedente coma deorum magis augeri, at iis q deformes eſſent, ex ea plus terroris ineſſe. Plu. in vitam lyſandri.
Tranquillus in vitam C. Caliculæ de eius inuidia contra omnes ſcribens cum ait, pulchros & comatos quoties ei occurrerent occipitio raſo ſolitum deturpare. Sueto. in vitam eius.

¶ Apophthegmata conuiuia retorquentiũ.

¶ Iphicrates Harmodio ignobilitat exprobanti, reſpondit mei generis nobilitas a me incipiet, tua autẽ in te deſinet. Plu. in apoph.

Agathocles siciliæ rex quum vrbem obsideret, & aliqui conuiciarentur dicentes, O figule quomodo militib⁹ stipendia solues? respondit, quum vrbem vestram cœpero: Idem eodem.

Androclidas increpatus a quodam quod claudus in aciẽ descenderet, pugnare non fugere propositum esse sibi respondit. Vale. de fidu. sui.

Anacarsis exprobanti illi attico quod scytha esset, respõdit, mihi quidem probro est patria sed patriæ tu. Diogenes libro secundo.

Anthagoras congrum quum coqueret, & antigonus illi adsistens dixisset putas ne homerũ agamennonis & græcorum discribendis rebus intentũ, quomodo congri melius saperent pẽsitasse? respondit opinaris (O rex) agamẽnonem soliciti⁹ perscrutatum ecquis in exercitu congrũ coqueret, Plu. in apoph.

Diogenes olera lauans Aristipo dicenti si Dionysio adulari velles nõ ista edes, respondit imo tu si ista esse velles dionysio non adulareris. Vale. de conti.

Cato cuiusdam probris vexatus respõdit, impar mihi tecum certandi conditio est, nam vt male dicere & male audire tibi facillimum est, sic mihi male dicere insuaue est, & male audire insuetum. Plu. in vita eius.

¶ Tribuni⁊ magistratus iura & potestates.

¶ Tribuni soli magistratuum purpurati non sunt. Plut. in proble.

Tribunorum ianua diu noctuq; patet. Idem eodem.

Tribunorum non licebat vnum diem ab vrbe abesse. Gellius libro. 3. cap. 2.

Tribuni senatum non intrant, sed positis subselis ante valuas curiæ decreta patrum attentissima cura examinant. Vale. titu. de insti. antiquis.

Consulem a tribuno in carcerem duci posse constat. Liui. lib. 4. 1. deca.

Tribuni in ius vocandi potestatem non habent, sed prehendendi. Gelli. lib. 13. cap. 12.

Tempus comitiorum declarare in potestate tribuni est. Blon. lib. 3. ro. trium.

Si alicui cum tribuno lis intercessisset, iudices erant collegæ, Gelli. lib. 13. cap. 12.

Si quis tribuno nocuisset eius caput ioui sacrum erat, familia ad ædem cereris, liberi Vero venundabantur. Blon. lib. 4. ro. trium.

Tribuni nec lictores habent nec in sella curuli sedent ius dicturi, Plu. in proble.

Tribuni signandorum nummorum habent potestatem. Crini. lib. 17. cap. 7.

Senatusconsulta non prius valida sunt, quam interueniẽte tribuni consensu quæ subscripta, t, litera a tribuno visa & adprobata ostenduntur.

¶ Iura & potestates censorum.

¶ Censores creati ab anserum sacrorũ cura incipiunt, alimenta locando, & imaginũ splendorẽ reparando. Plu. in ꝓble. Populi partes in tribus distribuunt, & pecunias in ciuitatis ordines patiuntur, Cice. 2. legum.

Vitam hominum & morum disciplinam obseruant, Plu. in vitam ca. censorij.

Censura maxime omniũ magistratuũ reuerẽtiæ est, pluri mę; potestatis, cum in alijs rebus, tum maxime ad morũ emendationem, Plu. in vitam Pauli emilij.

De nuptijs, de liberorũ procreatiõe, de viuẽdi rõne, & de conniuiis diligẽter ingrit censura. Idẽ in vi. cato. censorij

Sacrificiorum precia curare censorum est. Idem eodem.

Descriptionibus genera & reipublicæ officia distinguere possunt. Idem eodem.

Censorum est eos qui maiores honores gesserunt in ordi

nem referri senatorum. Vale. de insti.
Vrbis templa, vias, aquas, ærarium tuentur, Cicer. 1. legũ.
Equitum peditũ ve sobolem censores distribuunt, & cœlibes esse prohibent. Idem eodem.
Altero ex censoribus mortuo alterum se oportet magistratu abdicare. Blon. lib. 3. ro. trium.
Completo quinquennio cẽsores lustrabant, & taurilia sacrificia de sue, oue, & tauro faciebãt. Pompo. le. de magi.
Cum alij magistratuũ romanorum annui sint, cẽsura quinquennium durat. Vide crinitum. li. 4. cap. 3. Cice. de legi.

¶ Censoria pœna in quos & qualis ferebatur.

¶ Qui agrum passus fuisset sordescere censoria animaduersione puniebatur.
Qui equũ graciliorem aut parum nitidum haberet.
Qui ioco vsus fuisset intempestiue.
Qui incẽsorum auditorio sonore nimis oscitasset. Gel. lib. 4. cap. 12. Senator senatu abdicitur.
Eques publicum equum perdit.
Plebeius fit ærarius & capite census, Crini. lib. 4 ca. 3.
¶ Huc spectat tabulas cęrites fuisse, i quas referri Cẽsores iubebãt quos notę causa suffragiis priuabãt, vnde eruditę Flacc⁹ in epistola ad Numicũ dignos cærite cæra dicit, romanos, quoniã luxu & voluptatibus turpissimis tenerentur, autor Gellius lib. 16. ca. 17. & Crinitus lib. 7. ca. 6.

¶ Nomina & valores ponderum.

¶ Siliqua Primum minimumq; pondus granum tecę inclusum. Scrypulus latine obulus Sex siliquis constat. Dragma Tribus scrypulis conficitur. Vncia Octo dragmis cõflatur. Libra Italica vndecim habuit vncias. Sextertiũ antiquum Dipondius & semis.
Sextertiũ antiquũ paruum Libras vigintiquatuor habẽ

Talentũ aphricũ Libras quinquaginta. Talẽtum ægyptiũ Quindecim pondo. Blon. lib. 5. idq; ex Varrone.
Talẽtum atticum magnum Octoginta libras & quatuor vncias.
Deunx Vncias vndecim. Dextans Vncias decem. Dodrãs Nouem.
Bessis Octo. Septunx Septem. Sexunx Sex. Quicunx Quinque.
Trians Quatuor. Quadrans Tres. Sextans Duas. Idem eodem.
Semiuncia Dimidium vnciæ sexticula Vnciæ sexta pars.
¶ Reliqua nomina ex compositione noscuntur satis, vt tressis, decussis, vicessis, tricessis, centusis, ideſt tres, decẽ. viginti, triginta, centum asses continẽs. Sed aduerte, multa alia fuere talenta, vt rhodium, euboicum, antiocheũ, Babilonicum, ptolemaicum, &c. quæ quia libræ apud alios maiores apud alios minores fuerunt, non idẽ vbiq; valent. Estq; de eorum valore opinionum confusa diuersitas, nec me fallit Plynium libro naturalis historiæ vicesimoprimo capite trigesimoquarto de græcis ponderib⁹ dixisse, dragma denarii argentei pondus habet, denarius sex continet obolos, obolus decem calchos, cyatus pendet per se dragmas decem, hemina dragmas sexaginta, mna quam minam vocant dragmas pendet atticas centum, Præter hæc nota nummum argenteum romanum quatuor scrypulis equipollere, & inde reduc pondera ad nummorũ vsum & valorem. Hęc & multo plura tibi suggeret Budei nostræ ętatis doctissimi lectio in libro cui titulum fecit de asse & partibus eius.

¶ Iudiciorum & suffragiorum notæ.

Calculus Albus in absolutione, in damnatiõe niger, dicẽte Ouidio Mos erat antiquis niueis atrisq; lapillis, his dãnare reos, illis absoluere culpa. Ouid. 15. metamor.

Fabæ Sic, Plutarchus de liberis educandis.
Litera, K, In damnatione nota fuit, Crini. li. 6. ca. 8.
Litera, A, in absolutione. Idem eodem.
Litera, L, &, N, In causę ampliatione quibus notabat non liquet. Idem eodem.
Literæ, T, Quum tribuni senatusconsulta sibi placere notabant, Vale. de insti. anti.
Thita Damnatiõis nota (Persio dicente) Et potis es nigrũ vitio præfigere thita. Persi. Saty. 4.
In comitijs circũferri tabella cõsueuit, in qua puncta apposita significarent, cui candidatorum suffragaretur. Erasmus in adagijs omne tulit punctum.
Tolim absolutionis nota fuit. Asconi. pedi. in suis commen.
Pollex pressus fauoris signum est, Poli. in misc. ca. 17.
Pollex versus denegantium. Idem eodem.
Cæra miniatula quæ parum probãtur in librorum correctione notari solita sunt. Cicero lib. 16. ad Atticum.
Creta notarunt veteres quæ sequẽda forent, quę vicissim fugienda carbone. Persius Satyra quinta
Pedibus nonnunq; ferri iudicia solita sunt, quum a suo loco discedentes Senatores ad illorum sedes pedibus ibãt, quorum sententiã volebant sectari. Vnde pedarij forsasse dicti sunt, quãquam non me fallit aliter sentire Gellium. Blon. lib. 4 ro. trium.
Obelo ideſt signo oblongo in modum hastæ improbantur, & notantur codicum errores. Cicero epist. 162.
Signo vngui appositio vbi quid non placet obseruatur. Erasmus in adagiis vngui notatur.
Aegyptii iudices sententiam ferunt, impresso veritatis signo, quod aurea cathena ex iudicum principis collo pendet. Diodo. libro secundo.
Cicero consul (vt Autor est Becichem⁹ in præfatiõe facta in Plynium) docuit per signa quædam & notas multarũ simul literarũ vim hãtes, senatoriũ dicta colligere. Beich.

in prefatiõe in Ply. Britãnicus persii iterpres a criniti opinione multũ recedit. Dicit enim. k. in absolutione subscribi solere quod interpretat callon. i. bonũ. Britá. in persiũ.

¶ Ritus candidatorum seu magistratus petentiu m.

¶ Qui magistratus populi suffragijs petebãt albam vestẽ induere & vrbem supplicãtes ambire soliti sunt quãq; legem a tribuno in contrarium aliquando latam ait Liuius libro quarto. Blon. lib. 3. ro. triumpho.
Absq; interiore tunica in forũ veste operti descendebant vt eo habitu ad supplicandum modestiores accederent. Plu. in. 6. Coriolani.
Depræhensos dextra ciues benignis orabant verbis. Idẽ eodem.
Multi candidati nobiles fecerunt vt quũ minus suffragijs valuissent. prosternerent se populo, fracto animo atq; humili supplicarent. Cice, pro plantio.
Candida veste induti ambiunt ad animi integritatem denotandam nam solus hic color syncerus & purus ac minime inquinatus est. Blon. vbi supra.
Qui consulatum petituri in campum martium candidati descendebant, deductores suffragatoresq; suos circa se habebant. Liuius lib. 4. decados. 2.
Consueuere candidati qui cicatrices haberent ad alicienda populi suffragia nudato corpore manifeste ostẽdere, Plutar. vbi supra.
In cãdidatorum ambitum his versibus Luca. inuehitur.
Hinc rapti fasces pretio sectorq; fauoris
Ipse sui populus lictalisq; ambit⁹ vrbi Annua venali referens certamina cãpo, vbi sectorẽ fauoris populum intelligit venditorẽ suffragiorum, annua vero certamina quia vt Plut. ait nõ suffragiis sed arcu gladio fundaq; pro largitore ad comitia descendentẽ & decertantẽ populum cerneres & tribunalia sæpenumero sanguine fœdantẽ. Adde translatiõe ad

modum elegãti ad rerum aliarum petitionem transferri candidatum, vt annotauit Beroaldus in primum asini au rei, sicuti Plynio panegyrista gloriæ & imortalitatis candidatus, Hieronymo candidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentiæ, qui eloquentiam auspicatur, & Apuleio libro primo asini aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur qui petit crucem, quive futurus est iamiam crucifixus.

INDEX CARTHARVM

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo
pp qq rr ss tt uu xx yy zz &&
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK
LL MM NN OO PP.

Omnes quaterniones.

Venetiis apud heredes Luceantonij
Iuntæ Florentini Mense Iu-
nio. M D. XL I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca